Cristian TEODORESCU
Fiction-Ltd
Tatăl meu la izolare
POLIROM

Cristian TEODORESCU

Fiction-Ltd

Tatăl meu la izolare

roman

POLIROM
2021

© 2021 by Editura POLIROM

www.polirom.ro
Editura POLIROM
Iaşi, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506
Bucureşti, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1;
sector 4, 040031, O.P. 53

ISBN ePub: 978-973-46-8716-9
ISBN PDF: 978-973-46-8717-6
ISBN print: 978-973-46-8584-4

Coperta: Radu Răileanu
Pe copertă: c a by Kamyar Adl/Flickr.com
Foto autor: © Mircea Reştea

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright şi este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parţială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziţia publică, inclusiv prin internet sau prin reţele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informaţiei, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum şi alte fapte similare săvârşite fără permisiunea scrisă a deţinătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislaţiei cu privire la protecţia proprietăţii intelectuale şi se pedepsesc penal şi/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura eco - un supererou al lumii moderne!

Versiune digitală realizată în colaborare cu Libris.ro

CRISTIAN TEODORESCU s-a născut la Medgidia, în 1954. A absolvit Facultatea de Filologie, secția română-engleză, a Universității din București. A început să scrie proză de la 14 ani, pentru revista *Vînătorul și pescarul sportiv*. A debutat editorial în antologia *Desant ’83* (Cartea Românească, 1983). În 1985 îi apare volumul de povestiri *Maestrul de lumini,* la Editura Cartea Românească (reeditat în 2005), urmat în 1988 de romanul *Tainele inimei*, la aceeași editură. În 1991 publică la Editura Alex *Faust repovestit băieților mei*, *Petre și Matei*, apoi *Povestiri din lumea nouă* (RAO, 1996), *Îngerul de la benzinărie* (povestiri, Paralela 45, 2002), *Maestrul de lumini și alte povestiri* (Curtea Veche, 2005) și romanele *Medgidia, orașul de apoi* (Cartea Românească, 2009; Polirom, 2012), *Șoseaua Virtuții • Cartea Cîinelui* (Cartea Românească, 2015; Polirom, 2019), *Cartea pisicii* (în colaborare cu Mardale, roman, Polirom, 2017) și *București, marea speranță* (Polirom, 2019). A primit Premiul de debut al Uniunii Scriitorilor (1986), Premiul Academiei Române (1990), Premiul pentru proză scurtă (1997) și Premiul pentru roman ale Uniunii Scriitorilor (2010), precum și alte premii ale unor ziare și reviste. Povestirile sale au fost traduse în Olanda, Franța, Statele Unite, Muntenegru, Polonia și Ungaria.

Pentru Daniela și pentru Maria-Daniela

1

Nu era nici o epidemie cînd tata a fost băgat la „izolare“, acum 65 de ani și aproape opt luni. Într-o dimineață, la Medgidia, a fost înhățat de pe stradă. Era inginer chimist și conducea laboratorul de la IMUM, care era la marginea orașului. A fost mai întîi dus la Constanța, unde a fost interogat și bătut îndelung, metodic. La Constanța s-a experimentat pe el, printre primii, o tortură specială: a fost băgat în seiful băncii, unde după cîteva ore se termina aerul respirabil. Apoi a ajuns în pușcărie la Codlea. Nu știa nimeni din familie unde e, pînă n-a fost adus la tribunal, să fie judecat. A fost mai întîi condamnat la moarte. Apoi judecătorul s-a răzgîndit și l-a condamnat la muncă silnică pe viață. Cînd i s-a acceptat recursul, avocatul său, om curajos, a izbutit să-l scoată neculpabil. Așa a fost eliberat.

Mulți ani după aceea, tata mi-a povestit cîte ceva despre perioada lui de „izolare“. Înainte de apariția la TV a anunțurilor despre afectarea emoțională, tata ocolea amănuntele despre cele mai cumplite momente prin care a trecut în pușcărie. Mi le-au povestit după 1990 foști deținuți politici care îl cunoscuseră în închisoare.

2

Tata încercase să-și piardă urma la Medgidia. Așa a cunoscut-o pe mama. Inginerul Gheorghe Vladimir Theodorescu, fiu de văduvă, fusese numărul unu în Tineretul Universitar al țărăniștilor, la Politehnică. Izbutise să fugă într-o noapte, cu documentele colegilor săi, împreună cu trezorierul, ca să nu fie studenții țărăniști luați la întrebări, sau și mai rău, de noile autorități. Tata mi-a spus după aproape treizeci de ani că se furișase cu servieta cu documente într-o mînă pe acoperișul Politehnicii și că avea în cealaltă mînă un pistol Parabellum. Scăpase, mi-a zis, deși Politehnica era supravegheată și noaptea de oamenii Securității. Nu l-am crezut. Dar, după cîteva luni, un tip povestea la Europa Liberă că el împreună cu inginerul Vladimir Theodorescu au salvat documentele TUNȚ-ului de Securitate. Tipul, nu-i mai țin minte numele, era convins că tata murise. Spunea însă aceleași lucruri ca tata: servieta cu documente, acoperișul Politehnicii și Parabellumul.

3

Venise la Medgidia din București. Avea ochelari de miop, era slab, cu păr negru. Făcuse liceul la Mănăstirea Dealu. Dar, în loc să facă o carieră militară, ca mulți dintre colegii lui, Vladimir Theodorescu s-a dus la Politehnică. A absolvit facultatea cu note atît de mari, încît i se prevedea o carieră excepțională. La Mănăstirea Dealu a fost coleg de liceu cu un anume Mihai, fiul

regelui Carol al II-lea, pentru care se făcuse o clasă specială, cu elevi din toate păturile sociale din România.

Chiar dacă mama lui Vladimir se declarase văduvă, ca să-l poată înscrie la acel liceu fără s-o coste mult, ea, mama Lili, nu era văduvă, ci doar divorțase de soțul ei, negustorul Nicolae Theodorescu, care fusese declarat falit în timpul crizei din ’30. Așa că în certificatul ei de onorabilitate s-a strecurat și o minciună. Băiatul ei, Vladimir, era pe jumătate aromân, dinspre partea ei. Cînd a absolvit Politehnica, n-a apucat să-și dea și examenul de diplomă, fiindcă Securitatea era pe urmele lui. A dormit prin București pe unde a putut, nu și acasă, pe Calea Alexandriei, pînă cînd a aflat că la Medgidia se căutau ingineri. S-a urcat în tren, ținînd în mînă servieta lui norocoasă, în care avea un certificat că absolvise Chimia la Politehnică. În două săptămîni, la Medgidia, a ajuns șeful laboratorului de chimie de la IMUM, pentru că el îl înființase. Locuia peste drum de gară, la Casa Ceferiștilor, care înainte fusese hotel, hotelul Traian. Într-o după-amiază, cînd a intrat în Alimentara din centru a observat-o pe casieriță, o anume Constanța, Tanța, Tanți, frumusețea încă indiscutabilă a orașului, chiar dacă era fiica unui exploatator al poporului, Fănică Teodorescu, cel ce-și scria numele Theodorescu pe vremea cînd ținea cîrciuma din gară. Au făcut cunoștință mai tîrziu, de-abia după ce Vladimir și-a folosit degeaba toată inventivitatea încercînd să se apropie de ea. Tata recunoștea că nu s-ar fi descurcat fără ajutorul comisionarului Jakob Haikis la care îl trimisese prietenul său, doctorul Tefik. S-au căsătorit repede – așa erau vremurile! – și inginerul s-a mutat de la hotelul Traian în casa lui Fănică Teodorescu, ceea ce a atras atenția asupra lui.

4

Erau destui în Medgidia care nu-l înghițeau pe inginerul Theodorescu. Chiar și cei care-i spuneau Gigi. Nici nu venise bine în oraș, că fusese numit șef de laborator la IMUM. Ca ce chestie?! Și le mai și dădea peste nas localnicilor care lucrau acolo. Unul dintre ei, un anume Ilisei, era activist de partid. Bun de gură. Dar inginerul îl prinsese că era cam analfabet. Rîsese de el. Pe altul, care era specialistul local în producerea de metale, îl întreba periodic cînd mai dă o șarjă la groapă. Bancuri de bucureștean care nu înțelegea că la Medgidia toată lumea era serioasă.

Unul dintre punctele lui slabe era că-i plăcea să bea spirtoase. Vinul era pentru discuțiile mai lungi. Theodorescu nu era singurul de la IMUM care avea acest obicei, doar că cei din oraș îi contabilizau vorbele rostite la băutură. Și, după ce s-a căsătorit cu fata lui Fănică, zis Portofel, fostul cîrciumar, inginerul a intrat, fără să știe, în categoria exploatatorilor poporului din Medgidia. Ce-i drept, și el, și socrul lui ascultau noaptea BBC-ul, în timp ce beau un pahar de vin îndoit cu sifon. Poate că amîndoi așteptau să vină americanii, ca să-i trimită acasă pe rușii care ocupaseră prietenește țara, dar, în afară de ascultările lor la radio, nu s-a putut dovedi că erau autorii unor activități dușmănoase împotriva noului regim. Fănică Teodorescu, socrul lui, făcuse pușcărie, dar nu se astîmpărase în așteptările lui imperialiste. Ținea în pivniță mobila și sifoanele de pe vremea cînd era mandatarul cîrciumii gării și aștepta să se întoarcă la gară, cum mai fusese. Ginerele lui l-a sfătuit să nu mai aștepte, cel puțin deocamdată. Dar și lui Gigi îi plăcea să discute cu el ce-ar fi fost dacă ar fi venit americanii.

Cînd venea dimineața, inginerul se ducea la serviciul lui de la IMUM, iar socrul își punea mintea la treabă, ca să mai cîștige un ban, ca liber întreprinzător în oraș. După ce se căsătoriseră, Gigi ar fi vrut ca doamna lui să renunțe la slujba ei de casieriță. Tanți a refuzat. N-avea de gînd să dea cu piciorul acestui serviciu; Gigi nu știa cum e să ți se spună că și munca de jos e o favoare pentru copiii exploatatorilor. Ca să i se încredințeze casieria Alimentarei, Tanți trebuise să-și scrie autobiografia și să declare de față cu martori că regretă sincer că tatăl ei făcuse parte din rîndurile exploatatorilor. Fusese angajată de probă, ca femeie de serviciu – timp de trei luni dovedise cu mătura și cu cîrpa înmuiată în motorina cu care spăla dușumelele că era demnă să i se dea casieria pe mînă. Mama ei, Virginica, susținea că Gigi își cam ținea nasul pe sus și era de părere că Tanți nu făcuse cea mai bună alegere cînd se măritase cu el, față de ce partide refuzase înainte. „Tu să ai salariul tău, ca să nu depinzi de nimeni!“ Ceea ce nu spunea doamna Virginia era că, fără salariul lui Tanți, ar fi trebuit să-i ceară ginerelui ei bani pentru cheltuielile zilnice, fiindcă nu se puteau bizui pe afacerile lui Fănică.

5

Era încă tînără, dar cei din familie începuseră să-i spună Maica Lili. Deși Rica și Gigi, copiii pe care-i născuse după o aventură din adolescență, pe Rica, și după o căsătorie care se terminase prost, pe Gigi, încă nu trecuseră de clasele primare. Amîndoi premianți. Lili era profesoară de gospodărie și de maniere cizelate pentru fete la o școală din București. Divorțase

de negustorul Nicolae Theodorescu, cu care fusese măritată cam cu de-a sila de părinți, după ce fugise de-acasă în adolescență cu un tînăr ofițer de cavalerie, căruia nu-i mai rostea numele. În privința stării sale civile, Lili spunea că e văduvă, căci, dacă ar fi recunoscut că e divorțată, ar fi stîrnit neîncrederea directorului școlii de fete unde profesa.

Lili stătuse cîțiva ani cu negustorul, mai bătrîn decît ea, dar, cînd acesta dăduse faliment, îi întorsese spatele cu discreție. Ca să n-o bată la cap nimeni din familia ei de machidoni cu principii pentru că divorțase, le-a spus că negustorul murise. Cînd îl mai vedea vreunul din familie prin București pe negustorul falit care ajunsese să trăiască de azi pe mîine și dormea prin adăposturile pentru cerșetori: „Lili, l-am văzut pe bărbatul tău!“, ea răspundea că, de vreme ce e văduvă, nu mai putea nimeni să-l vadă pe răposatul ei soț.

Bunica asta a mea avea un nas lung și zdravăn, ca de bărbat, plantat între doi obraji atrăgători și sub ochi negri cu care, dacă voia, știa să te cucerească. Lili n-a putut s-o țină la școală pe Rica, dar a învățat-o tot ce știa în privința gospodăriei. Pe Gigi, în schimb, nu s-a lăsat pînă nu l-a înscris la Liceul Mănăstirea Dealu. Tipul cu care fugise Lili, locotenentul cavalerist, îi spusese, printre altele, adolescentei pe care a lăsat-o grea că voia ca băiatul lor, dacă va fi băiat, să urmeze liceul militar de la Dealu. Apoi a părăsit-o, fiindcă Lili n-ar fi avut dota corespunzătoare unui ofițer. De fapt, Lili fabula: locotenentul ei era însurat, doar că-și părăsise nevasta și fusese dat afară din armată pentru escrocherii.

Maica Lili avea o casă cu etaj pe Calea Alexandriei, acolo locuia, și mai multe proprietăți imobiliare prin București. Nouă la număr – case și apartamente la bloc.

Dăduse cu chirie parterul casei unui blănar de lux care își extinsese afacerile și voia să-și vîndă blănurile și în acest cartier de viitor, unde își făceau case tot mai mulți oameni cu bani, nu numai în prăvălia lui din centrul Bucureștiului.

O țin minte și azi pe Maica Lili, care mi-a zis cînd aveam vreo trei ani că, dacă minți, îți crește nasul. Atunci, în casa ei de pe Calea Alexandriei, i-am spus că ea avea nas de mincinoasă.

6

Cînd a aflat Lili că fiul ei voia să se însoare la Medgidia cu o anume tînără Constanța Teodorescu și n-avea de gînd să facă decît o nuntă locală, să dea damblaua peste ea. Lili înțelegea că Gigi nu se putea afișa la București, dar de ce atîta grabă cu însurătoarea? Mai știa și că Vladimir, cum îi spunea cînd se supăra pe el, lua hotărîri necugetate cînd se lungea la pahar cu unul și cu altul. Dar se bizuia pe judecata lui de a doua zi. După ce fugise nevătămat din București, slavă Domnului, Gigi al ei o cam luase razna. Poate și pentru că se scrisese despre el la ziar, cu poză de cînd se dusese la Medgidia. Cînd îi văzuse poza, Lili nu mai știa ce să înțeleagă. Băiatul ei, inginerul, avea o bască pe cap și parcă uitase să zîmbească. Acum însă, cu căsătoria lui, Gigi trecuse peste toate alea din familie. Nu că ar fi ținut Lili morțiș ca el să-și pună pirostriile cu o machidoancă de-a lor. Dar nici să se însoare cu oricine. Pe atunci corespondau la post-restant, ca să nu i se dea de urmă lui Gigi, așa că Lili pricepea de ce nu fusese invitată la Medgidia s-o cunoască pe viitoarea. Însă cum de căzuse fiul ei atît de mult, ca să se însoare cu o provincială care n-avea nici măcar liceul? Gigi absolvise

Mănăstirea Dealu și Politehnica aia ca să se însoare cu o te miri cine din Medgidia? Cîțiva ani mai tîrziu, cînd Lili și-a revăzut nora și cuscrii, de astă dată la București, cînd cu botezul lui Cristian, fiul nedorit al lui Gigi, a fost și mai dezamăgită. Cum de se însurase Gigi cu femeia asta care nu avea nici zestre, nici pregătirea intelectuală ca să se poată mărita cu el?

Așa că, în ziua în care copilul Cristian a fost botezat la biserică, în București, gras și cu ochi cafenii, Lili nu s-a gîndit decît cum ar fi putut să scape Vladimir, Gigi al ei, de această mezalianță.

7

Lui Vladimir nu-i plăceau cîinii. Îl făceau să strănute și îi dădeau lacrimile cînd se apropiau de el. Așa că, după ce s-a căsătorit cu Tanți și s-a mutat în casa lui nea Fănică, după o ceremonie sumară la Sfatul Popular, i-a cerut socrului său să nu-și mai lase cîinele să se plimbe de capul lui prin curte. Pe atunci încă nu fusese inventat cuvîntul „alergie“.

Gigi mai suferea și de curent. Așa că a bătut în cuie la canaturile ușii camerei pe care o împărțea cu Tanți niște blană de cîine, ca să nu-l tragă curentul. De unde concluzia lui că doar cîinii vii îl făceau să strănute și să lăcrimeze. Dar chiar și după această operațiune, noaptea nu se culca decît după ce-și punea o cipilică pe cap și vată în urechi. Cavaleristul de la Mănăstirea Dealu ce fusese nu-și blinda capul înainte de a-și face de cel puțin două ori, cu o conștiincioasă aprindere, datoria conjugală.

La IMUM ajungea primul dimineața. Mergea pe jos, ca toți ceilalți angajați, doar că nu voia să fie văzut ca pieton și nici să

stea de vorbă cu ceilalți în drum spre întreprindere. Asta i se trăgea de la cele învățate la liceu, unde viitorii ofițeri erau instruiți cum să fie populari cu trupa, dar să nu se amestece cu ea. Acolo, Vladimir învățase matematică și fizică, istorie, limba română și latină, dar înainte de toate Ordinea, care în dormitor începea cu împăturirea uniformei înainte de culcare și continua cu facerea patului dimineața, la ora cinci, cînd, oricît ar fi fost de buimac, trebuia să întindă perfect cearșaful peste saltea și să așeze impecabil pătura deasupra. Căci asta însemna că el, ca viitor ofițer, le putea cere ordine și disciplină soldaților pe care avea să-i comande. Tot la liceu însă, elevul Theodorescu fusese selecționat și în trupa de teatru, unde jucase în travesti un rol de fată în casă într-o piesă. Cînd se terminase piesa și ieșiseră toți cei distribuiți, pe rînd, în fața colegilor lor, elevul Theodorescu primise cele mai multe aplauze. Cel puțin așa i se păruse lui. De atunci i se trăsese o anumită aplecare către umor ca mijloc de comunicare cu ceilalți. Altfel, la instrucție, devenise un călăreț care putea nimeri ținta din galopul calului și lovea ținta cu gloanțele pistolului și călare, și pe jos. Elevului Theodorescu i se prevedea o carieră de ofițer la cavalerie în regimentul regal de gardă. Totuși, civilul din el a fost mai tare decît cariera militară. Așa că s-a dus la Politehnică, la Facultatea de Chimie. Dăduse cu piciorul unei destinații militare sigure, de unde erau recrutați apoi marii ofițeri din Armata Română. Așa a scăpat de front, unde au fost trimiși colegii lui de liceu imediat după absolvire. El, deși devenise student civil, s-a prezentat ca voluntar pentru frontul din Rusia, dar a fost respins. România nu stătea în voluntariatul lui, i s-a spus, ci aștepta de la el să fie un student eminent la Politehnică. Ceea ce Gigi a și fost. Așa a ajuns numărul unu în TUNȚ, mai întîi la facultate, apoi pe

întreaga Politehnică. Și, tot așa, în noaptea cînd a adunat actele doveditoare că studenții de la Politehnică erau țărăniști și a fugit cu ele pe acoperișul în pantă al acelei universități de lîngă Gara de Nord, înarmat cu un pistol Parabellum, a intrat în legendele studenților țărăniști care n-au fost înhățați atunci de Securitate.

Cînd mi-a povestit despre aventura de pe acoperișul Politehnicii, tata nu se dădea nici erou și nici mare anticomunist, la vremea aceea. Încă mai credea că legile și democrația pe care le știa vor fi mai tari decît toată nebunia comunistă, stîrnită de la Moscova. Căci fostul lui coleg de liceu, la Mănăstirea Dealu, care ajunsese rege, decorat și de Stalin, nu putea să lase țara pe mîna comuniștilor.

Cînd s-a convins că regele cel nou nu mai avea putere, Vladimir s-a retras într-un soi de carapace în care, se gîndea, putea fi și un inginer chimist care colabora și cu noua putere, dar putea aștepta, totodată, ca de această putere să se aleagă praful.

8

Pe atunci venea puțină lume în oraș cu trenul. Caii trăsurilor care așteptau lîngă gară se bălegau nepăsători în așteptare, în timp ce birjarii jucau barbut pe datorie pe treptele de la ieșirea gării. Din cînd în cînd apăreau coloane de condamnați escortați de soldați și de doi-trei milițieni, mai pe margine, să le crească autoritatea printre localnici. Doar că deținuții erau dați jos noaptea din vagonul-pușcărie în care fuseseră aduși și, dacă nu s-ar fi auzit lătratul întărîtat al cîinilor de pe strada Vasile Lupu,

n-ar fi știut de venirea noilor loturi de pușcăriași decît cei cîțiva noctambuli care ieșeau prin curte fiindcă le fugise somnul.

La început, deținuții erau duși pe strada principală – dușmani ai poporului! –, să-i vadă lumea și să-i huiduie. Dar cum și de aici, din oraș, fuseseră băgați în pușcărie cîteva sute de cetățeni, cei care se nimereau pe stradă în timpul acestor defilări îi întrebau pe deținuți dacă știau de cutare sau de cutare dintre rudele lor. Ba mai erau și femei care voiau să le dea o pîine dușmanilor, pe care soldații nu știau cum să le trateze. Unii le împingeau înapoi cu patul armei, alții din alte convoaie se făceau că nu le văd. Mai răi erau milițienii din oraș, care după aceea le chemau la secție pe femei și uneori le dădeau pe mîna Securității, de unde nu prea mai scăpau.

Inginerul Theodorescu venise în oraș cu trenul. Dar tot cu trenul își făceau apariția și securiștii mai mărunți. Cei mari, de la București sau de la Constanța, își arătau importanța cu automobilele care-i aduceau la Medgidia. Doar că securiștii plecau după o zi, două. Inginerul a rămas. Se dăduse jos dintr-un tren de dimineață. A închiriat mai întîi pentru o noapte o cameră la hotelul Traian și s-a dus la IMUM să se angajeze. N-avea altă țidulă decît că studiase la Politehnică, la Facultatea de Chimie.

La IMUM l-a primit mai întîi directorul, care i-a semnat cu „da“ cererea de angajare, după ce i-a văzut carnetul de note și l-a întrebat de cîțiva profesori. La Serviciul Personal a fost luat la întrebări metodic de un ins grăsuț care nu se prea descurca cu limba română, dar știa ce întrebări să-i pună. Din cînd în cînd se uita pe o hîrtie, pe care Vladimir a exclus-o logic de pe lista unor eventuale informații pe care grăsuțul le-ar fi primit de la București. Ce căuta el, bucureștean, la Medgidia înainte de a-și

lua diploma de absolvire? Aici Vladimir a mințit senin: voia să intre în producție! Și n-avea unde să se angajeze la București? Se aștepta și la această întrebare: prefera un serviciu în provincie unde începea ceva, decît să se angajeze la București, unde poate că ideile lui n-ar fi fost folosite așa cum spera. Făcuse el politică la București? Aici fostul lider al TUNȚ-ului a mințit fără șovăială. Nu! Părinți, rude apropiate se băgaseră în politică? De astă dată Vladimir n-a trebuit să mintă. Mama și sora lui nu făcuseră politică. Dar alte rude? Vladimir: el, ca student, nu era la curent cu asemenea chestiuni. Aici de asemenea mințea. Una dintre verișoarele lui făcuse politică legionară, iar unchiul lui, Grigore T. Ionescu, primar de sector pe vremuri, fusese social-democrat, de ajunsese muncitor necalificat la o întreprindere din București.

Grăsuțul de la Personal nu era tocmai mulțumit de răspunsurile lui, dar știa că laboratorul de chimie de la IMUM avea nevoie de cineva, un șef, să-l diriguiască, așa că a semnat și el aprobator pe cererea lui de angajare. Marea încercare urma însă în fața secretarului de partid de la IMUM, un ins care știa că puterea era la el. Ăsta era cam de aceeași vîrstă cu el, i s-a părut lui Vladimir, și mai întîi l-a întrebat de ce boli cronice suferă. Puțin ulcer duodenal, nu mai mult. Întrebare: Și cum de suferea el de ulcer? Răspuns: Nu mînca la timp, era nervos și din cîte știa chiar și mama lui suferea de aceeași boală. Întrebare: Și mama dumitale e nervoasă? Răspuns: Nu! Întrebare: Și atunci de ce suferă de ulcer, nu se simte bine în noua orînduire? Răspuns: Mama mea suferă de mulți ani de ulcer duodenal. Concluzia Omului partidului: Trebuie să mai stăm de vorbă, deocamdată sînteți angajat. Angajarea însemna că Vladimir putea sta la hotelul Traian fără să mai plătească și

că, în afară de salariu, i se plăteau și trei mese pe zi, ca nou-venit în oraș ce era.

De atunci a început Vladimir să poarte bască și la IMUM, și pe stradă, uneori și în camera lui de la hotel, fiindcă ajunsese să-și închipuie că-l trage curentul.

9

De unde era să știe Vladimir în noaptea aceea, la întîlnirea de la Constanța cu chimiștii nou-înființatului laborator de la Capul Midia, unde urma să se facă o rafinărie de petrol, că peste douăzeci și una de zile avea să fie băgat în pușcărie? Pe atunci, mi-a spus tata, cu o întîrziere de două decenii, n-a știut să priceapă semnele pe care le-a primit din partea colegilor de la Constanța, mai bine informați decît el.

Se auzise că urma să fie închise lucrările la Canalul care ar fi trebuit să lege Dunărea de Marea Neagră. Se mai auzise și că se pregăteau arestări, pentru a se arunca vina pe capul capilor de la fața locului, căci Partidul, în unicitatea lui, nu putea greși. Și se mai auzise că vor fi băgați în pușcărie și alții, nu numai directorii și inginerii de la Canal. Vladimir nu voia decît să se simtă bine la acea chermeză proletară, unde o luase de braț și pe Tanți, ca la un fel de petrecere întîrziată a căsătoriei lor discrete de la Medgidia.

Bătea un vînt tăios, ca-n *Ponticele* lui Ovidiu, pe care Vladimir le învățase la liceu. Dar, cînd dădea tîrcoale împreună cu Tanți statuii poetului îmbrăcat numai în toga lui romană, inginerul a constatat că soția nu știa despre Ovidiu decît că părea cam trist. Tanți cunoștea orașul mai bine decît el. L-a dus

să vadă cazinoul și cinematografele din centru. I-a arătat moscheea și, cu toate că vîntul se întețea, l-a dus din nou pe malul mării, pe faleză, încît Gigi al ei a început să clănțăne din dinți de frig. Era curajos, mi l-a descris mama, dar nu-i plăcea frigul din Dobrogea și ura vînturile care bîntuiau la Constanța, cu care ea se obișnuise de mică. Pentru Tanți, Constanța era pe orice vreme orașul în care visa să ajungă, cu marea, cu portul, cu cinematografele și cu „restorantele“ ei.

Poate că și de pe urma frigului prin care trecuse în timpul plimbării lor prin Constanța Vladimir n-a fost prea atent la ce i se spunea pe culoarul restaurantului unde avea loc chermeza. Avea să-și amintească apoi de fiecare dintre acele vorbe, în singurătatea sa din seiful băncii din Constanța, unde a trecut prin tortura aerului.

În noaptea aceea, Vladimir s-a mulțumit să se simtă bine, ca sărbătorit pentru cele două laboratoare de chimie pe care le gîndise. Cel de la IMUM și cel de la Capul Midia, care existau și în afara capului său de inventator. Poate că, dacă atunci nu l-ar fi luat orgoliul pe dedesubt, mi-a zis într-o noapte, ar fi fost mai atent la sfatul unui amic din Medgidia care îi spusese să fie mai atent la ce glume face, fiindcă *ăștia* n-au umor. Și l-ar fi ascultat pe un maistru de la IMUM, care avea și funcție de partid în Medgidia, să-și ia tălpășița din Medgidia cît mai repede, fiindcă cine știe ce va urma.

Vladimir s-a îmbătat și cu alcool, și cu fericire în noaptea aceea. A dansat cu Tanți pînă au început picioarele să nu-l mai asculte. S-au întors spre dimineață la Medgidia într-un camion fără prelată, împreună cu alți cîțiva dintre cei de la petrecere, iar el s-a dezmeticit din cauza frigului suficient de mult ca să vadă că unul dintre pasagerii camionului se apucase s-o atingă

necuviincios pe Tanți. Bărbatul acela era și mai înalt, și mai solid decît el, ceea ce nu-l intimida, astfel că, în lipsa oricărei arme cu care să-l astîmpere, Vladimir și-a amintit de lecția primită la Mănăstirea Dealu, că și dinții pot fi o armă. S-a repezit la mîna care-i pipăia nevasta și a mușcat-o pînă a auzit trosnindu-i oasele, de a leșinat atentatorul la trupul lui Tanți. Ea de-abia atunci a început să țipe, mai mult speriată decît revoltată: „Gigi, ce faci?!“.

10

„Vladimire, fii, mă, și tu atent cu cine vorbești!“ Sfatul ăsta i l-a dat lui Gigi unul dintre colegii lui de la IMUM, Titi Cojoacă. Inginer venit din București și el. Cu Titi și cu alți doi, Nelu Aflat și Lucian Marcelitu. Gigi se ducea des prin cîrciumile din oraș, seara, după ce plecau de la întreprindere. Pe atunci nu erau autobuze în oraș. Birjarii își așteptau clienții la gară.

Mergeau pe jos pînă în centru. De obicei se opreau la 11 Iunie. Bucătarul de acolo făcea niște mici *formidabilisimi*, cum zicea, pe bună dreptate, Titi. Pe drum discutau despre treburile de la IMUM, care cînd mergeau, cînd, mai des, se poticneau. Titi și Ionel erau adepții cîrpelilor din mers. Vladimir și Lucian n-aveau nimic împotriva soluțiilor de moment, dar se gîndeau și cum să schimbe mersul lucrurilor, ca să meargă treaba fără poticneli. Pe drum, el și Lucian emiteau ipoteze de viitor, mergînd mai încet. Titi și Nelu Aflat, sceptici, se bucurau că scoseseră din nou și pentru a nu mai știau cîta oară întreprinderea din rahat.

Titi Cojoacă fusese primul dintre ei care venise aici, în oraș. Băiat comunicativ, își făcuse relații și la Constanța, printre oamenii cu funcții importante. Cu toate astea, cînd s-a înființat laboratorul de chimie de la IMUM, șefia acestuia îi fusese încredințată nou-venitului Theodorescu. Titi nu părea deranjat de această numire. Dar șeful nenumit oficial al întreprinderii era el, cu relațiile lui locale, merit pe care Vladimir i-l recunoștea, deși Cojoacă fusese unul dintre studenții mai slabi de la Politehnică.

Uneori, cînd ajungeau în dreptul gării, Cei Patru, cum li se spunea în oraș, chiar și după ce Marcelitu dispăruse, luau de acolo o birjă pentru restul drumului pînă în centru.

După ce s-a însurat, Vladimir se oprea pentru cîteva minute la casa lui nea Fănică, unde locuia cu nevasta lui, Tanți, să anunțe că va întîrzia nițel cu prietenii, în centru. Ceilalți trei își continuau drumul spre gară, mergînd mai încet, încît Vladimir să-i ajungă din urmă. Aveau toți un fel de aură locală, inginerii de la IMUM, în acest oraș unde pînă de curînd nu existase decît o fabrică de potcoave și de caiele pentru aceste potcoave.

Titi Cojoacă se obișnuise cu Medgidia, dar ura orașul. Cînd bea mai mult decît putea duce, se compara cu Ovidiu, exilatul. Și nu-l înțelegea deloc pe Vladimir că se însurase cu o localnică, chiar dacă Tanți era frumoasă, poate chiar cea mai frumoasă fată din oraș. „Vrei să te ratezi în orașul ăsta nenorocit?“, îl întrebase Titi pe Vladimir cînd se duseseră amîndoi să urineze la umblătoarea de lîngă cîrciumă. Gigi n-a știut atunci ce să-i răspundă, deși începuse să simtă că se afunda într-o relație fără mare viitor. Tanți era o fată provincială care nu prea înțelegea ce făcea el în Medgidia. Nu că Vladimir ar fi știut prea bine ce-l aștepta, dar, ca absolvent al liceului Mănăstirea Dealu, mai avea

în cap lecțiile despre onorabilitate și seducție ale gentilomilor care absolveau acest liceu.

Firește că ar fi putut s-o seducă pe Tanți și apoi s-o lase în trecutul ei de fată care-și pierduse virginitatea pînă să se întîlnească cu el. Dar el, cu pumnalul lui de la liceu, care avea la capătul mînerului un cap de șoim, nu putea face una ca asta, chiar dacă Tanți trecuse prin cîteva aventuri sexuale înainte de a-l cunoaște. Sau, cum îi spusese într-o noapte socrul Fănică, după mai multe pahare de vin, fata lui avusese de trei ori ghinion pînă să se mărite cu el.

Titi Cojoacă își încercase și el norocul cu Tanți, dar fără s-o aducă la pat, cum spera. După trei încercări nereușite, ea nu mai ceda, romantic, celor care mai întîi voiau să se culce cu ea, ca să aibă un motiv practic de căsătorie.

Același Titi Cojoacă aflase de la un amic din Constanța că lucrările la Canal vor fi lichidate, dar și că asta urma să se lase cu procese fără întoarcere. Adică cine va fi declarat vinovat pentru eșecul Canalului n-o să scape. Li se pregătiseră deja condamnări la moarte.

Cel puțin, Vladimire, așa aflase el de la un amic de la Constanța, un armean care lucra la Securitate. Lui Gigi, cu mintea lui de inginer, nu i-a venit să creadă. Cum adică să se închidă Canalul, după ce se băgaseră atîția bani în această uriașă afacere?

Cîteva zile mai tîrziu însă s-a aflat din ziarul *Scînteia* că toți cei vinovați de greșelile de neiertat pentru eșecul lucrărilor la Canal, sabotori sau oameni care nu și-au dat interesul patriotic pentru izbînda Canalului, au fost condamnați la moarte.

Nici atunci însă Vladimir n-a crezut că el ar fi putut fi ridicat și condamnat, ca inginerii de la Canal care aveau să fie

executați.

Cît despre obiceiul lui de a vorbi cu subordonații săi de la IMUM fără să-și păzească gura, asta i se părea mai nimic și te miri ce în comparație cu meritele lui recunoscute și la ziar.

11

În noaptea aceea cînd mai erau doar 18 zile pînă avea să fie arestat, Vladimir se simțea atît de liber, încît a luat camionul întreprinderii și s-a dus cu el pînă la Constanța, pe faleză. Cel puțin așa își amintea cînd mi-a povestit ce făcuse. N-avea carnet de șofer, dar nu-l întreba nimeni dacă.

Stătuse pînă tîrziu în laborator, ca să dea de cap unei probleme cu oxigenul care venea în marile butelii, lungi și asemănătoare cu torpilele. Cu o zi înainte, una dintre aceste butelii de oxigen le rupsese picioarele la doi muncitori, după ce scăpase de sub control și îi torpilase, repezindu-se de colo pînă colo în hala unde se făceau oțelurile speciale pentru scule.

Calculînd ce se întîmplase, Vladimir ajunsese la concluzia că torpila cu oxigen fusese montată prost, de scăpase din țeava cu ghivent de care era prinsă. Cel care ar fi trebuit să controleze cum fusese montată lunga butelie cu oxigen la țeava cu ghivent era prietenul său Titi Cojoacă. Dar cel care purta răspunderea pentru ce se întîmplase era el, care gîndise tot ce ținea de fabricarea oțelurilor la IMUM. Or, Titi poate că nu asistase la montarea tubului de oxigen, așa cum îi spusese. Căci „torpila“ scăpase fiindcă cu fusese înșurubată pînă la capăt la țeava cu ghivent. Așa că Vladimir a verificat în registrul operațiunilor cine montase torpila. Singurul care fusese de față era inginerul

Titi Cojoacă. Dar sub numele lui în registru nu mai scria nimic. Așadar, prietenul lui Titi fusese și cel care montase tubul de oxigen la țeava care ducea la furnalul unde se prepara oțelul de scule al întreprinderii.

De obicei, în registrul activităților zilnice nu se uita nimeni. Acum însă, Vladimir se temea să nu fie acuzat de cine știe ce. Căci, chiar dacă Titi montase de unul singur tubul de oxigen, cel care răspundea de întreaga operațiune era el. Nu murise nimeni, dar Vladimir își dădea seama că și la IMUM începuse vînătoarea de țapi ispășitori, ca la Canal. Așa că a ieșit tulburat din întreprindere și, în loc să se ducă acasă, s-a dus la mașinile parcate în spate. S-a suit într-un camion de fabricație sovietică, pe care l-a pornit fără cheie de contact, doar legînd cele două fire care atîrnau în dreapta volanului. Cînd a pornit motorul camionului, Gigi a intrat pe drumul care ducea spre Medgidia și de acolo a întors volanul spre Constanța. Deși ar fi vrut să o ia spre București. Mergea mai repede decît vedea pe drum. Cînd a ajuns la Constanța, era încă întuneric. Gigi a trecut de străzile din centru și nu s-a oprit decît lîngă faleză, de-a dreapta Cazinoului. A mers apoi pe faleză, pînă deasupra buzei cu spume a mării. Răsărea soarele. Jos nu-l aștepta marea, ci niște bolovani colțuroși, pe care marea îi spăla alene. Cum nu știa să înoate, ca să-și aleagă locul mai în larg unde să se înece, Vladimir s-a întors la camion. Se simțea prizonierul acestei bucăți de lume vecine cu marea. A luat-o înapoi spre Medgidia, enervat că acest camion nenorocit mergea încet, chiar dacă el apăsa pînă jos pedala accelerației. Soarele se ridicase cît de cît pe cer, așa că lui Vladimir i-au trecut gîndurile negre. Cînd a ajuns din nou la Medgidia, se simțea chiar în largul lui, mai ales că a parcat camionul de unde îl luase și, după un ocol, a intrat

pe poarta întreprinderii la ora la care veneau cei mai harnici angajați de la IMUM.

12

Nea Fănică își dădea seama că ginerele lui nu era tocmai mulțumit de familia în care intrase cînd se însurase cu Tanți. Dar, chiar dacă Gigi făcuse facultatea, nici ei nu erau niște te miri cine! Într-o noapte, după ce au băut ceva mai mult vin ca de obicei, ca între bărbați, nea Fănică și-a invitat ginerele în pivniță. Acolo i-a arătat scaunele și mesele restaurantului, tejgheaua și casa de marcat, lăzile cu sifoane, sticlele de bere cu dopuri care puteau fi folosite din nou și colecția lui de discuri de patefon, cu patefon cu tot.

Gigi s-a străduit să pară impresionat de ceea ce văzuse. Dar mai tare a fost obiceiul lui de a face bancuri, care o scotea din sărite pînă și pe mama lui. Acasă, Lili îi tăia lui Gigi avîntul umoristic, amintindu-i rece că, dacă n-ar fi fost ea să-l țină la liceu și la facultate, n-ar mai fi făcut el glume proaste cu ea, ca titratul familiei. Tot ea îi spunea că în familia lor, din partea ei, fusese un anume Ionescu, funcționar la stat, a cărui semnătură exista pe toate actele de împroprietărire ale țăranilor, după Marele Război. Și că tot ei erau rude apropiate cu Asan, industriașul care ridicase marea moară de pe Calea Moșilor și care-și cumpărase automobil, printre primii în București. Asta ca să știe Vladimir de unde se trăgea și că familia lor nu începuse cu el.

Lili, cu nasul ei lung și cărnos, ca și al lui, i-a povestit că se înrudeau și cu Bragadiru, cel cu fabrica de bere și de alcooluri

de la marginea orașului. Despre funcționarul Ionescu, cu semnăturile lui de pe actele de împroprietărire ale țăranilor, se spunea în familie că fusese bogat de nu știa ce să facă cu banii, dar că era de o zgîrcenie feroce. Cînd era pe cale să moară, vegheat de rubedeniile care sperau ceva din partea lui și de însuși mitropolitul Ghenadie Petrescu, de venise să-l spovedească din același motiv, acel Ionescu a refuzat să le spună unde își pitise banii. Moștenitorii lui direcți i-au ciocănit pereții casei, s-au dus și în pivniță să caute, pînă s-au declarat neputincioși să afle unde și cîtă era averea funcționarului Ionescu, care murise neînsurat și trăise cu chirie într-o casă cu pretenții.

În cele două încăperi din frumoasa clădire cu etaj din centrul Bucureștiului, în care își făcuse mulți ani Ionescu veacul, nu existau decît un șifonier în care-și ținea hainele, două mese amărîte și cîteva scaune ieftine. Ionescu n-avea nici măcar covoare sau prești pe dușumelele de scîndură din cele două camere. Așa că, după ce Gigi și socrul lui s-au întors din pivniță, el i-a spus, la alte cîteva pahare de vin, povestea banilor de negăsit ai rubedeniei sale.

13

Pînă să se însoare cu Tanți la Medgidia, Vladimir avusese o prietenă la București. Și, dacă n-ar fi trebuit să fugă din Capitală, poate că s-ar fi însurat cu ea. El o dezvirginase pe Nina în studenție, pe cînd se iubeau fără să se gîndească la trecut, ci doar la viitor. Nina însă îi spusese după noaptea în care se culcase cu el că trebuia să uite că era student țărănist. Nu

țărăniștii îl făcuseră student, iar devotamentul lui față de ei i se părea Ninei o prostie.

Vladimir a acceptat mai tîrziu că inteligența practică a unei femei e mai zdravănă decît inteligența unui bărbat, chiar dacă el are note mai bune decît ea la facultate. S-au despărțit mai mult decît prietenește. După o noapte de amor fără rețineri. De dimineață însă, Nina i-a spus că era o prostie ce făcea el ca student țărănist care nu se astîmpăra nici măcar acum, cînd era clar că țărăniștii intrau la pușcărie, în frunte cu Maniu. Vladimir i-a zis atunci Ninei că drumurile lor se despart. De fapt, spera ca Nina aceea să i se alăture. Zic *aceea* fiindcă de la el am auzit povestea lui cu ea, după mai mult de 20 de ani. Ea fusese marea lui dragoste din studenție și femeia la care avea să se gîndească toată viața. Cum, necum, se aflase și la București de intenția lui Vladimir de a se însura cu o localnică din Medgidia. Atunci a venit Nina să se întîlnească cu el, într-o dispută care a durat o noapte la fostul hotel Traian și în care ea și-a desfăcut și picioarele ca argument ultim ca Vladimir să nu se însoare cu provinciala.

Cea care o trimisese pe Nina la Medgidia era Maica Lili, pe atunci încă tînără. Căci Nina era pe cale să se mărite cu un tip bine din lumea nouă și, chiar dacă l-ar fi convins pe Vladimir să renunțe la această căsătorie, nu s-ar mai fi măritat cu el. Dar se dusese la Medgidia de dragul lui Lili, cea care îi dăduse unele sfaturi practice în dimineața în care se trezise Nina dezvirginată, fără ca Vladimir s-o ceară, nici înainte, nici după, de nevastă. „Tu o să fii, orice s-ar întîmpla, fata pe care Gigi o va ține minte toată viața“, i-a zis femeia cu nas lung și cărnos, pe care Nina își închipuia că o s-o aibă de soacră.

Cînd s-au revăzut la Medgidia, Vladimir și-a dat seama că ea mai degrabă venise să-l convingă să nu se însoare cu „provinciala“ decît să reînnoade legătura cu el. Dar cît s-au suprapus fără întrebări pe patul de la hotelul transformat în casă sindicală a cotizanților sculăreți din Medgidia, el și-a amintit de vremea cînd era țărănistul numărul 1 de la Politehnică, iar Nina nu mai putea după el.

Așa că, după o noapte împărțită în multe reprize, toate splendide, Nina i-a spus, cînd își trăgea chiloții, ca și cum s-ar fi îmbrăcat în fața lui pentru ultima oară, că nu mai aveau ce să-și spună. Vladimir a condus-o la gară și, pînă a venit trenul de București, un personal, a stat lîngă ea, cu acea tristețe a bărbatului pentru care operațiunea relaționării fizice, chiar și cu femeia pe care a dezvirginat-o, pare o treabă lipsită de viitor.

Cînd Nina s-a suit în tren, Vladimir a răsuflat ușurat, cu gîndul la Tanți, fata care, deși nu era virgină, i se predase aproape copilărește, ca și cum el ar fi fost primul.

14

De cînd nu se mai găseau țigaretele Regale, cu carton, Vladimir își cumpăra Plugar. Zilnic fuma cîte două pachete și, dacă se trezea noaptea din somn, îl începea și pe al treilea. Nu erau rele. Tutun cinstit. Cam tare, dar măcar țigările n-aveau și miros de sfoară arsă, ca papiroasele rusești, pe care le încercase. În laborator făcuse această comparație, deși el își sfătuia subordonații să nu-i critice pe ruși. Îi scăpase, ca multe alte vorbe de care i s-a adus aminte la interogatorii.

În dimineața aceea, Vladimir s-a oprit la tutungerie să-și cumpere cele trei pachete de Plugar. Tutungiul i-a spus că n-avea. Urma să se aducă marfă, a adăugat, aproape înspăimîntat de ceea ce-i ieșise din gură. I se spusese să uite de „n-avem“, ca să nu încurajeze dușmanii poporului și pe purtătorii de știri alarmiste. Vladimir, indispus, i-a cerut ce mai avea prin gheretă. Nu mai avea nimic! Tovarășii soldați sovietici veniseră mai devreme și cumpăraseră tot, cu rublele lor. Cîțiva însă dăduseră la schimb pachetele lor de papiroase pentru țigările pe care le vindea el. Inginerul și-a cumpărat două pachete de papiroase, care erau de două ori mai scumpe decît țigările Plugar, la prețul stabilit de soldații sovietici, care, orișicît! De-abia cînd a ajuns la tutungeria de lîngă IMUM, a treia din drumul său către întreprindere, Vladimir a găsit, fericit, țigările pe care le fuma.

Ar fi putut foarte bine să-și țină gura cînd a intrat în laborator, dar nu s-a abținut, ca să înveselească atmosfera de dimineață: „Soldaților sovietici le plac mai mult țigările noastre decît papiroasele lor“, a remarcat el. Căci, altfel, tot ce venea pe filieră sovietică era privit ca sfînt, chiar dacă rușii trecuseră în masă la ateism după revoluția lor. Sfințenia lor de atei li se trăgea însă de la puterea pe care o aveau ca ocupanți pe care îi pupau în cur cei din noul regim, cu republica lor.

Vladimir nu mai spera că vor veni americanii, cum se aștepta socrul lui, Fănică, dar se aștepta ca rușii să facă o nouă revoluție, de astă dată împotriva celor care erau la putere. Pentru asta conta pe bătrînețea generalisimului Stalin, dar și pe nemulțumirile rușilor și ale celorlalte populații din imperiul comunist sovietic. Dacă s-ar fi mulțumit să facă aceste observații numai în fața socrului său, n-ar fi avut nimic de tras după aceea, dar îi scăpaseră cîteva vorbe și la IMUM, și cu

prietenii lui, pe șoptite, la cîrciumă. Nenorocirea lui Vladimir a fost atunci că nu credea în turnătorie decît ca operațiune chimică, deși, chiar și la liceul de la Mănăstirea Dealu, știa că existau turnători și printre colegii lui. Acolo însă, cel puțin, delațiunea nu era încurajată pe față, ca acum, cînd fusese ridicată la rang de virtute civică și mijloc de promovare profesională, mai ceva decît pe vremea legionarilor. Ghinionul lui Gigi însă era că știa istorie, și veche, și modernă, și că trăsese concluzia că oamenii nu pot trăi în teroare decît puțin timp, după care ori se revoltă, ori autorul terorii e dat jos din funcție, cel mai adesea fără menajamente. Mai tîrziu însă avea să recunoască un lucru: că studiase insuficient istoria Rusiei, unde teroarea ținea de viața obișnuită încă de pe vremea lui Ivan cel Groaznic.

Tot mai tîrziu avea să admită și că la noi ideea că scapă cine poate, la un caz de ceva, funcționa încă pe deasupra principiilor și peste relațiile personale cele mai apropiate.

În acea zi însă, Vladimir încă se simțea în largul lui la IMUM.

15

De cînd se însurase cu Tanți, duminica era pentru Vladimir o zi peste care ar fi vrut să sară. Prietenii lui de la IMUM, cu care se întîlnea și duminica, îl felicitau pentru frumusețea nevestei sale, dar li se părea că Tanți nu făcea față ca nevastă de inginer venit din București, chiar dacă Gigi se însurase cu ea la Medgidia.

Titi Cojoacă, inginer și bucureștean, era de părere că Vladimir se grăbise. Și, chiar dacă se grăbise, măcar să se fi

căsătorit cu o fată din popor, care i-ar fi adus oarece proletară recunoaștere în orașul ăsta nenorocit, nu cu fata cîrciumarului Fănică Portofel. Ea, frumoasă, nu puteai zice că nu, dar cine se uita la ea ca s-o ia în căsătorie, cînd se știa că era fata fostului cîrciumar care ținuse localul de la gară? Fănică făcuse și ceva pușcărie din motive fiscale. Fata lui, oricît era de frumoasă, nu mai era o partidă, chiar dacă sau tocmai pentru că cîștigase premiul de frumusețea numărul unu a orașului pe vremea cînd se mai făceau concursuri de frumusețe în Medgidia.

Pe Vladimir îl iritau cîteva chestii la Tanți, oricît era el de îndrăgostit de ea. Cînd ieșeau amîndoi la cîte o sindrofie, Tanți îi spunea cel puțin unuia dintre participanți: „Eu vă cunosc pe dumneavoastră, nu sînteți din Slobozia?“. Sau din Șocariciu ori din Cocargeaua? Cînd Vladimir auzea numele acestor localități, să turbeze. Toate i se păreau sate țigănești. Tanți însă îi spunea că de acolo se trăgeau rubedeniile ei bogate, care nu erau țigani. Asta ar mai fi fost cum ar fi fost, dar, cînd ieșeau la cîte o chermeză, Tanți se lăsa dansată de unul și de altul, ceea ce pe Vladimir, care nu știa să danseze, îl scotea din sărite. Iar asta îl făcea să-i creadă pe cei care-i spuneau că Tanți se culcase cu unul și cu altul pînă să se mărite cu el. N-o întrebase dacă era adevărat ce se spunea despre ea, dar, într-o noapte, cu o lună înainte de a fi arestat, îl prinsese la strîmtoare pe socrul lui. Uite ce auzise în oraș despre Tanți! Chiar dacă nu mai țineau contul paharelor de vin pe care le băuseră, nea Fănică l-a întrebat diplomatic: astea erau vremuri pentru asemenea întrebări? El făcuse închisoare de pomană, iar Tanți, ghinionistă, cîteva sacrificii zadarnice. Poate că nu mai fusese fată mare cînd se măritase cu el, dar nu fiindcă ar fi fost vreo ușuratică, ci de dragul familiei!

16

Cînd Vladimir Theodorescu a ajuns în Medgidia, era opt dimineața. Din tren, un personal, au mai coborît patru persoane, un ceferist, un milițian și doi civili, i-a numărat el, stînd pe peron cu geamantanul în mînă. Nu era nimeni pe băncile de pe peron, ceea ce l-a indispus: n-avea pe cine să întrebe pe unde s-o ia în oraș ca să ajungă la IMUM, dar mai întîi voia să-și lase geamantanul undeva, la un hotel, ca să n-aibă aerul că venise aici ca la ultima șansă. De fapt, asta era prima lui încercare de a-și găsi un serviciu, după ce se gîndise că ar fi trebuit să-și piardă urma din București, ca țărănist ce era sau mai degrabă fusese, fiindcă PNȚ-ul nu mai exista decît cu numele.

Noua putere îi trecuse partidul în ilegalitate, iar fruntașii săi, Iuliu Maniu și Mihalache, fuseseră băgați în pușcărie. Vladimir, ca fost șef al tineretului țărănist de la Politehnică, ajunsese la concluzia că trebuia să se descurce, căci indicații de la centru nu mai avea de la cine să primească. Se ascunsese cîteva săptămîni acasă, dar asta nu era o soluție de durată. Se hotărîse să-și încerce norocul în provincie, deși mama lui, Lili, cu nasul ei lung și cărnos, cu care adulmeca ce se întîmpla prin București, îi spusese să nu se aventureze. Dar cînd au apărut la poartă doi cetățeni îmbrăcați în civil care au întrebat de unul Gheorghe Vladimir Theodorescu, Lili i-a dat ultimii bani din casă și i-a spus să-și caute de drum în provincie. Ar fi vrut să-i pregătească ea geamantanul, de teamă că Gigi o să-l încarce cu cărți în locul hainelor și al schimburilor de vreme rea. De data asta însă băiatul ei a scos cu mîna lui din geamantan cîteva cărți pentru a face loc ciorapilor de lînă și unei perechi de

izmene groase, fiindcă nu știa cît o să stea departe de casă și nici cum avea să se descurce cu banii.

În gara de la Medgidia, Vladimir a trecut prin sala de așteptare goală și s-a văzut în fața treptelor care duceau spre oraș. Jos, două birje și lunga stradă care ducea spre centru. De acolo, de sus, se vedeau turnul geamiei și cupola bisericii. Unul dintre birjari, turc sau tătar, l-a îndreptat către un hotel din centru, la care se oferea să-l ducă. Acesta era Șukuri, a aflat el mai tîrziu. Celălalt era Memet și amîndoi erau tătari.

Hotelul din centru era pustiu. La recepție, o femeie care moțăia. Vladimir a închiriat o cameră pentru două zile. În încăpere mirosea a mucegai. Așternuturile erau prăfuite. În cana de sticlă de pe masă, apa era galbenă. În rest, nu tu duș, nu tu chiuvetă, ci doar un lavoar de lemn cu un lighean în mijloc și, prins de perete, un rezervor smălțuit în care ar fi trebuit să fie apă. Dar nu era. Umblătoarea era în curte și puțea a căcat.

Vladimir avea ceva bani în buzunar, nu prea mulți. Nu-i venea să se ducă să mănînce la restaurant. Dar, mi-a povestit, dacă intrai într-un magazin sau într-o prăvălie și n-aveai cartela cu tine sau măcar bucățica dreptunghiulară decupată din cartonul cartelei, pe care scriau punctele de care te puteai folosi, nu te lua nimeni în seamă. Nici măcar ca să cumperi o pîine.

Așa că s-a dus pe nemîncate la IMUM, pe jos, dar cel puțin fără să mai poarte și geamantanul în mînă. Nu se aștepta să fie angajat din prima zi, dar cei care l-au luat la verificat nu erau mofturoși. Ca prime dovezi de încredere, i s-au dat o cartelă și un mic avans financiar. Cînd s-a întors la hotelul din centru, tot pe jos, Vladimir a descoperit că așternuturile din camera lui fuseseră schimbate, că apa din cana de sticlă era mai puțin

galbenă, dar și că geamantanul lui fusese răscolit cu o neglijență care ar fi trebuit să-i dea de gîndit.

17

Nici după ce se însurase, Vladimir nu mînca nimic dimineața, chiar dacă Tanți se trezea înaintea lui să-i pregătească un ceai, să-i fiarbă două ouă „cleioase“ și să-i taie două felii de brînză pe care i le aducea pe noptieră, pe o farfurie, cu o felie subțire de pîine.

Gigi se trezea cînd suna ceasul deșteptător. Se ducea apoi să se spele la lavoar și să se bărbierească, așa cum făcea și la liceu – cu bărbieritul doar în ultimul an. Apoi intra din nou în camera lor, se uita la farfuria de pe noptieră, îi zicea „Mulțumesc“ lui Tanți și se îmbrăca. Adică își scotea mai întîi cămașa de noapte și, cînd rămînea gol, se grăbea să-și tragă izmenele și maioul, ca și cum goliciunea lui n-ar fi fost de văzut și pentru nevastă. Poate fiindcă era slab: avea brațele și picioarele subțiri, ceea ce Tanți simțea pe pipăite în timpul nopții, chiar și fără să-l vadă. După ce își punea cămașa și pantalonii și își înnoda cravata la gît, fără să stea în fața oglinzii, Gigi își aprindea o țigară, pe care o fuma repede, apoi își îmbrăca și haina plus paltonul, dacă era cazul, și pleca la IMUM.

De-abia pe drum i se făcea foame. Se oprea la chioșcul doctorului Tefik și își cumpăra niște biscuiți pe care-i rontăia rapid, apoi îi cerea doctorului și o sticlă de suc. Tefik se bucura că îl avea client pe inginerul de la București, dar îi sugera, din cînd în cînd, că asta nu era mîncare pentru cineva care muncea

cît el. Tefik ținea chioșcul deschis pînă seara, cînd Vladimir se întorcea acasă și cumpăra de la el două, uneori trei pachete de țigări.

Din vorbele pe care le tot schimbau la chioșc, Vladimir a înțeles două lucruri: că Tefik doctorul nu era medic, ci doctor în Coran, la Istanbul, și că din acest chioșc își întreținea numeroasa familie – cinci copii, nevasta și cei doi socri. Părinții lui Tefik plecaseră de mulți ani în Turcia.

La prînz, Vladimir se ducea la cantina de la IMUM, unde mîncarea n-ar fi fost rea, dar vesela i se părea cam soioasă, așa că nu mînca nici acolo. Putea fi recunoscut însă și dacă nu-l știai, după basca pe care și-o punea pe cap în laborator și după țigara pe care o ducea în colțul gurii, în timp ce își ținea mîinile în buzunarele de la pantaloni, cînd se ducea să vadă ce se mai întîmpla prin celelalte secții ale întreprinderii.

Seara, Vladimir nu ajungea acasă prea des la timp. Se ducea mai întîi cu amicii săi de la IMUM la un pahar și la o gustare, niscai ghiudem și cîteva felii de brînză. Măsline nu se găseau. Iar pîinea neagră care le venea la masă în coșulețe de sîrmă avea un gust acrișor, semn că era veche de o zi, chiar dacă nu se uscase.

18

Lui Titi Cojoacă îi plăceau micii cu carne de oaie, cum se făceau în Medgidia, și filosofia lui Nae Ionescu. Se acomodase însă și cu Marx, filosoful, nu negustorul și comerciantul din oraș Papazopol, care își schimbase numele sperînd ca astfel prăvălia lui de mărunțișuri și articole de băcănie să scape de

naționalizare. Bietul comerciant grec schimbase însă și numele firmei de deasupra intrării în micul său magazin, care din „La Papazopol“ devenise „La Marx și Engels“.

Noua lui firmă n-a rezistat decît o săptămînă, apoi magazinul a fost închis, ceea ce a pățit și el, dar oarecum altfel. Cronologic, el a fost închis mai întîi și după aceea prăvălia lui, unde a fost deschisă mai tîrziu o frizerie. Papazopol-Marx a dispărut din oraș și nu s-a mai știut de soarta lui. Avea vreo 60 de ani cînd a fost arestat și poate că murise în pușcărie. A fost unul dintre mulții localnici care după ce au fost „ridicați“ nu s-au mai întors în oraș și nici nu li s-a dat de urmă.

Vladimir aflase de soarta grecului Marx de la socrul său, care fusese prieten cu comerciantul Papazopol. Îi spunea deci lui Titi Cojoacă să nu se bizuie prea tare pe marxism, la un caz de ceva. În privința micilor din Medgidia, opiniile lor difereau și mai tare. Vladimir îi mînca, dar cu noduri în gît, pînă nu bea o tărie, ceva, care-i amorțea papilele gustative. Titi, care-i mînca mulțumit, îi spunea că inteligența unui intelectual adevărat se manifestă și în adaptarea lui alimentară la oferta locală. Cînd ajungeau însă la Nae Ionescu, deosebirea lor de păreri era totală. Pentru Titi Cojoacă, Nae era, mă rog, fusese, filosoful care luminase esențialul ontologic din România, în vreme ce lui Vladimir Profesorul i se părea un tip care zăpăcise mințile multora, inclusiv pe cea a lui Titi, inginerul specialist în rezistența materialelor, materie la care Vladimir luase note bune în facultate, dar fără să strălucească.

Titi i se plîngea lui Vladimir că se legase Securitatea de el cu doi ani în urmă: niște cretini care nu înțelegeau filosofia, ceea ce atunci pentru Vladimir încă era un adevărat delict intelectual, chiar dacă nu era și el adept al lui Nae.

Poate că ar fi trebuit să se gîndească atunci de ce îi făcea Cojoacă asemenea confidențe, dar în cine putea avea încredere în orașul ăsta nenorocit, dacă nu într-un politehnist ca el?

Titi o curtase pe Tanți cu gîndul să se culce cu ea fără obligații, așa că după ce Vladimir s-a însurat cu ea i-a spus una-alta despre aventurile ei amoroase din oraș, asta pînă cînd tînărul căsătorit s-a declarat dezgustat de poveștile lui, deși în prima sa noapte cu Tanți a descoperit că nu era primul care se culca cu ea. Căci pe cearșaful lor din acea noapte n-a apărut nici o urmă de sînge a cetății unui himen dezvirginat, chiar dacă Tanți i se plînsese că o supune la dureri prin care nu mai trecuse. Dar asta, i-a zis convins Vladimir, nu era treaba lui Titi Cojoacă.

19

Pînă și în cartierul turcilor, din partea de sus a orașului, unde nu mai erau aproape decît tătari, căci turcii plecaseră mai toți la Istanbul, se simțea că viața din Medgidia se schimbase. Nu numai din cauza cartelelor, dar unde se pomenise în oraș o asemenea tristețe, cu oamenii aduși la muncă forțată la canalul care avea să treacă prin mijlocul orașului?

Iar omuleții ăștia nefericiți care roboteau cu cazmaua, cu lopata și cu roabele, săpînd la acest viitor canal, nu erau nici măcar criminali și hoți de anvergură. Din cîte se auzise, fuseseră condamnați la muncă silnică din chestii politice. Adică ori că spuseseră vorbe de pe urma cărora fuseseră trecuți în rîndul dușmanilor poporului, ori că fuseseră denunțați de oameni de nimic, care acum erau la mare prețuire.

Cum adică, se întrebau tătarii, dacă banditul de Ozun îl denunța autorităților pe vreunul dintre oamenii de vază ai cartierului lor, asta însemna că omul pîrît de Ozun trebuia să înfunde pușcăria? Asta nu înțelegea nici hogea geamiei din Medgidia, care trebuia să-i apere pe credincioșii lui, la un caz de Doamne ferește! Fiindcă tot dispăreau – și turci, cîți mai erau, și tătarii de care se umpluse geamia. Unii dintre ei, păcătoși cu vinul și cu alte băuturi care-ți luau mințile, și chiar cu spurcata carne de porc, de îl otrăveau sufletește, în nemaivăzuta sa înțelepciune, și pe profetul Mahomed, erau arestați de pe stradă pentru cele ce le ieșeau din gură, nu pentru ceea ce mîncau și beau, ignorînd ce le zicea Coranul.

Dar, tot întrebînd hogea de soarta credincioșilor săi, într-o dimineață a fost și el arestat, de au rămas și turcii, și tătarii fără gura care să vorbească în locul lor. Cu grecii și cu armenii lucrurile au stat mai simplu. Au fost băgați în pușcărie fără să aibă cine se întreba ce pățiseră, în afară de rude, care și ele erau arestate pentru curiozitatea lor. Ba din cîte se auzise, cei care dădeau ordine ca grecii și armenii, foști negustori sau oameni cu gură mare, să fie arestați erau chiar compatrioți de-ai lor, care tăiau și spînzurau la Constanța. La rîndul lor, tătarii și turcii ajungeau în pușcărie la indicațiile conaționalilor lor care își găsiseră loc la Securitate sau pe la partidul ăsta nou care ajunsese singurul de pe piață.

Vladimir s-a convins repede că nici armânii lui nu erau mai breji. Îi dădeau pe mîna noilor autorități pe toți machidonii care nu înțelegeau că se terminase și cu afacerile lor de pînă atunci, dar și cu toată politica pe care o făceau, crezînd că noua putere care desființase toate celelalte partide nu va avea zile multe.

Drept era că nici Vladimir nu credea că ceea ce se întîmpla atunci va avea zile multe, la fel cum se întîmplase și cu guvernul legionar din ’40. Dar atunci inginerul de la IMUM își mai închipuia că americanii nu vor lăsa din mînă România, pentru poziția ei strategică în Balcani. Totuși, în nopțile cînd îi zicea socrului său că americanii aveau aici interese care-i vor face să pună piciorul în prag, i s-a părut că era mai bine să nu spună că făcuse politică țărănistă și că acum încerca să-și facă uitată cariera de politician, pentru că împrejurările nu erau potrivite cu asemenea mărturisiri.

20

În ziua aceea, cînd mai rămăseseră 17 pînă la, nu se întîmplase nimic special. Cel puțin așa i se păruse atunci lui Vladimir. Serviciu, prînzul la cantină și o scurtă ieșire la bere cu Titi Cojoacă la cîrciuma din centru, 11 Iunie.

Titi părea preocupat de ceva, ca de obicei, dar tot ca de obicei nu știa să se adune. Spunea una, alta și se scărpina pe cap, în dreptul începutului său de chelie, ca și cum ar fi vrut să-și numere cu vîrful degetelor firele de păr rămase. Se așezaseră la o masă lîngă fereastră, de unde se vedea pieziș turnul geamiei. Vladimir avea pregătit un subiect, dacă ședederea lor la bere s-ar fi prelungit, ca de multe alte ori, cînd erau în trei, împreună cu inginerul Aflat. Dacă propaganda ateistă li se aplica și turcilor și tătarilor din oraș sau numai creștinilor. Subiectul era delicat și ar fi putut deveni de-a dreptul periculos, căci, discutînd despre asemenea lucruri, punîndu-le la îndoială ori luîndu-le peste picior, te puteai trezi că superi partidul. Asta

dacă partidul catadicsea să-ți comunice că e supărat și nu te lăsa, direct, pe mîna Securității, care atîta aștepta.

Vladimir știa că dispăreau oameni din oraș doar pentru delictul vorbelor pe care le rosteau, dar asta nu-l făcea să se astîmpere. Profesorul lui de etică de la Mănăstirea Dealu îi sădise în cap cîteva idei care deveniseră între timp periculoase, printre care și aceea că nu crezi cu adevărat în adevăr cîtă vreme nu-l rostești. Titi Cojoacă i se părea un interlocutor minunat pentru aceste adevăruri: le accepta, ba chiar era de acord că altfel nu se poate, deși el făcuse liceul în București, la Mihai Viteazu, unde etica era discutată prin ochii civililor.

În seara aceea însă, cînd începuseră să discute, ca de obicei, despre asemenea subiecte, ca și cum ar fi spart semințe, Titi Cojoacă i-a spus să termine dracului cu aceste chestiuni. Vladimir nu știa ce înseamnă să fii cercetat la secret din motive politice! Și el de unde știa? l-a întrebat Gigi, cu logica lui inginerească pe care avea s-o regrete. Titi a ridicat halba cu bere: Vladimire, să fii sănătos! Apoi a golit-o cu înghițituri rapide și s-a ridicat de pe scaun, dar nu ca să se ducă să se pișe, ci ca să se ducă acasă.

Poate că atunci, s-a gîndit mai tîrziu, de unul singur, inginerul Theodorescu, Titi voia să-i spună ceva ce el n-a înțeles. Anume că, chiar dacă făcuseră liceul în locuri diferite, etica civilă și cea militară pe care o învățaseră nu mai foloseau la nimic. Dar în seara aceea cînd s-a întors acasă, Vladimir i-a plîns în sinea lui de milă bietului Titi pentru spaimele cu care își trăia pînă și viața de la Medgidia.

După ce s-au despărțit, în loc să se ducă pe jos pînă acasă, Vladimir a luat birja unuia dintre tătarii care așteptau la ieșirea din cîrciumă și, pînă să ajungă la destinație, a ascultat mulțumit

zgomotul ritmic pe care îl făceau copitele potcovite ale calului, călcînd la pas pe caldarîmul străzii principale.

21

16 zile. În ziua aceea, și-a amintit Vladimir, era duminică. O zi de primăvară înșelătoare. Se învățase cu viața din oraș, inclusiv cu plimbarea pînă în centru, eventual și cu o expediție pînă pe dealul orașului, în cartierul turcilor, cu casele lor ciudate, întoarse cu spatele spre stradă. Cei mai mulți dintre turci plecaseră; rămăseseră tătarii, care n-aveau unde să se ducă. Socrul său, Fănică, îi făcuse cunoștință cu hogea moscheii, care-l primise acasă, ceea ce nu făcea cu oricine. Vladimir nu se simțise foarte onorat pentru asta. El n-avea decît relații convenționale cu Dumnezeu.

Nu călca pe la biserică și asta nu de frică să nu fie văzut, ca alții. Politehnica îl făcuse sceptic religios, cu toate că la Mănăstirea Dealu avusese un profesor de religie cît se putea de convingător. Nea Fănică nu-și punea întrebări religioase, dar nu se ducea la biserică decît de Crăciun și de Paște, chiar dacă pe vremea cînd ținea restaurantul gării din Medgidia făcuse donații consistente bisericii din oraș. Și nu uitase nici geamia. Avea de unde. Acum, nea Fănică nu mai băga bani nici în Cutia Milei, fiindcă nu mai avea de unde să-i scoată.

Tanți vedea cel puțin o dată filmele de la cele două cinematografe din oraș în timpul săptămînii și i le povestea la cină atît de amănunțit, încît Gigi nu simțea nevoia să intre și el la cinema. Filme sovietice, tragice, despre război sau filme tot sovietice, comice, despre viața în URSS pe timp de pace.

În centru se întîlneau cam cu aceiași cu care Vladimir se ducea seara la restaurant cînd pleca de la IMUM. Așa că ajungeau în cele din urmă la vreo cîrciumă împreună cu ei și, chiar dacă Tanți și prietena cea roșcată a lui Titi Cojoacă habar n-aveau de treburile lor de la întreprindere, pînă la urmă tot despre astea ajungeau să vorbească. Cînd el și Titi o mai scăpau în politică, de obicei după al treilea pahar de vin sau al doilea de țuică, fetele discutau deja între ele despre *metrajul* care se putea cumpăra pe cartelă ca să-și facă o rochie și despre arta de a întoarce pe dos, la croitor, hainele vechi, încît să pară noi. Roșcata lui Titi Cojoacă fusese damă de consumație la Constanța și se retrăsese la Medgidia, fiindcă nu mai avea unde să-și desfășoare activitatea. Aici devenise membră de partid, dar nu prea știa ce ar fi trebuit să facă în această calitate. La restaurant însă îi spunea lui Titi, din cînd în cînd, vag aferată, să lase prostiile. Era un sfat binevoitor, la care Gigi se gîndea în timp ce Titi îi evoca trecutul lor politic și-l rîcîia, de începea și el să vorbească despre democrația pierdută.

În ziua aceea, Titi adusese vorba despre onoare și ce mai putea fi ea acum pentru oameni ca ei. Vladimir i-a spus că îți poți păstra onoarea chiar și în împrejurările cele mai potrivnice. Titi a intrat în amănunte: „Onoarea e ceea ce crezi sau ce crezi că datorezi?“. Vladimir i-a explicat atunci colegului său că onoarea nu se împarte în două. Fetele vorbeau despre rochiile care devin ca noi dacă sînt întoarse pe dos. Ei doi s-au despărțit destul de amețiți de băutură. Tanți și roșcata lui Cojoacă ar mai fi avut ceva să-și spună. Dar pînă acasă Tanți a trebuit să-l susțină, oarecum, pe Gigi, ca să nu se împleticească, fiindcă el a ținut să meargă pe jos.

22

Vladimir nu-și mai amintea despre acea zi. Totuși, după ce a ajuns în seiful băncii din Constanța, cînd a început să-i lipsească aerul, l-a văzut în minte pe inginerul Aflat, care îi spusese la cantina de la IMUM că, după ce fuseseră arestați toți inginerii de la Canal, le va veni și lor rîndul. Vladimir îi zisese atunci că pe ei nu-i aștepta pușcăria.

Aflat îl sfătuise să fugă din Medgidia, ca să i se piardă urma. Atunci și-a dat seama Gigi că nu mai putea fugi ca pînă atunci. Asta ar fi însemnat să-și lase nevasta de izbeliște, chiar dacă începuse să creadă că Tanți nu era marea lui dragoste. Onoarea însă îl obliga să n-o abandoneze, cu toate că și socrul lui îl sfătuise să-și ia tălpășița din Medgidia.

După ce absolvise liceul, Vladimir se alesese cu un pumnal de paradă, care la capătul mînerului avea un cap de șoim, cu pietre prețioase în locul ochilor. Și, chiar dacă ochii șoimului său erau din sticlă roșie, nu de rubin, pentru Vladimir pumnalul acela avea să fie un soi de memento în anii prin care avea să treacă. Nu-și luase pumnalul cu el la Medgidia. Îl lăsase acasă. Și, ca să fie sigur că Maica Lili, cea bărbătoasă, n-o să pățească nimic din cauza pumnalului, îl îngropase în pivnița casei.

23

Cînd abia venise în oraș, Gigi se ducea în centru pînă la librărie să vadă dacă mai apăruseră cărți de chimie și noutăți tehnice de tot felul. La București, sora lui, Rica, își mai întreba

soțul din partea lui ce se mai publicase într-ale ingineriei și-i trimitea prin poștă cîte un volum gros, traducere din opera vreunui savant sovietic.

Stoian, soțul Ricăi, era tot inginer, cu cîțiva ani mai mare decît Gigi. În timpul războiului fusese concentrat ca ofițer și trimis pe front, la geniu. Ajunsese căpitan și demisionase din armată înainte ca ofițerii inferiori să fie dați afară, iar coloneii și generalii băgați în pușcărie pe bănuieli. Nu-i plăcea politica și nici nu discuta despre ce se întîmpla în ultimii ani. Francez după mamă, Stoian evita să vorbească despre familia lui din Franța. Nici despre tatăl lui, proprietar a cîteva sute de hectare cu livezi și a două case cu etaj într-un oraș de munte, nu aducea vorba la tot mai rarele întîlniri de familie. Era un tip tăcut și prudent, care, și atunci cînd își dădea drumul la gură în chestiuni tehnice, avea grijă să le țină departe de politică. Gigi îl simpatiza pentru inteligența lui. Uneori vorbeau în franceză despre literatura clasică. Lui Gigi îi plăcea Molière. Stoian îl prefera pe Racine. Despre francezii moderni nu discutau, îi pomeneau pe necitite.

Gigi întîrzia în librărie să mai răsfoiască și beletristică. Cumpăra cîte un roman de război de vreun autor sovietic, cu gîndul să-l citească mai încolo, dar și de ochii librăreselor, gîndindu-se că ele povesteau prietenilor sau cine mai știe cui ce cărți își lua nou-venitul. Își punea cărțile pe un raft al șifonierului din camera sa de la etajul fostului hotel Traian. Acasă avea totdeauna cîte o carte pe noptieră. Aici, noaptea, după ce termina de citit întins pe pat, se ridica și așeza cartea în șifonier, ca să nu încarce memoria femeii de serviciu care făcea curat în cameră în lipsa lui. Dintr-un simț al ordinii antrenat în cei patru ani de liceu militar, Gigi își rînduia cărțile pe domenii,

începînd cu cele de chimie, urmate de cele tehnice și terminînd cu romanele. Într-o seară, cînd să ia la citit în continuare un volum de chimie industrială pe care-l pusese primul pe raft, l-a găsit printre cele șase romane. Nu i-a căzut bine, totuși nu s-a mirat: trecuseră trei luni de cînd se mutase în orașul ăsta. În așteptarea *acestui* moment păstra în sertarul noptierei cîteva scrisori de la Maica Lili și una de la Rica, pe celelalte le arsese în sobă.

Titi Cojoacă îi spusese cu cîteva seri înainte, pe stradă, în timp ce se îndreptau spre cîrciuma 11 Iunie, că și în Medgidia mai dispăreau oameni noaptea, ca la București. Lumea se învățase cu aceste dispariții, despre care se vorbea cu voce scăzută. Unii dintre cei care erau luați de acasă cu mașina, totdeauna cu mașina, insistase Titi ironic, făcuseră politică pînă la desființarea partidelor, alții aveau gura mare, dar mai erau ridicați și unii despre care nu se știa nimic de rău, și tineri, și bătrîni. Nu se mai știa nimic despre ei după aceea. Ultimul „ridicat“ era mecanic de locomotivă, avea 45 de ani. Nevastă-sa, casnică, rămăsese să crească cei doi copii și deocamdată își vindea lucrurile din casă ca să aibă bani de coșniță. Altfel, viața mergea înainte, pe tăcute, a filosofat Titi. Nu-i spusese toate astea ca să-i ceară părerea despre ceea ce se întîmpla prin oraș, i s-a părut lui Gigi, care nu-l întrerupsese. Îl pusese ironic la curent. Totuși, i-a trecut prin cap o întrebare pe care s-a abținut s-o rostească. De ce credea Titi că el avea nevoie să știe cum stăteau aici lucrurile astea, pe care le cunoștea din București? Ca să-i arate că avea încredere în el? Nu prea: colegul lui îi făcuse o simplă descriere, fără să-și dea cu părerea despre ceea ce îi povestise. Asta era o ofertă de prietenie? Chiar dacă era, Gigi nu era dispus la confidențe. Lui Titi îi și plăcea să

vorbească și să pară interesant, dar pînă acum se mulțumea cu subiecte pe care le putea toca liniștit și la cîrciumă, indiferent cine l-ar fi ascultat. Poate însă că se scăpase și nu știuse cum s-o întoarcă, încît să nu pară că i se face frică de ceea ce vorbește ori că n-are încredere în el. „Ce ziceai?“, l-a întrebat Gigi, ca și cum nu fusese atent la vorbele lui. „Nimic special!“ La cîrciumă au vorbit despre cele cîteva femei de la IMUM, dintre care cele atrăgătoare erau măritate. „Au și bordelurile rostul lor…“, a oftat Titi.

24

Îl plictiseau plimbările de duminică prin oraș. Pe stradă trebuia să dea bună ziua tuturor necunoscuților, după sfatul binevoitor al socrului său, Fănică. Gigi saluta politicos, respectînd, deși cam stingherit, obiceiurile locale. Tanți însă nu se mulțumea cu bună ziua; se oprea să schimbe cîteva cuvinte cu cei care veneau din direcția opusă. Îi cunoștea pe toți și nu obosea să-l întrebe pe fiecare în parte aceleași și aceleași lucruri, despre ei, despre rudele lor și despre prietenii plecați din oraș. Tanți avea o voce melodioasă, dar, cum tot repeta cîteva întrebări, ca și cum nu i-ar mai fi văzut de mult timp pe cei cu care se întîlneau în fiecare duminică pe strada principală, ritualul ăsta al ei începuse să-l calce pe nervi.

Gigi o rugase de cîteva ori să renunțe la toate aceste popasuri care făceau ca drumul pînă în centru, pe care l-ar fi străbătut în cel mult douăzeci de minute mergînd fără grabă, să dureze mai mult de o oră. Tanți îi promitea că se va abține, dar nu era în stare, mai ales că, după părerea ei, ăsta era rostul

plimbării de duminică, nu să-și tocească pantofii pe pavaj, pînă la primărie și înapoi. Cînd spunea asta, Tanți îi zîmbea, dar îi apărea pe frunte o cută subțire, verticală, deasupra sprîncenelor, pe care pînă atunci Gigi n-o văzuse. Ca să nu mai aibă ea de ce să se încrunte, Gigi schimbase ora plimbării. Nu mai ieșeau după-amiază, ci înainte de prînz, să li se facă poftă de mîncare. Atunci era lume puțină pe stradă. Prima oară, Tanți se încruntase, apoi le explicase prietenelor ei de ce apăreau devreme în centru. Vladimir era *surmenat*: nu mai avea poftă de mîncare. În scurt timp, în oraș s-a răspîndit știrea că inginerul cel nou de la IMUM se îmbolnăvise: suferea de ceva care avea un nume greu de ținut minte. Poate i se trăgea de la chimicalele pe care le folosea în laborator. Gigi ajunsese astfel simpatizat în oraș fără să știe, la fel cum nu știa nici că felul lui tăcut de a fi era interpretat pînă atunci drept aroganță de bucureștean. Mai nou se spunea despre el că era un tînăr discret.

În duminica aceea, plimbarea lor se lungise, ajunseseră pe străduțele pietruite din cartierul turcilor, pe deal, încît chiar li se făcuse foame. La întoarcere pășeau cu un început de grabă. Ajunseseră pe strada care ducea la biserică cînd i-a prins ploaia.

Vara în Medgidia norii apăreau brusc pe cer, parcă de nicăieri, observase Gigi. De obicei după prînz. Urma o vijelie scurtă, care spărgea geamurile și mai punea la pămînt cîte un copac scorburos din cartierul turcilor. Cîinii lătrau speriați prin curți pînă începea ploaia, care cădea în picături reci și grele, uneori însoțite de boabe albe de grindină. Se auzeau țipete de femei care își chemau copiii în casă.

După ce a început ploaia, Gigi s-a uitat la ceas și a constatat mulțumit că avea dreptate, era 12.45. Au pufnit în rîs și luat-o la

fugă ținîndu-se de mînă. S-au adăpostit în biserică. Slujba se încheiase. Femeia de serviciu își terminase treaba cu mătura, fiindcă stinsese luminile. Rămăseseră aprinse doar becurile din altar și lumînările înfipte în nisipul celor două suporturi cu picior de la intrare.

Nu mai călcaseră prin biserică de cînd se căsătoriseră, deși trecuseră și Crăciunul, și Paștele de atunci. Cînd l-a văzut ieșind din altar pe preotul Picioruș, cel care-i cununase, Tanți i-a șoptit lui Gigi că voia să se spovedească. Poate că ploaia, care nu se oprise, era un semn! Gigi nu credea în semne, mai ales în semnele pe care le putea anticipa. Dar n-avea nimic împotrivă. Preotul își scosese odăjdiile cusute cu fir de aur. Rămăsese îmbrăcat într-o haină cenușie peste cămașa albă fără guler și în pantalonii lui negri de stofă, care intraseră la apă de i se vedeau ciorapii. Era slab, dar nu atît de slab ca în ziua cînd le pusese pirostriile. Atunci nu erau decît vreo cîteva zile de cînd se întorsese în oraș. Lipsise mai mult de un an. Și, cum preotul Voineag, care fusese arestat cu cîteva luni înainte de dispariția lui Picioruș, mai avea de stat cel puțin cinci ani la închisoare, bătrînul preot Georgescu, parohul, se canonise de unul singur cu sfintele treburi ale bisericii. Episcopul voia să-i trimită măcar un preot să mai țină din slujbe, ca să nu se istovească octogenarul paroh, dar părintele Georgescu i-ar fi spus, povestea dascălul, care trăsese cu urechea, că avea atîta putere încît să țină slujbele pînă se vor întoarce preoții lui de pe unde ajunseseră.

Cînd Tanți s-a dus la el s-o spovedească, popa a întrebat-o mai întîi dacă mai plouă. Ea a recunoscut jenată că mai ploua. Picioruș avea mintea ageră și știa să spună în cuvinte puține și ceea ce nu voia să rostească. Tanți i-a zis și lui că primise un

semn. Popa s-a scărpinat pe mărul lui Adam, ridicîndu-și ochii spre cupolă: toți credincioșii din oraș primiseră acest semn care se abătuse și asupra turcilor. L-a invitat cu un gest larg pe Gigi să se apropie. Presupunea că el nu voia să se spovedească. Inteligent popa! a cugetat Gigi. Era de acord cu bănuiala părintelui. Picioruș s-a întors spre Tanți – popa n-avea mai mult de 40 de ani, dar parcă deodată îmbătrînise cînd a întrebat-o: ce mari păcate ai, fată, de ți-a venit să te spovedești? Tanți a insistat cu semnul pe care-l primise. Popa i-a luat pe după umeri pe amîndoi și i-a întors încet cu fața spre ieșire. Vremurile erau prea complicate și prea păcătoase pentru spovedanii. Lor le ajungea o umbrelă bună. În privința păcatelor, Picioruș i-a anunțat că îi iertase pe amîndoi și de cele făcute, și de cele pe care aveau să le facă, de azi în șapte ani. „De ce șapte? Nu-i cam mult?!“, l-a întrebat Gigi. „Ferească-ne să fie prea puțin…“ În pridvor și-a luat mîinile de pe umerii lor și a așteptat împreună cu ei să stea ploaia.

25

Șuiera locomotiva marfarului de 6.40. Gigi se uită la ceas: marfarul ajunsese mai devreme cu zece minute. De obicei întîrzia cîte o jumătate de oră. Avea timp să-și cumpere țigări de la dugheana cea verde a doctorului Tefik, să-l întrebe pe eruditul turc ce mai face și să-i asculte răspunsul înflorit. De cînd terminase cu băutura, doctorul se plîngea de tristețe. Și ce-l împiedica să mai bea cîte un pahar? Decît așa, mai bine lipsă! Un singur pahar de vin e ca și cum te-ai mulțumi în amor cu mîngîierile. Gigi îi dădea dreptate în gînd. Doctorul făcea atît de

bine cît se putea. Adică aproape prost. Azi-noapte își visase crescătoria de curcani la care trebuise să renunțe, ca să nu intre la bucluc. Cînd faci comerțul statului la bătrînețe – nu c-ar fi fost ceva rău în asta, adăugă prudent –, oricît de bine ți-ar merge, tot mofluz te simți. Adăugă politicos că domnul inginer măcar își făcea meseria. Gigi își puse în servietă cele două pachete de țigări și îi ceru lui Tefik un pachet de mentosane. Stătuse pînă la două noaptea să deseneze la o invenție. Asta era prima schiță, care-i dădea totdeauna bătaie de cap. Fumase atît de mult, încît simțea o amăreală în gură.

Cu Tefik stătuse de vorbă cinci minute, constată cînd trecu pe sub podul de cale ferată. Își luă servieta la subraț, desfăcu din mers pachetul de mentosane și își puse o pastilă pe limbă. Avea un gust sălciu de chimicală. O ronțăi în silă.

Ajunse la poarta întreprinderii la 6.50 și cu cinci minute înainte de ora șapte descuie ușa laboratorului. Încă se cunoștea că întreprinderea fusese ridicată pe cîmp. Cam o dată pe lună, duminica, angajații veneau la muncă patriotică să cosească iarba din curte și să smulgă ciulinii de lîngă gard. La smuls ciulini erau trimiși fierarii cu mănușile lor de piele groasă. De cosit se ocupau numai cei care veniseră de la țară, după ce vreo cîțiva orășeni și-au cosit pantofii și degetele de la picioare. Gigi ura duminicile astea. Ceea ce nu-l împiedicase însă să calculeze la milimetru cît trebuia curbată lama coaselor, ce unghi să aibă și cît de lungi trebuiau să fie cozile lor de lemn ca să „funcționeze“ bine. Foștii țărani ajunși muncitori calificați sau pe cale să devină erau de părere că ceea ce-i *nevoia* coasei ca să-ți faci treaba cu ea era o gresie bună, că forma i-o dădea fierarul din ochi, nu cu desene pe hîrtie. Unii dintre ei erau analfabeți sau de-abia silabiseau; nu pricepeau mare lucru din ceea ce le

spuneau maiștrii, dintre care vreo cinci știau să citească, dar nu înțelegeau nici ei mai mult decît analfabeții. Gigi își verificase oamenii din laborator punîndu-l pe fiecare să citească cu voce tare dintr-o carte de povești. Pe cei care se descurcau îi ruga să-i povestească ce citiseră.

Ion Crăciun, secretarul de partid, care era cel mai tare om din întreprindere, îl invitase din cauza asta la o *prelucrare*. Era și el de acord că oamenii trebuie să știe să citească. Asta vrem și *noi*! Dar nu cu metode din astea, că ne facem de rîs în oraș. Muncitorii de la IMUM dă examene din cărți pentru copii?! Inginerul Theodorescu studiase învățăturile Părintelui Popoarelor, marele Iosiv Visarionici Stalin? Nu se cunoștea! Să le aprofondeze, ca să *nu ajungem* la ce nu trebuie!

Cartea cu povești avea litere mai mari decît altele, i-a explicat Gigi Omului partidului. Nici să nu se mai gîndească la cartea aia! Noi nu ne ținem de povești la IMUM!!!

Gigi i-ar fi dat și lui Crăciun cartea cu povești – era *Scufița Roșie* – ca să-l vadă ce poate, chiar dacă era isteț și bătea prompt cu pumnul în masă cînd nu-l mai ajutau cuvintele.

Își luă basca din sertarul biroului și și-o puse pe cap pînă aproape de urechi, apoi își trase halatul peste haină. Își mută pachetul de țigări și chibriturile din buzunarul drept al hainei în buzunarul drept al halatului, pe care îl încheie la trei nasturi și se așeză la microscop în așteptarea primelor probe de la turnătorie. În cîteva minute, cele trei încăperi ale laboratorului se umplură. Sirena întreprinderii, cu goarna ei uriașă, făcu geamurile să tremure timp de un minut. Era 7.30. Nu întîrziase nimeni, observă Gigi.

26

Cînd o văzuse în magazinul unde era casieră, Tanți i se păruse frumoasă, încît ar fi vrut s-o întrebe cum o cheamă. Gigi o privise atent cît stătuse la coadă. Era chiar deosebit de frumoasă. Intrase pentru prima oară în magazinul ăsta să-și cumpere niște mezeluri, ceva, să aibă noaptea la hotel, cînd îl lua foamea. Își decupase dinainte cu forfecuța de unghii un dreptunghi din cartonul cartelei pe care o primise de la IMUM. Se hotărîse să-și ia niște parizer. În fața lui își așteptau rîndul două femei îmbrăcate sărăcăcios, un ceferist în uniformă și un bărbat cu un pulover de lînă care avea o gaură în spate. În urma lui se și adunaseră cinci persoane. Totuși, cum să intre în vorbă cu ea, cu cinci cetățeni tot mai nerăbdători în spatele lui? Doar nu era s-o întrebe direct cum o cheamă.

Dar dacă era măritată?! Fără nici un argument rațional, Gigi respinse această ipoteză: n-avea aerul unei femei măritate! Însă putea să aibă un prieten sau chiar să fie logodită. În clipa aceea, Gigi a regretat că era nou-venit în oraș. Presupunea că toți ceilalți de la coadă știau despre *ea* tot ceea ce ar fi vrut el să afle. Cînd a ajuns în dreptul ei, Tanți era pe jumătate ascunsă de mașinăria cu manivelă, o vechitură. Lui Gigi i se părea ridicol să-i spună „Vă rog, o sută de grame de parizer“. Mai întîi a tușit scurt, să-și dreagă vocea, apoi a intrat stingherit în rolul clientului. Tanți i-a spus cît îl costa parizerul, după ce a răsucit manivela casei de marcat, care nu s-a blocat, cum a sperat el. În timp ce căuta bani potriviți în portofel, a privit-o. Ea se uita în jos, poate la mîinile lui, așteptînd să-i dea banii. Cînd i-a întins o bancnotă de cinci lei, ea a așteptat să-i dea drumul în farfuria

cazonă de tinichea de pe masă, de unde a cules-o cu două degete. I-a pus restul tot în farfurie, fără să se uite la el.

La celălalt rînd, unde vînzătoarea tăia mezelurile în felii, le punea pe cîte o bucată de hîrtie cafenie, apoi le așeza pe cîntar, mai punînd sau mai luînd, pînă cînd acul tremurător al cîntarului se oprea unde trebuia, Gigi avu mai mult timp s-o privească pe casieriță. Își vedea preocupată de treabă. Nu simțea că nu-și lua ochii de la ea. Aiurelile astea cu magnetismul privirii! Deodată însă o auzi pe vînzătoare: „Tanți, mai dă-i tu un bon de un leu lui tanti Milica!“.

În drum spre hotel, cu pachetul de parizer în mînă, Gigi se întreba de la cine ar fi putut afla mai multe despre Tanți. Îl excluse pe Titi Cojoacă, fiindcă el ar fi spus în toată întreprinderea că Gigi se interesa de casierița de la Alimentara din centru. Nici inginerul Aflat nu i se părea potrivit. Chiar dacă nu vorbea vrute și nevrute ca Titi, Aflat punea întrebări indiscrete. Nici gînd să-l întrebe pe vreunul dintre chelnerii de la cîrciumile pe unde se ducea seara cu colegii, deși ăștia îi cunoșteau pe cam toți cei din oraș. Ar fi putut încerca o întrebare la librărească, dar nu-i venea s-o amestece pe doamna Duțu, cu gura ei cea strînsă, în această investigație delicată.

Cu ocazia asta, Gigi a constatat că nu prea cunoștea lumea din oraș, deși trecuseră 286 de zile de cînd venise aici. Pe pod s-a oprit să-și aprindă o țigară. Acolo și-a dat seama de la cine ar fi căpătat informații sigure. Pentru cineva cu pretenții de inteligență, descoperise soluția tîrziu și întîmplător, și-a zis, ca să-și stăpînească mulțumirea. Era atît de nerăbdător să verifice descoperirea, încît a lucrat pînă la trei dimineața la cele 51 de detalii ale unei invenții de care tot amînase să se apuce. Cînd a terminat, deși n-avea nici pîine, nici mușstar, a mîncat feliile de

parizer și a deschis fereastra să iasă fumul de țigară. S-a întins pe pat, așteptînd să treacă un sfert de oră, cît e nevoie pentru aerisirea unei încăperi de mărimea ăsteia. Tanți era extraordinar de frumoasă!

27

Uitase să întoarcă deșteptătorul! Gigi s-a trezit însă ca și cum ar fi sunat goarna la liceu. Și duminica deschidea ochii, pe întuneric, la aceeași oră. Acum, lumina era aprinsă și fereastra deschisă. Totuși, nu-l înțepaseră țînțarii care bîzîiau prin încăpere. Insecticidul inventat de el își făcuse datoria. Se spălă repede la lavoar și se bărbieri, mai atent ca de obicei să nu se taie. Deschise apoi șifonierul să-și ia altă pereche de pantaloni în locul celor cu care adormise îmbrăcat, de se șifonaseră. Vru mai întîi să ia de pe umeraș costumul de duminică. „Să nu exagerăm!“, își zise cu glas tare. Își luă totuși cămașa albă cu mîneci lungi. N-o îmbrăcă imediat. Mai întîi își prepară „cafeaua“ la spirtieră. În locul cafelei, care nu se găsea, două linguriță de cicoare la o cană de apă. Dacă o sorbea fierbinte, își putea închipui că era cafea cu cicoare.

Așteptînd să dea în clocot apa din ibric, își aprinse o țigară. Gigi nu mai era chiar atît de sigur că *soluția* pe care o descoperise seara pe pod era cea mai bună. Ceea ce nu-i scăzu cu nimic din intenția de a-i verifica temeinicia. Doar că acum carnetul calculelor pe care le făcea cînd îi venea ideea vreunei invenții nu-l ajuta la nimic.

Cînd ieși pe stradă, se lumina de ziuă. În josul străzii, nimeni. Peste drum, la ieșirea gării, cele două birje negre. Gigi

porni grăbit spre IMUM. Ajunse în dreptul dughenei doctorului Tefik chiar cînd bătrînul deschidea obloanele. Îi dădu bună dimineața, Tefik îi răspunse mai întîi în turcește: „GünaydŎn, efendi mühendis!“. Nu era prima oară, semn că doctorul, cu fața lui și mai încrețită ca de obicei, se gîndea încă de dimineață la vreuna dintre vechile lui dispute teologice cu hogea. Lui Tefik îi venea ușor să-și pună în vorbe alese noile argumente cu care voia să-și încuie prietenul. Dar de cînd hogea murise, trebuia să se pună și în locul lui, căci hogea găsea imediat și totdeauna cel puțin un contraargument pe care i-l expunea pe larg, cu citate din memorie. „Devreme, domnule inginer“, o dădu Tefik pe românește. „Ceva nou?“ Gigi îl ajută să prindă obloanele de cîrlige, ca să nu le dea vîntul înapoi. „Treburile zilnice“, zise.

Tefik intră în dugheană și scoase de pe raft cele două pachete de țigări, luînd-o înaintea cererii lui. Gigi îi spuse că mai voia și un pachet de biscuiți, arătîndu-i cu degetul obiectul dorinței sale. Cînd să plătească, îl întrebă ca în treacăt pe doctor dacă știa ceva despre o anume Tanți de la Alimentara din centru. Cum să nu? Fata domnului Teodorescu, cel ce ținuse restaurantul gării. O cunoștea de cînd era mică: isteață și frumoasă. Urmase gimnaziul la Brașov; păcat că-și întrerupsese studiile. Gigi se întreba cum să-l aducă pe doctor mai la zi: Tefik trecuse din nou la domnul Teodorescu, care fusese cineva în oraș. În prezent era strîmtorat, mult mai strîmtorat decît alți foști oameni de frunte din Medgidia, dar cel puțin avusese noroc că scăpase din închisoare. Și el avusese noroc, admise doctorul. Nu se legase nimeni de el pentru afacerile lui cu curcani, că altfel n-ar fi primit dugheana asta. Însă, cine știe, nu era timpul pierdut. „Această doamnă, Tanți…“, începu Gigi o întrebare. „Domnișoară!“, îl corectă cu părere de rău Tefik.

Biata de ea, ce ghinion: și frumoasă, și deșteaptă, dar era fata domnului Teodorescu. Doctorul se mai întrerupea, cît să-și servească mușteriii, puțini încă, slavă Domnului, dar enervanți cu sporovăiala lor matinală, pe care o mai întărîta și Tefik.

Nu voia nici un tînăr cu perspective s-o ia în căsătorie, ca să nu-și strice viitorul. Poate dacă Tanți, domnișoara, ar fi plecat la București, oraș mare, ar fi scăpat de ghinion. Doctorul, în perspicacitatea lui, îi spunea toate astea fără să-l întrebe de la ce i se trăgea curiozitatea. În schimb, se miră că domnul inginer n-o văzuse pînă acum pe Tanți. Locuia pe strada asta, în casa mare, cu fîntînă în curte, peste drum de magazia gării.

Gigi trecea de cel puțin două ori pe zi pe lîngă casa aceea, dar n-o văzuse pe Tanți, căci ar fi fost imposibil să n-o observe. Poate că ieșea și se întorcea la alte ore decît el... Pe stradă, domnișoara își acoperea de cîțiva ani părul cu batic, la fel ca femeile măritate, ca să n-o mai plictisească nou-veniții, îi spuse doctorul, cu o mîndră părere de rău.

28

Poți recunoaște o femeie după basmaua pe care o poartă, dar, dacă nu știi cum arată basmaua, puține șanse, a remarcat Gigi. Începuse să se uite pe stradă după purtătoarele de baticuri de mătase sau de basmale, care le ascundeau și părul, și fruntea. Cele mai multe nu se uitau nici în stînga, nici în dreapta. Bănuia că așa era obiceiul în Medgidia. Dar aici, în oraș, Gigi cunoștea puține femei, încît nu prea avea pe cine să recunoască. Să se holbeze la ele n-ar fi fost politicos. Pînă acum, Gigi nu abordase niciodată femei pe stradă și n-avea de gînd să

înceapă acum. Se mai dusese de cîteva ori la magazinul *ei*, dar și acolo, cum să înceapă o conversație cu ea, dincolo de bună seara și de a-i spune ce voia să cumpere, apoi de politicosul „Vă mulțumesc“? O singură dată Tanți se uitase la el, dar fără pic de interes. Poate că era obosită sau se plictisise să tot învîrtească la manivela mașinii de marcat. Ar mai fi fost însă și ipoteza că nu-i plăceau bărbații cu ochelari sau poate *persoana lui*, pur și simplu. În București avea el trecere la femei, dar nu cine știe ce.

Gigi admitea că nu era ceea ce se cheamă un bărbat atrăgător. Totuși, femeile care-l interesau îi răspundeau de la prima încercare și nu-i întorceau spatele cînd le spunea că nu voia să se căsătorească. Relațiile lui amoroase durau două-trei luni; se sfîrșeau înainte de a începe să se obișnuiască. Fetele cu care se cupla, studente, erau de aceeași părere: cînd o aventură durează prea mult, se transformă într-o chestie serioasă sau devine monotonă. Pe el nu-l interesau chestiile serioase, ci schimburi plăcute de senzații, încît să se simtă cît de cît în largul lui în Bucureștiul ocupat de ruși.

Îi venea tot mai greu să creadă că nesiguranța zilnică avea să dispară și că soldatul sovietic *eliberator* se va întoarce acasă. Nu vedea nici un semn că rușii se gîndeau să plece. Cînd s-a aflat că generalisimul Stalin îl decorase pe rege, Gigi a fost printre cei care și-au imaginat că următorul lui semn de bunăvoință va fi să-și cheme soldații acasă. Or, parcă erau mai mulți și umpluseră orașul cu rublele lor pe care nu le-ar fi luat nimeni în locul leilor, dar pe care le acceptau toți de frică.

Cîțiva dintre țărăniștii mai bătrîni cu care stătea adesea de vorbă de cînd intrase în TUNȚ, la Politehnică, erau de părere că vor veni vremuri și mai grele, deși domnul Maniu era optimist. Gigi se întreba cît de mai rău putea să fie și nu-i venea să le ia în

serios defetismul. Cînd însă domnii Maniu și Mihalache au încercat să fugă din țară cu avionul și au fost arestați, a început și el să se aștepte la zile negre. Se împrietenise de o lună cu Luiza, o medicinistă care era cu doi ani mai mare decît el. Erau în pat la ea acasă și, ca să nu intre arșița în încăpere, Luiza voia să tragă storurile, dar nu se hotăra să se ridice de lîngă el. Domnul Murgu, tatăl medicinistei, a dat buzna peste ei, dezbrăcați. „L-au arestat pe Maniu!“, le-a spus înspăimîntat.

Gigi s-a dat jos din pat în fundul gol: „Nu se poate!“. „Acum s-a dat anunț la radio!“ Tatăl fetei a început să le dea amănunte, ca și cum ar fi fost cel mai firesc lucru din lume să-l vadă gol pe iubitul ei. Lui Gigi, uluit, nu-i dădea prin minte să se îmbrace. A început să se scarpine în cap: cum să-l aresteze golanii ăștia pe domnul Maniu?! „Și pe domnul Mihalache… și pe domnul Lazăr… și pe Nae Carandino…“, a înșirat tatăl, tot mai dezorientat.

„Să mergem la Palat!“, le-a propus Gigi după ce a început să se îmbrace. În sufragerie s-a oprit să le telefoneze prietenilor săi din TUNȚ. Nu venea tonul! Gigi a bătut de mai multe ori în furcă. Auzea doar bîzîitul știut, semn că telefonul funcționa, dar se întîmplase ceva în centrală. „Se pricep la ticăloșii, golanii!“ „I-or fi învățat rușii“, își imaginează domnul Murgu. De la balconul apartamentului său se vedea Piața Palatului. Tatăl Luizei îi anunță că nu era lume acolo. „N-au apucat să se adune!“, îl încurajă Gigi.

Au dat ocol pieței de mai multe ori. Mergeau încet, cu Luiza între ei. Soarele ardea și nici urmă de vînt. Gigi s-a tot șters de transpirație pînă cînd batista, pe care o împăturea meticulos de fiecare dată, s-a îmbibat de sudoare. După mai mult de o oră, domnul Murgu le-a propus să se întoarcă. „Să mai așteptăm

puțin!“, le-a zis Luiza, chiar dacă începuse să se împiedice prin pietrele caldarîmului. Gigi ar fi așteptat și mai mult, deși îl încerca o bănuială, că tactica răbdării, pe care o recomanda domnul Maniu țărăniștilor în ultima vreme, se întorcea azi împotriva lui. „Poate vine lumea mai pe seară!“, spuse tatăl fetei. Luizei îi dădură lacrimile.

După cîteva zile, prietena lui a dispărut. Lăsase un bilet pe masa din sufragerie: „Pa“. Domnul Murgu nu știa nimic despre ea sau nu voia să-i spună. Mai curînd nu știa. Pe 17 august, Gigi a primit un plic gol de la Luiza, cu ștampila poștei din Milano. „Te aștept“, scrisese ea în interiorul plicului. Nu i-a mai scris de atunci și nici n-a mai auzit de ea, deși Gigi n-ar fi avut nimic împotrivă dacă ar fi ajuns la o chestie serioasă cu Luiza.

Tanți avea păr castaniu, tuns scurt, cum îl purta și medicinista lui.

29

15 zile. Dintre cele cinci camioane ale întreprinderii, trei erau iremediabil stricate, unul, la București, după niște piese de schimb care nu mai veneau, iar șoferul celui de-al cincilea își rupsese o mînă, tocmai cînd trebuia să aducă tuburile de oxigen de la Constanța. Gigi știa să conducă, dar n-avea carnet. Așa că șoferul cu mîna în ghips a venit de acasă și s-a așezat în camion pe locul mortului, iar el, la volan. Dacă i-ar fi oprit vreun milițian curios, șoferul ar fi trebuit să-i spună că-l învăța să *șofereasc*ă. Gigi mai avea un motiv să-l ia cu el pe șofer. Camionul avea tot felul de bube la motor pe care doar Nelu știa să le trateze.

Drumul era liber, dar Gigi mergea încet, să nu se oprească din senin camionul. Șoferul îi povestea cum își rupsese mîna, în timp ce el, cu o mînă pe volan și cu cealaltă pe măciulia schimbătorului de viteze, mai trăgea cu ochiul la casele din sate. Nu era mare deosebire între ele și casele de cartier din Medgidia și, la fel, casele turcilor stăteau cu spatele la drum. Toate erau scunde, făcute din chirpici și tencuite cu pămînt galben. Pînă și praful de pe drum era la fel. Fin și albicios, se ridica în valuri înalte în spatele mașinii, de nu se vedea mai nimic prin oglinda retrovizoare. Copiii ieșeau din curți, țopăiau și țipau fericiți la vederea camionului. Gigi le mai răspundea cu claxonul.

În Constanța, șoferul îi spuse pe ce străzi s-o ia ca să ajungă mai repede la fabrica de oxigen. Gigi trase camionul cu spatele la poarta depozitului cu tuburi, pe care scria mare *Pericol de explozie! Pericol de incendiu!*

Șoferul se duse cu hîrtiile în clădirea cu birouri din fundul curții. Gigi îi supraveghea pe cei patru manipulanți care încărcau tuburile în lada camionului. Știau ce să le facă, dar, învățați cu ele, nu le mai acordau tot respectul care li se cuvenea, deși maistrul care venise împreună cu ei le striga din cînd în cînd: „Bă, fiți, dracului, atenți cu torpilele astea, că sărim în aer!“. Șoferul ieși de la birouri cu alte hîrtii în mînă și se opri la distanță. Îi aștepta pe manipulanți să așeze tuburile în camion. Gigi pufni în rîs: „Nelule, dacă vrei să scapi, du-te mai încolo!“. Maistrul îi spuse indispus că rîsul nu-i bun *aici*. Gigi dădu de două ori din cap a încuviințare, dar nu se abținu: dacă chiar ținea la pielea lui, Nelu ar fi trebuit să se ducă muuult mai încolo. Maistrul dădu și el din cap, dar nici măcar nu zîmbi.

Maistrul le zise manipulanților că se descurcaseră bine și de data asta. Gigi le mulțumi domnilor. Totuși, se cățărară amîndoi în lada camionului să verifice dacă cele zece tuburi cu oxigen, torpilele, erau bine ancorate. Șoferul îl aștepta în același loc. Gigi se sui în cabină, se uită la ceas, porni motorul, apoi trase camionul în dreptul lui: „Poftiți, domnul Nelu!“. N-o mai luă pe străzile cu gropi pe care veniseră, ci pe cele pavate care duceau în centru. Acum mergea și mai încet. Cînd trecură prin piața vegheată de pe soclu de poetul Ovidiu, Gigi îl omagie scandînd cele două versuri pe care le ținea minte din *Ponticele*.

Cînd ieșiră din Constanța, șoferul i se plînse că-l durea mîna. Gigi se făcu că nu pricepe. Continuă să meargă la fel de încet, încît străbătu cei 41 de kilometri pînă la IMUM într-o oră și douăzeci și cinci de minute. Șoferul se dădu jos din mașină la poartă. Era supărat că domnul inginer nu făcuse un ocol să-l lase acasă, că venise din „medical“ ca să-l *serveascâ*. Transpirat, Gigi îi replică nervos că IMUM-ul nu era afacerea lui. „Orișicît, domnu’ inginer!“

Rîsul îl ajuta pe Gigi să se simtă mai în largul lui în momentele de încordare și nu-i scădea concentrarea. Putea să rîdă și să continue un calcul complicat. Nu și să tragă linii drepte fără riglă în desenele lui tehnice sau în tabele, ceea ce altfel reușea și cu ochii închiși, spre admirația celor din laborator. Ținuse minte ce-i spusese despre rîs maistrul de la fabrica de oxigen. Se abținu să facă vreo glumă cît dură descărcarea tuburilor de oxigen, deși acum torpilele vopsite în albastru-închis i se păreau mai puțin primejdioase. „Ce tîmpenie!“, își zise, cu toate că era mulțumit de expediția lui la Constanța.

30

Se auzise că patru deținuți fugiseră cu o zi în urmă de la Castelu, unde săpau la Canal. Satul era la patru kilometri de Medgidia. Titi Cojoacă îi spusese pe stradă lui Gigi că erau „politici“. Așa bănuia. Tot așa i se părea și lui: *politicii* nu erau amestecați cu pușcăriașii de drept comun, care puteau primi vizite și mai aveau și alte înlesniri. Titi vorbea încet, deși nu era nimeni în spatele lor, iar înainte, la vreo 20 de pași, cinci muncitori care rîdeau din cînd în cînd. Poate că-și spuneau bancuri sau, mai curînd, după rîs, vorbeau despre femei.

„Unde puteau să fugă?!“, zicea mirat Titi. Asta se întreba și el. Să se fi dus în halta de la Castelu, să ia trenul, ar fi bătut la ochi cu zeghile de pușcărie. Doar să se fi ascuns în așteptarea vreunui marfar de noapte. Poate cel de ora 4, singurul care nu întîrzia niciodată, fiindcă se ducea la Constanța cu cereale pentru Uniunea Sovietică; avea atît de multe vagoane, încît de-abia se tîra. Doar că ăsta era păzit de soldați la amîndouă capetele garniturii și la mijloc. Mai sigur în privința asta ar fi fost marfarul de la 12.30. Ăsta mergea mai repede și nu era vegheat decît de un ceferist, care stătea în despărțitura cu roata frînei din ultimul vagon. Însă chiar și ziua era periculos să încerci să te agăți de vagoane din mers. Noaptea, pe întuneric, evadații s-ar fi descurcat doar dacă mecanicul locomotivei ar fi încetinit – dar de ce să încetinească? – sau ar fi oprit să pună apă în rezervor. În halta de la Castelu le-ar fi dat prin minte milițienilor și soldaților să-i pîndească, presupuse Gigi aproape în șoaptă. Titi era de acord: asta ar fi însemnat că evadaseră ca să fie prinși.

Cînd ajunseră la fostul hotel Traian, Titi îi propuse să dea o raită scurtă la 11 Iunie, cît pentru un șpriț. Peste drum, pe peronul de la ieșirea gării, plutonierul Cîine Roșu și niște soldați cu puștile la umăr. Cele două birje lipseau. În altă zi, Gigi n-ar fi zis nu. Acum nu-i ardea de șprițuri la cîrciumă. Totuși, ar fi băut un rom, ceva. Își continuară drumul. În centru, Titi intră în Alimentară să cumpere ce-o găsi. Gigi își aprinse o țigară și se uită înăuntru prin vitrină: Tanți era la casierie. Se întoarse cu fața spre stradă. O Pobedă cenușie cu număr de București trecu pe lîngă el în viteză, în drum spre postul de miliție. *Nu-i prinseseră!* se gîndi. Titi, cînd îi spuse, fu de aceeași părere.

Hotelul în care locuia Cojoacă arăta mai bine decît Casa Ceferiștilor, constată Gigi pentru a nu mai știa cîta oară. Și pe dinafară, și pe dinăuntru. Covorul de la recepție era el tocit, dar era! Păstrătoarea cheilor și a registrului le răspunse vioaie la bună seara, apoi îi ceru buletinul lui Gigi, să-l treacă în catastif. Așa primise ordin de la Miliție, din cauza evadaților, i-a explicat aferată. Roșcată, scundă, încă tînără. Gigi o mai văzuse prin oraș. Nu știa cum o cheamă și nici nu era curios să afle. „Ați auzit ceva nou, domnul Titi?“, tot aferată, cînd îi dădu cheia, prinsă cu un inel de o pară de lemn pe care scria numărul camerei. „Miliția nu vine la IMUM să ne dea raportul!“, rîse Titi. Camera lui era la parter.

31

Titi nu găsise decît rom la Alimentară. Totuși, la 11 Iunie apărea din cînd în cînd și o băutură care uzurpa numele de coniac. Romul ăsta avea un damf de alcool făcut din cine știe ce

putreziciuni, încît Titi prepară un ceai rusesc la reșou, să-i mai taie din gust. Gigi se uită prin cameră cît timp Titi stătu pe vine lîngă reșou, să nu dea apa în clocot și să sară stropi pe rezistența incandescentă, s-o strice. Se vedea că Titi locuia de mai mult timp decît el în Medgidia, că voia să se simtă bine în camera asta de hotel. Avea un radio pe noptieră. Își pusese cîteva poze înrămate pe dulap. Iar în dulap, în afară de reșou și de ibric, avea căni, pahare, farfurii, o tigaie, parcă, și chiar o oală de ciorbă. Un burlac metodic!

Titi turnă mai întîi ceaiul în căni, două treimi, îl îndulci cu zahăr cubic, apoi adăugă romul, o treime. Pe masă, între ei, o scrumieră mare de sticlă. Dădură să reia discuția de pe stradă, după ce sorbiră din ceai. Mergea! Titi își aprinse o țigară. Ce făceau oare oamenii ăia? Nu-i răspunse imediat. De unde era să știe? Și, dacă l-ar fi prins Securitatea în noaptea cînd fugise cu documentele TUNȚ-ului, pe acoperișul Politehnicii, poate că și el ar fi săpat acum la Canal. Nu i se părea însă o consolare. Mai curînd o stratagemă ca să nu se simtă vinovat că el era liber.

Se auzi motorul unui camion și un megafon la care o voce amenințătoare repeta: „Atențiune! Persoanele care au văzut patru deținuți în zeghe să raporteze de îndată la Miliție. Persoanele care le vor adăposti vor fi aspru pedepsite!“. „Atențiune!“, zise și Gigi încet, din vîrful buzelor. I-o luă înainte lui Titi: „Dacă i-ai vedea, ce-ai face?“. „Mi-aș zice că nu i-am văzut! Tu?“ Gigi își aprinse și el țigara pe care o ținuse pînă atunci ca pe un creion între degete. „Nu cred că merg pe stradă ca să-i prindă *ăștia*.“

Titi își ridică arătătorul în dreptul buzelor. Se ridică de pe scaun, se duse pînă la ușă și o deschise. Nu era nimeni. Îl anunță că se duce să se pișe. Umblătoarea era afară, în curtea

din spatele hotelului, unde era și o cișmea, îi explică Titi preventiv, cînd se întoarse cu mîinile ude. Se șterse pe prosopul agățat lîngă lavoar. Nu era prea vorbăreț, constată Gigi pentru sine. Nici el n-avea chef de vorbă. Se întreba ce șanse aveau cei patru să scape neprinși. Bănuia că se despărțiseră, dar tot ar fi avut nevoie de haine ca să nu bată la ochi cu zeghile lor. Poate că vreunul dintre ei cunoștea pe careva din satele din jur sau de aici, din oraș. Dacă nu, poate că stăteau ascunși undeva și-și puneau nădejdea în marfarele de noapte, cum se gîndise pe stradă. Își aminti că unul dintre soldații de la gară ținea un cîine-lup în lesă. Pesemne că nu era sigurul cîine-lup pus pe urmele lor.

După ce băură cam jumătate din ceai, Titi adăugă rom în căni și-l întrebă dacă nu-i era foame. Gigi scutură din cap că nu și-și mai aprinse o țigară. Apă și mîncare de unde găseau?! Sau poate că erau încă surescitați și nu le trebuia nimic. „Cînd ești urmărit, ai timp să te simți liber?“, îl întrebă pe celălalt. „Nu cred! Poate se gîndesc că fug spre libertate. Ce trăim noi *afară* ți se pare libertate?“ „Să batem în lemn!“ „Și, dacă batem în lemn, ce? Dacă vor să te încalțe, ți-o fac de nu te vezi.“ Titi vorbea încet, deprimat. Nu semăna deloc cu cel de la IMUM și de la restaurant, care flecărea vesel. Camera se umpluse de fumul țigărilor. „Asta-i situația!“, zise Gigi. Își goli cana și se ridică să plece. Titi îl bătu pe umăr cînd ajunseră la ușă.

Pe stradă, în dreptul cinematografului, îl opriră un milițian și un soldat. Milițianul nu era din oraș. Îi ceru actele și-l întrebă ce are în servietă. Gigi îi întinse buletinul. N-avea nimic în servietă. „Să vedem!“ Gigi o deschise. Milițianul o inspectă cu o lanternă pe care i-o puse în ochi după ce se uită la poza lui din buletin. „Sînteți liber!“ Îi întoarseră spatele și se îndreptară

încet, dar cu pași zgomotoși spre centru. „Futu-vă muma-n cur la amîndoi!“, îi replică Gigi după ce se îndepărtă de ei cît să nu-l audă.

32

14 zile. Cîteodată, inginerul Nelu Aflat îi invita la Constanța pe Titi Cojoacă și pe el, să mai vadă lumea. Aflat avea o motocicletă cu ataș. O cumpărase de ocazie, dar *o întreținea* cu o grijă aproape maniacală. Cum nu depindea de mersul trenurilor, Nelu n-avea nevoie să locuiască în Medgidia, ca ei. La Constanța stătea într-o garsonieră de închiriat. Nelu era căsătorit, dar nevasta lui refuzase să plece din *Capitală*, cu toate că nu era bucureșteancă. Sau poate tocmai de aceea. Bucureștiul fusese unul dintre puținele ei idealuri de fată din Rădăuți, le povestea detașat Nelu.

Aflat nu era vorbăreț, ca Titi, dar n-avea nici predispoziții către tăceri lungi ca el, remarcase Gigi. Rîdea rar și numai la glumele pe care le făcea el. Însă avea succes la femei, cu motocicleta lui. Nelu bănuia că Ilinca îl înșală în lipsă și nu voia să-i rămînă dator. Cînd se ducea la București, avea grijă s-o anunțe, le spunea zîmbind. Chiar dacă era burlac și, cînd avea prilejul, se culca și cu femei măritate – cel puțin așa pretindea –, lui Titi îi venea greu să-l înțeleagă. Filozofia asta i se părea nedigerabilă! „Sînt altele mai nedigerabile!“, îl liniștea Nelu. Fără să mai zîmbească și uitîndu-se în altă parte. Cojoacă îl lăsa în pace, chiar dacă se vedea că rămînea cu o întrebare în gît.

Gigi îi refuza lui Aflat două invitații din trei de cînd se căsătorise. Dacă se ducea la Constanța cu Tanți, lua trenul.

Acum însă, colegul lor veni cu motocicleta în dreptul laboratorului și îi spuse că se supără dacă-l pasează din nou. Titi nu zicea niciodată nu. Gigi acceptă, dar mai întîi voia să treacă pe acasă să-i spună lui Tanți să nu-l aștepte. Se sui în ataș, iar Cojoacă se așeză în spatele lui Nelu și se agăță de el cu amîndouă mîinile, ca o maimuță.

Tanți se uită la el agasată cînd îi spuse că se ducea cu băieții la Constanța, să discute *ceva*. Tanți spera că se întoarce în noaptea asta! „Cu personalul de 12!“, îi promise.

Îi plăcea să meargă cu motocicleta. Nelu conducea cu viteză mare. Își punea pe cap o șapcă în carouri cu cozorocul la ceafă. Dacă nu ploua, ajungea la Constanța într-o jumătate de oră. Titi îi striga din cînd în cînd s-o lase mai încet, ca să nu-i schilodească. Și lui îi plăcea viteza, însă nu se simțea în siguranță pe șaua din spate a motocicletei. Se ținea strîns de pieptul lui Aflat. Gigi i-ar fi cedat locul din ataș, Titi spunea că acolo îl ia cu amețeală din cauza curentului și-i vine să vomite. Nelu îl lăudă cînd se dădu jos de pe motocicletă la Constanța. După părerea lui, Titi era mort de frica vitezei, însă își făcea curaj, nu ca inconștientul de Gigi. Aflat știa să-ți spună lucruri neplăcute, încît să nu te irite… Unul dintre puținele lui talente. Dar marea lui însușire era alta: se împrietenea cu oameni folositori. Avea relații și la minister, unde se ducea de două ori pe lună, fără vreo treabă precisă, doar ca să dea bună ziua și să afle noutățile. La IMUM, mulți credeau că, dacă directorul general va fi dat jos, ceea ce era cu putință, Aflat îi va lua locul.

Gigi admitea că era bine să iasă la șpriț cu Nelu, care era un om util pentru ei doi. La Constanța, el alegea cîrciumile în care intrau. Le evita pe cele din centru, unde se puteau întîlni cu cine n-aveau chef. Acum îi duse la una cu mese puține de lîngă

port. Aici băuse Nelu un vin bun de țară, nu din comerț, și mîncase niște calcan prăjit cum nu găseai la restaurantele cu pretenții. Chelnerul, singurul din cîrciumă, se oferise să-i facă rost și de țigări străine, care ocoleau monopolul statului, dar îl refuzase. Titi oftă: „Țigări americane?“. Nelu schimbă subiectul.

La celelalte mese, cîțiva tipi oarecare, cîte doi la o masă, care mîncau hamsii, vorbeau încet și beau țuică. Vinul dintr-o ditamai carafa de sticlă era acrișor, nu prea tare; se potrivea cu peștele pe care îl mîncară cu felii de mămăligă vîrtoasă. Lui Titi, care bea șpriț, îi scăpă un rîgîit. Nelu se uită la elicea verde a ventilatorului din tavan. Se învîrtea încet, dar împingea fumul de țigară spre ușa deschisă. Începea să se întunece. Chelnerul aprinse lumina. Cam chioară pentru ochelarii cu lentile fumurii ai lui Gigi. Nelu îl chemă pe chelner să umple din nou paharele. Apoi le spuse că fusese la București. Ajunsese pe la zece dimineața. Se dusese mai întîi la minister și abia după aceea acasă. Ilinca era la serviciul ei de la raion pînă la cinci după-amiaza. Făcuse mai întîi turul birourilor, o anunțase pe secretara ministrului că se prezentase în treacăt, nu pentru o audiență, și în pauza de prînz ieșise la o cafea cu cineva. Nu-l întrebară cu cine. IMUM-ul lor era *bine văzut*, plus reclamațiile obișnuite, anonime, care fuseseră totuși analizate înainte de a fi aruncate la coș. Se întoarse spre Gigi: „Una era despre tine. Cică ești gomos“. Gigi nu cunoștea cuvîntul. „Adică îi iei pe sus pe tovarășii laboranți, în loc să-i critici constructiv.“ Gigi își scoase ochelarii și le șterse lentilele cu batista. „Tîmpenii din astea se trimit la minister?“ „Mai întîi se scriu“, rîse Nelu și-i aminti că el își verificase laboranții dacă știu să scrie și să citească: „De unul dintre ei poți să fii sigur“. Nelu aflase însă una și mai tare. Că s-ar putea să se închidă Canalul. Titi îl întrebă prudent dacă știa

de la ce nivel pornise chestia cu Canalul. „De unde să știu? De sus…“ Gigi îi dădu dreptate. Una ca asta nu putea porni decît de foarte sus. Nu-și duse gîndul mai departe.

33

Casa domnișoarei Tanți era la numărul 9, peste drum de magazia gării. Singura cu acoperiș de țiglă. Gigi se luase după descrierea amănunțită a doctorului Tefik. Înfățișare aproape cazonă, așa cum îi spusese debitantul. Avea un gard lung și înalt din uluci groase, văruite, cu porți mari la mijloc, pe unde încăpea ușor un camion. Curtea era acoperită cu un strat de zgură. În dreptul casei cu acoperiș roșu de țiglă și înaltă aproape cît una cu etaj – avea un pod încăpător, presupuse Gigi –, altă poartă, obișnuită, cu o clanță veche de fier. Zăbrele la ferestrele care dădeau la stradă. În fundul curții mai era o clădire, lungă și asta, acoperită cu olane.

Dimineața, la șase și jumătate, cînd el se îndrepta spre IMUM, în curte nu era decît un cîine flocos care venea la gard să-l latre. La cinci după-amiaza, în curte ciuguleau găini și gîște și rațe și din spatele unei magazii de lemn se auzea guițat de porci. Printre ele se învîrtea o femeie subțire, doamna Virginia, cu o nuia în mînă. Gigi îi dădea bună seara cu voce ridicată, să-l audă. Îi răspundea cu gura pungă. Îl văzu după cîteva zile și pe domnul Teodorescu, gras, față măslinie; se ducea grăbit la umblătoare, încît nu i se păru momentul potrivit să-i dea bună seara.

Tefik îl sfătuise să-i trimită flori cu o carte de vizită domnișoarei, prin prietenul său Haikis, care făcea comisioane

de cînd renunțase la comerțul de cereale. Îl putea găsi la cafeneaua cu biliard de lîngă primărie, Sfatul Popular, cum îi zicea de-un timp încoace. Gigi nu se obosise să învețe noua terminologie administrativă. Precizarea doctorului i-a prins bine, deși cunoștea clădirea de cînd fusese acolo să capete viză de flotant. Dar ar fi observat-o oricum: era a doua ca înălțime în centrul Medgidiei, după turnul geamiei.

Domnul Haikis, costum, cămașă albă, papion, moțăia la o masă din cafenea, dar, cînd s-a apropiat Gigi de el, a ridicat capul ca un prepelicar cu nas încercat. „Un buchet de flori? Firește, domnule inginer. Oricînd!“ De unde-l cunoștea?! Micul avantaj al unui bătrîn localnic față de un tînăr intelectual nou-venit în Medgidia. Trecură la detalii. Domnul Haikis nu-l întrebă cui trebuia să ducă buchetul, discreție pe care Gigi o aprecie. Clienții din jurul mesei de biliard își lăsaseră jocul și își lungeau gîtul către ei doi.

Probabil că domnul inginer remarcase că în Medgidia nu era nici o florărie, așadar, acest comision presupunea o căutare la Constanța, la prăvălia Anemona, unde se găseau flori demne de un buchet prezentabil. Domnul Haikis tuși zgomotos, dar, cum jucătorii nu se întoarseră la bilele lor, dacă-mi permiteți: îl luă pe Gigi de braț și îl conduse afară din cafenea. Regreta că nu-și putea permite un birou. Afacerile nu-i mergeau atît de bine. Asta se cunoștea și după hainele lui – curate, călcate, dar și îndelung purtate. Așadar, florăria Anemona din Constanța. „Un buchet mic sau unul bogat?“ Gigi nu se gîndise la asta. Era adeptul unei singure flori, dar acum nu era sigur că mesajul neconvențional al unei flori ar fi funcționat dacă folosea serviciile unui comisionar. Haikis, dacă-i permitea domnul inginer, credea că un buchet mic, dar nu din trei flori, ci din

cinci, ar fi fost cît se poate de *expresiv*. Gigi acceptă, cu un da mulțumit. Între trandafiri, garoafe și crini, urmă Haikis, el ar fi ales pentru început garoafele. Asta însă era părerea prudentă unui bătrîn holtei. Dacă domnul Theodorescu alegea trandafirii… Numai că după trandafiri nu mai putea trimite decît tot trandafiri, în nici un caz garoafe, se însufleți comisionarul. Deci? Cu gîndul la un al doilea buchet, Gigi alese garoafele.

Haikis calculă în cap la cît se ridica valoarea financiară a serviciilor sale și rosti o cifră. Lui Gigi suma, care includea și costul biletelor de tren, i se păru prea mică. O dublă; Haikis zîmbi politicos. Dar cum nu se făcea să-i dea bani pe stradă, în văzul trecătorilor sau, mai rău, pe furiș, Gigi îl însoți pe fostul negustor de cereale la el acasă, unde îi înmînă suma pe care o hotărîse el.

34

Era o zi oarecare, totuși venise un ordin de la Raion ca toți angajații de la IMUM, în afară de portari, să se ducă încolonați în centru. Cei de la topitorie, care lucrau în trei schimburi, au fost scutiți și ei, dar numai după ce directorul a cerut ordin în scris să-i ia de la treaba lor de la furnale.

Gigi și-a scos halatul, și-a agățat basca în cuier și le-a spus laboranților săi care era dispoziția. Tocmai trecuse pauza de masă. „Și după aia ce facem, domnul inginer? Ne întoarcem la serviciu sau plecăm acasă?“, îl întrebă unul. „Mai întîi ne ducem. Asta e dispoziția.“ În curte, prin mulțime, Gigi se întrebă ce s-o mai fi întîmplat la București. Aflat nu știa nimic. Titi nici

atît. Directorul era prea departe de ei. Secretarul de partid umbla agitat de colo pînă colo, cu un megafon în mînă: nu e ușor să încolonezi cîteva sute de civili. Gigi învățase la Mănăstirea Dealu cum trebuie procedat, dar nu crezu că ar fi potrivit să-și ofere serviciile. Se întîmplă exact cum bănuia. Mulțimea s-a revărsat pe stradă, ridicînd praful.

După cîțiva pași, secretarul de partid, care era în față, a strigat la megafonul lui: „Tovarăși, cîntăm *Internaționala*!“. Tot el a dat tonul. Cine o știa cînta, cine nu mișca silitor din buze. Gigi, afon, clătina din cap în ritmul cîntecului.

Cîinii de prin curți s-au pus pe lătrat, de ieșea lumea la poartă să vadă ce se întîmplă. Sirena unui tren de marfă șuieră prelung, la concurență cu cîntarea lor, descurajîndu-i pe cei mai mulți dintre coriști. Cînd nu se mai auzi sirena, cîntarea mai răsuna doar pe ici, pe colo prin mulțime. Cîinii însă se întărîtaseră pînă departe. Secretarul dădu din nou tonul, cu megafonul lui.

Pe strada principală se înșiraseră pe trotuare alții înaintea lor, copiii de la școlile din oraș, cu învățătorii și profesorii lor, angajații celorlalte întreprinderi, în pîlcuri mici, cîțiva ceferiști și vînzătorii de la magazine. Apăruseră și niște pancarte de carton, confecționate la repezeală, în afară de cele din tablă, mai vechi, pentru defilările de 23 August și 1 Mai: „Jos dușmanii poporului!“, Jos exploatatorii!“, „Luptăm pentru Pace“, „Slavă Poporului Sovietic!“, „Trăiască P.M.R. și Comitetul Central!“, „România Muncitoare!“, „Slăvit să fie Marele Stalin Părintele Popoarelor“. Cele două megafoane agățate de stîlpii de iluminat de lîngă Sfatul Popular, chiar sub brațele de care erau prinse becurile cu pălăriile lor de tablă smălțuită, începură să hîrîie. „Atențiune, cetățeni! Atențiune! Dușmanii poporului care au

evadat au fost capturați. Să-i înfierăm pe bandiți cu mînie proletară!“.

„Moarte lor!“, se auzi din cîteva megafoane de mînă răspîndite prin mulțime. La cîțiva pași de Gigi, secretarul de partid scanda și el „Moarte lor!“, imitat doar de cîțiva. Treptat însă, toți cei din jurul lui Gigi începură și ei să scandeze, nu prea tare. Cînd deținuții au ajuns cam în dreptul lui, tunși chilug, cu lanțuri la picioare și cătușe la mîini, strigătele la unison ale celor din jurul său s-au întărit asurzitor. Gigi și-a lăsat mai întîi capul în jos, apoi s-a uitat la ei pînă cînd nu le-a mai văzut decît spatele.

Erau trei, nu patru! Mergeau în șir indian, în zeghi noi, cu capetele în pămînt, flancați din stînga și din dreapta de cîte trei soldați care-și țineau automatele în cumpănire. Primul dintre ei poate că avea vreo 40 de ani, scund, cu fruntea ridată – să fi fost țăran? –, avea un ochi închis de pleoapa inflamată și pomeții vineți. Al doilea, mai înalt, era bandajat la cap; de-abia i se vedea fața. Părea adolescent. Ultimul, scund și el, cel mai în vîrstă, după sprîncenele albe, avea toată fața tumefiată, de nu i se vedeau ochii. Își tîrșîia orbește picioarele. Gara era departe. Cînd cei trei s-au îndepărtat, s-a făcut treptat liniște. Cele două megafoane de pe stîlpi au hîrîit din nou. În locul vocii de mai-nainte s-a auzit imnul cel nou:

„Te slăvim, România, pămînt părintesc,

Mîndre plaiuri sub cerul tău pașnic rodesc…“.

35

Miliția pretindea că cel de-al patrulea deținut fusese împușcat cînd încercase să fugă din nou după ce fusese *capturat*. Prin oraș se șoptea altceva: că nu-l găsiseră! Gigi se simțea din nou exilat cu de la el putere în orașul ăsta. Scandările localnicilor îi răsunară în cap și în zilele următoare, ori de cîte ori nu se gîndea la nimic. Noaptea, în patul de la hotel, vedea pe întuneric fața umflată a celui de-al treilea condamnat, care semăna cu figura rotundă a chinezului zîmbitor dintr-un film american pe care-l văzuse cu clasa la liceu. Chiar dacă nu strigase și el „Moarte lor!“ împreună cu turma de la IMUM, curajul de a tăcea i se părea umilitor. Stătuse acolo, printre ceilalți, și își băgase capul în pămînt, să nu se vadă că strîngea din buze.

Ideea că ăsta era singurul compromis rațional posibil care-i trecuse de mai multe prin minte îl îngrețoșa. Cei trei, așa bătuți și încătușați, erau mai liberi decît el, care nu îndrăznise să plece din mulțime. În după-amiaza aceea, cînd ajunsese la hotel, din obișnuință dăduse să-și scoată din servietă carnețelul cu proiecte de făcut, ceea ce l-a înfuriat. Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic, încît îi veni să-și rupă carnețelul. Se abținu: și ce dacă l-ar fi rupt? Îl vedea cineva? Spunea cuiva ce i-a cășunat să-l facă praf? Și asta ar fi fost tot un fel de tăcere lașă.

Gigi n-avea o părere grozavă despre el de cînd plecase din București să-și piardă urma. Însă asta era o soluție provizorie. Executase doar o repliere ca să evite o înfrîngere!, cum învățase la orele de tactică și strategie, la Mănăstirea Dealu. Dar cînd treci dintr-o repliere în altă repliere, asta cum se numește?! Carnea e fricoasă! le spunea profesorul Ionescu, scoțînd această

propoziție din nesfîrșita lui rezervă de vorbe demne de ținut minte și de folosit altă dată. Aptitudinea pentru sacrificiu, domnilor elevi, vine din grija neîntreruptă față de igiena morală. Deci din ideal! Căci morala – aici ridica vocea – nu e o izmană de pe care murdăria iese la spălat! Morala se cuvine să rămînă nepătată! Domnul Ionescu era unul dintre profesorii civili care își luau des poze marțiale ca să nu pară mai prejos decît ofițerii profesori.

Tanți fusese și ea acolo, în mulțime?! Spera că nu, dar mai degrabă da, ca și librăreasa și farmacista, pe care le văzuse pe cealaltă parte a străzii. Stratagema asta, de a o băga și pe ea în rînd cu ceilalți îngrămădiți pe stradă, îl enervă și mai mult. Regretă că-l trimisese pe Haikis la ea. Îl trecu nădușeala la gîndul că bătrînul domn, în optimismul lui, i-a dus buchetul atunci sau a doua zi, deși lumea din oraș își vedea liniștită de viață. Totuși, la IMUM Gigi n-auzise pe nimeni vorbind despre mitingul din centru. În schimb, în curte prinsese din zbor cuvintele unuia dintre electricieni către o funcționară de la salarii, cu care se tutuia: „Dacă-ți spun că nu l-au găsit, nu l-au găsit!“. Gigi îi replică posomorît în gînd electricianului: „Și ce-i cu asta? O să-l toarne careva și s-a terminat!“.

Cîteva zile, Titi îl evită. Pînă și motocicleta lui Aflat era, parcă, prăfuită. După-amiaza, cînd trecea prin dreptul casei de la numărul 9, Gigi se uita încruntat înainte, ca să nu-i dea bună seara doamnei Virginia, care-și număra orătăniile înainte de a le îndemna cu nuiaua să se ducă la coteț.

36

La baia comunală era mai bine să se ducă seara, dacă ținea morțiș, îl sfătuise femeia de serviciu de la fostul hotel Traian. S-o scuze domnul inginer, acolo mergeau numai sărăciile Medgidiei și *ăia*, cîți mai rămăseseră liberi. Pînă atunci, Gigi lua trenul pînă la Constanța, duminica, după ce-și vîra în servietă rufele de schimb și o cămașă. Pînă la baia publică mergea încet, ca la plimbare. Baia aceea avea și ea o reputație proastă. Aflat îi spusese să se ferească de ceilalți clienți ai stabilimentului, ca să nu ia păduchi. Acolo se mai duceau și curvele grijulii, care făceau trotuarul de cînd se închiseseră bordelurile.

Gigi încercase să se spele de sus pînă jos în ligheanul din cameră, dar operațiunea era atît de complicată și cu rezultate descurajatoare, încît prefera riscul păduchilor la Constanța. Iar curvele care făceau baie i se păreau mai sigure decît cele care se spălau pe apucate. Cunoscuse una care se așezase cu curul în lighean și îi ceruse să-i toarne apă pe burtă dintr-o cană mare de tablă smălțuită, în timp ce se săpunea. Era mai mult decît nimic, dar acest soi de intimitate neprevăzută îi tăiase lui Gigi cheful de amor. Nu în totalitate – după două luni de abstinență totuși! –, iar femeia, o chema Tinca, brunetă, știa să se descurce în asemenea împrejurări.

S-a bucurat cînd a văzut-o, odată, ieșind de la baia comunală și a început să rîdă cînd bruneta l-a întrebat ce-i mai face, coborîndu-și privirea către prohabul pantalonilor lui. „Se plînge de singurătate.“ Fără să-i spună, Tinca l-a așteptat să se îmbăieze. În drum spre casa în care locuia bruneta, aproape de farul maritim, Gigi a invitat-o la restaurant, spre uimirea ei

puțin amuzată: „Nu te grăbești?“. I se făcuse foame după baie. Și ei.

Restaurantul părea plin. Tinca a ochit o masă liberă, cu o carafă pe jumătate plină cu apă la mijloc. Aici se mînca și în regim de cantină, dar nu era pentru oricine, i-a lămurit ea prezența carafei. Nu i-a spus cine avea parte de regimul de cantină. Gigi observase la cinci case mai încolo o vilă cu două etaje, cu firma roșie a unui Sovrom deasupra ușii de la intrare. „Prietenia româno-sovietică ia masa aici?“ Cu un „Da“ sec, femeia i-a dat de înțeles să nu-l mai preocupe Sovromul.

Gigi i-a cerut să debaraseze masa chelnerului care a venit să ia comanda. După dispariția carafei, femeii i-a revenit cheful de vorbă. Au mîncat trei feluri pe îndelete și au băut șpriț. Cînd au ieșit, Tinca l-a luat de braț. A stat la ea pînă la ora ultimului tren, un personal. Înainte de plecare, a ajutat-o din nou să se spele în lighean, turnîndu-i cu grijă apa din cană. Bruneta l-a condus la gară. Nu l-a mai luat de braț. În duminica următoare a căutat-o acasă. Era ocupată, i-a răspuns prin ușă. Gigi a ridicat din umeri și s-a dus să mănînce la alt restaurant.

Atunci s-a gîndit să afle unde era baia publică din Medgidia. Nu era prea rău acolo. Și, dacă se ducea mai de dimineață, era singur. Tătarul de la intrare îi lua servieta în grijă, să nu se întîmple bucluc, și, după douăzeci de minute, cînd Gigi începea să se șteargă, îi aducea servieta cu schimburi. Acum, Gigi stătu în bazinul cu apă călduță mai mult ca de obicei. Se săpuni de trei ori, înroșindu-și pielea cu buretele de fiecare dată. La liceu, în fiecare seară, vară, iarnă, se spăla cu apă rece pînă la brîu, împreună cu ceilalți cadeți din clasa lui. Îi supraveghea plutonierul mustăcios Asandei, care-i îndemna să-și spele bine și pușele, ca să n-aibă mîncărimi noaptea. Cu toate că ura apa

rece, Gigi îndeplinea temeinic acest ritual care-l ajuta să adoarmă repede și fără să-l ia mîncărimile.

Cînd ieși de la baia publică, flămînd, ca să nu calce pe la 11 Iunie, unde mînca duminica la prînz, Gigi se opri la plăcintărie. Își luă trei dobrogene. Pe două le mîncă acolo, încă fierbinți; cea de-a treia, la pachet. După fiecare plăcintă bău o halbă cu bragă, în pofida părerii sale că lichidul ăsta cafeniu, acrișor era o porcărie care-ți dădea pîntecăraie. Existau porcării și mai mari, cum ar fi fost, de pildă, să se ducă la 11 Iunie și să se prefacă, la un șpriț după friptură, că nu se întîmplase nimic. Cum n-avea nimic de făcut pînă seara, intră la cinema. Sala era plină.

Gigi se rezemă de perete, în fundul sălii. Rula un film rusesc de război și mirosea greu a transpirație și a motorină. „Poporul Sovietic Eliberator“, își aminti. N-ar fi fost prudent să plece, chiar dacă băuse bragă. Se putea interpreta, în orașul ăsta nenorocit. După o jumătate de oră de împușcături, de bubuituri de tun și de zgomotele șenilelor de tanc, amestecate cu scene de muncă la cîmp, Gigi ieși, presat de o nevoie. Latrina era în dreapta clădirii, la cîțiva pași. Ajunse la timp: apucă să-și lase pantalonii în vine. Își ținea servieta la subțioară. Ca să se șteargă, o deschise și scoase din buzunarul din dreapta carnetul cu idei, din care rupse fără regret două pagini.

37

„Ieri, miercuri. Cinci garoafe roșii învelite în țiplă. Înmînat persoanei. Emoție! Sînteți așteptat. H.“ Asta scria pe biletul vîrît pe sub ușa camerei sale. Gigi îl observase de-abia pe înserat, cînd aprinsese lumina. Trecuseră două săptămîni și patru zile

de la întîlnirea lui cu domnul Haikis, de a cărui perspicacitate se convinse mulțumit pentru a doua oară. Știuse că era mai bine să întîrzie cu comisionul. Ori poate că și fostul angrosist de cereale fusese întors pe dos de mitingul din centru.

Gigi nu se mai gîndise decît în treacăt la buchetul cu garoafe. De altfel, cînd își făcea drum în centru, intra în altă alimentară, mai mică, de lîngă clădirea poștei, unde se ducea mai întîi să-și verifice cutia de scrisori la post-restant. Rica îi scria o dată pe săptămînă, Maica Lili – mai rar, însă scrisorile ei erau mai lungi. După ce se uita în cutie, mai stătea cîteva minute așezat pe una din banchetele de lemn din oficiu. Semăna atît de mult cu poșta din cartierul lui, încît își putea imagina cu ușurință că dădea o raită prin București. Alimentara îl readucea la realitate. Magazinul era curat, dar mirosea a igrasie. Acolo plătea direct vînzătoarei, o femeie scundă și grăsuță, iute în mișcări și la socotelile pe care le făcea la abac. I se spunea Mimi Turcoaica, deși nu părea. Poate tocmai de aceea.

Așadar, cel de-al doilea buchet de flori îl putea duce chiar el, se gîndi după ce mai citi o dată biletul lui H. Cînd intrase în încăpere, Gigi se simțea obosit. Se așezase pe un scaun, la masă, și începuse să-și descheie absent nasturii de la cămașă. Dar cînd a descoperit mesajul comisionarului și-a zis, brusc nemulțumit, că tocmai azi își găsise să-și facă de lucru peste program în laborator! Însă acest *tocmai* era valabil și pentru ziua de ieri, și pentru cele dinainte, recunoscu. Nu-i venea să se întoarcă „acasă“. Începuse să se teamă de întunericul din încăpere, din cauza celui de-al treilea condamnat, Chinezul, cum îi spunea. Lăsa lumina aprinsă cînd se întindea pe pat, dar trucul ăsta nu-l păcălea pe Chinez, care își făcea apariția la cîteva minute după

ce Gigi închidea ochii. Uneori îl vizita și în somn, singur sau împreună cu ceilalți doi.

Puse biletul în portofel, lîngă buletin, și își dădu cu apă pe față. Se șterse în grabă și ieși. Cînd ajunse pe trotuar, se uită la ceas: ce oră idioată! La nouă seara era bine să fii undeva, nu să te întrebi unde te-ai putea duce. Merse pînă la colțul străzii, unde se opri nehotărît. În centru nu, deși ar fi vorbit cu cineva. Însă n-avea cu cine despre asta. Poate doar cu Haikis, să-i ceară amănunte. Dar să-l viziteze acasă neinvitat și pe neanunțate ar fi fost prea mult. În ziua următoare ar fi putut să-l caute la cafenea sau să-i bată la ușă, pe la șase seara, cu o sticlă de ceva, pentru a parafa cu mulțumiri comisionul. „Mîine la șase!“, își promise. Apoi traversă și intră în gară. La 9.35 trecea acceleratul de București, care nu oprea aici, însă șuiera lung din sirenă, să nu-i vină cuiva să treacă peste linii, ca să ajungă mai repede în cartierul Silozului. În sala de așteptare de la clasa întîi, o femeie de serviciu mătura lenevos niște coji de semințe.

Pe peron, cîteva persoane, bărbați și femei, n-a stat să-i numere, moțăiau pe bănci, cu boccele și papornițe la picioare, poate în așteptarea personalului de Tulcea. Ceva mai departe, unul dintre milițienii gării, plutonierul Cîine Roșu, parcă, rezema țeapăn unul dintre stîlpii de metal care susțineau acoperișul peronului și își bătea alene căușul palmei cu temutul lui baston de cauciuc. Cînd îl zări, plutonierul făcu un pas spre el, poate să-i ceară buletinul, din plictiseală. Se răzgîndi, îi ajunse să clatine din cap în semn că-l văzuse. Gigi îi răspunse la fel și se îndreptă spre țîșnitoarele înșirate dincolo de zidul gării.

Nu mai avu răbdare să aștepte acceleratul, dădu ocol gării și, cînd se văzu pe peronul care dădea spre stradă, se opri și-și aprinse o țigară. Spera că nu-l așteaptă o noapte de nesomn.

38

La ora 6.30 p.m., Gigi bătu la ușa comisionarului. Își luase servieta, ca să nu umble cu sticla de rom în mînă. De dimineață îl întrebase pe doctorul Tefik dacă știa ce băuturi îi plăceau domnului Haikis. Doctorul oftase nostalgic și îi spusese ca în vis: „Șampania franțuzească, putea fi și Moët, ce-i zice acum Zarea, și coniacul Martell, dacă ați auzit!“. Auzise. Doctorul fusese un băutor încercat, dar mai mult de vin, îi mărturisi, în vreme ce Haikis, negustor, mai mult se prefăcea că bea, să-și păstreze mintea limpede. Ce prefera dumnealui din ce se găsea acum?! Poate vinul și probabil romul Jamaica – căci pe vremuri comanda marghilomană la restaurantul gării. Dacă ținea bine minte, adăugase Tefik pedant, Haikis îl învățase pe domnul Teodorescu rețeta cafelei fierte în rom, în loc de apă. Sau poate avusese o dispută cu chelnerul Ionică, cel ce spunea că adevărata marghilomană se prepară cu coniac; cine mai știe…

Comisionarul era îmbrăcat în hainele de stradă. Avea pînă și papionul la gît, deoarece bănuia – era aproape sigur! – că domnul inginer îl va onora cu vizita. Îl conduse în aceeași încăpere ca și data trecută, cu toate că erau mai multe uși de-o parte și de alta a sălii mari, cu tavan de sticlă. Domnul Haikis îi spuse cu voce scăzută că ajunsese chiriaș în propria casă. În celelalte patru camere locuiau diverși cetățeni cu care împărțea bucătăria și sala de baie, prilej de discuții, uneori aprinse, ce să mai vorbim. Sticla de rom îl făcu să zîmbească larg pe comisionar, care îl întrebă imediat dacă era amator de o marghilomană – cu cicoare, din nefericire. Cum să nu! Comisionarul se duse mai întîi în inspecție în bucătărie. Se întoarse zîmbitor: vecinii săi se pregăteau de cină. Nu putea să-i

deranjeze. El era mai degrabă tolerat în fosta lui casă, chiar dacă își plătea chiria la timp. Așadar, a destupat sticla.

Din comoditate, domnule inginer, Haikis locuise mulți ani la hotel. „La Traian, unde stați dumneavoastră.“ La doi pași de gară. Acolo îi veneau telegramele și ziua, și noaptea. Și mai important era că la magazia gării care avea cîntar pentru vagoane verifica el însuși fiecare garnitură și sigila cu mîna lui vagoanele cu cerealele pe care le trimitea în străinătate. Drept care, după ce o cumpărase, ținuse casa goală, cu mobila acoperită. Și, cînd trebuise să termine cu negustoria, în 1948, cînd cu legea din 11 iunie, îi luaseră și casa în contul afacerilor.

Gigi îl asculta politicos, dar începuse să se uite pe la mobila din încăpere, ceea ce nu i-a scăpat domnului Haikis, care spuse: „În sfîrșit!“ și aduse vorba la comision. Domnișoara Constanța îl pupase emoționată cînd îi spusese din partea cui îi adusese buchetul. (Gigi se miră în sinea lui. Cînd intra în magazin, Tanți, de la casierie, nici măcar nu ridica privirea.)

Fuseseră de față și domnul Teodorescu, și doamna Virginia. În ultimii ani, singurii lor vizitatori erau milițienii care le percheziționau casa pe neanunțate și văduva Scipione, proprietăreasa, o dată la trei luni, să le ia chiria. Le părea bine că el, Jakob, clientul lor statornic la restaurant, își adusese aminte de ei. Cînd au aflat care era scopul venirii lui, s-au bucurat și mai tare. Tanți avea un admirator cu educație! Domnul Fănică îl invitase la un pahar de țuică și la un mizilic, ce aveau și ei. Cei doi frați ai domnișoarei, curioși, săracii, au fost trimiși la treaba lor, cu toate că n-aveau, momentan, nici una. Mircea, care se întorsese din armată, după un stagiu de trei ani, la muncă, nu-și găsea serviciu, deși era nevoie de contabili în oraș. Tudorică, elev, era în vacanță. Nu s-ar fi

amestecat ei în vorbă, dar doamna Virginia voia să fie sigură că n-aveau ce povesti cu băieții croitorului Leța și cu sărăciile de machidoni din cartier.

Stătuseră de vorbă pînă tîrziu. Tanți pusese garoafele într-o glastră pe care a spălat-o de praf cu mîna ei, deși doamna Virginia *se oferise*, ca să nu se ridice fata de lîngă aducătorul garoafelor. Din cînd în cînd, domnul Fănică se scărpina în creștetul capului. Casa arăta cît de cît bine pe dinafară. Pe dinăuntru însă, cum vedea și Jakob, nu aveau cu ce se lăuda. „Doar n-o să-l ții la poartă!“ „Și ce să vadă înăuntru, pentru o impresie?“ Asta îl întrebase doamna Virginia. Comisionarul se opri brusc, de parcă i-ar fi spus mai multe decît ar fi trebuit. „Domnișoara Constanța vă transmite că duminică e acasă toată ziua“, și îl privi neliniștit. „Aveți timp să vă duceți la Constanța după un buchet cu trandafiri?“ „Pentru domnișoara Constanța, se înfoie comisionarul, plec cu mașina duminică dimineață. Nu vă costă benzina. La ora douăsprezece vă găsesc la Traian?! Sau vreți mai pe seară?“

În noaptea aceea, cînd închise ochii, Chinezul îi zîmbi înțelegător.

39

13 zile. Nu-i cunoștea pe mulți dintre cei cărora le dădea primul bună ziua sau le răspundea la salut. Totuși, începuse să-i deosebească pe nou-veniți de localnici. Cu toate că stătea în Medgidia de aproape trei ani – Gigi renunțase să mai numere zilele –, pentru cei din oraș rămăsese aproape la fel de

„provenit“ ca la început. Nici el nu visa să se stabilească aici, cu toate că i se părea că e tot mai departe de București.

Insul care-i ceruse politicos un foc, de dimineață, cînd se ducea la IMUM, sigur nu era de aici. Se oprise pe trotuar, cu o țigară între degete. Bătea vîntul, așa că Gigi i-a dat cutia de chibrituri să și-o aprindă singur. Mai erau din ăștia care apăreau cine știe de unde și umblau să se angajeze sau să lucreze cu ziua. Îi recunoștea după valizele pe care le cărau – ăștia căutau serviciu. Cei ce țineau pe umăr sau sub braț cîte o boccea băteau pe la porți să li se dea ceva de muncit. Tipul care n-avea chibrituri era cu mîinile goale. Cam cît el de înalt. Nebărbierit, haina scămoșată și tocită la buzunare, dar nu peste măsură, cămașa în carouri cam decolorată, pantalonii călcați acceptabil.

Tipul îi zisese mai întîi mulțumesc, apoi îi dăduse chibriturile și rămăsese pe loc, să tragă din țigară. În București, Gigi și l-ar fi scos imediat din minte, asta dacă l-ar fi lăsat să-și facă loc la el în cap. Aici nu vedea des figuri noi, încît se mai gîndise puțin la el. Muncitor, poate funcționar cu șapte clase primare. Totuși, parcă era ceva cu ăsta. O chestie care-l sîcîia, moaș-sa pe gheață!

Cînd s-a întors acasă, doamna Virginia i-a spus că întrebase cineva de el. Un lungan de la Constanța. Îl invitase în casă, să-i dea măcar un pahar cu apă. Ăla, nu, că e în trecere. Gigi o întrebă cît era de înalt lunganul. „Așa, cu două capete mai înalt decît tine!“ „Voia ceva?“ „Nu mi-a zis. Domnul inginer e acasă? Și atît.“ „N-a spus cum îl cheamă?“ „Ba da, Ionescu!“ Gigi nu cunoștea nici un Ionescu de un metru nouăzeci. Unul dintre colegii lui de facultate și de TUNȚ, Procopiu Girafa, avea unu nouășdoi. Nu mai știa nimic despre el. Să fi fost Procopiu

incognito în trecere prin Medgidia? Cînd se văzuseră ultima oară, Girafa îi spusese că vrea să plece din țară. Poate că nu plecase.

40

Ziua începuse prost. Cînd se bărbierea, deloc grăbit și mai atent ca în alte dimineți, Gigi se tăiase cu lama în colțul gurii. Se dăduse cu spirt, apoi cu piatră vînătă și din nou cu spirt. Dar, cum tăietura continua să sîngereze, îi pusese deasupra o bucățică de hîrtie de ziar. Era emoționat și nerăbdător, deși își spusese de mai multe ori că nu se ducea la pețit! Voia s-o și cunoască, nu doar s-o vadă la casierie pe Tanți, domnișoara Constanța, cum îi spunea Haikis. Atîta tot, cel puțin deocamdată.

La opt dimineața dădu o raită pe la magazinele din centru în căutarea unei cutii cu bomboane. Se aștepta să nu găsească. Văzu totuși una cu bomboane fondante la cofetărie, dar era reținută. Vînzătoarea, o turcoaică bătrînă, prepara, se spunea, cele mai bune baclavale și sarailii din toată Dobrogea, ca să nu mai vorbim de adevăratul cataif, domnu' inginer, motiv pentru care după ce-i naționalizaseră prăvălia autoritățile au lăsat-o să-și facă mai departe meseria, dar ca angajată a statului. Doamnei Emine îi părea grozav de bine că domnul inginer se îndurase să treacă pragul cofetăriei sale și tare rău, Jur la mine!, că nu-i putea vinde cutia cu fondante. (Cum de nu-i spusese comisionarului să caute și bomboane de ciocolată la Constanța?!) Se mulțumi cu sarailiile ei arătoase, la pachet. Cartonul pe care le-a rînduit cofetăreasa cu vîrful degetelor i se

păru de un alb satisfăcător. Însă hîrtia în care bătrîna, dar încă arătoasa turcoaică împachetase sarailiile era cafenie, soră cu posomorîta hîrtie de ambalaj de la celelalte magazine. „Nuci, gust bun, giugiuk!“, l-a consolat doamna Emine, mai zicîndu-i zîmbitoare: „Să nu uiți la mine!“. Deși nu se omora după dulciuri, Gigi îi promise că va deveni clientul ei fidel, „credincios!“, adăugă, fiindcă turcoaica își ridicase întrebătoare sprîncenele.

Întors la hotel, Casa Ceferiștilor după numele nou, își scoase costumul de duminică din șifonier și-l agăță la fereastră, să-i mai treacă mirosul de levănțică, spaima și nu prea a moliilor. Cămașa și cravata le întinse pe pat. Pantofii cei buni erau lustruiți, dar îi mai dădu o dată cu cremă și îi perie după ce-i scuipă, cum învățase la liceu. „Fără scuipat, lustrul nu iese bine, domnilor elevi!“, îi îndemna plutonierul care-i avea în grijă.

Haikis avea o mașină Fiat Topolino, galbenă-mușchi, cu un motor mic, dar destoinic. Gigi îi recunoscu zgomotul de la distanță. Puse repede de „cafea“ și se pieptănă. Îi veni să rîdă: la facultate, înainte de a intra la examene, se pieptăna, deși susținea că nu e superstițios. Colegilor care-l observaseră și îi spuneau s-o lase mai ușor cu pretențiile lui de bărbat sută la sută rațional, *pe partea lui rațională*, le spunea că pieptănatul înainte de examen îl ajuta să fie convins că pusese totul la punct.

Comisionarul era transpirat și i se cam pleoștise papionul. Ținuse închise geamurile mașinii, să nu-l tragă curentul! Buchetul de trandafiri i se păru extraordinar lui Gigi și, cînd domnul Haikis îi întinse și o cutie cu bomboane de ciocolată, dacă avea nevoie, îi veni să-l îmbrățișeze și transpiră și el. Se așezară la masă și băură cicoarea fiartă la reșou. Lui Haikis nu-i

trebuia zahăr. Așa măcar, erzațul ăsta avea unul dintre atributele cafelei – era amar.

„Prin Constanța, nimic deosebit!“, îl informă comisionarul într-o doară. Văzuse în port un vapor rusesc, sovietic, se corectă, încărcat cu cereale. Urma să plece la Odessa. Pe vremuri, le vindea și el cereale rușilor, dar numai cu plata înainte, ca să nu le vină vreo idee. „Adică ce idee?“ „Cum ce idee? Aia a lor să confișteze marfa exploatatorilor…“ O pățise o dată. Pînă la urmă își primise banii, mărci germane, nu rublele lor, cu care n-ar fi avut ce face. Asta se întîmplase în 1936, cînd domnul Titulescu zicea să intrăm în relații diplomatice cu ei.

Sirena unei locomotive. Personalul de București, 13.25! Gigi îl invită în oraș pe domnul Haikis, să ia prînzul. În mașină, comisionarul oftă pofticios-nostalgic. „Ce fripturi mîncam în restaurantul domnului Fănică Teodorescu!“ Și cînd porni motorul: „Să fie într-un ceas bun!“.

41

Pînă și miliția respecta obiceiul din Medgidia de a nu intra pe neanunțate în curtea omului. Sonerii la poartă aveau puține case. Le țineau locul cîinii care începeau să latre la cei ce se opreau în dreptul porților. Cine știe de ce aveau boală pe poștași. Așa era și pe vremuri, i-a povestit Haikis, înainte de a-l instrui cum să se descurce. După ce ajungea la poartă, cînd se mai potolea cîinele, trebuia să strige. „Nea Fănică! Mai bine, domnul Teodorescu!“ Cîinii se înrăiau legați în lanț și, dacă aveai ghinion și scăpau, te mușcau de unde apucau. Se mai întîmplase.

Gigi strigă „Domnule Teodorescu!“ cînd cîinele obosi să latre. Bărbatul ieși imediat din casă. Gigi avea buchetul de flori într-o mînă, cutia cu bomboane și pachetul cu sarailii deasupra, în cealaltă. Gazda deschise poarta, își dădură bună seara și clătinară din cap, în locul strîngerii de mînă, în timp ce-și spuneau numele unul altuia. „Tanți e acasă!“, îl anunță. Abia cînd ajunseră în casă și Gigi așeză cofeturile pe masa din vestibul, își dădură mîna; el, cu buchetul în cealaltă. Atunci apăru și Tanți dintr-o încăpere. Gigi se recomandă ca la liceu: „Theodorescu Gheorghe Vladimir!“. Ea îi întinse mîna, el, buchetul. În cele din urmă, transpirat, îi sărută mîna. Era mai frumoasă decît i se păruse în magazin! Și mai în largul ei decît el: „Mă bucur foarte mult. Și eu sînt Teodorescu. Constanța“. Apoi mîngîie delicat țipla în care erau trandafirii. Din altă cameră ieși doamna Virginia. Îi sărută și ei mîna și se prezentă din nou, mai puțin milităros. „Ne-a spus Jakob despre dumneavoastră!“, îi zise prudentă.

Amîndouă erau îmbrăcate în rochii frumoase, pînă sub genunchi, dar cu două degete, cam demodate. Miroseau a levănțică! Tanți avea o bluză albă de mătase și la gît un șirag de perle alb-gălbui. Păreau adevărate.

În casă era răcoare. Domnul Teodorescu o luă înainte și deschise ușa camerei din care ieșise nevasta lui. O masă mare, ovală, pe care erau așezate cinci rînduri de farfurii cu tacîmuri lîngă ele și tot atîtea pahare, în seturi de cîte trei. Lui Gigi îi veni să se scarpine în cap. Nu-i era foame. Dar îi ținu scaunul doamnei Virginia, apoi pe al ei. El și domnul Teodorescu se așezară de cealaltă parte a mesei. Stătea față în față cu Tanți, care se uita calmă la el. De-abia acum apucă să se șteargă de transpirație. Își luase două batiste. Tanți îl întrebă cum i se

părea Medgidia. „Un oraș cam posomorît.“ „Înainte era mai vesel.“ Doamna Virginia dispăru din încăpere. Lăsă ușa deschisă. Tanți: „Lumea vorbește frumos despre dumneavoastră!“. El: „N-am auzit. Cunosc puține persoane aici!“. „Una dintre fetele de la magazin e măritată cu un maistru de la IMUM, Costea.“ „Îl știu doar din vedere pe Costea. Lucrează în altă secție.“ Doamna Virginia reapăru. Ducea într-o mînă, cu o siguranță de chelner, un platou uriaș, încărcat. Roșii, castraveți în cîte un castron, brînză, felii de ghiudem și ouă fierte în alte trei. Tanți sări de pe scaun s-o ajute. „Lasă-mă, că mă încurci!“, o opri doamna.

Domnul Teodorescu se ridică și el, se duse la capătul mesei dinspre ferestrele cu gratii, unde se aflau două frapiere. „Eu zic să ciocnim un pahar de bun venit!“ Enumeră îmbietor: „Avem pentru început țuică și vișinată – și un vin alb, de discuție. Sînt răcite cu apă din puț“. „Tată…“, spuse ea. Zîmbea, dar se simțea o umbră de reproș în vocea ei. „Tanți, o fi auzit domnul inginer că am ținut cîrciuma gării!“ „Era restaurant!“, îl corectă ea. Pe castroanele de pe platou scria cu litere negre *Restaurantul gării Medgidia*. Țuica și vișinata erau în două sticle pătrățoase, cu dopuri de sticlă. „Să știți că lumea se cam ferește de noi!“, îl preveni gazda cînd îi umplu păhărușul cu țuică. Tanți voia vișinată, dar puțină. Doamna Virginia oscila. Fără s-o mai aștepte, domnul Teodorescu îi turnă țuică în pahar. „Bine ați venit la noi și să fim sănătoși și nevătămați!“, toastă tatăl. Ea îi atinse ușor paharul lui Gigi: „Dacă vreți, spuneți-mi Tanți!“. „Mie unii îmi zic Gigi, alții Vladimir!“ Simți din nou că transpiră.

Cînd au terminat gustarea, începuse să se întunece. Domnul Teodorescu se duse să aprindă lumina unui bec mare care avea

o pălărie smălțuită, la fel ca cele de pe stradă. „N-avem muzică“, îl anunță ea încet. „Am avut un patefon, dar ni l-au fu… rechiziționat rușii cînd au venit în oraș.“ Gigi recunoscu că nu prea știa să danseze. „Să căutăm niște muzică la radio!“, le prinse vorba domnul Teodorescu. „Am și uitat de cînd n-am mai dansat cu nevastă-mea.“ „Astea e vremuri să dansezi?“, retoriză doamna Virginia. „Uite că unii dansează!“ Virginia se ridică din nou de pe scaun și porni spre ușă. De astă dată o însoți și Tanți. Gigi se căută din obișnuință în buzunarul hainei. Și-ar fi aprins o țigară, dar nu văzu nici o scrumieră pe masă. Domnul Teodorescu zise un „Da“ a scuză. Dădu ocol mesei și luă o scrumieră de pe servanta lipită de celălalt perete, pe care strălucea un uriaș samovar argintiu. Femeile se întoarseră. Acum Tanți ducea un castron de ciorbă. În spatele ei, doamna Virginia, cu un polonic mare în mînă.

42

12 zile. Nelu Aflat a venit de dimineață la el în laborator să-i ceară o părere. Nu era prima oară, doar că de obicei îi telefona pe interior. De fiecare dată însă, Aflat îi cerea părerea și ca să se acopere, dacă ceva mergea prost în secția lui de electrice. Gigi se pricepea binișor și la partea electrică. Își făcuse cu mîna lui o șurubelniță cu un bec de lanternă în capul mînerului, cu care controla legăturile dintre cabluri. Mai meșterise una și pentru Aflat, care o folosise mai mult la motocicletă, pînă o pierduse. S-a ridicat de lîngă microscop. Îl cam usturau ochii, așa că nu-i strica o pauză.

Ce dracu' se mai întîmplase? l-a întrebat cînd au ajuns afară. „Vladimire, se desființează Canalul!“, îi șopti. Cînd avea să-i spună ceva important, Aflat îl lua cu „Vladimir“. „Iar se desființează?“, își aminti Gigi. „Acuma e sigur. La toamnă, gata!“ Gigi se opri din mers: „Porcăria asta nici n-ar fi trebuit înființată!“. „Asta să i-o spui lui Ghiță Dej, nu mie!“, mîrîi Aflat. „Măcar n-or mai chinui oamenii!“ Acum Aflat se opri: „Fi și tu mai atent la ce-ți iese din gură, că...“. „Că ce? Te duci să mă torni?“ Îi păru rău de întrebarea asta: „Am glumit!“. „Eu nu glumesc! Ăștia o să înceapă să caute vinovați. Nu-i spune și lui Titi, ca să nu se scape, ca data trecută.“ Lui Gigi ceva nu i se părea logic în ipoteza lui Aflat cu vinovații: „Și-or să caute vinovați la IMUM pentru ce-au făcut ei la Canal?“. „N-o să caute pe nimeni. O să-i numească din oficiu!“

Intrară în secție ca să nu-și închipuie careva dintre cei care treceau prin curte că aveau secrete. Aflat îi arătă, mai mult de formă, o mașinărie scoasă din carcasa ei și pusă pe două capre de lemn fiindcă nu mai voia să pornească. Gigi îl luă în serios și începu s-o verifice. Se uită și dedesubt: „Aveți șobolani aici? Că e un cablu ronțăit!“. Aflat se oficializă: „Domnul inginer!“. „Uită-te și tu“, îl invită Gigi. Celălalt se lăsă pe vine și își vîrî nasul sub mașinărie, după care decretă să-l audă toți: „După program facem deratizare!“. „Cu ce, domnul inginer?“, îl întrebă săritor cel care avea mașinăria în grijă. „Te duci la cantină și iei de-acolo!“

„Nu puteai să taci din gură cu șobolanii?!“, îl întrebă Aflat cînd îl conduse în curte. „Să-mi fi zis numai mie, dacă te ardea pe limbă!“ „Peste tot sînt șobolani!“, îl liniști Gigi. „N-ai văzut ce-i la cantină?“ „La cantină îi privește! Ție ți-ar conveni să zică vreun idiot că ai șobolani în laborator?“ „N-au ce să mănînce, că

ar veni și acolo.“ „Te iau diseară la Constanța?“ Îl refuză, avea de lucru și acasă. Chiar avea!

În laborator, cînd se întoarse în fața microscopului, Gigi se întrebă dacă nu cumva lui Nelu Aflat i se păruse că picase prost în tărășenia cu șobolanii. Era prima oară cînd îl vedea timorat. Însă din atîta lucru?! Sau omul lui din minister îi mai spusese ceva, de băgase frica în el? Îi vîna postul careva de la Constanța? Că, dacă i-ar fi zis nevastă-sa că-l părăsește, nu i-ar fi păsat. Deși una era să-l înșele și alta să-l lase cu ochii în soare.

43

Cu o noapte înainte, hogea și muezinul moscheii din centru fuseseră ridicați și duși nu se știa unde, cu o dubă cenușie, din cele care cărau pîine. Hogea, bătrîior, nu protestase. Muezinul însă îi ceruse ajutor lui Allah și, cum era noapte, între rugăciuni, îl strigase cu vocea lui ascuțită și exersată, de se trezise tot cartierul. Ieșiseră tătarii și cei cîțiva turci de prin curți și începuseră să se roage pentru cei doi. Nu se apropiaseră de dubă. Greu de spus ce păcate își făcuseră hogea și muezinul cu autoritățile. Civilii care-i arestaseră vorbeau încet, doar cît să-i audă împricinații. Erau șase; doi dintre ei tătari, niște pramatii care fugiseră de acasă, îi spuse lui Gigi doctorul Tefik, care din măsliniu se înnegrise la față de indignare.

Dar, la drept vorbind, admise, și ei riscaseră! Deschiseseră o școală turcească pentru viitorii clerici, dar nu ceruseră încuviințare. Că n-ar fi căpătat-o era altă vorbă: se tot auzea că școlile turcești, și confesionale, și neconfesionale, vor fi închise. Încît ce se gîndise hogea: să facă el o școală particulară, ca să

nu-l găsească nepregătit anunțatele vremuri de restriște. Alesese numai premianți, și turci, și tătari, 16 băieți pe care-i aduna la el acasă de două ori pe săptămînă și îi învăța ce trebuie să știe hogea și muezinul. Ce îl amăra și mai tare pe doctor era că pîra plecase din cartierul turcesc, nu din altă parte. Altminteri, dacă nu s-o găsi altcineva, s-ar fi dus el hoge la geamie. Cu muezinul era mai complicat, că trebuia să fie un bărbat tînăr și subțirel, să urce și să coboare de cinci ori pe zi treptele scării în melc din turlă, ca să-i cheme pe credincioși la rugăciune.

Cînd ajunse la IMUM, îi văzu adunați în curte pe cîțiva dintre angajații tătari ai întreprinderii; nouă, numără Gigi. Stăteau de vorbă; unul dintre ei, care era maistru la topitorie, gesticula agitat și ridica mîna dreaptă spre cer. La șapte, cînd sună sirena, unul dintre ei se duse unde avea treabă. Între timp însă li se mai alăturaseră cinci, văzu Gigi, stînd pieziș în dosul unei ferestre care dădea în curte. Nu mai vorbeau, se așezaseră pe trei rînduri, cu fața spre Mecca, presupuse Gigi, și nu dădeau semne că aveau de gînd să meargă la muncă. Unul dintre ei, Omer, lucra în laboratorul lui. Directorul, Omul partidului, Nelu Aflat și doi maiștri ieșiră împreună la ei. Gigi n-auzea ce le spuneau, însă încă doi părăsiră grupul. Cei rămași începură să vorbească în cor, pe turcește, și să se încline toți în același timp, dar nu către cei cinci reprezentanți ai conducerii. Se rugau, bănui Gigi, mulțumit că directorul nu-i ceruse și lui să stea de vorbă cu cei din curte.

Reprezentanții conducerii se retraseră. După un minut, la megafoane se auzi *Internaționala*, probabil din ordinul Omului partidului, ca să acopere vocile celor din curte.

Cînd mai era o oră pînă la pauza de prînz, intrară huruind în curte două camioane cu soldați înarmați și încă unul gol, acoperit cu o prelată kaki. Soldații săriră din camioane. Îi înconjurară pe greviști și începură să-i împingă cu paturile armelor spre camionul gol, căruia îi lăsaseră jos oblonul din spate. Se cățărară toți în camion. Își spuneau mai departe rugăciunea. După ei, cinci soldați cu automatele în cumpănire, să-i păzească. Ceilalți s-au suit în camioanele descoperite. Au ieșit din curte, cu camionul acoperit între cele două cu soldați. Greva durase patru ore. Megafoanele continuară să emită *Internaționala*, luînd-o neobosite de la început, și după plecarea camioanelor, ba chiar și cît ținu pauza de masă.

44

El și domnul Fănică terminaseră de mîncat și puii fripți pe care doamna Virginia îi adusese după ciorbă. Trecuseră amîndoi la vinul pentru discuție. Gigi lăudase mîncarea. Domnului Fănică îi scăpase un rîgîit: „Pardon!“. Apoi Tanți se uitase de mai multe ori încurajator la el și îi zîmbise cînd el le spusese o anecdotă. Gigi o prinsese de mînă cu vîrfurile degetelor, peste masă, ca pentru a-i spune ceva, dar îi dăduse imediat drumul, chiar dacă doamna Virginia era ocupată cu ce mai avea în farfurie și domnul Fănică sorbea din paharul cu vin. Nu-i veneau cuvintele! Domnul Fănică îi povestise cîteva întîmplări de pe vremea cînd avea restaurantul gării. Gigi îi răspunsese cu două anecdote de la liceu și cu una din facultate. Tanți îl întrebase de fiecare dată: „Chiar așa?!“ și el zîmbise cu modestie a „Da“.

La plecare, părinții ei se opriră în ușă. „Vă mai așteptăm!“, îi zisese doamna Virginia. „Și fără invitație!“, adăugase domnul Fănică, ușor amețit. Cîinele lătrase puțin și fără convingere.

Tanți îl condusese la poartă, cu o lanternă aprinsă în mînă. Gigi simțea că avea să-i spună ceva important, dar nici acum nu-i veneau cuvintele. Cînd mai erau doar cîțiva pași pînă la poartă, se trezise zicînd cu o voce caldă: „Un corp scufundat într-un lichid e împins de jos în sus cu o forță egală cu volumul de apă dislocuit!“ și o luase de mînă. Ea îi strînsese ușor degetele: „Legea lui Arhimede!“ și rîsese încîntată că-și amintise. Ieșise împreună cu el din curte. Se oprise în dreptul porții celei mari. Gigi îi ridicase mîna și i-o sărutase. Înainte de la revedere, o întrebase dacă ar fi mers cu el la film. „Cînd?“ „Mîine-seară.“ „După nouă, că trebuie să închid casieria.“

Acum, întins pe pat, își zise că, dacă nu se simțea nici măcar stingherit de aiureala cu „Un corp scufundat într-un lichid…“ și nici de amintirile puerile de la liceu, pe care le folosise în loc de conversație, asta însemna că era fericit.

Totuși, se întîmpla ceva cu el de cînd venise în orașul ăsta! Chiar dacă îi mergea în continuare mintea la invenții, începuse să se complacă în atmosfera de provincie și se mulțumea cu monotonia programului zilnic. O expediție la Constanța cu Aflat și cu Titi ajunsese un eveniment. Se ridică de pe pat să fumeze. Se obișnuia și cu mizeriile la care era martor și lașitățile lui din ultima vreme i se păreau tot mai suportabile. Poate că nu era chiar atît de fericit pe cît își închipuia! se gîndi, brusc indispus, chiar dacă i se tăia răsuflarea cînd se uita la Tanți și se emoționa cînd o auzea vorbind. Fata asta inteligentă și plină de tact era altceva. S-ar fi îndrăgostit de ea și la București! răspunse în cap la întrebarea pe care era sigur că avea să i-o

pună Rica, dacă i-ar fi scris despre ea. Sora lui fusese nemulțumită, pe rînd, de toate femeile despre care-i vorbise, cu toate că-i spusese că nu voia să se însoare. Nemulțumirea ei era preventivă, fiindcă, dacă el s-ar fi hotărît că ar fi trebuit să facă acest pas, Rica ar fi vrut să-i caute ea pe cineva. O fată bine, *titrată și cu situație*, deși accepta că în privința situației lucrurile erau tot mai complicate. Deocamdată însă n-avea de ce să-i scrie Ricăi despre Tanți. Nici Maicăi Lili, care din cînd în cînd adăuga un P.S. la scrisorile ei: „Sper că nu te complici cu vreo domnișoară de acolo!“.

Stinse țigara și se întoarse în pat. Totuși, să recunoaștem – legea lui Arhimede era de o frumusețe care o făcea cît se poate de potrivită pentru o declarație de dragoste!

45

În holul cinematografului, doi băieți cam de 13 ani își povesteau ceva despre un anume Raj pe care amîndoi păreau să-l cunoască foarte bine: își luau vorba din gură. Gigi se lămuri repede că acel Raj era un personaj din filmul la care voia să intre cu Tanți. Se mai lămuri și că băieții n-aveau destui bani pentru bilete. Într-un acces de mărinimie, le dădu o hîrtie de cinci lei. Unul dintre ei îl întrebă dacă domnul inginer le dădea banii pe daiboj sau...? „Sau ce?“ „Să facem vreo treabă!“ Adică nu că n-ar fi vrut, dar să știe și ei ce. „Pe daiboj...“ Le întoarse spatele și se uită la pozele din filme de pe pereți aproape fără să le vadă. Mai era un sfert de oră pînă la nouă.

Își aprinse o țigară. Întoarse spatele pozelor și se uită la cei care ieșeau din cinematograf pe ușile din curte. Mulți, bărbații

îmbrăcați cu cămăși cenușii, *de gata*, croite din materialul ăsta imposibil, antijeg, unii doar în maieuri. Pantaloni de doc. Femeile, în rochii de stambă, cu bluze de șifon albe ori de un albastru-deschis. Cîțiva adolescenți fluierau un cîntec din film, priviți cu admirație de cei din jurul lor.

Tanți apăru la șase minute după nouă, cu o basma pe cap. Sala era aproape plină. Filmul începuse. Gigi ochi două locuri alăturate, pe un rînd mai din spate. După ce se așezară, o luă de mînă. Se uita mai mult la ea decît la film. Tanți, absorbită, lăcrimă de cîteva ori văzînd ce se întîmpla pe ecran. Își ștergea discret ochii cu batista.

Gigi își făcu o idee vagă despre film. Un tip care juca rolul unui hoț ghinionist și aducea la față cu Chaplin și trecea prin neplăceri tot mai mari. Filmul se întrerupse de trei ori. Voci de protest și cîteva huiduieli timide. Cînd se aprindea lumina din sală, cît cîrpea mașinistul pelicula, protestele încetau. Tanți, care nu-și luase basmaua de pe cap, își retrase mîna dintr-a lui de fiecare dată.

Filmul s-a terminat în exclamații de încîntare. O voce de copil din primele rînduri: „Avara Mu! Aaavara Mu!“. Se luară și persoane mai în vîrstă după el. Gigi ar fi vrut să iasă repede din sală, Tanți îl rugă să mai aștepte, ca să nu se înghesuie.

Îi zîmbea mulțumită: „În filme, cel puțin, binele iese deasupra!“.

Pe stradă îl luă de braț și Gigi de astă-dată își găsi cuvintele. Era cea mai frumoasă fată pe care o văzuse! Tanți nu-i răspunse, dar îl strînse ușor cu încheietura brațului. Le dădea bună seara tuturor pe lîngă care treceau. „Ăsta e obiceiul aici“, îi răspunse cînd Gigi se minună cu cîtă lume din oraș se cunoaște. Pe unii nu-i știa nici după nume! Gigi se abținu să-i

spună că în București un asemenea obicei ar fi fost imposibil. „Medgidia“, zise, „e un oraș mărișor“. Voia să sune a elogiu. „Oraș mărișor e Brașovul!“, îl contrazise. „Am fost acolo la internat, la Școala de fete. Medgidia e un oraș mic în care locuiesc mulți oameni răi“, continuă, cu o seriozitate școlărească. „Nu-ți place aici?“ „M-am învățat. Nu, nu-mi place!“ „Mie a început să-mi placă. Are și o parte bună.“ Și s-a oprit să se uite la ea. Tanți i-a spus, la fel de serioasă, că nu se simțea partea bună a orașului.

Mergeau încet, totuși drumul a durat enervant de puțin. În dreptul fostului hotel Traian, Gigi îi spuse în treacăt că acolo stă. „Era un hotel cochet înainte. Îți plac rușii?“ „Nu. Ăștia care au venit în vizită pe la noi și nu mai pleacă. De ce?“ „Nici mie!“ Dacă se gîndea mai bine, îi plăcea un rus. Dar murise demult. „Persoană cunoscută?“ „Probabil.“ „Țarul?“ Nici chiar așa, rîse Tanți. Avea o carte de-a lui în casă. „Ți-o împrumut, dacă vrei!“ „Tolstoi?“ Avea două cărți și de Tolstoi. Una era pentru copii. Gigi încercă din nou: „Dostoievski?“. „*Crimă și pedeapsă*!!!“ „N-am citit!“, zise, deși nu era adevărat. Ar fi vrut să primească o carte din mîna ei. „Mîine ce faci?“, o întrebă cînd au ajuns la poartă și a început să latre cîinele. „Leu, taci!“, spuse ea încet. Cîinele mai hămăi o dată și „tăcu“. Tanți se uită la el triumfătoare. „S-o fi plictisit de mine!“, rîse el. „Pot să-l fac să latre din nou!“ „Te cred!“ „Mîine? Pînă la nouă nimic. La serviciu.“ Gigi tuși: „Mergem *la film*?!“ „Poimîine, să-l uităm puțin.“ Lui Gigi îi veni pe loc o idee în care începu să se recunoască. O invită la Constanța, să vadă marea de pe faleză. „Cu ce ajungem acolo?“ Asta era treaba lui.

46

11 zile. „*Ai citit* ziarul?“, îl întrebă Titi Cojoacă temător, în curtea IMUM-ului. Titi avea *Scînteia* în mînă. Cumpărase ziarul de la chioșc, pe drum. „Îl citesc cînd vine!“ Șefii de secție, chiar dacă nu erau membri de partid, trebuiau să fie abonați la ziarul *Scînteia*. Lui Gigi poștașul îi vîra ziarul în cutia de scrisori a laboratorului din căsuța portarului. El își lua *Scînteia* din cutie în pauza de prînz, după ce ieșea de la cantină. Citea titlurile în curte, din mers, și punea ziarul în servietă, ca să-l aprofundeze acasă. I se înnegreau degetele de la cerneala tipografică, așa că se spăla pe mîini cu atenție la chiuveta din WC. Acasă îi dădea ziarul socrului său, care și el se mulțumea de obicei cu titlurile, apoi îl dădea doamnei Virginia, care citea articolele din prima pagină, rostind cuvintele în șoaptă. După aceea aprindea focul cu el la plita din bucătărie.

Titi îi întinse ziarul. Făceau și alții lectura presei în curte, văzu Gigi. Asta nu se întîmpla decît lunea, dar ziarul citit și comentat încă din curte era *Sportul popular*, după meciurile de fotbal de duminică. „Sabotorii Canalului au fost arestați!“ era titlul cu literele cele mai mari de pe pagina întîi. Articolul de sub el era scurt, un fel de comunicat tăios, care se încheia cu o propoziție: „Cercetările continuă!“. Numele sabotorilor, mulți ingineri și un mecanic de locomotivă, erau scrise cu litere groase. Se mai făcuseră arestări și anul trecut, își aminti Gigi, dar nu fuseseră anunțate în ziare cu titluri atît de mari. Se uită după Nelu Aflat. Nu-l zări. Poate se întrunea cu conducerea încă de la ora asta. Oricum, omul lui din minister îi dăduse un pont care părea să se adeverească. Și poate că-l anunțase și despre

arestări. De-aia o fi fost fiert Nelu ieri. Căsnicia lui rezista! își zise sarcastic.

Cu o oră înainte de pauză, Omul partidului îi convocă pe toți în curte. Nu mai puse *Internaționala*. Avea o hîrtie într-o mînă și megafonul în cealaltă. I-a *prelucrat* îndelung, după ce le-a citit ce era scris pe hîrtie. O compunere solemnă, cu fraze lungi, în care se împiedica și care nu părea opera lui. Contribuția lui veni după aceea. Consta în îndemnuri la muncă *neprecupețită* și în apeluri repetate la vigilență, tovarăși. O pală de vînt ridică praful din curte. Omul partidului, cu gura deschisă, se înecă și tuși de mai multe ori. Prima oară în megafon. „Măturatul curții noastre, tovarăși, de mîntuială e un pas spre sabotaj, într-o întreprindere model!“ Asta trebuia să înțeleagă și tovarășii muncitori cu tîrnul! *Să fie conștienți!* Ca să nu ne mai facă praful figuri la noi în curte! Restul conducerii se uita la spatele lui cu respect. În asistență, cei care n-apucaseră să închidă ochii la timp și-i frichineau cu dosul palmei. La adăpostul ochelarilor, Gigi se uita milos la ei. Își iritau ochii ca proștii!

La cantină, fețe lungi, unele nedumerite. De la altă masă auzi o voce speriată. „’Tu-ți gura mă-tii de sabotor!“ și de sub masă un chițăit alarmat. Mai erau și șobolani care se obrăzniceau la ora prînzului, alergînd printre picioarele angajaților așezați la mese, neobservați de pisicile ce dormitau lipite și vara de peretele vecin cu bucătăria.

În oraș se spunea că deținutul de la Canal care scăpase neprins era unul dintre inginerii arestați anul trecut.

În drum spre casă se opri să mai schimbe o vorbă cu doctorul Tefik, care uneori citea ziarele pe care trebuia să le vîndă, ceea ce nu reușea decît cu *Sportul popular*. Ca să nu fie suspectat că nu-și dădea interesul în vînzarea celorlalte ziare,

doctorul cumpăra zilnic cîte cinci din fiecare. Seara le punea la fundul paporniței sale. Nepoata lui le găsise aceeași întrebuințare ca și doamna Virginia. Tefik era la curent cu arestarea sabotorilor, dar deocamdată nu știa ce altceva să creadă decît că se înăsprise lupta de clasă.

Domnul Fănică auzise la radio ce se întîmplase, însă s-a uitat și în ziar, unde scria *aidoma* cu ce zisese crainicul la radiojurnal. Socrul său îl așteptase să mănînce împreună și să bea un șpriț; ținuse două sifoane în apa din puț, rece ca gheața. „Ce dracului mai vor ăștia, Gigi?“ „Să ne sperie!“, presupuse el. „Și uite că reușesc, dom’ Fănică.“

47

Ideile care-ți vin la unșpe noaptea pot fi riscante. Dar și dacă ies!!! reflectă optimist Gigi. Puse mîna pe telefonul din laborator și îi ceru centralistei să-i facă legătura cu centrala orașului; nu știa ce număr are un anumit abonat. Telefonista avea o voce plăcută. (O saluta cînd o vedea prin curte sau la cantină. Mai mult din politețe decît fiindcă femeia i-ar fi atras atenția. Semăna la nas cu Rica, ceea ce n-o avantaja, dar era mai înaltă decît sora lui și se îmbrăca în pantaloni bărbătești de doc. Era machidoancă din Constanța. Titi Cojoacă îi povestise că Tita fusese repudiată de toată familia după ce măritase cu un tătar de aici, din Medgidia, care mai era și ateu!)

Tita îl întrebă cum se numea abonatul și-i spuse apoi că se ocupă ea de căutarea domnului Jakob Haikis. După un minut a sunat telefonul și centralista i-a spus „Aveți legătura!“.

Haikis nu părea trezit din somn. Doar mirat. Nici nu știa de cînd nu mai sunase telefonul! Gigi intră în subiect fără nici o introducere: ar fi fost atît de amabil domnul Haikis să-i ducă, în seara asta, pe el și pe încă o persoană la Constanța, cu mașina? „Automobilul e la Constanța“, îi spuse dezolat Haikis. Îl împrumutase cuiva pentru o săptămînă; serviciu contra serviciu. Un domn de încredere care se obligase să găsească bujii noi pentru Topolina și să-i înlocuiască uleiul. „Miercurea viitoare nu v-ar interesa?“ Gigi își luă ochelarii de pe nas și le privi lentilele. Trebuia să le șteargă. „Ar fi bine și miercurea viitoare; rămîne să stabilim“, spuse nu tocmai convins. Luase încă de aseară în calcul un refuz din partea comisionarului, dar nu și o șansă ratată din cauza unor bujii nenorocite. Pentru ce-a de-a doua soluție nu folosi telefonul. Se duse la baraca de lemn de lîngă gard, unde Raul mecanicul, șeful camioanelor și al celor două Buickuri, ținea în mînă un carburator la care se uita pe deasupra ochelarilor. Mecanicul ajunsese șeful parcului auto fiindcă era singurul care izbutea să mai repare motoarele camioanelor. Raul nu bea, nu fuma, nu mințea, nu înjura și nu alerga după femei, cum făceau șoferii lui. Avea totuși un punct slab: era pocăit. Din cauza asta nu lucra sîmbăta. Venea, în schimb, duminica, *să recupereze*. Raul își spunea omul lui Dumnezeu, ceea ce era treaba lui, dar, cînd se enerva, le zicea și altora la fel, spre nemulțumirea Omului partidului, care-l soma periodic să nu mai facă propagandă adventistă.

Gigi îl întrebă mai întîi pe omul lui Dumnezeu ce avea carburatorul. Urmă o explicație blajină, dar cam lungă. Pe scurt, Raul avea nevoie de un arc special pentru clapeta de aer a carburatorului. Și arcuri din astea nu se mai găseau. Îi promise că îi face el rost de arc peste cîteva zile. „Dumnezeu v-a

trimis, domnul inginer!“ Gigi dădu aprobator din cap și îi comunică grav că în această calitate îi trebuia o mașină mică diseară, la opt jumate. L-ar fi interesat mai mult Buickul negru. Cel albastru arăta mai bine, dar din cauza asta era și mult mai obosit. Mecanicul era de acord.

Raul nu-l întrebă dacă are carnet de șofer. Știa că n-are. Dar mai știa și că milițienii nu opreau automobilele noaptea decît dacă se făceau razii. Deschise registrul în care nota cursele mașinilor. Scrise mai întîi cu un creion chimic numărul Buickului, sări căsuța cu numele șoferului. Gigi, care îl urmărea de peste masa cu sertar care-i ținea loc de birou, îi dictă pe rînd „Constanța!“, „20.30-24“. Rămăsese de adăugat scopul deplasării: „Documentare!“. Raul scrise și asta, scoase cheile Buickului din sertar și, după ce i le dădu, îl rugă pe Gigi să-i treacă numele în căsuța care rămăsese goală: „Dumnezeu înțelege!“, îi explică Raul optimist. „Nu cred că Dumnezeu se uită în registrele noastre!“, zise, în timp ce umplea căsuța cu numele său, dar cu un scris nu prea apăsat.

Seara, cînd se duse să ia automobilul, portarul îl întrebă dacă se întîmplase ceva. Nimic! Avea ceva treabă la Constanța. „Mi-a zis Raul.“ Gigi încercă mai întîi portierele. Înăuntru își potrivi oglinda retrovizoare. Mai condusese Buickul ăsta, totuși, înainte de a porni motorul, trecu de cîteva ori maneta prin toate vitezele, la rece. Merse încet pînă în centru. Parcă la cîțiva metri înainte de ușa magazinului. Se dădu jos din mașină de-abia cînd o văzu pe Tanți ieșind. Ca să n-o sperie, o așteptă pe trotuar în dreptul portierei din față a Buickului. „Gigi, tu ești?!“ „N-am stabilit că mergem la Constanța?!“, se grăbi s-o întrebe și îi deschise portiera. „Aș fi trecut pe-acasă să mă schimb! Tu ai mașină?“ „Nu tocmai.“ Tanți se așeză pe banchetă și își aranjă

rochia sub fund. „E mașina întreprinderii“, îi spuse cînd porni motorul. „Și poți să o iei cînd vrei tu?“ „Numai cînd vrea Raul, dacă știi cine e.“ „Cum să nu?! Pocăitul!“

48

Mirosul algelor putrezite nu prea îmbia la plimbare. Pe faleză erau însă multe perechi care se opreau din mers să se sărute. Becuri chioare. Bărbați singuri, în așteptare; femei singure, poate disponibile. Marea, acum chiar neagră, plescăia lovind pietrele colțuroase de la poalele falezei. Tanți îl ținea de braț atît de strîns, încît îi simțea sînul și șoldul.

Se sărutară și Gigi tresări electrizat; excitat era dinainte. Nu-i mai recită Legea lui Arhimede, în loc de. Îi spuse deodată că o iubește. Și ea pe el! Tăcură cîteva zeci de pași. În dreptul Cazinoului luminat din belșug, se sărutară din nou. Gigi îi trase încet basmaua de pe cap, fără s-o întrebe, și și-o vîrî în buzunar. Tanți nu zise nimic. Porniră înapoi. Un pescăruș noctambul fîlfîi din aripi pe deasupra lor. Gigi o sărută din nou. Plecară de pe faleză izgoniți de foame. Urcară grăbiți panta către centru. În piața poetului, Gigi îi dădu ceremonios bună seara romanului de bronz de pe soclu.

Își amintiră de mașină și se întoarseră s-o ia de pe o stradă sumar luminată, paralelă cu faleza. Se sărutară și în mașină. Gigi opri Buickul la cîteva sute de metri mai încolo, în dreptul unui restaurant în care nu mai călcase pînă atunci. Înăuntru, mai multe mese goale decît cele ocupate; Gigi speră că din cauza prețurilor. Își pipăi temător buzunarul de la spate, o mai pățise pe faleză, ziua, dar atinse umflătura liniștitoare a

portofelului. Alese o masă de sub uriașul lampadar cu poliedre de cristal, care umplea sala de lumină. Restaurantul avea și ring de dans, dar îi lipsea formația.

Tanți, puțin transpirată, strălucea. Paharele de pe masă îl dezamăgiră – sticlă ordinară! În schimb, chelnerul care se apropie de ei avea un papion negru la gît și cămașa curată. Papionul era dintre cele cu elastic, dar asta n-avea mare importanță. Chelnerul transporta în mînă, recules, două meniuri cu coperte de carton gros, vișiniu. Gigi îi evaluă și pantalonii negri de stofă. Erau de o vechime încă respectabilă. „Aici am fost o dată cu tăticul, cînd aveam 12 ani. Mama intrase la coafor. Nu-i plăceau coafezele din Medgidia. Era pretențioasă.“ „Și acum unde se duce?“ „Nu se mai duce. Își scurtează singură părul, după ce se spală pe cap… Aveau *parfait* cu ciocolată. Și limonadă cu frunze de mentă!“

Se uitară la cele două foi ale meniului, scrise cu o distinsă cerneală neagră, dar cu o caligrafie stîngace. Prețurile erau chiar mai mari decît își închipuise el. Tanți îl privi îngrijorată. Îi făcu un semn liniștitor cu mîna.

Nici farfuriile, nici tacîmurile nu erau la înălțimea prețurilor, îi spuse Gigi chelnerului. „Am avut *servicii* de comandă! Și ce seturi de tacîmuri! Domnul Miclescu, proprietarul, a apucat să și le ia! A rămas lampadarul.“

N-aveau parfait! „Limonadă, da. Menta ne lipsește.“

Felurile de mîncare fuseseră acceptabile, după părerea lui Gigi. „Să zicem“, lăsă, parcă, Tanți de la ea, ca să nu-l contrazică. Șampania apucase să se răcească în frapieră. Era bună și după gustul lui Tanți, care recunoscu însă că nu se pricepe la vinuri: dar cupele (dintr-o sticlă gălbuie) erau o calamitate! Gigi văzuse

și mai prăpădite în escapadele lui prin restaurantele din Constanța.

După ce ieșiră, mai făcură o plimbare pînă în centru, acum ținîndu-se de mînă. Buickul îi aștepta cu farurile aprinse. Tanți rîse fericită, de parcă ar fi văzut un pom de Crăciun. Gigi a rîs și el, deși nu-i venea. Dacă se descărcase bateria mașinii fiindcă uitase farurile aprinse, ar fi trebuit să învîrtă de cine știe cîte ori la manivelă ca să pornească motorul. Își vîrî mîna în buzunar după cheia de contact. Buickul avea o baterie puternică, pe măsura motorului, doar că era cam bătrînă. Îi deschise portiera lui Tanți, spunîndu-i cît putea de binedispus: „Vă rog, domnișoară!“.

Cînd răsuci cheia în contact, Buickul scoase un cîrîit rău prevestitor. Mai încercă o dată, simțind că transpiră. Cîrîitul motorului se transformă într-un duduit vesel. Gigi apăsă recunoscător accelerația de cîteva ori. Au ajuns în Medgidia la unu noaptea. A sărutat-o la poartă, apoi a întors mașina. Paznicul de noapte de la IMUM îl întrebă cu voce spartă de nesomn cum fusese documentarea.

49

10 zile. Pînă și Omul partidului începuse să se teamă de ceva. De dimineață venise neanunțat și nechemat în laborator. Dăduse un „Bună ziua!“ general și se fîțîise printre oameni. Le punea întrebări prostești, dar prostiile rostite cu gravitate sfătoasă, observase Gigi, produc o impresie mai bună decît lucrurile grave spuse simplu.

„Proștii se tem de simplitate!“, îi spuse inginerului Aflat la cantină. „La cine te referi?“ „Mă gîndeam.“ Aflat nu insistă: ca vechi membru de partid ce era, se ferea de discuții la cantină. Sau folosea aceleași cuvinte ca Omul! „Principial, sectar, neprincipial, călăuzitor, antagonistic, neprecupețit, cadre, constructiv, neabătut.“ Numai că ieșite din gura lui cuvintele astea sunau și mai aiuritor decît dacă porneau dintre buzele răsfrînte ale Omului, care la prînz emana un damf de vodcă ce își făcea loc neabătut prin mirosul pătrunzător de pătrunjel ori de usturoi, care ar fi trebuit să-l acopere.

La 12.30, la megafoane se auzi glasul Omului, care pătrunse și în cantină: „Poftă bună, tovarăși!“, de ridicară toți ochii din farfurii și se uitară pe geam în curte. Nu se întîmpla nimic acolo. Gigi presupuse că urma un discurs. În locul discursului, muzică! Vocea subțire și voioasă a Dorinei Drăghici interpreta povestea puturosului Marinică. „Trezește-te, că-i ziua mică! Marinică, Marinică!“, îl îndemna din cînd în cînd cîntăreața.

Să se fi întrecut Omul cu vodca pe căldura asta?! Gigi nu-l văzuse niciodată amețit, chiar dacă îi mai sticleau ochii. Voia să mai îndulcească situația după discursul de ieri cu sabotajul? Primise ordin de sus să pună muzică în pauza de prînz și muzica să fie asta? Lui Gigi nu-i plăceau noile cîntece ale Dorinei Drăghici, ăsta în special. Era tot o amenințare, ca în articolele de fond din *Scînteia*, doar că era făcută cu duhul blîndeții, pentru cine avea urechi de auzit!

Dar dacă secretarului de partid îi venise ideea asta de la panairul care apăruse de cîteva zile pe cîmpul de dincolo de IMUM? Lumea din oraș se înghesuia seara acolo să se dea în bărci și să se învîrtească în lanțuri, să tragă la tir, să mănînce mici, să bea ce se nimerea și cine n-avea bani să asculte de-

afară muzica de fanfară care răzbătea din uriașul cort al circului.

Lui Gigi îi plăcea la bîlci, deși la liceu profesorul de morală le spunea că *șoimii*, adică el și colegii lui, n-avea ce să caute la distracții de mahala. La bîlci se duc ordonanțele și servitoarele de la mahala, nu ofițerii, cu atît mai puțin domnii elevi! Însă, după ce se termina ora, profesorul recunoștea că și el frecventase bîlciul pînă la majorat. Dar niciodată în uniforma școlii! Așa că în vacanță Gigi lua tramvaiul pînă la Moși, îmbrăcat în hainele de-acasă, care începuseră să-i rămînă mici. Avea doar cîțiva lei în buzunar, schimbați în mărunțiș sunător. Își făcea loc prin înghesuială, să ajungă la lanțuri, cu care se învîrtea pînă îl lua o amețeală plăcută, dar care-l făcea să se împleticească atunci cînd ajungea din nou jos. I se părea că pămîntul se învîrte cu el. Îi plăcea și asta, chiar dacă îi venea să vomite.

Seara, cînd o întrebă pe Tanți ce-ar fi fost dacă, ea îi spuse rece că nu mai avea vîrsta potrivită! Domnul Fănică era de altă părere. Totuși, nu-și îngăduia s-o ia peste picior pe Tanți: „Om fi dat în mintea copiilor!“, îi zise lui Gigi.

Pe drum îi mărturisi că nu-i era mintea la tiribombe; avea prieteni la bîlci, din tinerețe, cînd era fotograf ambulant, băieți isteți, ce-or mai fi făcînd?, dacă mai trăiau și erau liberi. Și măcar că mai vedea alte fețe decît pe-ale *ăstora*! „Ce știe Tanți! Unul dintre băieții ăștia, Mielu, m-a învățat cum să nu pierd la pocher. Ce-i, puțin?!“

Domnul Fănică dădu de Mielu între două barăci, cea de tir și aia cu oglinzi-minune. Un bătrîn cu fața zbîrcită care învîrtea cu mișcări elegante trei cărți pe o măsuță, în fața cîtorva gură-cască. Socrul său nu-l deranjă. Se uită lung în spate și în jur.

Cîțiva pași mai încolo îi șopti lui Gigi că miliția ar fi fost curioasă să vadă ce făcea încercatul lui prieten.

Gigi se întoarse către înaltul carusel cu lanțuri care se învîrtea cu repeziciune, încît femeile care zburau în cerc, legate de scăunașele vopsite în roșu, țipau speriate. S-ar fi dat și el o tură. Dacă venea și Tanți, ar fi fost minunat să se învîrtească amîndoi prin aer. Brusc indispus, acceptă că nici el nu mai avea *vîrsta*.

50

Îi scrise amănunțit Ricăi despre întîlnirile sale cu Tanți. Scrisoarea a fost atît de lungă, încît s-a făcut patru dimineața cînd a adăugat și P.S.-ul: „Dă-i și mamei scrisoarea s-o citească“. Răspunsul a venit printr-o telegramă: „nu te înțeleg nu te înțeleg nu te înțeleg mama idem“. Telegrama l-a așteptat și ea în cutia de la post-restant. Așteptînd o scrisoare, Gigi a citit-o cu două zile întîrziere.

De data asta, Rica dăduse și adresa de la Casa sindicatului, deși conveniseră să nu facă asta. Gigi i-a telefonat dintr-o cabină de la poștă și i-a amintit ce stabiliseră înainte de plecarea lui din București. Rica, nervoasă și ea, i-a spus că voia să-l împiedice să greșească! Maica Lili era de aceeași părere! A citat-o: „Ce-i nesăbuința asta a lui Gigi? Nu trebuia s-o cunoaștem și noi pe această domnișoară din Medgidia?“. „Deocamdată n-ați fi avut de ce s-o cunoașteți!“ Lui Gigi i se uscase gura de nervi; a început să tușească. „Fumează mai puțin!“, i-a ordonat Rica. „Că nu sîntem *acolo* să te îngrijim!“ Ținea mult la ea – și ea la el, poate prea mult și cam posesiv! –,

dar de cînd plecase din București se gîndea tot mai rar la eventualele ei păreri. Deși era mai prudentă decît el, cînd se enerva, Rica uita de toate precauțiile. Maica Lili era mai calmă, dar uneori se plîngea că nu știuse să-și aleagă bărbații.

Putea să-și poarte și singur de grijă! a anunțat-o Gigi. „Atunci de ce mai discutăm?!“, i s-a subțiat Ricăi vocea. Gigi puse arătătorul pe furca telefonului. Nu apăsă. Ar fi fost prea mult! Îi mulțumi sec pentru telegramă și o rugă să folosească numai adresa de la post-restant!

Dădu cîteva ture prin centru; își rări treptat pașii. Pînă acum nu se contrazisese cu Rica decît pe fleacuri și cam de fiecare dată o lăsa pe ea să aibă ultimul cuvînt, chiar și atunci cînd n-avea dreptate. Mai ales că după aceea sora lui recunoștea rîzînd că *se înfierbîntase*. Cînd erau mici, se așezau unul lîngă altul în fața oglinzii din salon. Semănau la ochi și la nas, aveau amîndoi fața măslinie, doar că pînă împlinise el 13 ani, sora lui, cu doi ani mai mare, era mai înaltă decît el. Dar și după aceea, cînd el o depășise cu opt centimetri, Rica îi mai spunea: „Ai uitat că eu sînt mai înaltă?“.

Dacă răcea, Rica îi făcea frecții și îi punea ventuze chiar și după ce plecase din casa de pe Calea Alexandriei și trebuia să traverseze jumătate din București, de pe Mătăsari, pînă acasă la ei. În timp ce înfierbînta fiecare ventuză la flacăra unui bețigaș, înainte de a i-o aplica apăsat pe spinare, Rica îi dădea sfaturi cu voce monotonă, încît îl lua moțăitul: „Gigi, tu asculți ce-ți spun *eu*?“. „Mhîm!“ „Ce-am zis acum?“ „Să-mi iau umbrela!“ „Asta ți-am zis înainte!“ O consola: „Mă ia somnul de la ventuzele tale“.

Vru să se ducă din nou la poștă să-i telefoneze, ca s-o binedispună, dar aici oficiul se închidea la ora opt. Ideea asta ar fi trebuit să-i vină cu un sfert de oră mai devreme. Și poate că

ar fi fost mai bună o scrisoare, la calm, decît un telefon la care ar fi putut să se ia la ceartă. Îi veni însă brusc altă idee, așteptînd-o pe Tanți să iasă din magazin.

De cînd îi luase basmaua de pe cap, la Constanța, Tanți nu-și mai pusese alta. O aștepta în fiecare seară și o conducea acasă. Era cu un deget mai înaltă decît el, dacă se încălța cu pantofii cu toc. Pe el nu-l deranja, totuși Tanți renunțase la tocuri, pentru a nu le mai da celor din oraș prilej de comentarii. Gigi începuse să rîdă și, aparent fără nici o legătură, îi spusese că are o soră pe care o cheamă Rica.

Se sărutară apăsat chiar lîngă ușa magazinului, deși ea era de părere că le ofereau un spectacol gratuit celor care treceau pe stradă, fiindcă aici lumea nu se pupă pe stradă. „O să învețe!“, crezu Gigi.

Cînd ajunseră pe pod, o întrebă din mers dacă se mărită cu el. Apoi își aminti de milițianul care-i ceruse actele, tot pe pod și tot noaptea. Tanți se lipi de el și-i șopti: „Încă nu!“.

51

În ultimele săptămîni îl ocolea pe Titi Cojoacă. Nu era omul potrivit cu care să vorbească despre ce i se întîmpla. Chiar dacă, bănuia, toți angajații de la IMUM aflaseră că îi făcea curte lui Tanți. Însă, dacă i-ar fi spus ceva lui Titi, el ar fi povestit cui se nimerea ce aflase *de la Gigi*. Cînd se termina programul, avea grijă să-l vadă plecînd pe Titi. Se uita după el pe fereastră. Nu ducea lipsă de interlocutori, ca să nu meargă de unul singur pînă la hotel. Titi era un peripatetic neobosit. Dacă n-avea alt

subiect, te învăța cum să te ferești de malarie, deși el nu reușise. Era galben la față, dar își ducea boala pe picioare.

Gigi ieși din curte printre ultimii. Îl văzu pe Titi dincolo de căsuța portarului. Se așezase pe banca lungă de beton, unde așteptau la rînd cei ce veneau să se angajeze. Portarul îi trecea pe o listă și îi chema unul cîte unul, ca să nu umble de capul lor prin curte. Titi îi spuse că-l încerca *maladia* lui, dar, cînd îl întrebă dacă putea să-l ajute, se ridică vioi de pe bancă.

Ce era cu el de se dăduse la fund? Nu era nimic! Titi nu se lăsă: „Vladimire… În Medgidia ți-ai găsit să fii secretos“. De unde pînă unde *secretos*? Cu Titi cea mai bună tactică era să-l iei tu la întrebări, ca să nu-l lași să te sîcîie. „N-ai mai dat pe la 11 Iunie… Da’ le-am zis băieților că o să vii tu cînd o să-ți mai treacă!“ „Ce să-mi treacă?“ Gigi simți că începe să-i sară țandăra. Titi, atotștiutor: „Cu domnișoara asta cu care ieși!“. „De ce să-mi treacă și de ce ți se pare că viața mea personală e problema ta?!“ Celălalt schimbă registrul. Nu era problema lui, dar Vladimir se gîndea la cariera lui? Că, dacă nu se gîndea, n-avea rost să mai discute. „Cariera mea din Medgidia?!“, îl ironiză Gigi. „Din Medgidia și în general.“ Tatăl domnișoarei era foarte prost privit din cauza cîrciumii. „N-am ieșit cu taică-su la plimbare!“, se enervă Gigi. N-avea importanță. Dacă tatăl face de două ori pușcărie, ca acest Fănică Portofel, fata se alege și ea cu tinichele de coadă. Tinichele pe care le poate transmite și altora, ca să zică așa.

Gigi îl întrebă dacă știa și de ce fusese închis *domnul* Ștefan Teodorescu. „Pentru hoții! De-aia i se zice Portofel.“ Gigi îl corectă. Prima oară fusese închis pentru că n-avusese bani să-și plătească impozitele. Asta au pățit mulți comercianți, pentru impozite pe care n-aveau cu ce să le plătească! A doua oară, din

cauză că-l făcuse analfabet pe un milițian care nu știa să scrie! „Să zicem că așa e“, acceptă Titi. „Tot o să se spună despre tine că ieși cu fata unuia care a făcut pușcărie pentru hoții.“ Gigi îi dădu dreptate în gînd, dar spuse cu totul altceva: „Dacă vin cu ea la tine, ce faci? Nu ne deschizi?“. Titi era el fricos, dar îi plăcea să braveze: „N-o să fiu prea încîntat, dar vă deschid, ce dracu’!“. Gigi plusă ironic: „Și dacă te invităm la restaurant?“. Pe Titi îl apucă rîsul. Dacă Vladimir voia să-și strice *dosarul*, n-avea decît! Apoi, serios: „Ce cîștigi dacă mi-l strici și pe-al meu?“.

Seara, cînd se duse s-o aștepte pe Tanți, o întrebă chiar lîngă ușa magazinului dacă acel „Nu încă“ din seara dinainte avea legătură cu dosarul lui.

52

Era singura cîrciumă mai cu pretenții din oraș. Îi lipsea firma, dar avea un fel de portar la intrare, Vasilache, care se uita indignat și țîțîia din buze la bărbații fără cravată și la femeile îmbrăcate de parcă s-ar fi dus la piață. Primise numele istoric de „11 Iunie“ din două motive. Mai întîi, ca să nu i se mai zică „La Ionescu“, cum îl chema pe fostul proprietar. Cel de-al doilea motiv era că tocmai ziua naționalizării fusese uitată cînd se schimbaseră numele străzilor. În ziua aceea, cîteva zeci de locuitori *conștienți* ai orașului făcuseră o manifestație care se încheiase cu un banchet la restaurantul lui Ionescu. Singura întîmplare care umbrise puțin banchetul a fost că proprietarul se spînzurase la el în birou. „Un exploatator mai puțin!“, a

exclamat din capul mesei noul primar al orașului, care totuși a vărsat cîteva picături de vin în amintirea răposatului.

Tanți era de părere că 11 Iunie nu se compara cu restaurantul gării din anii cînd tatăl ei fusese mandatar acolo. Nu știa această cîrciumă decît din auzite, dar aflase destule de la alții pentru a-și face o idee.

Cu gîndul la ce-i spusese după-amiază Titi Cojoacă, Gigi i-a propus lui Tanți să intre la 11 Iunie. Mai era o jumătate de oră pînă la nouă, cînd, de obicei, nu mai găseai mese libere. Cei care nu se grăbeau erau persoane importante în Medgidia. Aveau mese rezervate, fie că veneau, fie că nu. (Una dintre ele era pentru conducerea IMUM-ului.) În absența acelor tovarăși cu munci de răspundere, puteau ocupa aceste mese doar întîrziații de la ora 10, dar și ăștia trebuiau să fie cetățeni cu oarecare pretenții. Cum ar fi venit dacă la masa președintelui raionului s-ar fi așezat vreun fost căruia nu-i pieriseră ifosele sau alți localnici cu reputația pătată ori îndoielnică? Noua ordine din oraș se cuvenea apărată în cele mai mici amănunte! Aceasta era opinia fermă a responsabilului, cel care se considera omul de încredere și maestrul de ceremonii al timpului liber pe care și-l îngăduiau cetățenii de frunte ai Medgidiei.

Tanți se strîmbă: „Nu vreau să ne afișăm la 11 Iunie“. Gigi se aștepta să-l refuze. Îi spuse că la un moment dat tot ar fi trebuit să meargă și acolo. „N-am ce să caut într-o bombă ca asta, unde se adună nemernicii care vor răul familiei mele!“, rosti indignată. Pesemne că Tanți se aștepta la această invitație. Părea că-și pregătise răspunsul. „Ți-e frică de ei?“ „Da! Ești mulțumit?“

Lui Tanți nu i se strîmba fața cînd plîngea. Își frămînta buzele și îi curgeau lacrimile pe obraji. Nu se jeluia cum fac

copiii și femeile. Se încrunta, mai mult supărată că plînge decît pe cei care o supărau. Se grăbi să-și șteargă lacrimile și făcu un pas înapoi, întorcîndu-și fața. O prinse ușor de umeri: „Nu vreau să-ți mai fie frică!“. Îi era frică și pentru el! „Dar dacă și lor le e frică?“, o întrebă. „De noi?!“ „Ei între ei, unii de alții.“ Apoi, meditativ: „Știi ce s-ar putea să-i țină uniți? Frica asta a noastră“. Tanți, uimită: „Și ție ți-e... te temi de ei?“. Gigi îi zîmbi mulțumit, gîndindu-se că Tanți ar fi înțeles dacă se temea, dar, cum zicea ea, *nu concepea* că și lui ar fi putut să-i fie frică. „Dacă proștii ajung să aibă ultimul cuvînt, e normal să-ți fie frică de ei.“ Tanți rîse și își șterse nasul. Era păcat că nu-și dădeau seama că sînt proști! Gigi prinse momentul. „Mergem la 11 Iunie ca să le arătăm proștilor că nu ne e frică de ei.“ „Acum în nici un caz, să mă vadă plînsă!“

Chiar dacă o invitase, nici el n-avea chef să meargă acolo. Porniră la braț spre gară. „Ar fi mai bine să plecăm de aici!“, îi șopti Tanți cînd ajunseră la poarta cea mică a casei.

53

Nouă zile. Cînd vedea trecînd cu mortul, Gigi se oprea din mers și își lua respectuos ochelarii de pe nas, dacă n-avea pălăria pe cap. I se părea că așa se cade, deși acest gest omagial îi încețoșa considerabil vederea. Tanți, lîngă el, se abținea să zîmbească, dar, cum o vedea că se abține, se indispunea. Mai ales că imediat după aceea Tanți începea să plîngă, chiar dacă nu se cunoscuse cu persoana răposată. În Medgidia nu exista dric. Fusese unul înainte, la primărie, dar luase foc de la lumînări. De cîțiva ani, fiecare familie se descurca după

posibilități. Morții importanți sau foști membri de sindicat erau transportați cu camionul. Cei așa și-așa aveau parte de o căruță trasă de doi cai, cu lada învelită cu vreun covor ori cu o pînză neagră. Nebăgații în seamă care n-aveau familie erau duși la cimitir mai de dimineață, pe spezele raionului, cu căruța hingherilor, care era oricum vopsită în negru.

Mortul care trecu pe lîngă ei cînd ieșiră din curte la plimbarea de duminică era într-o căruță așternută cu un cearșaf și trasă de un singur cal. Fusese adus cu trenul într-un sicriu acoperit. La gară, patru soldați puseseră coșciugul într-o căruță kaki, luată de la manutanță, și-l încredințaseră familiei împreună cu certificatul de deces și cu ordinul scurt: „Este interzisă cu desăvîrșire deschiderea sicriului. În caz contrar, vinovații vor suferi rigorile legii“.

În căruță, nevasta mortului îi ținea crucea în brațe și-l bocea. *INRI Ion Pelteacu 1927-1954*, citi Gigi pe cruce, după ce-și puse ochelarii. În urma căruței, popa Picioruș, cu cădelnița în mînă, înaintea lui, un dascăl care ducea praporul. În spatele lor, părinții și frații lui Pelteacu, cu nevestele și copiii lor, și părinții văduvei. „Mi l-au omorîîît!“, strigă femeia din căruță spre Tanți, care începu să plîngă cu suspine, ca niciodată. Fusese colegă de școală la Brașov cu Dora, i-a spus în șoaptă lui Gigi, după ce s-au alăturat cortegiului în care se mai aflau cinci prieteni ai lui Pelteacu și o fostă colegă de serviciu a Dorei, care fusese dată afară după arestarea soțului ei. „Ionel era felcer“, i-a șoptit Tanți printre suspine. Făcuse injecții la jumătate din oraș! Și la bărbați, și la femei! Fusese *luat* de la dispensar într-o dimineață și băgat într-o Pobedă, acum trei ani. De atunci nu s-a mai știut nimic despre el.

Pentru Gigi, acest Ion Pelteacu era primul mort din oraș pe care-l conducea la cimitir. „În bătaie mi l-au omorîîît, luuume!“, a țipat Dora cînd au ajuns la colț, către cei care coborau scările peronului gării. Să fi fost vreo 10-15, veniți cu personalul de Constanța. Dintre toți, două femei s-au apropiat de ei. „Marta și Lina“, i-a șoptit Tanți. Marta nu știa nici ea, de patru ani, unde-i era soțul. Bărbatul Linei fusese executat cu doi ani în urmă.

Căruțașul își mîna calul ținîndu-și capul mai mult în pămînt, de parcă n-ar fi auzit țipetele văduvei.

Pe trotuarul dinspre gară, doi bărbați în bluze cadrilate se țineau după cortegiu, observă Gigi, ceea ce îi stîrni presupunerea că luni, cel tîrziu marți, îl aștepta o discuție în doi cu securistul întreprinderii. Pînă la cimitir mai veniră lîngă ei șapte persoane, numărate de Gigi, printre care și Mitu cel slab de minte, pomanagiul orașului.

Pe la jumătatea dealului care ducea la cimitir, calul s-a oprit. Căruțașul a sărit de pe capră și l-a tras de căpăstru, fără să-l înduplece. „Împingeți, bre, căruța, că ăsta nu mai vrea să tragă!“ Cei doi frați ai lui Pelteacu s-au proptit mohorîți în obloanele căruței. Popa Picioruș spunea „Tatăl nostru“. Groparii, angajații raionului, îi așteptau la poarta cimitirului, cam în silă, cu un căruț negru, lunguieț, cu roți de fier. Popa s-a uitat încruntat la ei, de i-a făcut să se smerească.

Ardea soarele. În copacii din fundul cimitirului cîrîiau niște ciori. Dora s-a dat jos din căruță, albă la față. Au luat-o de subțiori frații el, să nu i se facă rău și să cadă. „Lăsați-mă!“ S-a întins după cruce și a luat-o din nou în brațe.

Groparii au așezat coșciugul pe tăblia căruțului lor și s-au tras mai încolo, să nu-l încurce pe preot. Popa Picioruș și

dascălul nădușiseră. Au început slujba. Popa se mai oprea și cerea apă, că i se usca gura, cu voia Domnului.

54

Știa că visează, dar îi plăcea visul. Era împreună cu Tanți, la Athénée Palace. Ea îmbrăcată într-un taior bleu, cu șiragul ei de perle la gît și cu o broșă de aur în formă de șopîrlă, pe care i-o dăduse Maica Lili. De tot sau doar pentru o seară? Taiorul, îi spuse Tanți, fusese cusut de prietena ei, Coco Chanel, care știa că bleul o avantajează. Maica Lili stătea cu Rica la altă masă. Amîndouă le făceau semn cu mîna și rîdeau. Gigi ar fi vrut să le invite la masa lor, dar nu se putea ridica, de parcă ar fi fost lipit de scaun. Tanți îi spunea că acest restaurant era *reușit*, dar nu se compara cu *restorantul* gării din Medgidia și el se străduia să nu zîmbească. Apoi observă că scaunul pe care stătea era la fel ca scaunele domnului Fănică și imediat își dădu seama că era chiar scaunul pe care stătuse în sufrageria lor de la Medgidia.

Tanți nu le putea vedea pe Maica Lili și pe Rica. Era întoarsă cu spatele la masa lor. Așa se nimerise, dar Gigi era sigur că ele două își închipuiau că domnișoara de la Medgidia se așezase dinadins cu fundul la ele. Apoi au început să valseze numai ei doi, printre mese. Tanți aproape că plutea, dar și el era la înălțime. Dansa foarte bine și ea, care acum avea tocuri și mai înalte, îi spunea de sus că valsează desăvîrșit și începu să plîngă fericită. De la locurile lor, Maica Lili și Rica îi aplaudau. Aveau mănuși albe, glasate, care le ajungeau pînă la cot și scoteau un zgomot *încîntat* cînd se atingeau.

Cînd se trezi, Gigi își aminti visul pentru cîteva zeci de secunde, de parcă se comprimase ca să nu-l uite. Nu prea i se întîmpla să țină minte visele plăcute; și le amintea doar pe cele jenante, cum era visul în care i se părea că umblă pe stradă fără pantaloni și că n-are nici măcar chiloții pe el și încerca să ascundă că e gol de la brîu în jos trăgînd de poalele cămășii.

Puse ibricul la fiert pe reșou și își aprinse o țigară. Chiar dacă nu credea în vise, de ce n-ar fi luat acest vis drept un semn că era cît se poate de încrezător în reușita escapadei lor la 11 Iunie. Athénée Palace, unde nu călcase niciodată, și 11 Iunie! Firește că n-o să-i spună nimic lui Tanți, în ipoteza improbabilă că ar fi ținut minte visul pînă seara. Rica avea niște carnete în care-și nota meticuloasă visele. Făcea asta încă din adolescență. Gigi o întreba din cînd în cînd dacă această operațiune o ajuta să-și amintească ce visase cu ani în urmă. Mai ținea minte un vis de la 14 ani? Nu, îi mărturisise odată sora lui. Dar rămînea cu poveștile viselor. Era mai mult decît nimic, nu? Gigi o zgîndărise: „Dacă noi sîntem făcuți să uităm ce visăm, ce rost are?“. „Nu toți sîntem făcuți așa!“, i-o tăiase Rica, după o statistică numai de ea cunoscută.

În timp ce se spăla în ligheanul lavoarului, se întrebă dacă să îmbrace de pe acum una dintre cămășile albe la care-și punea butonii sau să aștepte pînă seara și să se ducă la serviciu cu cămașa pe care o purta de trei zile. Optă pentru a doua variantă, deși era într-o dispoziție care ar fi meritat o cămașă cu butoni.

Făcu puțină conversație cu Tefik, după ce-și puse în servietă cele două pachete de țigări și Eugenia în buzunarul hainei. Doctorul îl întrebă ce-l făcea atît de vesel. Gigi îi spuse că se

visase la Athénée Palace, ceea ce era un eveniment cît se poate de plăcut. „Îmi închipui că n-ați fost singur acolo.“ „Ați ghicit!“

Tefik scoase capul din dugheană și-l privi întrebător, cu un început de zîmbet a mulțumire. Gigi rîse: „Cred că iar ați ghicit!“.

În pauza de masă se duse printre ultimii la cantină, ca să stea singur la masă. Constată dezolat că nu mai ținea minte mai nimic din visul său. Doar că fusese cu Tanți la Athénée, unde le văzuse parcă pe Maica Lili și pe Rica.

55

Așa-zisul portar Vasilache le dădu un prelung „Bună seara!“ cînd să intre la 11 Iunie. Gigi îl răsplăti cu hîrtia de un leu pe care o pregătise. „Sărut mîna și la domnișoara Teodorescu!“, adăugă Vasilache drept mulțumire. „Mulțumesc, domnule Vasilache!“, îi răspunse Tanți. Portarul fusese ceasornicar. Renunțase la meserie din cauza unei boli care-i făcea mîinile să tremure. Apucase să-și vîndă prăvălia înainte de naționalizare, îl puse Tanți la curent cu *situația* lui Vasilache. Gigi auzise altceva despre el, că era un pierde-vară care-și pierduse casa la cărți. „Asta s-a întîmplat mai tîrziu“, l-a corectat ea, în hol, așteptînd ca Gigi să-i deschidă cea de-a doua ușă, cea de sticlă, a restaurantului.

Trecuseră 35 de zile de cînd nu mai fusese aici, calculă în timp ce se uita după o masă liberă, din categoria celor nerezervate. Tanți îl ținea strîns de braț.

Titi Cojoacă, singur la o masă, își contempla friptura cu cartofi prăjiți din farfurie. Probabil că-i văzuse. Gigi o conduse

la o masă de patru persoane, din stînga sălii, de unde puteau fi observați de toată lumea. Trecură pe lîngă Titi. Gigi îi ură poftă bună. Titi se scuză că nu-i invită la masa lui; îi aștepta „pe băieți“. Într-o seară obișnuită, Cojoacă ar fi chemat un chelner să unească două mese, ca să aibă toți loc. La fel de bine însă, și el ar fi putut cere asta! Mai împărți cîteva saluturi. Tanți înclina și ea din cap, dar în tăcere.

Orchestra lui Ciucea încă nu apăruse să încălzească atmosfera cu tangourile și valsurile pe care cei cinci le cîntau după deschiderea obligatorie cu *Sîrba în căruță* și cu un marș din repertoriul corului Armatei Roșii. Chelnerul care avea în grijă această parte a sălii, Dumitraș, veni să le ia comanda chiar mai repede decît în serile cînd Gigi venea aici împreună cu Titi și cu ceilalți băieți. La întrebarea cu ce-i putea servi Gigi îi răspunse, ca de obicei, tot cu o întrebare. Ce le recomanda? Cam flămînzise de cînd nu-și mai lua cina aici. Lista de bucate era oricum scurtă; din ea Dumitraș alese friptura de vacă garnisită cu cartofi, cotletul de porc la grătar, tot așa, cu cartofi prăjiți. În seara asta și mititeii *se merită*, domnul inginer. Pînă să vină friptura, o telemea de oaie *la scobitori*, cu salată de roșii? Un ghiudem cu măsline? La desert, clătite? Ca băuturi, aperitivele știute și vinul de Niculițel, un discret apropo pentru Gigi, care-i spuse odată că ăsta nu era un vin să-l strici cu sifon. Tanți îi lăudă memoria chelnerului: era la fel de briantă ca înainte! „Facem și noi ce putem, domnișoară.“ Dumitraș se școlise la restaurantul tatălui ei, îl anunță mulțumită, după plecarea chelnerului.

„Vine miros de mîncare din bucătărie!“, se strîmbă Tanți. „Într-un restaurant *bun* nu se întîmplă așa ceva“, îi spuse, după

ce Gigi îi explică, mai îngăduitor, că ăsta era defectul restaurantelor care aveau ventilatoare în tavan.

Se auzi vocea subțire, dar pătrunzătoare a lui Ciucea, vioristul: „Bună seara și poftă bună, stimați cetățeni!“. La semnul lui cu arcușul, orchestra atacă *Sîrba în căruță*. Gigi așteptă să treacă și *Cîntecul Volgăi*, care o făcu pe Tanți să se albească la față. De-abia cînd Ciucea anunță „Vals!“ o întrebă cum i se părea. „Acceptabil… Cel mult acceptabil!“ Era însă ceva mai bine decît „Eu nu calc în *bomba* aia!“. Tanți rămase încordată și după antreuri, la care ciocniră, el cu un păhărel de țuică aproape plin, ea cu un lichior de cacao care n-ajungea nici pînă la jumătatea păhărelului, cum bine își amintise Dumitraș.

Cînd cînta orchestra, Tanți îi spunea aproape în șoaptă de ce nu se simțea bine aici. Îl văzuse pe milițianul-șef, un lipovean care venea la ei acasă să le facă percheziții, ăla roșu la față, cu nodul strîmb la cravată. Gigi îl știa din vedere, și-n uniformă, și în haine civile. Ăla cu mustață, în cămașă crem, era perceptorul care-i stabilise lui tăticu’ impozitul pe care n-avusese bani să-l plătească – și făcuse închisoare. Pe ăsta nu-l remarcase pînă acum. Dar pe grasul cu costum alb de lîngă perceptor? Nici pe el. Avocatul Panelescu, care se făcuse jurist la primărie și le trimitea acasă citații de martor la procese, ca să-l bage pe tăticu’ în pușcărie dacă nu se prezenta.

Orchestra se opri în mijlocul unui tango. Apăruse șeful raionului cu nevasta! Tanți ignoră liniștea respectuoasă, dar nu într-atît încît să nu coboare vocea și-i spuse că ăsta era capul răutăților! Îl luase tăticu’ băiat de prăvălie la restaurant. Fusese și cu legionarii și tăticu’ îl prinsese în pozăcînd îi spărgea geamurile cu pietre. Cînd a vrut polițistul Pomenea să-l ia în primire, a insistat tăticu’ să-l lase în pace, pe răspunderea lui.

Drept mulțumire, cînd s-a văzut primar, la 23 de ani, *cu ăștia*, l-a pus pe tăticu' în capul listei cu exploatatorii din Medgidia.

Cu ceilalți, îi spuse cînd Ciucea și ai lui luară tangoul de la capăt, nu se mai obosea. I se strepezise gura de la ăia dinainte.

56

Plecaseră de la restaurant înainte de desert. Cînd începuse dansul – prima pereche de pe ring, șeful raionului cu tovarășa lui de viață, căci și la dans trebuia respectată ordinea! –, Tanți i-a spus că-i ajunsese.

Ar fi vrut să danseze, dar nu acolo și nu sub ochii ăstora! îi zise afară, după cîțiva pași. Cît mîncaseră, îi văzuse pe cîțiva dintre ei că-și întorceau capetele spre masa lor și apoi comentau. Lui i se părea de înțeles curiozitatea lor. Dacă ieșiseră împreună, ceilalți ce puteau face? Își dădeau cu părerea. „Nu-i cunoști!“, îl preveni Tanți. Gigi observase însă că se uitaseră la ei și alții, nu numai cei despre care-i vorbise ea. Recunoscu că nu i se păruse nici lui o plăcere să fie privit de toți tîmpiții din cîrciumă, dar asta li s-ar fi întîmplat și altora, dacă erau în locul lor.

„Poate că da. Depinde pe ce ton și cu ce intenții.“ Gigi ar fi vrut să-i spună că exagerează. Tanți avea impresia că i se dă mai multă importanță decît i se acorda de fapt, își zise. Nu-i venea să creadă că familia ei nu mai era printre cele importante din oraș. De asta era sigur. Dacă ăștia de care se plîngea ar fi fost atît de porniți împotriva lui Ștefan Teodorescu, ar mai fi angajat-o pe Tanți la magazin? Explicația ei, că fusese primită casieră în bătaie de joc, ca să numere banii altora pe un

salariu de nimic, iarăși nu stătea în picioare decît, cel mult, din punctul ei de vedere. Fusese angajată ca femeie de serviciu?! Sau vînzătoare? O casieră e totuși o persoană căreia i se acordă ceva încredere. Se presupune despre ea că are atîta minte ca să se descurce cu banii și că nu fură din încasări. Adică cine o angajase credea despre ea că e capabilă și cinstită, chiar dacă era fata lui Fănică Portofel. Gigi bănuia că, dacă i-ar fi spus ce credea, Tanți i-ar fi întors temporar spatele, ori chiar definitiv, chiar dacă era îndrăgostită de el.

„Ar trebui să plecăm de aici!“ Era a treia oară cînd Tanți îi spunea asta. Acum ca o rugăminte. În primele două dăți, cînd ea părea doar să se gîndească la această posibilitate, se făcuse că n-o aude, fiindcă nu-i venea să accepte că nu știa unde s-ar fi putut duce. La București? Nici gînd! Vînătoarea de țărăniști, și bătrîni, și tineri, continua. Rica îi scria des despre cunoscuți de-ai lui arestați că *se îmbolnăviseră*, așa cum conveniseră înainte de plecarea lui. Despre dispăruți, categorie mai numeroasă, dar despre care sora lui afla totdeauna cu mare întîrziere, Rica îi scria direct că nu mai știe nimic despre ei. În altă parte, unde se putea angaja un inginer chimist fără să fie luat mai întîi la întrebări? Aici avusese norocul că tipul de la cadre era suficient de lipsit de imaginație, încît nu-i pusese întrebări la care i-ar fi fost greu să găsească răspuns. În altă parte însă, chiar dacă ar fi plecat prin transfer, nu demisionînd de la IMUM, erau destule șanse să dea peste un cadrist mai luminat la cap. Unul care să-l întrebe, de pildă, de ce n-avea diplomă, ci doar adeverința de absolvire de la secretariatul facultății. Sau să-l întrebe de ce un tînăr inginer ca el, care făcuse invenții și luase prime de merit la IMUM, era fără de partid.

Pentru Tanți ar fi fost mai simplu. Nu la București, că n-avea buletin de capitală, cum se cerea mai nou, însă în orice oraș de provincie și-ar fi găsit imediat serviciu, poate chiar în funcția de contabilă, cum visa ea, deși n-avea decît șapte clase *de liceu*, cum spunea ea. Gigi îi explicase într-o seară, la poartă, că una era certificatul ei de șapte clase și altceva liceul, cu examenul de bacalaureat. Nu reușise decît s-o indispună, insistînd încruntată că absolvise șapte clase de liceu.

Să zicem totuși că ar fi plecat amîndoi din Medgidia, meditase Gigi. Erau necăsătoriți, chiar dacă îi chema la fel, pe el Theodorescu, pe ea Teodorescu. La un hotel nu le-ar fi cerut nimeni certificatul de căsătorie. Ca să-și găsească însă împreună o cameră cu chirie le trebuia certificatul. N-o mai întrebase dacă se mărita cu el după acel „Nu încă“ al ei și ultimul lucru pe care i l-ar fi zis ar fi fost că, dacă voia să plece cu el din Medgidia, trebuia să treacă mai întîi pe la Starea civilă. Prefera să aștepte.

Gigi evitase să-i povestească de ce venise în Medgidia și nici n-avea de gînd să-i spună. Dacă s-ar fi întîmplat *ceva*, era mai bine ca ea să nu știe ce și cum, ca să n-o încurce pe lîngă el.

„Pentru mine e complicat s-o întind de la IMUM“, îi răspunse. Tanți își slăbi strînsoarea brațului: ar fi fost complicat dacă se însura cu ea și rămîneau aici!

„Îți faci griji degeaba!“, îi spuse. În privința asta, Tanți i se părea încăpățînată, ăsta ar fi fost cuvîntul, și nu știa cum să-i zică asta, ca să nu i se pară că o lua de sus.

57

Se mai duseseră de cîteva ori la 11 Iunie. Ultima oară chiar dansaseră. El făcuse față satisfăcător, deși transpirase și se opriseră de două ori din pașii valsului, cît să se șteargă el cu una dintre cele două batiste pe care le avea în buzunar. Tanți acceptase să danseze fiindcă în seara aceea șeful raionului stătuse acasă. N-ar fi suportat să danseze după el. Era un vals adevărat, de Johann Strauss, dar care suna dubios pînă și pentru urechea de afon a lui Gigi. Tanți avea din adolescență o slăbiciune explicabilă pentru înfloriturile siropoase ale orchestrei lui Ciucea. Ei cîntaseră în sala cea mare a primăriei în seara cînd Tanți, la 18 ani împliniți, fusese declarată regina balului, la prima ei ieșire în lume. Atunci, la primul dans o invitase tatăl ei. Așa se obișnuia.

Tanți nu mai adusese nici ea vorba despre plecare. Se așteptau unul pe celălalt să răspundă, încît noaptea, cînd de despărțeau la poartă, cele două întrebări rămîneau între ei, chiar dacă Tanți îl invitase o dată să intre cu ea în casă. Ai ei dormeau la ora aceea. Cîinele nu-l mai lătra. Dezlegat din lanț, Leu venise să-l miroasă prin stinghiile gardului și dădea din coadă. Gigi o sărutase nemulțumit. Nu de invitație, ci de idioțeniile din capul lui, cu care rămăsese de la liceu. „Domnilor elevi, onoarea vă interzice *să profitați* de domnișoare!“, le spunea des domnul Ionașcu, profesorul de morală. „E rușinos să vă bateți joc cu promisiuni mincinoase de fata din casă, care e tot o domnișoară!“ Asta se întîmplase după ce la poarta liceului venise o domnișoară însărcinată despre care se scrisese în ziare. Fusese ademenită de unul dintre elevi, care-i promisese că se însoară cu ea dacă-l primește în pat. Părinții

domnului elev o dăduseră afară cînd fata în casă li s-a plîns că domnișorul îi făcuse pocinogul. Domnișorul era minor, dar ea, tot minoră, era cu un an mai mare ca el. De unde concluzia lor că fata în casă le sedusese fiul și că rămăsese dinadins în poziție, ca să profite de el. Părinții elevului au fost îndemnați categoric să-l mute la alt liceu, ceea ce s-a și întîmplat după ce șoimul a încasat noaptea în dormitor cîteva bătăi de la tinerii săi camarazi. Pe Gigi sfaturile domnului Ionașcu îl interesaseră strict teoretic. Maica Lili nu-și permitea să aducă o fată în casă. Singurele ei venituri erau banii de la chiriașii caselor pe care le moștenise, de pe Calea Alexandriei.

Onoarea, săpunul și țigările i se păreau indispensabile lui Gigi, cu toate că în ultimii ani făcuse uz de minciuni în relațiile sale cu autoritățile și cu cei de la IMUM. „Inducerea în eroare a adversarului pe cîmpul de luptă nu e considerată o minciună. Face parte din arta războiului, dacă sînt respectate legile Convenției de la Haga!“, îi explicase domnul Ionașcu cînd îl întrebase cum se împăca Onoarea cu înșelarea inamicului. Or, el avea de-a face de mai mulți ani cu un adversar care pusese mîna pe putere și care l-ar fi băgat la pușcărie dacă nu l-ar fi indus în eroare.

Cu ce ar fi profitat el însă de Tanți? Aici, fostul cadet din el îi spunea că n-ar fi fost onorabil să profite de invitația ei nocturnă, tocmai pentru că avea intenții atît de serioase cu ea, încît o ceruse în căsătorie. Înainte de a se culca cu ele, le avertizase pe femeile cărora le făcuse curte că n-avea de gînd să se însoare. Or, cu Tanți ar fi putut practica amorul liber, dacă și numai dacă n-ar fi cerut-o de nevastă. N-avea importanță că acel *încă nu* al ei suna ca o promisiune. Nici că omul practic din

el îl sfătuia să aplice principiul deductibil din „Vom trăi și vom vedea“.

Mai avusese vreun prieten? o întrebase însă într-o seară, după un film sovietic, o comedie muzicală ce semăna cu filmele americane pe care le văzuse după război. „Vrei să știi dacă sînt virgină“, constatase ea. N-a contrazis-o, deși nu se gîndise la asta. Probabilitatea să nu mai fie i se părea destul de ridicată.

Avusese un prieten la 19 ani. Un aviator care nu mai avea avion. De fapt, nu mai avea nici uniformă, era tînăr pensionar decorat. Îl chema Carol, ca pe fostul rege, dar stătea atît de prost cu banii, încît văzuse în ea *un mijloc* de redresare financiară. „Tăticul mai avea restaurantul și îl admira pe Carol, rănit de război, cu scurta lui de piele“, dar îl rugase pe domnul Haikis să se intereseze de el pe la prietenii lui de la București. Carol nu bea, ca alți aviatori. Făcuse datorii la cărți și n-avea cu ce să le plătească. „Tăticul i-a zis, cînd a venit să mă ceară, că zestrea mea n-ar fi acoperit toate datoriile lui.“ O mai curtase și un tînăr avocat, care avea opinii de stînga. De la distanță îl plăcea. Era cultivat și prezentabil, însă cînd se apucase să-i spună, la a treia lor vedere, că exploatarea trebuia măturată din România, ca în Uniunea Sovietică, își dăduse seama, deodată, că negul lui de pe bărbie o dezgusta. Juristul de la raion avea un neg pe bărbie, își amintise Gigi cu voce tare. „Ăla e!“, a recunoscut și s-a strîmbat, din nou dezgustată.

Acum, cînd ea l-a întrebat, din senin, în dreptul gării – o conducea acasă de la magazin –, dacă propunerea lui mai era valabilă, și-a închipuit că-l întreba de invitația lui pentru duminică. O escapadă la Constanța, cu trenul. Îi răspunsese că avea program de spălat rufe cu maică-sa. „Începem de la cinci dimineața. Le fierbem în curte. Mama nu suportă să ne vadă

lumea. Eu mai puțin. Pe urmă ne mutăm cu albiile în bucătărie, pînă la unu, două.“ Maica Lili, i-a spus el, plătea o femeie să spele și să calce, chiar dacă era strîmtorată rău de cînd statul hotărîse în locul ei cîți bani le putea cere chiriașilor. Cămășile i le călca ea! O ajuta și Rica la călcat, pînă să se mărite. „Bineînțeles că e valabilă.“ „Atunci, da!“ și se oprise din mers. Aștepta s-o sărute. Chiar în văzul celor ce coborau scările peronului. Trecuseră 28 de zile de cînd o ceruse în căsătorie, i-a spus Tanți, și ea nu-i spusese da de atunci, din cauza idioților ăstora din oraș! „27!“, a corectat-o: „Era 12 și 8 minute!“ Atunci stătuseră o oră la poartă.

58

Opt zile. Telefonul începu să țîrîie. Laborantul care-l ținea pe birou duse receptorul la ureche și rosti un „Alo“ întrebător. După nici un minut îi spuse lui Gigi, cu vocea întristată, că-l aștepta căpitanul Popazu la el, peste o oră.

Căpitanul în haine civile n-avusese răbdare pînă marți, își zise, cu un început de îngrijorare. Se recomanda „Popazu“ și atît. Nimeni nu-i știa numele mic. Făcea naveta cu automobilul, de la Constanța. Avea șofer, Ionel, care era și secretarul lui și ce-o mai fi fost. Popazu nu mînca la cantină. Șoferul, da. Ins vorbăreț, tot din Constanța, venea la cantină printre primii, dar nu-și alegea masa. Se așeza unde nimerea. Gigi remarcase că într-un an de zile Ionel ăsta trecuse pe la toate mesele, așa că-și dădea bună ziua cu toți angajații de la IMUM, inclusiv cu el. Era simpatic, totuși, la mesele la care se ducea să mănînce, ceilalți vorbeau despre fotbal sau se mulțumeau să laude mîncarea,

chiar și în zilele cînd bucătarii n-o prea nimereau. Ionel intra în vorbă cu ei: le povestea ce era nou prin Constanța, întîmplări mărunte despre care nu se scria la ziar. Ceilalți de la masă îl ascultau și nu prea. Simpatic, simpatic, dar era șoferul lui Popazu, cel care avea grijă de secretele întreprinderii, deși nu făcea parte din conducere. Era undeva deasupra ei, de unde îndemna la vigilență. Avea biroul lîngă biblioteca tehnică.

Ca să intri la el, cînd te invita la o discuție, treceai mai întîi prin camera unde îți zîmbea Ionel, din spatele unei mese din lemn lăcuit pe care se aflau două telefoane cu o agendă lîngă ele, un calendar căruia îi întorcea zilnic cîte o pagină și în special un registru gros, închis, al cărui rost era greu de bănuit. Lîngă piciorul din dreapta al mesei era un dulăpior de metal, vopsit în verde, cu ușa întredeschisă. În încăpere era un singur scaun, pe care stătea Ionel. Cine trebuia să aștepte pînă termina Popazu, *șeful*, cine știe ce treabă importantă stătea în picioare.

Cînd Gigi intră în anticameră, Ionel îi spuse că putea să intre la tovarășul căpitan, ba chiar se ridică să-i deschidă ușa.

Popazu avea același birou negru, cu trei rînduri de sertare, de sub care i se vedeau picioarele, care n-atingeau dușumeaua. Pe birou, tot două telefoane, dar fără agendă, o scrumieră, în stînga lui Popazu, și tot în stînga un teanc de hîrtie și un pahar de sticlă groasă cu cîteva creioane. În fața lui, ziarul *Scînteia*, deschis, și o călimară. Singurul lucru în plus de la precedenta lor discuție era un afiș mare lipit pe peretele din dreapta, în care un bărbat în salopetă cu o mină optimistă își dusese degetul la gură. Lîngă el zîmbea mulțumit un soldat cu petlițe albastre la gulerul vestonului, care-și ținea arma la piept cu amîndouă mîinile. Sub ei doi, cu litere roșii: *Fii Vigilent!*

Dușmanul ascultă!!! Gigi se gîndi că autorul afișului nu fusese prea vigilent cu ortografia.

Popazu îl invită amabil să ia loc și îl întrebă ce se mai întîmpla la el în secție. Avea aerul că știe, dar că voia să verifice dacă Gigi îl informa corect. „Nimic special.“ „Secretele? Cum se păstrează secretele?“ Ridică din umeri: ce mari secrete erau de păstrat? Lui Popazu îi spuse altceva. „Cu simț de răspundere!“ Căpitanul dădu din cap mulțumit, totuși îi ceru amănunte. „Hîrtiile cu rezultatele analizelor se păstrează în seif.“ „Oamenii ce zic? Ceva în neregulă?“ „Nu-i nimic în neregulă“, îi spuse plat Gigi. „Multă atenție, tovarășul inginer! Multă atenție!“

Urmează situația internațională! presupuse în cele cîteva secunde de tăcere ale lui Popazu.

„Sînteți la zi cu situația internațională?“ „Da, din ziare!“ „Azi ați citit *Scînteia*?“ N-apucase. Se ducea în pauză să ia ziarul de la portar. „Trebuie să rezolvăm cu ziarele!“, se încruntă Popazu. „Asta ar trebui să fie prima grijă a poștașului. Să aducă la prima oră *Scînteia* la abonați!“

Gigi se întrebă cît o mai lungește tipul din fața lui. Căpitanul făcu cîteva considerațiuni personale despre întrevăzutul eșec al capitalismului și despre jocul mai mult decît neprincipial pe care-l făcea Tito în Iugoslavia.

„Viața personală cum vă merge?“ „Satisfăcător“, răspunse. „Aveți o soție. De aici din oraș“, constată Popazu. „Așa e“, acceptă Gigi, de parcă ar fi aflat asta de la celălalt. „Îi cunoașteți situația *familiară*?“ „Da“, zise sec. Popazu se încruntă: „Trebuie să ne orientăm și în viața personală cînd ne căsătorim sau cînd ne ducem la niște evenimente de familie, ca să nu ne trezim că avem neplăceri!“. Gigi îi răspunse alb: „Uneori trebuie să facem

față neplăcerilor!“. „Mai gîndiți-vă. Sînt neplăceri și neplăceri!“ „M-am gîndit!“, îi spuse, bucuros că nu transpirase.

59

Cu două zile înainte îi trimisese Ricăi o scrisoare scurtă și una mai pe larg Maicăi Lili. Le anunța că se însoară cu domnișoara despre care le mai scrisese, Constanța Teodorescu. Nu le ceruse părerea. Se aștepta la răspunsuri scurte din partea lor. Vîrîse scrisorile în vizeta vagonului poștal, primul de după locomotiva personalului de la șase dimineața. Ajungeau mai repede și curiozitatea locală rămînea fără obiect.

În aceeași zi se dusese noaptea în vizită la Haikis, împreună cu Tanți, să-l întrebe dacă știa ceva despre regulile cererilor în căsătorie din Medgidia, cum să zică, oficiale, adică adresate părinților fetei. Comisionarul se oferise să meargă în pețit la domnul Fănică, prietenul lui, cum se făcea înainte în familii. Dar nu prea vedea de ce, dacă ei doi se hotărîseră. Ca să nu mai vorbim că, din cîte știa, Fănică și doamna Virginia se așteptau la această cerere. Făcuse o indiscreție? o întrebase pe Tanți, care îl sărutase pe obraz pe *unchiul* Jakob, „Așa îmi zicea domnișoara cînd era mică!“, îi spusese mulțumit comisionarul, care recunoscuse apoi că experiența lui în această chestiune era, hm, neînsemnată. Veniseră la el niște pețitoare cînd se zvonise în oraș că ar fi fost dispus să se căsătorească, dar asta se întîmplase cu mulți ani în urmă. Și zvonul acela n-avea nici un temei. Una dintre pețitoarele acelea era cam de vîrsta lui. Venise tocmai de la Balcic. Era măritată, dar a petrecut cu ea cîteva zile frumoase, foarte frumoase, la Constanța.

Acum dădură amîndoi o raită în centru, să prindă magazinele deschise. Gigi ura plasele. Își luase servieta. Aleseră împreună o stofă de rochie pentru doamna Virginia și pentru domnul Teodorescu o pălărie de fetru. De la cofetăria turcoaicei luară un carton cu sarailii și de la Alimentara trei sticle de șampanie. Una singură ar fi fost prea puțin, iar două s-ar putea să aducă ghinion, ca florile în număr cu soț. Tanți se gîndi și la o minge de fotbal din piele pentru Tudorică, fratele ei cel mic. Lui Mircea îi luară o cravată și un stilou „de contabil“.

Gigi acceptă că aveau nevoie și de două plase pentru toate pachetele pe care le duceau în brațe. Tanți scoase una din poșetă. Pe cealaltă o cumpără el, cam în silă, și, ca să nu defileze pe stradă cu plasele în mînă, ceea ce ar fi indispus-o pe ea, opriră o birjă. Gigi îi cunoștea și el pe cei doi birjari ai orașului, Șukuri și Memet, încă vînjoși. De cînd nu mai lucrau pe cont propriu – aveau salariu de la raion –, stăteau cu birjele mai mult pe la gară. Avuseseră noroc că Memet dusese un client în partea de sus a orașului, de unde se întorcea la pas. Tanți îi spuse veselă ceva în tătărește. Birjarul se întoarse spre ea să-i răspundă. După ce-și îndemnă calul s-o ia din loc, o mai întrebă ceva și Tanți îi răspunse pufnind în rîs.

Ce să vorbească?! „I-am spus că mergem să mă ceri în căsătorie și ne-a felicitat.“ „Ce e de rîs în asta?“ „Mi-a zis să te mai îngraș!“

Tudorică și Mircea nu erau acasă să-și primească darurile. Domnul Fănică ținea la ei, dar cu măsură! Adică îi trimisese la Constanța, la plajă, ca să nu se plictisească cu ei și să mai zică cine știe ce. Doamna Virginia era mulțumită de stofă, dar ar fi fost și mai mulțumită, Tanți, dacă i-ar fi luat-o pe un *sablu*. Domnul Fănică își puse pălăria pe cap și se privi în oglinda

atîrnată de peretele din sufragerie: era bună! Nu mai purtase de mult pălărie. Îi pregătise și el un cadou lui Gigi, tabachera asta de chihlimbar, de i-o cumpărase Virginia la Constanța de ziua lui, acum nouă ani.

Stăteau toți în picioare, doamna Virginica ținea stofa în palme, ca pe un platou, domnul Fănică nu-și luase pălăria de pe cap și Tanți se apropiase de masă cu sarailiile. Gigi, cu servieta în mînă, renunță la introducerea pe care o pregătise de dimineață, ca să nu i se pună vreun nod în gît: „Am venit să v-o cer pe Tanți de nevastă!“.

Trecu mai mult de un minut de tăcere. „Dacă ea te vrea, noi ți-o dăm, ce să facem!“, i-a zis apoi domnul Fănică, apăsînd pe „Dacă ea te vrea“. „Pînă la dumneata, Tanți a refuzat partide serioase!“, i-o lăudă emoționată doamna Virginia. Tanți strălucea! Și, printr-o mecanică a fericirii, scăpă din mînă pachetul cu sarailii.

60

Doamna Virginia, îi spuse Tanți, ieșea din curtea casei doar de două ori pe an. Se ducea la biserică de Paște, să ia anafură, și înainte de Crăciun, să se spovedească. De doi ani renunțase la spovedanie. N-avea ce păcate să-i mărturisească popii. Să-i fi zis că vorbea cu orătăniile din curte și cu cei doi porci, Ilie și Rodion, cînd le dădea de mîncare și apă? Că-i era frică de milițienii care veneau la ei acasă cu percheziția? Din cîte știa, și popii îi era frică de ei. Ori că la o astfel de vizită inopinată a milițienilor lui Cîine Roșu ascunsese atît de bine punga cu cocoșei de aur, încît nu mai știa nici ea unde-o pusese? La

biserică se ducea de dimineață, cînd nu era lume, ca să nu se vadă cu unul și cu altul, dintre ăia care-i rîdeau în nas că nu mai făcea pe cucoana. La întoarcere o lua prin parc, ferindu-se de vagabonzii care dormeau întinși pe bănci, că pe strada principală ori nu-i dădea nimeni bună ziua, ori o oprea cîte una s-o întrebe ce mai făcea Portofel al ei. Ea, care născise și cununase oameni cu pretenții, după gustul ei, dar și sărăcii, după gustul lui Fănică, inimă largă!

Dacă Tanți se mărita, ce să facă?! Trebuia să se ducă la croitoreasă pentru o rochie de soacră. Cu pantofii nu-și făcea griji. Mai avea cîteva perechi ca noi, că nu avusese unde să-i poarte. Grija ei cea mare era rochia de mireasă a lui Tanți, măcar că fata ar fi putut să se îmbrace cu rochia ei, să-i aducă noroc, cum auzise pe vremuri de la doamne mai înstărite și mai pricepute ca ea la obiceiurile de nuntă. Rochia era frumoasă, chiar prea frumoasă pentru vremurile astea ticăloase și, slavă Domnului, nu se demodase, ca toate rochiile de mireasă. Dar ce noroc să ia Tanți de la ea?! Că nu putea să spună că-i dădea rochia pentru anii ei norocoși și să-i facă uitați pe ăștia de-acum!

Doamna Virginia nici nu îndrăznea să se gîndească și la o rochie s-o poarte fata la primărie, pentru măritișul în fața legii. Înainte s-ar fi dus cu Tanți la București, la modista lor, o dată ca să-și aleagă un model și încă o dată ca să probeze rochia, să-i vină turnată. Și modista din Medgidia era pricepută, nimic de zis, dar de unde s-o mai ia, că se înhăitase cu golanii ăștia de făceau politică și avea pîinea și cuțitul la Constanța. Împărțea funcții și case confiscate. Îi lăsase atelierul unei croitorese nemăritate, ca ea. Vorba vine i-l lăsase, că tot ea o pusese să se

facă *coperativistă* sau cum le zicea acum ăstora de se băgaseră într-o cîrdășie de porunceală.

După ce s-a îmbrăcat și și-a pus pantofii, doamna Virginia s-a așezat pe un scaun în sala mică de la intrare și i-a zis că i s-au tăiat picioarele. I-a dat Tanți să miroasă oțet de trandafiri, ea: „Lasă-mă, că nu-i de la cap!“, îi venise o slăbiciune de la linguriță, Tanți, și i se lăsase în picioare. „Dă-mi niște apă cu zahăr!“ Și mai bună ar fi fost o înghițitură de rom, dar asta i-ar mai fi trebuit! Să miroasă a băutură la croitoreasă – și să-i scoată aia vorbe că s-a făcut bețivă de cînd nu mai are cîrciuma. „Restaurantul!“, a corectat-o Tanți. I-a dat apă cu zahăr și s-a dus la gară să aducă o birjă, să nu i se facă rău maică-sii dacă ar fi mers pe jos. Doamna Virginia era de părere că o deochease cumătra Duțu. „Că i-am zis ieri ca proasta, peste gard, că te măriți!“ Și se lăsase trasă de limbă de Duțuleasa, „Că de unde pînă unde, tu și Gigi? Băga-s-ar dracii în capul ei, cu chioara de fii-sa!“.

Cînd a văzut birja lui Memet cu spițele roților vopsite în roșu, doamna Virginia i-a zis că s-a gîndit bine. „Roșul îți ia deochiul cu mîna!“ Tanți n-a contrazis-o, cu toate că nu credea în superstițiile astea. La supărare însă, maică-sa odată se albea la față și n-apuca să ajungă la umblătoare ca să urineze. Gigi a zîmbit stingherit; se gîndea că și ea se albea la față cînd se enerva.

Dar, dacă tot se duceau în centru, au trecut mai întîi pe la dispensar, la doamna doctoriță Lea, s-o asculte la inimă. Doctorița făcea de toate aici, în oraș, opera, moșea și prescria tratamente pentru bolile pe care tot ea le diagnostica. A ascultat-o la inimă pe prietena ei Virginia și i-a zis că n-are nimic *acolo*. După ce trec de 50 de ani, femeile încep să aibă

necazuri, cu transpirații, cu supărări din senin, cu leșinuri... I-a recomandat ceai de tei îndulcit cu miere și picături de valeriană, pentru care i-a scris o rețetă. Apoi s-a întors spre Tanți: „Să vii cu inginerul tău să vă fac wassermanul, că nu vă primește fără analize la starea civilă!“. Din dispensarul ei, doamna Lea afla toate noutățile și zvonurile din oraș. Prietenul lor Haikis nu era omul care să se ia după zvonuri.

Doamna Virginia s-a pupat cu doctorița și a ieșit vioaie de la dispensar, cu poșeta într-o mînă și cu plasa în care ținea stofa de rochie în cealaltă. Dar, văzînd ce față lungă a făcut croitoreasa cînd s-a trezit cu ele în atelier, i-a venit să se întoarcă acasă cu stofa. Ce se făcea însă Tanți fără rochia de mireasă? „Ce de bani am cheltuit la voi, aici...“, îi zise croitoresei, în loc de bună ziua.

61

În prima clipă îi venise să rîdă cînd Titi îi spusese la revedere de la distanță și se vîrîse grăbit printre cei care ieșeau pe poarta întreprinderii. Se mai întîlniseră de două ori seara la 11 Iunie, el – împreună cu Tanți. Cojoacă, tot cu nasul în farfurie, moaș-sa pe gheață de laș, cu frigurile lui! Nelu Aflat își păstrase cordialitatea de viitor șef, însă și-o manifesta cu reținere. Gigi observase și la alții o stinghereală de cînd se ducea cu Tanți și la restaurant. Dar șeful miliției îi dădea bună seara ca totdeauna, chiar cu o anumită complicitate, cînd îl vedea la braț cu ea.

După ce s-a auzit în oraș că se însoară cu Tanți, Omul partidului l-a oprit într-o dimineață în curte la IMUM, să-i

spună că se bucură de ce-a auzit: „Pe cînd nunta?“. Gigi bănuia de unde i se trăgea Omului bucuria. Cu cîteva zile înainte îi spusese lui Aflat că s-ar duce la Brașov, la IAR, unde era nevoie de oameni și de ingineri de cînd se apucaseră să facă tractoare. „Știi pe cineva acolo?“ Gigi nu se abținu: „Crezi că am nevoie?“. Aflat inventase și el ceva: o comisie pentru omologarea invențiilor, în care îi propusese și lui să intre. Refuzase – ar fi rîs ăștia de el că se băgase în comisie ca să-și aprobe singur proiectele. E adevărat că le trimitea mai întîi la biroul de invenții de la București. După două-trei luni primea, prin poștă, o recipisă că invenția lui fusese înregistrată. Dar de ce să-i strice ploile lui Aflat cu comisia lui?

Stinghereala de la IMUM s-a topit după trei zile de la întîlnirea lui cu Omul. Titi l-a întrebat, inocent, de ce se făcuse așa de bățos. „Ca să nu-ți stric dosarul!“, și i-a zîmbit, dar cu efort, chiar dacă era o prostie că se supărase pe frica lui Cojoacă.

„Niște farisei!“, îi spuse Tanți cînd i-a povestit. Ei îi mai trecuse fericirea: avea mai multă experiență decît el cu lumea din oraș. Gigi a încercat s-o îmblînzească. „Le-o fi ajuns să tot aibă ceva împotriva voastră.“

Vestea căsătoriei nu l-a scăpat însă pe domnul Fănică de o nouă percheziție. Nu atît de amănunțită cum fuseseră celelalte, dar asta poate și din cauză că obiectul căutărilor miliției era niște sfeclă care dispăruse cu o noapte înainte de la magazia gării. Plutonierul Cîine Roșu și cei trei sergenți-majori ai lui au dat ocol curții, apoi s-au mulțumit să intre în grajd și să arunce o privire în curtea mică, unde era cotețul porcilor. Altă dată însă, cînd căutau cîteva tone de porumb furat din vagoane, le-au răscolit prin casă, deschizînd și ușile șifonierelor, încît

domnul Fănică i-a invitat să se uite și pe sub paturi, dacă tot veniseră. Plutonierul i-a adus aminte că mai făcuse pușcărie pentru vorbe dușmănoase.

Acum, Cîine Roșu fusese aproape politicos, ba îl luase deoparte, cu „nea Fănică“, să-i spună că nu l-ar fi *vizitatără*, dar îl avea pe listă și, pînă nu-l scotea cine trebuie de pe lista asta, nu putea să-l sară.

Gigi venise doar să le dea bună seara. Cînd l-a auzit pe viitorul său socru ce păție, necăjit, dar și nedumerit de diplomația plutonierului care-l băgase în pușcărie, l-a întrebat, revoltat și nu prea, dacă milițianul ăsta îi spusese cine era persoana care trebuia să-l scoată de pe listă. Domnul Fănică se scărpină în cap, acolo unde avea un început de chelie. „Nu m-am gîndit să-l întreb“, încît Gigi se întrebă pe cine voia să ia peste picior. Pe Cîine Roșu, care nu era de față, sau pe el, care-și închipuia că domnul Fănică se putea bizui pe bunăvoința plutonierului. Și dacă, să zicem, milițianul i-ar fi destăinuit de cine depindea ștergerea numelui său de pe listă, ce-ar fi putut face? Să-l caute pe acel cineva și să-i ceară să fie lăsat în pace? Sau să se ducă el, dacă tot îl luase revolta?

62

Domnul Fănică știa perfect cum se face o masă festivă reușită. Dar, cum nu mai avea restaurantul și stătea prost cu banii, tocmai pentru masa de la nunta lui Tanți se vedea silit să improvizeze cu ce avea și mai putea cumpăra cu bani puțini. Dar și pentru asta, îi spuse lui Gigi într-o discuție în doi, trebuia mai întîi să știe numărul invitaților. Gigi avea ceva bani puși

deoparte. Îi ținea la CEC. Viitorul lui socru nu voia să audă de banii lui, decît dacă n-ar mai fi avut încotro. Ca să știe cîte persoane aveau să fie la masă le-au invitat la discuție și pe *ele*.

Domnul Fănică își pregăti o foaie ruptă dintr-un caiet de matematică al lui Tudorică. Cu scrisul lui caligrafic, notă cu un creion chimic în capul foii: *Listă de invitați*. Îl întrebă pe el mai întîi pe cine voia să aducă. Gigi îi dictă numele Maicăi Lili, al Ricăi și al soțului ei. Ar mai fi fost cele două mătuși și verii și verișoarele lui, dar poate că aceste rubedenii nu s-ar fi supărat prea tare dacă nu le-ar fi invitat. Domnul Fănică îi spuse că o listă e bună cînd mai tai din ea, nu cînd adaugi în ultima clipă. Așa că Gigi îi dictă și numele lor. „Prieteni?“ Despre ei Gigi nu mai știa nimic de cînd plecase din București. Colegi de la IMUM n-avea de gînd să invite. Domnul Fănică adăugă pe listă, cu de la el putere, „Cinci prieteni, Gigi“.

Cînd îi veni rîndul, doamna Virginia își duse degetul arătător la tîmplă și strînse mai întîi din buze. Fratele și sora ei, musai! Nicu cu nevastă-sa, Lina. Marioara cu bărbat-su, Zamfirescu. „Și doctorița Lea, că nu se poate! Și Museanca și Museanu.“ Apoi îi pomeni pe cei care plecaseră din oraș sau dispăruseră și care s-ar fi bucurat să vină. Și deodată: „Fănică, s-o chemăm și pe Scipioanca?“. „E proprietăreasa casei“, îi lămuri domnul Fănică. „Las-o nechemată!“ Tanți avea o listă lungă cu prietene care plecaseră din Medgidia. Mai rămăsese doar Lenuța Ichim. Le-ar fi invitat și pe fetele de la magazin, să nu se simtă jignite. Domnul Fănică le știa numele, le rostea pe măsură ce le scria, iar Tanți dădea din cap. Apoi trecu la cei pe care i-ar fi invitat el: „Haikis, Garbis și Tefik, de aici, frati-meu Ionel cu Lizica lui, de la București“. Făcu totalul și spuse că ajungea dacă tăia un porc și 15 găini. „Nu din alea ouătoarele!“, îl avertiză Virginia.

„Pentru vin, mă duce Haikis cu mașina la Dealu Mare, la Pisdosu, să mă scuzi, Gigi. Trecem și pe la Tănăsache, după țuică. Cu mizilicurile ne-om descurca pe-aici.“ „Și dulciuri și tortul miresei?!“, își aminti Tanți. Domnul Fănică ridică din umeri: „Pe-astea le luați după gustul vostru de la turcoaică“. „Cafea de unde luăm, Fănică?“, se îngrijoră doamna Virginia. „Să-l întreb pe Garbis, poate-o știe el.“

Pe domnul Fănică îl binedispusese întocmirea listei și gîndul la pregătirile de nuntă. În frapieră, sticla de vin și cele două sifoane se răciseră. Cînd scoase dopul sticlei, îi dispăru zîmbetul de pe față: mai trebuiau tocmiți și lăutarii!

Gigi măsură sufrageria din ochi. Unde ar fi încăput atîta lume? Domnul Fănică se gîndise la asta dinainte. „Întindem mese și pe sală! Și în camera lui Tanți, dacă o fi nevoie! Noi să fim sănătoși!“ Tanți se uită cu mîndrie la el: adică uite cum știa tăticul să organizeze lucrurile!

63

Pe coperta cărții cartonate, Raskolnikov, lipit de un perete, se uita la ceva, cu ochii căscați de oroare. Păr vîlvoi, o haină flenduroasă peste rubașcă și pantaloni bufanți, căzăcești. Editura Cugetarea. Acel ceva putea fi cadavrul cămătăresei pe care o omorîse, presupuse Gigi. Mai curînd însă, trupul Lizavetei, ghinionista soră a cămătăresei, care nu făcea parte din planul lui Raskolnikov. Citise romanul într-o ediție neilustrată, tradus cam stîngace de un oarecare Avramof, cu nume bulgăresc. Îl cumpărase de la un anticariat cînd era la liceu, în ultimul an. Gigi nu făcea însemnări pe cărți. La

anticariat le răsfoia înainte de a le cumpăra, să nu fie subliniate, necum să aibă paginile maculate de impresiile foștilor proprietari.

Cînd văzu sublinierile lui Tanți cu creionul, reciti frazele care îi atrăseseră ei atenția din cine știe ce motive și încercă să le ghicească. Operațiunea asta ar fi semănat cu uitatul pe gaura cheii, dacă Tanți nu i-ar fi dat ea cartea. „Stimate domn, începu Marmeladov aproape solemn, sărăcia nu este un viciu, acesta este un adevăr. Mai știu, și asta nu este mai puțin adevărat, că nici beția nu este o virtute. Dar mizeria, stimate domn, mizeria este un viciu. În sărăcie mai păstrăm încă noblețea sentimentelor înnăscute. În mizerie, însă, nu le mai păstrează nimeni și niciodată. În mizerie, omul nici nu este măcar alungat din societatea umană cu bățul, ci măturat cu tîrnul, ca să fie și mai umilitor.“ Această lungă subliniere i se păru excesivă. Ea și ai ei erau strîmtorați, se cunoștea, și poate că, de cînd domnul Fănică rămăsese fără cîrciumă și fără alte venituri, ajunseseră în sărăcie, dar nu în mizerie. Poate însă că pentru Tanți asta însemna mizerie!

Din fata unui om înstărit și cu greutate în Medgidia, se văzuse de pe o zi pe alta în rîndul celor de care se putea lega oricine, ca și cum ar fi fost vinovată că tatăl ei știuse să se descurce de cînd venise în oraș. Că un nou-venit ca domnul Fănică cîștiga mulți bani de pe urma cîrciumii, care nici măcar nu era a lui, aparținea CFR-ului, stîrnise invidii. Asta era sigur. Dar de unde ura de care se plîngea Tanți și încercările de a-i găsi tatălui ei nod în papură chiar și după ce sărăcise și făcuse pușcărie? Ea totuși își găsise un serviciu, chiar dacă prost plătit. Să fi fost această favoare acordată fetei *exploatatorului* Portofel ceea ce credea ea? Că fusese pusă în bătaie de joc să numere

banii altora, la casierie, și să le dea restul? Sau că, de fapt, o pîndeau să greșească ori să fure, ca s-o trimită și pe ea la închisoare ca pe domnul Fănică? Prietenii lui fuseseră și ei sărăciți de noua putere. Comisionarul Haikis pierduse mai mult decît domnul Fănică, dar cel puțin nu fusese închis și îi rămăsese automobilul. Fostul angrosist de cereale era sigur că, dacă ar fi avut altă mașină, nu micul lui Fiat Topolino, care semăna cu o jucărie, i-ar fi fost confiscată și aia, ca și casa. Doctorul Tefik nu agonisise mare lucru înainte. Doar ce-i ieșea de la Bursă. Crescătoria de curcani îi aducea puțin, iar de pe urma comentariilor sale asupra Coranului și despre urmașii Profetului se alegea mai mult cu stimă decît cu bani. Așa că de cînd se închisese Bursa aproape că trăgea targa pe uscat. Cînd i se interzisese să mai facă comerț cu curcani, doctorul se văzuse silit să renunțe la obiceiul lui de a se desfăta cu vin. Recunoscuse însă după aceea valabilitatea înțelepciunii populare din vorba că tot răul e spre bine, cel puțin în ceea ce îl privea.

Tefik îi spusese, cu picătura, în timpul colocviilor lor de la dugheană, că poate „aroganța“ lui de cărturar și părerile sale politice, pe care le exprima după mai multe pahare de vin, l-ar fi costat mai mult decît că nu mai avea voie să vîndă curcani. Dar el putea fi dat de exemplu rău, că încălca taman ceea ce învățase pe dinafară și bea vin, în pofida învățăturilor Coranului. Iar de cînd se dusese smerit la Raion să i se dea ceva de lucru și ajunsese vînzător la dugheană, se spunea că devenise *conștient*. Fiindcă citea ziarele pe care le vindea, se astîmpărase cu băutura.

Nu avu nevoie să recitească următorul pasaj subliniat de Tanți: „Păi, dacă nu ai la cine, dacă nu ai unde să te duci? Căci

orice om trebuie să aibă măcar un loc pe lume unde să se poată duce! Fiindcă vine o clipă cînd îți trebuie neapărat o ieșire...“. De-aici să-i fi venit ideea că trebuia să plece din oraș? Era posibil. Însă dacă Tanți îl trecuse pe Dostoievski în categoria puținilor ruși care-i plăceau pentru că recunoscuse în vorbele lui Marmeladov ceva la care se gîndea dinainte? Atunci, poate că și pe el îl plăcuse fiindcă voia să găsească o ieșire de aici.

64

Cînd ajunse la moartea lui Marmeladov, Gigi se gîndi că, după ce plecase cu actele TUNȚ-ului, pe acoperișul Politehnicii, nici el nu prea avusese unde să se ducă. Un coleg de an care locuia cu părinții pe Popa Nan, într-un bloc de trei etaje, îl găzduise cîteva zile, cinci, fără să-l întrebe ce căuta noaptea la el acasă și nici ce avea în servietă. După ce auzise Dinel că umbla miliția după țărăniști prin tot Bucureștiul, îi spusese că ar fi fost stupid să-l ridice și pe el, fiindcă lui Vladimir îi plăcea să facă politică. Dinel simpatiza de la distanță liberalii, care scăpaseră *nedizolvați*.

Seara, Gigi își spălase chiloții și îi întinsese pe caloriferul din camera de oaspeți. Erau aproape uscați. Și-i trase pe el în timp ce-i mulțumea lui Dinel, care se întorsese cu spatele, să nu se simtă Gigi stingherit că-l vede în fundul gol. Nu era nici o stingherealã. La internatul liceului își pusese pudoarea într-o paranteză care rămăsese deschisă și după aceea. Dinel îi spuse că mai putea sta la el pînă se făcea noapte. Lui Gigi i se părea mai sigur să plece ziua, cînd era lume pe străzi. La ușă, Dinel îl întrebă dacă avea nevoie de bani. Nu mai așteptă răspunsul; îi

dădu ce avea în buzunarele pantalonilor, adică mai nimic. „Intenția contează!“, îl consolă Gigi. Cînd ajunse pe stradă, își scoase haina și și-o puse pe braț, ca orice bucureștean toropit de căldură. Dar cum să scape de actele TUNȚ-ului din servietă? Cel mai bine ar fi fost dacă le dădea foc. Ori măcar să le rupă în bucăți mici, pe care să le arunce în canalizare. Ambele operațiuni *prezentau* dezavantajul că nu le putea face pe stradă.

Cît stătuse în camera de oaspeți din apartamentul părinților lui Dinel, cărora le spusese că se certase cu Maica Lili, încercase să-și facă un plan de bătaie. În toate variantele trebuia să se ducă mai întîi acasă. Se urcă într-un tramvai, la clasa a doua, unde era mai multă lume. Cînd taxatoarea îi întinse biletul, se simți mai în siguranță: ca oricare cetățean care circula cu tramvaiul în conformitate cu prevederile legii. S-ar fi simțit și mai în siguranță dacă ar fi găsit un scaun liber pe care să se așeze, ca orice bucureștean fără griji. Se dădu jos la stația Sfînta Vineri, unde așteptau vreo zece persoane; nici un milițian printre ele. Cam puțini, dar tot era ceva. Gigi și-ar fi dorit o aglomerație ca-n zilele de iarnă, cînd tramvaiele veneau rar și erau pline. Și-ar fi pus haina pe umeri, ca profesorii, dar pentru asta ar fi trebuit să lase servieta din mînă, ceea ce ar fi atras atenția asupra ei. Pe servietă nu scrie ce conține, își zise iritat de excesul său de prudență, care semăna cu frica, totuși n-ar fi pus-o în așteptare pe trotuar pentru nimic în lume.

În tramvaiul pe care-l luă spre casă era o înghesuială care-l liniști. Doar să nu fi fost printre ceilalți vreun vecin, să-l vadă! Avu noroc cînd se dădu jos și traversă strada. Făcu grăbit cei 25 de pași pînă acasă. Poarta era descuiată, deși Maica Lili o încuia și ziua de frica hoților.

În casă, totul părea în regulă și, cînd o auzi strigînd pe maică-sa de la etaj: „Cine e?“, îi răspunse „Eu!“ ca într-o zi obișnuită. Maica Lili se precipită pe treptele scării și-l pupă pe obraji, ca atunci cînd venea în vacanță de la liceu. Urmară întrebările, în ordine. „Ai avut succes?“ Gigi încă nu lăsase servieta din mînă. „Am scăpat“, rîse. „M-a căutat cineva?“ „A fost ieri un milițian să mă întrebe de tine. A intrat și-n casă. I-am zis și eu că ești la munte.“ Fuseseră mai mulți milițieni la ei pe stradă. Îl găsiseră acasă pe domnul învățător Chițu și-l luaseră. Domnul Chițu, pensionar, era și țărănist, și prieten cu domnul Mihalache. Așadar, nu contase că ieșise la pensie, reflectă Gigi.

Mîncară în bucătărie o omletă, maică-sa nu gătise nimic zilele astea, ca să n-arunce mîncarea, că ea ținuse post de grija lui. Ar fi fost o idee bună să se ducă la munte, îi spuse Maicăi Lili. Cu rucsacul în spate, ca viligiaturiștii, însă cît putea să stea acolo? „Unde e pistolul?“, îl întrebă deodată. Cînd îl auzi că-l aruncase, dădu mulțumită din cap.

Se gîndise și ea la ce-ar fi putut face Gigi ca să nu dea ochii cu miliția. Dacă s-ar fi dus în casa de pe Rahova, de unde plecaseră chiriașii? În pod, nu jos. Era un divan în pod. Și ea să-i aducă de mîncare și rufe curate. Sau mai bine s-o roage pe Caliopi, soră-sa, că tot îi plăcea ei să umble. Că după ea s-ar fi putut ține vreun neisprăvit în civil. Gigi recunoscu că ipoteza asta nu-i trecuse prin minte. Nu voia s-o amestece pe maică-sa în treburile lui, ca să nu pățească ceva. A făcut focul la mașina de gătit și a ars actele TUNȚ-ului, foaie cu foaie. Dacă l-ar fi prins *ăștia*, le putea spune liniștit că nu știa nimic despre acte. Cînd s-a înserat, au ieșit împreună din casă, el cu servieta plină

cu rufe și cu o pereche de pantaloni de schimb, Maica Lili cu o sacoșă cu mîncare pentru două zile.

65

Casa de pe Calea Rahovei era retrasă cu 15 pași de-ai lui de la stradă, adică cu 13 metri. Avea o curte adîncă, în care crescuseră bălării. Își aminti că fusese o dată acolo, cînd era mic, de mînă cu Maica Lili, după ce se dăduseră jos dintr-un taximetru. Mama lui se ducea să adune chiriile o dată pe lună, totdeauna în aceeași zi, chiar și dacă pica duminica. Atunci, ca să nu facă două drumuri, îl luase cu ea, să-l vadă doctorul Caracaș, care avea cabinetul pe Sebastian. Și el, și Rica de-abia așteptau ziua aceea, cînd Maica Lili le aducea ciocolată și bomboane fondante și marțipan, împachetate în hîrtie albă legată cu șnururi subțiri, aurii. Pe atunci nu-i zicea nimeni Maica Lili: era profesoară de gospodărie și purta rochii care-i treceau de genunchi doar cu două degete.

Și ei îi plăcea ziua aceea. Își vizita chiriașii cu vreun automobil de piață, pe care-l tocmea cu o zi înainte, ca să iasă mai ieftin. În schimb, își subția buzele cînd vedea că dulciurile de cofetărie aveau mai multă trecere la ei doi decît cele preparate de ea în bucătărie. Rica îi spunea, ca s-o împace, că îi plăceau fiindcă erau frumos împachetate. Maica Lili a întrebat-o o dată ce-ar fi zis dacă i-ar fi adus pachetele acelea frumoase fără nimic în ele. Rica i-a răspuns serioasă că nu se putea așa ceva: un pachet nu mai e pachet dacă n-are nimic înăuntru! Pînă să priceapă că mama lui își subția buzele cînd nu-i convenea ceva, Gigi îi spunea că ciocolata *de fabrică* era mai

bună la gust decît ciocolata ei de casă, încît o dată lui nu-i dăduse din ciocolata făcută de ea, că spunea că nu-i place. A înghițit în sec. În următoarea zi a chiriilor nu i-a mai zis că ciocolata aia era mai bună și, cum tocmai învățase să folosească un nou cuvînt, i-a spus că *i se pare* că era altfel, încît Maica Lili îl sărutase încîntată pe frunte.

Chiriașii plecaseră de cîteva luni din casă. Se mutaseră într-o vilă din centru. Soțul ajunsese într-o funcție cu care *nu cadra* locuința de pe Rahovei. Pînă atunci însă îi spusese sever Maicăi Lili că avea noroc că rămăsese văduvă. Casele ca asta erau expropriate în numele luptei de clasă, ca să priceapă burghezii că nu le mai merge! Altfel, îi plătea chiria la timp, nu era stricător și cosea cu mîna lui iarba din curte.

Înăuntru era curat. Maica Lili venea să șteargă praful o dată pe săptămînă. Atunci își amintea de lupta de clasă: din sufragerie lipseau o servantă și scaunele pe care chiriașul i le confiscase în ziua cînd se mutase. Masa o lăsase fiindcă era zgîriată. Gigi ar fi vrut ca Maica Lili să-l acuze de hoție pe fostul ei chiriaș. Maica Lili se sfătuise și cu Rica, și cu ginerele ei, Stoian, care o convinseseră să nu se ducă la miliție. Persoanele cu munci de răspundere aveau voie să confiște obiectele care le trebuiau. Stoian nu era sigur că exista o lege anume pentru asta, dar, la cum era situația, nici n-ar fi fost nevoie. Ajungea legea exproprierilor.

În pod se ajungea cu o scară îngustă de lemn, prinsă de tavanul unei camere mai mici zugrăvite în cafeniu. Scara putea fi trasă în jos cu un șnur gros, roșu, care avea la capăt un clopoțel de alamă. Dacă n-ar fi fost șnurul care atîrna lîngă perete, scara putea trece neobservată. Camera aceea și podul aveau o istorie pe care Maica Lili o știa, dar prefera să n-o

povestească. Se mărginea să spună scurt că tatăl ei cumpărase casa fiindcă îi plăcuse podul.

Și în pod era curat, deși Maica Lili dădea pe acolo mai rar. Era o încăpere mare cît toată casa, cu tavanul în două ape. Ziua, prin lucarnă pătrundea o fîșie lată de lumină, ca o cărare ce trecea prin mijlocul podului. Noaptea, lumina venea de la un lampadar chinezesc și de la două veioze cu abajururi de mătase. Gigi inventarie podul din ochi: în afară de divanul mare, cu două noptiere, și o ladă pentru așternuturi la căpătîi, mai erau o masă rotundă din lemn de trandafir, cu două scaune tapițate, un răcitor, un lavoar cu oglindă și un dulap care avea o ușă la mijloc și cîte trei sertare în stînga și-n dreapta. Maica Lili îi spuse posomorîtă că în dulap rămăseseră un serviciu de cristal de Baccarat și un set de tacîmuri de argint cu monogramă. Foștii ei chiriași n-avuseseră curiozitatea să se suie în pod.

Jos, în casă, mobilierul era sobru, redus la strictul necesar. „Bunicul tău era *foarte calculat* cu mama și cu mine!“, își aminti Maica Lili cu aceeași posomoreală ca în pod.

„Ți-ar trebui un cîine, dacă intră careva în curte“, îi zise la plecare. „Îi dau eu de mîncare, tu nu trebuie să ieși din casă.“ Chiar dacă nu-i plăceau cîinii, Gigi admise că era o idee bună. Cînd se văzu singur, în timp ce se plimba prin casă la lumina lanternei, se întrebă cît ar fi trebuit să stea aici. Mai întîi își alese ca loc de culcare patul din camera maică-sii. Rufele și hainele de schimb le lăsase în pod. După ce se întinse pe pat și stinse lanterna, se gîndi că era mai prudent să doarmă în camera care dădea în pod. Ar fi fost curios să-și cunoască bunicul despre care știa că murise aici, în casă – la el în pat sau în pod? –, lovit de apoplexie.

66

Prin geamul prăfuit al lucarnei din pod vedea strada și oamenii care o străbăteau și din cînd în cînd cîte un automobil care venea sau se ducea. Prin ferestrele de la stradă ale casei dădea cu ochii în gardul înalt, din șipci groase de fag. Gigi stătea cîte puțin, dar de mai multe ori pe zi la lucarna ascunsă de o draperie de catifea stacojie. Noaptea, cînd aprindea lumina în pod, nu se vedea nimic afară. Maica Lili știa asta din copilărie, totuși se dusese în curte să se convingă, chiar în prima noapte, lucru la care el nu se gîndise. „Cine să se uite dacă podul era luminat?!“, se mirase Gigi. „Nu știu, dar dacă se găsește careva?“, îi replicase maică-sa. N-avusese ce să-i mai zică.

Maica Lili îi aducea țigări și de mîncare de două ori pe săptămînă, spre seară. Îi mai aducea ziare și cărți din bibliotecă. La o săptămînă după ce se ascunsese aici, venise un civil tinerel la poartă. „Zicea că e coleg de facultate cu tine! Unde e Vladimir, madam Theodorescu? zice. La munte, zic, în vacanță.“ Era și prost: „Păi, tot la munte?“, o întrebase, de-o făcuse să-și dea seama că era vorbit cu milițianul care-l căutase. Alți doi, tot civili, întrebaseră de el la chiriașii ei de pe Alexandriei. Casa asta o trecuse pe numele Ricăi, de-aia era mai liniștită, dar poți să știi? „Au fost și la Rica, stai liniștit!“, i-a răspuns cînd a întrebat-o. Maica Lili nu-i spusese nimic Ricăi, să nu se scape cu vreo rudă sau cu vreo vecină de pe Mătăsari. Și uite că bine făcuse, că Rica era emotivă și țîfnoasă și, să fi știut, s-ar fi dat de gol! Tot de-aia renunțase să apeleze la Caliopi, care-l iubea ca pe copilul ei și era săritoare, dar era gură-spartă. Caliopi, taca-taca, taca-taca, intra în vorbă și cu lumea din tramvai!

Maica Lili îi aducea și vești din cartier, cele mai multe proaste. „L-au arestat pe unchi-tu Tăsel!“, l-a anunțat cînd trecuseră 36 de zile de cînd se ascunsese aici. Tăsel era socialistul familiei. Studiase la Paris, de unde se întorsese cu socialismul în cap, cu diploma de avocat și cu un sifilis. L-au băgat în pușcărie fiindcă fusese primar la noi în sector. Ăștia începuseră să aresteze și liberali, și judecători, și popi, ce mai auzise și ea, care nu mai știa nimic de soarta domnului învățător Chițu, că o luaseră și pe doamna Chițu, așa bolnavă cu piciorul cum era. Le rămăsese cățeaua singură în curte și urla noaptea după ei, nu de foame, că-i dădeau vecinii să mănînce. Maica Lili se gîndise s-o ia pe Diana și s-o aducă aici, în curte, cu coteț cu tot, ca să n-o otrăvească hingherii. Se uitase întrebător la el, nu dacă să-i aducă un cîine, că asta stabiliseră, ci dacă o voia pe cățeaua domnului învățător. Îi spuse s-o aducă, cum să n-o aducă?! Domnul Chițu îi fusese învățător și tot el îl recomandase la partid, ca pe un tînăr student de viitor. Singura veste bună era că se măritase Ilinca, fata farmacistului. Gigi n-o știa. Dar a întrebat-o pe Maica Lili cu cine se măritase fata domnului Vioreanu, ca s-o mai țină de vorbă, deși începuse să se întunece.

A doua zi, maică-sa a adus cățeaua, o lupoaică roșcată, blîndă cu cei pe care-i cunoștea. Venise cu o căruță în care era cușca. Căruțașul a adus cușca în curte. Maica Lili i-a zis s-o așeze la cîțiva pași de poartă. Cățeaua scheuna și dădea să plece. Apoi s-a ascuns în cușcă. După două nopți, cînd a început să urle, Gigi a ieșit din casă să-i ducă apă și oasele de la ciorbă. Dacă n-ar fi fost cățeaua învățătorului, i-ar fi zis maică-sii să-i dea drumul pe stradă, ca să n-o mai audă.

Ziua, cînd se plictisea de citit, Gigi se mai uita prin perdea la Diana, care stătea aproape toată ziua cu botul pe labe și mîrîia la trecători. Avea lanțul lung și intra printre bălăriile din curte, unde pîndea șobolani, cum făcea și acasă la domnul învățător, care se lăuda că de cînd o avea pe Diana nu-i mai trebuia pisică să stîrpească șobolanii. De cînd ieșise la pensie, domnul Chițu scria des în *Dreptatea*, unde-i dădea articolele direct domnului Carandino, cu care era prieten. Discuta cu el situația care, după părerea ziaristului, se albăstrea pe zi ce trece. Domnul Chițu îl mai contrazicea. Aliații erau pe poziție! Cînd au fost arestați domnii Maniu și Mihalache, la Tămădău, odată cu ei l-au încătușat și pe domnul Carandino, încît învățătorului îi trecuse parțial optimismul că nu ne lasă aliații. Totuși, spera că la proces se va ține seama cîte făcuseră pentru țară Mihalache și Maniu și că Nae Carandino va fi tratat și el cu respect, ca om cult și talentat ce era.

Gigi îl vizita cel puțin o dată pe săptămînă pe domnul Chițu pînă fusese interzis PNȚ-ul. Cățeaua dormita la picioarele lor, iar Gigi se abținea să strănute. Din cînd în cînd însă își scotea ochelarii și se ștergea la ochi cu batista. Domnul Chițu îl încuraja, crezînd că-i dădeau lacrimile de grija partidului.

67

După două luni de ședere în casa de pe Calea Rahovei, Gigi începu să-și blesteme memoria. Nu mai era nimic de descoperit, nimic de cercetat mai cu atenție. Ca să nu se plictisească, măsurase fiecare încăpere cu o panglică de croitorie de un metru pe care o găsise într-un sertar din dormitorul pe care

Maica Lili îl împărțise în copilărie cu mătușa Caliopi. Știa unde fusese fabricată fiecare piesă de mobilier, se suise pe mese să vadă unde fuseseră făcute lustrele din tavanul fiecărei încăperi și ridicase colțurile fiecăruia dintre covoarele tocite, să afle unde fuseseră țesute. Fusese și în pivniță, unde găsise cîteva scaune vechi, un landou de jucărie, un cal de lemn cu un picior rupt cu care se jucase unchiul Tăsel, două butoaie goale și o mulțime de farfurii ciobite, obiecte pe care bunicul Ionescu nu se îndurase să le arunce, i-a spus Maica Lili. Farfuriile cel puțin au fost folosite la masă pînă în ziua cînd strîngătorul negustor murise, în vreme ce farfuriile noi străluceau pe rafturile din bucătărie. Iar cele scumpe, pictate de mînă, erau scoase din servanta cea mare, din sufragerie, doar cînd aveau musafiri.

Paharele de toate zilele măcar se spărgeau. Dacă ar fi fost doar ciobite, n-ar fi ajuns la gunoi. Cine le scăpa din mînă comitea o greșeală pe care Ionescu n-o ierta. Copiii erau puși la colț pînă la miezul nopții, iar soția lui trebuia să facă o sută de mătănii la icoana preasfintei născătoare de Dumnezeu și a doua zi să țină post. Ce-i drept, recunoștea Maica Lili, tatăl Ionescu nu se ierta nici pe el. Doar că el făcea cele o sută de mătănii în fața icoanei Sfîntului Gheorghe, patronul său.

De la un pachet de țigări pe zi, cît fuma pînă atunci, Gigi ajunsese la două pachete. Erau nopți cînd îl deschidea și pe al treilea. Atunci a inventat el aparatul de curățat aerul de fum în încăperi lipsite de aerisire, fiindcă ziua nu putea deschide ferestrele. În cele 504 zile de cînd stătea acolo, a făcut proiectul unui laborator de analize chimice, la care a lucrat două săptămîni, cu tot cu zilele de duminică. Luni i-a luat să proiecteze o rafinărie de petrol, nemulțumit de cea pe care o văzuse în studenție, la Brazi. A inventat și un calandru de călcat

rufe și așternuturi, o vopsitorie chimică și s-a gîndit la o cremă de ghete care să miroasă a parfum.

Noaptea, ca să adoarmă, citea. Nu ziare, ca să nu se enerveze. Citea în original romane de Dumas, *Les trois mousquetaires* și *Le Comte de Monte-Cristo*, ca să-și dezmorțească franceza. Pentru germană îi ajungeau cărțile tehnice pe care și le cumpărase în studenție de la anticariat. Pe două dintre ele acum le deschidea prima oară.

Într-o dimineață din cea de-a treia lună se întrebă cu voce tare dacă n-ar fi fost bine să-și lase barbă, măcar de curiozitate. Își răspunse nervos că tot din curiozitate ar fi putut renunța la gimnastica de dimineață și la flotările pe care le făcea înainte de prînz. La fel cum ar fi putut ieși pe stradă să-și cumpere țigări, mizînd pe posibilitatea că nu l-ar fi văzut nici un cunoscut. Cel mai simplu ar fi fost dacă s-ar fi predat, ca să scutească miliția și serviciul secret de o bătaie de cap! Dacă se plictisea de singurătate, l-ar fi așteptat compania altor deținuți în pușcărie pentru dracul știe cîți ani!

De enervare, se tăie cu briciul sub bărbie, ceea ce îl zgîndări să-și spună că ar mai fi fost o soluție. Să-și facă felul ca pițigoii, dacă era adevărat că pițigoii singuri în colivie se sinucid de inimă rea. Seara, cînd veni Maica Lili, îi mărturisi că începuse să vorbească singur. „Foarte bine!“ Și ea vorbea singură și chiar îi plăcea să se audă. Dacă ar fi vorbit singur de față cu alții, atunci lucrurile ar fi stat cu totul altfel. Totul era să nu abuzeze de aceste dialoguri cu el însuși sau de alte nevoi trupești. Gigi o liniști. Era ocupat toată ziua și avea grijă, ca la Mănăstirea Dealu, să nu-și lase mintea să umble aiurea. Însă de ceea ce i se mai întîmpla noaptea în somn nu putea răspunde! Nu-i spuse că la liceu încă din primul an profesorul diriginte le atrăsese ritos

atenția să nu care cumva să doarmă doi într-un pat și să se dedea la plăceri vinovate. Dintre două rele era mai bine să se ușureze fiecare singur. Dar cel mai bine ar fi fost dacă s-ar fi mulțumit cu ce li se întîmpla cînd dormeau. Prevenitoare, Maica Lili, femeie singură și încă tînără, schimbă vorba și-l întrebă ce să-i gătească pentru poimîine.

În altă seară a întrebat-o ce se întîmplase, de fapt și de drept, cu tatăl lui, Theodorescu. Maica Lili s-a ridicat încruntată de pe scaun înainte de a deschide gura. Se întîmplase ceea ce declarase ea în certificatul de onorabilitate. „Acolo scrie că ești văduvă“, a insistat Gigi. „Rica zice că ai divorțat de el.“ „Soră-ta să-și vadă de treaba ei!“

68

Lătratul furios al cățelei și țipetele Maicăi Lili, care încerca s-o potolească, îl făcură să se repeadă la lucarnă. În curte mai era și un milițian la care Diana încerca să se repeadă. Milițianul își scosese pistolul. Maica Lili nu găsi altceva mai bun de făcut decît să se posteze între milițian și cățea. Trecătorii își vedeau de drum, cu capul în jos, de parcă ar fi fost surzi.

Gigi își adună hîrtiile de pe masă și le vîrî sub noptieră. Ceasul de la mînă arăta 7 și 18 minute! Cel de pe servantă era neîntors. Cărțile le puse pe servantă, în dreapta ceasului, apoi stinse lampadarul. Se tot gîndise la operațiunile astea pe care le execută calm, deși inima începuse să-i bată din ce în ce mai iute. Își alesese și un loc unde să se ascundă în ipoteza unei vizite inopinate. Acolo unde acoperișul era atît de aproape de podea, că lumina becurilor lampadarului și ale veiozelor nu

răzbătea. De mirosul fumului de țigară din încăpere n-avea cum să scape, chiar dacă ziua ținea crăpată fereastra lucarnei, iar noaptea, larg deschisă.

Lătratul cățelei acoperea vorbele milițianului și ale Maicăi Lili. De-abia cînd maică-sa strigă: „Jos!“, imitîndu-l pe domnul învățător, Diana se potoli. Cu urechea lipită de dușumea, auzi scîrțîitul ușii de la intrare și zgomotul pașilor milițianului încălțat în cizme cu blacheuri. „N-am mai găsit chiriaș de cînd a plecat domnul Giosanu.“ Maica Lili vorbea atît de liniștită cît putea fi cineva care se adresează unui milițian. „Tovarășul Giosanu!“, o corectă cu o severitate oarecum evlavioasă milițianul. „Tovarășul Giosanu“, se supuse ea, „a primit locuință de serviciu în centru, că n-ar fi plecat. Îi plăcea la curte“. „Și matane zici că ești văduvă, recapitulă milițianul. Și că nu știi unde află numitul Theodorescu.“ „Dacă nu-mi scrie…“ „E viclean“, rosti milițianul. „Crede el că ne scapă!“ „Da’ ce-a făcut?“ Maica Lili mințea cu pricepere. „Pe dracu: e cu țărăniștii!“ Și, bănuitor: „Ce, nu știai?! De tăinuire ai auzit că se pedepsește cu închisoarea?“. „Eu sînt pensionară!“, se apără Maica Lili. „Știm noi cum e cu pensionarii!“, se lăudă milițianul. Îi auzi cum treceau dintr-o cameră în alta. „Ieși cu mîinile sus!“, striga din cînd în cînd, preventiv, omul noilor legi. Gigi regretă că-și aruncase pistolul, deși nu prea vedea la ce i-ar fi folosit. Doar să-și tragă un glonț în cap. După aia însă, Maica Lili ar fi încurcat-o și mai rău. Conveniseră că, dacă ar fi fost prins, ea să declare că nu știa că se ascunsese în pod, că l-ar fi îndemnat să se predea. După zgomotul pe care-l făcea în camera care dădea în pod, milițianul inspectă șifonierul, după care, răsuflînd greu și pufnind, se uită pe sub pat. Acum era acum, dacă ridica ochii

și vedea scara lipită de tavan! „Să dai cu mătura sub pat, că-s căcăreze de șobolani!“

Milițianul alese masa din bucătărie ca să-și scrie procesul-verbal. „O să te raportez că n-ai chiriași!“, o amenință. „Pot eu să-i aduc cu sila?!“ „O să-ți instalăm niște tovarăși, să nu stea casa goală!“ Cînd să iasă, milițianul o sfătui: „Dacă numitul ia legătura cu matane…“. Gigi nu mai auzi restul. Ajunseseră afară și cățeaua reîncepuse să latre.

Se înțepenise între tavan și dușumea. De-abia acum îl luă frica. Năduși. Răsuflă de mai multe ori adînc, cu capul într-o parte. Apoi își relaxă mușchii de pe spinare, își supse burta și se trase încet la lărgime, cu o mînă lipită de dușumea. Dădu cu capul de o grindă. De durere îl înjură pe milițian, în timp ce se răsucea să iasă de acolo. Cînd se ridică în picioare, transpiră din nou apucat de o furie neputincioasă. Ce țară! Era la mîna oricărui împuțit îmbrăcat în uniformă! Partea bună totuși era că milițianul avea să raporteze că la adresa de pe Calea Rahovei nu găsise pe nimeni. Numai că, dacă idiotul se ținea de promisiunea cu tovarășii chiriași, el nu mai putea sta în ascunzătoarea din pod. Și el credea că timpul trecea în favoarea lui, că imbecilii se vor plictisi să-l caute și că în dreptul numelui său de pe lista lor cu țărăniști vor scrie dispărut și cu asta, basta! Ca să nu fie silit să admită că nu erau chiar imbecili, hotărî că rușii, cu NKVD-ul lor, îi învățau ce să facă!

Seara o întrebă pe Maica Lili ce-i spusese milițianul cînd ieșiseră din casă. Se uită la el încruntată. „Dacă numitul ia legătura cu matane…“, încercă s-o ajute. Maica Lili ridică din umeri neajutorată: „Nu mai țin minte!“.

69

Milițianul se ținu de cuvînt. Maica Lili se trezea după-amiaza cu tot soiul de inși la poartă. Voiau să vadă casa de închiriat. Ca să fie convingători, îi spuneau că sînt trimiși de la miliție, ceea ce n-o intimida, deși aflase cu cîți ani de pușcărie se pedepsea, mai nou, *tăinuirea*. Doar că, în loc să le spună amatorilor că nu voia să închirieze casa de pe Rahovei, îi anunța cît putea de serioasă că trei familii urmau să se mute acolo, de nu rămînea nici o cameră liberă. Și îi plătiseră chiria în avans! Gigi îi spuse că risca prea mult. Erau milițienii proști, dar, dacă veneau din nou să-l caute și găseau casa tot goală, n-ar fi dat pînă la urmă cu ochii de scara podului? Sau n-ar fi întrebat-o cum se ajunge în pod? Maica Lili se gîndise și la asta.

Tocmi un om să cosească iarba și bălăriile din curte și-l invită în casă să-i dea de mîncare, cu toate că bărbatul îi spuse că-și luase de-acasă. Maică-sa aducea haine de-ale lui mai vechi, hăinuțele lui și-ale Ricăi, rămase de cînd erau copii, rochii de-ale ei de cînd era profesoară și le punea prin camere, la vedere, și prin șifoniere. Umplu bucătăria cu veselă, cratițe și tigăi, unele de cumpărat, altele luate de-acasă, și se apucă să-i gătească acolo. Lăsa ușa deschisă, să se ducă mirosul de mîncare prin toată casa, iar lui îi spuse să fumeze în sufragerie și să stingă țigările și-n scrumiere, și-n farfurioare, pe care să le lase în toate camerele. Și chiriașii unde erau? o întreba Gigi în rol de milițian. La serviciu, la piață, la școală! Numai grija lor n-o avea, îi răspundea Maica Lili, ca și cum chiriașii chiar ar fi existat și Gigi, miliția adică, îi punea întrebări fără rost. Ca să pară totul cît se poate de adevărat, o luă pe Caliopi de cîteva ori în vizită și i se plînse de dezordinea chiriașilor. Rica veni și ea

de două ori, cu băiatul ei de mînă. Prima oară, revoltată, vru să golească scrumierele. Maica Lili îi spuse că asta ar mai fi trebuit, să se facă Rica slugă la nesimțiții ăștia.

Le inventase nume chiriașilor și le găsise îndeletniciri și bărbaților, și femeilor. Vorbea despre ei cu Caliopi și cu Rica, încît Gigi din pod se temea că Maica Lili se scrîntise la cap după spaima prin care trecuse cînd cu *vizita* milițianului. O luă pe ocolite: avea migrene în ultima vreme? Maică-sa se supără: ar fi trebuit să-i tragă vreo două, cît era el de mare! După care începu să rîdă. În ce balamuc trăiau din cauza *ăstora*! Singura ei frică în ceea ce o privea era să nu se îmbolnăvească de ceva care s-o pună la pat. „Noi, machidonii, sîntem rezistenți la boli!“, se încurajă. Caliopi era sănătoasă tun, Rica la fel. Cu Tăsel era altceva, contractase boala aia rușinoasă la Paris, că nu găsise o femeie de condiție bună cu care să-și facă mendrele. Cînd o întrebă ce mai știa de unchiul Tăsel, Maica Lili îi spuse că-l țineau la Malmaison, dacă o fi fost adevărat ce aflase nevastă-sa.

Într-o noapte mutară împreună cușca Dianei sub bătrînul dud din mijlocul curții. Odată ce aici *erau* chiriași, de ce să mai stea cățeaua lîngă poartă, să le sperie *copiii*? Lupoaica se frecă de picioarele lui, de-l făcu să strănute. Gigi își acoperi gura cu dosul palmei și dădu să se întoarcă în casă. Maica Lili îl opri liniștită. Dacă era careva treaz prin vecini și-l auzise, era foarte bine. Unul dintre *chiriașii* ei avea insomnie!

Gigi se întrebă într-o noapte dacă n-ar fi putut să iasă pe stradă ca și cum ar fi fost unul dintre chiriașii din casă. De dimineață, cu servieta în mînă, cine l-ar fi remarcat printre trecătorii care se duceau la serviciu? Ar fi fost însă cu putință să-l vadă vreo vecină curioasă ieșind pe poartă și să intre în

vorbă cu el. Ar mai fi putut avea și ghinionul să-l prindă vreo razie pe stradă! Și nenorocirea era că pe aici se făceau des razii. Milițieni, soldați și civili veneau dinspre ambele capete ale Rahovei și îi prindeau la mijloc pe cei care se nimereau pe stradă. În spatele lor, o dubă. Gigi îi observa de sus, prin lucarnă. Milițienii cereau actele oamenilor și le înmînau civililor care comparau numele scrise pe buletine cu niște liste pe care le aveau în mînă. Pe cei mai mulți milițienii îi lăsau să treacă prin cordon. Cîțiva ajungeau în dubă, unul cîte unul, escortați de cîte doi soldați, cu puștile în cumpănire. Simplu și bine organizat!

Ceea ce-l încurca și mai mult era că raziile nu se făceau după un orar precis și nici în aceleași zile din săptămînă, iar cei care încercau să fugă și nu se opreau la somații erau împușcați în picioare sau pe unde îi mai ajungeau gloanțele soldaților.

O întrebă totuși a doua zi pe maică-sa ce părere avea dacă ar fi intrat, ziua, în pielea vreunuia dintre *chiriașii* ei. Fără îndoială că Maica Lili se gîndise și ea la asta. Îi răspunse instantaneu că, dacă avea chef de plimbări, putea da ocol casei noaptea de cîte ori voia.

70

Știrile pe care le aștepta el în ziarele pe care i le aducea Maica Lili nu apăreau. Iar ziarele în care s-ar fi scris despre ceea ce aștepta el dispăruseră. *Universul*, de la care mai avea speranțe, publica aceleași știri ca *Scînteia* și *România liberă*. Rămăsese doar numele de el. Maica Lili mai asculta acasă Radio Londra și-i povestea știrile. Îl refuzase cînd Gigi îi ceruse să-i

aducă lui radioul, cu toate că-i explicase că un receptor, cum era Telefunken-ul ei, nu putea fi detectat de pe stradă cu aparatele mobile de radiogoniometrie. „Cine știe ce-or mai inventat rușii!“, se încăpățîna ea. Și, chiar dacă Gigi avea dreptate, de ce să fi dus un radio într-o casă pustie? îl întrebase, înainte de a-și fi inventat chiriașii. După aceea îi venise apă la moară cînd auzise că vecinii lor de peste drum, Paraschivești, fuseseră arestați fiindcă ascultau Radio Londra. Îi dăduse triumfătoare această veste, de parcă ar fi fost ceva de bine că Paraschivești ajunseseră în pușcărie.

Gigi își interzisese să mai numere zilele de cînd stătea în casă, dar în fiecare dimineață ăsta era primul lucru care-i venea în minte. Trecuseră două revelioane pe care le sărbătorise de unul singur. *Chiriașii* se duseseră la rudele lor de la țară! Maicăi Lili îi făcuse curte un vecin pe care-l repezise cînd se trezise cu el la ușă. Mai avusese ea cîțiva pretendenți pe cînd mai era profesoară. Le tăiase scurt elanul. Îi ajunseseră două căsătorii! Maica Lili n-avea nici măcar un prieten de vreme rea. Rica bănuia, pe atunci, că din cauza asta mamei lor i se îngroșa și i se asprea vocea. Gigi era de altă părere: asta i se întîmpla fiindcă le ținea loc și de tată și-i era teamă să nu-și piardă autoritatea asupra lor.

Maica Lili o pedepsea pe Rica și după ce crescuse. Lui n-avea cînd și nici de ce să-i dea pedepse; stătea mai mult la internat și în vacanțe n-apuca să-și facă prieteni prin cartier cu care să se apuce de cine știe ce. Gigi se deprinsese cu disciplina și cu strictețea programului zilnic de la liceu, încît se trezea la cinci dimineața și în vacanță. Făcea gimnastică o oră întreagă și de două ori cîte cincizeci de flotări, sperînd ca astfel să-i mai crească mușchii brațelor, apoi se spăla cu apă rece pînă la brîu,

ceea ce Ricăi i se părea stupid. „În vacanță nu te porți ca la școală, că de-aia e vacanță“, îl sfătuia ea. „Faci ce vrei tu, nu ce-ți zic profesorii!“ Rica se mîndrea printre colegele de liceu că fratele ei studiază la Mănăstirea Dealu, dar ar fi vrut să fie mai frondeur, cum auzise că erau tinerii ofițeri. Gigi îi spusese o dată, în secret, pe cînd era în clasa a X-a, că nu voia să se facă ofițer. I se părea o meserie plictisitoare. Rica l-a întrebat uluită de ce mai stătea acolo dacă îl plictisea milităria. Pentru că, dacă ar fi plecat, s-ar fi spus despre el că nu făcea față pretențiilor! „Și de o asemenea tinichea legată de coadă nu scapi!“ Să abandonezi Mănăstirea Dealu era mai rău decît dacă n-ai fi fost admis acolo.

Lui Gigi îi era dor de ciorovăielile lui cu Rica. Cînd Maica Lili o mai aducea pe aici, se stăpînea cu tot mai mare greutate să se dea jos din pod și s-o întrebe dacă mai știe să pună ventuze. I-ar fi plăcut și să stea de vorbă cu băiatul ei, singurul blond din familie. Maica Lili o întreba în sufragerie ce mai făcea bărbatul ei, Stoian, să audă și el din pod, unde stătea cu urechea lipită de dușumea. Din pricina *chiriașilor*, să nu fi fost careva acasă s-o audă, Rica se ferea să-i răspundă Maicăi Lili cît mai rezistau ăștia la putere pînă cînd nu deschideau ușa fiecărei camere și nu se uitau dacă era cineva în bucătărie. „Cît stau rușii în țară, stau și ei la putere!“ „De ce nu le-or fi punînd americanii piciorul în prag?!“ Rica ori ridicase din umeri, ori se strîmbase a neștiință, interpreta Gigi tăcerea ei. Aproape de fiecare dată în vizitele astea vorbeau și despre el. Rica spera că fugise din țară, ca prietena aia a lui, medicinista: „La cît e Gigi de inteligent, a găsit el cum să plece“. „Și dacă n-o fi plecat?“, ofta Maica Lili. „Stă ascuns undeva! Dacă-l arestau, aflam, nu?“ „Cum am aflat și de unchi-tu Tăsel! Noroc cu Sisi că ne-a spus.“

După ce le vedea plecînd, Gigi se dădea jos din pod și adulmeca ce mai rămăsese din mirosul parfumului Ricăi, ca și cum ea ar mai fi fost în casă, nevăzută. „Aici sînt, Rica!“, îi spunea, aproape mirat că soră-sa nu-i răspunde.

71

Raziile se răriseră. Gigi, ca să nu-l mai tundă în scări Maica Lili, s-ar fi dus la frizer. Și pe Calea Alexandriei era la fel, îi spuse maică-sa, dar poți să știi cînd îi apucă?! Avea dreptate, totuși, dacă razia l-ar fi găsit în frizerie, putea aștepta înăuntru să se termine. Dar dacă l-ar fi tuns zero? îl întrebă. Poate i se mai îndesea părul. Gigi îi aminti că tunși chilug erau doar foștii pușcăriași, care băteau la ochi pe stradă cu capetele lor chelioase! Atunci chiar că nu mai putea ieși din curte. O bănui că tocmai de-aia l-ar fi tuns la zero. Ca să-i treacă dorința asta. Cînd era mic și Maica Lili îl lăsa să se joace singur prin curte, îi spunea că nu care cumva să iasă pe stradă, deși încuia poarta. Acum cheia de la poartă era la ea și îl tot refuzase să-i facă una și lui.

Neîncrederea ei, că n-ar fi putut rezista tentației, îl scotea din sărite, încît Maica Lili îi aduse pînă la urmă o cheie, așa, ca s-o aibă, în caz că păția ea ceva! Ce să pățească?! Lui Gigi i se părea că maică-sa întinerise de cînd era ocupată cu el. Avea privirea mai vioaie, se mișca mai repede ca înainte și se învățase să zîmbească des. Cel puțin cînd era cu el. Doar cuta dintre sprîncene i se adîncise.

Gigi cîntări cheia în palmă, apoi o vîrî în buzunarul din dreapta al pantalonilor. Maica Lili se încruntă alarmată. Ca s-o

liniștească, puse cheia pe servantă, cu toate că, dacă voia s-o întrebuințeze, o putea lua la fel de bine și de acolo.

Mîncară împreună în bucătărie. Gigi adusese tacîmurile de argint din pod și paharele de Baccarat pentru apă. Cînd era îngrijorată, Maica Lili pleca după ce se întuneca afară. Acum stătu cu el pînă la ora nouă, ceea ce însemna că era foarte îngrijorată, chiar dacă îi zîmbea și-l întrebă de două ori cum i se părea mîncarea. După masă se duse la Diana, cu un supliment de hrană, cum făcea numai în zilele cînd avea vești bune. Așa că Gigi îi spuse, *pe cuvînt*, că n-avea de gînd să iasă din curte. „Nici mîine-dimineață?“ „Nici!“ Îi propuse chiar să nu se ducă acasă, că se făcuse tîrziu. Putea să doarmă în vreuna dintre camerele *chiriașilor*. Maica Lili n-ar fi zis nu, dar voia să se culce în patul ei, că altfel n-o lua somnul! De parcă el cînd era acasă n-o auzea cum se plimba noaptea prin sufragerie, fiindcă în patul ei avea insomnii. Se făcu totuși că o crede.

După plecarea ei, se duse în pod și luă ziarele la răsfoit. Începu cu *Universul*. Pe prima pagină, un articol mare anunța că sub înțeleapta conducere a Partidului Muncitoresc Român, prin munca maselor largi populare și cu sprijinul frățesc al URSS și al tovarășului Iosif Vissarionovici Stalin, personal, vor începe lucrările la un canal care avea *să lege* Dunărea de Marea Neagră, de la Cernavodă pînă la Midia-Năvodari. Să lege, bineînțeles! Altceva nu știau. Canalul urma să fie navigabil. Proiectul era vechi, își aminti Gigi. Îl făcuse un inginer, Bărglăzan, dar ar fi costat atît de mult, că rămăsese pe hîrtie. Dacă *ăștia* se apucă să-l facă, o să fie prăpăd! se gîndi.

Dar dacă se revoltă lumea cînd o să vadă că nu mai are după ce bea apă din cauza canalului ăstuia? Sau dacă îi lasă tovarășul Stalin din brațe pe ăștia cu canalul și-i pune pe alții? Un guvern

de uniune națională, după vreo doi ani, să zicem. Se ridică de pe scaun și începu să dea ocoluri tot mai largi mesei, pînă se lovi cu capul de o grindă din tavan, de-i scăpă un țipăt de durere! Își frecă repede țeasta cu pumnul. „’Le muma-n cur cu Stalin și cu canalul lor!“ Cînd îi mai trecu durerea, se așeză pe celălalt scaun. Merita să aprofundeze ipoteza asta cu revolta și cu Stalin! Apoi își zise că trebuia să citească mai cu atenție ziarele din zilele următoare.

De ce dracu’ îi promisese maică-sii că n-o să folosească cheia? Cine l-ar fi văzut dacă se ducea la prima oră la tutungerie, după ziare? Iar dacă i-ar fi ieșit în cale vreun milițian insomniac, s-ar fi apucat milițianul să-i ceară actele unui cetățean care avea *Scînteia* în mînă? 99 la sută, nu! Și, chiar dacă i le-ar fi cerut, doar nu umbla milițianul cu lista de urmăriți în tașcă! Totuși, ce motiv ar fi avut s-o lase acasă? Adică să aleagă exact foile alea de hîrtie, ca să ce? Se ridică și de pe scaunul ăsta, dar, ca să n-o pățească din nou, se dădu jos din pod, ieși din casă și făcu o plimbare în jurul ei, cu mîinile la spate, pînă cînd ajunse la concluzia că putea aștepta să-i aducă Maica Lili ziarele, peste două zile.

72

Pînă atunci, Gigi urmărea în ziare mai mult cronica arestărilor. După țărăniștii lui, le venise rîndul, cîteva luni mai tîrziu, și liberalilor. Erau băgați în pușcărie pînă și social-democrații lui Titel Petrescu, cu el în frunte. Acuzația cel mai des folosită era de „uneltire împotriva statului“. Pentru uneltire fusese ridicat de acasă și unchiul Tăsel, socialistul, despre care

nevastă-sa aflase de-abia după un an că deocamdată era interogat la Malmaison.

Despre Canal apăreau doar articole de propagandă – muncitorii și țăranii, soldații și funcționarii, plus femeile *conștiente* spuneau pentru *Scînteia* că se vor duce să pună umărul la înfăptuirea acestei mărețe realizări a partidului și poporului. Gigi rîse și nu prea de „înfăptuirea… realizării“. Ziarul era plin de asemenea gogomănii, care se repetau. Așadar, le făceau dinadins, ca să arate că scriau ce și cum voiau ei. Cine ar fi îndrăznit să se mai lege de *ei*? Își băteau ei joc de legi; ce mai contau regulile limbii române?! *Ăștia* nu știau decît de frica rușilor și rușilor nu le mai era frică de nimeni, nici măcar de bomba atomică a americanilor, de cînd le furaseră secretul.

Totuși, printre articolele de aruncat praf în ochi se mai strecura și cîte o știre de cîteva rînduri care i se părea interesantă, cum era aceea că Întreprinderea Auto Cotroceni se muta într-un orășel din Dobrogea, ca să lucreze pentru Canal și pentru agricultură. Altă știre spunea că vreo cîteva ministere își deschideau filiale la Constanța, tot de dragul Canalului, pentru care se făceau angajări în toată țara. În afară de civili și de soldați, a anunțat *Scînteia* după o lună, la Canal aveau să fie trimiși să se îndrepteze prin muncă în slujba țării și deținuții. „Muncă forțată, ca la ruși!“, completă Gigi știrea. Pesemne că și ideea de a face Canalul tot de la ruși o luaseră *ăștia*, „ca să ne pună pe toți cu botul pe labe!“. Și, dacă americanii și englezii nu îndrăzneau să le spună nimic rușilor ca să-i mai tempereze, rușii îi lăsau pe vagabonzii ăștia să facă tot ce le trecea prin cap. Ba îi mai și învățau cum să se țină de rele.

Așa că ipoteza lui că Stalin i-ar fi putut da jos ca să-i pună pe alții era o tîmpenie, ceea ce un om în situația lui nu-și putea

permite. „Guvern de uniune!“, se parodie singur Gigi. S-ar fi putut, dar numai cu condiția ca rușii să le dea liber țărăniștilor și liberalilor sau măcar social-democraților să se reorganizeze, fiindcă *ăștia* nu erau atît de proști încît să-i lase. Umpluseră pușcăriile cu ei și, cu toate că o lăsaseră mai moale cu raziile făcute ziua, Maica Lili îi spunea că se apucaseră să ia oamenii de acasă pe întuneric, cu duba. Așa găsi și Gigi răspuns la întrebarea ce căutau noaptea pe Calea Rahovei dubele lunguiețe care ziua transportau pîine și altele de-ale gurii. Maica Lili credea că arestările astea nocturne erau un semn că *netrebnicii* începuseră să țină seamă de opinia publică. Gigi se îndoia, mai curînd voiau să-i țină pe toți în nesiguranță, că, dacă vor, arestează pe oricine.

Maică-sa, care nu înghițea să fie contrazisă, îi spuse că de-aici din casă el nu mai avea cum să-și dea seama just ce se întîmpla pe-afară. Lumea vorbea! În șoaptă, dar vorbea: „S-au învățat oamenii și cu frica!“. „Le-a intrat în sînge! Ce-au început rușii termină ăștia!“, zise sec Gigi. „Da’ ce, nouă ne e frică de ei?! Nu vrem să te aresteze, atît!“ „Cînd ai uitat ce-ai vorbit cu milițianul nu ți-a fost frică?“, o întrebă în gînd. Tot în gînd recunoscu el că îi era frică de arestare, fiindcă, dacă nu i-ar fi fost, s-ar fi predat singur, după ce a ars actele TUNȚ-ului.

Că avea accese de curaj noaptea, asta era altceva. Aici poate că Maica Lili o nimerise cu *învățarea* ei, dacă putea fi numit curaj că îndrăznea să se gîndească cu voce tare la anumite chestiuni. Dacă ar fi îndrăznit măcar să iasă din curte, nu să-i promită maică-sii, pe necerute, că n-o să folosească cheia de la poartă, ar mai fi putut vorbi de ceva curaj.

Cînd se zgîndărea de unul singur în privința curajului, Gigi își amintea invariabil cum își învinsese frica de întuneric și de

Babalau în copilărie. Intra în încăperile neluminate din casă și-i spunea, mai întîi din ușă, lui Babalau că pe el îl cheamă Gheorghe Vladimir. „Pe tine cum te mai cheamă?!“, îl întreba și mai făcea un pas înainte, pînă atingea draperia ferestrei și o trăgea într-o parte, să intre în cameră lumina felinarului de pe stradă. Însă de frica de întuneric nu scăpase nici acum pe de-a-ntregul. Îl trecea cîte un fior pe spinare cînd nu nimerea imediat comutatorul din încăperi, la fel cum se crispa pentru cîteva clipe noaptea, chiar la el în cameră, cînd se oprea curentul. Așa că-i spuse maică-sii că, dacă se ivea vreo urgență, s-ar putea să iasă din curte pe poartă, nu sărind gardul. „Ce urgență? Să ia casa foc, Doamne ferește?!“ „Și asta“, deși nu se gîndise chiar la așa ceva. „Și mai ce?“ „Lucruri neprevăzute!“, o minți, dar doar pe jumătate. Fiindcă, dacă-i venea brusc vreo idee pentru care să trebuiască să plece *de acasă*, intra și asta în categoria lucrurilor neprevăzute. Cel puțin pînă atunci. Era sigur că Maica Lili n-ar fi fost de acord cu acest raționament, așa că nu i-l comunică.

73

Pînă și ceea ce ar fi trebuit să fie un simplu anunț de angajare se transformase într-un articol prin care *Scînteia* proslăvea Partidul, în frunte cu Comitetul său Central. Totuși, citi articolul pînă la capăt. La fosta Întreprindere Auto Cotroceni, rebotezată IMUM și mutată la Medgidia, se angajau muncitori calificați, muncitori care urmau să fie calificați la locul de muncă, maiștri, ingineri și contabili. Toate aceste angajări se făceau prin grija Partidului Muncitoresc, ca în

România Populară să fie înlăturat pentru totdeauna șomajul la care dușmanii de clasă exploatatori condamnaseră poporul, ca să-l țină în sclavie.

Ideea îi încolți în cap cînd citi în pomelnicul angajărilor anunțate că se căutau și ingineri chimiști la întreprinderea aceea. Dar, cum îi venise noaptea tîrziu, ca mai toate ideile lui curajoase, Gigi amînă pentru ziua următoare s-o ia la disecat. Era mai bine să facă așa și pentru că după-amiază venea Maica Lili cu mîncarea și rufele. Era mai prudentă decît el și, avea dreptate!, știa mai bine cum stăteau lucrurile afară. Ca să nu se mai gîndească la asta, își spuse cu glas tare: „Un corp scufundat într-un lichid e împins de jos în sus cu o forță egală cu volumul de apă dislocat“. Legea lui Arhimede, în varianta ei simplificată, îl ajuta totdeauna să-și facă ordine în gînduri și să le aleagă numai pe cele potrivite momentului. Dar, cum de data asta legea grecului antic nu-și făcu efectul pe loc, și-o mai recită o dată, rar și apăsat.

Ieși în curte la o plimbare pe întuneric, dar nu uită să-i ducă Dianei mai întîi apă cu ibricul, apoi osul rămas de la supă, să aibă ce roade. Cînd venea cu mîncarea, Maica Lili îi dădea drumul cățelei din lanț, să alerge prin curte, chiar dacă lanțul era lung. La plecare o chema și lupoaica se ducea la ea, cu coada între picioare, s-o lege la loc. Gigi le urmărea de la fereastră. Cînd primea un ordin care nu-i plăcea, Diana își vîra coada între picioare, îi spusese odată învățătorul Chițu. Se gîndea aproape zilnic la el și la doamna sa, Eleonora, poate și din cauza cățelei. În casa lor se instalase o familie nou-venită în cartier, îl anunțase Maica Lili, care n-avea pe cine să întrebe de soarta învățătorului. Nu rămăsese nimeni în urma optimistului său mentor, dar Gigi spera că într-o zi domnii Maniu și

Mihalache, condamnați la închisoare pe viață, vor fi amnistiați și atunci poate că și domnul Chițu s-ar fi întors acasă cu doamna lui. Cățeaua lor mai scheuna noaptea în somn.

De dimineață, cînd se trezi după un vis în care se făcea că era la o oră de instrucție la liceu și i se făcuse onoarea să încalece iapa comandantului, Gigi își zise „841“ înainte de a deschide ochii. După ce se dădu jos din pat, se gîndi că zilele care treceau acționau asupra lui ca lichidul din Legea lui Arhimede. Îl împingeau să se gîndească tot mai des cum să plece de aici.

Seara îi spuse Maicăi Lili că descoperise o soluție. Se va duce la Medgidia să se angajeze! Maica Lili îl întrebă unde era Medgidia asta, de care auzise, dar nu știa de unde s-o ia. „E între Cernavodă și Constanța; am trecut pe-acolo cînd ne duceam la mare.“ Apoi îi arătă ziarul cu anunțul. „Adică să nu te aresteze la București, să te aresteze la Medgidia, după ce nu te-au prins 841 de zile!“ Maica Lili număra și ea zilele.

Gigi îi spuse să-l asculte cu atenție. „Mai ții minte cînd am luat adeverința pentru diplomă de la facultate?“ Cum să nu țină minte?! Gigi scoase adeverința din portofel și o așeză pe masă, lîngă ziar. Noua secretară a facultății, o tipesă parașutată acolo *de ăștia*, care le spunea profesorilor „Mă tovarășe…“, îi scrisese greșit numele în adeverința de absolvire. „Gigi Vladimir Teodorescu“ scrisese idioata și, cînd el îi ceruse altă adeverință „Gheorghe Vladimir Theodorescu“, îi spusese că era bună și asta, că tot la ea o să vină să-și ridice diploma tovarășul student. De fapt, adeverința avea număr, ca toate celelalte, și, ca să-i dea alta, secretara ar fi trebuit să facă mai întîi un proces-verbal cu martori care să asiste la distrugerea celei scrise greșit.

Cu adeverința asta o să se ducă să se angajeze la Medgidia, unde nu-l cunoștea nimeni. „Cu biroul populației și certificatul de naștere ce faci?“, îl întrebă destul de calmă Maica Lili. „De astea n-am nevoie decît pentru hîrtiile de angajare. Nu mă duc cu ele la miliție.“ „Și pentru viza de flotant în Medgidia aia cu ce te duci?“ „Cu buletinul!“ „Păi, vezi!“ Ăsta era punctul slab al raționamentului său, care stătea pe o posibilitate: „N-o să-și dea nimeni seama!“. Maica Lili se foi pe scaun: „De ce, că nu vrei tu?“. Gigi o luă probabilistic. Riscul exista oricum, dacă ieșea din casă. În București însă riscul era mult mai mare decît într-un oraș unde nu-l cunoștea nimeni, încercă s-o convingă. „Și riscul ăsta nu e *și mai mic* dacă stai în casă?“ „Mamă, ăsta e arest la domiciliu!“ „Nu e pușcărie, Gigi!“, țipă Maica Lili. Totuși, a doua zi îi aduse cele două costume și cămășile și rufărie călcată. Gigi îi ceruse și cărțile lui tehnice. Maica Lili veni cu ele de-abia după alte două zile, cu gîndul că poate se răzgîndește. „Și lui Rica ce-i spun?“, îl întrebă. „Că am fost plecat și că plec din nou!“

74

Geamantanul era pregătit. Cărțile îl îngreunaseră atît de mult, că Gigi de-abia îl ridica de pe dușumea. Se gîndi să mai lase din ele, dar, cum Maica Lili îi spusese să mai aibă răbdare cîteva zile, pînă îi venea pensia, Gigi plimbă geamantanul de colo-colo prin casă, de mai multe ori pe zi, să se învețe cu greutatea. Făcu febră musculară, ceea ce nu i se mai întîmplase de mult, dar continuă exercițiile cu geamantanul, în prima zi, cîte cinci minute pe oră. În cea de-a treia se descurca

satisfăcător. Nu se mai opintea să-l ridice și reușea să-l care 20 de minute fără să-l lase jos. Însă nădușea atît de tare, că-i pica sudoarea de pe sprîncene pe lentilele ochelarilor și se enerva, așa că transpira și mai mult. N-ar fi fost bine să-l vadă trecătorii că se chinuia cu geamantanul. „Oamenii întorc capul după toate prostiile. Dacă te văd cărînd un geamantan greu, se întreabă ce-ai înăuntru!“, își zicea cînd simțea că nu mai poate.

Cînd Maica Lili îi aduse banii de tren și de cheltuială pentru o lună, îi spuse că Rica îi aștepta în ziua următoare în Gara de Nord, la trenul de 12. Lui Gigi i se păru că-i dăduse prea mulți bani. Maica Lili rîse necăjită. La ce prețuri erau… Se împrumutase prin vecini și pentru banii ăștia. Apoi îl sfătui să-i împartă în trei teancuri. Dacă-i băga mîna în buzunar vreun hoț, să nu rămînă fără toți odată. „Tu cu ce bani rămîi?“, o întrebă. „Mă descurc, nu-i treaba ta!“, îl puse la punct Maica Lili. După care îi spuse care erau prețurile, ca să nu întrebe și să stîrnească *suspiciuni* printre tot mai numeroșii turnători de bunăvoie, care una-două îi pîrau pe oameni la miliție. Mai ales cățelele astea noi de la magazine! De ele să se ferească. Erau mînă în mînă cu milițienii.

Lui Gigi îi scăzuse dorința de plecare în ultimele două zile: probabilitatea de a fi prins chiar și la Medgidia nu i se mai părea de neglijat. Dar apucase să-i spună maică-sii că vrea să riște. Maica Lili s-ar fi bucurat, pe moment, dacă s-ar fi răzgîndit, însă după aceea n-ar mai fi fost la fel de mulțumită că-l părăsise îndrăzneala. Cînd ea se apucă să-i spună cît costa una și alta, își dădu seama că în acești ani nu se schimbaseră doar prețurile. Se simțea de parcă ar fi trebuit să se arunce orbește într-o apă plină de jeg și de mortăciuni. Maica Lili i-ar fi dat și una dintre brățările ei de aur, s-o vîndă dacă nu se

ajungea cu banii, însă tot ea îi zise că mai bine nu, ca să nu bată la ochi pe unde se ducea. Mai bine să-i dea o adresă, cînd o s-o aibă, unde să-i trimită bani prin poștă, la Medgidia aia.

Se duseră la gară cu un taximetru. Un Renault verde condus de un tip bătrîn și tăcut. Maica Lili nu deschise gura în mașină, așa că se abținu și el s-o întrebe dacă Rica venea singură sau împreună cu Stoian. Nici n-ar fi avut mare importanță, odată ce se hotărîseră să nu-i spună nimic despre ce făcuse în aceste 847 de zile.

Cînd intrară pe peron, pe lîngă coloane, îl luă neliniștea, apoi un început de amețeală. Era prea multă lume și valiza era parcă mai grea. Maica Lili îl luă de braț. La casele de bilete de clasa a II-a, mirosul amestecat de trupuri nespălate și de slănină rîncedă îi tăie răsuflarea. Lăsă geamantanul jos, dezorientat. Maica Lili îl întrebă încet dacă nu voia să se întoarcă acasă. Îi răspunse cu un „Nu!“ înfundat și îi ceru să stea lîngă geamantan pînă rezolvă el cu biletul.

La casieria personalului de Constanța își așteptau rîndul opt persoane. Se uită la fiecare în parte înainte de a se așeza în spatele lor. Un ceferist în uniformă îl făcu să tresară. Nu mai văzuse atîția oameni laolaltă de la ultima razie! Își drese glasul înainte de a-i cere aproape în șoaptă casieriței, îmbrăcată și ea în uniformă, un bilet pînă la Medgidia: după el mai erau trei persoane.

Rica îi aștepta singură la capătul peronului, într-un pulover alb și subțire de lînă, făcut în casă, și o rochie colorată, de stambă. Cînd îl văzu, țipă emoționată: „Gigi!“ și se repezi la el, de-l făcu să se uite în jur temător. O îmbrățișă, șoptindu-i să vorbească mai încet. Rica îi aruncă o privire conspirativă: „Ești bine?“. Dădu din cap și o mîngîie pe obraz, ca atunci cînd venea

acasă în vacanță. Rica parcă slăbise, dar îi stătea bine, cu frumusețea ei greu de observat la prima vedere. Ar fi vrut să-i spună o mulțime de lucruri, dar toate i-ar fi dat de gol pe el și pe Maica Lili. Ce făceau băiatul și bărbatul ei? „Mă întreabă de tine și nu știu ce să le spun…“, începu Rica să plîngă. Se șterse repede la ochi cu mîneca puloverului, pe care rămaseră două urme negre de rimel. „Dacă ai ști ce mitocani are mama chiriași pe Rahova!“ Gigi se întoarse spre Maica Lili. Măcar îi plăteau chiria la timp? Maica Lili îi spuse că erau destul de *paroliști*! Porniră încet pe peron. Trenul încă nu trăsese la linie. Se așezară pe o bancă, Gigi între ele, cu palmele așezate pe mînerul geamantanului. Acum chiar că nu-i mai venea să plece, dar nici să se întoarcă pe Calea Rahovei! Ar fi stat la nesfîrșit cu ele pe peron. Nu-l deranja prea tare că lumea începuse să se strîngă.

75

Puțin lipsise să-i cadă geamantanul în cap cînd să-l așeze în plasa de bagaje. Pentru operațiunea asta nu se pregătise, deși era un amănunt important pentru cineva care nu voia să atragă atenția. Își găsise un loc în compartiment, dar i se păru mai sigur să stea pe culoar, de unde putea vedea cine intra pe ușile de la capetele vagonului. Cînd trenul oprea în stații, Gigi scotea capul pe fereastră să vadă cine se mai suie. Singurul milițian pe care l-a zărit era însoțit de o femeie și căra o valiză cu mîna în care de obicei milițienii își țineau bastonul. După ce a trecut trenul de podul de la Cernavodă, s-a simțit mai ușurat, o prostie,

firește, ca și cum autoritatea ăstora se oprea în fața dorobanților care păzeau podul.

În Gara de Nord stătuse cu ele două pe bancă pînă începuse trenul să se miște. Parfumul Ricăi îi dădea aceeași siguranță de sine ca în liceu și în facultate. Stoian voia să vină și el la gară, i-a spus ea. Nu putuse pleca de la serviciu, unde era suficient de prost văzut din cauza rudelor sale *prin alianță*, încît să fie atent la fiecare pas.

Gigi stabilise cu Rica și cu Maica Lili că nu vor comunica decît prin scrisori pe care el le va semna V. Ionescu, iar ele îi vor răspunde la post-restant. Despre asta vorbise de cîteva ori cu Maica Lili, dar, cum Rica n-avea de unde să știe, reluă instrucțiunile. Maica Lili dădea din cap și repeta anumite cuvinte, de parcă uitase ce vorbiseră. Rica îl întrerupea, ca totdeauna. O dată, ca să-l întrebe de ce nu rămăsese acolo unde stătuse pînă acum. I-a răspuns în doi peri că nu se mai putea, dar s-a întrebat din nou dacă nu cumva făcea o prostie care putea să-l coste mult de tot. Rica se uita la el ca pe vremea cînd era răcit și ea îi punea ventuze, să-i scoată boala din corp.

După ce trenul trăsese la peron, Gigi se uită cu coada ochiului la cei ce se suiau în vagoane. Erau prea mulți pentru o călătorie confortabilă și prea puțini dacă ar fi fost după el. Stătuse pe peron pînă în ultima clipă și pentru că nu-i venea să se despartă de ele, dar și din instinct de conservare. Se uita după milițieni și soldați, fiindcă Maica Lili aflase că razii se făceau și în trenuri, la orice oră. Totuși, mirosul fumului de cărbune din gară îi dădea un vag sentiment de siguranță. Îi amintea de nerăbdarea plăcută din călătoriile cu trenul din adolescență.

În vagon nu mirosea atît de rău pe cît se așteptase după ce stătuse în sala caselor de bilete. Săpun ieftin și transpirație! Se strecurase cu greu printre cei care ieșiseră pe culoar, la ferestre, să le facă cu mîna celor care-i conduseseră la gară sau, provincialii?, ca să caște ochii la peronul gol.

Cînd trenul opri în stația Mircea Vodă, intră în compartiment și-și trase, scuzîndu-se, geamantanul din plasă, apoi porni spre ușa cea mai apropiată a vagonului. Din cîte ținea minte, gara din Medgidia, următoarea oprire, de cinci minute, era pe partea dreaptă. El era singurul din vagon care se dădea jos aici. Îi înjură în gînd pe medgidieni că *acum* își găsiseră să n-aibă treabă la București. Dar, cînd ajunse pe peron, își aduse aminte că aici nu-l cunoștea nimeni, deci n-avea de ce să fie îngrijorat. Trecu peste întrebarea dacă tocmai din cauza asta milițianul care stătea sub umbrar și se uita la călători i-ar fi cerut actele. Se îndreptă spre sala de așteptare pe urmele cîtorva gură-cască ce se ridicaseră plictisiți de pe bănci și o traversă, potrivindu-și pașii după ei.

Pe peronul din afara gării, după un „Bună ziua!“ politicos, întrebă o femeie în vîrstă, care ducea o paporniță cu haine, dacă știa unde e hotelul. „Ăla din centru?“, îl interogă fonfăit băbătia, schimbîndu-și papornița dintr-o mînă în cealaltă. „Mergi pe strada principală pînă dai cu ochii de el.“ Ar fi vrut s-o mai întrebe și unde era IMUM-ul, dacă tot intrase în vorbă cu ea, dar femeia începu să coboare, cu ochii în pămînt, treptele peronului. Gigi își lăsă jos geamantanul și se uită mai întîi cu jind la birja care aștepta mușterii și după aceea în lungul străzii drepte, pietruite, care ducea în centru. Îi surîdea să nu mai care geamantanul, dar i se părea mai potrivit să meargă pe jos, la fel

ca ceilalți. Și, oricum, Maica Lili nu-i spusese cît mai costa un drum cu birja.

76

O văzuse de cîteva ori pe stradă pe doctorița Lea, o femeie cu păr cenușiu, încă frumoasă. O și salutase. În drum spre dispensar, lui Gigi îi veni de cîteva ori să rîdă: de analiza wasserman se temeau mulți bărbați pe care-i cunoștea. Unchiul Tăsel, cît era el de admirator socialist al progresului, spunea despre acest wasserman, de pe urma căruia aflase că avea sifilis, că era echivalentul medical al ghilotinei. Își închipuise că se vindecase cu mercur și cu arsenic de ceea ce un medic din Franța diagnosticase drept o mică blenoragie și, ei bine, nu! *Morbo gallico* se ținuse după el cu o discretă încăpățînare. Analiza sîngelui îi stricase pofta de viață, i se plîngea unchiul, care renunțase la trecătoarele sale infidelități. Se mulțumea cu amorul conjugal. Pe Sisi oricum o îmbolnăvise și, chiar dacă ea nu-i reproșase niciodată asta, Tăsel se simțea vinovat că atît de curata lui soție ajunsese să sufere de boala femeilor ușoare. Ciudățenia era că această vinovăție îl întărea în pat, îi mărturisise unchiul. Gigi se întrebă din nou dacă unchiului Tăsel i se făcuseră analizele după ce ajunsese la Malmaison.

Deși îi plăcea cum arăta doamna Lea – Tanți îi spusese că era și o femeie de încredere –, Gigi ar fi preferat ca în locul ei să fi fost un bărbat. N-avea nimic împotriva ritualului dezbrăcării la medic, cu care se obișnuise la Mănăstirea Dealu, dar îl stingherea că urma să se dezbrace în fața unei doamne care-și păstra hainele pe ea.

Tanți preferase să meargă singură la dispensar, cu o zi înainte, pentru această analiză, ca să se ferească de glumele ordinare ale bărbaților din oraș, dacă i-ar fi văzut intrînd împreună la dispensar, *în vederea* wassermanului.

Pe biroul doctoriței aștepta un stativ cu opt eprubete astupate cu dopuri înfășurate în tifon. Doamna Lea îi arătă un paravan în spatele căruia să se dezbrace și îi spuse că nu era nevoie să-și scoată și chiloții. Gigi îi mulțumi recunoscător. Își așeză hainele pe spătarul scaunului destinat acestui scop și ieși de după paravan uitîndu-se la fereastra din spatele doctoriței. Doctorul de la liceu, un bătrîn cu sprîncene groase, albite, făcea remarci necuviincioase despre *puțele* băieților. Doamna Lea îi ascultă mai întîi plămînii și inima cu stetoscopul, după care îi verifică tensiunea – pînă aici, totul era în regulă! Îi ceru apoi să-i arate penisul și să-l decaloteze. Gigi îi urmă încruntat instrucțiunile și expiră prelung cînd doctorița îl anunță că terminase examinarea. După ce-i luă sînge, doctorița îi spuse în treacăt că îi va face ea analizele, în laboratorul dispensarului, ca să fie gata mai repede. Altfel ar fi trimis eprubeta la Constanța. „Analizele domnișoarei Teodorescu sînt gata“, adăugă zîmbitoare, în timp ce Gigi se spăla pe mîini la chiuvetă. A fost singura ei aluzie că era la curent cu intențiile lor.

Cînd apăru îmbrăcat din spatele paravanului, doctorița îl întrebă dacă se obișnuise în oraș. „Da și nu“, îi răspunse. „Ar fi bine să nu vă obișnuiți!“, comentă ea. Gigi bănui că Tanți îi spusese doctoriței că urmau să plece de aici, altminteri acest sfat ar fi fost cu totul nelalocul lui.

Seara, Tanți îi spuse că i *se confiase* doctoriței, care-i mărturisise că voia să-și depună actele de emigrare în Israel. Doamna Lea avea convingeri de stînga, dar găsea că stînga de

aici, de natură sovietică, era insuportabilă. Prietenul ei, domnul maior Scipion, erou de război, era în pușcărie. Și, dacă n-ar fi trebuit să-i trimită pachete cu mîncare și țigări și cu haine groase și n-ar fi sperat că maiorul avea să fie eliberat, ar fi făcut de mult cerere de plecare. Nu știa ce-o așteaptă în Israel și, la cincizeci de ani, nu se simțea pregătită să înceapă o viață nouă, însă nu mai era în stare să ducă mai departe viața cea nouă de aici.

Cînd nu vorbeau despre pregătirile de nuntă și nu se plimbau la braț prin oraș, Tanți părea nefericită, ca atunci cînd umbla cu basma pe cap.

77

Șapte zile. Domnul Fănică n-ar mai fi băgat mîna în foc că americanii aveau să facă ei ceva să le mai taie rușilor din *ablomb*. Prin americani, socrul său înțelegea și englezi, și francezi, și turci, într-un cuvînt, *capitaliștii*, cărora nu le pica bine că Stalin cu comunismul lui își băgaseră coada în toată Europa. Totuși, continua să tragă nădejde, ce să facă?! Cel care-i întărea speranțele era domnul Ghiță Ionescu, care spunea de la Radio Londra că democrația le va veni de hac golanilor lui Stalin pe care-i încoțopenise în fruntea bucatelor, în țările pe care banditul le ocupase. Cînd se va întîmpla asta nu știa nici domnul Ghiță Ionescu, care era, orișicît, mai la curent cu mersul problemelor ăstora. În serile cînd îl ajungea oboseala, Gigi se lăsa purtat de reveriile politice ale domnului Fănică. În restul timpului nu se lăsa convins nici chiar de argumentația domnului Ionescu, pe care-l bănuia că speră ca și ei, în lipsă de

altceva. Noua lui teorie era că, dacă urma să se întîmple ceva de bine, asta va veni de la ruși, nu de la americani.

„Punctul unu: rușilor le plac revoluțiile!“ La punctul doi, dacă mai apărea vreun Troțki, dar mai viclean, ăla putea să le tragă o revoluție urmașilor lui Stalin și să-i dea jos. Ori poate vreunul dintre mareșalii care cîștigaseră războiul pe front să-l ia pe nepregătite, cum făcuse generalul Sănătescu la palat, cînd îl arestase pe Antonescu. Domnului Fănică i se părea mai sigură o mișcare a americanilor. Ar fi fost mulțumit și dacă s-ar fi *încarnat* ipoteza lui Gigi, dar cu o condiție. Cine făcea revoluție la Moscova să-i măture urgent și pe neisprăviții de la noi.

În seara asta însă, cînd se așezară la un șpriț, socrul lui îi spuse îngrijorat că, dacă piticul securist de la IMUM îl luase la ochi, cel mai sigur ar fi fost ca el și Tanți să se ducă într-un loc mai sigur pînă se mai liniștesc apele. Gigi îi spuse că n-avea de ce să-i fie frică. *Ăștia* aveau nevoie de el și la București se mîncau unii pe alții. „De unde știi?“, îl întrebă cu admirație domnul Fănică. „Din *Scînteia*. N-ai văzut că l-au dat jos pe ministrul de Interne și-l anchetează?“ Văzuse socru-său, dar cu ce ne încălzește pe noi, Gigi, că derbedeii ăștia se sapă între ei?! „Ne încălzește, că se luptă între ei și nu mai au timp de noi! Și, dacă l-au dat jos pe Teohari Georgescu ăsta, îi lasă oamenii de încredere la locul lor?“ „Poți să știi?“ „Ăsta care a venit își pune oamenii în funcții. Așa că o să fie bramburească și printre slugi!“ „Și dacă slugile se reped să-i facă pantofii ăstuia nou și se pun pe arestări ca la Canal?“ Era posibil. Totuși, din cîte observase Gigi, acum erau ocupați cu Canalul.

Nenorocirea era că acum le-ar fi fost mai ușor să-i dea de urmă, dacă s-ar fi dus în altă parte. Și-l puteau strînge cu ușa, cu Tanți, cu Maica Lili, cu Rica. Domnul Fănică înjură cu sete, apoi

își reluă firul. „Aici te iau nenorociții ca din oală! De-aia zic, mai bine plecați frumos și mai vedem noi ce facem. Că umblă oamenii. Numai în Medgidia cîți au venit.“ Gigi nu-l contrazise, deși mai avea un argument cu care l-ar fi putut încuia pe domnul Fănică. Stătea cam prost cu banii.

Tanți îl aștepta în pat, cu genunchii la gură. Îi spuse și ei că securistul nu voia decît să-i aducă aminte că era mai tare decît el. Dacă ar fi vrut să i-o facă, l-ar fi înhățat pe loc. Tanți începu să-și frămînte buzele a plîns. „N-o să-mi facă nimic! Pariem?“, și rîse, încît ea zîmbi și își întinse picioarele. Gigi se așeză pe marginea patului, o mîngîie pe obraz și își scoase liniștit pantalonii și cămașa. Apoi se întinse lîngă ea. Era încă încordată: de ce nu dădea un telefon la Brașov să se intereseze? „La ora asta e închis la poștă.“ „Mîine, la serviciu?“ „Dacă e centralista aia drăguță în tura de zi, o rog să-mi facă legătura.“ Chiar dacă nu era geloasă, pe Tanți o indispunea să-l audă că și alte femei i se păreau atrăgătoare.

78

Le întîmpinaseră la tren. Același personal cu care venise și el la Medgidia cu doi ani în urmă. Tanți, emoționată să-și vadă viitoarea soacră și pe sora Rica. El, cu gîndul la cele 847 de zile din casa de pe Calea Rahovei, spera că Maica Lili, dar mai mult Rica, nu-i vor spune și lui Tanți că nu erau de acord cu *acest* mariaj. Pe peron, Rica se uită acru la el și rece la ea. Maica Lili, aproape la fel de îngrijorată ca în ziua cînd îl condusese la gară. După ce se pupară pe obraji, Rica îi spuse lui Tanți: „Se pare că vom fi cumnate!“, iar Maica Lili, ca și cum s-ar fi așteptat la

altceva: „Arăți bine!“, și adăugă, cam din vîrful buzelor: „Să fie într-un ceas bun!“. Tanți își pregătise un mic discurs de viitoare noră și cumnată mai mică. Se mulțumi să le întrebe cum călătoriseră. Rica, ironică: „Mersi, prost!“, și spre el: „Stoian vine mîine!“. Maica Lili: „Ce vremuri!“.

Rica refuză pentru amîndouă invitația lui Tanți să-i cunoască părinții. Voiau să meargă mai întîi la hotel, să-și lase valizele și să se odihnească după drum. Gigi interveni iritat: „Rica…“. Le luă valizele și porni spre ieșirea gării. Îi răspunse la bună ziua milițianului, care sprijinea un stîlp cu spatele. Maica Lili îi zise „da“ cînd le întrebă dacă merg cu birja pînă la hotel. Rica se strîmbă, nu-i plăcea mirosul de cal, și îi ceru valiza, ca să nu pară Gigi nu știu cum, cărînd amîndouă valizele. Gigi o luă cîțiva pași mai încolo, să-i arate unde stăteau socrii lui: „Casa aia mai înaltă, cu acoperiș de țiglă!“. Rica dădu din cap că o să țină minte. Gigi îi șopti nervos să fie *puțin* mai amabilă. „Sînt foarte amabilă!“, îi răspunse cu voce tare, încît Maica Lili și Tanți se întoarseră cu fața spre ei. „Nu-i bine ce faci!“, îi șopti și ea, rugătoare. „Și să știi că n-am nimic cu ea.“ „Atunci e perfect!“, spuse el ca să-l audă și Tanți. Maica Lili le spuse că Tanți o convinsese să ia birja. „Ca să nu defilăm pe jos pînă la hotel!“ *Defilăm* era cuvîntul lui Tanți!

În birjă tăcură pînă aproape de centru. Rica se așezase cu spatele la Memet, să nu simtă mirosul calului. Birjarul spuse ceva pe limba lui. Tanți îi răspunse în turcește, găsindu-și greu cuvintele. Memet îi mai zise ceva. Ea o dădu pe românește, de întoarse tătarul capul spre ea: „Au venit de la București la nuntă!“. „Ceas bun! Ceas bun!“, îi firitisi birjarul și-și îmboldi calul cu vîrful biciului să meargă mai repede.

Cînd trecură prin dreptul moscheii și Tanți le spuse că fusese construită pe vremea și din banii sultanului Abdul-Medjid, după numele căruia fusese botezat orașul, Rica îi zise că îi văzuse turnul de la gară. Apoi, ca să-i facă o plăcere lui Tanți: „Uite că eu nu știu cînd a fost ridicată biserica Mătăsari, și e peste drum de casa noastră“. Maica Lili spuse pentru Tanți că din cauza turcilor își tatuau *armâncele* cruce între sprîncene, ca să nu se atingă de ele. Apoi zise din nou „Ce vremuri!“. Gigi, care stătea lîngă Rica și se uitase la Maica Lili de cîteva ori, se gîndi că maică-sa îmbătrînise în acești doi ani de cînd n-o mai văzuse.

La hotel, recepționera le dădu camera cu două paturi de lîngă cea în care stătea Titi Cojoacă. Titi era la București. Își luase cîteva zile din concediu. Niște probleme de familie, îi spusese lui Gigi și-l felicitase dinainte, că nu putea veni la starea civilă. „Nu-ți strica concediul din cauza mea!“, îl sfătuise sarcastic.

Tanți rămase la recepție. Gigi se duse cu valizele și cu ele două în cameră. Le anunță că la șase fix vine să le ia. Socrii lui îi așteptau la masă și le pupă apăsat.

Pe stradă, Tanți îi spuse rîzînd că Rica i se părea simpatică. „Așa e ea cînd se emoționează!“, îi răspunse. „Face eforturi să mă placă!“, schimbă ea tonul.

79

Domnului Fănică nu i-a sărit țandăra că nu se opriseră cuscra și doamna Rica să ia prînzul la ei acasă, ci se duseseră direct la hotel, că erau obosite de pe tren. El credea la oboseală.

Doamna Virginia, care putea sta nedormită și două zile, dacă avea de făcut ceva anume, era mai neîncrezătoare. Totuși, le-a întîmpinat atît cît putea fi ea de zîmbitoare de cînd îi mergea prost. S-a pupat din vîrful buzelor cu *doamna cuscră* și cu *doamna Rica*, iar lui i-a întins mîna ca de obicei. Maica Lili și Rica le aduseseră niște *atenții*. Doamna Virginia le zise că nu trebuia, iar domnul Fănică le invită, curtenitor, în sufragerie. Virginia lui gătise ce știa ea mai bine: ciorbă de găină, pilaf și rață la tavă. Desertul îl preparase Tanți de dimineață, ștrudel cu mere. Vinul îl adusese cu mașina de la Dealu Mare. „Domnul Gigi l-a gustat și i-a plăcut!“ Lui Gigi îi veni să rîdă; domnul Fănică redevenise protocolar, de ochii lor. „Stai să vadă și cuscra ce-avem în curte!“, interveni cu o mîndră modestie doamna Virginia. „Că poate la București n-are ocazia!“

Gigi ieși împreună cu ele, ținîndu-le de braț. Ca să nu-i strice plăcerea soacrei, nu-i spuse că Maica Lili avea des *ocazia*, mai ales că maică-sa zise: „Cu plăcere, doamnă Teodorescu“. Pe Calea Alexandriei, cine avea curte mare ținea găini și mai creștea un porc, chiar doi, pentru Crăciun. Maica Lili se uită mulțumită la orătăniile din bătătură. În cotețele din curtea mică erau doi purcei care încă n-aveau nume, puși la îngrășat pentru Crăciun în locul sacrificaților pentru nuntă Ilie și Rodion, îi spuse cu mîndrie viitoarea ei cuscră. „Doi porci? Nu-i mult?“, se trezi profesoara de gospodărie din Maica Lili. „Așa a socotit Fănică. La început voia să taie numai unul, dar s-a răzgîndit!“, își strînse buzele doamna Virginia. Băieții lor, Mircea și Tudorică, erau acasă, îmbrăcați curat, dar sărăcăcios. Mircea își pusese cravata pe care i-o adusese Gigi, Tudorică le arătă la *femeile astea* mingea lui de piele și echipamentul de fotbalist. Cînd Rica îl întrebă cîți ani are, se retrase neîncrezător. Gigi

bănuia că Tudorică voia să se ducă în vizită la băieții croitorului. Mircea rămase la masă.

Stinghereala mai trecu după aperitive – vișinată pentru doamne și țuica pentru nuntă pentru domni. Tanți, cam palidă de nesomn, se ridica des de pe scaun ca să aducă de la bucătărie și să schimbe farfuriile. Maica Lili a mîncat și ciorbă, și pilaf, și friptură. Se interesă de rețetele doamnei Virginia și-i lăudă priceperea culinară. Cuscra îi spuse că le învățase de la bucătăresele de la restaurant, cînd se uita la ele să vadă ce le poate pielea, ca să le angajeze.

După masă, domnul Fănică le întrebă care mai era situația la București. Rica îi făcu un tablou general sumbru, la care Maica Lili adăugă detalii din cartier și enumeră rudele și prietenii de familie arestați. Gigi deduse din ceea ce-și spuneau că Maica Lili nu-i povestise Ricăi despre șederea lui în casa de pe Calea Rahovei. Domnul Fănică le spuse că el avusese noroc de pușcărie ușoară, *față de ce auzise*. Îl bătuseră puțin și nu-l canoniseră ca pe alții, săracii. „De-aia țipi noaptea în somn?“, i-o reteză doamna Virginia. „Eu nu zic că a fost bine, da’ putea fi mult mai rău! Ce știi tu…“

Cînd trecură la boli, pe Rica o luă căscatul: „Or fi ploșnițe la hotel?“. Din cîte știa Gigi de la Titi Cojoacă, erau doar purici. Dar puțini. Tanți își ascunse și ea un căscat cu palma. După ce se plînse de un început de reumatism, care o sîcîia noaptea, Maica Lili întrebă de o florărie. „Am avut, dar nu mai e“, îi spuse domnul Fănică și, cînd ea zise alarmată „Nu se poate!“, o liniști: „Ne aduce Jakob de la Constanța“.

Gigi le întrebă dacă erau dispuse să meargă pe jos pînă la hotel. Ricăi nu i-ar fi displăcut o plimbare, pentru digestie. Maica Lili nu era de acord. Mergea destul pe jos la București!

Așa că Gigi se duse repede la gară, să nu plece birjarii la culcare. Șukuri, mai bătrîn, dispăruse. Memet era la post, moțăia. Calul dormea de-a-n-picioarelea.

Cînd se întoarse cu birja, Tanți îl sărută și îi șopti fericită că Maica Lili se oferise să facă „mîine-dimineață“ niște plăcinte armânești, să fie la nuntă, și Rica să le ajute cu servirea la masă. Gigi expiră prelung și-și șterse satisfăcut ochelarii.

80

Președintele Raionului oficia el însuși căsătoriile importante. Își făcuse un costum de comandă, din lustrin albastru, pe care nu-l purta decît în zilele cînd căsătorea. Se spunea că primea cadouri de la cei ce rîvneau o poziție mai înaltă în oraș, dar nu intrau în vederile lui. Se mai spunea că președintele lua și cadourile cetățenilor pentru care nu se deranja și cărora o funcționară sîsîită de la raion le spunea că statul ocrotește familia și le înmîna certificatul de căsătorie. Gigi nu simțise nevoia să se ducă la el în audiență.

Sala căsătoriilor era lungă și îngustă. Pe peretele din spatele oficiantei atîrnau fotografiile înrămate ale membrilor Comitetului Central. În stînga și în dreapta, cîte o lozincă – litere albe pe fond roșu. Cea din dreapta era dedicată patriei, cea din stînga, partidului. De la înălțimea amvonului laic îi aștepta tipa cea sîsîită, într-un taior cafeniu. Trei dintre prietenele lui Tanți veniseră să asiste la ceremonie. Veniseră și colegele ei de la magazin. De la IMUM, laboranții, șeful parcului de mașini, Nelu Aflat, spre mirarea lui Gigi, și, spre uimirea lui, însuși Omul partidului și directorul. Apăruse și Mircea Stoian cu un aparat

de fotografiat. Ceva mai în spate, Haikis, doamna Lea și doctorul Tefik.

El și Tanți veniseră pe jos, ea cu pantofii fără tocuri, împreună cu socrii lui și cu frații ei. Le luaseră din fața hotelului pe Maica Lili și pe Rica. Maica Lili fusese dis-de-dimineață acasă la cuscri, să facă plăcintele. Îi ieșiseră bine, așa că îi dispăruse îngrijorarea; îi rămăsese doar nemulțumirea că fiul ei își făcea nunta în orășelul ăsta, nu la București. Ricăi îi trecuse agitația cînd își văzuse soțul venind de la gară.

Tanți se îmbrăcase cu rochia pe care avea s-o poarte și la biserică, dar nu-și pusese voalul pe cap. Era tot palidă de oboseală, fără ca asta să-i scadă frumusețea; paloarea îi dădea o notă de fragilitate, i se păru lui Gigi. Domnul Haikis își parcase automobilul la intrarea în primărie și le împărțise buchete de garoafe celor care n-aveau flori la ei. Domnul Fănică reușise să se îmbrace în costumul lui negru, cu dungi albe, pe care nu-l mai purtase de mulți ani. Răsufla prudent, să nu-i crape haina la cusături. Doamna Virginia își ținea poșeta cu amîndouă mîinile, în dreptul burții. Avea cearcăne la ochi, însă privirile îi alergau în toate părțile, ca la ea în curte, cînd își număra găinile.

Gigi era și el nedormit, dar, cînd o auzi pe funcționară sîsîindu-și cu gravitate discursul, îi trecu oboseala. Semnară în registru cu stiloul lui verzui, Pelikan, apoi oficianta îl îndemnă să *felisite* mireasa, încît începură amîndoi să rîdă.

Alaiul se rări pe drumul către biserică. Omul partidului le spusese la revedere încă de pe treptele primăriei, urmat de directorul IMUM-ului și de Nelu Aflat. Mircea Stoian își netezea gînditor mustața. Fostul ofițer al armatei regale își învinse temerile și intră zîmbind în biserică, ținînd-o de braț pe Tanți,

care-și pusese voalul, în timp ce Rica îl conduse la altar pe Gigi și se opri cîteva secunde să-și șteargă lacrimile.

Cei doi dascăli și părintele Picioruș începură să cînte. Gigi o auzi pe Maica Lili că le ținea isonul, cu vocea ei puternică. Rica, lîngă el, intră și ea în cor. Domnul Fănică îi ceruse aparatul de fotografiat lui Stoian. Ca să poată face poze nestingherit, își scosese haina. Cu cămașa lui albă, în lumina puțină din biserică, ai fi zis că era o fantomă corpolentă care se plimba de colo pînă colo, în căutarea celor mai bune poziții.

81

Socotind că era rost de mușterii, Șukuri și-a tras și el birja în fața bisericii. Domnul Fănică se înțelesese cu Memet să-i ducă acasă pe miri și pe doamne, dar, după poza de grup de la ieșirea din biserică, Haikis se oferi să facă acest serviciu cu automobilul său pentru tinerii căsătoriți și pentru părintele Picioruș, care venea să binecuvînteze petrecerea. Popa nu avu nimic împotrivă, dar ceru să stea în față. Avea oarece dureri la picioare. În timpul unei discuții la Securitatea din Constanța, bietul părinte fusese bătut cu o țeavă de plumb peste țurloaie și-l chinuiau de atunci niște junghiuri care veneau fără veste și plecau după multe ore. Doamna Virginia îl întrebă dacă se ruga să-i treacă. Picioruș nu-l amesteca pe Cel de Sus în durerile lui pămîntești. Erau alții care sufereau mai mult decît el. Apoi îi zîmbi lui Tanți și-i spuse că era cea mai frumoasă mireasă pentru care slujise.

Gigi rîse. Un elogiu venit din partea preotului, aur curat! Cînd aflase de la doamna Virginia, care știa de la preoteasă, cîte

pătimise Picioruș în timpul anchetelor, decretase că acest om ar fi trebuit trecut în rîndul sfinților încă din viață. La liceu, Gigi lua doar 8 la religie, fiindcă punea întrebări obraznice, cu care tulbura orele, întrebări pe care s-ar fi sfiit să i le adreseze acestui părinte.

În mașină, domnul Haikis claxonă îndelung înainte de a o lua din loc, deși nu era nimeni în fața micului său Topolino. Picioruș îl întrebă ce-i venise. „Ca să alungăm ghinionul, părinte!“ „Un om rațional ca dumneata…“, se miră preotul. „De cîțiva ani m-am convins că ghinionul – sau cum vreți să-i spuneți – există!“ Și din observațiile sale era nevoie de un car de noroc ca să țină ghinionul la respect. Preotul, persoană doxată, devenea sever cînd avea de-a face cu superstiții. Acum schimbă subiectul: „Ce zi frumoasă!“. Haikis își conducea mașina încet, ca să nu se îndepărteze de cele două trăsuri cu nuntași. Frații lui Tanți depășiră automobilul, coborînd strada în fugă. „Ce-i cu ei?!“, se întoarse comisionarul spre Tanți. „Se duc să deschidă poarta mare.“

Cînd să intre cu mașina pe poartă, Haikis claxonă din nou, să se îndepărteze orătăniile. Stîrni cîinele, care se puse pe lătrat. Tanți îi spuse în șoaptă să tacă. Leu o ascultă imediat și ea se întoarse spre Gigi, ca în noaptea cînd îi demonstrase ce puteri avea asupra cîinelui.

Rămaseră toți patru în mașină pînă intrară în curte și birjele. Părintele Picioruș se dădu jos, îndreptîndu-se de șale cu un oftat. Haikis trase spătarul scaunului în față, să iasă mirii din mașină. Doamna Virginia sări din trăsură și dădu fuga în casă, pentru firești nevoi, se gîndi Gigi. Pe sală era un paravan în spatele căruia așteptau trei oale de noapte. Soacra lui ieși iute cu o cană mare de sticlă plină cu apă. Lîngă el, părintele

oftă din nou, încruntîndu-se: „Superstițiile astea!“. „Treacă de la dumneata acest pahar!“, îi sugeră vesel Haikis, care citise și Noul Testament, nu numai Tora.

Maica Lili dădu din cap mulțumită de sprinteneala cuscrei sale. O cană cu apă, să le iasă mirilor cu plin, era o idee cum nu se putea mai bună. Cînd preda gospodăria la Școala de Fete, ea, care era atît de rațională, le spunea elevelor din ultimul an că la nuntă sînt felurite obiceiuri discutabile, tradiții țărănești, unele și de mahala, altele pe care niște viitoare doamne ar face bine să nu le încurajeze, dar nu să le refuze. La ieșitul cu plin, de pildă, singura lor grijă trebuia să fie să nu-și ude rochia.

În urma doamnei Virginia apărură gravi și nădușiți Mircea și Tudorică, cu cîte o tavă cu pahare înalte cu șampanie. Paharele, imitații reușite de cristal, scînteiau în lumina soarelui. Una dintre nuntașe, colegă cu Tanți la Alimentară, întinse mîna să ia unul de pe tava dusă de Tudorică. Băiatul făcu un pas înapoi și strigă supărat: „Mai întîi nașii!“. Mircea se apropie ceremonios cu tava lui de părintele Picioruș: „Serviți, domnule părinte!“ și de-abia după aceea de el și de Tanți. Fratele ei își găsise serviciu la un GAS, dar deocamdată doar de probă. Poate din pricina asta avea un zîmbet cam strîmb. Pe poarta mică intră nevasta preotului, mică și slabă, împreună cu cei care nu încăpuseră în birje. Picioruș mai luă un pahar de pe tava lui Mircea și se apropie de ea, cît putea de repede. Preoteasa îi scurtă drumul cu pași iuți.

Răsună vocea domnului Fănică: „Dragii noștri, vă rugăm să poftiți la masă!“. Tăticu’ își recăpătase glasul de pe vremuri, îi spuse Tanți fericită lui Gigi, care o rugă să-i țină paharul, ca să-și aprindă o țigară. Pe sală, mesele cu fețe albe cu pahare de trei feluri, cu tacîmurile înfășurate în șervețele de hîrtie și cu

farfuriile pe care scria *Restaurantul gării din Medgidia.* La lavoarul de pe hol, nuntașii care doreau să se spele pe mîini făcură o coadă mică.

82

Tudorică era singurul din casa asta care nu-i aștepta pe americani, adică din această jumătate a ei, fiindcă în cealaltă jumătate a ei, unde era Agrosemul, cu intrare la stradă, statul îi plătea chirie văduvei Scipione, proprietara. Slab și negricios, Tudorică era mai inteligent decît fratele lui mai mare, dar se ducea atît de rar la școală, că n-avea cînd să-și folosească acolo inteligența. Trăia și el de pe o zi pe alta, ca toți ceilalți din casă – aici Gigi se includea și pe el –, dar nu din convingere. N-avea încotro. Tudorică era prieten cu băieții croitorului Leța, care îi vota pe *ăștia* și le făcea propagandă, în speranța că vor deschide în oraș un atelier de croitorie peste care să-l pună șef.

De două luni, de cînd se mutase aici, Gigi se străduia să se deprindă cu provizoratul din casă. Făcuse cîteva schimbări pe care mai întîi le discutase îndelung cu domnul Fănică, ca să n-aibă aerul că a venit aici să facă revoluție. Ordine era doar în pivniță și în bucătăria din fundul curții. În camere și pe sală, lucrurile erau puse la întîmplare, ca să încapă și piesele din mobilierul restaurantului gării pe care doamna Virginia nu se îndurase să le pună în pivniță. În șifonierul din camera lor, Gigi făcuse loc cu greu și hainelor lui. Tanți își păstra toate paltoanele, rochiile și fustele din adolescență, chiar dacă-i rămăseseră mici și începuse să plîngă în duminica în care Gigi îi

propusese energic să mai dea din ele cerșetorilor rătăcitori care veneau din obișnuință la poarta doamnei Virginia.

Domnul Fănică îi spusese într-o seară, cînd se cam întrecuseră cu șprițurile și îi povestea despre vremurile lui bune, că Tanți avea un apartament la București. Gigi își închipuise că socrul lui, amețit de vin, începuse să creadă în visele cu care își alina nopțile. Tanți, cînd îi vorbea de zestrea ei sumară, nu pomenea de nici un apartament, iar doamna Virginia nici atît. În aceste două luni, Tanți începuse să se schimbe. Din retrasă și tăcută, cum o știa, era tot mai comunicativă, și cu el, și cu trecătorii de pe stradă. Golanii nu mai îndrăzneau să fluiere după ea și milițienii care o ignorau pe cînd umbla cu basma pe cap îi dădeau bună ziua. Doctorul Tefik era de părere că domnișoara, cum îi zicea în continuare, înflorise din nou de cînd se măritase. Așa fusese în adolescență, îndrăzneață și vorbăreață și, cînd se ducea în centru cu domnul Fănică, făcea piruete ca balerinele în dreptul primăriei. Așa le aducea aminte că era regina balului celor cu care domnul Fănică se oprea să pună la cale vreun alișveriș.

La o săptămînă după ce se căsătoriseră, responsabila Alimentarei o trecuse pe Tanți în tura de dimineață, ca să aibă timp și de casă, dar cu o condiție. Să vină seara să închidă casa și să treacă banii în actele magazinului. Gigi o însoțise două săptămîni, adică pînă în seara cînd avea de terminat un proiect și i-a spus că vine mai tîrziu s-o ia de acolo. Nu era numai proiectul. Se plictisea să patruleze o jumătate de oră prin fața Alimentarei, cît îi trebuia ei să încheie socotelile prăvăliei. Tanți s-a indispus puțin, îi plăcea să fie văzută la braț cu „omul cel mai deștept din oraș“, dar nici prin cap nu-i trecea să pună în balanță micul ei orgoliu cu treburile lui de inginer.

Cu toate că simțul lui de ordine tresărea cînd se întorcea acasă, Gigi se simțea fericit. Nu-și mai făcea de lucru în laborator după ce suna sirena pentru cei ce veneau în schimbul doi și nici nu se mai oprea din drum, după-amiaza, să stea de vorbă cu Tefik. Îi dădea bună seara și atît. Doctorul scotea capul din dugheană și-i zicea „Complimente acasă!“.

O dată pe săptămînă, miercurea, se duceau la 11 Iunie să danseze, deși Tanți se încorda și acum cînd intrau în restaurant, cu toate că președintele raionului le spusese, la o săptămînă după ce fuseseră la starea civilă, că regreta că n-avusese *plăcerea* să-i căsătorească. Gigi a presupus că pe ipochimen îl luase regretul după ce aflase că Omul partidului și directorul IMUM-ului fuseseră în asistență.

Duminica se suiau în personalul de la ora nouă, la clasa a II-a. La Constanța mergeau pe jos pînă pe faleză. În piața din centru îi făceau cu mîna poetului de bronz. Gigi își ștergea ochelarii, ca să-l vadă mai bine, și-i spunea lui Tanți: „Parcă e mai puțin trist azi, nu ți se pare?“. Cînd se întorceau de pe faleză, făceau o lungă escală la baia publică, de unde Tanți ieșea cu părul încă ud și roșie în obraji, apoi intrau la restaurantul unde se descărcase bateria Buickului.

Tanți ar fi vrut să meargă și la București, în vizită la Maica Lili și *poate* și la Rica, ceea ce Gigi refuza. Nu-i spunea de ce cînd îl întreba și, cînd ea insista, ca să n-o mintă, pretexta că nu-i mai plăcea Bucureștiul. Ăsta era adevărul: în visele lui cele mai urîte se ascundea de o primejdie necunoscută în podul casei de pe Calea Rahovei. Cățeaua Diana era bine, îl anunțase Maica Lili. O adusese cu coteț cu tot în curtea lor din Alexandriei, după ce găsise niște chiriași în carne și oase pentru casa de pe Calea Rahovei.

83

Își păstrase căsuța pentru corespondență de la poștă. I se părea mai sigur așa, chiar dacă bănuia că Tanți nu i-ar fi deschis scrisorile, la fel cum nu-i umbla nici în servietă. Dar, dacă ar fi primit acasă scrisori pe care nu i le-ar fi citit și ei, ar fi făcut-o să-și închipuie că avea cine știe ce secrete. Poate că la fel s-ar fi întîmplat și dacă le-ar fi scris Maicăi Lili și Ricăi fără să-i arate și ei scrisorile. Așa că Maicăi Lili îi scria după-amiaza, cînd rămînea singur în laborator. Scrisori scurte, dar cu multe întrebări. Cum o mai duceau cu sănătatea învățătorul și doamna lui? Cum se simțea unchiul Tăsel? Erau întrebările pe care le repeta în fiecare scrisoare, pînă cînd Maica Lili i-a scris că o să-l anunțe ea dacă avea noutăți despre cei doi și despre alții.

Nici unul dintre cunoscuții și rudele lui Gigi nu se însănătoșea. Tăsel fusese trimis la sanatoriu, nu se știa pentru cît timp, după ce doctorii îi diagnosticaseră boala. Învățătorul și soția lui sufereau de ceva pentru care nu exista tratament. Maica Lili mai auzise că se îmbolnăvise și Tonghioiu, colegul lui de facultate, care fusese dus de urgență la spital. Pe ea o vizitase cineva de la dispensar și-o întrebase dacă el era bine. Plecase cam nedumerit, că nu știuse ce să-i spună. Cățeaua era bine, păzea curtea. Vecinii și lumea din cartier mai primeau vizite neanunțate. Domnul Valerianu plecase de acasă. Tanți și cuscrii ce făceau?

Gigi îi citea lui Tanți doar scrisorile pentru Rica și pe cele pe care le primea de la ea. Nu și scrisorile în care sora lui mai făcea cîte un comentariu acru despre cumnata ei. La cele de la Maica Lili ar fi trebuit să-i explice lui Tanți cum era cu bolile și

cu vizitele despre care-i scria maică-sa. Înțelegea curiozitatea ei despre viața lui dinainte de a fi venit la Medgidia, dar, dacă i-ar fi spus că fusese șeful TUNȚ-ului la Politehnică sau că stătuse ascuns 847 de zile și ar fi pățit ceva după aceea, *ăștia* ar fi luat-o și pe ea la întrebări, la fel cum procedaseră cu doamna Chițu, pe care o arestaseră pentru tăinuire. Gigi prefera să nu se gîndească la toate astea. Își scanda de unul singur, cu glas tare, din oda lui Horațiu: „Carpe diem, quam minimum credula postero!“, deși cea de-a doua parte din sfatul anticului, să aibă cît mai puțină încredere în ziua de mîine, îi strepezea gura. În ziua de azi se afla și o parte din ceea ce avea să se întîmple mîine, încît, la o adică, nici pe ea n-ar fi trebuit să se bizuie prea tare. Horațiu trăise și el în vremuri tulburi, chiar dacă lucrase la stat și fusese cadorisit de Mecena cu o moșie pe care nu i-o confiscase nimeni. Profesorul de latină de la Mănăstirea Dealu, admirator înflăcărat al acestui *poeta laureatus*, scria și el versuri pe care le publica prin reviste. Cînd le arăta și lor vreo revistă cu poeziile lui, cu o modestie prefăcută, Gigi șoptea: „Carpemus diem!“, cu o ironie pe care profesorul-poet n-o sesiza. Ori poate că, transportat de emoție, cum era, domnul profesor nu-l auzea.

Uneori, cînd se ducea la poștă și deschidea căsuța de lemn în care-l așteptau scrisorile, pe Gigi îl lua o nostalgie după zilele de la internat în care își auzea numele rostit de elevul de serviciu care le aducea corespondența în dormitor. Profesorul diriginte avea dreptul să le citească scrisorile, dar nu-l folosea decît în cazuri excepționale, cel puțin așa pretindea. În clasa a X-a, lui Gigi îi venise prima oară ideea să-și ia o căsuță la post-restant, dar la oficiul poștal i se răspunsese că acest *serviciu* nu era pentru minori. În timpul războiului se cenzurau ziarele și

scrisorile care veneau de pe front, lucru de înțeles. Acum, apropo de *carpe diem*, Securitatea viola cînd avea poftă corespondența *dușmanului*, în numele luptei de clasă, asta dacă nu o confisca de la poștă.

După ce-i trecea nostalgia, pe Gigi îl apuca o furie neputincioasă și îl trecea nădușeala, încît Tanți, cu mirosul ei fin, îl întreba acasă cine-l mai enervase. „Ăștia!“ și se abținea să înjure, ca să nu simtă ea nevoia să-l consoleze, ceea ce l-ar fi umilit. Ieșea pe sală și ciocănea la ușa socrilor săi. Domnul Fănică nu-l mai invita să intre. Ieșea el după ce-o anunța pe doamna Virginia că are ceva de discutat cu Gigi.

Se așezau la masa din hol și Gigi îl întreba ce mai auzise la radio. Socrul său se însenina la față: domnul Ghiță Ionescu era convins că Occidentul nu va mai tolera samavolniciile! „Alaltăieri tot așa zicea! ’L-în cur pe mă-sa și pe ăsta!“, își dădea Gigi drumul la gură. „Alaltăieri a zis *abuzurile*!“, preciza domnul Fănică. „Cu *samavolniciile* ne pune în gardă. Eu așa zic!“ și se ridica să aducă vinul și un sifon, să nu mai discute pe uscat.

84

Șase zile. Lume multă, ca niciodată, dincoace de peronul gării, între parc și magazia de mărfuri. În loc să-și continue drumul spre casă, Gigi trecu strada. Milițienii suflau în fluiere și șeful lor, plutonierul-major Popescu, le striga oamenilor să se împrăștie. Locomotiva acceleratului de ora cinci, care nu oprea în Medgidia, pufăia în dreptul pasarelei. În fața ei, o mulțime de gură-cască, se convinse cu părere de rău Gigi. Se dusese la gară

crezînd că începuse un protest, ceva. Nu era nici un protest. Oamenii țîțîiau uimiți. Cîteva femei țipau înspăimîntate. Una se bătea cu palmele peste obraji.

Un bărbat în halat alb îmbrăcat peste uniforma de ofițer de securitate scoase cu amîndouă mîinile ceva de sub locomotivă. Un bust însîngerat de bărbat, cu fața înnegrită oribil. Mult mai încolo, lîngă un vagon al acceleratului, trei soldați așezau pe o targă restul trupului, îmbrăcat în uniformă de milițian. Pe umerii bustului, Gigi văzu trese de plutonier. Ținea minte cum arăta plutonierul gării, pe care nu-l vedea printre milițienii care-i țineau pe curioși la distanță. Avea un neg pe obrazul stîng, ca și capul pe care-l examina fără rost ofițerul de securitate cu halat pe umeri. Din vorbele celor din jur, Gigi află că bustul era chiar al milițianului gării, care sărise cu brațele ridicate în fața locomotivei, de parcă ar fi vrut să oprească acceleratul, susținea o femeie care zicea că-l văzuse de pe pasarelă. Impiegatul care ieși să salute trenul era de altă părere. Plutonierul a vrut să-și ia zilele. Milițianul Popescu îl puse imediat la punct: „Plutonierul Mancaș a căzut la datorie!“. După care a precizat, ca și cum ar fi fost de față, că milițianul a fost victima dușmanului. Și a început să-i întrebe pe cei din jur dacă-i puteau identifica pe cei care-l împinseseră pe plutonier în fața locomotivei.

Gigi se îndepărtă. Își aminti că pe drum auzise sirena trenului sunînd de mai multe ori, nu o singură dată, ca de obicei. „Un milițian mai puțin!“, își zise cînd traversă strada, încercînd să-și scoată din minte capul însîngerat al plutonierului. Totuși, un milițian care se sinucisese!

Domnul Fănică îl cunoștea pe acest Mancaș de cînd era sergent-major: el îi pusese cătușele cînd îl arestaseră prima

oară. La ordinul lui Popescu, Cîine Roșu, dar orișicît. Așa, în general, era mai cumsecade decît Cîine Roșu, care ar fi arestat-o și pe mă-sa, de al dracului ce era. Dar, dacă cineva se face milițian pe vremurile astea, nu știe în ce se bagă? Că cică nu-i lasă să-și plimbe pulanul acolo de unde sînt. Pe toți îi trimit în altă parte. Pe ăia din Moldova îi trimit pe-aici, pe ăștia de-aici, în Ardeal și pe-ăia din Ardeal, în Moldova, ca să nu șovăie. Cînd Gigi îi povesti că milițianul Popescu – „Ăsta e oltean, analfabetul!“, îl întrerupse socrul său – Popescu, deci, zicea la gară că plutonierul fusese împins de dușmani în fața locomotivei, domnul Fănică, gînditor: „Cîine Roșu e-n stare să bage pe cineva la *țuhaus* ca să-l acopere pe Mancaș al lui“. „Impiegatul a fost martor!“, încercă Gigi. „Și ce dacă a fost martor impiegatul?!“, îl contră socrul și-l invită la gard, să vadă ce se mai întîmplă. Lui Gigi îi trecuse foamea, așa că îșI urmă socrul. Mai întîi se urni trenul, apoi duba raionului, în care se afla pesemne trupul milițianului, trecu prin fața lor și o luă pe drumul spre Constanța. Lumea se împrăștia, dar cam repede! comentă domnul Fănică. Apărură și milițienii și soldații lui Popescu. Între ei, trei bărbați cu cătușe la mîini. „Ce ți-am zis?“, îl întrebă victorios domnul Fănică.

Gigi îi răspunse că oricum miliția n-ar fi bătut toba că i se sinucisese un plutonier. Dar, odată ce inventa țapi ispășitori pentru această sinucidere, se putea trage concluzia că ăsta era un semn pozitiv. Ceva palpabil, nu ca vorbele lui Ghiță Ionescu. Domnul Fănică nu-l contrazise; se uită lung și sceptic la el, iar cînd ajunseră în casă rosti cu părere de rău: „Pozitiv, dar cătușele și pulanul tot la ei sînt!“.

85

Începuseră să-l strîngă pantalonii de toate zilele. În schimb, vesta cam largă de la costumul negru, cel pentru ocazii, acum îi venea turnată. Într-un cuvînt, se îngrășa, cu toate că mergea mult pe jos și joia, la IMUM, cînd primea damigenele cu chimicale pentru analizele de laborator, le căra cu mîna lui la magazie. În liceu era cel mai slab din clasă. Îi crescuseră mușchii de pe urma exercițiilor fizice, dar avea burta plată, chiar cu o ușoară tendință spre concavitate. Un cavalerist, cum se visa Gigi în clasa a IX-a, trebuia să atîrne cît mai puțin pe spinarea calului, ca să nu-l obosească. Profesorul instructor îl trăsese însă de mai multe ori deoparte și-i spusese să mănînce mai mult, fiindcă Mănăstirea Dealu era școală de militari, nu de jochei. Gigi își golea totdeauna farfuria cu felul doi, uneori mai cerea o porție și își prelungea plăcerea desertului mestecînd încet. Cu supele și cu ciorbele se descurca mai greu. Erau gustoase, totuși după trei-patru linguri împingea farfuria deoparte, plictisit, chiar și cînd nu mai putea de foame. În facultate începuse să mănînce și supă, dar asta mai mult ca să nu i se facă foame în oraș; n-avea bani de restaurant.

Doamna Virginia gătea bine și Tanți se pricepea la prăjituri. Poate că-i adăugau ceva la greutate și șprițurile pe care le bea cu domnul Fănică, după masă. Lui Tanți nu i se părea că se îngrășa. Îi spunea mulțumită că se mai împlinise, ca tatăl ei în tinerețe. În privința cinei, căci de acolo i se trăgea, Gigi se gîndea că perioada cît locuise la fostul hotel Traian, cînd se culca des cu burta goală, avusese și părți bune. Nu era rău de foame, ca Maica Lili, care devenea țîfnoasă cînd nu mînca la timp și de trei ori pe zi, așa că ar fi putut sări peste cină, însă și-

ar fi jignit soacra dacă i-ar fi zis că nu-i e foame sau, mai rău, că vrea să slăbească. O luă de cîteva ori pe Tanți în excursii pe jos pînă la Tortomanu. Ea nu le vedea rostul, nu era nimic interesant la Tortomanu și o dureau picioarele de mers. Drumul pînă acolo era desfundat de șenilele tancurilor sovietice, care făceau instrucție de front dincolo de pădure. În fața caselor de chirpici netencuite de pe partea stîngă – pe dreapta era un deal de pămînt galben pe care nu creșteau decît ciulini –, copiii se jucau în praf, în picioarele goale.

La întoarcerea din cea de-a doua expediție, care se încheiase la dus, ca și prima, la marginea pădurii, Tanți l-a întrebat cu voce caldă: „Nu vrei să avem un copil?“. Gigi o ferea să rămînă însărcinată și atunci cînd i se terminau prezervativele de care-i făcea rost Nelu Aflat, de la Constanța. Ăsta era tonul cu care-l făcea totdeauna să-i îndeplinească dorințele. Nu și pe asta! „Astea-s vremuri de făcut copii?“ „Mama l-a născut pe Tudorică în război, în ’44. Pe mine, cînd avea 22 de ani, la Slobozia.“ „Ea și domnul Fănică stăteau într-o singură cameră, ca noi?“ „Iarna făceau focul numai în dormitorul lor.“ Gigi își scoase ochelarii și-i șterse de praf. „Domnul Fănică avea de lucru noaptea?“ „Se trezea la trei dimineața să aprindă cuptoarele la brutărie. Avea și cuptor de pîine, și cuptor de covrigi“, își aminti Tanți. Domnul Fănică îi povestise ceva despre brutăria lui, dar mai mult despre anii cînd se făcuse fotograf și se ducea pe la bîlciuri și la tîrguri cu două aparate. Unul pentru poze la minut, cu trepied, și altul *de mînă*, un Leica, cu care poza instantanee, de trebuia apoi să developeze rollfilmul și să-l treacă pe hîrtie fotografică, treabă migăloasă cu care se îndeletnicea noaptea, în camere luate cu chirie. Gigi se uita cu admirație la el. Domnul Fănică era mîndru că ginerele lui făcea invenții.

Or, Rica, după ce născuse, îi povestise destule despre bucuria ei de mamă și despre multele neplăceri zilnice pe care le aduce un copil. Și Rica avea trei camere la dispoziție, apă curentă la baie și la bucătărie, încît nu trebuia să-l trimită pe Mircea s-o scoată din puț cu găleata. „Nu-mi place ideea asta“, îi spuse lui Tanți. „Deocamdată.“ Dacă i-ar fi răspuns ceva, orice, ar fi fost mai liniștit. Așa însă se gîndi că pentru ea *subiectul* rămînea deschis, ca totdeauna cînd tăcea. „Poate după ce plecăm de aici…“, încercă s-o consoleze. „Păi, atunci să plecăm odată!“, îi spuse Tanți ca și cum era pregătită să facă bagajele.

86

În cea de-a treia excursie la Tortomanu, într-o duminică în care era cald încă de dimineață, i-au ajuns din urmă și au trecut pe lîngă ei tancurile rusești care, cine știe de ce, ieșiseră la instrucție și duminica. Vibra pămîntul. Soldatul care veghea din turela primului tanc, cu caschetă neagră care-i astupa urechile, a strigat ceva în rusește cînd a trecut pe lîngă ei. Tanți s-a speriat și a început să tremure. Sub ea a apărut o băltoacă care a dispărut în cîteva secunde în praful de pe drum. A început să plîngă de rușine, și-a tras mîna dintr-a lui și a pornit înapoi. Nu se uita dacă o urmează. Gigi o ajunse din urmă, își scoase batista din buzunar și i-o dădu în tăcere, jenat, să-și șteargă picioarele de urină, dar și ca să-i treacă rușinea. Tanți strînse batista în pumn. Nu se opri, pășea tot mai repede, de parcă se pregătea să o ia la fugă.

De dimineață, Tanți n-ar fi vrut să meargă în excursie. De-abia cînd el i-a zis că se duce singur, să facă mișcare, și-a căutat

rochia galbenă de drumeție și pantofii cu talpă groasă. Ea îi spusese de prima oară, îngrijorată, cînd au ajuns pe drumul nepietruit care ducea la pădure și a văzut urmele de șenile: „Pe-aici trec rușii!“ și i-a cerut să se întoarcă. Atît doar că rușii treceau pe unde voiau și la orice oră li se năzărea cu tancurile lor; și pe strada lor, și pe strada principală. Duminica însă nu-și scoteau tancurile din cazarmă, ieșeau numai ei înghesuiți în camioanele care-i duceau la Constanța într-un program de voie supravegheată. Acum, doar nu-i scosese el la instrucție.

Cînd au ajuns acasă, prăfuiți, transpirați și fără să-și vorbească, Tanți a luat de pe sală găleata pentru apa de rufe și s-a dus cu ea la fîntînă. S-a închis în cameră cu găleata plină și cu ligheanul cel mare de sub lavoar. Gigi stătea pe o banchetă în curte. Tanți a ieșit din casă după 40 de minute, îmbrăcată cu altă rochie, de oraș. Se făcea că nu-l vede. A aruncat apa din lighean pe bătătură și s-a întors înăuntru. După două minute a trecut pe lîngă el cu rochia de drumeție într-o mînă și cu pantofii cu talpă groasă în cealaltă și i-a aruncat în lada cea mare de gunoi din fundul curții. La întoarcere l-a anunțat că se duce *la Constanța*, să facă baie. Gigi o așteptase să termine cu ligheanul ca să se spele și el de praf. De dimineață, i-a amintit, se înțeleseseră să meargă la baia publică de aici, din oraș, și pe urmă la restaurant. „Eu mă duc *la Constanța*!“, accentuă ea din nou. Gigi se ridică enervat de pe banchetă: „Singură?!“. „Dacă nu vii și tu, singură.“ „Dacă așa vrei…“, și se duse în casă. Tanți pregătise schimburile, săpunurile și prosoapele pentru amîndoi și le pusese pe pat. Gigi le așeză pe ale sale în servietă. Ieși din casă, apoi din curte și o luă spre centru. Mergea încet, să aibă timp Tanți să-l ajungă din urmă dacă se răzgîndea. Se opri în dreptul gării și se uită la cei cîțiva ce coborau treptele

peronului, veniți cu personalul de Constanța. Următorul tren în aceeași direcție, acceleratul, venea de-abia peste 115 minute. Chiar dacă personalul stătea cinci minute în Medgidia, Tanți n-ar fi avut cînd să-l prindă. Nu se uitase să vadă dacă ea trecuse strada spre gară. Lăsă servieta jos și își aprinse o țigară. Ar fi vrut și nu prea ca ea să se răzgîndească. Începuse să se deprindă cu momentele ei de încăpățînare, cînd își dădea capul pe spate și-și trecea o mîna prin păr, la tîmplă. Dar pînă acum în încăpățînările astea îl includea și pe el. Or, dacă s-ar fi dus la Constanța de una singură, n-ar mai fi fost același lucru. N-o mai așteptă.

După baie nu se duse la restaurant, cum programaseră, se grăbi spre casă, deși, dacă Tanți plecase, degeaba se grăbea. Cînd să intre în cameră, își aminti că mai avea ceva de lucru la un proiect. Își lăsase hîrtiile și creioanele în sertarul dulapului cu cărți. Tanți stătea pe pat, așezată în capul oaselor peste cuvertură. Citea sau se făcea că citește. Sări din pat, îl îmbrățișă și-l întrebă dacă-i era foame. „'Le muma-n cur de ruși!“, răbufni Gigi și o mîngîie pe părul încă ud. Stingherit: făcuse baie în lighean? „Dacă am pierdut trenul…“

Ceilalți din casă prînziseră fără ei. Doamna Virginia le ținuse mîncarea caldă în cuptor. Tanți aduse oala cu supă la ei în cameră, iar doamna Virginia o ajută cu farfuriile. Era supa de găină cu găluști care începuse să-i placă și lui. Doamna Virginia nu se așeză lîngă ei la masă. Stătea sprijinită de tocul ușii. Mai mult ca să zică ceva, Gigi o întrebă de ce-i era lui Tanți, și-acum, frică de ruși. „Nu știi ce-au vrut să ne facă nenorociții, să mă scuzi! În tren, cînd avea ea 13 ani.“ Gigi o așteptă să spună mai departe. Doamna Virginia nu găsi de cuviință să intre în amănunte.

87

Se speriaseră și alții de tancurile rușilor, a aflat Gigi luni la IMUM. După ce făcuseră instrucție pe dealurile de dincolo de pădure, sovieticii dăduseră o raită prin comunele din jur și defilaseră în coloană pe strada mare, abruptă, de la Cernavodă. Cînd plecaseră și de acolo, trăseseră proiectile de manevră, de crezuseră localnicii că mai începuse un război. În ziua următoare, de dimineață, tancurile ocoliră orașul de cîteva ori și străbătură încet strada lor. Se opriră la gară, apoi cotiră pe strada principală, răsucindu-și din mers turelele, ca și cum căutau o țintă. Doamna Virginia ieși la poartă să le numere; nădăjduia că se mai împuținaseră. Erau tot atîtea ca ultima oară, îi spuse seara lui Gigi.

Pe domnul Fănică defilarea rușilor îl înveseli, de crezu nevastă-sa că băuse ceva încă de dimineață. „Lasă, Virginio, că-i bine!“, îi spuse și, cînd Gigi se întoarse de la serviciu, îi spuse și lui că era de bine ce se întîmplase. Oricît de isteț i se părea socrul lui, de astă dată îi răspunse că el nu înțelegea în ce consta acest bine. „Păi, nu vin alegerile, Gigi?“ Tocmai, că veneau: rușii făceau demonstrații de forță. „Aia zic și eu“, continuă binevoitor domnul Fănică. Dar ia să fi fost rușii siguri că ăștia sînt stăpîni pe situație, își mai scoteau tancurile din cazarmă? Gigi nu era de aceeași părere: „Stalin vrea să ținem minte la cine e puterea. Și ăștia, pe care-i umilește, și ceilalți, în care vrea să bage frica“. „Ce s-o mai bage, că e acolo.“ „Da, domnule Fănică, dar vrea s-o scoată la suprafață, să nu uităm de ea.“ „Și era musai să iasă la plimbare acum? După alegeri nu puteau?“ „O să iasă și după alegeri. Pariem?“ „Ce să pariem, că și eu cred c-o să iasă. Pe-asta cu umilirea n-o cred. Dacă le vine

pofta să-i umilească, îi cheamă la Moscova și le zic acolo, la secret, ce vor să se zică.“ Gigi își luă ochelarii de pe nas: „Stalin n-are încredere în nimeni! Nu vezi cum îi judecă și pe ăia din jurul lui?“. „Dă-l sub mustața mă-sii și p-ăsta!“, înjură cu perdea domnul Fănică.

Totuși, se mai gîndi Gigi, poate că și socrul lui avea dreptate. În ziare se scria numai despre alegeri – cum se întîlneau candidații cu poporul și ce îi promiteau – și despre cîrmuirea înțeleaptă a partidului. La radio, după știrile despre pregătirile pentru alegeri, se auzeau marșuri și muzică populară și cîntece sovietice printre ele.

Învățătorii și profesorii din Medgidia mergeau din poartă în poartă cu niște catastife, să-i înregistreze pe nou-veniții cu drept de vot, și le spuneau tuturor unde să se prezinte duminică, să nu încurce secțiile. Celor care ziceau că pleacă din oraș cu vreo treabă dascălii mai în vîrstă le dădeau sfatul să se ducă mai întîi să voteze, că se fac liste cu absenții și cine știe la ce-ar putea fi folosite. Unii dintre cei mai tineri, veniți în oraș ca milițienii, din toată țara, le ziceau ăstora cu treburi că votul exprimă atașamentul sacru față de partid și de popor, așa că să lase deoparte orice altceva și să se ducă să voteze.

Duminică, încă de dimineață, trei camioane de la IMUM străbăteau orașul pline de bărbați și femei în salopete sau în costume populare care făceau cu mîna și scandau din cînd în cînd: „Toți votăm azi cu mult spor pentru partid și popor!“.

Gigi și domnul Fănică își comunicau părerile prin perete, în timp ce se îmbrăcau. Asta era o mascaradă fără margini (Gigi)! Mascaradă? Mai rău! A ajuns urna ca privata, că ăștia se șterg undeva cu voturile noastre (domnul Fănică)! Apoi, îmbrăcați ca pentru ocazie, se duseră la școala primară de pe una din

străduțele în pantă care dădeau în piață. Domnul Fănică și soția mergeau înainte. Doamna Virginia nu se uita nici în stînga, nici în dreapta, în timp ce socrul lui, după obiceiul orașului, spunea bună ziua la toată lumea, ceea ce făcu și Gigi, în silă. Tanți răspundea la saluturi cu zîmbete strepezite.

În cabină, Gigi împături hîrtiile ștampilate pe care i le dăduse unul dintre membrii comisiei în schimbul buletinului – făcea act de prezență, nu mai mult! – și le vîrî în cutiile de carton sigilate cu ceară roșie.

Cînd se întorceau acasă, domnul Fănică remarcă încîntat că erau închise cîrciumile, ceea ce îi dădea dreptate că ăștia nu erau atît de tari cît ar fi vrut ei să creadă lumea.

Luni de dimineață, rușii făcură o tură prin oraș cu tancurile, dar nu-și mai învîrtiră turelele în căutarea unei ținte, ca data trecută. Apoi își luară viteză spre Cernavodă, l-a informat seara doamna Virginia. Gigi auzise tancurile din laborator, și cînd se duceau, ridicînd praful, și cînd s-au întors, cu o solemnă încetineală.

88

Cinci zile. Îi mai trecuse frica lui Titi Cojoacă să nu se facă arestări și la IMUM, ca la Canal. Ori poate așa i se părea lui. Îl și slăbiseră frigurile pe Titi și pesemne că de grija bolii nu-și mai întorsese pe toate fețele ipotezele că-l aștepta aceeași soartă ca pe inginerii de la Canal condamnați la moarte. Sau la închisoare pe viață, ceea ce, zicea el, nu era același lucru, dar nici departe. Pe lîngă pastilele de chinină, doctorița Lea îi recomandase să bea ceai de scorțișoară îndulcit cu miere și să stea acasă o

săptămînă. Titi își dublase de capul lui porția zilnică de chinină, dar nu găsise scorțișoară pentru ceaiuri. Îl rugase pe Nelu Aflat să-i facă rost de scorțișoară de la cunoștințele lui din port. Nelu căutase. Se alesese numai cu promisiuni, despre care-i vorbise încurajator lui Titi. Cum nu exista un înlocuitor pentru scorțișoară, cum era cicoarea pentru cafea, Cojoacă bea apă caldă îndulcită cu miere.

În privința repausului la pat, Titi îi zisese doctoriței că i-l scrie degeaba în rețetă. Acum să intre în concediu medical?! Doamna doctor nu știa ce se întîmplase la Canal? Știa, dar ea trata boli, nu făcea recomandări politice.

Doctoriței îi ardea de ironii, îi spuse Titi, care-și ducea frigurile la serviciu, cu părere de rău că malaria nu era molipsitoare, să se sperie conducerea și să-l trimită acasă. Gigi se mira că Titi îl aștepta să plece împreună de la serviciu, după ce-l chemase căpitanul Popazu la o convorbire peste rînd. Cojoacă o fi fost mai îngrijorat ca oricînd de frigurile lui, dacă îi scăzuse interesul pentru noutăți și bîrfe! Gigi îl puse la curent cu ultima lui întîlnire cu Popazu, milos, dar și cu o urmă de sadism. „Ce, mă încerci?“, ricană Titi. „Nu, mă, te previn… Ca să știi“, îi răspunse, de astă dată doar milos. Bietul Cojoacă se străduia să nu mai clănțănească din dinți și se uită rătăcit la el. Îl luă de braț, să nu cadă. Titi nu-și scăpă servieta din mînă, cum se temea Gigi, dar se sprijinea de el în mers.

După cîțiva pași, Cojoacă își retrase brațul: „Așa-mi face. Cînd mă ia, cînd mă lasă“. Își revenise, se convinse Gigi cînd celălalt întoarse capul să vadă dacă nu era careva în spatele lor. Pe Popazu îl apucase zelul fiindcă era vorba că-l schimbă de aici, îl anunță Titi. „Așa crezi tu sau ai aflat de la cineva?“ Îi spusese Nelu Aflat, care auzise de chestia asta de la cineva din

Constanța. De unde făcea Nelu rost de asemenea informații?! „Asta te interesează pe tine?“ Mai bine ar fi fost mai atent; ce-i venise să se ducă la înmormîntarea aia? Dacă Tanți fusese prietenă cu mortul, ce era să facă? „Să treci pe partea cealaltă, nu să te expui!“ Titi nu înțelegea cum putea Gigi, cu mintea lui brici, să comită asemenea greșeli. Ca să-i facă impresie lui Tanți? „Și ce să fi făcut, s-o trag în casă cu forța?“ „Puteai să-i explici că ăștia nu iartă nici morții, dar viii!“ Gigi se enervă, cu toate că-i dădu dreptate în gînd lui Cojoacă. Nu era deloc sănătos să atragă astfel atenția. Dar nici să-i dea lui Tanți probe de lașitate nu i se părea bine. „Asta-i viața!“, îi răspunse lui Titi, ca și cum viața ar fi hotărît în locul lui ce să facă. Și adăugă: „Nu putem trăi oricum!“. Lui Cojoacă începură din nou să-i clănțănească dinții mărunt. Îl luă de braț, dar Titi se opri și se rezemă de gardul de fier de la Competrol. Își strînse servieta la piept cu o mînă și cu cealaltă își scoase din buzunar pliculețul cu pilule de chinină. Îi tremurau degetele, așa că îl rugă să ia o pilulă din plic și să i-o pună în palmă. După ce înghiți pilula, Titi izbuti să-și deschidă servieta și luă dinăuntru o sticlă de jumătate de litru cu așa-zisul lui ceai. Gigi îi luă servieta. Dar celălalt tot scăpă sticla din mînă, care se sparse aproape fără zgomot. Titi înjură sticla de mamă.

Cînd ajunseră la el acasă, Gigi îl invită înăuntru, să se odihnească și să bea un ceai după chinină. Cojoacă îi spuse că nu voia să deranjeze și merse înainte. La gară, Gigi îi făcu semn cu mîna birjarului Memet și-l strigă, să-l scoată din moțăială. Se urcă și el în birjă, chiar dacă Titi îi spuse că nu era nevoie. La hotel, recepționera îi întrebă dacă să dea telefon la dispensar. Apoi pentru Gigi: „Domnul inginer e așa devotat cu serviciul, de n-am pomenit!“. Titi îi spuse răstit recepționerei că n-avea

nevoie de doctor. În cameră se trînti pe pat, cu fața în sus. Nu era păcat că de malarie nu se moare? îl întrebă pe Gigi, care se apucă să-i facă ceai și nu-i răspunse.

89

Cînd mai făcea cîte o afacere, domnul Fănică îl întreba și pe el, mai mult din politețe, dacă merită. Acum voia să cumpere doi purcei mai crescuți, dar nu prea mult, ca să-i îngrașe pînă la Crăciun, că pe Ilie și pe Rodion îi tăiase pentru nuntă. Dar purcei cum gîndea el, în luna august, mai greu! Auzise în piață că s-ar găsi la Castelu purceluși de 20 de kile. Gigi îi spuse că la porci nu se pricepea, dar că putea să-i facă un calcul de rentabilitate. Așa că duminică se suiră în personalul de opt dimineață. Gigi n-apucă să-și aprindă și a doua țigară că începu trenul să încetinească.

În haltă se dădură jos doar ei doi. Un ceferist tînăr și slăbănog ieși cu un steguleț galben din clădirea mică de cărămidă și-i făcu semn de plecare mecanicului. Apoi dădu fuga înăuntru să anunțe la telefon mai departe că 807 era în orar. Tot el vindea și bilete. Domnul Fănică intră în vorbă cu slăbănogul și-l întrebă unde era un anume Cincu. „E de noapte!“ „O fi dormind, săracul!“, își dădu socrul lui Gigi cu părerea. Ceferistul îi răspunse că n-avea de unde să știe ce făcea la ora asta Cincu. „Mai crește lumea porci la Castelu?“, intră în subiect domnul Fănică. „Eu nu-s de-aici, precizăă mîndru slăbănogul. Or fi crescînd.“ „Faci naveta?“ „De la Cernavodă, raion, nu ca țăranul de Cincu, cu satul lui.“ Ceferistul părea să aibă ceva împotriva acestui Cincu. „Să fii sănătos!“, îi ură domnul Fănică.

„Am avut ghinion cu prostul ăsta!“, îi spuse domnul Fănică. O luară spre sat pe marginea drumului; era nepietruit, în schimb, îl acoperea un strat gros de praf.

Pînă în sat, cam doi kilometri, calculă el după metoda aprecierii distanțelor fără instrumente de măsură, pe care o învățase în clasa a IX-a. Domnul Fănică oftă, nu-i plăcea mersul pe jos. Dar avea o metodă ca să nu obosească, vorbitul. Cincu ăsta avea patru clase primare, începu să-i povestească lui Gigi. Să fi avut șapte, ajungea șef de gară. Taică-su, țăran pricopsit de-aici din sat, pămînt, cai, patru vaci și turmă de oi, dar intrase la pocăiți, după nevastă-sa. Și aia îi făcuse opt copii. Opt!

Cînd l-a născut pe Cincu ăsta, al nouălea, a murit femeia. Și-a luat tat-su o țiitoare, asta i-a adus și ea doi copii. Pe ăia mari i-a pus taică-su la muncă. Pe fete, avea trei, le-a măritat repede; le-a dat pămînt și cîte o vacă, de zestre. Pe Cincu l-a ținut la școală pînă în clasa a patra, cînd l-a dat la Constanța ucenic la CFR. Dintre băieți, patru au murit, trei de boală, unul înțepat cu furca de un vecin. Cincu la Constanța a învățat mai întîi să repare vagoane, dar i-au dat și patalama de cantonier, că s-a dus taică-su cu trei putini de brînză la cine trebuia. Și din cantonier – d-ăsta care mișcă semnalele în sus și-n jos la oră fixă! – a ajuns Cincu impiegat de haltă. Cînd s-eliberat un post aici, la Castelu, a vîndut taică-su un cal, de a primit Cincu postul. Domnul Fănică povestea fără grabă, cu capul mai mult întors spre el, de i se umplură pantalonii de scaieți. Cincu mai muncea și pe-acasă, mai mult cu capul. Pe el îl trimitea taică-su la Medgidia cu putinile de telemea de oaie, că așa îl cunoscuse. Îi cumpăra toată brînza pentru restaurant. Și pe urmă, cît era Cincu de pocăit, bea și el cîteva șprițuri cu sifon mult, la o

gustare și-o friptură, și i se plîngea că-i rămăsese nevasta stearpă după al doilea copil.

Cînd ajunseră pe ulița mare, se făcuse ora nouă. Porțile deschise, ușile caselor la fel, observă Gigi. Pe uliță, nimeni și nu lătrau cîinii. În curtea lui Cincu, mare, cu patru case, tot așa, ușile vraiște. Domnul Fănică strigă mai întîi și, cum nu-i răspunse nimeni, intră pe poartă. Gigi rămase pe uliță. Strigă din nou socrul lui: „Domnu Cincu!!!“, tot nimeni. Apoi îl chemă pe Gigi în curte și-i arătă cîinele care zăcea pe bătătură cu o gaură în cap. I se uscase cîinelui sîngele pe blană. Dintr-o casă de peste drum, o voce dogită de bărbat: „Nu mai striga, bă, că a fugit, și alde Cincu, și toți!“. Trecură amîndoi drumul la omul care ieșise șontîcăind, la gard. „A fugit azi-noapte tot satul, cu căruțele. Le-a zis de ieri poștașul că vine de la Constanța să-i bage la colectivă.“ „Și-a împușcat cîinele domnul Cincu?“, îl întrebă, năuc, domnul Fănică. „L-a împușcat milițienii și comisia cu *lămurirea*, cînd a intrat să caute prin case, cu noaptea-n cap. Toți cîinii i-a împușcat. Uite-l și pe-al meu, că-i lătra!“ „Și dumneata de ce-ai rămas?“, îl întrebă Gigi. „Eu la ce să fug? N-am pămînt, n-am nimic. Da’ m-a bătut să le zic unde s-a dus ăștia.“ Domnul Fănică îi ură sănătate. „Ce sănătate, că nu se lasă comisia! Zic că și-a lăsat ei oameni la pîndă. Că l-a luat și pe milițianul nostru cu ei, să-l ia la întrebări.“ „Și nici la biserică nu e nimeni?“, mai încercă domnul Fănică. Popa fugise cu ei, că și el avea pămînt.

90

Seara, în drum spre casa comisionarului, în cea mai bună dintre rochiile ei din adolescență, Tanți vorbi tot timpul. Pe vremuri, de ziua lui, nenea Haikis primea felicitările și cadourile în restaurantul gării, la clasa I. O parte dintre urări veneau telegrafic de la angrosiștii cu care făcea afaceri și de la contabilii lor. Erau atît de multe, încît Tonel, telegrafistul gării, le prelua pe fir de la poștă, ca să nu bată drumul de zeci de ori factorul, cu tolba lui grea de toval, să-i aducă aceste mesaje urgente. Nenea Haikis îi dădea ei cutiile cu bomboane și pachetele frumoase cu dulciuri, încît Tanți se lăuda că era și ziua ei, nu numai a lui.

De la el învățase contabilitate, cînd Haikis își lua prînzul la restaurant și ea se ducea la el să-i zică poftă bună și l-a întrebat de ce n-are și el o casă de marcat, ca tăticul. Domnul Haikis i-a arătat un carnet gros pe care-l ținea tot timpul la el, într-un buzunar special de la haină și a început să-i spună la ce-i folosește. Se aștepta ca Tanți să se plictisească imediat de explicațiile lui despre *intrări* și *ieșiri*, *balanță*, *venit* și *profit*, dar, cînd a văzut că pricepea, ținea minte și, în zilele următoare, după ce-i zicea „Poftă bună!“, aștepta curioasă să-i mai spună ce era în carnet, i-a povestit cam tot ce trebuia să știe un contabil școlit. Așa că nu împlinise 12 ani cînd domnul Fănică a pus-o să se ocupe în vacanță de registrul contabil al restaurantului, la care el și doamna Virginia nu se pricepeau. După lecțiile acelea, cînd nenea Haikis venea la restaurant împreună cu vreo femeie și ei nu-i mai acorda decît o fărîmă de atenție, Tanți se ducea la doamna Virginia să-i spună că nenea își luase o *urîtă bătrînă*.

Cu o zi înainte, Tanți se dusese la Constanța să-i cumpere un cadou comisionarului. Îi luase un papion cafeniu de catifea și o carte cu probleme de matematică. De cînd ieșise „temporar, de tot“ din afaceri, domnul Haikis se abonase la *Gazeta matematică*, să nu-i ruginească mintea, și se încăpățîna să poarte papion în amintirea zilelor bune – pentru prieteni; deoarece îl obliga îndeletnicirea de comisionar – pentru ceilalți.

Domnul Fănică se dusese mai devreme la cafenea să-l felicite pe Haikis și din partea doamnei sale. Prietenul său nu-și mai serba ziua de naștere. Domnul Fănică nu se sinchisea de a lui de cînd împlinise 40 de ani, dar, cînd era vorba de doamna Virginia și de cei cîțiva prieteni care-i mai rămăseseră, își lua un aer mulțumit de dragul lor și-i firitisea cu micile lui discursuri cu vorbe înflorite.

Comisionarul îi întîmpină îmbrăcat în costum. Își păstrase și papionul la gît. Din partea lui, le spuse, ar fi trecut imediat la halatul de casă și la papuci. Mai venea însă cîte cineva și nu s-ar fi cuvenit să primească în halat. Luă cadoul de la Tanți și sticla de șampanie din partea lui Gigi, în camera care-i rămăsese în casa ocupată de chiriași. Doctorița Lea îi adusese la *biroul* lui din cafenea o pungă cu cafea adevărată. Ea o primise de o săptămînă de la un pacient *important*. O păstrase pentru el, deși Lea era și ea mare amatoare de cafea. „Cu asemenea cadouri îți dau lacrimile de fericire!“, zise comisionarul. Se întoarse către Tanți și se ridică pe vîrfuri ca s-o pupe pe frunte. Apoi către el: „Domnule inginer, dacă frumusețea salva omenirea, cum credea rusul acela prăpăstios, Medgidia ar fi fost de mult salvată de soția dumitale…“

Haikis deșertă cafeaua într-o cutie rotundă de tablă pe care scria *Cafea Mocca* deasupra unui ins zîmbitor, cu turban și

șalvari, care ținea în mînă o ceașcă cu neprețuita licoare. Nu-i întrebă dacă voiau – puse apa la fiert. Gigi îl întrebă ce mai face. „Nimic important, slavă Domnului!“ „Cum adică?“, interveni Tanți, cu vocea aceea încîntată, pe care i-o auzea rar. „Singurele lucruri importante pe care le-aș face m-ar asigura de pușcărie pe termen lung.“ Tanți își duse mîna la gură înfiorată. Gigi rîse, măgulit de această probă orală de încredere din partea fostului mare comerciant de cereale. „Lupta de clasă pe cont propriu?“, îl întrebă. „N-am de gînd să-i dau satisfacție răposatului domn Marx“, îl anunță comisionarul. „Nici nu cred că aș fi în stare. Cînd te gîndești că Marx ăsta a fost tot negustor, ca mine…“ Gigi crezu că pricepe: „Negustor de idei“. „Și de revoluții!“, completă Haikis, brusc posomorît. „Asta a fost afacerea lui Lenin!“, îl contrazise Gigi. „Și-a lui Stalin!“, se revoltă Tanți. „Lenin a fost clientul lui Marx și Stalin clientul lui Lenin. Amîndoi au luat ce le-a convenit de la negustorul cu care au făcut afaceri. Și au vîndut marfa mai departe, pe numele lor.“

„Domnule Haikis, dumneavoastră credeți că bărbosul ăla s-a gîndit vreodată la ceea ce au făcut ăștia doi în numele lui?“ „Nu s-o fi gîndit, dar dumneata ești de acord că i-a plăcut carnagiul de la revoluția francezilor?“ Gigi îi spuse că nu știa. Însă avea încredere în cuvîntul domnului Haikis. „Domnule Theodorescu, ascultați-mă pe mine. Stalin i-ar lua gîtul și unui Marx, pentru *deviaționism*.“ Apoi le propuse să schimbe subiectul; era păcat să strice bunătate de cafea cu o asemenea discuție.

91

Maica Lili a venit în persoană la Medgidia, să-l anunțe pe Gigi că domnul Chițu murise și că unchiul Tăsel fusese condamnat la 12 ani de închisoare. A apărut într-o zi la poartă, era joi, și cu toate că o lătra cîinele nu s-a oprit pînă la ușa casei. Doamna Virginia ieșea să vadă de ce lătra Leu cînd Maica Lili se pregătea să ciocănească în ușă. Cel puțin așa i-a spus seara lui Gigi, convinsă că avusese un semn. Dacă nu striga nimeni la poartă cînd începea Leu să latre, doamna Virginia nu scotea capul pe ușă. La ora aceea trecea poștașul, care înfuria cîinele chiar mai mult decît milițienii și caii de la căruțe. De ce să iasă din casă dacă n-ar fi avut un semn? l-a întrebat pe Gigi. Poate că fusese o coincidență, i-a răspuns, dar puțin intrigat.

Maica Lili își ținea poșeta într-o mînă și o valijoară în cealaltă și, după ce s-au pupat, doamna Virginia a invitat-o înăuntru. Cuscra era încruntată. S-a așezat pe un scaun din sala mică – nu-i era foame, nu-i era sete! – și mai întîi a oftat lung, cu ochii în dușumea, cînd doamna Teodorescu a întrebat-o ce era nou prin București. „Să-l așteptăm pe Gigi“, i-a răspuns cuscrei. Tanți era la serviciul ei, Fănică la piață, să ia una-alta, i-a spus doamna Virginia, să nu se lungească tăcerea. „Dar o vișinată?“, a mai întrebat-o. Maica Lili îi răspunse că ea nu bea alcool decît la masă; o vișinată totuși ar mai fi întremat-o.

Clondirul cu vișinată și păhărelele erau în dulapul din sufragerie. Rămasă singură, Maica Lili se gîndi că Gigi avusese dreptate cu venirea lui în Medgidia. Bucureștiul era periculos. Cînd gustară din vișinată, îi comunică această concluzie cuscrei sale. Doamna Virginia dădu din mînă a lehamite. „Ce periculoși sînt și ăștia de-aici! Ce-au avut cu Fănică, de l-au băgat de două

ori la închisoare și l-au poreclit Portofel, ca pe hoți? Și cîte percheziții și răutăți ne-au mai făcut!“ Maica Lili i-ar fi spus că și ea avusese de-a face cu miliția și că-l ținuse aproape trei ani în ascunzătoare pe Gigi, dar își ținu gura. Dacă el nu le spusese nimic Teodoreștilor despre toate astea, poate că știa mai bine de ce trebuia să tacă.

Domnul Fănică se întoarse de la piață cu două traiste pline. Îi spuse cuscrei ce conțineau. Cartofi roșii de două feluri, pentru salată și pentru mîncare, niște castraveți și mere. Duse traistele la bucătărie și se întoarse repede, s-o întrebe pe cuscră ce se mai auzea. Se adînciră într-o discuție despre domnul Ghiță Ionescu, după ce domnul Fănică își aduse și el un țoi cu țuică. Tot el o convinse pe Maica Lili să ia o gustare pînă vine Gigi. Niște brînză, nițică pastramă de porc făcută de el. „Pîinea e cum e!“, se scuză el. „Și ne-o vinde pe cartelă!“ „La București n-au introdus cartele. Nici nu prea au la ce“, le zise Maica Lili, care nu mai răbdă pînă la întoarcerea lui Gigi și le spuse că Tăsel, fratele ei, fusese condamnat la 12 ani de închisoare, după ce-l ținuseră trei ani la Malmaison. Cumnata ei, Sisica, îi căutase avocat și o refuzaseră toți la care încercase. Pînă și o rudă a lor mai de departe îi spusese Sisicăi că la procese politice nu se amestecă. Îi puseseră un avocat din oficiu, care mai mult îl înfundase. „Doișpe ani pentru el, care era socialist?!“

Maica Lili nu s-a ridicat de pe scaun decît ca să se ducă la umblătoare, de unde se întoarse cam afanisită. S-a spălat îndelung pe mîini la lavoar, turnîndu-și apă din cana cea mare, smălțuită.

Cînd a intrat Tanți în casă, s-a dus s-o îmbrățișeze, cum nu făcuse la nuntă, încît Tanți, alarmată, o întrebă dacă era ceva de rău. „Vai de noi, Tanți!“ și s-a așezat, încît nora ei și-a adus un

scaun de la ea din cameră. De-abia după ce l-a îmbrățișat și pe Gigi Maica Lili a început să plîngă și i-a spus și lui ce pățise Tăsel. Uitînd de etichetă, și-a șters lacrimile cu vîrful degetelor. „Să știi că domnul Chițu a murit! Doamna Chițu e tot la pușcărie.“ „De domnul Mihalache mai știi ceva?“, a întrebat-o. „O fi tot la închisoare. Și domnul Maniu…“, presupuse Maica Lili. Gigi își trînti servieta pe dușumea. „Ăștia vor să ne lichideze, dom’ Fănică!“ Se așează pe scaunul lui Tanți, iar ea pe genunchii lui, după ce vru să-i ia servieta de pe jos și el îi zise s-o lase-n paștele mă-sii acolo. „Ce să facem, Gigi – sîntem la mîna lor.“

Stătură în sala mică pînă noaptea tîrziu și vorbiră pe întuneric pînă cînd doamna Virginia se duse să aprindă becul din sala mare și lăsă ușa deschisă să intre lumina și aici. Tanți mai aduse un scaun pentru ea, ca să aibă Gigi loc să fumeze. Cînd prinse un moment de tăcere, domnul Fănică: „Eu zic să punem masa, Virginio, că e tîrziu!“. „Da’ băieții unde-or fi?“, se îngrijoră doamna Virginia. „La alde Leța. Vin ei“, o liniști domnul Fănică.

92

Patru zile. Cu o seară înainte, Omul partidului fusese chemat de urgență la București. Luase Buickul de protocol, observase Gigi. De obicei, Omul se ducea în Capitală cu trenul. Nelu Aflat, care fusese luni la minister, auzise doar că se întîmpla ceva pe acolo, pe *sus*. Înainte de plecare, Omul le spusese celor din conducere că partidul lua măsuri înțelepte. Îi chemase la o ședință scurtă în care vorbise numai el. Dacă ar fi fost la mijloc

ceva ce avea legătură cu IMUM-ul, directorul s-ar fi dus și el la București. Așa că, dedusese Nelu, partidul lua cine știe ce măsuri interne pentru care avea nevoie și de prezența Omului său de la IMUM. Dacă nu cumva aceste măsuri îl priveau strict pe Om și ăsta habar n-avea în ce constau ele. De dimineață însă, și Pobeda căpitanului Popazu apăru în curtea întreprinderii fără el. O conducea alt șofer și de pe bancheta din spate se dădu jos un tip tinerel în uniformă, cu trei stele mici pe epoleți, urmat de doi civili posomorîți care duceau în mînă niște portharturi. Locotenentul-major mai venise de cîteva ori la IMUM cu trenul de la Constanța. Stătea pînă seara în birou cu Popazu, care îl invita în mașină la plecare. Îl chema Săceanu și era cu o palmă mai înalt decît Popazu, amănunt care părea să-l stingherească, încît mergea la vreo doi metri distanță de căpitanul în civil și un pic în urma lui. Se repezea să-i deschidă lui Popazu portiera mașinii, în locul șoferului, apoi dădea iute ocol Buickului și se așeza timid pe bancheta din spate. Acum călca apăsat și trecea cu o privire rece printre oamenii care veneau la serviciu. Popazu răspundea la bună dimineața, ăsta dădea mut și scurt din cap. Cei doi civili plecară după o oră din biroul căpitanului de securitate cu portharturile pline. La prînz, șoferul cel nou îi deschise calea locotenentului-major la cantină. Pînă atunci, Săceanu avusese, pe rînd, vreo zece invitați în birou, persoane cu funcții de conducere și adjuncții lor.

Se așezară amîndoi, el și șoferul, la o masă de patru persoane. Celelalte două scaune rămaseră neocupate. Săceanu mînuia tacîmurile cu o calmă neîndemînare și, ca să-și răcească ciorba, o umplu cu dumicați de pîine. Șoferul îi urmă exemplul. Vorbeau încet, dar nu în șoaptă și, în timp ce mînca,

locotenentul-major își plimba stăruitor privirea asupra celor de la celelalte mese. Dacă-i susținea careva privirea, remarcă Gigi, Săceanu se oprea din mestecat și îl fixa pe cel care se uita la el pînă-l făcea să se uite în altă parte sau în jos. Cei mai mulți, în jos.

După-amiază, cînd îi veni și lui rîndul la vizită, Gigi văzu că noul șofer ocupase biroul celui dinainte și că venise cu alt registru. Scria mai încet decît Ionel și cu limba scoasă silitor din gură, dar se recomanda spunîndu-și gradul: „Plutonier Fieraru!“. Gigi presupuse că șoferul fusese avansat recent, după mîndria cu care rostea apăsat cuvîntul „plutonier“.

Locotenentul-major făcu și cu el, în tăcere, același joc de priviri ca la cantină cu alții. Cu deosebirea că pe el îl ținea în picioare. În loc să se uite în jos, Gigi îl întrebă în ce scop îl invitase. „Ca să ne cunoaștem, tovarășu’!“ și îi spuse să ia loc. Afișele dispăruseră de pe pereți. Urmașul lui Popazu nu-și ținea pistolul pe masă, dar îi puse aceleași întrebări ca și predecesorul lui, mai puțin aceea despre situația internațională. În loc să se mulțumească să-i răspundă, Gigi îl întrebă ce se întîmplase cu căpitanul Popazu. „Tovarășul căpitan și-a luat concediu“, îi răspunse în silă locotenentul-major. „Cînd vedeți ceva suspect, veniți să-mi raportați, nu așteptați să vă chem eu!“ „Suspect de ce natură?“, se interesă Gigi. „Suspect de toate naturile!“ și Săceanu bătu cu degetul arătător în tăblia biroului, în semn că încheiase cu el. Gigi nu se ridică. Așa că locotenentul-major îi spuse, parcă mirat că mai stătea pe scaun: „Sînteți liber!“.

Cum adică era liber? se întrebă contrariat Gigi în drum spre laborator. Cine se credea dobitocul ăsta? Părea mai prost decît Popazu, care nu era nici ăla vreo minte strălucită, dar i se părea

mai ritos decît celălalt, ca toate slugile pentru care gîndesc stăpînii. Se opri să-și aprindă o țigară. Din nenorocire, domnul Fănică avea dreptate cu pulanul și cătușele! Îl luaseră de aici pe Popazu – în nici un caz ca să-și ia concediul de odihnă, de asta era sigur! – la fel cum îl ridicaseră pe targă și pe milițianul sinucigaș de la gară, dar, chiar dacă se certau între ei acolo, sus și schimbau slugile cu altele sau le făceau să se sinucidă, aveau grijă să-și ia puterea din mînă unii altora fără s-o scape. Exista totuși, își zise, și o parte bună în schimbarea lui Popazu. Dobitocul ăsta nou nu-l întrebase nimic de „situația lui familiară“ și, spera Gigi, hîrtiile pe care Popazu își făcea însemnările despre greșelile angajaților de la IMUM aveau să sfîrșească pe foc, fiindcă, din cîte observase, ăștia urau hîrtiile.

93

După cîteva ploi nocturne, praful de pe străzi se transformă într-un noroi lunecos împodobit cu nenumărate băltoace tulburi. Lui Gigi i se părea culmea ridicolului să umble cu umbrela în mînă, dar fulgarinul lui cenușiu absorbea cu sete picăturile de ploaie, încît după cîțiva pași ar fi trebuit să-l stoarcă. Se îngreuna și îi umezea și haina. Pălăria de culoarea șobolanului rezista cu demnitate, însă, cînd se usca, fetrul ei se umplea de pete pe care nu le putea scoate cu peria. Iluzia că le-ar fi putut face să dispară cu ajutorul unei cîrpe umede ținea doar o jumătate de oră. Își cumpărase o umbrelă de la Constanța în primul an de cînd venise aici. De multe ori o uita în holul laboratorului dacă nu mai ploua, dar își amintea de ea suficient de repede încît să se întoarcă la IMUM, cu un aer

preocupat, ca și cum ar mai fi avut ceva de lucru. Portarul n-avea spirit de observație.

Ploile de toamnă din București aveau ceva melancolic; cele de aici erau posomorîte. De cînd se căsătorise cu Tanți, parcă le mai trecuse posomoreala, dar aveau o tot mai pronunțată notă de monotonie, ceea ce lui Gigi nu-i plăcea să recunoască. Așa că discuțiile lui cu domnul Fănică la masa de pe sală, care începeau seara, deveniră mai interesante, iar noaptea Gigi o găsea pe Tanți mai frumoasă ca oricînd, chiar și pe întuneric.

Titi Cojoacă înfrunta ploaia și bălțile de pe strada principală de cînd ieșea cu o tînără divorțată de vreun an, care se întorsese la numele ei rusesc de fată, Sașa Makarovna. Sașa ajunsese profesoară de rusă la Școala de ucenici. Cînd venise din URSS, împreună cu soțul ei, profesorul de fizică Poenici, predase rusa și franceza la fosta școală de fete. La Școala de ucenici nu era nevoie și de franceză. Sașa era blondă, scundă și vioaie. Se despărțise de Poenici din cauza unei tot mai avansate nepotriviri de caracter, care îi dădea o nervozitate stingheritoare. Totuși, rămăseseră prieteni. Profesorul de fizică era singura persoană civilă din oraș care vorbea fluent rusește.

Titi o cunoscuse pe Sașa la Școala de ucenici, unde ea îi învăța seara pe adulții de toate vîrstele tainele limbii savanților sovietici și ale drumului biruitor spre comunism. Printre elevii ei de la seral se număra și președintele raionului. Profesoara îi inița în tainele cititului și ale scrisului pe mulți dintre soldații batalionului de tancuri, care o așteptau disciplinați la cazarmă.

Sașa își plimba prin ploaie, lîngă Titi, mîndria de cetățean sovietic și, cînd intrau înfrigurați la 11 Iunie, combătea cu vodcă umezeala și frigul. Nu bea mai mult de două pahare și ofta după colțunași. Îi evoca în timp ce mînca macaroane cu

brînză, care-i mai luau din dorul după piroștile de acasă. Sașa se mutase într-o cameră de la internatul școlii după ce se despărțise de Poenici. De la restaurant, Titi o conducea la internat, unde se despărțeau la intrare. După cîteva plimbări prin ploaie și cine la 11 Iunie, Sașa vru să vadă camera lui de la hotel, care-i plăcu atît de mult, încît își prelungi vizita pînă dimineață. Titi îi povestea periodic lui Gigi cum progresa relația lui cu profesoara.

Cojoacă ar fi vrut să aibă cu Sașa o relație de comuniune liberă. Adică ea să locuiască în continuare la internat și el la hotel. Vorbeau în românește și, cînd nu-i auzea nimeni, în franceză, pe care Sașa dorea să și-o țină trează. În franceză și pe românește, ideea de comuniune liberă îi suna bine profesoarei. Dar, după ce a reflectat de una singură la propunerea lui Titi, i-a spus că asta nu însemna nimic mai mult decît că rămînea o rusoaică divorțată care s-a cuplat cu alt român. Ceea ce nu i se părea o tovărășie de viitor.

Titi se temea de mîndria ei sovietică, așa că i-a propus o căsătorie de probă, fără acte, ca să se deprindă cu viața în doi. Sașa s-a mutat la hotel. Lucrurile ei încăpeau în două valize. Au descoperit că se înțelegeau bine. Dar, cînd a venit vacanța de iarnă, după ce a căzut prima ninsoare, rusoaica și-a umplut plîngînd valizele și i-a spus că trebuia să se ducă la ea acasă. La Moscova, nu la internat. Cojoacă s-a dus cu ea la gară. Și-au spus la revedere în românește, apoi pe franțuzește și la sfîrșit Titi i-a spus optimist „Dasfidanie!“. Sașa a rîs puțin. S-a suit în tren și dusă a fost.

94

Chiar dacă era căsătorit și el, Nelu Aflat îi spusese lui Gigi că nevestele erau inamicul numărul unu al prieteniilor. N-avea nimic cu doamna Theodorescu, a adăugat prevenitor, totuși Gigi, de cînd se însurase, nu mai mergea la Constanța cu el și cu Titi. Pînă și Cojoacă își schimbase programul, după orarul rusoaicei lui, deși nu-și puseseră pirostriile. Vorba vine, că cetățeanca sovietică nu călca pe la biserică. După ce începuseră ploile, Nelu își ținea motocicleta în garaj, la Constanța. Făcea naveta cu trenul, deși avea o manta albastră de cauciuc lungă pînă în pămînt, iar cascheta lui de aviator sfida ploaia. Motocicleta lui strălucitoare se umplea de noroi pe drum, ceea ce Aflat nu suporta. Totuși, nu critica starea drumurilor din Dobrogea de față cu oricine. Spunea optimist că nu era decît o rămășiță a vechii orînduiri, care avea să dispară în cel mai scurt timp, prin grija partidului. Cînd vorbea numai cu Gigi, Nelu se lăsa în voia scepticismului, atît cît îl lăsau temerile și funcția lui de conducere. Înjura drumurile și noroaiele, dar, cînd el îi zicea că drumurile nu se pot pietrui singure și că noroiul nu face politică, Aflat îi atrăgea atenția că erau și multe *realizări*. Gigi îi cînta ironic în strună: o mare realizare era că Brașovul se chema Orașul Stalin. „Schimbarea asta denotă o atitudine progresistă!“, îi răspundea Nelu cu gravitate.

Cînd plecau în trei de la IMUM, Aflat lăsa drumurile în pace. Îl întreba pe Titi ce mai face profesoara lui. Pînă la gară, unde Nelu traversa, Cojoacă vorbea numai el despre vastul subiect care era Sașa. Din cînd în cînd, Aflat îi întreba ce-ar zice de-o escapadă la Constanța. Titi avea întîlnire cu profesoara, Gigi îi

spunea că Tanți trebuia să se ducă la ora nouă la magazin, să închidă casieria, și n-o putea lăsa singură noaptea.

În după-amiaza cînd Gigi se sui în tren cu Aflat, după ce-și lăsă servieta acasă, și-i spuse lui Tanți că nu-l mai putea refuza pe Nelu, Titi plecase mai devreme de la serviciu: era ziua Sașei.

În tren stătură pe culoar, cu ochii pe fereastră. Mai schimbară cîte o vorbă despre rutina zilnică de la IMUM. Fusese o zi în care nu se întîmplase nimic ieșit din comun, ceea ce era bine. La Constanța, ca să nu meargă prin ploaie, luară un taxi pînă la cîrciuma din port unde se duceau înainte. Gigi o găsi neschimbată, un motiv de mulțumire greu de ignorat. Comandă, ca ultima oară, ciorbă de pește și calcan prăjit.

Nelu fusese luni la București, cu acceleratul. Tipul care-i spunea noutăți îl anunțase două chestii. Prima, că uriașa clădire care se construia în locul hipodromului, soră mai mică a universității Lomonosov de la Moscova, trebuia să fie gata în 1956. Acolo urmau să se mute toate publicațiile din Capitală. „Și hipodromul?“, se interesă Gigi. Aflat ridică din umeri. Nu se știa. A doua era că Gheorghe Gheorghiu-Dej se interesase cum mergea treaba la Canal. Cînd îi spusese careva din minister că ar mai fi nevoie de forță de muncă, Ghiță Dej ar fi zis că pușcăriile sînt pline de forță de muncă nefolosită. Gigi se gîndi că se vor face din nou multe arestări, dar spuse altceva: „Canalul ăsta n-o să fie gata nici peste douăzeci de ani!“. Aflat era mai optimist: „Ăsta nu e canalul Panamá!“. Apoi îi spuse și mai încet că nevastă-sa voia să divorțeze. Se combinase cu un ștab de la partid care, din nenorocire, nu concepea să aibă relații neprincipiale. Ăla locuia într-o vilă pe Dorobanți și îi promisese Ilincăi niște perspective în cîmpul muncii la care ea nici nu visa. „Sînt de mult împreună?“, îl întrebă Gigi, mai mult

ca să-i arate că era atent. „N-are importanță. Ăla vrea s-o ia de nevastă și ea i-a promis că se mărită cu el.“ „Tu nu ți-ai dat seama că e cu altul?“ „Putea să fie și cu zece. Mie divorțul nu-mi convine, nu că e curvă.“ De fapt, nici divorțul nu l-ar fi deranjat. Însă, dacă în autobiografie la capitolul stare civilă în loc de căsătorit apare divorțat, la Cadre încep întrebările și îndoielile. „De ce?! Nevastă-ta se mărită cu un tip de încredere.“ „Mă Gigi, ea se mărită, treaba ei. Eu rămîn cu divorțul!“ „Dacă nu se răzgîndește, scrie și tu acolo că nevastă-ta s-a căsătorit cu tovarășul cutare, important la partid. Îi scrii funcția.“ Poate că nevastă-sa îi făcea un bine. Ar fi fost ca o promovare indirectă. Tovarășul de la partid se însura cu o femeie de încredere care divorțase de dragul lui de un cetățean de încredere. „Și dacă se apucă să spună porcării despre mine?“ „Ar da mai mult în ștabul ei decît în tine. Ar însemna că ăla s-a însurat cu una care a fost măritată mai întîi cu unul care face porcării.“ „La asta nu m-am gîndit“, recunoscu Nelu. Îi făcu semn chelnerului să mai aducă o carafă de vin.

În personalul de 11 noaptea, pe care-l prinsese cînd o lua din loc, Gigi se gîndi înfiorat la ce-i spusese lui Nelu despre Canal. Că n-o să fie gata nici peste douăzeci de ani. Ce era în mintea lui? Că ăștia vor rămîne la putere încă douăzeci de ani?!

95

După eșecul lui de a intra în *cîmpul muncii* ca fotograf, domnul Fănică se întoarse cu părere de rău la micile sale învîrteli din piață. Gigi n-avea nimic împotrivă, chiar dacă afacerile socrului său i-ar fi putut știrbi reputația. Domnul

Fănică le cumpăra de dimineață marfa țăranilor grăbiți la un preț și o vindea el toată ziua la alt preț. Cîștiga puțin, dar pentru bărbatul în putere care era socrul său, la cei 50 de ani ai lui, acest puțin era o victorie în fața nimicului, care-l obliga să-i ceară bani de coșniță lui Tanți.

După nuntă, pentru care îi sacrificase și pe Rodion și pe Ilie, de cumpărase doi purcei să-i îngrașe pînă la Crăciun, și mai mult de jumătate dintre găinile din curte, domnul Fănică admitea că exagerase, dar asta să-i fi fost paguba, îi spunea doamnei Virginia, care nu-i mai dădea orătănii și ouă să le vîndă în piață. Ea își pusese găinile la clocit și se ducea de dimineață pe cîmpul de la marginea orașului să adune pir pentru hrana purceilor pe care-i luase domnul Fănică de la Cobadin, după ce se întorsese cu mîna goală de la Castelu. Tanți nu mai îndrăznea să-i spună tatălui ei că afacerile din piață nu erau de *rangul* lui. Domnul Fănică îi spusese odată că mai degrabă rangul lui ar fi trebuit să-l împiedice să facă pe milogul pe lîngă ea, ca să aibă bani de coșniță. Mai periculoase însă decît afacerile din piață erau partidele lui de pocher și de babaroase pentru care se ducea din cînd în cînd la Constanța, după ce punea bani deoparte cîte o lună sau două. Pentru pocher, socrul lui cumpăra din port cărți de joc învelite în țiplă, așa că se știa în casă cînd punea la cale domnul Fănică o partidă. Pentru barbut avea o colecție de zaruri și de titireze, în șifonier, într-o cutie de tablă în care fusese halva, așa că o lua pe nepregătite pe doamna Virginia în după-amiezile cînd se îmbrăca în hainele bune, îi spunea că *se duce încolo* și lua trenul de Constanța.

Pe doamna Virginia o lua tremuratul cînd soțul ei îi spunea că nu știe cînd se întoarce – „După cum mi-o fi norocul“, îi

spunea enigmatic. Îi era frică de două lucruri: să nu-i dea careva cu ceva în cap, ca să-i ia banii, dacă nu și hainele, cum pățise cu nici doi ani în urmă, cînd se întorsese noaptea acasă în maiou și-n izmene. Cea de-a doua posibilitate care o făcea să tremure era să nu năvălească miliția peste el și peste oldașii lui și să-l aresteze – ăilalți, treaba lor! Domnul Fănică mai fusese luat pe sus la miliție, aici, în Medgidia, în afară de cele două arestări de pe urma cărora se alesese cu pușcăria. Fusese bătut două zile la rînd la secție, în pivniță, pentru niște bănuieli, de zăcuse la pat două săptămîni, după ce-i dăduse drumul milițianul Popescu.

În după-amiaza aceea de miercuri, cînd domnul Fănică se îmbrăcase în hainele de duminică și le anunțase pe doamna Virginia și pe Tanți că se duce încolo și ieșise pe poartă, el dădea să intre. Gigi bănuia de ce-și îmbrăcase socrul lui costumul, așa că, după ce-i spuse bună seara, îl sfătui să aibă grijă. Nu-și permise să-i zică să se întoarcă din drum, cum ar fi vrut. Domnul Fănică traversă strada și tăie prin părculeț drumul spre gară. În ușa casei, doamna Virginia îi spuse lui Gigi că ar fi trebuit să-i zică lui Fănică să stea păcatelor acasă, că de părerea lui ținea cont. Tanți îi ceru chiar să se ducă după el, pînă nu venea trenul. El, care nu juca nici pocher, nici barbut, dar asculta cu plăcere ce-i povestea socrul lui despre partidele pe care le cîștigase, le răspunse că îl stima prea mult pe domnul Fănică ca să-și permită una ca asta. În loc să-l sărute, Tanți zise „Tăticu' nu se gîndește...!“ și se duse în curte să se așeze pe bancheta unde își rumega supărările. Frații ei veniseră acasă ceva mai devreme, ca să aibă de unde pleca: Mircea la clubul de la biblioteca orașului, să joace table, Tudorică, la băieții croitorului Leța.

După ce mîncă, Gigi își întinse pe masă planșeta cu hîrtie de calc și alături cărticica cenușie cu algoritmi și rigla de calcul. Tanți se duse în sufragerie cu doamna Virginia. La 11 noaptea, cînd îl împinse o mică nevoie la privată, în timp ce urina, Gigi se gîndi că domnul Fănică stătea bine cu nervii, ceea ce era un avantaj pentru un jucător de pocher. Pe el îl înfuriaseră amînările în bătaie de joc cu care-l ținuse în șah șeful raionului pe socrul său, pe cînd domnul Fănică îi spusese că astea erau plăceri de om prost ajuns în capul mesei.

Tanți era tot în sufragerie cu doamna Virginia și vorbeau în șoaptă. Soacra lui aprinsese candela de sub icoana Sfintei Maria. La trei dimineață, Gigi își luă planșeta de pe masă și se întinse indispus pe pat. Înțelegea că pe Tanți n-o lua somnul de grijă, dar ar fi putut să vină în camera lor, nu să stea în sufragerie cu maică-sa. Adormi greu și visă urît: parcă era la liceu, la carceră și nu știa de ce se află acolo. Deschise ochii cu zece minute înainte de a începe deșteptătorul să țîrîie. Îl trezise sirena personalului de la Constanța, cu care se obișnuise de mult. Se ridică din pat și aprinse lumina. Perna lui Tanți era neatinsă.

Cînd ieși din cameră să se spele, Tanți veni palidă de la bucătărie cu ibricul cu cicoare fierbinte. În urma ei, doamna Virginia cu tava pe care erau ouăle fierte, brînza și pîinea. Soacra lui se trezea după ce pleca el de acasă, așa că pesemne nici ea nu dormise toată noaptea. Se așezară toți trei la masă. Lui Tanți nu-i era foame și doamna Virginia sări în picioare, de bine ce se așezase. Ori că auzise ușa de la intrare, ori că i se făcuse vreunul dintre semnele ei, că se duse în fugă pe sală, lăsînd ușa deschisă: „Ce-ai făcut, Fănică?!!!“. „Ce să fac, femeie“,

se auzi vocea obosită a socrului său. „Le-am luat banii, ’i-n paște pe mă-sa!“ Tanți oftă lung, ușurată, dar nu se ridică de pe scaun.

96

La București, arestații nu erau duși pe jos prin centru, să-i vadă lumea, ca aici, își zisese atunci Gigi cînd dăduse cu ochii de un anume Mirel Sandală, escortat de doi milițieni pe mijlocul străzii. Omul era îmbrăcat în hainele lui și de gît îi atîrna un carton pe care scria cu litere groase, negre, de vopsea: „MIREL SANDALĂ, SA SUSTRAS LA PEDEAPSA DREAPTĂ“. Trecătorii se făceau că nu-l văd. Cîțiva copii țipau „Deținutul! Deținutul!“ și le dădeau ocol celor trei. O femeie le strigă să se ducă acasă, ceea ce, firește, nu se întîmplă.

Era duminică și Gigi se grăbea la farmacie să ia aspirină, spirt camforat și mușețel pentru gripa care o ținea la pat pe Tanți și chinină pentru toți din casă. Cu o seară înainte, doctorița Lea venise s-o asculte pe Tanți la plămîni și-i scrisese o rețetă după ce ajunsese la concluzia că la plămîni era bine. Pe altă hîrtie îi prescrisese un concediu medical de o săptămînă, pe care Gigi îl dusese la magazin, spre disperarea gestionarei, care nu se pricepea la operațiuni contabile. Acum își găsise și Tanți să se îmbolnăvească! Lui Gigi îi venise s-o repeadă. Se mulțumise să-i spună: „Exact acum!“ și plecase.

Cînd ajunse acasă o puse pe Tanți să-și ia temperatura și se duse la bucătărie să-i facă ceai de mușețel. Gigi călca rar prin bucătărie. Doamna Virginia gătea și-i spuse să se ducă lîngă Tanți să-i facă frecție, că vine ea cu ceaiul. Îi dădu și o sticlă cu oțet de trandafiri, s-o aibă pe noptieră, pentru la noapte. Ea cu

oțetul ăsta se făcea bine. Spirtul camforat, nu zicea nu, era și ăsta folositor, dar mirosea rău.

Tanți îi arătă indispusă termometrul. Avea 39 cu 7, totuși s-ar fi dus la Alimentară să închidă casa. Biata Mimi avea bunăvoință, dar *nu prindea* chestiile astea. „O să învețe!“, îi spuse acru Gigi. Cînd începu s-o frecționeze pe spinare, o întrebă dacă-l cunoștea pe unul Sandală. Tanți își întoarse fața din pernă: „Da, Mirel. Lucra la percepție. E închis de trei ani, săracul!“. „Mai e unul cu același nume în Medgidia?“ „Nu mai e nimeni; cred că-i singurul din Dobrogea cu numele ăsta.“ Gigi i-l descrise totuși pe cel pe care-l văzuse în centru, între milițieni, mergînd spre gară. Brunet, ochi căprui și scund. Tanți se întoarse cu fața în sus: „Îți spun că e Mirel!“. Și fusese ridicat noaptea de acasă cu o mașină venită de la București. Dar asta acum trei ani! Gigi îi spuse ce citise pe cartonul atîrnat de gîtul lui Sandală. Tanți nu-l contrazise, dar nici nu se lăsă: „Mie așa mi-a spus Leni. Nevastă-sa! Ea e la registratură“.

După-amiază, în curte, Gigi îl întrebă și pe domnul Fănică dacă știa ceva despre unul Mirel Sandală. „Perceptorul? E la pușcărie de vreo trei ani. Băiat serios, nu făcuse nimic. L-au luat că a fost cu liberalii. De ce mă întrebi?“ Cînd Gigi îi spuse că-l văzuse cu cartonul de gît, dus de milițieni, socrul lui zise că poate ridicaseră milițienii vreun vecin și-i greșiseră numele. „Că pe Mirel de unde să-l mai ia?“

Gigi presupuse că milițienii mai întîi îi luaseră actele bărbatului și îl duseseră la secție, să-i scrie cartonul. Era greu de crezut că-i greșiseră numele. Domnul Fănică îi zise să nu se mire: „La cît sînt de boi…“ Or fi fost totuși…

După două zile, aceiași milițieni o luară de acasă și pe Leni, soția lui Sandală, pe fata ei de 12 ani voiau s-o ducă la casa de

copii de la Constanța, fostul orfelinat. Pînă la urmă au lăsat-o la bunicii din partea lui Sandală, care locuiau la două case mai încolo. După alte două zile, la școala unde învăța fata au fost adunați copiii în careu și, de față cu șeful secției de miliție, directorul școlii a făcut-o pionieră pe Nuța, fiica lui Sandală. Pînă atunci, Nuța nu fusese considerată demnă să intre în rîndul pionierilor și i se scădea un punct la purtare din oficiu, pentru reaua educație primită acasă de la tatăl ei Sandală. Meritul fetei era că spusese adevărul despre *situația* numitului Sandală, le-a explicat copiilor și profesorilor milițianul Popescu. Care Sandală nu era la închisoare, cum înșelase autoritățile în complicitate cu femeia lui. Stătea ascuns în pivnița casei. Și fata, care devenise conștientă, l-a denunțat, ajutînd organele.

Domnul Fănică a auzit însă altceva de la Sandală bătrînul, la piață. Ăsta se aștepta să-l ia și pe el miliția la întrebări, înțelegea domnul Fănică cum merge treaba. Și l-a tras mai la fereală să-i spună ce și cum. Că Mirel stătea ascuns în pivniță, nu știa de el decît Leni, care spusese prin oraș că bărbatul ei fusese arestat noaptea și dus cu mașina la București. Leni fusese și la miliție să întrebe de soarta lui, ceea ce făcea și după aceea, o dată la trei luni. Și că Nuța nu-l denunțase, ca nu știu ce pionier sovietic de-l pîrîse pe tat-su la școală, cum zicea milițianul Popescu. Că îl văzuse într-o noapte pe Mirel cînd se ducea la closet, să fi fost o lună de atunci. Mirel și mă-sa au pus-o să promită că nu spune nimănui că era acasă. Și fata s-a ținut cît s-a ținut, dar tot rîdeau copiii de ea și-i ziceau „Pușcărie“, pînă n-a mai răbdat, mititica! Că le-a zis că tatăl ei nu era la nici o pușcărie, că stătea în pivniță și s-a rugat de ei să nu spună. Și copiii au povestit-o acasă, de s-a găsit careva să-i dea raportul

lui Popescu. Că a venit ăla cu milițienii lui și l-au luat din somn pe Mirel.

Păcat de istețimea lui! i-a zis seara în concluzie domnul Fănică lui Gigi.

97

De-abia se luminase de ziuă cînd se auzi prin ceață guițatul unui porc înspăimîntat. Apoi altul și altele, tot mai multe. În curte, domnul Fănică stătea de vorbă cu Grigorel, un tip înalt cu ochi albaștri, blînzi, care avea o paporniță în mînă. Gigi ieși în ușă cu ligheanul cu apă în mîini, le dădu bună dimineața și aruncă apa pe bătătură. Grigorel îi răspunse politicos; ca să-și ridice pălăria, își trecu papornița dintr-o mînă în alta. Gigi se întoarse în camera lor. Era duminică, 20 decembrie, ziua Ignatului. Mai erau patru zile pînă la primul lor Crăciun împreună. Tanți dormea. În timpul săptămînii se trezea și ea la cinci, odată cu el. Duminica, Gigi nu punea ceasul să sune. Începu să se îmbrace.

Auzi ușa de la intrare și vocile celor doi în sala mică. Apoi pașii domnului Teodorescu în sala mare, scîrțîitul ușii de jos a dulapului și un zgomot de sticle. Domnul Teodorescu scotea pesemne o sticlă cu țuică pentru Grigorel. Cînd Gigi ieși din nou din cameră să se ducă la umblătoare, domnul Fănică și vizitatorul său ciocneau paharele. Era devreme pentru țuică, dar Grigorel nu se îndura să taie porcul dacă nu bea ceva, pe *inima goală*. Domnul Fănică îl știa pe măcelar de pe vremea cînd ținea restaurantul gării și îl chema de cîteva ori pe săptămînă să-i taie cîte un porc și să-l tranșeze. La tranșat se

pricepea și socrul lui, taică-su fusese măcelar la Slobozia, meserie care nu-i plăcuse domnului Fănică, de aceea își deschisese brutăria. Păstrase însă cuțitele și satîrele Solingen, Doi Gemeni, și mașinile de tocat de la măcelărie, cu gîndul să-și facă restaurant cînd o avea cu ce. Știa și să taie porcul domnul Fănică, dar asta era oricum treabă de doi bărbați și lui nu-i venea să bage cuțitul în beregata porcului pe care-l crescuse.

Grigorel învățase meseria asta de la taică-su, care, ca mai toți măcelarii, era și casap, dar, ca să-și înfrîngă natura simțitoare, înainte de a tăia vreun porc își făcea curaj cu un pahar, două de țuică sau, mai nou, de vodcă. Acum îl întrebă pe domnul Fănică de numele porcului și îi dădu cuțitul să i-l țină cînd se duseră în curtea mică, la coteț. Gigi îi urmă curios. Domnul Fănică așternuse paie pe bătătură de cu seară, cînd vînduse celălalt porc unui ceferist care locuia la cinci case mai încolo. Domnul Fănică îi dusese porcul pînă acasă, legat de gît cu o sfoară. Gigi știa și el cum îi cheamă. Ionel și Pătatul – pînă să se mărite Tanți, dacă avea vreun porc pătat, domnul Fănică îl boteza Ghiță, dar renunțase la acest nume aducător de noroc, căci Ghiță venea de la Gheorghe, cum îl chema pe ginerele său. Grigorel intră în coteț și chemă porcul pe nume.

Pătatul se apropie de el grohăind curios. Grigorel îl scărpină pe gușă și-i legă cu blîndețe un juvăț de gît și încă unul de un picior din spate. Ieși din coteț și-l îndemnă pe Pătatul să-l urmeze. Porcul rămase cîteva clipe prudent în poarta cotețului, dar nu rezistă vocii blînde a lui Grigorel, care-i dădu domnului Fănică juvățul legat de gîtul porcului. „Hai, Pătatule!“, zise domnul Fănică. Porcul se ținu după el pînă la așternutul de paie, alături de care era un lighean smălțuit, gol. Grigorel, în spatele Pătatului, smuci o dată frînghia cu care-l legase de

picior, de trînti porcul pe paie, și, cu mișcări iuți, dar grijulii, îi înfășură juvățul de picioarele din spate. Apoi îi ceru cuțitul domnului Fănică.

Porcul începuse să guițe speriat, dar nu încercă să se ridice. Grigorel îi spunea: „Stai, Pătatule, că acușica terminăm“. Îi înfipse cuțitul în beregată și-i făcu o tăietură lungă la gît, în timp ce domnul Fănică, palid, așeză ligheanul în calea jetului gros de sînge. Guițatul porcului se schimbă într-un grohăit tot mai slab, în timp ce domnul Fănică îi apropia treptat ligheanul de beregată, să nu curgă sîngele pe jos. Pătatului îi zvîcneau picioarele din spate, pînă cînd zvîcnetul se transformă în tremurat. După cîteva secunde se înmuiară și Grigorel, care se uita la ochiul porcului, anunță: „Asta e“. Acoperiră amîndoi porcul cu paie, cărora domnul Fănică le dădu foc din mai multe locuri cu chibritul. Luă apoi albia lungă și adîncă rezemată de zidul casei și o tîrî lîngă trupul Pătatului, peste care paiele începeau să se stingă.

De zidul casei era rezemată și o ușă de care erau prinse două cinghele de măcelărie. Domnul Fănică aruncă apa dintr-o găleată pe ușă, apoi o cără în spinare la capul porcului. Atunci intră în curtea mică și doamna Virginia, aducea o găleată cu apă fiartă și o perie de paie. Grigorel și domnul Fănică răstigniră porcul pe ușă și-i agățară picioarele din față de cele două cinghele.

Lui Gigi i se uscase gura, dar, dacă tot era acolo, vru să-i ajute să tîrască ușa înapoi și s-o proptească pieziș de zid. Roșu la față, domnul Fănică îi spuse să stea deoparte, că asta nu era treabă pentru el. Poate doar să aducă sticla de țuică, ca să se întremeze Grigorel, că mai avea de lucru. Gigi se duse în casă împreună cu doamna Virginia. El luă sticla de țuică, ea, papornița în care

Grigorel își ținea cuțitele de tranșat. Cînd Gigi dădu să ia și păhărelele de pe masă, soacra lui îi spuse că nu era nevoie: „Acuma se bea din sticlă!“ și-l întrebă: „Cuscra nu taie porc de Crăciun?!“, dar pe un ton din care Gigi deduse că doamna Virginia se îndoia că Maica Lili ar fi avut acest obicei.

98

Țuica băută de dimineață îi făcuse și poftă de vorbă domnului Fănică. Îl invită și pe Gigi la pomana porcului, la care se așezase cu Grigorel. Stăteau la masa din sala mică. Doamna Virginia gusta și ea. Stătea în picioare lîngă ei și pescuia cu furculița cîte o bucată din carnea pe care o prăjise la tigaie. În loc de pîine, mîncau mămăligă rece tăiată felii. Tanți postea, cu toate că părintele Picioruș le spunea în fiecare an credincioșilor că Biserica închidea ochii în ziua de Ignat. Singurul sfat al popii, adresat celor ce țineau post, era să păstreze măsura cu mîncatul, ca să nu li se aplece.

Gigi se așeză și el la masă, mai mult din politețe. Mirosul cărnii prăjite era îmbietor, dar nu cît să-i alunge din cap ceea ce pățise Pătatul. Bău vinul din paharul pe care i-l umpluse socrul său fără să-l întrebe. Și-ar fi aprins o țigară. Totuși, îi așteptă pe ceilalți să termine de mîncat. Însă, cum începuseră să-i ghiorăie mațele, înfipse furculița într-o bucățică de carne din farfuria pe care doamna Virginia i-o pusese înainte și o mestecă încet, să-i treacă zgomotele din burtă. Brusc, îl luă foamea, de uită ce văzuse cu cîteva ore mai devreme. Își apropie scaunul și mai mult de masă, luă cu mîna o felie de mămăligă de pe fundul de lemn și mușcă din ea, după ce își vîrî în gură o bucată de carne.

Domnul Fănică se opri din mestecat și-și drese glasul către Gigi: „Mhîm! De Ignat nu se ating…“. Se opri și din vorbă. Se știa el cu Grigorel de mulți ani, dar măcelarul lucra la stat, în hala de carne, și poate că-și mai schimbase vederile, îi spuse mai tîrziu lui Gigi.

Grigorel își goli primul farfuria, zise „Mulțumesc!“ și-și făcu cruce. Ar mai fi stat la vorbă cu domnul Fănică, dar, ce să facă, trebuia să se ducă să-i taie porcul și ceferistului care locuia mai încolo, cel care îl cumpărase pe Ionel cu o zi înainte. Și, ca să arate că ar mai fi stat, Grigorel bău încă un pahar de vin din picioare. Domnul Fănică se ridică și el, își conduse vizitatorul pînă la poartă, spunîndu-i că lui Ionel îi plăcea să-l scarpini pe frunte. Cînd se întoarse să-și continue vorba cu Gigi, zise din ușă, cu arătătorul ridicat: „Cu Crăciunul au lichidat-o! Dar Ignatul l-au lăsat în pace!“. E drept că la fel cum în hală nu se aduceau miei de Paște, nici carne de porc pentru cine n-avea ce să taie nu se găsea înainte de Crăciun. Și brazi, cum ar fi vrut Tanți, doar după ce trecea Sfînta Sărbătoare, și aici, și la Constanța. „Păi, e o diferență între Ignat și Crăciun“, zise Gigi. „E! Da’ de ce nu taie omul porcul mai aproape de Anul Nou, dacă tot nu se mai ține Crăciunul ca înainte?“, îl întrebă socrul, dornic să-l încuie. „Fiindcă a rămas obiceiul“, crezu Gigi. Adăugă însă imediat: „Dumneata ai impresia că ei nu știu că lumea petrece de Crăciun?“. „Tocmai, că știu! Îi durea gura să interzică și tăiatul porcilor pînă după Crăciun, cu Moș Gerilă al lor?“ „Asta cu Moș Gerilă e invenție rusească!“, dădu Gigi să-i explice. „Și-or fi uitat rușii să le dea ăstora instrucțiuni cu Ignatul.“

La ei în cameră, Tanți făcuse un brad, cu foarfeca de croitorie, dintr-o bucată de carton pe care o adusese acasă cu

două zile înainte. Își vopsise bradul în verde cu acuarele și-l agățase de șifonier. Nu-l împodobise cu globuri, fiindcă, îi zise, poate pînă venea Ajunul se aduceau brazi adevărați la piață. Lui Gigi îi veni mai întîi să rîdă. Apoi își scoase ochelarii și le șterse îndelung lentilele.

Gigi îl întrebă la cantină pe Nelu Aflat dacă văzuse brazi de Crăciun la Constanța. Nelu îi zise că încă nu se aduseseră *pomi de iarnă* pe nicăieri, ca să nu se pleoștească pînă de Revelion. „Și dacă eu vreau să iau un brad mai devreme ce-are!“ „Du-te la Sinaia și cumpără-ți un brad de la ocolul silvic“, îl sfătui zîmbitor Aflat. Cînd ieșiră de la cantină, Nelu îi spuse să se astîmpere. Sau cel puțin să nu-l bage și pe el în rahat cu brazii lui. Îi ajungea că-l pisa cu divorțul nevastă-sa.

Seara, Gigi îi făcu o vizită comisionarului, cît să-l întrebe dacă putea să-i facă rost într-o zi, două de-un brad mic, dar adevărat, pentru Tanți. Domnul Haikis nu zise nu, doar că pentru asta ar fi trebuit să facă un drum la munte, că din altă parte, slabă nădejde. Numai să nu ningă și să se înfunde drumurile, că pe el, cu numele lui, nu l-ar fi bănuit nimeni că ține Crăciunul.

99

Tanți se lua des la ceartă, pe înfundate, cu doamna Virginia. Certurile lor aveau loc în bucătărie, cînd găteau. Evocau cîte o întîmplare ori vreo persoană de pe vremea cînd aveau restaurantul și-și spuneau cît de bine era atunci. Din cîte înțelegea Gigi, disputele lor porneau de la cîte un amănunt.

După care începeau calm și cu voce scăzută să-și toarne reproșuri una alteia.

Cu doamna Virginia, Tanți nu era nici pe departe atît de tăcută cum o știa Gigi. De fapt, mai nou, și cînd mergeau la plimbare se oprea pentru conversații lungi cu diverse tipe despre cunoștințe de-ale lor care nu erau de față. Aici, Tanți lua inițiativa, povestind și comentînd noutățile pe care le auzea la magazin. Unele i se păreau de necrezut, așa că voia să afle și părerea unei terțe persoane. Tinere plecate din oraș, după iubiri fulgerătoare la Constanța, căsătorii locale, avorturi, despărțiri și infidelități. Gigi avea timp să fumeze patru-cinci țigări în timpul acestor conversații care adesea i se păreau stingheritoare. Cînd îi spunea lui Tanți că despre anumite chestiuni nu se vorbește pe stradă, ea redevenea tăcută, după ce-i spunea că la Medgidia așa se obișnuia. Și ce altceva era să vorbească cu fetele astea *limitate*, care n-aveau preocupări intelectuale? Nu se vizita cu ele, dar nici nu voia să pară arogantă de cînd se măritase cu el.

Pe Gigi îl consola puțin că și soții și logodnicii *fetelor* asistau la fel de tăcuți ca el la aceste conversații, care se încheiau cu promisiunea că Tanți și interlocutoarea ei se vor ține reciproc la curent dacă vor mai afla ceva.

Marți spre seară se duseră împreună la piață, să caute un pom de Crăciun, deși Gigi îi spusese ce aranjase cu domnul Haikis. Era frig și fulguia. Se auzea de departe, la difuzorul agățat de stîlpul de la intrarea în piață, vocea duios-veselă a Dorinei Drăghici: „Trezește-te că-i ziua mică, Marinică, Marinică!“.

„Femeia asta ne bagă în balamuc cu Marinică al ei“, zise Gigi vesel. Tanți îl strînse de braț cu încheietura: „Pariez pe ce vrei

că după *Marinică* vine *Suliko*“. Știind că ar pierde – auzise înregistrarea cu o seară înainte, cînd scurtase drumul prin piață ca să ajungă mai repede acasă la Haikis –, Gigi îi spuse că oricum voia să treacă pe la librărie, să-i cumpere globuri. „Globuri avem!“, îl anunță Tanți. „Și ce-i cu asta?! Cînd eram mici, mă duceam cu Rica în fiecare an să cumpărăm cîteva globuri.“ „La București s-or fi găsind brazi?“, îl întrebă Tanți, ca să treacă mai repede de numele Ricăi.

„Hai la poștă s-o întrebăm pe Rica“, insistă Gigi. „Ții neapărat?“

Țăranii își acopereau marfa de pe tarabe cu saci de iută. Brazi nu se vedeau pe nicăieri, totuși dădură un ocol pieței, trecură și pe la talcioc, unde nu mai erau decît cojile de semințe și mucurile de țigară de pe jos. Gigi îl întrebă pe un țăran care vindea nuci și prune uscate dacă avusese careva brazi de vînzare. „Poate după Crăciun!“, îi spuse omul. „Mă așteptam…“, murmură Tanți zgribulită.

„Venim și mîine-seară?“, îl întrebă. Gigi dădu din cap a „Da“ și-i spuse că, dacă nu azi, mîine trebuia să-i dea telefon Ricăi. „Să mergem acum! S-o întrebi și de brazi.“

În drum spre poștă, în fața casei lui Haikis, Gigi observă că automobilul lui galben lipsea. La poștă, în cabina cinci, Rica îi spuse că era plină de făină. Făcea cozonaci cu Maica Lili, cu făina rămasă de la Paște, și-i ceru părerea de chimist dacă făina asta mai era bună de cozonaci. „E foarte bună. Cineva vrea să te întrebe ceva“ și-i întinse receptorul lui Tanți. „Alo… Da, Tanți la telefon… Noi îi facem mîine… Și mie mi-e frică cu făina… De unde trei nule? Făină de la moară… Ai găsit brad?… Nici noi… Acum a început și aici, dar se topește… N-a răcit, slavă Domnului… Avem și noi ventuze… M-a învățat doamna doctor

Lea să le pun… Le transmit… Și noi vă pupăm. Sărbători fericite!“ Îi dădu receptorul înapoi lui Gigi și-i zîmbi ușurată.

Se făcuse 11 noaptea cînd auziră claxonul Topolinei. Gigi trăgea în tuș pe hîrtie de calc desenul instalației de încălzire la care lucrase cîteva nopți. Tanți, întinsă pe pat, cu fundul în sus, peste cuvertură, recitea un roman de Ionel Teodoreanu, care nu se compara cu *La Medeleni.* Se dădu jos din pat, își puse paltonul peste cămașa de noapte și sări de cîteva într-un picior pînă își puse pîslarii. Gigi nu se dezbrăcase de pantaloni, își păstrase și pantofii în picioare. Ieșiră din casă împreună cu domnul Fănică, care-și luase pufoaica. Zăpada se așezase de-un deget.

Comisionarul dezlega bradul de pe acoperișul mașinii. Gigi se grăbi să-l ajute, iar domnul Fănică îi zise lui Jakob să tragă mașina în curte, că i-o fi. Domnul Haikis îi înmînă bradul lui Tanți cu oarecare solemnitate și o sărută pe obraji. Tanți îi zise mersi și îl pupă, apoi fugi cu bradul în casă. Domnul Haikis nu așteptă să-l mai invite Fănică o dată: „Păi, deschide poarta aia odată, nu te mai uita la mine!“. Doamna Virginia apăruse și ea neauzită: „Tot Haikis, săracul!“, îi șopti lui Gigi cînd o luară pe urmele domnului Fănică, să-l ajute să tragă poarta cea mare.

100

Trei zile pînă la arestare. Buickul de protocol se întoarse pe la prînz de la București, fără pasagerul cu care plecase. De dimineață, șoferul primise ordin de la un portar sau ce-o fi fost ăla să plece de unde venise. Ionel ar fi luat-o din loc, că-i ajunsese o noapte nedormită, dar ca să nu iasă vreo

neînțelegere care l-ar fi putut lăsa fără slujbă îi zisese portarului (sau ce era ăla) că-l aștepta pe tovarășul Omul să-l ducă la IMUM. „Tovarășul are de dat niște explicații!“ Ionel scosese mașina din parcare, dăduse o tură prin oraș și după o oră, cam pe-acolo, se întorsese să întrebe dacă explicațiile alea mai țineau mult. „Ce, bă, n-ai plecat?!“ Așa că ce era să facă?

La cantină, chestiunea s-a dezbătut la început cu sfială și treptat cu aprindere. Ce făcuse Omul de trebuia să dea explicații la București? Opinia care s-a impus în cele din urmă a fost că o fi făcut el ceva. Nelu Aflat, ca parte din conducere ce era, s-a exprimat reținut pentru urechile celor din jur care-l întrebau ce zice: „Vom afla la momentul oportun care e situația“. Lui Gigi i-a spus afară că probabil îl turnase cineva, care semnase „muncitorii indignați“, că manifesta o excesivă prețuire față de vodcă la serviciu. Primul semn că absența poate definitivă a omului începuse să producă efecte a fost că nu s-a mai dat muzică mobilizatoare la megafoane în timpul pauzei de masă. Fără să-și dea seama că microfonul era deschis, cei doi țuțări ai Omului, casierul și tipul care păstra steagurile, portretele și pancartele, au stabilit că era mai bine să nu pună muzică. Vocea groasă a casierului: „Mai bine să așteptăm indicații“. Tipul cu steagurile (sîsîit): „Sii minte că eu am sis… Cum am sis, mă?“. Locotenentul-major cu petlițe albastre intră în cantină cu mîinile la spate și cu pistolul la șold. Înainte de a se așeza la masă, aruncă priviri scrutătoare spre toți cei din cantină, care tăcură pe rînd, spre vădita lui satisfacție.

Nelu Aflat, care de cele mai multe ori nu se așeza lîngă Gigi, dar nici prea departe de el, ca Titi, de astă dată l-a întrebat ironic, arătîndu-i scaunul din fața lui: „E liber?“. „Nu“, îi răspunse Gigi pe același ton. „Prudență maximă!“, rosti, după

un timp, cu nasul în farfurie. Gigi nu-și dădu seama dacă ăsta era un sfat sau o observație despre tăcerea din sală. „Ai vreo veste?“, spuse Gigi încet, din vîrful buzelor. Nelu nu zise nimic și el nu insistă.

Pe stradă, Titi îi spuse, cu o încruntare adecvată momentului, că Omul era totuși un tip cumsecade. Apoi, neajutorat: „Mai bine mă însuram cu Sașa!“, și își îndesi pașii, punînd o distanță sugestivă între ei.

Cînd intră în curte, doamna Virginia, care își hrănea orătăniile, îi ieși în întîmpinare: „Ce zici că ne-a otrăvit cîinele?! Îl plînge Tanți..“. „Cum ți-ai dat seama?“, o întrebă. „L-a găsit Fănică aproape mort în fundul curții. Vărsase și avea spume la gură. Tanți zicea să-l ducem la analize.“ „Și-a revenit?“ „Da’ de unde! A murit cînd l-a dus Fănică în brațe la coteț.“

Tanți stătea ghemuită în pat, cu fața la perete. S-a dus lîngă ea și a mîngîiat-o pe umăr. Îi era simpatic Leu, aproape tot atît cît Diana, cățeaua învățătorului. Ceea ce nu-i plăcea la el era că, dacă-i zicea ceva, cîinele înalt și flocos se ridica în două picioare și-i punea labele pe piept, de-i lăsa urme de praf pe haină. Asta n-ar fi fost mare lucru, dar îl lua strănutatul și i se umpleau ochii de lacrimi de la blana lui aurie. Domnul Fănică era de părere că cine-l otrăvise pe Leu voia să dea o lovitură la grajd peste noapte, deși ce dracu’ era să fure de-acolo?

Tanți se întoarse cu fața spre el, furioasă și cu pleoapele umflate de plîns: „Nu mai stau în orașul ăsta nenorocit!“. Gigi se ridică de pe marginea patului. Simțea că transpiră. Ieși tot mai nervos din cameră și din casă și din curte, traversă strada în fugă și se duse în gară. Se așeză pe o banchetă de la capătul îndepărtat al peronului și își aprinse o țigară. Îi veni în minte

Rica, apoi zîmbetul ei răutăcios cînd îi spusese că făcea o greșeală cu această căsătorie. Ceea ce îl enervă și mai tare.

101

În prima zi după Crăciun, în parcul din centru fusese instalat cu macaraua pomul de iarnă. Un brad înalt de vreo opt metri, care fusese adus în Medgidia cu un tren de marfă. Șeful raionului dirijase el însuși operațiunea, ca să nu facă executanții vreo boroboață, ca anul trecut, cînd scăpaseră bradul din chingi, de se făcuseră praf globurile pe care le atîrnaseră de crengi înainte de a ridica bradul de la pămînt. Șeful găsise atunci o soluție de criză: rechiziționase toate păpușile de la librărie, iar oamenii lui, măturătorii, gunoierii și hingherii le agățaseră de crengile bradului cu niște sfori roșii, de ziceau după aceea unele persoane cîrtitoare că pomul de iarnă semăna cu o spînzurătoare. Cînd s-a aflat că cei care comparaseră bradul cu o spînzurătoare fuseseră îndelung interogați în arestul miliției pentru atitudinea lor dușmănoasă, n-a mai zis nimeni nimic.

Lîngă brad a fost ridicat și un Moș Gerilă de tablă: un tinerel care n-avea barbă și ținea o stea roșie în mîna dreaptă, ridicată deasupra capului. Bradul și moșul cel tînăr erau vegheați cu schimbul de șase milițieni încălțați cu cizme de pîslă și de cîte doi soldați care stăteau cu arma la umăr. Pe aleea principală fuseseră aduse patru dughene vopsite în verde și o baracă de tir. Într-una din dughene se vindea vată de zahăr, în alta vin fiert. În cea de-a treia dugheană se găseau floricele de porumb. A patra era goală, fiindcă tînăra bucătăreasă care ar fi trebuit să

prepare gogoși acolo se îmbolnăvise de scarlatină. Așa că femeii angajate să vîndă gogoșile i se dăduseră niște pungi cu loz în plic cu care străbătea aleile parcului în căutare de amatori să-și încerce norocul.

Apărură și brazii în piață, dar cum în prima zi nu se iviră cumpărători pentru ei, membrii de partid care aveau copii primiră sarcina să-și cumpere cîte *una bucată brad*. Cu ocazia asta s-a constatat că erau considerabil mai mulți brazi la vînzare decît numărul membrilor de partid din oraș. Pentru bunul mers al campaniei cu Moș Gerilă, șeful Raionului dădu ordin liderilor de sindicat să-și urnească oamenii la piață, ca să nu rămînă pomii de iarnă nevînduți. Situația brazilor era urmărită cu atenție la Regionala de partid și ce concluzie s-ar fi tras la Constanța dacă Medgidia rămînea codașă în lupta cu superstițiile rămase de pe vremea burgheziei? i-a întrebat șeful Sfatului pe șefii de sindicat. „Că stăm prost cu munca de convingere!“, a răspuns tot el, ca să-i mobilizeze. Sindicalistul-șef de la IMUM, Matincă îl chema, își încercă puterea de convingere într-o ședință fulger cu toți membrii din schimbul de zi.

Și, cînd Matincă întrebă care sînt tovarășii ce au înțeles că era o sarcină de sindicat să cumpere brazii din piață, toți cei de față ridicară mînă, încît el, de încîntat ce era, uită să verifice dacă sarcina trasată era executată, așa cum fusese învățat la instruiri. După cum a constatat șeful raionului, nici ceilalți șefi de sindicat pe care-i convocase nu își făcuseră munca ca la carte, fiindcă brazii nu dispăruseră din piață, așa că i-a chemat din nou la Sfat și le-a spus că, în afară de conducerea de partid și de stat, nimeni nu era de neînlocuit în țara asta. În aceeași zi, Matincă anunță la toate megafoanele IMUM-ului că-i așteaptă la

piață, după program, pe tovarășii care vor să cumpere pomi de Cră... Pomi de Iarnă!

Matincă veni în vizită la laborator și-i spuse lui Gigi că el ca șef de secție ar fi cazul să-și mobilizeze laboranții, care erau mai înaintați decît sindicaliștii din alte secții. Gigi pufni în rîs: „Ție ți se pare că eu sînt angajatul lui Moș Gerilă?! Sau că vreau să-ți iau ție pîinea de la gură?“. Sindicalistul nu se lăsă: „Vechile superstiții... Trebuie să le combatem toți, tov inginer!“. Gigi ridică din umeri: „Adu-mi o superstiție s-o combatem aici, științific“. Matincă se întristă: „Tov inginer, sînteți glumitor cu ce nu trebuie...“. Apoi se adresă laboranților cu voce răsunătoare: „Tovarăși, ne întîlnim la piață! Și dumneavoastră, tov inginer!“. „Matincă, eu mi-am luat brad!“, îi răspunse. Nu crezu de cuviință să-i spună șefului de sindicat cînd și de la cine cumpărase bradul.

102

Iarna, și motocicletele cu ataș ajung în șanț! a constatat Nelu Aflat. Își rupsese mîna dreaptă după ce se răsturnase cu motocicleta, pe zăpadă, într-o curbă. Gigi îl întrebă de ce nu-și cumpăra o mașină de ocazie. Pentru o Pobedă nouă i-ar fi trebuit mulți bani și aprobări speciale. Nelu, cu mîna în ghips, îi spuse că nimic nu se compară cu senzațiile pe care i le dădea mersul pe motocicletă. Și știa să cadă. „Altul și-ar fi rupt gîtul?“, îi zgîndări Gigi orgoliul. „Depinde și de noroc“, îi replică Nelu cu modestie. Aflat venise la el în laborator să-l invite la cîrciumă. Numai pe el. Pe Titi, altă dată.

Gigi era într-o dispoziție incertă. Încă îl urmărea visul din care se trezise, cu regret, de dimineață. Era, parcă, student și stătea sub umbrar acasă la domnul învățător Chițu, care-i spunea să fie liniștit. Domnul Maniu primise asigurări solemne de la generalisimul Stalin că se fac din nou alegeri, cu toate partidele. „Și regele?“, îl întrebă el. „Regele e la palat!“, îi spuse mirat domnul Chițu. Gigi își căuta emoționat cuvintele pentru a se scuza că nu-l invitase la căsătoria lui. Învățătorul i-o luă înainte: „O să organizăm pentru voi o chermeză, cu domnul Maniu, cu Mihalache, cu toți fruntașii!“. Atunci se trezise, încă fericit. Mai stătuse în pat cîteva minute. N-o mîngîiase pe Tanți, să n-o trezească. Se dusese pe întuneric la umblătoarea din curte. Apoi aprinsese lumina de pe sala mică și începuse să se spele, fără să fumeze mai întîi o țigară.

„Din nenorocire...“, își șoptise de cîteva ori, ca pe vremea cînd vorbea singur în casa de pe Calea Rahovei. Cînd a ajuns la laborator, din fericirea cu care se trezise îi mai rămăsese o urmă de mulțumire. Așa că acceptă invitația lui Aflat. Dar la rugămintea lui să nu mai treacă pe acasă, adică să n-o ia și pe Tanți, completă el în gînd, îi răspunse că *trebuia* să-i spună doamnei sale că întîrzie.

Ajunse după Nelu la 11 Iunie. Îl aștepta la o masă de patru persoane, la care însă nu mai era decît un scaun liber, cel pe care se așează el. Nelu comandase un platou cu mizilicuri și cu brînză, din care lua cu scobitoarea. La celelalte mese, puțini clienți. Într-un colț, lîngă estrada orchestrei, un brad împodobit cu vată. Aflat nu mai trecuse de mult pe la 11 Iunie. Îl întrebă pe Gigi ce vin mai bun aveau. „Ce se nimerește!“ „Tu ce vin bei aici?“ Gigi ridică din umeri și îi făcu semn chelnerului. „Aici n-au vinul casei“, îi spuse lui Nelu, ca să nu ceară degeaba. „Mai

bine mergeam la Constanța“, oftă Aflat, după care îi dădu vestea: „Nevastă-mea nu mai divorțează“. „Felicitări?!“, îl întrebă pe jumătate Gigi. „Ce felicitări, că l-au arestat pe respectivul ei!“ „Pe ăla de care ziceai că e mare la partid?“ și-și trase scaunul mai aproape de masă. Asta i se părea o veste mai interesantă decît că nevasta lui Nelu se răzgîndise. „Chiar ăla. L-au prins cu ceva. Ilinca mi-a zis că s-a certat cu el.“ Omul lui de la minister îi spusese cum stăteau lucrurile. Tipul fusese arestat pentru abateri grave de la linia partidului. „Adică?“ Nelu se uită în jur: „E prieten cu un ministru care a fost dat jos. Ăla de la Interne“. Cînd se făcuse ședința de înfierare a ministrului, ăsta cu care se încurcase Ilinca i-a luat apărarea. „Așa că l-au înfierat și pe el, pe loc.“ L-au ridicat imediat după ședință și l-au dus undeva. „Deci Ilinca, și dacă a vrut, n-a mai avut cu cine să se certe“, îi spuse posomorît lui Gigi.

„Ție ce nu-ți convine în chestiunea asta?“ „Că s-a întors ea acasă!“ „Și ce te deranjează? Stai la București, să n-ai loc de ea?“ „Au chemat-o și pe ea la cercetări! Aia mă deranjează.“ „Spune-i că merge divorțul înainte.“ „Nu mai merge, că și-a retras acțiunea. Îți dai seama că mă amestecă și pe mine în porcăria asta!“ „Acum ai avea tu de ce să divorțezi, că te-a înșelat.“ „Știi ce-o să mă întrebe la partid? De ce n-am divorțat pînă acum!“ Gigi înfipse o scobitoare într-o felie de salam și începu s-o mestece gînditor. Luă o felie de pîine din coșul de sîrmă dintre ei. „Și dacă-ți faci griji degeaba? Tu stai la Constanța, de unde era să știi că nevastă-ta s-a combinat cu ăla?“ „Gigi, știi ce înseamnă să fii acuzat de lipsă de vigilență?“ Nu știa, recunoscu. Dar singura soluție pe care o vedea era ca Nelu să divorțeze.

Aflat ridică paharul de vin cu mîna stîngă. Îl puse imediat la loc pe masă. El se gîndise la altceva, azi îi venise ideea: să-l pună pe vreunul s-o bată bine, că merita! „Ce, te-ai scrîntit?“ „Nu s-o lase latră. S-o umple de vînătăi... Și mă duc pe urmă cu ea la miliție, cu o reclamație... înțelegi?“ Așa ceva, îi spuse Gigi, nu înțelegea, mai ales că Nelu se aștepta ca el să-i laude ideea. „Să zicem că nu mi-ai spus nimic! Și că nici tu nu te-ai gîndit la asta“, îi propuse.

Nelu ceru nota de plată. „Atunci o să-i trag eu cîteva!“ Gigi nu-l vedea în stare să-și bată nevasta, dar nu-i spuse. În drum spre gară îi zise că un bărbat ca el nu s-ar fi coborît să-și bată nevasta, chiar dacă-l înșelase. De fapt, se gîndi că Nelu, cu mîna aia ruptă, ce-ar fi putut să-i facă nevesti-sii? Totuși, stătu cu el în gară pînă veni personalul de Constanța și-l văzu urcat în tren.

Acasă, cînd Tanți îl întrebă ce discutase cu Aflat, îi spuse: „Treburi de serviciu“.

103

Două zile pînă la arestare. Cînd te enervezi, generaliză Gigi, cea mai bună metodă ca să-ți treacă e să te duci la gară și să te uiți la trenuri, cum vin și pleacă. Lui, cel puțin, îi treceau nervii cînd se uita la trenuri, cu oameni care se duceau sau se întorceau de undeva. Și, dacă n-ai o gară în apropiere, e bună și o bancă pe trotuar, de unde să cești gura la trecători. În Medgidia însă nu mai erau bănci pe trotuare. Fuseseră pe vremea cînd orașul era mai vesel, îi spusese odată Tanți. Cît despre enervare, asta îi venise fiindcă Tanți îi dăduse din nou șah cu plecarea din oraș. Gigi înțelegea că ea suferea că murise

Leu. Tanți era singura din casă care-l făcea să se oprească din lătrat, chiar și de la distanță. Totuși, parcă era prea mult să vrea să-și ia lumea în cap fiindcă îi otrăvise vreun nenorocit cîinele. Dacă i-l otrăvise. Gigi îi era și acum recunoscător Dianei, cățeaua care-l păzise cît stătuse în casa de pe Calea Rahovei. Recunoștința asta însă nu-l ajuta să nu mai strănute și să-i dea lacrimile cînd se apropia vreun cîine de el. Chiar și prietenosul cu el Leu, după cîteva săptămîni în care îl lătra cînd intra în curte.

Răscolind în zațul zilei trecute, în drum spre IMUM, Gigi se gîndi că de fapt nu-i sărise țandăra că Tanți îl somase să plece din oraș din cauza cîinelui. Ceea ce-l iritase era că nu putea să-i facă pe plac. Pe propria lui neputință se înfuriase, își zise. Legea lui Arhimede nu-l ajută de astă dată să schimbe subiectul. Putea să-i spună lui Tanți de unde i se trăgea? Nu putea! Și nici n-avea cu cine să vorbească despre lucrurile astea, la care și el ocolea să se mai gîndească, fiindcă nu-l făceau decît să se umilească singur.

Doctorul Tefik îl aștepta cu cele două pachete de țigări pregătite și cu o veste proastă din cartierul turcilor: fiul mijlociu al muezinului Acbal voia să se facă ofițer de miliție, după ce picase la politehnică. De supărare, dar și dintr-o oarecare înclinație către violență. Pînă aici ar fi fost treaba lui, dar, cînd își depusese dosarul la București, la profesiunea tatălui Hassan scrisese „muncitor gropar“. Și, cînd venise un milițian în civil să-i verifice *originea* lui Acbal-tatăl, că la maică-sa n-avea ce, era casnică, l-au dat vecinii de gol, supărați că civilul care mirosea de la o poștă a milițian își îngăduia să-i întrebe dacă muezinul lor nu era totuși gropar. Hassan scăpase numai cu o bătaie, ce-i drept, cumplită, pentru încercarea lui de

a induce miliția în eroare. În schimb, milițianul Popescu îl luase la ochi pe Acbal-tatăl și una-două îl amenda că tulbură liniștea publică cu chemările lui la rugăciune din turnul geamiei.

Tefik auzise ce se întîmplase cu cîinele domni..., doamnei Tanți. Bănuielile lui se îndreptau asupra hingherilor, care mai dădeau otravă la cîini prin garduri. Dar nu făceau asta de capul lor, ci la îndemnul șefului raionului, care se speria cînd îl lătrau cîinii de prin curți. Or, sperieturile astea, de-l făceau să tresară în văzul lumii, nu se potriveau cu un șef tînăr care avea ambiții mai mari decît să fie primar la Medgidia. Însă bașca ambițiile lui, continuă doctorul după ce-i dădu unui client un pachet de țigări și un toc de chibrituri și-l așteptă să se îndepărteze, șeful orașului avea atîta minte încît să-și dea seama că frica oamenilor trece repede, așa că trebuia stîrnită des. „Nu cred că dobitocul ăsta... a auzit de Machiavelli!“, zise Gigi, ferindu-se să-i rostească numele.

Tefik recunoscu că nici el n-auzise de acest Machiavelli. Sau, dacă auzise, uitase. Cu ce se ocupa? Gigi îi spuse că știa de el de la profesorul de filosofie din liceu. Scrisese o carte pentru uzul prinților din Italia. Îi învăța cum să domnească, ca să nu rămînă fără putere. Le zicea că e mai bine să fii temut decît iubit... „Kemal Atatürk știa bine lecția cu frica supușilor. Poate l-o fi citit pe acest domn!“, îi zîmbi Tefik, de i se încreți fața și mai mult pentru cîteva clipe.

Lui Gigi i-ar fi plăcut să stea de vorbă în tihnă cu doctorul, însă nu vedea unde s-ar fi putut întinde cu el la taifas. Tefik nu-l invitase niciodată la el acasă. Iar lui nu-i venea să-l invite cu de la el putere în casa domnului Fănică. Însă ar fi putut foarte bine să-și întrebe socrul de ce nu-și cheamă prietenul să mai stea de

vorbă, dacă nu la un pahar de vin, ca înainte, la pilaful fără egal pe care-l gătea doamna Virginia și la o cafea de cicoare.

Seara, cînd îi spuse domnului Fănică că ar merita să mai discute cu Tefik la o cafea, ceva, dacă nu se mai atingea de vin, socrul lui îi răspunse încrezător că doctorul n-ar fi refuzat să ciocnească un pahar cu ei doi.

104

Acesta era al treilea Revelion pe care îl petrecea la Medgidia. La primele două, Gigi își dorise la 12 noaptea să se poată întoarce fără grijă la București. De cînd se însurase cu Tanți și schimbase îndelungatul provizorat cenușiu de la hotelul ceferiștilor cu provizoratul plăcut din casa domnului Fănică, lucrurile se complicaseră.

Cînd nu-l întreba cînd vor pleca din Medgidia, Tanți se uita la el cu întrebarea în priviri, cel puțin o dată pe zi. Și, dacă nu-l privea astfel, după-amiaza, după ce o săruta, întors de la serviciu, noaptea, înainte de a se întinde în pat, cînd îl întreba dacă mai are de lucru, Tanți îi adresa și întrebarea asta, din ochi, deși Gigi îi spunea măcar o dată pe săptămînă să aibă răbdare.

De Crăciun, Tanți avusese alte griji, mici, dar presante, la care se gîndea cu seriozitatea de nezdruncinat a copiilor. Acum, că se apropia Anul Nou, se ducea noaptea în bucătărie să facă prăjituri și să frămînte aluatul *cozonacilor ei* în absența doamnei Virginia, care nu suporta risipa de ouă, de unt, de cacao și de stafide pe care o făcea Tanți la cozonaci, pe lipsurile astea. Doamna Virginia pregătea ziua al doilea rînd de piftii și

sarmale, iar domnul Fănică se închidea seara în bucătărie, unde prepara cîrnații și punea la sărat slănina, ca să aibă ce atîrna apoi în afumătoarea din curtea mică. Ghiudemul îl făcea după aceea, fiindcă respecta cu atîta evlavie rețeta turcească, încît nu concepea ca ale porcului să se învecineze cu ligheanul în care punea tocătura pentru ghiudem căreia îi zicea *domüz*. Așa îl învățase doctorul Tefik, care, chiar dacă mînca și carne de porc, în privința ghiudemului era categoric: *domüzul* nu trebuia nici să simtă miros de carne de porc, care i-ar fi stricat parfumul cărnii de oaie și, dacă se putea, de pulpă de măgar – mergea însă și carnea de vacă mai bătrînă.

La IMUM ieșise un scandal din cauza alcoolului *absolut*, cel de 99 de grade, care venea de la București în sticle cafenii de un litru, cu dop tot de sticlă, pentru analizele de laborator. Din nenorocire pentru liniștea laboratorului, alcoolul ăsta era bun și de băut, dacă-l amestecai cu apă. Gigi ținea sticlele sub cheie, într-o încăpere plină de rafturi, *biblioteca*, în care nu intra decît el, ca să nu mai apară bănuieli de hoție și ca să nu mai trebuiască să facă anchete printre laboranți dacă nu ieșeau sticlele la numărătoare. Căpitanul securist al întreprinderii, civilul vopsit, cum i se mai zicea cînd nu era de față, descoperise o *sustragere* cu acte din ultimul transport al acestei substanțe de care depindea acuratețea analizelor. Actele fuseseră măsluite înainte de a ajunge la domnul inginer, îl informase căpitanul. Totuși, o persoană atît de inteligentă, *inventator*, cum de n-avusese nici un semn de întrebare cînd *constatase* că primise cu 40 de sticle de alcool mai puțin decît comandase la București? Fiindcă niciodată nu primise exact cantitatea pe care o cerea, îl informă și Gigi pe reprezentantul Securității. „Uneori vine mai mult, alteori mai puțin. În orice

caz, totdeauna ce scrie în acte e și în lăzi!“ „Noi nu vorbim despre acte, domnul inginer. Vorbim de vigilență, care trebuie să se manifeste și în prezența actelor!“ În această respectivă situație, *folosise* domnul inginer telefonul ca să întrebe Bucureștiul de ce nu i se respectase întocmai comanda?

Gigi își dădu seama că securistul în civil aștepta să-i mulțumească pentru investigațiile lui în folosul laboratorului. Așa că îi răspunse că vigilența lui funcționa mai bine în chestiuni de natură tehnică decît în domeniul penal. „Penalul se ascunde oriunde“, rosti, parcă plutind, civilul vopsit. „Un sabotaj la tehnică, să zicem, devine caz penal, chiar dacă sabotorii aruncă vina pe mașinării.“ În spatele unei simple hoții, care, să nu uităm, era agravată de un fals în acte publice, se putea afla și un sabotaj. „În preajma sărbătorilor legale, vigilența scade. Dar *noi* știm asta!“ Și, confidențial: „Ca să puteți petrece dumneavoastră, civilii, de Revelion, noi intrăm în *situație de luptă*. Și miliția la fel“.

De-abia după acest preambul îi spuse căpitanul că autorii faptei, un șofer de aici, de la IMUM, și un magazioner al furnizorului de la București, fuseseră prinși. Urma să se stabilească la anchetă dacă nu cumva furtul lor cu premeditare ascundea ceva mult mai grav. De ce îl chemase pe el la discuție?! Ca să-și întărească vigilența domnul inginer și să prelucreze cazul cu oamenii de la laborator. Întors în laborator, Gigi se duse mai întîi în bibliotecă și numără sticlele de alcool – erau toate! –, apoi le spuse laboranților ce făcuse și pățise șoferul, spre părerea lor de rău, deși 40 de sticle erau cam multe. Se lăcomise ca prostul.

105

Domnul Fănică își isprăvise treaba cu cîrnații și cu ghiudemul. Mutase cușca cîinelui în curtea mică, lîngă afumătoare, să țină Leu șobolanii la distanță. Un cîine deștept, dar Tanți nu-l învățase să nu se atingă de ce-i dădeau străinii. În ziua cînd l-au găsit otrăvit, murise cu ochii deschiși. Acum, mulțumit că Leu avea să păzească afumătoarea, domnul Fănică băuse niște țuică în bucătărie și avea chef de vorbă. După ce Gigi termină de mîncat, domnul Fănică își băgă capul pe ușa camerei lor și îl invită pe sala mică, la o discuție. Sau avea de lucru cu vreo invenție?

În mîndria socrului său că avea un ginere cu *doxă*, cum nu mai văzuse Medgidia de la primarul Kemal Agi Amet, tătarul școlit la Paris, se amesteca și o anumită îndoială. Domnul Fănică nu înțelegea de ce stă Gigi pînă noaptea tîrziu cu invențiile lui. N-avea astîmpăr sau voia să-i ajute pe ăștia să le meargă bine cu IMUM-ul lor? Gigi se gîndise și el la chestia asta, dar n-o întorsese pe toate fețele.

Cînd îi veneau idei și le punea pe hîrtie în timp ce stătea de unul singur în casa de pe Calea Rahovei, își făcea socoteala că *ăștia* n-aveau să mai stea multă vreme la putere. Și acum credea același lucru, dar nu mai era sigur că acest răstimp însemna doar cîțiva ani, cum spera domnul Fănică. Dacă Stalin și-ar fi chemat soldații acasă, ar fi fost, poate, altceva. Gigi nu-l vedea pe țarul ăsta roșu în stare de o asemenea prostie. Mai curînd, așa cum ocupase Basarabia și-o transformase în republică sovietică, voia să facă același lucru cu România și cu Bulgaria. Și, de cînd aveau și rușii bomba atomică, le dădeau cu tifla americanilor. Cam așa stăteau lucrurile. Domnul Fănică nu

era convins: adică el, cu invențiile lui, lucra pentru Stalin?! Chiar dacă nu inventa arme, ca acel Kalașnikov, cu automatul lui, ideile lui intrau tot în contul georgianului și ale golanilor pe care-i făcuse stăpîni aici în țară, îi explică Gigi în silă.

La liceu, toți profesorii le spuneau șoimilor că armata slujea regele și patria, nu politicienii. Ceea ce lui, mai tîrziu, nu i se păruse tocmai adevărat. Cei care trăgeau sforile erau politicienii. Așa se întîmplase în războiul ăsta și tot așa și în primul război. Și, de cînd țara ajunsese pe mîna unui singur partid, ca la ruși, ăsta nu mai putea fi dat jos de la putere cu alegeri. Îi votai, nu-i votai, tot ei aveau puterea. „Dar dacă face regele un guvern în exil și-l sprijină americanii?“, îl întrebă domnul Fănică. „Ar fi război… ca în Coreea“, credea Gigi. „Păi, și-atunci?“ „Pe termen lung, eu fac, să zicem, invenții pentru popor, pe termen scurt, pentru ăștia!“, îi spuse. Nu-i pica bine să recunoască așa ceva, chiar dacă domnul Fănică întoarse foaia și-i zise că invențiile n-au culoare politică, dar că Gigi prea se spetea muncind la ele. În alte seri, discuțiile lor se lungeau pînă spre miezul nopții, întrerupte doar de aparițiile lui Tanți pe sală, în cămașă de noapte: mai stăteau mult acolo? Acum domnul Fănică îl întrebă dacă nu i se făcuse somn, că pe el îl cam răzbise fabricarea cîrnaților.

106

Milițianul Popescu, șeful de post, chemă cîțiva copii la secție să-l colinde. Cei patru pionieri și un utemist erau colindătorii oficiali ai orașului, copiii unor cetățeni conștienți, membri de partid. Utemistul, nepotul șefului gării, spunea colindul și

pocnea din harapnic; cu buhaiul era un băiat grăsuț, blond, fiul milițianului Popescu; fata șefului Raionului agita o tamburină; băiatul cel mic al tovarășei Naum, diriginta farmaciei, dădea din clopoței, iar fiul directorului școlii din centru sufla într-o goarnă.

Cei cinci s-au dus mai întîi la Sfatul Popular, cum se cuvenea, de-abia după aceea la miliție. Au colindat apoi la școală, unde directorul i-a adunat pe profesori să-i întîmpine. La IMUM au ajuns cu automobilul Sfatului Popular, ca să prindă pauza de masă. Au mai colindat și la cîteva case de pe strada principală, pe care utemistul le avea scrise pe o hîrtie. De la distanță îi veghea un milițian care dădea din cap ori de cîte ori auzea pocnetul harapnicului. Se auzeau de pe străzile lăturalnice și alți colindători, care stîrneau cîinii.

Aceia erau colindătorii care au vrut să-și încerce norocul și de Crăciun. Atunci, milițienii care patrulau prin oraș îi goniseră acasă. Cel puțin așa pățiseră Tudorică și băieții croitorului Leța. Cu toate că făcea propagandă pentru partid prin cartier și de sărbătorile oficiale purta portretul lui Marx la defilare, croitorul mîrîia că nu rămînea de mal progresul societății dacă ținea lumea Crăciunul, cum apucase.

La IMUM, angajații se uitau la ceas cînd treceau prin curte. Nu le ardea de lucru. Laboranții lui Gigi la fel. Pînă și singurul membru de partid din laborator, care-l plictisea pe Gigi cu ideile lui prostești pentru depășirea *planului*, era de părere că, decît să se întîmple vreo neîntîmplată din cauză că oamenilor nu le stătea mintea la treabă, mai bine li s-ar fi dat drumul acasă. De fapt, se gîndi Gigi, Simion *membrul* aștepta și el, ca și ceilalți laboranți, să le spună domnul inginer pe barba lui să plece acasă, cum le zisese și anul trecut, că rămîne el la program să

facă analize, dacă se ivește ceva neprevăzut. Cînd sirena anunță pauza de prînz, Gigi le spuse că cine avea vreo treabă urgentă de rezolvat putea s-o ia din loc. Toți aveau astfel de treburi, chiar și *membrul*, doar că Simion își dezbrăcă ultimul halatul și nu înainte de a-l întreba pe Gigi dacă n-are nevoie de o mînă de ajutor. N-avea. Îi semnă și lui un bilet de învoire, să-l arate portarului.

Singura lui rugăminte, ca laboranții să plece pe rînd, nu în grup, ca la sfîrșitul programului, fusese cît de cît respectată. Ieșiseră cîte doi, trei, grăbiți, dar cu figuri preocupate, de parcă îi trimisese în interes de serviciu. *Membrul* nu-și puse căciula cînd ieși pe ușă. O ținea în mînă, ca și cum ar fi avut de gînd să se întoarcă.

Cînd rămase singur, Gigi îi ceru telefonistei un fir interurban și îi dictă numărul Ricăi. N-ar fi făcut asta cu ceilalți de față, dar n-avea nimic împotrivă ca oamenii lui să-și sune rudele din altă parte, ceea ce se și întîmplase mai devreme. Rica nu era acasă sau era poate în bucătărie și n-auzea soneria telefonului, presupuse Gigi. Se duse la cantină, deși nu-i era foame. Ar fi plecat și el acasă. La mese, mai mult locuri goale. Chiar și grupul turnătorilor era mai puțin numeros, încît Gigi presupuse că și pe muncitorii din celelalte secții îi așteptau acasă treburi urgente.

La ora unu o căută din nou pe Rica. Îi răspunse băiatul ei, care-l întrebă preocupat cine e la telefon și strigă „Mama, e unchiul Gigi!“. Se simți mai bătrîn și mai important. Rica fusese la alimentară, că se dădea cafea. „Nu-ți spun ce coadă. Infernală!“ Apucase și ea! Numai 150 de grame de persoană, că i-ar fi luat și lui. La Medgidia nu se adusese? Nici acum, de Revelion?! „Mircea e de gardă la minister în noaptea asta“, îl

anunță. Venea Maica Lili la ei, să nu stea singură acasă. Poate o aduce și pe Caliopi! „Unchiul Tăsel?“, o întrebă. „Cum știi!“ Adică tot în pușcărie, completă Gigi în gînd. După ce închise telefonul, constată că Rica nu-l întrebase nimic despre Tanți, nici cînd el îi spusese „La mulți ani!“ și din partea ei. Poate de bucurie că găsise cafea.

107

Tanți îi spusese că s-ar putea să mai întîrzie la magazin, dar, cum trecuseră trei ore de cînd ar fi trebuit să se întoarcă acasă, Gigi se duse după ea. Văzu de la distanță trei milițieni și o mulțime de cetățeni în fața Alimentarei. Unul dintre milițieni făcea fotografii ori făcuse. Avea un aparat de fotografiat în mînă. Gigi grăbi pașii, apoi o luă la fugă să ajungă mai repede. Vitrina magazinului era spartă. Probele, adică cioburile, nu fuseseră măturate de pe trotuar.

Înăuntru, Tanți o ținea de umăr pe responsabilă, care avea ochii învinețiți și halatul rupt. Ea părea neatinsă, dar nu era în stare să deschidă gura. Gigi reconstitui ce se întîmplase din vorbele milițienilor și din comentariile cetățenilor care țîțîiau consternați. Se adusese marfă la magazin, dar nu de dimineață, ci pe la prînz. Cafea adevărată, mezeluri, măsline și portocale. Mezeluri se mai găseau în restul anului. Dar cafea, portocale, chiar și măsline nu se mai văzuseră la Medgidia de fix doi ani, tot în ajunul Revelionului.

Vestea se răspîndise imediat în oraș, trecuse pasarela în cartierul de peste linie și ajunsese pînă la Tortomanu și la Satul Nou. Se adunaseră la coadă cîteva sute de oameni, încît

milițianul Popescu își trimisese subordonații să păstreze ordinea. Pînă pe la patru, oamenii așteptaseră în liniște. Chiar și cei de la coada cozii erau optimiști, fiindcă se tot adunau cetățeni în spatele lor. Cînd responsabila ieși din magazin și zise că nu mai era marfă decît pentru *maxim* douăzeci de persoane, coada începu să se agite. Cei din spate îi împingeau pe cei din fața lor, care se propteau pe călcîie ca să nu fie împinși dincolo de ușa magazinului. Milițienii începuseră să fluiere și să-și agite bastoanele, dar teama pe care ar fi stîrnit-o în fiecare în parte trecea pe lîngă toți, fără să-i atingă. Și cînd începuseră milițienii să strige „Eliberați locul!“, se auzise o voce de femeie de undeva din spate: „Au pitit marfa!“.

Atunci se spărsese vitrina și cîțiva cetățeni, bărbați și femei, care nu făceau parte din grupul celor maxim douăzeci care-și așteptau rîndul, și ei cam neliniștiți, se năpustiseră în magazin și se repeziseră la cele două vînzătoare și la responsabilă, care păstra ordinea, să aducă marfa de unde o ascunseseră. Și, cum vînzătoarele nu ieșiseră din spatele galantarelor și începuseră să țipe „Miliția!“, împreună cu responsabila, cetățenii se înfuriaseră și se repeziseră la ele. Pînă să-și facă loc milițienii în magazin, vînzătoarele fuseseră trase din spatele galantarelor și femeile începuseră să dea în ele. Pe responsabilă o învinețiseră doi bărbați, ca s-o convingă să scoată portocalele de unde le pitise. Nici măcar apariția milițianului Popescu cu cinci soldați înarmați nu restabilise ordinea. Unul dintre bărbați fugise printre cioburile vitrinei, dar ajunsese în fața soldaților, care așteptau cu armele în cumpănire și i se înmuiaseră picioarele. Celălalt, știind ce-l aștepta de la milițianul Popescu, începuse să strige „Mă predau, tovarășu’! Mă predau, tovarășu’!“ și-și ridicase mîinile. Plutonierul-major îl lovise în cap cu bastonul,

de-l făcuse să se prăbușească. Apoi îi dăduse cu vîrful cizmei în coaste pînă obosise. Femeile țipau ascuțit „Ajutor! Ne omoarăăă!“ și una dintre vînzătoare leșinase. Responsabila deschisese ușa din spate și îi invitase pe tovarășii milițieni să constate că nu dosise nimic. Spunea ceva de un proces-verbal care să arate că fusese bătută. Tanți înlemnise la casierie, să nu-i treacă cuiva prin cap să-i ia banii din sertar. De ea nu se atinsese nimeni, totuși făcuse pipi pe ea *de emoție*.

Cînd îl văzu pe Gigi, Tanți începu să-și frămînte buzele, dar nu-i dădură lacrimile. O strînse mai tare pe responsabilă pe după umăr. Careva dintre cei de afară chemase geamgiul, să ia măsura vitrinei. Geamgiul veni cu căruța lui îngustă, cu roți mici, de fier, trasă de un catîr vînjos. Responsabila și Tanți se apucară să măture cioburile din magazin. Milițianul Popescu le ordonă ajutoarelor sale să-i pună cătușe bărbatului, care nu se ridicase de pe dușumea. Pe femei le încolonă cîte trei, erau nouă toate, și le spuse să iasă din magazin. „La secție!“, și le urmă, bătîndu-se cu palma peste tocul pistolului. În fața magazinului, doi măturători cu tîrnurile lor de nuiele adunau în tomberon cioburile amestecate cu zăpadă, iar cetățenii care stătuseră în continuare la coadă își așteptau răbdători rîndul la delicatesele rămase. Milițianul cu aparatul de fotografiat le spuse s-o ia din loc.

Se făcuse frig în magazin, iar mirosul de cafea și de portocale dispăruse cînd Tanți întocmi monetarul. Avea de numărat mai mulți bani ca niciodată! Cînd isprăvi, îi clănțăneau dinții. Veniseră și bărbații celorlalte trei femei, să le ducă acasă. Îl așteptară toți pe geamgiu să vină cu foaia groasă de sticlă, pe care o potrivi în rama vitrinei cu ajutorul fratelui său mai tînăr și mut, pe care-l ținea pe lîngă el la atelier.

108

Gigi evitase să dea mîna cu milițianul Popescu, dar îi mulțumise că o scăpase pe Tanți de cetățenii care dăduseră buzna în magazin. Chiar și Tanți, care nu-l scotea pe plutonierul-major din Cîine Roșu, se întrebă cu glas tare pe stradă ce s-ar fi întîmplat dacă *nu intervenea* miliția. Îi trecuse frica; tremura de frig. Mergeau cît de repede putea Tanți, cu șoșonii ei cu toc.

Domnul Fănică se plimba neliniștit prin curte. Era îmbrăcat doar în haină, dar nu simțea frigul. Aflase de la un vecin care fusese la coadă ce se întîmplase la Alimentară. Leu îi întîmpină cu un lătrat supărat, încît Tanți, cît era de înfrigurată, se duse să-l mîngîie. Cîinele scheună prelung de plăcere. Doamna Virginia pusese apă la fiert pentru ceai. Cînd îi văzu, adăugă și frunzele de ceai și veni cu ibricul din bucătărie. În sufragerie, domnul Fănică turnă ceaiul în cănile pe buza cărora scria *Restaurantul gării Medgidia*. Adăugă zahăr și mult rom, să tragă răceala.

Băieții erau la Leța, le dădu doamna Virginia raportul. Se duseseră cu cîrnați și cu unul dintre cozonacii făcuți de Tanți. Și cu două sticle de vin, adăugă domnul Fănică. Și ce, era să se fi dus ca milogii?! se miră ea de formă. „Puteau să stea și ei acasă într-un an, o dată!“, cugetă socrul lui Gigi. „Se simt mai bine cu tineretul“, zise Gigi, deși nu era treaba lui ce făceau cumnații săi. Ceaiul era bun. Domnul Fănică nu se zgîrcise cu zahărul. Nici cu romul.

Tanți se spălase pe picioare cu apă fierbinte, își schimbase rochia și-și pusese o cațaveică. Ținea cana cu amîndouă mîinile, să se încălzească, deși domnul Fănică făcuse un foc serios în

sobă. Sorbi prudentă din ceai și se scutură, dar nu-i spuse tatălui ei că exagerase cu romul. Asta era rețeta de la restaurant! Lipsea doar felia de lămîie. „Toți ceferiștii veneau să bea ceai la noi la restaurant“, se lăudă domnul Fănică. „Și șeful gării!“, îi aminti doamna Virginia. „De Haikis al nostru nu mai zic. După ce-și bea cafeaua, comanda și un ceai, de gust.“ „Și brînză telemea cu pîine de secară“, interveni Tanți. Ea îi aducea brînza și pîinea. „Să-l fi invitat și pe el…“, se uită doamna Virginia la soțul ei. „E dus la București!“, ricană domnul Fănică. Ce-și închipuia Virginia, că o așteptase pe ea să-l invite?! Și tot el: „Păi, hai să aducem la masă!“. Pe Tanți o scutiră de mersul la bucătărie. Gigi se oferi să-i ajute. „Stați aici, să vă țineți de urît!“, îi răspunse socrul, care părea că mai băuse ceva, puțin, înainte de ceaiul cu rom. Oricum, domnul Fănică rezista la băutură.

Ca să nu facă două drumuri, aduseră și sarmalele și cîrnații. Cozonacii așteptau pe dulap în dreapta samovarului. Doamna Virginia tot trebui să se mai ducă o dată la bucătărie după mămăligă.

Lui Tanți nu-i era foame. Își tăie o felie de cozonac și o mîncă încet, sorbind din cînd în cînd din ceai. Domnul Fănică aduse vorba de departe despre *pătărania* de la alimentară: „Numai legionarii spărgeau vitrinele și-i băteau pe negustori!“, zise între două sarmale. „Parcă nouă nu ne-au spart geamurile?!“, se încruntă doamna Virginia. Apoi își aminti: „Într-un an, o dată!“, deși se vedea că ar fi vrut s-o întrebe pe Tanți ce pățise. Ca să închidă acest capitol, domnul Fănică spuse că el nu pomenise ca lipsurile să-i facă pe oameni mai buni. Din contra. De-abia acum începu Tanți să plîngă: „Niște bestii și niște lași! Le-au bătut pe fete, că n-au curajul să bată pe cine trebuie!“. Ca și cum ar fi auzit-o, Leu începu să latre furios. „Du-te, Fănică, și vezi ce vrea

cîinele. Ia și bățul.“ Tanți se ridică. Ridică și vocea: „N-aveți loc de el?“. De obicei, cînd cîinele lătra noaptea fără motiv, Tanți îi șoptea din casă să tacă. „Lăsați-l să latre. Așa, Leu! Da, băiatule, latră-i!“ Tanți luă un cîrnat de pe platou și ieși din sufragerie. Apoi se auzi scîrțîitul ușii de la intrare. Gigi dădu fuga în camera lor să-i ducă paltonul. Cînd să iasă, îl auzi pe domnul Fănică: „Ea ce-o fi crezînd, săraca, că, pardon, ținem cîinele flămînd?“.

Cînd se întoarseră în casă, Tanți era mai liniștită: „Am ajuns să mă scape Cîine Roșu de bătaie… În fine!“, și se așeză la masă și înfipse furculița într-o sarma. Văzînd că nu se mai leagă vorba, domnul Fănică dădu drumul la radio și căută Londra.

109

De dimineață, după ce Tanți le dădu nuci și bani copiilor care veneau cu sorcova – asta era de mulți ani treaba ei! –, le povesti pe larg, în sufragerie, ce se întîmplase la magazin. Cînd ajunse la momentul în care milițianul Popescu îi dăduse cu bastonul în cap bărbatului care îi învinețise ochii responsabilei și îl lovise cu cizmele în coaste și pe unde îl mai nimerise, domnul Fănică o întrerupse aprobator: „Cîine Roșu știe să bată!“. Lui Tanți îi mai trecuse recunoștința față de milițieni, dar orișicît! Își făcuseră datoria. Domnului Fănică i se pungi gura cînd o auzi cu datoria și-l invită pe Gigi la o vorbă pe sală.

Era cam devreme pentru țuică, dar un șpriț ar fi mers după toba și brînza pe care le mîncaseră mai devreme în sufragerie. Cînd îi văzu că se așază cu sticla și sifonul alături, Tanți îi aminti lui Gigi că la prînz ieșeau la plimbare. Însă tot ea se

răzgîndi imediat. Parcă n-ar fi fost bine să meargă la plimbare, ca și cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Domnul Fănică încuviință, dar din alt motiv: „De Sfîntul Vasile stă omul acasă, ca să-i tihnească…“. Mircea și Tudorică dormeau în paturile lor de pe sala mare. Se întorseseră spre ziuă de la Leța și, cum cățelul lătrase la ei, domnul Fănică bănuia că nu băuseră doar un pahar de vin la miezul nopții. După ce umplu paharele, îi spuse încet lui Gigi: „Eu îi știu bătaia lui Cîine Roșu!“.

Cînd îl arestase că insultase *organele*, milițianul Popescu îl bătuse în pivnița secției și cu pulanul, pe unde nimerise, și cu o țeavă de plumb, la tălpi. De-abia după aceea îl pusese să-și scrie declarația cum îi dicta el. Și, dacă el refuzase să scrie că-l înjurase pe milițian de mamă și de partid și că sărise la bătaie, îl luase din nou în serie. Atunci simțise domnul Fănică ce înseamnă să fii „bun de carne“. Îl durea, dar nu cine știe ce și, în loc să urle, ca alții, de se auzea pe stradă, la început doar icnea după fiecare lovitură. Cînd însă și-a dat seama că icnetele astea îl înfuriau și mai tare pe analfabetul de milițian, a început să strige, mai mult de frică să nu-l omoare Cîine Roșu cu vreo lovitură la cap cu țeava aia de plumb.

Mai luase bătaie și la Constanța, la cercetări, cu ciomagul și cu biciul cu noduri. Tot așa, ca să scrie ce voiau milițienii *de la regiune* și un procuror care se tot uita la ceas. Acolo nu mai icnise, strigase de la prima lovitură. Ăia aveau altă tactică. Îl băteau pe rînd peste țurloaie și la, pardon, cur… Gigi era primul căruia îi povestea ce pățise: că doar nu era să-i spună Virginiei sau copiilor ce-i făcuseră milițienii. „Cu un bărbat vorbești altfel!“ Dar și cu bărbații… Avea încredere în Jakob, „Ne știm de mult, om de caracter!“, însă nu-i venea să deschidă gura nici pentru urechile lui. Haikis îl cunoștea ca pe un om de vază în

oraș, cum să-i spună că-l bătuse Cîine Roșu ca pe hoți?! îl întrebă și începu să-și răsucească încruntat verigheta de pe deget. Cînd o auzise pe Tanți cum vorbea despre Cîine Roșu, îi venise să-i spună cine era milițianul Popescu. Dar n-ar fi lovit-o și pe ea, mititica, în mîndria ei de fata *domnului* Teodorescu? „Sau acum n-ar mai conta ca pe vremuri?“ „Nu cred“, îi răspunse. „Eu n-am avut de-a face propriu-zis cu miliția. M-a ferit Maica Lili. Cînd eram student…“ „Cînd erai student ce?“, se aplecă spre el domnul Fănică. „Era să am o poveste; nu cu Miliția, cu Securitatea… Am avut noroc. Și cînd te-au arestat a doua oară tot așa ți-au făcut?“ „Ce noroc ai avut?“, vru să știe socrul său. „Prostii de-ale lor. Se țineau după studenți, să ne înfunde…“ Cu toate că nu-i prea venea, se ridică de pe scaun și se duse la umblătoare. Spera că pînă se întoarce domnul Fănică să uite de subiectul ăsta, chiar dacă se simțea dator să se descarce și el. Și-i stătea pe limbă s-o facă. Ar fi fost însă prea multe de spus și – era sigur – socrul lui n-ar fi fost deloc mulțumit să le afle.

Cînd se întoarse, domnul Fănică se uită întrebător la el. Gigi își turnă apă în lighean, se spălă pe mîini și cînd se șterse cu unul dintre prosoapele agățate lîngă lavoar îi spuse că se duce să vadă ce face Tanți.

110

„Ce facem de Sfîntul Ion?”, îl întrebă Tanți. Gigi ridică din umeri. N-avea nimic împotriva dorinței ei ca de ziua sfîntului să-i facă o vizitălui Jean Gramatopol, care se întorsese de cîteva zile în oraș, chiar dacă acest Gramatopol fusese unul dintre

pretendenții la mîna ei. Domnul Fănică însă nici să n-audă. Doamna Virginia îi ținea apăsat isonul. Jean fusese căsătorit, dar după ce intrase în pușcărie îl părăsise nevasta. O chema Marinela, divorțase de el și plecase din Medgidia. Nu mai știa nimeni de ea. Tanți era de părere că Marinela îi dăduse o lovitură nemeritată lui Jean. Locuiau în casa părinților lui, oameni cu stare: Gramatopol-tatăl construia case, iar doamna sa era unica angajată a bibliotecii publice din oraș. Cînd venise noul regim, domnul Gramatopol continuase să ridice case și, cînd urma să se construiască primul bloc din centru, s-a angajat la stat. Era un om expeditiv. Gramatopol-mama a schimbat fără să protesteze tabloul regelui cu tabloul lui Stalin în sala de lectură și la ea în birou. Mai tîrziu a adăugat pe pereți, sub tabloul lui Stalin, portretele mai mici ale membrilor Comitetului Central.

Jean era profesor de sport și marinar pe cont propriu vara. Tatăl său îi făcuse cadou o barcă cu pînze și cu motor. Vara, în vacanță, Gramatopol-fiul ieșea cu ea în largul mării. Cîștiga bani frumoși de pe urma ei de cînd începuse să plimbe lumea pe mare. În barcă încăpeau șase persoane în afară de el. Așa o cunoscuse pe Marinela, care venise de la Bacău împreună cu o verișoară și s-au urcat în barca lui pentru o *croazieră* de o oră. Marinela a avut rău de mare și atunci a descoperit că îi era frică de apă, chiar dacă se uita cu interes la Jean, tricou de marinar și pantaloni albi de ofițer de marină. Ca să nu vomite, Jean a ținut-o de vorbă cît a durat așa-zisa croazieră. În ziua următoare, cele două verișoare au venit din nou pe mal. În barcă s-a urcat numai cealaltă. Marinela a rămas pe mal s-o aștepte, în ciuda invitației lui Jean, care i-a spus că răul de mare nu se combate pe uscat. Au păstrat legătura. El i-a făcut o vizită la Bacău și i-a

cerut mîna. Jean era la fel de expeditiv ca tatăl său. Așa a ajuns Marinela nevasta lui și învățătoare la școala de fete din Medgidia.

Cu trei ani în urmă, Jean încercase împreună cu alți trei cetățeni să ajungă în Turcia cu barca. Pe Marinela a lăsat-o acasă. Își luaseră provizii și apă pentru trei zile. Ghinionul lor a fost că pe cînd cărau proviziile în barcă i-a văzut careva care a dat fuga la grăniceri și i-a pîrît că vor s-o întindă din țară. Jean trecuse de linia orizontului cînd l-a ajuns din urmă șalupa grănicerilor. A aruncat el proviziile din barcă și le-a spus grănicerilor că i se stricase motorul și-l împinsese curentul în larg. Dar nu s-a îndurat să arunce și bancnota de cincizeci de dolari pe care o cumpărase în port. E adevărat că o ascunsese într-o despărțitură secretă a portofelului, însă, cînd grănicerii i-au luat obiectele personale, chiar acolo, pe șalupă, i-au găsit-o imediat. Portofelul lui Jean nu era o raritate și el nu era primul care încerca să fugă din țară pe mare. Procesul lui a început după o săptămînă, la tribunalul din Constanța. Într-o jumătate de oră, Jean și-a aflat sentința, 12 ani de muncă silnică, iar mama lui, femeie încă tînără, a făcut un atac de inimă fatal.

Printr-o ironie a sorții, Jean a ajuns să taie stuf într-o colonie de muncă din Deltă, lîngă un sat cu nume rusesc, aproape de mare. Marinela a divorțat de el după nici un an. Jean o înșela, nu se abținea nici cu fetele din Medgidia, sub ochii ei, dar de ce nu se despărțise de el înainte?! În fine! Domnul Gramatopol, săracul, a rămas fără slujbă și a căpătat un tic nervos, clipea dintr-un ochi. Și acum, dacă scăpase Jean din închisoare și-i invitase la el acasă, putea ea să-l refuze? Putea, își zise Gigi, dar, cînd deschise gura, îi spuse că nu putea.

Domnul Fănică îl ținea de băiat simpatic pe Jean și mai stătea de vorbă la piață cu domnul Gramatopol, care părea că-i face cu ochiul, dar avea cîteva nelămuriri. Așa că îl abordă în hală pe tată și-l întrebă, ca între părinți, de soarta fiului. Din piață urcară dealul la cîrciuma de lîngă dispensar și, după mai multe căni de vin fiert, domnul Gramatopol îi spuse că Jean fusese eliberat pentru bună purtare și sinceră căință. Avea mîinile pline de bătături, o cicatrice pe frunte, dar era la fel de vesel ca înainte. Zicea că nu-i părea rău după Marinela – îi făcuse și el destule, mai mici, și ea îi răspunsese cu una mare. De unde domnul Gramatopol trăsese concluzia că Jean o regreta, dar nu voia să-i spună.

Băiatul se prezentase la miliție, cu țidula de la pușcărie, cum primise ordin înainte de liberare. Porcul de Cîine Roșu îl ținuse două ore în picioare, să-l întrebe, cu mintea lui înceată, ce făcuse de scăpase așa de repede și ce avea de gînd de-acum încolo. Jean îi spusese că ar fi vrut să-și reia slujba de profesor aici, în Medgidia. Deși angajarea lui Jean nu depindea de voia lui, Cîine Roșu îl dăscălise. Nu mergea așa! Poate că meritase el să iasă din pușcărie, dar mai trebuia să merite, separat, un serviciu. Totuși, a doua zi cînd Jean se dusese la Sfatul Popular cu cererea de angajare, președintele îi scrisese cu mîna lui „Se aprobă“ și semnase.

Opinia domnului Fănică era că lui Jean prea i se dăduse repede drumul din pușcărie și prea primise din prima aprobare să se întoarcă profesor la școală. Era ceva necurat în repeziciunea asta! Tanți n-avu cu ce să-l contrazică și acceptă sfatul domnului Fănică să-și amîne vizita la Jean pînă la ziua lui de naștere. Dacă îl vedea la biserică de Sfîntul Ioan, să-i zică „La mulți ani!“ și, deocamdată, atît.

111

O zi pînă la arestare. În primăvara aceea, începuseră să-i placă zilele în care nu se întîmpla nimic de ținut minte. În acea dimineață, singurul eveniment notabil era că înfloriseră caișii din curțile oamenilor. Personalul de 6.30 de la București venise cu opt minute mai tîrziu. Dar, cum trenurile întîrziau tot mai des și mai mult de vreo două luni încoace, Gigi nu-și bătu capul cu presupuneri despre motivele acestor întîrzieri, deși, dacă și CFR-ul lui Dej mergea prost, putea fi un semn că și căruța publică începuse să scîrțîie. Singurele trenuri care nu întîrziau niciodată erau marfarele care mergeau în Uniunea Sovietică cu petrol și cu cereale pentru plata despăgubirilor de război.

„La despăgubiri ne facem planul!“, se scăpase Gigi sarcastic cu o lună în urmă, cînd era cu Tanți pe peronul gării și ea rîsese. Nu observase că milițianul care-și făcea rondul era în spatele lor. Dar, după cum le dăduse bună ziua, milițianul n-avusese urechi pentru ei. De cînd primise de la Oficiul pentru Invenții o scrisoare de mulțumire și recipisa cu numărul sub care fusese înregistrată marea sa invenție, proiectul de rafinărie, Gigi era mai imprudent cu sarcasmele. Scrisoarea de mulțumire conținea și o invitație la Ministerul Industriei Chimice pentru ziua de 18 august, ora 10, cu precizarea ținutei: *costum închis la culoare și cravată*. La gîndul că avea să facă o vizită la București cu scrisoarea asta în buzunar, pe Gigi îl luase emoția. Raziile de după moartea lui Stalin – alarmă de gradul zero, îi spusese cu gravitate căpitanul Popazu – se mai împuținaseră, acum, că trecuse atîta vreme, dar în Gara de Nord nu puteai ști niciodată. În afară de hoții de buzunare pe care-i căuta miliția gării, se făceau razii pentru prinderea

speculanților, a prostituatelor care nu se angajaseră în cîmpul muncii, a bărbaților care le însoțeau și a suspecților de activități dușmănoase, categorie atît de largă, încît oricine putea fi verificat. Iar vechile liste cu persoane căutate continuau să se afle în tăștile milițienilor. Dar, cu scrisoarea asta asupra lui, cine i-ar mai fi căutat numele pe vreo listă?

Pînă să ajungă la dugheana doctorului Tefik, Gigi se gîndi din nou ce va face la București pe 18 august, împreună cu Tanți. El, care de obicei lua decizii rapid, tot sucea programul acelei zile. Plecarea din Medgidia – cu acceleratul de 6 dimineața. Micul dejun – în restaurantul Gării de Nord, la clasa I. Ora 10, Tanți – la Maica Lili, cu taximetrul. El – minister, taximetru. Ora 12, cel tîrziu – el, cu taximetrul pe Calea Alexandriei. Ora 14 – vizită în trei la Rica. Ora 16 – el și Tanți cu tramvaiul pînă pe Splaiul Unirii și de acolo pe jos pînă la cofetăria Nestor, înghețată. Ora 17 – magazinul Romarta, pe jos – cadouri, Tanți. Ora 19, chiar 20 – Lido, friptură, bere. Ora 21.30 – Gara de Nord, casa de bilete, peron, personalul de ora 22.15. Ora 24, Medgidia.

O întrebase pe Rica de mai multe ori la telefon care mai erau prețurile în București, începînd de la taximetre pînă la rochiile și pantofii de la Romarta, de la Vulturul de Mare și de la Galeriile Lafayette, ca să știe cîți bani să-și ia la el.

Nici în cartierul turcesc nu se întîmplase mare lucru, îi spusese doctorul în treacăt. Pe Tefik însă îl încerca o durere de șale, niște junghiuri de primăvară. Cînd se văzu în laborator și își îmbrăcă halatul, Gigi nădăjdui că analizele șarjei de la turnătorie vor ieși bine, restul era rutina zilnică. La zece primi vizita locotenentului-major în uniformă – cînd îl vedea, Gigi se gîndea aproape cu regret la căpitanul Popazu, cel echipat în haine civile. De trei zile, de cînd venise la IMUM, prostănacul

ăsta solemn cu cizme lustruite fără cusur – singurul lui merit – făcea zilnic turul tuturor secțiilor, repetînd de nenumărate ori întrebarea „Ceva *de semnalizat*?“. Cînd i-o adresă lui și Gigi îi spuse că n-avea nimic de semnalat, locotenentul își dădu importanță: „Sînteți sigur?“, și îi zîmbi cu buzele strînse. Își plimbă apoi întrebarea printre laboranți și, cînd plecă, uită să spună la revedere.

Mai tîrziu, cînd ieșiră de la cantină, Nelu Aflat renunță la precauția lui obișnuită și îi spuse că nu pomenise om mai enervant decît prostul *ăsta*. Doar că din poziția lui putea fi și periculos. În drum spre casă, Titi Cojoacă îl întrebă ce părere avea despre înlocuitorul lui Popazu și, înainte ca el să-i răspundă, se grăbi să-i spună că părea un tip cam rigid, dar interesant, încît Gigi se făcu că nu auzise întrebarea.

112

„Zăpada nu e bună pentru afaceri!“, îi spusese odată, într-o seară, pe sala de la intrare, domnul Fănică. Se uita pe geam cum ningea și se scărpină în creștetul capului. Cel puțin pe vremea cînd avea restaurantul, ninsorile îi dădeau veniturile peste cap. Lumea stătea în casă. Jakob ce mai venea, că stătea la hotelul de peste drum de gară. Ninsoarea îl scotea și acum din sărite pe socrul său. Micile lui învîrteli din piață se topiseră, că țăranii, cînd veneau, aduceau puțină marfă.

Mai dădea cîte o raită la Constanța, cu gîndul la o partidă de pocher, ceva. Dar nămeții le tăiau cheful amicilor lui. Recunoștea și el că, după ce ieșea din gară și mergea pe jos, încet, în spatele altora, pe cărările înguste din zăpadă, îi trecea

dorul de cărți. Se întorcea descumpănit în Medgidia și nu știa de ce să se apuce. Așa că pe la prînz se ducea în cartierul turcesc, la prietenii lui de table, cîți mai rămăseseră. Acolo nu juca nimeni cu el pe bani. Știau toți că nu era bine să se pună cu norocul lui neiertător. Domnul Fănică își omora timpul cu tablele pînă spre seară. Dar, dacă se așeza zăpada încă de dimineață, rămînea acasă și mai lua cîte o carte din dulapul lui Tanți. Nu se apuca s-o citească pînă n-o răsfoia, ca să-și dea seama dacă merită să-și strice ochii cu ea.

Zăpada nu era bună nici pentru mersul la serviciu, completă supărată Tanți, care căzuse de mai multe ori pe ghețușul făcut de copii în dreptul intrării în parc, încît ajunsese să meargă prin zăpada murdară de pe mijlocul străzii, de i se mozoleau șoșonii cei negri cu toc.

Doamna Virginia lipsea pentru moment. Făcea o inspecție la grajd, unde două găini bătrîne pe care nu le speria iarna cloceau cîte trei ouă. Nu se îndura să le taie, fiindcă aduceau noroc. Pîndea să iasă puii din găoace și să-i ducă în bucătărie la căldură. Însă, oricum, ea n-avea nimic împotriva zăpezii. Cînd nu gătea și nu-și hrănea orătăniile din curte, își întindea cărțile de joc pe masa din bucătărie, de la nouari în sus, „douășpatru de cărți, douășpatru de frați!“, și încerca să afle ce punea viitorul la cale pentru familia Teodorescu, în care-l adăugase și pe Gigi, sub chipul valetului de ghindă. Doamna Virginia analiza în șoaptă relațiile dintre cărțile ei, din care îi apăreau vești, bune și proaste, călătorii, întîlniri cu norocul și cu ghinioane de care musai să te ferești. Separat de treburile curente ale familiei, încerca să afle ce se va întîmpla cu fostul lor restaurant, pe care și-l imagina ca pe un crai de tobă. În ciuda optimismului cu care doamna Virginia interpreta

așezarea cărților, craiul de tobă se întîlnea doar de la mare distanță cu craiul de inimă roșie, care-l întruchipa pe Fănică, și cu dama de verde, care era ea, mai totdeauna înlăcrimată după craiul de tobă. Dacă domnul Fănică o întreba cînd zic cărțile ei că-și vor lua restaurantul înapoi, îi explica în limbajul ei cifrat că erau niște oameni de stat care se puneau de-a curmezișul dorinței craiului de tobă (restaurantul) de a se alătura craiului de inimă (Fănică) și damei de verde. Doamna Virginia anticipase cele două arestări ale soțului ei cînd i se tăiaseră cărțile, cu craiul de inimă roșie înlăcrimat între ceilalți trei, hotărîți și puși pe rele. Tot ea o anunțase pe Tanți, cu două luni înainte ca Gigi să înceapă să-i facă curte, că o aștepta o călătorie cu temei cu un valet de ghindă. Tanți, care o lua în serios numai cînd cărțile îi dădeau vești proaste, îi spusese că probabil în spatele damei de inimă roșie se afla altă femeie, care se strecurase pe neștiute în operațiunile ei de cartomanție. Poate Lenuța Ichim, îi sugerase mamei sale. Doamna Virginia îi răspunsese că Lenuța Ichim era de tobă, deci nu putea fi ea, dar contraargumentul principal: cărțile ei nu alegeau cine să fie. Ea le menea rostul, așadar, pe Tanți o aștepta o călătorie cu temei cu un valet de ghindă. Cînd Tanți se măritase cu el, doamna Virginia îi amintise triumfătoare ce-o anunțaseră cărțile. „Mi-ai spus de o călătorie, nu că o să ne căsătorim“, o contrazise Tanți. „Și ce dacă? Tot o călătorie e și măritișul!“

Gigi era imun la ghicitul în cărți, dar avea încredere în perspicacitatea soacrei sale. După părerea lui, doamna Virginia avea darul de a o lua înaintea evenimentelor, la fel ca jucătorii de șah care atunci cînd mișcă o piesă știu ce se va întîmpla peste alte cinci mutări. Cînd îl auzise, soacra lui mai întîi se încruntase, lovită în mîndria ei de ghicitoare, după care se

înroșise la față de plăcere, înțelegînd că Gigi îi făcea un compliment care trecea peste amănuntul că ea nu știa șah și avea doar două clase primare. La rîndul lui, Gigi începuse să-i povestească seara în bucătărie, fără altcineva de față, despre colegii lui de la IMUM, despre Maica Lili și despre Rica. La aceste probe de încredere, doamna Virginia îi răspundea cu întîmplări din viața ei, unele dinainte de căsătorie, de cînd locuia la Ada Kaleh, în casa mătușilor ei.

Domnul Fănică își întrebă binevoitor nevasta, care se întorsese înfrigurată și ninsă de la grajd, ce ziceau cărțile ei despre starea vremii. Doamna Virginia nu se lăsă păcălită de bunăvoința lui de Toma necredinciosul. Îi spuse că nu-și întindea cărțile la concurență cu buletinul meteorologic.

113

Lui Titi încă nu-i venea să creadă că rusoaica lui îl abandonase, chiar dacă o condusese la gară. Dar își făcea curaj: „Rușii se întorc totdeauna!“, îi zise cînd Gigi mai avea cîțiva pași pînă acasă. „Sau nu mai pleacă“, ricană el, cu gîndul la tancurile sovietice din unitatea de la marginea orașului. „Am greșit că nu m-am însurat cu ea!“, se jelui Cojoacă, preocupat de Sașa, nu de tancurile de pe deal, și îl invită la bufetul gării, să ia cîte un rom. Gigi, pățit, acceptă cu condiția să nu mai vorbească despre Sașa. „Nu mai vorbim“, îi promise. Gigi era sigur că, de îndată ce se va vedea cu paharul în față, Cojoacă va aduce din nou vorba despre cetățeanca sovietică. Dar, cum la bufetul gării nu erau scaune – clienții stăteau în picioare, în jurul meselor înalte

și rotunde –, era cît se poate de probabil ca Titi să nu lungească evocarea zilelor sale de fericire cu Sașa.

La bufet erau doar cîțiva ceferiști la două mese și lîngă o fereastră un tip care bea bere de unul singur. Nu părea să fie la prima halbă, îl evaluă Gigi după scrumiera plină de mucuri de țigară din fața lui.

Titi alese o masă de lîngă cealaltă fereastră, își vîrî servieta între picioarele ei lungi de fier și se duse la tejghea, unde îi arătă bufetierului două degete. Se întoarse cu cele două pahare *universale*, în care Stan, omul din spatele tejghelei, lipovean după mamă, turnase rom pînă la al doilea semn, cel de 100 ml.

După ce ciocniră, Cojoacă îi spuse cu o voce aproape neutră că voia să se întoarcă la București. Și, optimist: „Un inginer mecanic își găsește de lucru acolo“. Gigi era de acord, doar să-i dea *conducerea* transferul. „Mă ajută Nelu“, și mai luă o înghițitură de rom. Gigi presupuse în tăcere că Aflat l-ar fi susținut pe Titi numai dacă ar fi fost sută la sută sigur că vine alt inginer mecanic în locul lui. Altfel l-ar fi refuzat, dar pe un ton cum că i-ar face un hatîr că nu-i dă drumul de la IMUM. Nelu era îndatoritor numai cînd asta nu-l costa nimic. „Întreabă-l totuși înainte, să vezi ce zice.“ „Nelu e băiat bun: nici el nu-și explică de ce a plecat Sașa!“ Nu trecuseră nici cinci minute de cînd intraseră la bufet, calculă Gigi. „Ție ce ți-a venit să lași Bucureștiul pentru…?“, îl întrebă, ca să nu-l mai piseze cu Sașa. „S-a mutat toată întreprinderea la Medgidia. Și salariul mai mare…“ Gigi nu insistă, ca să nu-l întrebe și Cojoacă pe el același lucru. „Am plecat și ca să scap de gura maică-mii, să nu fac aia, să nu fac aia.“ „Puteai să te muți în altă parte.“ „Tot n-aș fi scăpat de ea. Are energii neconsumate de cînd a divorțat de tata. Aici nu mă bate nimeni la cap.“ Dar o dată pe lună mama

lui îi făcea cîte o vizită de control. Stătea două zile pe capul lui. Îi făcea ordine în camera de la hotel și îi pregătea de mîncare la reșou. Mirosea camera a bucătărie încă trei zile după ce se întorcea la București. „Și, dacă te întorci, nu te duci tot la ea acasă?“ „Îmi aranjez ceva cu chirie! Cînd vine aici, nu mă mai găsește.“ „Vorbește mult?“ „Tace doar cînd doarme. Tata de-aia a plecat de acasă.“ Dacă ar fi învățat rusește de la Sașa, s-ar fi dus după ea la Moscova și-ar fi terminat bîlciul. Fusese silitor, dar n-avea înclinație pentru limbi străine. La franceză avusese profesoară de mic și tot nu se descurca bine. Îl mai bătea și maică-sa la cap, de-l scîrbise de limbi străine.

Pus pe băut, Titi își goli paharul cînd el ajunsese de-abia la jumătate cu al lui și se duse din nou la tejghea. Se întoarse tot cu două pahare umplute pînă la al doilea semn. Atunci ieșiră ceferiștii de la bufet și în încăpere pătrunse un val de frig cu miros de fum de locomotivă. Gigi se zgribuli. Făcuse prostia să se descheie la palton. Titi, care stătea cu spatele la ușă, nu se sinchisi. Dar poate de la mirosul fumului își aduse din nou aminte de cetățeanca lui: „Cînd a plecat, mi-a spus *La revedere*“, și se uită interogativ la el. Gigi își încheie înfrigurat nasturii: „Dacă-ți zicea pe rusește, era altceva!“. Titi era de altă părere: „Cînd voia s-o sărut pe stradă, îmi zicea și *paștîlui menea*, și *pupă-mă!* Că la început nu știam ce înseamnă *paștîlui menea*, înțelegi?“. Bufetierul aduna paharele de pe mesele goale. Se uită lung la Titi. Gigi începu să rîdă: „Stan ăsta își închipuie că-mi faci avansuri…“.

114

Biroul de proiectare exista numai cu numele, se convinse din nou Gigi cînd se duse să ceară de acolo un sul de hîrtie de calc și unul de hîrtie milimetrică. N-avea nici acum proiectanți, în schimb era dotat cu o secretară tînără și brunetă. O tipă arătoasă, admise el, astfel că, pesemne, ignoranța ei în privința rechizitelor nu atîrnase prea mult cînd fusese angajată. Iar justificarea ei că, de vreme ce biroul încă nu avea proiectanți, nu avea nevoie nici de asemenea hîrtii suna convingător, chiar dacă secretara nu părea să fi văzut vreodată cum arată *hîrtiile* pe care i le ceruse. Era atît de arătoasă, încît Gigi mai întîrzie în birou, cu cîteva întrebări ce n-aveau nici o legătură cu scopul vizitei sale. Tînăra era din Medgidia și o cunoștea pe Tanți, domnule inginer! Însă era suficient de rezervată încît să-i stîrnească presupunerea că era ori măritată și nu purta verighetă, ori arondată de careva din conducere. Titi Cojoacă, deși se lăuda că știe cine cu cine la IMUM și care dintre femei erau disponibile, nu-i pomenise niciodată de ea, ceea ce-l făcu să încline către cea de-a doua ipoteză. Lui Titi îi plăcea să bîrfească, însă avea și el subiecte tabu.

La drept vorbind, prostia fusese a lui, că nu ceruse niciodată pentru laborator hîrtii din astea, ci le cumpăra din banii lui. La fel cum altă prostie fusese că-și închipuise că la librăria cea mare din Medgidia ar fi putut găsi calc și hîrtie milimetrică. „Nu se cer!“, îi spusese librăreasa. La gîndul unei călătorii la Constanța, Gigi simți că i se face și mai frig decît îi era mergînd prin curte spre laborator. La papetăria din centru, de unde mai cumpărase, ar fi găsit sută la sută – nu era singurul care avea nevoie de așa ceva. Se enervă însă din nou că pentru atîta lucru

trebuia să se ducă pînă acolo! Nu mai așteptă să se termine programul, ci plecă la gară, grăbit să prindă automotorul galben, cu trei vagoane, care venea de la Tulcea.

N-avu timp să treacă pe acasă, să-și lase servieta, în schimb, o văzu de departe pe Tanți, care se întorcea de la magazin și îi strigă „Hai pînă la Constanța!“ și traversă să scurteze prin parc drumul spre gară. Ea o luă pe la intrarea de lîngă pasarelă. Cînd se întîlniră, la capătul peronului, o sărută pe obraz și se duse alergînd la casa de bilete.

În tren, Tanți se indispuse, crezuse că era cine știe ce, de o grăbise așa. *Era* cine știe ce! îi spuse. Însă în vagon era frig de le ieșeau aburi din gură, mirosea a cîine plouat și WC-ul era ocupat, încît Tanți începu să-și treacă greutatea de pe un picior pe altul, presată de jena de care aștepta să scape acasă.

Din cabina WC-ului se ivi un tip bălăbănindu-se, înainte ca pentru Tanți să fie prea tîrziu. În așteptare, Tanți își scosese paltonul și i-l dăduse împreună cu poșeta. Cînd ieși de acolo, îi trecuse indispoziția, dar îl sfătui pe Gigi, dacă voia să facă pipi, să aștepte pînă la Constanța. „Bețivii n-ar trebui lăsați în trenuri!“, decretă revoltată, în timp ce-și vîntura mîinile ude departe de trup. Gigi îi dădu batista să se șteargă. După ce o folosi, Tanți o vîrî în buzunarul rochiei: „Bărbații sînt porci! Unii…“. Gigi rîse.

Tanți intră și la WC-ul gării din Constanța, unde întîrzie aproape zece minute. Nu-i spuse de ce, dar se mai înseninase. Pe peronul lunecos din afara gării se agăță de brațul lui și strigă fericită „Uite un taxi!“. Din nefericire, nu era singura care văzuse taximetrul. „Tu crezi că am înnebunit?“, îi răspunse cînd el îi propuse să pornească pe jos spre centru, însă după cîteva minute se înduplecă. Măcar se mișcau. Avea și ea ceva de

cumpărat, îi spuse cînd ajunseră în fața unui mic magazin de lenjerie. Îl trase înăuntru și îi ceru vînzătoarei două perechi de chiloți albi. „Avem și *vătuiți*, de iarnă“, o anunță femeia. „Ăia-s pentru babe și pentru rusoaice!“, refuză Tanți și îndesă chiloții în poșetă.

Ajunseră la papetărie cînd se aprindea luminația pe străzi. Zăpada murdară de pe stradă căpătă nuanțe albăstrui. După ce se văzu stăpîn pe cele două tuburi de carton, cu hîrtia de calc și cu cea milimetrică, Gigi își mai luă și o sticlă de tuș: „De rezervă!“, o lămuri pe Tanți. De-abia acum își descreți și el fruntea și o puse să aleagă: la un film sau la restaurant? „Și la film, și la restaurant!“ Dar mai întîi la restaurant, ca să nu le ghiorăie mațele de foame la cinema. „Mie nu-mi ghiorăie niciodată mațele!“, zise Gigi. „Ba îți ghiorăie și ție!“

În restaurantul *lor*, nici nu se așezară bine la o masă din apropierea sobei mari de teracotă, că Tanți se ridică și cu poșeta în mînă se îndreptă spre veceu. Gigi, care-și scosese ochelarii aburiți și începuse să-i șteargă cu fața de masă, vru s-o însoțească. Tanți, încă înfrigurată, îi zise că mai bine rămînea la masă și comanda ceva fierbinte. Cînd își puse din nou ochelarii pe nas, văzu la o masă de lîngă fereastră un tip care semăna mult cu *civilul* Popazu, piticul. Își miji ochii. Era chiar Popazu, care-și întorsese fața spre el și dădu din cap a bună seara. Gigi își înclină și el capul. Neam prost sau poate de-al casei, *civilul* își scosese haina și își împingea pieptul înainte prin vestă. Truc de pitic care se visează bărbat fatal!

Chelnerul îl ținuse minte de data trecută. Avea ceva fierbinte și bun: o supă de mazăre cu chimen și crutoane. „Mai întîi un vin fiert!“ „Și niște brînză?“, îi sugeră chelnerul. „Și brînză.“ Cînd Tanți se întoarse, cana cu vin o aștepta pe masă. Gigi băuse

o înghițitură dintr-a lui. Popazu trecu pe lîngă masa lor cu un mers cam nesigur. „Ăsta e securistul de la IMUM“, îi spuse încet lui Tanți. „N-au găsit altul mai răsărit?“, și sorbi din vinul fiert. Apoi îi spuse pe tonul unei descoperiri că chiloții țin de cald mai mult decît ar fi crezut.

Popazu se înapoie cu un mers ceva mai hotărît și, fără să se oprească, îi spuse lui Gigi: „Noi și aici veghem!“. Gigi îl urmări cu privirea. *Civilul* se trînti satisfăcut pe scaun și-i făcu semn chelnerului.

115

O dată pe lună, poștașul îl striga de la poartă pe domnul Fănică și-i zicea să semneze pentru două mandate poștale, apoi îi număra ceva bani, puțini, pe care socrul lui îi băga în buzunar, după ce-i mai număra și el o dată. Chiar și cînd s-a îmbolnăvit de *pleumonie*, cum îi zicea el, domnul Fănică s-a ridicat din pat și s-a dus la poartă cu șuba pe el. Doamna Virginia voia să afle cine-i mai trimite lui bani acuma! El îi răspundea „Daraveli de-ale mele, Virginio“. Și o lăsa să facă presupuneri de una singură. O dată la șase luni, domnul Fănică anunța în casă că se duce *încolo*, își punea un rînd de haine bune, pălăria de fetru și lua trenul pînă la București. Dacă plecările astea ar fi fost mai dese, doamna Virginia ar fi tras concluzia că Fănică al ei avea pe cineva. Dar, de două ori pe an, cu ce soi de daraveli?!

Pneumonia îl lovise din nimic, zicea domnul Fănică, la fel ca locomotiva care ajunsese pe peronul gării acum opt ani. Din nimic, dar rău! Doctorița Lea venea să-l vadă zilnic și i-a spus

doamnei Virginia, care o întrebase cînd se ridică Fănică din pat, că nu știa dacă scapă. A venit Haikis să-l vadă. A venit și doctorul Tefik. Și cine știe cum s-a răspîndit zvonul prin oraș că Portofel era pe moarte. Madam Museanu a strigat-o pe doamna Virginia la poartă: „E adevărat ce-am auzit, madam Teodorescu? Că nu-l mai văd pe domnul Fănică?“. Întrebarea vecinei a speriat-o pe doamna Virginia mai mult chiar decît nesiguranța doctoriței, care-i spusese că vin zile *critice*. A dat fuga în casă și a strigat la soțul ei: „Fănică, să nu mă lași, că fac una mare!“. Domnul Fănică bolborosea ceva, de febră, întors cu fața spre sobă. „Fănică, tu n-auzi?!“, a țipat. „Vorbește, fă, mai încet, că-i sperii pe copiii ăștia!“ „Fac una mare, așa să știi!“, a insistat doamna Virginia, parcă pusă pe ceartă, încît Tanți s-a repezit în sufragerie cu presimțiri negre. Gigi a urmat-o: nu-i venea să creadă că domnul Fănică nu mai rezista. Însă la prînz, în laborator, vorbise cu Rica la telefon și-i spusese că era grav cu socrul lui. Se îmbolnăvise din senin! Pneumonie! „Aici moare lumea pe capete!“, l-a înștiințat Rica, de parcă ar fi vrut să-l consoleze.

În ziua următoare, doctorița Lea a venit devreme, la șase dimineața, oră pe care Tanți a interpretat-o ca pe un semn rău. Mircea și Tudorică au ieșit curioși din camera lor și au dat să intre și ei în sufragerie, în pofida interdicției doamnei Virginia – să nu se molipsească. Tanți le-a zis să stea la ușă, să nu ia microbii. „Și tu de ce intri?“, a întrebat-o Mircea, care era doar cu doi ani mai mic decît ea. Doctorița i-a ținut partea lui Tanți, cam fără convingere. Puteau să intre mai tîrziu și ei. L-a consultat pe domnul Fănică, l-a pus să țină termometrul în gură, l-a ascultat la plămîni cu stetoscopul și i-a spus doamnei Virginia că era mai bine.

După 15 zile de boală, socrul lui s-a dat jos din pat și s-a dus să se bărbierească. Slăbise, de-l încăpeau din nou hainele din tinerețe care stăteau degeaba pe umeraș în șifonier. Bine că nu le prăduise la talcioc!

Afară se topise zăpada după un șir de zile călduroase. Domnul Fănică a ieșit să-și vadă porcii. Cînd să intre în curtea mică, s-a lăsat pe vine, amețit de aerul tare. S-a ridicat încet și s-a întors în casă, i-a povestit seara lui Gigi. Se vîrîse la loc în pat. Rezistase la atîtea bătăi ca să-i facă bucata pleumonia! Totuși, parcă se simțea mai întremat. „Ce ți-e omul…“ Și se dădu jos din pat în cămașă de noapte și indispensabili. Tanți apăruse și ea din camera lor. Domnul Fănică încă tușea și flegmuia cu fereală în batistă. Îi scăpă un pîrț, de-și ridică mîinile dezolat. „Ce face boala din om!“, filosofă stingherit. „Du-te, Virginio, de-aici, că am ceva de vorbit cu copiii ăștia!“ Apoi scoase din șifonier cutia de lemn a aparatului de făcut poze la minut și o puse pe masă. Moșmondi nițel la ea pînă cînd cutia făcu *clic*. Se ferea și de ei doi, nu numai de doamna Virginia, observă Gigi. Domnul Fănică trase din cutie un plic de hîrtie groasă, maronie și i-l dădu lui Tanți. Să-l țină ea, dar să nu dea dracul să-l deschidă. Să-l păstreze ea, că nu se știe. „Da’ pune-l și tu bine, că mă-tii i-am zis să umble la aparatul ăsta doar dacă Doamne ferește!“ Vîrî cutia la loc în șifonier și se întinse în pat, măcar că se simțea mai bine. „Se supără mama pe noi că avem secrete de ea.“ „Îi trece“, zise domnul Fănică.

116

Cînd s-a înzdrăvenit, socrul l-a întrebat pe Gigi dacă Tanți deschisese plicul pe care li-l dăduse. Pentru asta l-a chemat în curte, fiindcă femeile, alea care nu-s surde, aud mai bine decît bărbații și ce n-aud știu să pună de la ele. Gigi îi spuse că asta ar fi trebuit să fie mai degrabă grija lui, că doar n-o să stea el între Tanți și plicul pe care i-l dăduse mai mult ei domnul Fănică. „Și ei, și ție!“, îi stîrni socrul său curiozitatea, chiar dacă el cînd se întorcea acasă avea și altceva de făcut decît să se gîndească la plicul ăla. Oricum, de vreme ce se ferise de doamna Virginia, conținutul plicului ar fi interesat-o și pe ea. Soacra lui nu se supărase că domnul Fănică o trimisese afară din sufragerie. La fel o ținea la distanță și cînd aveau restaurantul și el punea la cale vreo afacere care cerea discreție. Nu că doamna Virginia ar fi fost gură-spartă, însă după aceea îl bătea la cap cu părerile ei de femeie strîngătoare, căreia i se părea că soțul ei se lăsa păcălit. „De ce să-i dai tu atît ăstuia?“ era întrebarea cu care-l urmărea. „Că trebuie să cîștige și ăsta ceva!“ Și, dacă nu ești galanton în afaceri, se duce omul în altă parte și te lasă cu ochii în soare! De-aia la el veneau furnizorii și la alții nu. Domnul Fănică se împrietenise cu Jakob Haikis și pentru că aveau aceleași principii în afaceri, deși doamna sa era de părere că Jakob, mai cu scaun la cap decît el, doar făcea pe galantonul, că avea carnetul ăla în care însemna tot, nu ca tine.

Înainte, Virginia era mai secretoasă ca el. Ascundea banii atît de bine, că nu-i mai găsea. De cînd le mergea prost, singura ei grijă era să nu afle băieții lor că erau zile cînd n-aveau nici bani de pîine. Le spunea imediat rarele vești de bine, ca să nu-i creadă Mircea și Tudorică niște sărăcii și să aibă Tudorică cu ce

le închide gura copiilor lui Leța, cărora nu le venea să creadă că părinții lui fuseseră cineva în Medgidia și că Fănică avusese bani din afaceri cinstite, nu furînd portofele prin trenuri.

În plicul ăsta erau actele apartamentului pe care i-l cumpărase lui Tanți la București! se grozăvi domnul Fănică. Îi mai spusese el cînd se amețea că Tanți are casă de zestre. Gigi nu-l luase în serios. Socrul lui mai exagera în poveștile lui despre vremurile bune. Iar Tanți îi spusese că atunci cînd avea 16 ani tăticul o dusese la București și-i arătase un apartament într-un bloc din centru și-o întrebase dacă-i place. „Lui mama nu i-a plăcut, că n-avea decît patru camere și i-a zis că avea pretenții mai mari pentru mine. Tăticu' venise atunci cu banii și s-au întors cu ei acasă. După o săptămînă s-a făcut stabilizarea." Doamna Virginia se opusese și cînd domnul Fănică a vrut să cumpere o casă la Constanța, că de-aia erau chiriași acum. „Ea o ținea cu să mai vedem! Și tăticul s-a luat după ea." Mai bine însă că nu-și luaseră casă, că le-ar fi naționalizat-o, cum a pățit unchiul Jakob. Și lui tăticu' cine știe cîți ani de pușcărie i-ar fi dat prima oară, cînd l-au făcut *exploatator*.

Ceea ce-i spusese domnul Fănică suna la fel cu ce-i povestise Tanți, cu deosebirea că după două zile se întorsese la București cu Haikis și cumpărase apartamentul. Că actele erau pregătite, pe numele lui Tanți, care era minoră, așa că nu fusese nevoie și de semnătura ei. La început nu le spusese nimic, ca să nu se ia Virginia la ceartă cu el. Iar după stabilizare, cînd ăștia se puseseră pe capul oamenilor cu naționalizările, s-a gîndit că era mai bine să țină în secret apartamentul lui Tanți. Și un secret nu mai e secret dacă-l spui cuiva. Cu Haikis era altceva: Jakob, cărbune acoperit! Nu trebuia să-l rogi să-și țină gura. Lui îi spusese de apartament că-l simțise mai cu băgare de seamă la

ce zice. Și, dacă plecau la București, să știe și el că aveau și casa lor, la o adică, chiar dacă cuscra era mai înzestrată. Partea proastă cu apartamentul ăsta era că avea doi chiriași care n-aveau de gînd să plece, de cînd le fixase statul chiria, nimica toată. Că de-aia se mai ducea el pe la București, să nu strice chiriașii apartamentul lui Tanți.

117

În nopțile cînd doctorița Lea venea să vadă ce mai face pacientul ei, Gigi o conducea pînă acasă după consultație. Doctorița nu se temea de bețivii care ieșeau noaptea din cîrciumi și se mai legau de femei pe stradă, dar îi era urît să meargă singură pe străzi. Locuia în partea de sus a orașului, la cîteva case de Haikis. Ea scăpase de naționalizare, din ordinul cuiva de la Constanța. Doamna Lea nu se bizuia pe recunoștința pacienților ei, dar constatase că cei cărora le vindecase copiii de vreo boală care le dădea de lucru groparilor îi aduceau flori și bomboane de ziua ei și după mulți ani de cînd le scăpa progeniturile cu viață. Mai curînd din superstiție decît că țineau să-i spună la mulți ani, credea doctorița. Kalman, omul de la Constanța care-i tăiase numele de pe lista proprietarilor expropriabili, era unul dintre cei cîțiva fii ai Medgidiei care se urcaseră încă din ilegalitate în trenul pe atunci cam gol al partidului și care-i adusese în persoană un buchet de trandafiri și bomboane pe care le comandase la Capșa. Cînd acest Kalman apărea undeva, în jurul lui se făcea frig. Se temeau de el pînă și colegii lui de partid. Dacă mai venea la Medgidia să prezideze vreo ședință a *activului* local, îi speria pe toți cei prezenți

vorbind despre deviaționiști, care erau mai periculoși ca dușmanul de clasă, fiindcă acționau în sînul partidului. Doctorița afla despre lucrurile astea de la pacienții ei, cu toate că secretul ședințelor de partid trebuia să fie sacru. Dar, dacă se îmbolnăvesc oamenii, spun tot ce-i doare!

Cînd i s-a molipsit fata de difterie, Kalman, fostul ilegalist, om trecut prin beciurile Siguranței și prin pușcărie, s-a pierdut cu firea. A venit la ea în mijlocul nopții cu mașina și aproape că a luat-o pe sus pînă la Constanța, să-i vindece copila. Kalman își lăsase ateismul deoparte și apelase la ea fiindcă se spunea că făcea minuni cînd avea de-a face cu bolnavi de difterie. Nici unul dintre pacienții ei nu murise. Fata de șase ani se simțea atît de rău, încît Lea se gîndise că-i trebuia chiar o minune ca s-o scape. Stătuse trei zile lîngă ea, tot mai descurajată și încurcată că activistul, ortodox după tată, credea în puterile ei ca într-o icoană făcătoare de minuni. Alții cînd ajung la necaz se roagă la Dumnezeu, activistul s-a rugat de ea, să facă ce-o ști și să-i lecuiască fata, cînd i-a spus că era nevoie să lucreze și natura, nu numai tratamentul ei. Doamna Lea era indiferentă religios.

Olga – după Olga Bancic, un fel de sfîntă a comuniștilor – și-a revenit cu o încetineală chinuitoare. Angina difterică e vicleană și insistentă, se întoarce exact cînd ți se pare că pacientul a scăpat de ea, le-a explicat doamna Lea. Doctorița le interzisese părinților să mai intre în camera bolnavei, ca să nu se molipsească și ei. Kalman nu era prost, dar se supusese cu mare greutate, convins că puterea pe care o avea peste toată regiunea Dobrogea îl apăra și de boli. O întrebase printre altele de ce, dacă ea era convinsă că n-o s-o atingă boala, el n-avea dreptul la aceeași convingere. Iritată, îi răspunsese că la ea convingerea se

întemeia pe știință! La el, pe o *naivitate* de politician! Cuvîntul potrivit era „prostie“, totuși nu-l folosise. Doar se gîndise la el. Prostia și aroganța unuia care se îmbolnăvise de putere.

Despre Kalman se spunea că-i băgase pe mulți în pușcărie în numele luptei de clasă și că vorbea despre condamnările la moarte pe care le cerea magistraților cu seninătatea cu care ea prescria tratamente pacienților. Lui nu-i era frică de moarte, așa susținea, fiindcă deasupra lui nu erau decît Partidul și Stalin. Doar că puterea lui asupra vieții altora avea un defect pe care-l descoperise de-abia acum. Putea să le-o ia, dar nu era în stare să-i ajute să și-o păstreze, deși, admitea, recunoștința avea și ea o anumită valoare politică. Kalman filosofa astfel noaptea, așezat pe un scaun, dincolo de ușă, mai mult ca să fie sigur că ea nu adormise. Lea, care moțăia pe un fotoliu în camera fetiței, îi spusese să-și păstreze neîncrederea pentru alții sau să cheme pe altcineva în locul ei. Gigi simți o urmă de mîndrie în vocea ei.

Cînd ajungeau la poarta casei, doctorița, care nu ținea cîine în curte, îl invita la o cafea adevărată, dacă nu-i era frică de insomnie. Gigi accepta și din politețe, dar și pentru că vorbele ei îi dădeau o încredere de care începuse să uite. În casă, doamna Lea schimba subiectul. Monologa despre prietenul ei, maiorul Scipion, care era de trei ani și atîtea zile în pușcărie. Gigi nu-l cunoștea. Îi mai punea însă doctoriței cîte o întrebare despre acest om care pentru el era alcătuit doar din cuvinte. Doamna Lea se bucura de întrebările lui.

118

Cînd se ducea cu mașina la București pentru vreun comision, domnul Haikis își anunța prietenii din vreme. Să aibă timp să chibzuiască dacă aveau de făcut vreo cumpărătură în Capitală sau treburi cu autoritățile. Știa el cam ce-ar fi vrut ei de la București, dar omului îi mai vin idei ori, Doamne ferește!, are vreun caz la tribunal și-i trebuie avocat. Comisionarul simțise pe pielea lui cum e să ai nevoie de avocat cînd încercase să-și capete casa înapoi de la stat. Avocații pe care se bizuia înainte fuseseră dați afară din Barou, ca domnul Teodoreanu, scriitorul, mare pledant! Și încă domnul Teodoreanu scăpase ieftin. Goldman ajunsese în pușcărie pentru sionism, Vasiloiu, ca fruntaș liberal, pentru activități dușmănoase, așa că singurul la care mai putea apela era Alfons Nachtigal, care-i apărase în 1936 pe comuniști, nu din convingere, ci pe bani frumoși. Dar, cum foștii săi clienți susțineau că-i reprezentase la tribunal din convingere, ce rost avea să-i contrazică?!

Sefardul Alfons, orgolios și arogant, zicea că știe două cărți pe dinafară: Tora și Codul Penal. Cu Tora n-avea cine să-l controleze, că nu prea călca pe la sinagogă, doar la nunți, la înmormîntări și de Hanuca. În privința Codului Penal, judecătorii și procurorii se holbau la el cînd cita din noua versiune a cărții lor sfinte articole întregi și paragrafe și-i lua de sus, sfătuindu-i să nu piardă vremea cu verificarea exactității citatelor sale. Și totuși, Nachtigal, în care-și pusese speranța că-i va căpăta casa înapoi, i-a spus, fără să-i ia vreun ban, că nici un tribunal din țara asta nu i-ar fi admis acțiunea. Ce era naționalizat așa rămînea!

Domnul Haikis avea de făcut un comision care-i dădea de gîndit. Vicepreședintele raionului îl vizitase acasă de unul singur. Tovarășul Țiu apăsase de patru ori pe butonul soneriei de la poartă și, cînd comisionarul ieșise din casă, îi spusese în curte ce voia de la el. Să ducă un coș cu 50 de trandafiri la o anumită adresă, cu milițian la poartă, unde locuia tovarășa Ana. Țiu îi dăduse două cărți de vizită, una pentru el, dacă-l oprea miliția, cealaltă s-o bage în coș la vedere, în caz că nu putea să-i înmîneze personal florile tovarășei. Haikis trebuia să cumpere florile din București, trandafiri roșii, nu altceva, și, dacă avea ocazia să vorbească cu tovarășa Ana, să-i transmită omagiile devotate din partea *tovarășului Țiu* din Medgidia! „Nu Gheorghe Țiu?“, îl întrebase Haikis. „Ajunge Țiu. Țiu din Medgidia!“

Așadar, în loc să trimită curierul de la raion, cu sarcină de partid, Țiu ăsta preferase serviciile lui, îi spusese domnul Haikis domnului Fănică. De unde concluzia că tovarășii de la raion aveau și secrete de care nu trebuia să afle restul partidului din Medgidia. „Nebuneli de-ale lor!“, se exprimase domnul Fănică, după care-l întrebase dacă avea loc în Topolină pentru două persoane.

Cea de-a doua persoană ar fi trebuit să fie Gigi, care mai întîi zise nu, dar, cînd socrul îi povesti ce-i zisese Jakob, inclusiv amănuntul cu cele două cărți de vizită, se răzgîndi. Domnul Fănică voia să-i arate *chestia aia* despre care vorbiseră.

La patru dimineața erau amîndoi îmbrăcați și ieșiră să-l aștepte pe domnul Haikis. Gigi avea o treabă de serviciu la București, iar domnul Fănică voia să vadă cum mai merg ploile în Capitală, dacă tot avea Jakob drum pînă acolo.

Zăpada se topise, dar drumul era plin de bălți care puteau ascunde gropi, încît domnul Haikis le ocolea, iar cînd n-avea încotro trecea încet prin ele. Ajunseră la București la șapte dimineața, mai încet decît trenul, după ce domnii Haikis și Teodorescu se mai dădură jos să-și golească bășica udului. În oraș se opriră mai întîi la o cîrciumă de lîngă Obor, la o ciorbă de burtă și o tuslama, după care comisionarul porni în căutarea florilor și a unui coș mai fățos. Gigi n-avea habar de florării și de coșuri de nuiele pentru flori nici atît. Haikis îl întrebase doar din politețe, bănui, fiindcă intră cu mașina în Obor și găsi repede ce-i trebuia. Florăreasa, bucuroasă că-i face safteaua, îi duse pînă la mașină coșul cu trandafiri învelit în țiplă, pe care comisionarul îl așeză pe scaunul din dreapta șoferului. De la Obor o luă pe Moșilor, intră pe Mîntuleasa și către celălalt capăt al străzii făcu la stînga pe Popa Soare și opri mașina în dreptul unui bloc galben, cu trei etaje, cu balcoane mari, care dădeau în curte. „Aici e apartamentul lui Tanți!“, spuse Haikis cu glasul rotunjit de satisfacție. „La etajul doi, unde-i balconul ăla mare!“, completă domnul Fănică. Se dădură jos toți trei, mai întîi Haikis, care luă coșul în brațe și-l învăță pe Gigi cum să dea scaunul în față, ca să aibă loc să iasă. După ce cugetă puțin, perspicacele comisionar îi dădu cartea de vizită lui Gigi, s-o aibă pentru vreo *eventualitate*. Exact cînd Gigi începuse să se întrebe dacă nu făcuse o prostie că se luase după socrul său să vadă apartamentul lui Tanți.

Haikis nu credea că va întîrzia mult, cel mult două ore, fiindcă n-avea de gînd să stea după tovarășa Ana dacă nu era acasă. Iar dacă Țiu avea noroc, ce altceva putea să-i spună ministresei, în afară de a-i transmite omagiile devotate ale vicepreședintelui raionului Medgidia.

119

Într-o altă viață, tovarășa Ana fusese bărbat. Un bărbat cu voce groasă, care-l imita pe tovarășul Stalin, le comunică domnul Haikis după ce porni motorul mașinii. „Și Dej îl imită pe Stalin“, zise domnul Fănică într-o doară. Socrul lui era mulțumit. Chiriașii nu stricaseră nimic în apartament și nici vecinii de deasupra nu mai făcuseră inundație. Mirosul de ulei rînced din bucătărie era un amănunt peste care putea trece. „Tovarășa Ana e tare ocupată cu muncile ei de răspundere“, continuă comisionarul și așteptă ca domnul Fănică să-l întrebe de unde trăsese el această concluzie. Deși întrebarea nu veni, domnul Haikis le explică: tovarășa Ana n-avea timp să se spele pe cap și purta o haină largă, cenușie, cu buzunare, croită după model bărbătesc, atît că avea nasturii pe partea stîngă. „Ori poate că haina aia e ca să nu se vadă că e grasă.“

Cu toate că n-ar fi recunoscut, comisionarul părea pătruns că dăduse mîna cu tovarășa care avea milițian la poartă și care crezuse că trandafirii erau ofranda lui. Cu același ton atotștiutor îi spusese apoi: „Da, Țiu de la Medgidia! Cadru de nădejde!“. Poate din pricină că o fi cunoscut vreun croitor care purta papion, tovarășa îi zisese: „Ești croitor, nu?!“. Haikis n-o contrazisese. „Avem nevoie de croitori devotați!“, îi mai zisese, ca și cum ar fi vrut să-l asigure că-l luase sub aripa ei ocrotitoare. Comisionarul le zise lor ceea ce nu îndrăznise să-i spună tovarășei Ana: că el, unul, prefera croitorii pricepuți.

Gigi vru să-i dea înapoi cartea de vizită. Comisionarul se întoarse spre el: „Poate vă mai trebuie, domnule inginer“. Ce vorbeau Haikis și socrul său despre el? se întrebă. Domnul Haikis opri de mai multe ori mașina în dreptul băcăniilor de pe

străzile învecinate pe care le știa, pînă nimeri o alimentară în care se găsea cafea, și măcinată, și boabe. Luară boabe, se păstrau mai bine. Doctorița Lea primise cadou o rîșniță electrică, dar nu se apucase să-și macine cafeaua în ea, i se părea mai sigură vechea ei rîșniță turcească, de alamă. Tot de acolo cumpărară franzele. Pentru halvaua după care tînjea doctorul Tefik n-a fost nevoie de căutări. Aici se găsea peste tot. Apoi Haikis îl întrebă dacă nu voia să treacă și pe la rude. Gigi se făcu că n-aude, dar comisionarul îl mai întrebă o dată. „Nu sînt acasă la ora asta!“, îi răspunse și-i mulțumi pentru atenție.

Voia să se vadă plecat mai repede din București, ca să nu transpire din nou de enervare. La Medgidia măcar nu se gîndea decît rareori că ajunsese să depindă de *ăștia* și că trebuia să se ferească de ei. Nu știuse cum să iasă mai repede din apartamentul lui Tanți, pe care domnul Fănică se străduia să-l apere de stricăciuni și de naționalizare. Iar îndemînarea cu care comisionarul își ferea mașina de bălțile de pe drum începuse și ea să-l irite.

Își ținea pe genunchi servieta în care pusese cutia cu bomboane pe care i-o cumpărase lui Tanți și încercă să-și închipuie cum avea să reacționeze ea cînd avea să i-o dea. Domnul Fănică și comisionarul schimbau impresii despre București.

120

„Atențiune! Atențiune! Banditul Căruțașu George, dușmanul poporului, s-a predat ieri la Miliție!“, se auzea dintr-un megafon instalat pe acoperișul unui automobil Pobeda cu număr de

București. În mașină erau trei persoane. Șoferul cu grad de plutonier, un civil care vorbea la megafon, lîngă el, iar pe bancheta din spate, plutonierul-major Popescu uitîndu-se mîndru înainte. De trei ori a dat automobilul ocol orașului, pînă cînd megafonul a început să pîrîie. Gigi a auzit anunțul din laborator, de la prima tură a automobilului, dar de-abia cînd automobilul a trecut a treia oară prin dreptul IMUM-ului i-a întrebat pe ceilalți cine era Căruțașu George. După arestările obișnuite, miliția lua cu împrumut un camion de la ei din curte și anunțau populația cu megafonul într-o singură cursă, rareori două.

Și laboranții care locuiau în comunele de lîngă oraș știau de Căruțașu. Îl căuta miliția de patru ani! Era băiatul lui Grigore Căruțașu, ceferistul de fusese și el arestat că nu l-a denunțat. Și nevastă-sa! George era student. La Drept! Nu, domnul inginer, a urmat trei ani la Medicină! A fugit în munți cu niște ofițeri tineri. Pe tat-su, cînd îl ridicau, cînd îi dădeau drumul! Cu mă-sa, la fel! Că nu voiau să-i trimită vorbă să se predea. Să-i scrie cu mîna lor, nu să-i trimită vorbă! Văr-su, ăla de 19 ani, i-a scris, că l-au convins la București… L-au convins pe dracu'. L-au bătut de nu mai știa de el! Singurul membru de partid din laborator a intervenit: „Cu bandiții așa trebuie lucrat!“. Și văr-su era bandit, Simioane?! „Era complice cu el, altfel nu-l aresta nimeni!“ Și adăugă, rezolut: „Atitudini neprincipiale…! Bă, nu ne jucăm!“.

În pauza de masă, conducerea a făcut o prelucrare a cazului în curte, ca să nu mai aibă loc discuții dezorganizate. Venit special pentru asta, milițianul Popescu a fost invitat să ia cuvîntul. „S-a predat banditul, tovarăși! O pată pentru Medgidia! O rușine! S-a ascuns în munți să pună la cale cu alți bandiți! Au jefuit prin sate! Au violat! Cu asta s-au ocupat

bandiții! Îi așteaptă cea mai grea pedeapsă!“ Milițianul nu spuse nimic despre ceea ce toți voiau să afle. De ce se predase Căruțașu? La cantină n-a mai vorbit nimeni despre el. Afară, Nelu Aflat i-a zis că nu-i bine. Ce nu era bine? „Dacă începi o discuție, n-o lași să degenereze! Că de-aia ești șef!“ Gigi își aminti că Simion, unicul membru, plecase din laborator și lipsise vreo jumătate de oră. „S-a dus să ne pîrască!“ „Ce să pîrască? L-o fi apucat pîntecăraia! Că și ăștia se cacă!“

Acasă, domnul Fănică îl aștepta pe sală, cu vinul și sifoanele pregătite, și-l întrebă dacă *a auzit*. Auzise. Și-i spuse ce aflase de la laboranți. Apoi despre prelucrarea din curte, cu milițianul Popescu. Nu-i povesti nimic despre Aflat, cu degenerarea lui.

„Eu zic că n-a făcut bine că s-a predat“, spuse domnul Fănică. Curioase, Tanți și doamna Virginia veniră lîngă ei pe sală. Doamna Virginia își anunță soțul: „Fănică, s-a terminat țuica!“. „Mai e în damigeana mică!“ Și vinul era pe terminate. „Vrei să mă duc acuma la Dealu Mare după vin?“ „Ți-am spus ca să știi!“ „L-au șantajat cu ăla mic!“, zise Tanți. „Tot nu trebuia! Îl condamnă și pe ăla micul, și pe tat-su, și pe mă-sa. Și pe el îl împușcă!“, îi răspunse domnul Fănică. În prezența femeilor, discuția lor se împiedica. „N-o mai fi rezistat!“, zise Gigi. „Dacă i-au luat și rudele la întrebări…“ Socrul lui oftă: „Eu n-aș fi avut curajul lui. Să se ducă el în munți! Student la Medicină… Ce știa să facă?“. „L-or fi învățat acolo, dom’ Fănică.“ „Tat-su e și el om hotărît. Voia să intre la legionari!“, și domnul Fănică își ridică degetul arătător. Doamna Virginia: „Da-ți-i dracu’ de legionari. Ai uitat cîte ne-au făcut!“. „Fă, femeie, eu zic de ce erau în stare, nu că-mi place de ei!“

„Nici asta nu-i o viață“, interveni Gigi. „Să te urmărească patru ani copoii ăstora! Te lasă psihicul.“ Domnul Fănică,

nelămurit: „Mintea?“. El: „Mintea, da! Nu sîntem făcuți să trăim în nesiguranță. În doi ani începi să vorbești singur“. Domnul Fănică: „Își găsește omul să tragă nădejde“. În pușcărie, cînd îl băgaseră a doua oară, îl cunoscuse pe unul de avea 60 de ani și mai avea de făcut 20, din 25. Ăla zicea că voia să vadă dacă la 80 de ani mai era bun de… să-l scuze fetele astea.

121

Mai întîi s-a auzit cîrîitul speriat al ciorilor care se treziseră și se roteau în pîlcuri pe deasupra orașului, înainte de a înnegri cîmpurile de la marginea Medgidiei. Uruitul tancurilor sovietice care de obicei se îndepărta către Tortomanu deveni treptat asurzitor, de vibrau geamurile de la ferestre și tremurau dușumelele caselor mai apropiate de strada principală. Tancurile înaintau încet, dar își ambalau puternic motoarele. Făcură un popas în piața din centru, de se umplu piața de fumul lor albăstrui, înecăcios. După cîteva minute se îndreptară spre gară. Luară curba scoțînd scîntei din șenile și o luară pe drumul care trecea pe sub podul de cale ferată către IMUM și de-acolo spre București și Constanța.

Gigi se bărbierea. Cînd tancurile trecură prin dreptul casei lor, auzi totuși țipătul doamnei Virginia din sufragerie: „Ardică-te, Fănică, că e cutremur!“. Ieșiră amîndoi pe sală, în cămăși de noapte. Amîndoi rămăseseră cu o spaimă după cutremurul din 1940. „Sînt rușii, fă femeie!“, articulă domnul Fănică. „Și ce, e de bine că-s rușii?“ Tanți, într-o pijama de-a lui, întrebă somnoroasă cît e ceasul și pe doamna Virginia de ce țipă. N-auzise tancurile. Mircea și Tudorică rîdeau de sperietura

soacrei. Tudorică o imita: „Ardică-te, Fănică!“. Tanți își puse capotul peste pijama și se duse în bucătărie să pună de cafea și să fiarbă ouăle. Doamna Virginia se luă după ea, doar în cămașa de noapte, să n-apuce Tanți să risipească bunătate de cafea, cu lingurița umplută cu vîrf, că cine știe cînd mai ajungea Jakob la București.

Băieții scăpară neatinși de palma socrului lui Gigi cînd se strecurară pe lîngă el, grăbiți să ajungă la umblătoare. „Ce, mă, am ajuns de rîsul vostru?!“, zise domnul Fănică în urma lor, mai mult pentru sine. Oricum era supărat pe ei de două zile; îi stricaseră radioul. Au vrut să-i repare scala înaintea lui Gigi, ca să-i arate inginerului lui Tanți că și ei erau pricepuți, și-i spărseseră o lampă.

Mergînd spre serviciu, Gigi se mai întrebă și de unul singur de ce defilaseră rușii prin oraș cu tancurile. Domnul Fănică credea că voiau să le aducă aminte localnicilor că ei erau jupîni aici, dar, din observațiile sale, rușii nu ieșeau cu tancurile la plimbare prin oraș doar pentru că așa voiau ei. Era adevărat că odată, comandantul lor, un tip scund, negricios, cu ochi alungiți, îi scosese în zori la o astfel de plimbare după ce încercase să scape de mahmureală cu cîteva căni de vodcă. Altfel, rușii își scoteau tancurile prin Medgidia numai înainte de evenimente. Și nu la toate. Cu cinci zile înainte, de Mărțișor, se duseseră la instrucție fără să se abată prin oraș. Poate că totuși domnul Fănică avea dreptate și rușii își făceau drum prin oraș cînd voiau ei. La dugheana doctorului, Gigi descoperi adevăratul răspuns. Murise Stalin. Scria în *Scînteia*! i-a spus domnul Tefik mirat că el nu știa vestea. Se anunțase și la radio. Genialul salvator al popoarelor, Marele prieten al României, Eliberatorul nostru neprețuit încetase totuși din viață ca orice om. Cînd

doctorul îi enumera meritele generalisimului, începură să-l plîngă sirenele locomotivelor din gară.

La IMUM se ținu o adunare înlăcrimată la șapte dimineața și conducerea hotărî să trimită o telegramă de condoleanțe la Moscova. La ora 10.30 avu loc adunarea de doliu a cetățenilor îndurerați, în piața din centru în care nu încăpură toți. Cine nu apucase loc în piață asculta de pe străzile învecinate întristatele discursuri. Pe estrada construită în pripă, șeful raionului își citea discursul plîngînd.

În asistență, cine nu plîngea se frichinea la ochi, încît măcar să-i înroșească. Căpitanul Popazu își trăgea nasul, cu capul în pămînt. Nelu Aflat și Titi Cojoacă suspinau. Ceva mai încolo, la vreo 20 de metri, în grupul femeilor de la magazine, care stăteau în primul rînd în halatele lor albe, Tanți plîngea și ea. Părea sinceră, i se păru lui Gigi, apărat de curiozitatea celor din jur de ochelarii săi fumurii. O telegramă de condoleanțe din partea întregului oraș avea să fie trimisă la Moscova, anunță șeful Raionului. Urmară aplauze, apoi de la megafoane se revărsară asupra îndureratei adunări imnul Uniunii Sovietice și un discurs al marelui dispărut, pe care-l traducea la microfonul de pe estradă profesorul lipovean de rusă, ceea ce îl făcu pe Titi să izbucnească în plîns.

122

La Medgidia, mersul la sifonărie era treaba femeilor și a copiilor. Un bărbat cu sifoane în mînă era un bărbat singur. Sau unul căruia nu-i păsa ce se spunea despre el în oraș. Cei care se întorceau împleticindu-se acasă erau priviți cu simpatie, chiar

dacă li se întîmpla zilnic. Băuseră și ei puțin mai mult! Cei care se duceau să-și umple sifoanele erau categorisiți drept bețivi care se îmbătau acasă, pe ascuns. Domnul Fănică nu s-ar fi sinchisit de o asemenea clasificare, însă îi ajungea porecla Portofel. Să i se spună bețivul de Portofel ar fi fost prea mult. De aceea Tudorică se ducea la sifoane cînd era acasă. Cînd nu, doamna Virginia. În după-amiaza asta însă, domnul Fănică a pus șase sifoane în căruciorul cu care se ducea cu butelia de aragaz la Competrol și a plecat el însuși să le umple. Erau vreo zece persoane înaintea lui și de unde se aștepta să fie singurul bărbat printre copii și femei, a schimbat cîteva vorbe cu vecinul Museanu și cu ceferistul Constantinescu despre viață și moarte. Mai ales despre moarte, dar s-au ferit să rostească vreun nume.

Cînd Tanți și el s-au întors acasă, domnul Fănică îi aștepta tot mai nerăbdător în sala mică, cu o gustare pe un platou dintre cele cu *Restaurantul gării Medgidia* și frapiera garnisită cu două sticle de vin. Lîngă piciorul frapierei, trei sifoane.

„Ce zici, Gigi?“ „Ce să zic – și Tanți l-a plîns pe Stalin.“ Domnul Fănică își privi fiica lung. „N-am putut să mă abțin!“, recunoscu ea spășită. „*Totuși*, a murit un om important.“ Și cu aplomb: „Vreți să spuneți că nu era?“. „Era, Tanți, dar are cine să-l plîngă, nu tu!“ Apoi, spre el, în timp ce turna vin în pahare: „Cînd vede un mort, îi dau lacrimile! Ai avut dreptate cu tancurile; n-au ieșit rușii de pomană…“. „Tăticule, n-ai văzut cîtă lume era în centru! Trei zile de doliu național!“, zise Tanți și începu să-și frămînte din nou buzele a plîns. „Îmi pun doliu la amnar!“, încercă s-o răcorească domnul Fănică. Dacă văzu că nu izbutește, n-o mai luă în seamă. „Tu ce crezi c-o să fie, Gigi, dacă a murit ăsta?“ Gigi nu prea știa ce să-i zică. „Depinde cine o să-i ia locul“, începu. Își scoase ochelarii și le șterse lentilele.

„Nu mă aștept la minuni! Cine vine în locul lui o s-o țină tot așa. Toți sînt oamenii lui!“ „Așa m-am gîndit și eu“, se strîmbă, întristat, socrul lui. După care îl întrebă mai încrezător: „Da’ dacă or fi printre ei și niște unii prefăcuți, de au altceva în cap?“. „Asta n-are importanță, dom’ Fănică. O să-și țină mai departe în cap acel altceva.“ „Și pe la noi… o s-o lase ăștia mai ușor cu comunismul?“ „Nu-i cred chiar atît de proști! Îi aruncă rușii de nu se văd. Că au pe cine pune în loc. Din ăștia ca Țiu.“ „Ceva, ceva tot o să se schimbe! Să fi avut, dracu’, o lampă pentru radioul ăsta, s-auzim și noi Londra.“ „Mai indicat ar fi Vorbește Moscova! După ce se termină cu doliul!“, presupuse Gigi, încît domnul Fănică se uită lung și la el, ca la Tanți: „Să ascultăm la minciunile lor?“. „Poate le mai scapă ceva!“, dădu să-i explice. „Despre vacile eroine de la colhoz?!“, se strîmbă agasat socrul lui. Gigi luă cu scobitoarea o bucățică de brînză. Ar fi fost bună și *Pravda*, care se găsea la chioșcul de lîngă Sfatul Popular, dar cine s-o citească? Stoian, cumnatul lui, știa rusește, despre care spunea că în împrejurările actuale era util s-o cunoști. Lui Gigi i-ar fi plăcut să dea o fugă pînă la București, să afle ce credea Stoian că se va întîmpla la Moscova. Își aminti însă de vorbele lui Popazu despre cum veghea Securitatea la evenimente și îi trecu dorința să verifice cît de folositoare era cartea de vizită a lui Țiu de la raion.

Doamna Virginia și Tanți se duseră la bucătărie după ce se uitară una la alta. Pesemne că, împinsă de o curiozitate ca a lor, doamna Virginia voia să vadă ce ziceau și cele 24 de cărți ale ei despre moartea lui Stalin.

123

De unde avea Jean Gramatopol bani de risipit? Că din salariul de profesor, doar cît să se ajungă de la o lună la alta, iar barca aia cu pînze și motor îi fusese confiscată. Poate că „risipit“ era prea mult spus, dar prea cheltuia. Și una, două, de cînd se mai încălzise vremea, ba la Constanța, ba la București, de l-a luat Cîine Roșu la ochi. Pe Gigi nu-l interesa ce face Gramatopol, dar îi spunea Tanți ce se vorbea la magazin cînd era coadă și lumea ce să facă? Bîrfea. Jean își găsise o prietenă la Constanța și-i făcea cadouri peste cadouri. Din ce bani? Își cumpărase și o barcă de cauciuc, de-aia militară, și chiar dacă era spartă nu i-or fi dat-o de pomană rușii, sovieticii, da!

Gigi era însă tot mai curios să afle cum de reușeau alții să plece din țară. Înainte, grănicerii stăteau de pază să nu intre străini fără pașaport și agenți sovietici cu acte false, acum păzeau granița de românii care voiau să-și ia tălpășița. Despre cei care reușeau să treacă *dincolo* nu se știau multe lucruri în Medgidia. Doar cîte o scrisoare, dacă o duceau din greșeală poștașii la destinatar, o carte ilustrată, cum primise el, și bănuielile rudelor și prietenilor care sperau că cei plecați au ajuns nevătămați în Occident.

Turcii, puțini, din partea de sus a orașului căpătau pașaport. Tătarii nu cereau, că – zicea doctorul Tefik – l-ar fi schimbat pe dracul cu tat-su. Și nici nu mai știau unde să se ducă după ce-i zburătăcise Stalin pe tătarii din URSS în toată uniunea și pe cei mai luminați dintre ei la muncă în Siberia. Armenii care plecaseră la Erevan ori pe unde mai aveau rude în Armenia își dădeau cu pumnii în cap, cu toate că unii dintre ei, cînd își predaseră la plecare carnetele de membri de partid, se

mîndreau că în Uniunea Sovietică vor primi carnete de membri ai PCUS, izvorul comunismului biruitor. Băcanul Garvis, cu care domnul Fănică mai juca table, îi spusese că, dacă ar fi fost să emigreze, ar fi ales America, unde cică sînt mai mulți armeni decît în patrie. Garvis nu se simțea prea bătrîn pentru o asemenea aventură, dar își făcuse socoteala că i-ar fi fost greu să facă avere acolo. Mersi, mîța de coadă o putea trage și aici.

Gigi își făcuse odată socoteala, era în podul casei de pe Calea Rahovei, că, dacă ar fi reușit să ajungă în partea americană a Germaniei, s-ar fi descurcat cu meseria lui și cu cîtă nemțească știa. Se mai gîndise de cîteva ori la *ipoteza germană* și în primele luni de cînd venise în Medgidia, în nopțile cînd avea insomnie. Era un gînd plăcut, care-i dădea o anumită siguranță pentru viitorul său mai îndepărtat. Îi povesti lui Tanți despre calculele sale de posibil emigrant, mai mult ca s-o facă să nu-l mai bată la cap cu acest Gramatopol. Pentru ea însă, plecarea din Medgidia însemna o expediție pînă la Brașov sau, mai degrabă, la București. Germania i se părea capătul lumii.

Cînd Jean Gramatopol a dispărut din nou din oraș, părinții lui au stat liniștiți cîteva zile, nu era prima oară. Dacă se încălzea afară, pe Jean îl lua o neliniște pe care nu și-o putea potoli decît dacă o lua din loc. Nu conta unde. Doar să schimbe decorul. De-abia după o săptămînă Gramatopol-tatăl s-a dus la miliție să-l dea dispărut pe Jean. Milițianul Popescu își curăța pistolul la el în birou. Un Makarov negru. Sau isprăvise această operațiune și acum se uita meditativ-indispus la piesele înșirate pe masă. „O să-l căutăm!“, îi spuse lui Gramatopol, apoi îl întrebă dacă știa cîți oameni dispar pe zi. „În Medgidia?!“, se minună antreprenorul primului bloc din oraș. „În Medgidia cine să mai dispară? În România, tov Gramatopol!“ „Zeci de

oameni…“ „Mii de nenorociți, să ne dea nouă dureri de cap cu căutatul! Ăștia n-au fost bătuți la timp!“ Milițianul îi promise că îl va da în urmărire pe Jean, încît Gramatopol se întrebă dacă făcuse bine că apelase la serviciile milițianului. În piață îl întrebă pe domnul Fănică dacă Tanți știa ceva de băiatul lui. Domnul Fănică îi răspunse în doi peri: „Ce se aude prin oraș“. Gramatopol dădu din mînă a pagubă: „Mi-e să nu fi pățit ceva“.

După încă o săptămînă prin oraș se auziră despre Jean două versiuni. Una era că aranjase o plecare din țară, în grup, cu un vapor grecesc, care adusese măsline la Constanța. Toți cei 17 bărbați care încercaseră să fugă fuseseră arestați în port, turnați de Jean, despre care nu se mai știa nimic. În cea de-a doua versiune, Jean și prietena lui fuseseră împușcați de grăniceri cînd se urcau pe pasarela vaporului *Atena*. Domnul Fănică, mai optimist, a lansat la piață o a treia versiune, că Jean, cum, necum, reușise să fugă. Acasă însă spuse cu totul altceva. Bănuia că tînărul Gramatopol fusese trimis în străinătate și că, dacă fusese careva împușcat, asta era prietena lui din Constanța. Această versiune o indignă pe Tați: „Cum poți să spui așa ceva, tăticule?“. „Da’ ce, nu mai am voie să spun ce cred nici la mine acasă?“, se cam supără domnul Fănică. Atît cît se putea el supăra pe fata lui.

124

Ziua aceea. 1. Unul dintre cei doi era necunoscutul care-i ceruse un foc pe stradă, cu vreo două săptămîni în urmă. Pe celălalt îl văzuse în ziua cînd se dusese cu Tanți la înmormîntarea lui Ion Pelteacu, cel ce fusese trimis acasă într-

un sicriu cu capacul bătut în cuie. Insul se ținuse după cortegiu; mergea pe trotuar și făcea poze de la distanță. Îl așteptaseră după curbă, la cîțiva pași de podul pe care treceau trenurile. *Fotograful* i-a cerut actele, *tipul cu țigara* i-a arătat legitimația și l-a întrebat de formă cum îl cheamă. „Gheorghe Vladimir Theodorescu!“ „Știm, nu face pe deșteptul!“, i-a zis fotograful. Cînd a dat să-și bage mîna după buletin în buzunarul de la piept al hainei, tipul cu țigara a țipat la el „Mîinile sus!“. Gigi i-a spus că, dacă ridică mîinile, n-are cum să-i dea buletinul. Fotograful îl buzunări. Îi luă buletinul, cu portofel cu tot, cheile de la laborator și-i aruncă batista pe jos. „Ești arestat!“ „Eu sînt șeful laboratorului de la IMUM!“, protestă Gigi și se aplecă să-și ridice batista. „Drepți, că trag!“, îl amenință fotograful și-i arătă pistolul. Gigi își luă totuși batista de jos. „Dacă se predă inamicului, militarul român se predă cu demnitate, nu ca căcăcioșii!“, îi răsună în cap una dintre poruncile învățate pe de rost la Mănăstirea Dealu, pe care trebuia să le respecte cu sfințenie militarii, de la soldat la general, *în situația* că ar fi căzut prizonieri. Dar, dacă inamicii erau niște golani care-și găsiseră căpătîi la Securitate, știau ei cu ce se mănîncă demnitatea? Se gîndi la Tanți, ca și cum ea ar fi fost martoră la ceea ce i se întîmpla.

Gigi își imaginase de atîtea ori ce i se întîmpla acum, încît îi veni să rîdă că niciodată nu-și închipuise și această variantă. Se ferise de razii și se temea de legitimările de rutină ale milițienilor, de aceea nu se ducea la București și, în primele luni în Medgidia, cînd îl oprea vreun milițian și-i spunea „Actele dumneavoastră!“, i se punea un nod în gît. Dar să fie pîndit aici, în drum spre serviciu, de doi golani ai Securității! Asta îl uimi. Nu-i puseră cătușe, așa cum se aștepta. Îl încadrară și fotograful

îi ordonă să meargă, după ce-i zisese liniștit: „Dacă fugi, te împușc“.

O Pobeda cenușie era parcată la cîțiva metri mai încolo. „Aveți mandat?“, întrebă, cu gîndul la demnitatea pe care trebuia să și-o apere. „Ce zici de el, chiorul?“, se minună vesel tipul cu țigara. „«Aveți mandat?» Băăă, unde te trezești?“ Fotograful se așeză pe bancheta din spate a automobilului. Celălalt îi zise „Înăuntru!“. Gigi se supuse. „Dă-te mai încolo!“, continuă enervat tipul cu țigara. De-abia după ce se așeză și el pe banchetă îi spuse să întindă mîinile și îi puse cătușe. Cînd se văzu cu cătușe la mîini, Gigi răsuflă lung, ușurat. Șoferul întoarse Pobeda, trecură pe lîngă IMUM și, cînd mașina ajunse la șosea, șoferul o luă spre Constanța, deși automobilul avea număr de București. „Bucureștiul e-n partea cealaltă!“, îi spuse Gigi. Pentru explicația asta se alese cu un dos de palmă peste față din partea fotografului, care-i spuse celuilalt: „Ia-i ochelarii!“. Gigi își trase capul înapoi; demnitatea! Tipul cu țigara îl lovi cu pumnul în plex, de i se tăie răsuflarea și i se întunecă privirea. Apoi simți ceva rece pe nas și pe tîmple – erau poate ochelarii de tablă despre care-i vorbise odată domnul Fănică, fiindcă nu mai vedea nimic. Mașina își continua drumul spre Constanța și cei doi începură să vorbească despre el ca și cum nu-i auzea.

125

Ziua aceea. 2. Așa poți dispărea! Te iau doi golani de securiști de pe stradă, te bagă într-o mașină și te duc unde au ei poftă. Cu obiceiul lui idiot de a ajunge primul la laborator, aproape sigur

că n-avusese cine să-l vadă dintre ceilalți angajați. Și cine să se uite pe trotuarul ăla pe care nu mergea nimeni? Așa că, chiar dacă trecuse unul mai tîmpit decît el către IMUM la ora aia, slabe șanse să-l vadă. Să zicem însă că se nimerise careva și că poate îi atrăsese atenția Pobeda. S-ar fi apucat să spună că l-a văzut vorbind cu doi necunoscuți lîngă un automobil pe partea cealaltă a străzii? Demnitatea îl împiedicase să strige, cum auzise că făceau alții. „Sînt *cutare*. Săriți că mă arestează!“ sau „Mă cheamă *cutare*! Mă arestează!“. La asta nici măcar nu se gîndise, deși era un amănunt capital. Și ar fi fost atît de simplu să se întrebe cum de dispar oamenii fără urmă. Acceptă însă că din cauza poruncii cu demnitatea nu s-ar fi apucat să strige.

Altă poruncă însă spunea: „Militarul român cată să dea de veste prin orice mijloace că a fost luat prizonier“. Exact ce nu făcuse el! Și acum, în loc să asculte ce-și spuneau ăștia doi, își pierdea vremea cu reflecții fără rost. Fotograful: „La cum s-a înmuiat, ziceam că l-ai mierlit!“. Tipul cu țigara: „I-am dat cu grijă. ’L-n morți pe mă-sa de bandit!“. Fotograful: „Inginer! L-ai prins, îl lichidezi pe loc, să nu mai comploteze!“. Tipul cu țigara: „E bandit? Nu mai stai după el. Pac și gata!“. Fotograful: „Lentul zice că mai întîi luat la interogatoriu, să spună cu cine e înhăitat. Am poze cu ăsta și complicii lui. Și cîți or mai fi! De-aia nu i-am tras-o mai tare“. Tipul cu țigara: „De-alde ăsta e dușmanii noștri. Să ne conducă ei! Ei să aibă de toate și noi, pula! Nu le convine că tre’ să dea-napoi ce-a furat de la popor! Că și cu lupta de clasă, cine a început, nu ei? Punea poliția pe noi!“ Fotograful: „De ce puneați, bă, poliția pe noi?“. Tot fotograful: „De ce taci, bă? Nu-ți convine, ă? Dă-i, Săndele!“. Gigi își încordă plexul. Pumnul celuilalt, tipul cu țigara, îl lovi greu în ficat, încît se înmuie din nou.

Cînd își reveni, auzi un claxon de mașină și apoi simți cum Pobeda intra într-o curbă. Poate că intraseră în Constanța.

126

Ziua aceea. 3. Mașina se opri și claxonă. Gigi auzi un scîrțîit de metal. Putea fi o poartă. Pobeda dădu înapoi, apoi o luă din nou înainte și după cîteva secunde frînele scoaseră un fel de oftat. Tipul cu țigara deschise portiera și-l trase de braț spre el. Gigi se răsuci, sperînd să nu cadă cînd se dă jos din mașină. Căzu în genunchi. Pietriș. Se ridică singur. Portiera trîntindu-se. Se trînti și cealaltă portieră. Unul dintre cei doi îl luă de braț și-i spuse să meargă. Fotograful!

Se împiedică într-o treaptă și căzu din nou. Acum se lovi cu genunchii de ceva tare și atinse cu palmele o suprafață netedă. Cătușele îi intrară în carne la încheieturi. Tipul cu țigara chicoti: „Nii la el, inginerul!“. Fotograful îl ajută să se ridice: „Mișcă-te, bă, că te calc în picioare!“. Se deschise o ușă. Făcu cîțiva pași. Tipul cu țigara îi luă ochelarii de tablă. Un coridor lung puternic luminat. Tavanul înalt. Parchet pe jos. Uși pe stînga și pe dreapta. Miros de lemnărie veche și de fum de țigară. Fotograful ciocăni la o ușă și o deschise. Tipul cu țigara îl împinse înăuntru. Lumina unei lustre cu trei becuri. Un civil așezat în spatele unei mese. Popazu? Popazu! Pe masă, o scrumieră, un pachet de țigări, un chibrit și o lampă cu abajur de tablă smălțuită. Un scaun fără spătar liber. Un cuier, într-un colț. Ferestrele acoperite cu hîrtie albastră. Lîngă peretele din dreapta, un fișet de fier vopsit în verde.

Fotograful: „Trăiți, tovarășu’ maior!“. Tipul cu țigara, amenințător: „Inginerii nu dă bună ziua?!“. Popazu – deci îl făcuseră maior! – îi făcu semn că ajungea. „A opus rezistență?“ Fotograful: „Cu noi?!“. Tipul cu țigara: „A vrut el, da’ cînd i-am arătat pistolul…“. „Unde e servieta?“, îl întrebă Popazu. „Am lăsat-o în mașină: țigări, un sanviș și-un carnet; n-are pistol.“ „Vreau s-o văd și eu.“ Și către el: „Ia loc!“. Era prima oară cînd Popazu îl tutuia. „Aș vrea să-mi recuperez ochelarii“, spuse Gigi. „Nu se poate! Și nu *vrei*, ne rogi frumos. Am zis servieta!“, cei doi ieșiră, după cîte un „Să trăiți!“. Popazu, mirat: „Nu ți-au scos cătușele…“. Bătu încet cu palma în tăblia mesei. „Eu te-aș mai fi lăsat, să vedem ce faci. Înlocuitorul meu mi-a raportat că ești periculos! Ești periculos?“ Gigi se simțea ceva mai în siguranță. Totuși, nu-l întrebă și pe el dacă avea mandat să-l aresteze. „Sînt acuzat de ceva?“ „Ești acuzat de mai multe! *Apropozito*, aici eu întreb.“ Popazu își aprinse o țigară, se ridică de pe scaun și începu să se plimbe prin cameră, cu o mînă dusă la spate. „Ai crezut că ai scăpat de mine. Greșit! Te crezi prea deștept. Și mai greșit. Mai ești și arogant. Aici ai greșit cel mai tare!“ Îi scăpă scrumul pe parchet. Nu observă. „Activități dușmănoase împotriva statului! Sabotaj! Omul priceput la toate și inventator… ca să ne ducă de nas. Relații cu persoane suspecte! Subminarea autorității statului! Provocator!“ Și acum îi plăcea să se audă vorbind piticului, cu pantofii lui cu talpa groasă și cu tocuri înalte, făcuți la comandă, își zise, dornic de o țigară și stingherit că nu-l putea vedea bine pe Popazu. Știa ceva de TUNȚ? Parcă nu. Atunci de ce-l arestaseră? Popazu își stinse țigara în scrumieră și îi dădu încă un ocol. „Cînd ți-am spus că *veghem*, te-ai făcut că nu înțelegi! Ai continuat mai departe!“ Gigi se sperie cînd se gîndi că îl bănuise pe proaspătul maior de

o inteligență pe care era clar că n-o avea, dar se pricepea s-o simuleze. Auzi un ciocănit în ușă. Popazu, supărat: „Intră!“. „Servieta, tovarășu’ maior!“ Era fotograful. „Du-o la mine în birou și te întorci imediat.“ Fotograful, important: „Permiteți; unde s-o pun?“. Popazu oftă: „La vedere!“. Apoi precizează: „Pe masă…“. Și după ce ușa se închise: „Îți dăm creion și hîrtie. Declari frumos, pe puncte: activități dușmănoase, sabotaj, relații, subminare, provocări!“. Scoase din sertarul mesei cîteva foi de hîrtie și un creion. I le puse în față. „Să scrii frumos!“, și ieși din cameră. Gigi se ridică de pe scaun. Se așeză la loc cînd auzi ușa. Tipul cu țigara îi spuse „Drepți!“, îi trase o palmă grea peste față, de-i dădură lacrimile, și îi scoase cătușele. Apoi luă loc respectuos pe scaunul pe care stătuse Popazu. Gigi se șterse la ochi. Rămase în picioare pînă cînd tipul cu țigara îi zise să se așeze. „Apucă-te și scrie, dracu’, că vin la tine!“ Gigi trase foile mai aproape și culese creionul chimic de pe masă, apoi și-l apropie de ochi. Era prost ascuțit! Tipul cu țigara trase sertarul mesei. Scoase de acolo cu două degete o ascuțitoare și o puse lîngă scrumieră. „Na ascuțitoare! Și ia coșul de gunoi, chiorule!“

127

Ziua aceea. 4. Era la *cercetări*, pentru asta fusese arestat! l-a informat pedant Popazu cînd a dat o raită prin încăpere. Venise să vadă declarația la care scria Gigi. De fapt, o isprăvise, scriind ca prin ceață, dar stătea cu hîrtia în față și cu creionul în mînă, de parcă ar mai fi avut ceva de adăugat în afară de semnătură. Securistul care-l supraveghea începuse să moțăie pe scaun. Popazu l-a căinat cu o voce înghețată: „Ești obosit…“.

„Niciodată, tovarășu' maior!“, raportă tipul cu țigara. Părea să-i fie frică de Popazu, deși era cu două capete mai înalt. Și el era mai înalt decît proaspătul maior, dar era la mîna piticului, chiar dacă nu-i era frică de el: *Demnitatea!* Adică ceea ce voia să-i strivească Popazu sub tocurile înalte ale pantofilor săi, ca să se simtă mai presus decît el.

Nu era prima oară cînd i se părea că Piticul ar fi vrut ca el să-l admire, fiindcă era mai educat decît tovarășii lui, pentru pospaiul de politețe cu care vorbea și pentru inteligența lui. Cum n-avusese de-a face cu fostul Serviciu Secret, nu știa dacă agenții dinainte erau mai de Doamne ajută decît cei care le luaseră locul. Din cîte auzise însă, ăia dinainte n-aveau atîta putere ca ăștia de acum. La fel și jandarmii, mai mocofani decît polițiștii, își cunoșteau lungul nasului și ar fi sărit opoziția ca arsă în parlament dacă ar fi îndrăznit jandarmii să facă arestări de capul lor sau să ia pe cineva la cercetări fără mandat.

Închipuitul ăsta voia să-l intimideze, dar și să-l convingă că respecta legea, de parcă n-ar fi știut ce făceau derbedeii din subordinea lui. Ori poate că-l ura, în numele *luptei de clasă*, cum îl urau fotograful și tipul cu țigara, care voiau să dispară inginerii. Popazu îi citi declarația peste umăr, mai silabisind cîte un cuvînt, două, „nu am sa-bo-tat“, „aduc la cu-noș-tință“, „acu-zații neîn-temeiate“ și îl întrebă mirat – încerca să-și bată joc de *organele* statului?! „Am fost arestat pe nedrept!“, îi răspunse Gigi cu voce scăzută. Popazu îi răspunse pe același ton: „Un om inteligent nu-și îngreunează situația! Mărturisește și cere *clemență*!“. „N-am ce mărturisi.“ Popazu îi luă declarația și o rupse calm. „Nu abuza, Theodorescu! Pînă nu recunoști tot, aici stai!“ „Să recunosc ce n-am făcut?“ Piticul bătu în masă cu pumnul lui mic. „Avem zeci de declarații despre faptele tale!“

„Sînt declarații mincinoase!“ „Treișase de oameni *ai muncii* mint și tu spui adevărul?!“, zise parcă plictisit Popazu. „S-au înșelat. Ori vor să mă calomnieze!“, îi răspunse. „O să-ți dăm declarațiile să le vezi“, îl preveni piticul, din nou amenințător. Luă altă foaie de hîrtie și i-o întinse: „Mai încercăm o dată. Recunoaște ce-ai făcut și îți promit...“. „Nu recunosc nimic!“, îl întrerupse Gigi. Popazu, din nou pedant: „Ne obligi să luăm măsuri, Theodorescu!“, și-i făcu semn cu mîna tipului cu țigara. „Du-te cu el pînă jos! Ia-l și pe Sandu. Peste o oră vii cu el înapoi!“ „Am înțeles, să trăiți. Fix o oră?“ „Fix!“ Piticul ieși din încăpere cu pași rari, apăsați, de parcă el ar fi avut ochi și la ceafă să-l vadă.

Tipul cu țigara îi puse din nou cătușele. „L-ai supărat pe tovarășul maior, inginere. Al nostru ești!“ Îl scoase din nou pe coridor. După cîțiva pași întredeschise o ușă: „Săndele, vino jos, să discutăm cu inginerul!“. N-ajunseră la capătul culoarului. „Ia-o la dreapta, pe scări!“ Gigi se uită la treptele de ciment care tocmai fuseseră spălate și făcu un pas înapoi. Se lipi cu spatele de perete. Aici ar fi strigat degeaba! Dar nici să coboare de bunăvoie pe scările astea! „Mișcă, bă!“ „Convenția de la Geneva!“, strigă Gigi, deși convenția aceea nu mai era valabilă și, oricum, în convenția asta era vorba despre tratamentul prizonierilor de război. „’Tu-ți convenția mă-tii. Ia-o pe scări pînă nu vine și Marin!“, și-i trase un pumn sub coșul pieptului, de-l făcu să icnească. Tipul cu țigara avea pumnul de două ori mai greu decît fotograful și-l luase pe nepregătite. I se înmuiară picioarele. Se lăsă pe vine și simți că-l inundă frica.

128

Ziua aceea. 5. O încăpere mică, pătrată, cu miros de igrasie. Pe peretele din față, o chiuvetă cu smalțul sărit. Robinetul avea la capăt un tub lung de cauciuc roșu. De tavan atîrna o lampă cu un singur bec și un lanț care ajungea pînă aproape de dușumea. În mijlocul încăperii, o masă îngustă, joasă, cu picioare groase de fier prinse cu șuruburi de dușumea și cu tăblia solidă, de care atîrnau patru curele groase cu cătușe la capăt. Într-un colț, o găleată și un teu de lemn pe care era înfășurată o cîrpă cenușie.

Tipul cu țigara se apropie de el și-i zîmbi cu buzele subțiate. În mîna dreaptă strîngea o țeavă groasă de plumb. Gigi se dădu înapoi, pas cu pas, pînă la perete. Își ridică mîinile în dreptul plexului și își feri ficatul cu cotul. Tipul cu țigara îl apucă de păr și-l tîrî pînă la masă. Îi dădură lacrimile. „Sui-te sus!“, îi zise tipul cu țigara. Celălalt începu să rîdă: „Io-te-l că nu vrea, Săndele!“. „Cu mine, mă?!“, și-l împunse în spinare cu țeava de plumb. Gigi simți o durere ascuțită în fluierul piciorului stîng. Săndel îi apropie fața de tăblia mesei. Îl lovi cu gheata și peste celălalt picior, încît Gigi și le ridică pe masă. Fotograful i le prinse cu cătușe și întinse curelele pînă îi desfăcu picioarele. Tipul cu țigara: „Hai și la mîini!“. Fotograful: „Trage-l în sus, să-i scot brățările!“. Gigi își săltă singur capul și-și întinse mîinile către fotograf, care își luă brățările și, după ce le băgă în buzunar, îi spuse: „Dă mîna!“ și i-o prinse într-una dintre cătușele mesei. Apoi îi dădu ocol: „Săndele, știe și de vorbă chiorul!“. Tipul cu țigara: „S-a învățat! Prinde repede. Hai, bă, că avem treabă!“.

Fotograful: „Lasă-mă pe mine primul!“. Tipul cu țigara: „Vezi cu mîinile. Cu ce mînă scrii, inginere?“. Nu-i răspunse. Îl dădu cu capul de masă. Gigi tot nu-i răspunse. „Scrie cu dreapta chiorul!“, zise fotograful. Tipul cu țigara, printre dinți: „Să zică el, nu tu! Ia dă-i una de control unde trebuie“. Gigi văzu cum Săndel îi întinde țeava celuilalt. Își încordă picioarele. Lovitura nu căzu imediat. Fotograful: „Nii la el! Își ia măsuri, să nu-l doară!“. Simți o arsură mare pe spinare, care-i urcă pe șira spinării pînă în cap. Îl dureau și ochii. Geamătul îi porni din burtă, ca și cum i-ar fi venit să vomite. Își încordă spinarea. Își aminti ce-i spusese domnul Fănică despre bătăile pe care le îndurase. Că, dacă doar gemea, bătăușii se puneau și mai tare cu bățul pe el. „Cu ce mînă scrii, bă?“, îl întrebă din nou tipul cu țigara. Și tăcerea îi întărîta, își amintise socrul său, care-i mai zisese că primele lovituri sînt cele mai dureroase. Totuși, tăcu și acum, cu gîndul la Tanți. Fotograful: „Ce ți-oi fi zicînd tu, chiorule? Să taci ca să le ferim pe-amîndouă! Arată-i, Săndele, meserie!“. „De ce nu ți-ai adus și tu scula, mă, Marine? Ia dă-ncoace.“ Țeava îl nimeri peste unghiile mîinii drepte, de parcă și le-ar fi băgat în apă clocotită. Îi scăpă un urlet, sub privirile dezaprobatoare ale lui Tanți. Strînse pumnul. Tipul cu țigara, uimit: „Ce, bă, vrei să ne bați? Marine, ăsta vrea să ne bată!“. „Te joci?! Eu cînd îți zic că ei au început lupta de clasă...“ Următoarea lovitură, peste încheietura mîinii, îi înmuie degetele. Dar asta parcă nu-l duru la fel de rău. Sub pleoapele strînse îi apărură niște puncte verzi și aerul își schimbă mirosul.

Fotograful, de la mare distanță: „...așa tare! Că numai’ gura-i de el. Da’ și tu ai mînă grea. Tot cu țăranii facem treabă“. I se scurgea niște apă pe față. Își linse buzele. „Umple, mă, găleata la

loc“, auzi de lîngă el glasul tipului cu țigara. „Stai că se mișcă!“, îl auzi pe fotograf, care era tot lîngă el. „Lasă-mă pe mine, că știi ce zice maiorul.“ Gigi deschise ochii – pe perete urca un gîndac, nu putea fi altceva. Se întrebă dacă era un gîndac de bucătărie, fiindcă de pe coridor venea miros de mîncare.

Parcă îi luase foc prin pantof talpa stîngă și s-ar fi cutremurat masa sub el. Cealaltă talpă îl durea și mai tare. Îi veni să… Urină. Urlă după fiecare lovitură la talpă. „Hai, Marine, c-ai obosit!“ Fotograful, îndîrjit: „Mai stai nițel, că mi-a venit dracii!“. Poate că domnul Fănică se înșela în privința urlatului. Ce mai conta?! – nu putea să se abțină.

129

Ziua aceea. 6. „Nu mai sta nemîncat, că te îmbolnăvești ca lentul nostru“, îl sfătui fotograful pe Săndel. Îl duceau între ei pe culoarul cel lung, orbitor luminat. Tălpile îl ardeau și-l strîngeau dureros pantofii. Tipul cu țigara îi pusese brățările, mai mult că așa îi cerea regulamentul decît că-și închipuia că Gigi ar fi putut încerca vreo tentativă. „Să vii la noi diseară, Săndele; a cumpărat Tincuța cîrnați“, urmă grijuliu fotograful. „Ce să vă mai deranjez“, zise Săndel nehotărît. „Am și un vin bun“, îl ispiti celălalt. „Aduc și eu o vodcă“, îi promise tipul cu țigara.

Îl băgară în camera unde scrisese declarația. Fotograful îi scoase cătușele și-i spuse plictisit să se așeze pe scaun. „Să mă duc să-l chem?“, întrebă temător Săndel. „Vine dînsul…“ „Cu lentul mă înțelegeam mai bine. E de la mine, din Dolj“, se destăinui tipul cu țigara. „I-a mîncat sănătatea bandiții!“, îl

deplînse fotograful pe menționatul locotenent. Plutonierii de la Mănăstirea Dealu tot așa le spuneau locotenenților, își aminti Gigi. I se făcuse somn. Își lăsă încet capul în piept. „Nii la el, Săndele! Ar dormi!“

Zgomotul ușii, tocurile lui Popazu, apoi Popazu însuși în fața lui. Îl examină cu privirea. Stărui asupra pantalonilor încă umezi: „Pe viitor îl duceți mai întîi să-și facă *necesitățile*!“. Suna ca o evaluare. Însă acest „pe viitor“, rostit apăsat, i se adresa și lui, se gîndi Gigi. Dacă piticul voia să-l înfricoșeze, n-o nimerise. Labele picioarelor îi zvîcneau atît de rău, că durerile îl făceau aproape indiferent la amenințări.

„Theodorescu, acum o să ne scrii frumos declarația. De bunăvoie și nesilit de nimeni!“, i se adresă Popazu, pe tonul unei concluzii de neatacat. „O să scriu că m-ați bătut! Că încercați să mă obligați la declarații mincinoase!“, îi răspunse încet. „Tu te uiți la tine?!“, se miră sarcastic piticul. „Ești pișat de frică! O s-o aduc pe nevastă-ta să te vadă cine ești!“ Apoi se întoarse spre cei doi: „L-ați auzit, tovarăși? Năpîrcă ăsta pretinde că a fost bătut!“. Le ordonase el să-l bată?! „Nu!“, își răspunse singur. Îl bătuseră dumnealor fără ordin la subsol? „Nu, tovarășu’!“, zise fotograful. „Acuzatu’ s-a lovit dinadins cu țeava, cît l-am lăsat acolo!“ „Trebuia ținut sub supraveghere!“, îi dăscăli Popazu. Și lui: „Tovarășii au greșit că nu te-au ținut sub observație. Ți-au acordat încredere și ai profitat! Am mai avut cazuri ca tine. Putea să se și spînzure, tovarăși, ca să bage zîzanie!“. Se întrebaseră ei doi de ce nu-i dăduse ochelarii înapoi la năpîrcă? „Ca să nu-și taie venele cu geamurile de la ochelari!“, îi răspunse tipul cu țigara. „Că sîntem vigilenți!“, completă fotograful. Popazu dădu satisfăcut din cap. Ăsta era

cuvîntul, vigilenți! „Asemenea elemente trebuie ținute la carceră cînd nu sîntem cu ochii pe ei! Ca să n-aveam surprize!“

Cînd ajunseră din nou pe culoar, fotograful îl întrebă de ce-a mințit că l-au bătut. Tipul cu țigara scoase țeava din haină. „Pentru zîzanie, Marine! Ca să ne certe pe noi tovarășul maior!“ Coborîră din nou pe treptele care duceau la subsol. Fotograful descuie ușa unei încăperi neluminate. Săndel îi scoase cătușele și îl împinse înăuntru. Ușa se închise în spatele lui. După un pas, Gigi atinse orbește cu palmele un perete. Ceilalți doi pereți erau și mai apropiați. Deci nu se putea așeza pe jos! Se sprijini cu spatele de perete și se lăsă în jos, pînă atinse ușa cu genunchii. Dădu să-și scoată pantofii. Se răzgîndi de teamă că nu va mai putea să-i încalțe după aceea. Labele picioarelor îi zvîcneau în continuare, parcă și mai dureros. Se mai umflaseră, bănui. Începu să le numere, în serii de cîte zece, ca să-și facă ordine în cap.

130

„S-o fi dus și el la Constanța cu prietenii ăia ai lui“, răspunse domnul Fănică întrebării lui Tanți, unde o fi Gigi? „Îmi spune cînd pleacă!“, se îndoi Tanți. „Uite că acuma nu ți-a spus! Vine cu trenul de unșpe.“ „Cojoacă ăla a trecut pe stradă pe la cinci! O fi plecat numai cu ăla cu motocicleta“, interveni doamna Virginia, care se duse în bucătărie să afle ce ziceau cărțile, ca mai demult, cînd domnul Fănică pleca într-una dintre *vîjîielile* lui.

Tanți își pregăti o replică pentru momentul cînd Gigi avea să se întoarcă acasă și o rosti de cîteva ori în camera lor, în fața

oglinzii: „Puteai *să mă anunți* că întîrzii“ (răbdătoare), „*Puteai* să mă anunți că întîrzii!“ (contrariată). În cea de-a treia variantă, cea alarmată, își șterse o lacrimă, ca în adolescență. Cînd personalul de ora 11 plecă din gară, ieși din casă și se duse la poartă, să-l întîmpine pe Gigi. După cinci minute, mai așteptă încă cinci, apoi se întoarse alergînd în casă. Deschise ușa sufrageriei și începu să plîngă – tăticu’ se vîrîse în pat, sforăia! Maică-sa la fel, dar cel puțin stătea în capul oaselor, cu urechea la pîndă.

Ar fi vrut și n-ar prea fi vrut să-i spună ceva lui tăticu’. Știa că Gigi o iubește – nu asta! Era aproape sigură că n-o înșală – nici asta! Dar cîteodată, noaptea, cînd el lucra la masă, atît de absorbit, încît părea insuportabil de departe de ea, se întreba dacă nu cumva, așa cum venise într-o zi în Medgidia, Gigi *al ei* avea să și plece, singur cum venise.

Se întoarse în camera lor și se așeză pe marginea patului. După cîteva clipe se ridică, își îmbrăcă fulgarinul în grabă și ieși în curte. Se întoarse și-și luă poșeta. Apoi se îndreptă spre poartă – Titi Cojoacă sigur știa ceva! Asta era una dintre presupunerile ei care-l făceau pe Gigi să rîdă, el cu logica lui. De ce să știe Titi *sigur* ceva? ar fi întrebat-o. „Nu ziceai tu că el le știe pe toate!“, îi răspunse cu voce tare. În drum spre hotel trecură pe lîngă ea ultimii ieșiți de la cinema. Mergeau repede, înfrigurați. Milițianul de rond îi dădu nedumerit bună seara. Aurica, recepționera hotelului, se pregătea să plece acasă și o privi lung cînd o întrebă dacă domnul Cojoacă era la el în cameră.

Titi îi spuse prin ușă „Imediat!“ cînd ciocăni. Era în pijama. Dacă-l trezise, nu dormise prea mult. Se uită și el lung la ea. Știa ceva de Gigi domnul Cojoacă? Inginerul îi răspunse tot cu o

întrebare: „Nu-i acasă?“. Tanți îi dădu dreptate în gînd lui Gigi, care-i spunea despre el că nu-i prea merge mintea. Nu, nu era acasă. „S-a dus la Constanța, cu Nelu Aflat?“ „Dacă știam, nu veneam să vă întreb!“, îi răspunse indispusă. „Evident! M-ați luat din somn…“, se scuză inginerul. Tanți încercă să-l ia metodic: „V-ați întîlnit azi cu el la IMUM?“. „Nu, doamnă, că de-aia v-am întrebat…“ „De dimineață a plecat la serviciu!“, îi spuse Tanți speriată. „S-o fi dus la Constanța să-și ia rechizite“, îi sugeră Titi. „Gigi nu pleacă la Constanța fără să-mi spună“, îi respinse Tanți ipoteza. „Acum o săptămînă mi-a spus că o să aibă treabă la București“, își aminti Cojoacă. Tanți îi întoarse brusc spatele și se precipită spre ușa hotelului. Nu știa unde se grăbește și îi venea să țipe. La poștă era închis, că i-ar fi telefonat Ricăi.

La fel de brusc și fără să știe de ce, ca mai devreme, a fost sigură că Gigi a ajuns acasă și o așteaptă! Și, cînd ea o să-i spună că a fost la Titi Cojoacă să-l întrebe de soarta lui, Gigi o să mormăie că tot IMUM-ul va afla mîine că venise tîrziu acasă. Nemulțumirile astea îi treceau apoi, în pat. Văzu de pe stradă că lumina camerei lor era aprinsă! Simți un val aproape dureros de fericire. Își iuți pașii și, cînd ajunse în curte, fugi pînă la ușa de la intrare, pe care o lăsă deschisă, ca să ajungă mai repede la el. În cameră, maică-sa, așezată pe marginea patului, studia cărțile. „Nu știu, Tanți, dar Gigi parcă e înlăcrimat. La un drum de seară, cu trei popi de-i țin calea.“ „Tăticu’ ce zice?“ „Doarme, ce să zică?“

131

Trecu personalul de noapte de la Constanța către Tulcea, fără Gigi. Trecu și personalul de dimineață care se ducea la București. Tanți întîmpină trenul pe peronul gării, ca și cum asta ar fi trebuit să-l facă pe Gigi să se dea jos dintr-un vagon. Domnul Fănică se trezise și el devreme, poate că împins și de vreo nevoie, nu numai de grija ginerelui său. Dar, în loc să intre în casă, să se bărbierească, se uita la orătăniile care o înconjuraseră pe doamna Virginia, cotcodăcind, măcăind și gîgîind. Maică-sa stătuse cu ea toată noaptea, așezată pe marginea patului. Dacă ațipea, tresărea cu un icnet ascuțit, de parcă visase urît.

Cînd se întoarse de la gară, domnul Fănică o aștepta îmbrăcat în costumul cel bun. Gigi se dusese ieri la serviciu, nu? Tanți încuviință. „Păi, atunci nu s-a oprit la Tefik să-și ia țigări?!“

Doctorul le spuse că da, domnul inginer își cumpărase țigări de la el. Și o eugenia. Și era destul de binedispus. „Mă rog, cît putea fi de binedispus. Și s-a dus în josul străzii, la IMUM.“ De la Tefik au ajuns la poarta întreprinderii și Tanți a început să-i întrebe pe cei care intrau dacă-l văzuseră ieri pe inginerul Theodorescu. Domnul Fănică stătea la doi pași de ea, cu mîinile la spate. Sute de nu-uri! Titi Cojoacă le dădu bună dimineața, întrebător, însă nu se opri s-o întrebe pe Tanți dacă aflase ceva. Călare pe motocicletă, inginerul Aflat îi spuse un „Nu, doamnă!“ scurt, posomorît și claxonă să-i deschidă careva poarta. Îi așteptară și pe întîrziații care veneau după ce sunase sirena, grăbiți, cu ochii încă tulburi de somn. Nici ăștia nu-l văzuseră!

„Măcar știm că n-a luat trenul de București“, zise domnul Fănică. Tanți nu era la fel de sigură. La întoarcere își continuă drumul pînă la gară. Casierele ridicară din umeri, cu o vagă părere de rău. Pe domnul inginer l-ar fi recunoscut! Cine mai are ochelari ca ai lui în Medgidia?

Totuși, Tanți merse și la poștă. Dacă Gigi se urcase în tren fără bilet? Așteptă în picioare pînă cînd centralista strigă pe nas: „Teodorescu, cabina 4!“. Cînd i-a auzit vocea, Rica a întrebat-o speriată: „S-a întîmplat ceva cu Gigi?“. Nu știa. N-a mai întrebat-o pe Rica dacă Gigi era la București. I-a spus doar că o să-i telefoneze din nou. Ceea ce a speriat-o și pe ea a fost că Rica a început să plîngă. Nu și-o putea imagina pe cumnata ei plîngînd. Îi dădură și ei lacrimile și agăță receptorul în furcă, fără să-i spună Ricăi la revedere. Cînd se văzu pe stradă, se uită în jur dezorientată, de parcă se rătăcise. Nu știa încotro să pornească. O luă în sus către dispensar, dar după cîțiva pași se întoarse. Ce să caute acolo?! Se opri la magazin și strigă din ușă furioasă că nu mai vine la serviciu, regretînd că ușa grea nu se lăsa trîntită. Apoi se grăbi spre casă. „Mi l-au luat!“, își spuse de nenumărate ori în șoaptă. „Mi l-au luat!“, se convinse cu fiecare pas în plus, deși tot nu înțelegea ce se întîmplase și trecătorii mergeau unii în sus, alții în josul străzii principale, cît se poate de liniștiți. Simți că-i urăște pe toți!

Și acasă ce să facă?! Se opri în dreptul parcului. Poate că unchiul Jakob… Îl găsi la măsuța lui de la cafeneaua cu biliard. „Mi l-au luat pe Gigi, unchiule!“ Asta nu era o veste pe care s-o afle toată lumea! îi spuse comisionarul după ce o scoase cu energică blîndețe din cafenea. O conduse în parc. Tanți îi urmă invitația și se așeză pe o bancă. Nici el nu-și putea explica cum de dispăruse Gigi fără să-l vadă nimeni. Și poate că nu

dispăruse, adică dispăruse, dar nu i se întîmplase nimic rău... La mijloc trebuie că era o mașină. Sută la sută era o mașină! Și ceva secret: „Un inventator ca el, ia gîndește-te!“. Tanți îi zîmbi mîndră printre lacrimi. Apoi, din nou obidită: La ce să se mai gîndească? „Poate vor să-i dea de făcut ceva secret de tot.“ Ipoteza domnului Haikis o înspăimîntă. „Și dacă nu-i mai dau drumul?“ Domnul Haikis se ridică de pe bancă și făcu cîțiva pași în cerc înaintea ei, mersul îl ajuta să gîndească mai repede. „Nu sînt chiar atît de...“ Se opri, oftă: „Dar nici prea...“ și pufni sceptic. Se așeză din nou lîngă ea și o prinse de mînă. „Eu zic să mai avem răbdare!“ Asta însemna și că Tanți ar fi făcut mai bine să se ducă înapoi la magazin. „Și ce să le spun?“ „Nu le spui nimic, fetițo.“

Ce deștept era unchiul!

132

Ca om care stătuse de două ori în pușcărie, domnul Fănică era mai puțin optimist decît prietenul său Jakob, cu toate că nu pricepea de ce ar fi fost arestat ginerele său. Însă, cum nu știa pe ce căi ar fi putut da de urma lui Gigi, se puse și el pe așteptat împreună cu Tanți și cu doamna Virginia. Mircea și Tudorică aveau alte preocupări.

De cînd își găsise serviciu, Mircea își cumpărase de la Constanța o servietă ca a lui Gigi, pe care o lua cu el și seara, la plimbările lui de cotoi singur pe strada principală. Servieta i se părea o momeală irezistibilă pentru femei, deocamdată însă, îi spunea lui Tudorică, se ținea ghinionul după el. Scăpat de orele de meditații la care-l supunea cumnatul lui, Tudorică avea din

nou timp să se ducă la frații Leța, cu care juca table și cărți pînă la miezul nopții, cînd croitorul le stingea lumina.

Tanți i se plîngea domnului Fănică de greșelile pe care începuse să le facă la magazin, ziua, cînd număra banii, și seara, cînd închidea casa. Totuși, cu serviciul ei avea ce face mai mult de zece ore pe zi, se gîndea domnul Fănică. Virginia își găsea și ea de treabă cu orătăniile, cu porcii și cu gătitul. El însă și cînd își făcea micile învîrteli de la piață întorcea situația pe toate fețele și, ca să-l mai slăbească gîndurile negre, îl căuta pe Jakob, care-i mai întrema nădejdile.

Doamna Virginia se mutase în camera lui Tanți, dormea cu ea în pat. Ca s-o mai scoată din ale ei, încerca să o stîrnească la cîte una dintre contrazicerile lor din bucătărie. Fata lor părea atinsă de un fel de amorțeală. Mînca puțin, îi era somn tot timpul și de dimineață nu-i venea să se dea jos din pat. Oprea soneria deșteptătorului și se întorcea cu fața la perete, de trebuia să-i zică de trei-patru ori „Sări în sus!“ ca să se trezească. Și îi apăruseră fire albe în părul de la tîmple! Tanți nu le văzuse, așa că doamna Virginia nu i-a spus de ele, a lăsat-o să le descopere singură.

Cînd se făcură două săptămîni fără nici o veste de la Gigi, Jakob le spuse să mai aștepte o săptămînă. Oricum n-aveau altceva de făcut, dar nesiguranța te sîcîie și cînd ai așteptări de bine, necum dacă te mai încearcă și presupunerea că ar putea fi de rău.

Tanți era în continuare convinsă că unchiul Jakob era de o deșteptăciune fără pereche. Tot ea însă îi spunea domnului Fănică, obosită, că și oamenii cei mai deștepți mai greșesc. De-abia mai tîrziu i-a mărturisit comisionarul că fusese la București să discute despre Gigi cu avocatul Alfons Nachtigal și-

i ceruse să se intereseze unde putea fi. Avocatul nu zisese nu, dar, dacă persoana era la cercetări, slabe speranțe. Procurorii se făceau că nu știu nimic și de multe ori chiar nu știau, fiindcă Securitatea, care le făcea bucata și procurorilor de cînd se întărise, le spunea pe cine are în arest doar cînd îi venea bine. Adică în cazurile la care dosarele erau gata și acuzații în viață, iar procurorii nu mai aveau altceva de făcut decît să le prezinte la tribunal și să ceară pedeapsa cea mai mare. Ceea ce putea afla sigur era dacă dosarul domnului Theodorescu a ajuns la tribunal. Pentru asta se bizuia pe grefieri, cărora le dădea șperțuri. De Securitate se ferea pînă și el, pe care partidul îl ținea în ochi de bine.

După convorbirea cu avocatul, speranțele lui Haikis scăzuseră. Luase pentru prima oară în serios și ipoteza că *ăștia*, în nesăbuința lor, erau în stare să omoare și găina care face ouă și să nu le pese că inventatorii nu se găsesc pe toate drumurile. Așa că, atunci cînd se întîlni pe stradă ca din întîmplare cu Țiu, cel care-l trimisese la București pentru coșul cu flori, îl întrebă ce se mai auzea de inginerul ăla de la IMUM. Plecase din oraș sau ce? Vicepreședintele raionului îi răspunse aferat că de inșii dispăruți se ocupă miliția, nu el. Ce vorbești?! îi răspunse în gînd comisionarul.

133

Adormise și se trezise de cîteva ori, penultima oară cînd stătea în picioare. Prima dată uitase unde se afla și își închipuise că visa. Îi amintiseră imediat durerile din tălpi. Cînd ușa se deschise și-l auzi pe fotograf: „Ieși, bă, de-acolo!“, Gigi

clipi și-și strînse pleoapele, orbit de lumină. Se ridică în picioare. Pantalonii i se uscaseră; miroseau a urină și îi alunecau în vine. Și-i prinse cu mîna stîngă de betelie. Cătușa care îi strîngea mîna dreaptă îi intrase în carne la încheietură.

Tipul cu țigara întinse brațul și-l trase de păr pe culoar. „Îți place la carceră, ai?“ Fotograful, meditativ: „Să-l ducem mai întîi să se cace?“. „Eu l-aș lăsa așa, să se cace pe el, da’ ne împute, dracului, chiorul!“, reflectă celălalt. Îl duseră într-o încăpere cu mai multe closete turcești la vedere, pe-o parte, și cu două chiuvete și trei dușuri cu sitele ruginite pe cealaltă. Fotograful îi scoase cătușele, se aplecă, luă două bucăți de hîrtie dintr-o cutie de carton și i le întinse scîrbit. „Ie-te, Săndele, că-l slugărim pe banditul!“ Cei doi se duseră lîngă ușă și-și aprinseră țigări. Suflau fumul spre el. Pantofii îi crăpaseră la cusături, observă Gigi cînd se așeză pe vine. Încercă să-i ignore pe Săndel și pe Marin. Cretinii!

Cînd se spălă pe mîini și pe față, se simți puțin înviorat. Îi era foame, dar mai mult ar fi vrut să fumeze.

În cameră, pe masă îl așteptau hîrtia, creionul și ascuțitoarea.

134

În celula înaltă și îngustă erau două paturi suprapuse și în colțul de lîngă fereastră – mică, fără geam și cu trei gratii – un hîrdău. Pe jos, ciment. În tavan, un bec fără abajur, aprins tot timpul. Gigi bănuia că pierduse socoteala zilelor. Se plimba prin celulă și făcea gimnastică. Apoi se așeza pe marginea patului și făcea în minte calcule cu trei cifre. Ușa se deschidea o dată de

dimineață, cînd trebuia să golească hîrdăul la closet însoțit de un gardian. La întoarcere găsea pe jos o cană de tablă cu ceai și o farfurie cu o bucată dreptunghiulară de mămăligă tare, cafenie. Ceaiul era tulbure, vag îndulcit. Uneori, mămăliga mirosea a unsoare de lagăre. Gigi se trezea atît de flămînd, încît trecea peste amănuntul ăsta. Cînd termina de mîncat, trebuia să bată în ușa celulei și să strige în dreptul găurilor vizetei un număr: 71.

Cu numărul ăsta îl chema gardianul să-i pună cătușe la mîini și să-l ducă, pe la ora zece, în camera în care îl așteptau fotograful și tipul cu țigara. Fotograful, totdeauna el, îl întreba mai întîi dacă *declară*. „Nu!“ „Chiorul cere bătaie, Săndele!“ Începeau cu țeava de plumb și cu nuielele. Cînd oboseau, urma *suplimentul*. Invenții de-ale lor sau ale altora ca ei. Îl agățau cu capul în jos de lanțul care atîrna din tavan și-l trăgeau amîndoi de mîini pînă îi trosneau încheieturile. Îl curentau cu un cablu și își stingeau țigările pe pieptul lui. Dacă leșina de durere, aruncau apă pe el pînă se trezea. Fotograful îl întreba din nou: „Declari, bă?“ și-l pălmuia, să deschidă ochii. Gigi articula greu, cu gura uscată: „Să mă gîndesc, că nu mai țin minte…“. „Ți s-a zdruncinat creierii!“, îl diagnostica tipul cu țigara și striga după gardian să-l ducă în celulă.

De cîteva ori le spusese că declară ce vor ei și-l duseseră în camera de sus, să scrie. După ce se așeza pe scaun, știa că va mai trece încă un sfert de oră pînă să intre și Popazu în încăpere și aștepta cu creionul în mînă. Mai cîștiga un sfert de oră, cît îi spunea piticul din nou, punct cu punct, ce trebuia să recunoască. „Nu pot să recunosc așa ceva“, îi spunea Gigi, deși știa că urma încă o oră *jos* și cel puțin trei zile de chin la carceră.

Puteau să treacă însă și zile în șir fără să-l scoată gardianul din celulă decît dimineața, să care hîrdăul, ca și cum Popazu ar fi uitat de el. Frica de bătaie i se părea și ea tot mai greu de suportat. Stătea încordat toată ziua și nu era în stare să se gîndească la nimic altceva. Cînd auzea pași pe coridor, se așeza deznădăjduit pe marginea priciului, așteptîndu-se să se deschidă ușa și gardianul să-i spună: „71, la mine!“. Cînd pașii nu se opreau în dreptul celulei lui, răsufla ușurat și îi dădeau lacrimile. Gardianul se mai și distra cu el: se întorcea fără zgomot și descuia ușa. Gigi tresărea speriat. „71, la mine!“ În celulă încerca să se gîndească la Tanți, la Maica Lili, dar în locul lor îi veneau în minte cînd cei doi, fotograful și Săndel, cînd Popazu rostind scîrbit: „Jos! Atenție la mîini!“.

Cînd începură să-l trezească și noaptea din somn ca să-l bată, niciodată la aceeași oră, se simți pus la zid. În locul lui Marin și-al lui Săndel, încăpea pe mîna a doi inși înalți și grași, care-l băteau și peste degete. Amîndoi miroseau a băutură și-l loveau pe unde nimereau. Unul, care avea mustață, îl bătea cu o curea groasă și îngustă. Celălalt, blond, cu un băț de alun care vîjîia prin aer. Ăștia îl duceau apoi în camera de sus, unde piticul îmbrăcat în costum, cu cravată la gît, fuma și bea vodcă dintr-un pahar mare de apă. „Mă faci să-mi pierd nopțile cu tine, ban-di-tu-le!“, articula încleiat. Și către cei doi inși, care stăteau lîngă peretele din stînga, pedant: „Atenție la mîinile ăstuia, în-țe-les?“.

O dată pe săptămînă intra în celulă un mut îmbrăcat în zeghe și-l bărbierea, supravegheat de un gardian care mai întîi avea grijă să-i pună brățări lui Gigi, ca să nu-i vină vreo idee. Bărbieritul l-a ajutat să țină socoteala zilelor de cînd era aici. Cînd bărbierul a venit a opta oară, cu briciul, cu pămătuful și cu un castronaș cu spumă pregătită, Gigi l-a mușcat scurt de mînă.

Calculase că mutul avea să-și retragă instinctiv mîna în care ținea briciul și-i va tăia gîtul. N-a fost așa. Bărbierul a mugit și l-a strîns de nas pînă l-a făcut să-și deschidă gura. Apoi și-a înfășurat mîna în cîrpa cu care-l ștergea pe față la sfîrșit și a continuat să-l radă cu cealaltă.

Tot o dată pe săptămînă îl duceau la duș, ca să nu pută. Apă rece și o bucată de săpun de rufe. După o lună l-au pus să-și spele hainele și i le-au luat. I-au dat o pereche de izmene de pînză groasă, gălbuie și un costum în dungi, de pușcăriaș, pe care a acceptat să-l îmbrace numai după o lungă repriză de palme și pumni. La interogatoriu i-a spus piticului că numai condamnații erau îmbrăcați în zeghe! Cît timp era cercetat, avea dreptul la haine civile! Popazu i-a zîmbit împăciuitor. „Pînă îți cumpărăm haine civile, o să umbli cu astea! Îți stă bine cu ele, crede-mă.“ Și-a scos din buzunar o oglindă cu două fețe și i-a spus să se uite în ea, ca să se convingă. Ținea oglinda la distanță de el, ca să n-o poată apuca.

135

Golanii din oraș începuseră să fluiere din nou după ea pe stradă, ca atunci cînd era nemăritată. Milițienii se făceau că nu-i aud și pe ea că n-o văd. Parcă n-o mai vedeau nici cetățenii trecători, nici chiar cunoștințele ei cu care schimba noutăți cînd ieșea la plimbare duminica, la braț cu Gigi. Tanți simțea că știau toți, pînă și golanii, ce se întîmplase cu soțul ei, dar dispariția subită a lui Gigi nu interesa pe nimeni din Medgidia. Ca și cum ar fi fost cel mai firesc lucru din lume. Ea cel puțin îl întrebase

pe domnul Gramatopol ce mai face, după ce se aflase că Jean era de negăsit.

Într-o seară își căută în șifonier basmalele – avea și una neagră, pe care o împinse înapoi printre bluze –, își alese una de mătase albastră, culoarea care-i plăcea lui Gigi, și a doua zi și-o puse pe cap. Doamna Virginia nu-și mai dădea cu părerea despre cum se îmbrăca ea de cînd se măritase. Acum însă îi spuse, nemulțumită, că putea meni a rău cu basmaua asta: „Dă-o jos, să mai vedem ce-o fi“. Dacă acest sfat ar fi venit de la tăticu', poate că s-ar mai fi gîndit ce să facă. Dar mama mai bine s-ar fi ocupat de găinile ei decît să-și tot întindă cărțile din care afla numai de rău despre Gigi, încît Tanți o rugase să nu le mai consulte.

Cu basmaua pe cap, se ducea zilnic la miliție să întrebe dacă aflaseră ceva despre inginerul Theodorescu, pînă cînd plutonierul-major Popescu îi spuse, după ce-și supse ceva dintre măsele: „Și-o fi găsit pe alta!“. Tanți s-ar fi repezit la el să-l zgîrie pe față cu unghiile, cum îi făcuse lui Mircea, care o îndemnase să-și caute pe altcineva. Și, dacă voia tot un inginer, să se mai ducă pe la Constanța. Pe Mircea parcă îl prostiseră și-l înrăiseră cei trei ani de săpat cu cazmaua la armată. Milițianul Popescu, în schimb, era rău și prost de cînd venise în Medgidia. Dacă nu îndrăzni să-l zgîrie, Tanți îl întrebă cum îi mai mergea cu scrisul de procese-verbale. Milițianul nu simți înțepătura. *Absolvise* generala, cîte doi ani o dată! Voia să dea la liceu și după aia să urmeze școala de ofițeri!

Tanți auzise și de alții din oraș, care-și făceau rost de certificate de studii fără să calce pe la școală, ca și plutonierul-major Popescu. Pe cîțiva de la IMUM îi trimisese Gigi să învețe. Unul dintre ei venise apoi să i se laude că făcuse într-un an

patru clase primare și, ca să-i arate că știa carte, își scrise numele pe o foaie de hîrtie: I. Crăc. Îl chema Ion Crăciun.

O dată la două zile vorbea cu Rica la telefon, cu toate că de fiecare dată cumnata ei îi spunea: „Gigi nu trebuia să plece din București!“ și „La Medgidia Gigi n-a fost apreciat!“. Tanți n-ar mai fi căutat-o, să tot audă placa asta, dar dacă Stoian, soțul ei, afla ceva la minister?! Telefonista de la poștă n-o mai întreba de numărul Ricăi, cînd se apropia de ghișeul ei, o trimitea direct la una dintre cabinele goale. Într-o după-amiază, oficianta i-a spus încet, cu vocea ei obișnuită, nu vorbind pe nas, ca de obicei – Bucureștiul, cabina 3, Bucureștiul! – că-i pare rău de ce-a auzit. Tanți a început să-și frămînte buzele de uimire și i-a întors spatele, să nu-i vadă telefonista lacrimile.

Într-o duminică se dusese la biserică, printre femei bătrîne și bărbați cărora doctorii nu mai aveau ce le face. Bătrînele stăteau în stranele care le purtau numele, bărbații în genunchi, pe partea dreaptă. Tanți ascultă toată slujba, ceea ce Gigi nu răbda nici de Paște. În acea zi slujea parohul, singurul dintre cei trei preoți care nu făcuse pușcărie. Cînd ajunse la ultima parte, cea cu rugăciunile pentru vii și pentru morți, pentru cei aflați în depărtări și pentru cei în suferință, părintele trecu după tipic și la „Să ne rugăm pentru sănătatea autorităților statului care ne conduc cu înțelepciune“. Pînă atunci, Tanți se luase cu închinăciunile după bătrînele din strane și oricum n-ar fi fost prima oară cînd auzea acest îndemn. Acum se uită peste umăr să nu fie careva în spatele ei, făcu doi pași de-a-ndăratelea, apoi se răsuci pe călcîie și o luă cu pași neauziți spre ieșire. În curte se trezi că rămăsese cu lumînările neaprinse și cu banii pe care-i pregătise pentru cutia milei.

Acasă, domnul Fănică ascultă cu gravitate de ce se întorsese Tanți cu lumînările și îi dădu dreptate că plecase, dar să nu se găsească vreun omul lui Dumnezeu s-o pîrască tocmai acum.

136

Erau și alți *cercetați* în clădirea asta. Pe coridorul de la subsol, Gigi a văzut cinci uși cu vizete, la fel ca aceea a celulei sale. O dată a auzit și voci cînd a trecut pe lîngă ele, mînat de la spate de unul dintre gardieni. Ceilalți erau ținuți laolaltă, la comun – așadar, el avea parte de o atenție specială! Piticul voia să-l înfunde, asta era limpede. Dar, din cîte știa, ar fi putut să-i trimită dosarul mai departe și fără declarația lui, dacă avea zeci de mărturii semnate de alții. Nu erau declarațiile alea suficient de convingătoare? Sau Popazu ținea să le arate ălora de deasupra lui că era în stare să-l facă și pe el *să recunoască* acuzațiile?

Dar dacă piticul avea ceva cu el anume? Dacă lui voia să-i demonstreze cît era de inteligent și de puternic? Era posibil. Popazu nu se grăbea să-i termine dosarul și avea grijă de mîinile lui, ca să poată scrie ce-i cerea. Și în prima zi îi spusese că locotenentul care-i luase locul la IMUM se grăbise. Cu ce-i stricase piticului planurile idiotul celălalt în uniformă? Îl lipsise de vreo acuzație, cu graba lui? Atunci însemna că Popazu urmărea să-i impresioneze și pe șefii lui. Ca să ce? Să-i convingă că-și meritase avansarea? Să-i mai dea un grad, la excepțional? În ambele ipoteze, Popazu avea nevoie de el viu, ca să-l înfricoșeze și mai mult, pînă cînd s-ar fi ales cu declarația așa cum o voia. Deci el ar fi trebuit să-i mulțumească lui Popazu că

cei patru care-l chinuiau nu-l omorau în bătaie. Mai periculoși erau cei care-l băteau noaptea, fiindcă erau beți de fiecare dată și îl loveau cu tot mai multă furie și în cap, și peste mîini. Însă, cînd mai venea noaptea să-l interogheze, piticul era și el beat și-l apucau furiile.

Totuși, Gigi îi spuse într-o dimineață lui Popazu că i se părea că subordonații lui din tura de noapte *nu-i respectă* ordinele. Doar atît. Ceea ce a urmat l-a făcut să-i pară rău că deschisese gura. Blondul și mustăciosul îl băteau și mai furioși, fiindcă din cauza lui nu mai aveau voie să bea.

În dimineața cînd fotograful și Săndel au intrat pentru prima oară la el în celulă, trecuseră mai mult de două luni de la arestare. I-au pus brățările și fotograful i-a acoperit ochii cu ochelarii de tablă, semn că îl vor scoate din clădire. L-au vîrît într-o mașină care după ce a ieșit din curte a luat-o mai întîi la dreapta, apoi a făcut la stînga și din nou la dreapta și după cîteva zeci de secunde s-a oprit. A pătruns în altă curte. Ca să nu mai piardă vremea, cei doi l-au dus pe sus într-o clădire. Și tot așa au coborît niște trepte, înjurîndu-l de mamă și de morți. În încăperea în care i-au scos ochelarii de tablă, așteptau alți doi civili, care au deschis ușa groasă de metal a unui seif mare cît o cameră. Seiful era gol, i se păru lui Gigi înainte de a fi îmbrîncit înăuntru (Săndel!). Nu-i scoseseră cătușele.

Orbecăi pînă dădu cu mîna de un perete de metal, merse de-a lungul lui și se lovi cu genunchiul de o ladă de fier pe care n-apucase să o vadă. Erau mai multe – simți cu degetele! –, așezate una peste alta în dreptul peretelui din fund. Exploră și celălalt perete, apoi se așeză pe podeaua de fier și se întrebă ce-i mai pregăteau. Îl aduseseră într-o bancă? Poate, dar pentru ce? Că doar nu ca să-l cazeze într-o carceră mai încăpătoare. Ca să

nu mai facă socoteli în minte, și nici să nu-și mai recite legea lui Arhimede, ca la carceră, începu să-și amintească pe zile ce făcuse în ultima lună pînă să-l aresteze.

În ciuda loviturilor pe care le primise în cap, sertarele memoriei se deschideau cu ușurință! Și, dacă nu i-ar fi ghiorăit mațele de foame, în întunericul din seif, Gigi s-ar fi simțit mai bine aici decît în celulă. La carceră observase că pe întuneric foamea e mai chinuitoare decît pe lumină, dar asta pînă își găsea ceva la care să se gîndească înainte de a-l lua somnul.

137

Își dădu seama ce-l așteaptă cînd începu să caște. Pînă atunci, reconstituise rapid zece zile și trecuse la a unsprezecea. Se ridică în picioare și se duse cu pași mici la ușă. Îi pipăi rosturile. N-avea pe unde să pătrundă aerul, îi spuseră degetele. Chiar n-avea! îi comunică și gura (o lipise de linia subțire dintre ușă și canat și încercase să tragă aer în piept). Ce-i trecuse prin cap piticului! își zise cu un fel de respect și un început de neliniște. Căscă din nou.

Ceasul lui interior nu mai funcționa de mai multe zile, totuși Gigi bănui că era aici de cîteva ore. Măsură încăperea cu pasul și, cum atinse cu mîna tavanul – tot de metal –, calculă mai întîi cîți metri cubi avea camera de fier și-i împărți la aerul de care are nevoie un adult într-o oră. Trecuseră vreo șase, poate chiar șapte ore. Gigi spera că cineva îi făcuse socotelile astea și lui Popazu, care avea și timp, și răbdare, și o imaginație pusă pe rele. Nu și-l putea închipui însă făcînd asemenea calcule.

Așadar, trebuia să mai spere și că persoana care-i dăduse această informație piticului nu greșise.

Știa ce urmează: mai întîi o durere de cap, apoi amețeli și o panică din ce în ce mai mare, fiindcă nu-i ajungea aer în plămîni, după care sufocarea și adio! Și îl mai scotea din sărite și gîndul că nu-și dăduse seama de la început de ce îl cazase piticul în seiful ăsta. Asta însemna mai mult aer respirat! Încercă să nu se mai gîndească la Popazu, nici la experimentul pe care îl făcea cu el. Dar nu scăpă de cuvîntul „cobai“, care îi bîzîia neobosit prin cap. Iar căscă. O șmecherie a plămînilor săi, care voiau aer.

Veni și durerea de cap, o glumă față de durerile pe care i le provocau Săndel și Marin, dar, cînd începură să-i zvîcnească tîmplele, i se păru că-i strîngea capul un cerc de foc. Își cuprinse capul cu palmele și răsuflă de cîteva ori adînc, dar parcă îi intrase o cîrpă, ceva, în gît și-l împiedica să respire. Iar cercul de foc ajunsese la incandescență și începuse să i se prelingă pe ceafă, încît se gîndi la fotograf și la tipul cu țigara aproape ca la niște prieteni. „Mai lasă-mă și pe mine!“, strigă Marin în capul lui, de parcă i-ar fi legat creierii cu sîrmă ghimpată.

Îl înecă frica – îi era frică în tot corpul! – cum nu-i fusese niciodată cînd începeau să-l bată și-l anunțau că aveau să-i aplice o *metodă* nouă. Frica ajunsese pînă la animalul din el, care începu să urle, apoi se chirci și o văzu pe Tanți cu fața strîmbată de plîns. Maica Lili îl amenință că-i scoate dinții cu cleștele de cuie dacă mai vorbește urît. Rica îi puse pe spinare o ventuză fierbinte, care-i sugea măduva din oase și-l întrebă: „Cum te simți?“. Apoi Marin îi smulse un ochi și Săndel pe celălalt și în cap îi pătrunse o lumină albă, răsucindu-se ca un burghiu înroșit în foc.

138

„În Medgidia asta n-ai loc să tragi un pîrț!“, îi spuse indispus Jakob. Venise cu mașina. Se oprise mai întîi la magazin, să vadă dacă Tanți era acolo. Era, mititica, la casă, îngîndurată și cu basmaua pe cap! „Și înainte era la fel. Mă știau toți unde mă duc!“ „Te-a luat cineva de pe stradă?“, îl întrebă Jakob și mai indispus. „Pomenea, săracul, îi sălta pe clienții lui!“, îi aminti. „Hoți și golani… de-aia era polițist, să-i prindă!“ „Și-acu’ hoții și golanii ne arestează pe noi!“, constată domnul Fănică. „A arestat Pomenea vreun comunist?“ „Cine-i băga pe-ăștia în seamă…?“ „Și-atunci ce-au avut cu el, Fănică?“ „Ce-au avut și cu judecătorul și cu maiorul Scipion! Și cu de-ăștia ca mine.“ „Da’ cu gineri-tu?! Mie nu mi-a venit să cred cînd mi-a zis Tanți! I-am zis că nu se poate.“ „Uite că s-a putut!“, se indispuse și domnul Fănică.

Jakob își scăzu glasul: „L-am căutat ieri pe Alfons – Nachtigal, avocatul! –, da’ ce poți să vorbești la telefon? Și lui i-e frică“. Domnul Fănică făcu pe miratul: „Nu-l mai țin comuniștii în brațe?“. „Îl țin, da’ nu prea strîns. Și dacă-i dau drumul din brațe, îl trimit după Belu Zilber.“ „Cine-i Belu Zilber?“ „Un ovrei de-al meu, băiat cu școală. Minte strălucită, ca inginerul lui Tanți! Ăsta era cu ei și tot l-au arestat!“, îi răspunse Jakob, mirat de-a binelea. Doamna Virginia, tocmai întoarsă din bucătărie, roșie la față, că gătea: „Pe cine-au mai arestat?“ și-și puse mîinile în șolduri. „Pe un prieten de-al meu din București!“, o lămuri Jakob, după ce-i spuse „Sărut mîna!“. „Mi-e frică și cu Tanți!“, zise doamna Virginia. „Să nu facă ceva necugetat.“ Jakob dădu din cap că era posibil, de-aia și venise la ei. S-o ducă pe Tanți la București, să se sfătuiască și cu soacră-sa și cu

cumnată-sa. „Vorbește cu Rica la telefon, ce-or fi vorbind!“, îi zise doamna Virginia, care era de părere că mai bine s-o pună Jakob în legătură cu avocatul.

Tot trebuia să se sfătuiască mai întîi și cu ele, insistă comisionarul. Să meargă și Fănică, să discute. Ca *unchi* al lui Tanți, i-ar fi însoțit și el! „Da’ voi ați vorbit cu Tanți?“, vru să afle doamna Virginia. „Eu de ce-am venit, Virginia? Ca să vorbim cu ea.“

„Măcar să fi băgat mașina în curte! Să n-o mai vadă vecinii“, se îngrijoră doamna Virginia. „Că prin gard nu se vede“, își scărpină domnul Fănică chelia din creștetul capului. „Pe stradă e mai la vedere!“, începu ea să se supere. „Mă duc s-o parchez la gară!“, îi anunță Jakob. „Ce să te mai duci?! Mai dă-i în pizda mă-sii pe toți!“, propuse calm domnul Fănică. „Mă duc să sting focul. Și să ne găsească Tanți îmbrăcați, Fănică!“ „Stai, fă, să vedem ce zice fata!“ „Nu mai stăm nici un ceas!“, hotărî doamna Virginia.

La patru, cînd veni de la magazin, Tanți se repezi să-l pupe pe unchiul Jakob: aflase ceva? „Noi ne-am gîndit să mergem la București“, îi răspunse optimist unchiul, ca și cum i-ar fi dat o veste bună. „Să ne sfătuim cu cuscra!“, întări domnul Fănică, îmbrăcat în costumul cel bun. Deși se înmuiase că Jakob n-avea ce să-i spună nou despre Gigi, Tanți nu stătu pe gînduri. „Păi, să mergem!“ „Nu te schimbi și tu?“, o întrebă doamna Virginia, care apucase să-și dea și cu puțin roșu pe obraji. Tanți își dădu jos basmaua de pe cap: „M-am schimbat!“.

Înainte de a se urca în mașină, Haikis le spuse care unde să se așeze. Tanți lîngă el, în față, Fănică și Virginia pe bancheta din spate, ca să fie Topolina echilibrată la drum. Domnul Fănică își zise însă că, dacă Tanți și Virginia și-ar fi găsit motiv de

ceartă, s-ar fi împuns din vorbe și fără să stea una lîngă alta. Cu toate că de față cu Jakob s-ar mai fi abținut, oricît era el de apropiat cu amîndouă. Cînd ajunseră în dreptul IMUM-ului, Tanți spuse apăsat, cu fața spre fereastră: „Ce nenorociți!“. Nu se adresase vreunuia dintre ei, așa că Haikis doar încuviință dînd de două ori din cap. După ce ieșiră din oraș, comisionarul vru să-i spună lui Fănică: „Nu mai e de noi Medgidia!“. Își ținu gura, ca să n-o întărîte pe Tanți.

139

Se văzu din nou în încăperea în care îl pîndeau hîrtia, creionul și ascuțitoarea de pe masă. Aerul era bun! Îl trăgea în piept fericit, și pe nas, și pe gură. Libertatea neasemuită de a respira! Gigi își privi mîinile cu unghiile învinețite, ca și cum ar fi făcut cunoștință cu ele. Nu-l mai irita țesătura groasă a zeghii care pînă acum îi dădea mîncărimi pe spinare, la ceafă și la încheieturi. Auzi în spate tocurile lui Popazu. Pași rari! Toc!, pauză, toc!, pauză, toc!, pauză, toc! Piticul ajunse de cealaltă parte a mesei. Ca să se așeze pe scaun, se ridică pe vîrfuri. Parcă se mișca mai încet. Sau se întîmplase ceva cu el cît stătuse în camera de fier a seifului?

De văzut, vedea la fel, ca printr-o ceață fină, de cînd îi luaseră ochelarii. Se lungiseră secundele! Așa i se părea. Popazu se uită mult la el, fără să-i spună nimic, cu o curiozitate rece, puțin mirată. Pînă la ultima lor întîlnire, în schimbul ăsta de priviri piticul era primul care se uita în altă parte. Acum se uita la el ca la un obiect ciudat. Gigi își duse o mînă la față și-și pipăi în răspăr țepii din barbă, ceea ce îi spori piticului mirarea.

„Viața depinde strictamente de minute, Theodorescu!“, se hotărî să vorbească Popazu. „Într-un minut ești viu și-n altul ești mort!“

Gigi presupuse că piticul îl contemplase cînd îl scoseseră din seif. „De secunde, boule!“, îl corectă în gînd. Popazu luă tăcerea lui drept încuviințare: „Ai înțeles?“. Gigi nu-i mai suportă privirea. Observă cu coada ochiului că piticul zîmbi mulțumit. Dar poate mulțumirea îi venea că mîncase bine de dimineață și-l trecea pofta să rîgîie. Ori, mai curînd, cu gălbejeala lui de constipat, fiindcă reușise să-și deșerte mațele la closet. Totuși, ce plăcere putea fi mai mare pentru unul ca el decît să constate că ținea viața altuia în mîinile astea ale lui cu degete scurte.

Se trezise într-o baltă de apă pe podeaua de fier a seifului. A supt apa din mînecile zeghii. Nu s-a atins de cea de pe jos. Respira tot cu greutate. Nu aerisiseră încăperea! Popazu nu mai avea răbdare să aștepte cu orele. Îi venise frica înainte de a începe să caște. Încercase din nou să răsufle pe la rostul ușii, deși știa că încearcă degeaba. Doar că nu se mai duse să se așeze în mijlocul încăperii. Rămase lîngă ușă. Dacă o deschideau la timp, ar fi putut respira cu cîteva secunde mai repede. Minute! Imbecilul!!! Acum era mai mare riscul ca Popazu să dea prea tîrziu ordinul. Chiar dacă nu era mult mai înalt și mai vînjos decît piticul, Gigi se străduia să-și închipuie că-l strînge de gît pînă cînd iese viața din el. Era nemulțumit că nu-l putea face pe pitic să-și țină ochii deschiși, ca să-l vadă cum se holbează la el. Și nici nu-l auzea cum horcăie!

Nu-și amintea cînd îl scoseseră din seif, nici cum ajunsese în celulă. Doar lumina de pe coridor, în timp ce gardianul îl tîra de picioare. Primul lui gînd fusese că gardianul îl tîra spre scări. Simțise o lovitură de bocanc în coaste și-l auzise pe gardian

strigînd după cineva. N-a înțeles ce spune. Apoi a simțit cum gardianul îl ia în spinare – „Futu-ți morții mă-tii, 71!“ –, cum îl lasă jos și cum îl trage de picioare în sus pe scări. Cînd capul i se lovi pentru a patra oară de trepte, văzu puncte verzi și roșii, iar aerul își schimbă mirosul.

Apoi, lumina coridorului de la parter și nasturii zeghii, pe care-i văzu în timp ce gardianul îl ținea de umeri în capul oaselor, cu spinarea lipită de perete și-l înjura să se ridice. Nu se mai simți umilit, ca pînă acum. Închise ochii și respiră. Nu mai avea nici putere să-i urască. Trăia și atît.

Popazu îi spuse din nou ce trebuia să declare și-i atrase atenția că n-are timp să-l aștepte. „Marine!“, strigă și-i făcu semn gardianului să iasă. Fotograful apăru cu pași harnici.

Gigi puse mîna pe creion. Popazu se ridică și ieși din cameră, să nu-l deranjeze cu prezența. „Declarație“, scrise și îi veni să rîdă; încasase atîtea bătăi și rezistase. Și acum era gata să pună pe hîrtie toate idioțeniile periculoase pe care piticul ăsta sadic voia să i le pună în spinare, ca să i se dea încă un grad, mai devreme. Dar, după ce Popazu îl trecuse de două ori pe lîngă moarte, o condamnare pe mulți ani la pușcărie i se păru suportabilă. Cîtă vreme stătea aici, la mîna piticului, cu nebunia lui calmă, viața lui nu făcea nici doi bani.

140

Casa Maicăi Lili avea etaj, dar nu era cine știe ce. La parter, o prăvălie cu vitrina luminată – o blănărie! Curtea era lungă, dar cam îngustă. Nici cartierul, cît îl văzuse Tanți din mașină, nu-ți lua ochii! În curte lătra o cățea! Diana, își aminti Tanți că-i

spusese Gigi, care cînd se apropia Leu de el începea să strănute. La poartă, cutie poștală și sonerie, ceea ce ei n-aveau. Gardul, de șipcă, cum era și al lor. Soacră-sa o intimida, recunoscu.

Maica Lili ieși la poartă. Le dădu bună seara dezamăgită, dar nu mirată că-i vede. Tanți ar fi zis că-i aștepta – să vină însă și cu Gigi, nu numai ei! În curte se pupară pe obraji. Maica Lili îl ținea minte pe Haikis de la nuntă – îl pupă și pe el, *unchiul*, și oftă scurt.

„N-am nimic de mîncare“, îi anunță în casă. Maica Lili avea o sufragerie adevărată la parter, nu pe jumătate dormitor, ca ei, recunoscu Tanți în gînd. Ce meschinării îi puteau da prin cap! Și ea era dezamăgită. Tot drumul se gîndise că poate… Gigi avea ciudățeniile lui!

Se întunecase de mult, totuși Maica Lili puse de cafea. Unchiul Jakob îi spunea „doamna Lili“. O ținuse minte de la nuntă. Maica Lili urcă treptele. O rugă pe Tanți să păzească ibricul, să nu dea cafeaua în foc, și ea se duse la o cabină telefonică să-i cheme și pe Rica și Mircea Stoian. Se întoarse din drum – plecase în capot! Tanți vru să-i spună că și ea ieșise odată pe stradă în cămașa de noapte și în papuci, dar tăcu. Lui Gigi nu i s-ar fi întîmplat așa ceva. Nu-și ridică ochii de la ibric, deși de la prima vedere bucătăria Maicăi Lili părea mai acătării decît a lor. Îi rămase gîndul la chiuveta cu doi robineți de alamă. Tanți știa secretul cafelei cu caimac. Totuși, sub ochii ei cafeaua dădu în foc. Ridică din umeri și stinse nepăsătoare aragazul. Gigi nu se dădea în vînt după cafea cu caimac.

Cînd Maica Lili se întoarse, le spuse că ginerele ei se culcase. Venea numai Rica. Tanți ar fi preferat să fie invers. Își ținu și acum gura. Maica Lili fusese și ea la miliție, la raion, și la miliția mare, din centru, să întrebe de Gigi. Ba chiar, după o bănuială

de speriat, luase tribunalele la rînd. Mircea Stoian, care ținea la Gigi, își pusese prudența în paranteză și-l întrebase pe securistul care păzea secretele ministerului dacă știa ceva de un cetățean dispărut, Gheorghe Vladimir Theodorescu, inginer la IMUM, în raionul Medgidia. Securistul i-ar fi răspuns că oamenii mai dispar! „Așa mi-a zis și mie milițianul Popescu!“, o întrerupse Tanți. „Așa or fi toți instruiți să spună!“, interveni unchiul Jakob. „I-a zis și că, dacă Gigi a călcat pe bec, era posibil să fie la cercetări!“ Maica Lili tăcu nițel și-și strînse buzele. Unchiul îi prezentă scuzele sale. „Mircea l-a întrebat, se putea interesa de el?“ „Și ce i-a zis?“, nu se putu abține Tanți. Cu obiceiul ei de profesoară, Maica Lili rostea cuvintele apăsat, dar rar. „Că cercetările sînt secrete!“ „Băga-s-ar dracii în ei!“, zise maică-sa, întrerupere cu care Maica Lili păru de acord. „Da, cuscră Virginia, așa am ajuns în România! Să ne ridice lepădăturile copiii de pe stradă!“ Unchiul o întrebă cam netam-nesam unde era o cabină telefonică. Apoi se ridică și ieși precipitat. Tăticul deschise și el gura: „S-o fi dus să vorbească cu amicul lui avocat“. „E de încredere avocatul? Că și ăștia s-au făcut niște cutre!“, zise Maica Lili. „Ați auzit de unul Nachtigal, Alfons?“, o luă protocolar tăticul. „Îi știe pe cîțiva nevasta lui frate-miu, Tăsel.“ „Săracul!“, îl căină maică-sa, care știa de Tăsel de la ea.

Unchiul se întoarse radios: „Mîine-dimineață ne așteaptă avocatul Nachtigal la el acasă!“.

Cînd veni Rica, Maica Lili le povestea cît de bine îi stătea lui Gigi în uniforma de la Mănăstirea Dealu. Dar, chiar dacă le spusese că nu credea în superstiții, refuză să le arate noaptea pozele cu el.

141

Rica auzise de avocatul Nachtigal. Cîștiga procese grele, la care alți avocați nu se înhămau. Dar pretindea onorarii mari. Nu se tocmea. Cît cerea, atît trebuia să-i dai! Spunea că el e ca doctorii care întorc mortul de la groapă! Și, dacă refuza un proces, oricît de mulți bani i-ai fi dat, însemna că procesul acela era ca și pierdut. Rica se mai întorcea cu fața la unchiul Jakob, îi cerea părerea din ochi. Haikis dădea din cap că așa era. Alfons avea tupeu: se lua la ceartă cu procurorii! Dar și cheltuia. Plătea grefierii să-l anunțe tot ce mișca prin tribunale și ce ziceau judecătorii cînd dădeau prima sentință – vorbele care nu apăreau în hotărîrea scrisă. Aveau și ei îndoielile lor, de care voiau să uite cînd dictau sentința. La marile procese politice primeau sentința de sus: condamnări la moarte ori, ca semn de bunăvoință, muncă silnică pe viață, fără drept la apel! În aceste cazuri, Alfons își mai încerca puterea de convingere la ministrul Justiției, care, cît era el de ministru, cînd îi spunea numărul dosarului, tăia aerul cu mîna pe orizontală și-i spunea doar: „*Alea iacta est!*“. Sentința fusese dată, judecătorilor nu le rămînea decît s-o rostească la tribunal și cu asta, basta! Cei ce-și închipuiau că la Curtea lor puteau da sentințe așa cum îi tăia capul aveau de-a face cu alți judecători, care-i trimiteau în pușcărie pe viață. Dacă nu cumva erau luați la cercetări secrete în timpul cărora inima li se oprea subit sau – mai simplu – îi călca vreo mașină pe stradă.

Nachtigal avea și unele slăbiciuni – nu în privința onorariului, acolo era de neclintit! –, îi plăceau procesele cu public, să-și arate arta de orator și să se rățoiască la procurori, fîlfîindu-și mînecile largi ale robei ca o pasăre care vrea să-și ia

zborul. Și, cînd rostea pledoaria finală, stătea cu jumătate din față către onorata instanță, iar cu cealaltă jumătate către onorata asistență. Le arăta judecătorilor cu degetul mame înlăcrimate, tați cu inima frîntă, soții disperate, soți aflați la capătul puterilor și copii, vai, copii ce-și plîng de dor genitorii. Totul era calculat, pînă și lacrima pe care și-o ștergea cu batista. Dar asta nu știa decît el, maestrul!

Îi mai plăcea lui Alfons și cînd îi băteau la ușă toate rudele împricinaților, chiar și prietenii lor. Așa că, atunci cînd Maica Lili îl întrebă pe unchiul Jakob care dintre ei să meargă la acest Nachtigal acasă, el îi răspunse: „Toți, nu v-am spus?“.

De dimineață, cum nu încăpeau decît patru persoane în automobilul său, ceilalți, adică celelalte – Maica Lili, Rica și Caliopi și Sisi, nevasta lui Tăsel, luară un taximetru albastru. Haikis îl instrui pe șofer cum să ajungă la adresă, deși mai bine ar fi fost să se țină după mașina lui, ca să ajungă toți odată. Șoferul, un ins înalt, cu capul vîrît între umeri ca o broască-țestoasă, spuse că preferă cea de-a doua variantă.

Cînd unchiul opri mașina pe o stradă din centru în dreptul unui gard făcut din sulițe înalte de fier, Tanți se uită la vila uriașă cu două aripi din spatele gardului ca la un tribunal unde avea să i se hotărască soarta lui Gigi. Pătrunseră pe rînd în curte, cu Haikis în frunte. Tanți, tăticul și Maica Lili, primii după el. Îi întîmpină un bărbat impunător, îmbrăcat într-un costum negru, cu ochi verzi, scînteietori și cu părul dat peste cap. Domnul Rudi, asistentul maestrului!, li se recomandă.

Avocatul Nachtigal îi aștepta într-un fotoliu cu o măsuță scundă lîngă el, în mijlocul unei încăperi imense tapetate cu mătase vișinie. Era îmbrăcat cu un halat de casă și, chiar dacă avea ochi de om cumsecade, Tanți se uită intimidată la el și

izbucni în lacrimi! „Păstrează-ți lacrimile, fata mea!“, o îndemnă ferm avocatul, în timp ce se ridica vioi din fotoliu. Era mai scund decît asistentul lui. „Dumneata ești…?“ „Soția, Constanța Theodorescu!“ „Bănuiam!“

Celorlalți le zise să ia loc pe scaunele înșirate lîngă pereți. Ei îi sărută mîna, electrizînd-o, apoi îl întrebă pe unchiul Jakob cine erau părinții. Maica Lili se apropiase de un scaun, dar nu se așezase. Veni spre fotoliu și îi spuse lui Nachtigal: „Sînt mama, Lili Theodorescu, văduvă“. „Dumneata ești socrul?“, îl întrebă pe tăticul, care nici el nu se așezase. „Da, maestre!“, îi răspunse, așa cum îl învățase Haikis. „Apropie-te și dumneata! Ia-ți și scaunul.“ Domnul Rudi îi aduse un scaun lui Tanți, iar Haikis o îndatoră pe Maica Lili cu altul.

Nachtigal se așează la loc în fotoliu. „Ca să avem un caz, ne trebuie un împricinat!“, zise cu vocea schimbată. „Se pare că vom avea împricinatul!“, mai zise.

142

Nouă zile a stat Gigi în celulă, de parcă uitase Popazu de el. Îi crescuse barba și-l mînca pielea. Nu-l mai duseseră să se spele. Dimineața golea hîrdăul la closet și-l clătea, trăgînd de timp. Cînd au intrat în celulă un gardian și bărbierul, Gigi s-a așezat pe marginea priciului. După culoarea luminii care pătrundea prin ferestruica cu gratii, era cam șapte dimineața. Bărbierul mut începu să-i dea cu pămătuful sub maxilar. Pămătuful urcă apoi pe bărbie, deasupra buzei de sus și pe obraji. Degetele mutului miroseau a fum de tutun. Gigi ar fi fumat o țigară. Libertatea avea miros de țigară aprinsă.

Gardianul ținea briciul în mînă. Obiectul tăios, interzis! I-l dădu mutului cînd acesta se întoarse cu fața spre el și scoase un fel de muget blînd. Briciul hîrșîi mai întîi pe gît, în răspăr. Gardianul urmărea cu interes mișcările bărbierului și își trecu mulțumit dosul palmei peste obraji. Gigi bănui că mutul *îl servise* și pe el cu un ras.

O clipă se gîndi la bărbieritul matinal în fața lavoarului din sala mică și la Tanți, care cîteodată îi turna apă din cană să se spele de spumă. Își aminti chiar și parfumul ei. Răsuflă adînc, încît mutul își retrase speriat mîna, să nu i-o muște.

Cînd rămase din nou singur, Gigi porni în plimbarea de la ușă pînă la zid și înapoi. Gardianul descuie din nou ușa celulei, îi puse cătușele și-l trase de zeghe pe coridor. Urcară scările. Gardianul îl duse pînă în dreptul unei uși unde nu mai intrase și ciocăni în ea cu degetul arătător îndoit. „Intră!“ Era vocea piticului. O încăpere pătrată. Covor pe parchet. Popazu în spatele unui birou din lemn masiv.

Pe o latură a biroului, așezat pe un scaun, un ins cu ochelari și cu păr rar, cenușiu-gălbui, răsfoia hîrtiile dintr-un dosar gros. Costum verde, subțire, de vară. „Ăsta e!“, îi zise Popazu ochelaristului, care-și luă ochelarii de pe nas, se uită lung la el și-l întrebă scîrbit: „Cum te cheamă?“. Piticul îi făcu semn cu un deget gardianului să-i scoată cătușele. Ochelaristul își extrase un carnet dintr-un buzunar și un stilou verde, Pelikan, din buzunarul de la piept. „Theodorescu Gheorghe Vladimir.“ Ochelaristul notă. „Cu *h* după *t*!“, îl corectă binevoitor piticul. „Cu *h*…“, acceptă ochelaristul, mai puțin binevoitor. „Știi cu cine vorbești?“ Gigi îi spuse că nu, deși bănuia ce funcție are. „Sînt tovarășul procuror Greavu! Uită-te la mine! Ai auzit de procurorul Greavu?“ Gigi recunoscu că n-auzise, dar bănuia că

e procuror. „Procurorul Greavu! Să ții minte, cetățene! Aud?“ „O să țin minte“, îi promise. „Ne-ai făcut să pierdem vremea cu tine, năpîrcă ce ești!“, își ieși brusc din sărite procurorul. „Ce-ai crezut, că, dacă nu recunoști, ai scăpat? Că nu-ți aplicăm justiția?“ Prin fereastra largă din spatele lui Popazu, Gigi văzu crengile înfrunzite ale unui platan și cerul – senin, încît pentru o clipă uită de zeghe și de pitic și de întrebarea procurorului. „Să ții minte că, dacă nu insista tovarășul maior, pînă acum erai condamnat și pus la zid de o sută de ori!“, îl aduse procurorul înapoi în încăpere. „Îmi ajungeau declarațiile martorilor ca să obțin condamnarea!“ Popazu se ridică indispus de pe scaun. „Cu mărturia lui avem un dosar ca la carte!“, zise și procurorul se grăbi să încuviințeze. Își așeză ochelarii pe nas și se uită din nou în dosar, ca la o probă că piticul avea dreptate. „Din clipa asta ești pus sub acuzare! Știi ce zi e azi?“ Piticul îi spuse pedant ora, ziua și luna, iar Gigi își recăpătă controlul asupra timpului. Trecuse cu zece zile mai mult decît socotise el că stătea la izolare. Dar din satisfacția sumbră din glasul lui Popazu deduse că n-o să mai aibă prea mult timp la dispoziție, chiar dacă se termina cu izolarea.

„Nu mai am nevoie de el“, se întoarse procurorul către pitic, care se așezase la loc pe scaun. „Du-l în celulă! Atenție maximă!“, îi ordonă piticul gardianului. „Înțeles, să trăiți!“ Gardianul îi puse din nou cătușele și-i porunci să facă stînga-mprejur. Gigi se răsuci pe călcîie ca la liceu. Își simțea inima bătîndu-i în gît de fericire că urma să scape de aici. „Condamnat și pus la zid de o sută de ori!“, îi răsună din nou în cap, pe coridor, mai întîi ca și cum ar fi fost vorba despre altcineva.

De-abia în celulă simți că îngheață – cum adică „pus la zid“, după ce-l chinuiseră atît? Ce idioțenie!

143

Se făcuse ora prînzului. Lui Gigi îi era foame încă de dimineață, imediat după micul dejun. În locul gamelei cu ciorbă și a bucății de mămăligă cafenie, gardianul îi aduse hainele și pantofii care se rupseseră la cusături. Îi spuse să se îmbrace. Hainele erau spălate și călcate, cămașa, cîrpită. Pantofii fuseseră cusuți și lustruiți. Lipseau ochelarii! Și servieta! Gardianul nu știa de nici un fel de ochelari și de nici o servietă!

Piticul îl aștepta în camera în care își scrisese declarația. Stătea în picioare. Lipiți de perete, Săndel și Marin. Pe masă, o foaie de hîrtie, un toc și o călimară. Trebuia să mai dea o declarație! Că se angajează să păstreze în deplin secret tot ce i se întîmplase aici. Piticul îi dictă ce să scrie și Gigi scrise. „Luptăm pentru pace! Semnătura și data de azi!“, încheie Popazu. Îi luă declarația din față. O ținea cu vîrfurile degetelor ca pe o gînganie.

Îl întrebă și pe pitic de ochelari. Popazu îi răspunse că Securitatea nu e birou de obiecte pierdute. „Dar servieta?“, mai încercă. „E corp delict!“, și ieși.

Fotograful îi puse brățările și ochelarii de tablă. „Vezi cum te porți, chiorule!“, îi zise tipul cu țigara și-l apucă de braț. Îi întrebă și pe ei de soarta ochelarilor. „Bă, te plesnesc!“, îl avertiză Săndel vesel.

În mașină, șoferul întrebă cifrat: „La ce obiectiv mergem?“. „La numărul 3“, îi răspunse tot cifrat fotograful.

Numărul 3 era gara. Fotograful îi scoase ochelarii de tablă lui Gigi înainte de a-i spune să se dea jos din mașină – aceeași Pobeda cenușie.

Ocoliră clădirea gării și o luară pe un drumeag ierbos de la capătul peronului. Traversară șinele și se îndreptară spre vagonul-pușcărie de la capătul unei garnituri care aștepta fără locomotivă pe o linie secundară. Lui Gigi i se făcuse sete. Își linse buzele. Apoi le ceru apă celor doi. „Îți dă în tren, chiorule!“, îi zise Săndel. Lumina soarelui începu să-l moleșească.

Fotograful se sui primul în vagon. Gigi se cățără cu greu pe ultima treaptă a scării. „Te miști ca ochiul mortului!“, îi spuse Săndel. În vagon îl luă în primire un soldat somnoros, cu vestonul descheiat la toți nasturii. Soldatul îi spuse să se așeze pe o banchetă de lemn și îi prinse o cătușă de gleznă în timp ce fotograful asista cu mîinile în șolduri. Cătușa avea un lanț care era înșurubat în podea la celălalt capăt.

Fotograful se duse la ușă. „Du-te, Săndele, n-are rost să mai stai. Mîine zic că mă întorc și eu. Să-l predau pe ăsta.“ „De chior! Cît ne-a mîncat el sufletelul!“, îl auzi pe Săndel, care rămăsese pe terasament. Fotograful, meditativ: „Și maiorul i-a dat nas… Aia nu, aia nu! Lasă-ne să ne facem treaba cum știm noi!“. „Lentul nostru era mai hotărît, săracul“, zise tipul cu țigara. „Hai că mă duc, că așteaptă ăla în soare“, adăugă. „Are Pobeda!“, îi explică ironic fotograful.

În spatele lui, pe altă banchetă, Gigi auzi o tuse. Și încă una, tot în spate. Îi ceru apă și soldatului, care-i aduse apa într-o gamelă și o bucată de pîine, ceea ce-l indispuse pe fotograf, care se așezase și el pe marginea unei banchete: „Să-l mai fi lăsat să rabde, soldat!“. În locul ferestrelor, vagonul avea mai multe rînduri de găuri mici în pereți, pe unde pătrundeau aerul și lumina. După ce bău trei înghițituri de apă și așeză gamela

între el și perete, să nu se verse, Gigi rupse din bucata de pîine și începu s-o mestece încet.

Sirena unei locomotive, apoi vagonul se mișcă puțin. „Unde mergem?“, îl întrebă pe soldat. „Ce, bă, ai prins glas?“, interveni fotograful. „Vezi, dacă i-ai dat să mănînce, soldat?!“ „După regulament…“ „Regulament?! Ăștia vrea să ne omoare și tu le dai să mănînce!“ „’Te-n pizda mă-tii!“, auzi Gigi o voce din spate. „Șobolan jegos!“, alta. Fotograful își scoase pistolul din buzunar și-i trase piedica. Mai întîi îl lovi pe el în cap cu crosa pistolului. Gigi icni. Fotograful îl mai lovi o dată: „Îi stîrnești, chiorule?!“, apoi trecu la ceilalți. „Vino, soldat, să mi-l ții pe-ăsta! Vino, că te raportez!“ Trenul o luă din loc.

144

Îi crescuse un cucui unde-l lovise fotograful cu pistolul. Gigi văzu că afară se întuneca, după care nu mai văzu nimic prin găurile care țineau loc de ferestre. Trenul se opri. Cînd se făcu dimineață, auzi fluierul unui ceferist, zgomot de tampoane și vagonul se mișcă nițel. Din manevrele care urmară, Gigi deduse că vagonul ajunsese la coada altui tren, care porni în direcția opusă. Merse cam o oră, oprind des prin stații, cîte un minut. Și iar stătu vreo zece minute. Acum o luă din nou înapoi. Să fi fost Ploieștiul? Gigi moțăi pînă cînd soldatul îi scoase cătușa de la picior și fotograful îi ordonă să se ridice și-l trase de cătușe spre ușă.

Din stația unde se dădură jos din pușcăria pe roți se vedea un munte mic, pe care scria cu litere mari ORAȘUL STALIN. Deci ajunsese la Brașov. Aici îi spunea Tanți că fusese *internă* la

Școala de fete „Principesa Elena“. Tot aici, domnul Fănică făcuse pușcărie și el se gîndise să-și ia transferul la uzina de tractoare cu motoare Fiat. Dacă ar fi ascultat-o pe Tanți, care nu mai voia să stea în Medgidia, poate că acum n-ar fi călătorit în vagonul pentru deținuți. Sau ar fi ajuns mai devreme la pușcărie.

Și aici fotograful se îndepărtă de gară, pe cărarea dintre linii. Mergea alături, cu pistolul îndreptat spre el, cu toate că nu-i scosese *brățările* de la mîini. Fotograful era pămîntiu la față și avea damf de țuică. Trecură peste șine. Apoi pe lîngă o casă și ajunseră la drum. La vreo cîteva zeci de pași îi aștepta o dubă albă, cu crucea roșie pe ea. La volan, un milițian în haine de milițian peste care își pusese un halat alb. Cînd ajunse în dubă, fotograful se sui lîngă el, în spate. De ce dracu’ le era frică ăstora, care aveau toată puterea în mînă? De el în nici un caz. Totuși, îi puneau ochelari de tablă și cătușe, iar aici umblau cu mașini travestite în salvări, conduse de milițieni deghizați. Plus pistolul din mîna fotografului!

Cum nu cunoștea orașul, Gigi se întrebă de ce fusese adus la Brașov, fără a mai număra curbele pe care le luă duba. Se lămuri cînd șoferul frînă și-l anunță pe fotograf: „Aici e tribunalul!“. O clădire lungă, cenușie – demisol, etaj și ferestre înalte. „Pînă aici ți-a fost, chiorule!“, îi spuse mulțumit fotograful și-i ceru să deschidă ușa. Trecură de un milițian după ce fotograful îi arătă o legitimație și-l întrebă unde se judecă procesul Theodorescu Gheorghe Vladimir. Ajunseră pe un hol impunător. Cîțiva avocați în robă, cu clienții lor se plimbau încet de colo pînă colo. La cîțiva pași, nemișcat, un bărbat îmbrăcat și el în robă, însoțit de un tip înalt care-i ținea servieta. Avocatul avea o fotografie în mînă și se uita la el. „Domnul inginer Vladimir Theodorescu?!“ Fotograful se postă

în fața lui Gigi: „Nu e nici un inginer Theodorescu. Faceți loc!“, îi zise răstit omului în robă. „Sînt Theodorescu!“, izbucni Gigi. „Îmi pare bine. Avocatul Alfons Nachtigal, apărătorul dumneavoastră legal!“ și către fotograf, cu o voce răsunătoare: „Cetățene cu pistol, ești bun să-i scoți domnului inginer cătușele? Aici e templul Justiției!“. Fotograful nu se lăsă. El trebuia să-l ducă pe bandit la judecată. Totuși, își băgă pistolul în buzunar. Foarte bine! observă avocatul. „Și cătușele! Dacă nu, cetățene, chem aprozii!“, îl preveni pe fotograf, cu vocea și mai ridicată. Cînd rămase fără cătușe, Gigi își privi uimit mîinile, cu încheieturile înroșite și, fără să știe de ce, începu să rîdă.

145

Încăperea, sala, în care urma să fie judecat i se păru meschin de mică și cam prăfuită. Cum n-avea termen de comparație, Gigi se mulțumi să se uite la estrada pe care se afla „catedra“ impunătoare a judecătorului și un scaun gol. Lîngă estradă, la o masă, în dreapta, grefierul, îmbrăcat într-un costum negru, se ridicase cînd îl văzuse pe avocat. Nachtigal îi ceruse dosarul. „E la avocatul din oficiu, să-l studieze“, îi răspunsese grefierul. „Judecătorul unde e?“, îl întrebă avocatul indispus. „Trebuie să vină, domnule Nachtigal.“ „De ce fără public în sală?“, se interesă Nachtigal. „Așa s-a hotărît!“ Bărbatul care-i ducea servieta avocatului se încruntă; o luă cu cîteva secunde înaintea lui Nachtigal, care se încruntă și el.

Fotograful îi porunci lui Gigi să se așeze pe bancheta care avea în față un pupitru lung, de pe partea în care se afla

grefierul. Apoi se duse cu buletinul lui la grefier, să copieze ăsta ce avea de copiat într-un dosar.

În sală mai intră un tip care își ținea roba pe umeri și avea un dosar gros sub braț. Dosarul lui, îl recunoscu Gigi. Nachtigal, care nu se așezase, îi spuse în loc de răspuns la un mirat „Bună dimineața, maestre!“: „Dosarul, colega!“. „Maestre, l-am primit de la grefier!“, se scuză celălalt și puse dosarul pe masa grefierului. „Îmi permiteți?“, zise Nachtigal aproape în treacăt, luă dosarul și începu să-l răsfoiască. Intră și procurorul cu păr cenușiu-îngălbenit. Pășea solemn. Cînd dădu cu ochii de Nachtigal: „Cu ce ocazie, maestre?“. „Cu ocazia că sînt reprezentantul legal al domnului inginer Theodorescu.“ „Ciudat, n-am fost informat: potrivit legii, acuzatului i s-a pus avocat din oficiu!“ „Foarte frumos. Nu mai e nevoie de serviciile dumnealui!“ „Asta decide tovarășul judecător!“, se replie procurorul. „Ți-am spus ca să fii pregătit!“, îi zise avocatul, cu ochii în dosar. „Ai cerut pedeapsa cea mai grea…“, mai zise, cu un fel de admirație, dar tot în treacăt. „O pedeapsă exemplară!“, îi răspunse procurorul și îndepărtă cu un bobîrnac o scamă de pe mîneca robei sale, înainte de a se așeza pe cealaltă banchetă, cea din stînga grefierului. Adică voia să-l vadă pus la zid, se gîndi Gigi, ca la altcineva. „Mi se pare curios că domnul inginer, acuzat de sabotaj, are douăzeci și trei de invenții și zeci de inovații!“ „Ca să ne înșele vigilența, maestre! Dușmanii poporului sînt vicleni!“ „De douăzeci și trei de ori?“ „Maestre, și-a recunoscut faptele!“ „Vom studia și noi ce a recunoscut!“

Intră și judecătorul. Un tip chelios, bătrînel, dar cu o robă nouă. Se ridicară toți, mai puțin Nachtigal, care nu se așezase. Fotograful bătu chiar din călcîie. Judecătorul înclină din cap spre procuror, apoi spre Nachtigal, se sui pe estradă și se duse

în spatele catedrei, de unde zise: „Curtea e în ședință!“. Se așează și-și întoarse capul către grefier.

„Onorată instanță, cer cuvîntul“, spuse avocatul cu o voce oficială. Nu mai așteptă să-l primească și continuă: „Vă rog să se noteze că nu am avut la dispoziție dosarul inculpatului pentru a ne construi apărarea. Vă rog să se noteze că n-am avut nici posibilitatea de a discuta cu…“. „Inculpatului i s-a pus la dispoziție un avocat!“, îl întrerupse judecătorul. „Vă rog să-mi permiteți, tovarășe judecător!“, se băgă procurorul. „Aveți cuvîntul!“, îi zise judecătorul. „Cum dovedește domnul avocat că e apărătorul legal al inculpatului?“ Omul lui Nachtigal deschise rapid servieta și-i întinse o hîrtie ștampilată. Avocatul se duse cu hîrtia la grefier, iar grefierul i-o înmînă judecătorului. „Tovarășe judecător, cer să se noteze că acuzarea are motive temeinice să considere că acest caz trebuie rezolvat de urgență, avînd în vedere gravitatea faptelor!“, spuse procurorul. „Cer cuvîntul, domnule judecător!“, se grăbi Nachtigal cu dosarul în mînă. Judecătorul îi făcu semn cu mîna să continue. „Domnule judecător, acuzarea vrea să facă o mascaradă din acest proces! Cer să se noteze!“, și trînti cu zgomot dosarul pe pupitru. Judecătorul se ridică: „Grefier, notează că apărătorul acuzatului și-a permis să arunce dosarul, de față cu instanța!“. Apoi îi spuse lui Nachtigal: „Aveți 48 de ore la dispoziție! Ședința se amînă! Inculpatul rămîne la dispoziția curții, în stare de arest!“, și ieși.

146

Avocatul Alfons Nachtigal – ce nume! – îi spuse chiar și omului care-i ducea servieta să iasă. Și cînd Gigi se uită lung la el, zise sceptic: „Poți să știi?“. Erau într-o cameră fără ferestre de la demisolul tribunalului. O lumina un bec cu abajur de la capătul unui cablu care atîrna de mijlocul tavanului, deasupra unei mese de brad. Fotograful dăduse să intre împreună cu ei doi. „Vă atacă banditul, domnu’… tovarășu’ avocat!“, zisese temător. „De ce să mă atace?“, îl întrebase avocatul. „Nu știți ce e-n capul lui!“, îl avertizase fotograful. „Vom afla!“, îl asigurase Nachtigal. Pînă atunci, Gigi stătuse într-o încăpere pentru arestați, tot la demisol, aproape patru ore, cînd așezat pe o laviță, cînd plimbîndu-se cu mîinile la spate. În apropiere, clopotul unei biserici anunța cîte ore erau. Anunța și jumătățile de oră, cu cîte un singur dangăt.

Fotograful îl predase unui milițian, căruia îi dăduse și buletinul lui, dar tot se ținea după el, mai de departe, deși părea încurcat și nemulțumit. Primise noi instrucțiuni de la Popazu?! Îi dăduse ordin procurorul? Avocatul le stricase anumite socoteli care-l priveau, așa că îl puseseră pe Marin al lor să stea cu ochii pe el în continuare. Bănuiala asta nu-l îngrijoră. Voiau să fie siguri! Și nu prevăzuseră amînarea procesului cu 48 de ore.

Gigi ar fi vrut să-l întrebe pe avocat cine îl angajase. Nachtigal i-o luă înainte, tot cu o întrebare, chiar cînd auzi cum ușa era închisă pe dinafară. „Dumneata te-ai săturat de viață?“, și își răspunse singur: „De acord, asta nu mai e cea mai bună dintre lumile posibile. Totuși, nu m-aș grăbi!“. Gigi îi spuse că nu se grăbește. „Vrei să fii condamnat la moarte?“, se mai

interesă avocatul. Fiindcă, dacă asta voia, domnului inginer îi ajungea avocatul din oficiu! Gigi îl asigură că nu.

„Ce-ai declarat dumneata te condamnă la moarte! Să nu-mi spui mie Alfons Nachtigal dacă nu-i așa“, se enervă avocatul. Alfons Nachtigal – ce nume! Alfons Privighetoare! își traduse Gigi, ca să-i poată zîmbi. Avocatul îi ignoră zîmbetul. „Presupun că te-au bătut!“ Gigi încuviință. „Vei spune că ți s-a smuls declarația sub tortură! «Nu recunosc nimic!» Așa spui, cînd o să te întreb.“ Scoase un sendviș din servietă și i-l întinse. „Mănîncă, te rog!“ Între cele două felii de pîine era carne de pui, simți el emoționat, mestecînd încet. „Mai am, să știi! *Aproposito*, aici mănînci numai ce-ți dau eu!“ Gigi dădu din cap. „Trebuie să citez martori la proces. Dă-mi niște nume de încredere; prieteni, rude!“, și-și scoase stiloul și un caiet din servietă. Gigi se opri din mestecat cu părere de rău: „Nelu Aflat, Constantin Cojoacă, sînt ingineri, colegi cu mine la IMUM…“ „Ăștia sînt martorii acuzării! Alții n-ai?“ Gigi îi mai spuse trei nume, ale unor laboranți de-ai lui. Nachtigal le notă, deși cu îndoială. „Jakob Haikis“, aproape că-l întrebă pe avocat. „Jakob ar fi bun, știe să vorbească, dar ni-l desființează procurorul. O să-i atace originea socială!“ „Socrul meu, Ștefan Teodorescu?“ „Domnul care a fost cîrciumar și a făcut pușcărie?“ „Ați discutat cu el?“ „Am discutat cu mama dumitale.“ „Ce face mama, e bine?“

Nachtigal își pierdu răbdarea: „Domnule Theodorescu, dumneata nu ești conștient în ce situație te afli? N-avem timp!“. „Pentru un *da* sau un *nu* cred că avem“, îl contrazise Gigi. „Dumneata te-ai împăcat cu gîndul că te execută!“, se enervă avocatul și mai tare. „Știi ce-o să spună procurorul? Că ai atitudine de vinovat! Să-ți intre în cap, că-i cunosc – toți vor să fii condamnat!“ „Așa cred și eu!“ „Procurorul o să încerce să te

încurce, la asta se pricepe. Nu-i răspunzi la nici o întrebare pînă nu te consulți cu mine!“ Gigi mușcă din nou din sendviș și mestecă ceva mai repede. „Vezi că poți!“, îl încurajă avocatul.

Gigi ar fi vrut să-l mai întrebe ceva cînd începu să mănînce din cel de-al doilea sendviș, cu unt și cașcaval, al avocatului. Cum ar fi putut fi sută la sută sigur că domnul Nachtigal nu era și el de partea lor, chiar dacă îl cunoștea pe Haikis? Apoi acceptă că ar fi fost o tîmpenie să n-aibă încredere în el și repetă, la cererea lui Nachtigal: Declarație smulsă sub tortură!, Nu recunosc nici o acuzație!, La arest nu mănînc nimic!, Nu răspund la nici o întrebare a procurorului pînă nu mă consult cu dumneavoastră!, Mă uit în ochii lor!, Atitudine de persoană ultragiată! Avocatul zise „Perfect!“, se ridică și dădu de cîteva ori ocol mesei, de parcă voia să se asigure că așa era, fiindcă mai zise o dată „Perfect!“. Gigi se ridică și el de pe scaun. „Ți-e dor de arest? Stăm aici pînă vine milițianul să te ia. Mama dumitale e bine! Toți sînt bine!“, și se așeză la loc. La acest tribunal nu pierduse nici un proces! se încurajă singur Alfons Nachtigal.

147

Îl escortau doi milițieni și, ceva mai în spate, obosit și cu hainele boțite, fotograful. Pe coridor așteptau Maica Lili, Tanți, Rica și Mircea Stoian, domnul Fănică și doamna Virginia. Veniseră și mătușa Caliopi și mătușa Sisi, nevasta unchiului Tăsel. Gigi năduși de emoție. Tanți era palidă. Rica și-a șters lacrimile și i-a zis „Curaj, Gigi!“, iar Maica Lili i-a arătat pumnii încleștați. „Gigi, te iubesc, mă auzi?“, a strigat Tanți. Dădu să se

apropie de ea, dar milițienii îi tăiară calea. În încăperea procesului, Nachtigal îi spunea ceva procurorului, care-și trecea mîna prin păr cu gravitate. Grefierul stătea la masa lui și, cînd Gigi îi zise „Bună dimineața!“, se uită mirat la el. Avocatul îi întoarse spatele procurorului. Lui îi dădu un sendviș, își luă și el unul din servietă și începură să mănînce, sub privirile celorlalți. Lui Gigi îi era foame, însă nu-i prea venea să mănînce. Simțea că i se crispează stomacul. Procurorul se îndepărtă de ei și le zise milițienilor că aici e o Curte, nu un restaurant, cum are domnul avocat impresia! și făcu doi pași, de parcă ar fi vrut să se așeze pe banchetă. Se mulțumi să se sprijine cu o mînă de pupitru. De pe coridor pătrundea în încăpere un zgomot amestecat de voci.

„Humani nihil a me alienum puto!“, i-a răspuns jovial Nachtigal. „Dura lex, sed lex!“, se înfoie procurorul. „Quod licet Iovi, non licet bovi!“, ridică vocea avocatul, după ce se șterse cu batista la gură. Pe coridor se făcu brusc liniște. Nachtigal își închise servieta, cu spatele la ușă. Fotograful luă poziția de drepți. Milițienii îl imitară cînd apăru și judecătorul. Avea o față lungă, de rău augur, îl evaluă Gigi, dar, fără ochelari, putea să se înșele. Îl urmări cu privirea pe judecător în drumul lui spre estradă, cît putu mai contrariat, cum îl învățase avocatul.

Cînd judecătorul anunță: „Curtea e în sesiune!“, lui Gigi i se păru că timpul începe să curgă mai repede. Mult mai repede! Ceea ce îl făcu să transpire la tîmple. Se șterse cu dosul palmei pe tîmpla dreaptă. Nachtigal îi strecură o batistă, poate chiar batista cu care se șterse la gură, și se uită încruntat la el. Gigi o folosi cît putu mai calm pentru cealaltă tîmplă. Pe coridor strănută cineva zgomotos. Domnul Fănică!

Avocatul se întoarse spre el descumpănit cînd judecătorul îi spuse că nu mai admite nici o amînare. Domnul Nachtigal avusese timp să-și aducă martorii!

Martorii acuzării intrară pe rînd în sală. Cînd îi veni rîndul, Titi Cojoacă trecu pe lîngă el ca și cum nu l-ar fi văzut. Nelu Aflat s-a uitat la el cu o figură inexpresivă și s-a încruntat, ridicînd o sprînceană, cum făcea atunci cînd nu-i convenea ceva. Amîndoi au răspuns cu „da“ la întrebările procurorului și cu „nu“ la întrebările lui Nachtigal. Doar atunci cînd avocatul l-a întrebat pe fiecare în parte dacă știa că mărturia mincinoasă se pedepsește cu închisoare au zis „da“, apoi s-au baricadat din nou în spatele „nu“-urilor lor, tot mai posomorîte.

Pe el procurorul îl întrebă dacă-și menține declarația că ar fi fost forțat să-și recunoască faptele. „O mențin!“, îi spuse după ce se uită la Nachtigal. Procurorul flutură o hîrtie și-l întrebă dacă știe cine a scris-o. Aia era declarația pe care i-o dictase piticul, că nu fusese supus la rele tratamente în timpul cercetărilor! „Am scris-o după tortură, în seiful unei bănci!“ „Afirmați că ați fost torturat într-un seif de bancă?“ „Am fost ținut într-un seif pînă la sufocare!“ „Unde se află banca aceea?“ „Nu știu. Mi s-au pus ochelari de tablă să nu văd!“ „Atunci de unde știți că ați fost introdus în seiful unei bănci?“

Cînd Nachtigal ceru și el dreptul la cuvînt, judecătorul îi zise că nu mai e nevoie. Curtea se edificase! Își ridică poalele robei și scoase din buzunarul hainei o hîrtie împăturită în două pe care o netezi și se ridică de pe scaun. Spuse mai întîi o poliloghie în care fiecare frază începea cu „Avînd în vedere!“ sau cu „Ținînd seamă!“. Apoi se opri din vorbit, cît să-și dreagă vocea și să-și pună o pereche de ochelari cu rame subțiri aurii, poate chiar de aur. În lumina acestor considerente, Curtea îl

condamnă pe acuzatul Theodorescu Gheorghe Vladimir la pedeapsa capitală. Pedeapsa va fi executată…“ „Domnule judecător, onorată instanță!“, îl întrerupse alarmat avocatul și dintr-un pas ajunse la marginea estradei. „Tovarășe Nachtigal, vă amendez pentru sfidarea Curții!“ Avocatul își întinse gîtul cît putu mai aproape de catedra judecătorului. Gigi nu izbuti să audă ce-i șoptea Nachtigal. Nu-l auzea nici judecătorul, care se aplecă spre el și-l ascultă tot mai îngîndurat. Avocatul se întoarse de-a-ndăratelea la locul lui, de parcă n-ar fi vrut să-l scape din ochi pe omul din spatele catedrei. Judecătorul se îndreptă de șale „Reluăm… Deci în lumina acestor considerente, Curtea îl condamnă pe acuzatul Theodorescu Gheorghe Vladimir la muncă silnică pe viață!“, și repetă mai apăsat: „Muncă silnică pe viață, grefier!“.

148

Tanți ar fi vrut să-i mai spună ceva lui Gigi la tribunal. Se sfiise de față cu atîta lume. Și nici nu era sigură. Și înghețase cînd îl auzise pe avocatul Nachtigal: „Închisoare pe viață! Facem recurs!“, ca și cum l-ar fi scăpat pe Gigi de pușcărie. Procurorul cu părul lui de om nespălat ieșise atît de mîndru din sală, încît lui Tanți îi venise să-l zgîrie pe față. Ce fel de inimă avea nemernicul ăsta?! Să te mîndrești că ai băgat un nevinovat la închisoare pentru toată viața! Și avocatul, ce arogant! În loc să zică spăsit că-i pierduse procesul lui Gigi, făcea pe aducătorul de vești bune, cînd ea n-o să-l mai vadă pe Gigi decît *în vizită* la închisoare.

Fără ochelari și slab de atîrnau pantalonii pe el, Gigi i se păruse aproape de nerecunoscut. Cîinii de milițieni nu-l lăsaseră să se apropie de ea. Mai era un nemernic de civil în spatele lui, care-i spusese „Stai la distanță, tovărășico!“. Pe ăsta îl pusese la punct: „Tovărășică e nevastă-ta, dacă s-a găsit vreo proastă să te ia!“.

Cînd avocatul le-a spus care fusese prima sentință pe care o rostise judecătorul, Tanți și-a dus mîna la gură, să n-o apuce plînsul. Îi dăduse bună ziua, cum o rugase Maica Lili, și-i zîmbise cheliosului, cu roba lui de ticălos bătrîn. Ieșiseră din tribunal, cînd Maica Lili l-a întrebat pe avocat ce-o să facă la recurs. Îl aștepta o mașină Ford, cu domnul Rudi la volan. „Dacă îl scot cu cinci ani, e norocos fiul dumitale!“, i-a răspuns Nachtigal. „Numai să nu-l omoare în pușcărie!“, s-a înspăimîntat Maica Lili. „Ar fi capabili. O să preîntîmpinăm, doamnă Theodorescu!“, i-a promis Nachtigal și le-a invitat galant pe ea, pe Rica și pe Tanți să le ducă la București cu automobilul. Maica Lili i-a mulțumit, dar nu-i putea lăsa pe cuscri! Ea ar fi putut, se gîndise vinovată Tanți. Așa că îl întrebă la repezeală pe avocat: „Și acuma unde-l duc pe Gigi?“. „La închisoare, doamnă“, îi răspunse. Și: „O să aflăm la ce închisoare! Vă telegrafiem imediat ce știm!“. De-abia cînd automobilul se urni, începu să plîngă.

Nici Maicăi Lili nu-i spusese ce bănuia. La Rica nici nu se gîndise. Maică-sa credea că i se trage de la supărare. Așa pățise și ea cînd le luaseră golanii restaurantul! „Nu te vezi, Tanți, cît ești de slabă?“

În tren, Maica Lili și Rica se traseră ceva mai departe de ei și începură să-și spună ce și-or fi spus. Vorbeau în șoaptă. „Așteaptă să mai crească prețurile!“, o auzi pe Rica. „O vînd și

gata!“, zise hotărîtă Maica Lili. Mai vînduse o casă Maica Lili, pentru onorariul avocatului și pentru cheltuielile lui neprevăzute. O dăduse pe bani puțini, care se duseseră repede. Tăticul vînduse și el căruța din grajd. Maică-sa mai căutase o dată prin casă și prin curte punguța cu cocoșei pe care o ascunsese atît de bine la prima percheziție, că nu mai știa de ea. Maica Lili se despărțise fără mare părere de rău de prima casă – mai avea două! Se și temea că i le confiscă statul pe toate, chiar dacă nici una nu era trecută pe numele lui Gigi. Rica n-avea nimic împotriva vînzării, dar nu pe nimica toată! Însă și ei îi era frică de confiscare. Tăticul, cît era el de optimist, îi spusese cuscrei sale, dacă tot îl întrebase cînd vînduse prima casă, că n-ar fi fost de mirare să i le naționalizeze.

„Ți se pare că astea-s vremuri să facem copii?“ Așa o întrebase Gigi. Și cu el la închisoare cum ar fi fost vremurile?

Cînd se întoarseră la Medgidia, Tanți se întinse pe pat să chibzuiască. Nu-și luă basmaua de pe cap.

O scoaseră din nou din sărite vorbele avocatului, „Închisoare pe viață!“, chiar dacă-i mulțumise că-l făcuse pe judecător să se răzgîndească. Ar fi putut măcar să nu le debiteze atît de încîntat! Și, după recurs, tot ar mai fi stat cinci ani fără el. Sau mai mulți! Se ridică de pe pat și luă de pe speteaza scaunului haina lui Gigi de la costumul în care era îmbrăcat cînd se căsătoriseră. O scosese de vreo lună din șifonier, într-o seară. O periase și o atîrnase pe sîrmă în curte, să iasă din ea mirosul de levănțică. Pe la trei de dimineața, cum tot n-avea somn, îi adusese haina în casă și o așezase pe scaun, de parcă ar fi pregătit-o să se îmbrace Gigi cu ea. O perie cu gîndurile aiurea. A doua zi, cînd plecă de la Alimentara, se duse la dispensar. Doctorița Lea se pregătea de plecare. Îl vizita la închisoare o

dată pe lună pe prietenul ei, maiorul Scipion. Pentru pachetul la care avea dreptul Scipion, doctorița cumpăra de la poștă cutii de carton încăpătoare. Nu-i plăcea să vorbească despre vizitele astea. Acum însă era altceva.

Tanți o întrebă ce credea despre ea, că era a patra lună de cînd nu-i mai venise. Să fi fost de la supărare? Doctorița o puse să se dezbrace și o ascultă pe burtă cu un fel de pîlnie lungă de lemn. „Dacă ești însărcinată, ar fi o veste bună?“, o întrebă doctorița. „Da!“, îi zise. „Atunci află că ești!“

149

Primise o zeghe purtată, o pereche de bocanci fără șireturi și o gamelă, apoi fusese băgat într-o celulă cu *politici*. Cu el, 24. Loc puțin, căldură lipicioasă și miros greu de trupuri nespălate. Celulele adevărate erau mai mici, i-a spus domnul Ion Colonaș, profesor de istorie. Mai puțin profesorul, ceilalți din celulă erau condamnați la muncă silnică și ajunseseră aici ca într-un triaj. Gigi trecu prin dreptul fiecăruia: „Sînt inginerul Gheorghe Vladimir Theodorescu, muncă silnică pe viață“. Un colonel de infanterie, care era și șeful celulei, un doctor și un țăran din Vlașca erau și ei condamnați pe viață. Alți zece, la cîte 25 de ani, șapte la cîte 15, unul la opt și un adolescent, elev de liceu, la cinci ani. Domnul Colonaș, 49 de ani, era din Brașov și îi spuse jenat că el fusese condamnat la numai opt ani și șase luni.

Pușcăria asta din Codlea era nouă. Clădirile erau vechi! „Aici era fabrică de mezeluri, colega!“, îi zise domnul Colonaș. Că fusese desființată închisoarea de la Brașov, drept pedeapsă că

acolo suferiseră comuniștii condamnați în procesul din 1936, și-atunci au făcut mezelăria pușcărie.

Erau două paturi libere, amîndouă sus, lîngă ușă. Gigi alese patul de deasupra celui ocupat de doctor. Ceilalți își reluaseră plimbarea cu pași mici, în cerc, de fapt, un oval lung, pe coridorul îngust dintre paturi și peripatetizau. Vorbeau pe rînd, dar, cum el era nou-venit, colonelul îl întrebă ce mai era pe afară. Gigi le spuse că de patru luni nu mai știa nimic. Le povesti călătoria lui cu trenul de la Constanța la Brașov și trecu la ce i se întîmplase la proces. O voce din spatele lui: „La Constanța cum ați ajuns, domnule Theodorescu?“. Acolo îl ținuseră la cercetări! Gigi nu pomeni nimic despre ce pățise în timpul anchetei. Cînd tăcu, colonelul îi dădu din nou cuvîntul vorbitorului anterior, domnul Lucrețiu Lemenea, care pregătise o poveste de la atelierul său de mobilă de la Cluj.

Domnul Lucrețiu avea darul vorbirii – fusese și predicator adventist –, i-l lăudă în șoaptă domnul Colonaș. Gigi nu izbuti să urmărească povestea tîmplarului. Ce putea însemna muncă silnică pe viață, de fusese atît de mulțumit avocatul lui? Și ce-i spusese Nachtigal judecătorului ca să-l facă să schimbe sentința? Din cînd în cînd, dacă îi auzea rîzînd pe ceilalți, mai ajungeau la el cuvintele domnului Lucrețiu: …un pat de lemn de nuc cu picioare sculptate… Era Tanți bolnavă? Și ce-i venise să se lege de fotograf?… O lună am trebăluit la patul ăsta… furnirul era de nuc… lemnul, de fag, d-apăi cum?… Era mai bine dacă s-ar fi predat de la început!… s-a răzgîndit clientul, că nu-i mai trebe patul… Ce-o să facă Tanți? O să mai stea măritată cu el un an, doi și-o să divorțeze. …dacă-i picase căsătoria, dormea frumușel mai departe în patul lui… La cît era Tanți de încăpățînată, mai bine cerea el divorțul; s-ar fi bucurat Rica. …i-

a plăcut domnului naș, l-a luat pentru fie-sa, că se mărita… Totuși, decît mort! *Pe viață* – adică să aștepte să moară în pușcărie! „Facem recurs!“ Promisiuni avocățești. În celula asta nu era tocmai rău! …s-a înecat viitorul ginere și-a rămas nașul cu patul, că fie-sa nu-l mai voia… Gigi se întrebă dacă nu cumva gîndurile la divorț nu-i veniseră din cauza poveștii domnului Lucrețiu.

Cînd se dădu stingerea, Gigi își scoase bocancii și se cocoță în pat printre primii. Doctorul îl aștepta în picioare și-i spuse să nu se grăbească: „Avem timp, domnule Theodorescu!“. Gigi îl întrebă din nou cum îl cheamă, îngrijorat că-i uitase numele.

150

Noaptea, cîte unul urla în somn. Urletele acelea neomenești îi trezeau pe toți. Vecinul de pat îl zgîlțîia pe nefericitul care era chinuit și cînd dormea. După patru nopți de cînd ajunsese aici, pe el îl trase de umăr doctorul, îl chema Ion Rădulescu, și-l întrebă ce visase. „Mă bate Săndel la tălpi!“, gemu Gigi. „Pe mine mă băteau cîte doi. Cînd obosea unul, mă lua ălălalt!“, îi spuse doctorul după ce-l aștepta să se dezmeticească. „Și pe mine, tot cîte doi. Știți ce e ciudat, domnule doctor? Mă ard tălpile!“ „Peste testicule nu te-au bătut? Cu nuiaua! Eu și-acum asta visez, domnule inginer.“ Gigi se răsuci cu fața în sus și începu să-și maseze tălpile. „Nu s-au gîndit!“, zise.

Preotul de lîngă ei se ridicase din patul lui de jos și făcea semnul crucii spre Gigi. „Cel Rău ne canonește și-n somn!“, îi explică. Gigi nu-l contrazise, deși ar fi vrut să-i spună că în cazul său pe Cel Rău îl chema Săndel. Îl mai chema și Marin. Și Ioșca!

Și Ghiță!, cei doi care-l bătuseră noaptea. Și pe tartorul lor, Popazu! „Cel Rău își ia chip omenesc!“, insistă preotul, de parcă ghicise ce-ar fi vrut să-i răspundă Gigi și-l sfătui să spună „Tatăl nostru“. Gigi se supuse mai mult pentru că la liceu, în dormitor, la stingere, rosteau toți rugăciunea. Aici becurile din tavan rămîneau aprinse toată noaptea.

„Părinte, Iadul are o sucursală pe pămînt?“, îl întrebă cu seriozitate doctorul. „Domnule Rădulescu, Cel Rău i s-a arătat sub adevăratul său chip Mîntuitorului în pustie, să-l ispitească. În pustie nu era nici țipenie de om! De unde a venit Cel Rău?“ „Părinte, eu am zis *o sucursală*. Cam cum sîntem și noi o sucursală a Uniunii Sovietice. Iadul e în altă parte, Uniunea Sovietică la fel. Din URSS ne vine lumina, nu? Și noi ne luăm după marea Uniune Sovietică, corect?“ Nu păreau la prima discuție de acest fel, preotul avea replica pregătită: „Domnule Rădulescu, și dumneata ai zis – iadul e în altă parte!“. „Părinte, dumneata ai de ispășit 15 ani, eu, pe viață… Totuși, nu spun că pentru mine Iadul e pe pămînt. Susțin că are o sucursală aici. Ca și Uniunea Sovietică! Își ia Ivan chipul lui Săndel, care-i chinuiește somnul domnului inginer? Nu – Ivan e Ivan și Săndel e Săndel!“ „O analogie forțată!“, decretă preotul. „Și Ivan, și Săndel sînt sub puterea Celui Rău, care și-a luat chipul lor. Nu le-a luat locul. Îi stăpînește pe amîndoi, domnule.“ „Deci Ivan și Săndel sînt de fapt nevinovați că fac ceea ce fac.“ „Sînt vinovați că nu s-au împotrivit Celui Rău! La Judecata de Apoi vor da seamă pentru faptele lor!“ „Dar dacă ăștia doi ar fi judecați aici, pe pămînt, și ar avea o iluminare – Nu cred! Dar să zicem – și dumneata ai fi judecătorul lor, le-ai acorda circumstanțe atenuante dacă ți-ar spune că le-a luat dracul mințile?“ Preotul îndreptă un semn al crucii și către doctor. „Pe pămînt dăm

Cezarului ce-i al Cezarului!“ „Nu vorbeam despre impozite, părinte! Dumneata ești mai fericit decît mine – crezi în justiția divină!“ „În locul dumitale, domnule, aș încerca să cred.“ Doctorul se așeză pe pat. „Am timp destul și pentru asta, dacă nu mă trimit la minele de plumb. Plumbul scurtează viața!“ „Oamenii care ne chinuiesc vor să ne schilodească trupul, domnule Rădulescu. La atît îi duce mintea. Cel Rău s-a încuibat în ei și vrea să ne urîțească sufletul, ca să-l strice și să-și facă loc și într-al nostru.“ Gigi le întoarse spatele și încercă să adoarmă.

Cei doi își continuară dezbaterea stîngace. Un popă de țară încă tînăr și un medic de la oraș care începuse să îmbătrînească. Gigi nu credea în ipoteza preotului. Săndel și Marin, pe care avusese timp să-i observe, erau doi bătăuși analfabeți care deveniseră plutonieri ai luptei de clasă. Fuseseră dresați să urască și-i urau pe toți cei ce le-ar fi putut amenința „serviciul“. Popazu, piticul care le dădea ordine, era un scelerat ambițios care fusese dresat să creadă că avea drept de viață și de moarte asupra celor care-i picau în mînă. Dacă dracul le-ar fi intrat în suflet, l-ar fi găsit gata stricat. Și, pînă la justiția imanentă la care visa popa, stăpînii lui Popazu își inventaseră justiția lor, în care era drept numai ceea ce voiau ei.

151

De cînd știa că e însărcinată, Tanți se ferea să care greutăți mari și să se enerveze. Doctorița Lea îi spusese că ar fi fost bine dacă ar fi evitat să se gîndească la lucruri despre care știa că o irită, ca să n-o apuce contracțiile înainte de vreme. Ziua, la magazin reușea să urmeze sfaturile doctoriței. Seara, acasă,

vorbea cu tăticul și uneori făcea meditații la română cu Tudorică. Cînd se întindea însă în pat, nu-i venea somnul. Se întreba cum îi era lui Gigi la închisoare și se acuza de prostie din cauza vechii ei convingeri că diplomele universitare erau cele mai sigure indicii că deținătorii lor erau persoane onorabile, chiar dacă acest cuvînt nu mai era folosit în vorbirea de fiecare zi în Medgidia. Avea o părere bună despre *titrați*, în general, și, de cînd îl cunoscuse pe Gigi, despre ingineri, în special. Totuși, își amintea că pe Titi Cojoacă nu-l simpatiza, fiindcă se ținuse la o distanță prudentă de ei, și-i spusese lui Gigi că și-ar fi stricat dosarul dacă s-ar fi însurat cu ea. Însă și ea se gîndise la început că dosarul lui Gigi ar fi avut de suferit din cauza ei, încît părerea ei despre Titi se mai îmbunătățise. Mai bine zis, adoptase părerea lui Gigi despre el – fricos, dar băiat bun!

Cînd a aflat de la avocatul Nachtigal ce spusese Cojoacă despre Gigi la tribunal, că îi îndemna pe maiștrii de la turnătorie la sabotaj, că făcea glume răuvoitoare despre Partidul Muncitoresc și că îi învăța în bătaie de joc să citească pe muncitorii laboratorului, întrebuințînd o carte cu povești pentru copii, Tanți a început să-l urască pe Titi. „Cu toate că e titrat, e o lepră!“, spunea despre el în oraș, enervată că acum Titi îi spunea „Sărut mîna, doamnă!“ cînd o vedea. După ce aflase că Titi fusese numit șeful laboratorului, Tanți a adăugat și cuvîntul „nemernic“ la caracterizarea pe care i-o făcea cînd o mai oprea vreo cunoștință pe stradă. Dar cum asta se întîmpla tot mai rar – nu era numai fata fostului cîrciumar Portofel, devenise și nevasta unui condamnat la muncă silnică pe viață! –, Tanți bănuia că, din păcate, mai noua ei părere despre Cojoacă n-ajunsese la urechile lui.

Tăticul îi spunea să-și țină gura, măcar pînă la recurs, la care Tanți îi răspundea că-i pare rău că n-are o portavoce ca să afle toată lumea din oraș ce credea ea despre lepra și nemernicul de Cojoacă! Cu toate astea, în după-amiaza cînd Titi o opri pe stradă s-o întrebe ce mai face Gigi, Tanți îngheță de indignare, încît nu-i spuse decît: „Datorită dumitale e la închisoare pe viață!“ și începu să plîngă, în loc să-i spună apăsat și tare tot ce gîndea despre el. „Doamnă, nu mai plîngeți. Eu i-am spus să fie prudent!“, se justifică Titi. Tanți îi întoarse spatele. Uită că voia să-și cumpere de la farmacie ceva, orice, pentru dureri de cap. Își aminti de-abia cînd ajunse acasă și îi reveni durerea din tîmple care-i trecuse cînd o abordase Cojoacă.

Pe celălalt titrat care depusese mărturie împotriva lui Gigi, Aflat motociclistul, cel puțin nu-l vedea prin oraș. Așa că nu-și făcea sînge rău și din cauza lui. Deși, dacă se gîndea mai bine, Nelu Aflat, care era și el băiat bun, dar cam cutră – cuvintele lui Gigi –, spusese la tribunal cam aceleași lucruri ca Titi Cojoacă, însă mai adăugase de la el că Gigi asculta posturi de radio străine și întreținea o atmosferă nesănătoasă printre laboranții de la IMUM. Era deci mai lepră și mai nemernic decît Titi! Pe ăsta îl detesta de la distanță, însă din tot sufletul. Cum de se împrietenise Gigi cu leprele astea două?! Tanți aprindea veioza, răsufla adînc și începea să numere în gînd, cum o învățase doamna Lea cînd îi spusese că tot nu izbutea să-și păstreze calmul cînd se gîndea la Gigi.

Mai erau zece oameni de la IMUM care-l vorbiseră de rău la tribunal, muncitori nou-veniți în oraș; Tanți nu-i cunoștea nici după nume. Ar fi putut să afle, dar se feri, pentru a nu lungi lista celor pe care ar fi ajuns să-i urască.

152

Singurul deținut din celulă pe care gardienii nu-l strigau după număr era fostul colonel de infanterie, domnul Albu, căruia îi ordonau cum să vină la ușă, „Fuga marș, colonele!“. Domnul Florian Albu era sprinten la cei 60 de ani ai săi. De dimineață sărea direct pe podea din patul de sus pe care și-l alesese el însuși. În timpul plimbării din curte, colonelul făcea gimnastică suedeză, cîteva flotări, 50 de genuflexiuni și spunea cu regret că din pricina regimului de detenție nu mai era în stare de 25 de flotări, cîte făcea înainte de arestare. Domnul Albu le spunea celorlalți să-și respecte trupurile, chiar așa bătute și slăbite cum erau.

Colonelul își luase un pat din fundul celulei, de unde putea supraveghea hîrdăul și găleata de apă, ca să nu le confunde careva. Cînd îl chemau gardienii la ei, sărea din pat, dar, în loc să fugă, mergea cu pașii lui obișnuiți, repezi, însă nu atît de repezi cum suna ordinul. O dată la două zile gardienii îl scoteau din celulă ca să-l pedepsească pentru nesupunere. Îl aduceau înapoi după o jumătate de oră, bătut rău, încît după stingere domnul Albu se cățăra gemînd în pat. N-avea cui să se plîngă de rele tratamente. Nu și-a permis nimeni, nici măcar preotul, să-l sfătuiască pe domnul colonel să se supună ordinului gardienilor. Doctorul îi propuse să facă schimb de paturi. Colonelul îi mulțumi, dar îi spuse că gardienii și dacă n-ar mai fi avut de ce să-i ordone „fuga marș!“ ar fi găsit ceva să-l înjosească. Poate că făceau asta din mintea lor de neisprăviți care aveau să primească toată viața ordine de la alții, presupunea domnul Albu. Sau poate că așa li se spusese, încît

cei din celulă să priceapă ce-i așteaptă dacă nu respectă ordinele.

Colonelul și doi civili au fost primii care au părăsit celula într-o dimineață și au fost duși cine știe unde. Doctorul a fost ales noul șef al celulei; Gigi și preotul au refuzat să candideze. Preotul din pricină că pedeapsa lui era prea mică, Gigi fiindcă avea motivele lui să nu-și mai dorească vreo șefie.

În aceeași zi au ajuns aici alți opt condamnați la muncă silnică. Și, cum pentru trei dintre ei nu mai erau paturi, gardienii le-au adus o rogojină, să doarmă pe ea. După ce i-a întrebat dacă au țigări – n-aveau! –, doctorul i-a rugat pe nou-veniți să tragă la sorți care dintre ei va sta în pat. În timpul plimbării în cercul oval dintre paturi, domnul Furnică, țăranul condamnat pe viață, îl întrerupse pe vorbitor cu un anunț: „Papura uscată e bună de fumat!“. Toți se opriră și-i făcură loc domnului Furnică să studieze rogojina. Nu era mucegăită și nici nu mirosea a pișat. Domnul Furnică rupse colțul rogojinii și frecă papura între palme. Apoi luă una dintre bucățile de hîrtie de ziar de lîngă hîrdău și răsuci o țigară groasă. Domnul Furnică avea cîteva bețe de chibrit, dar îi lipsea scăpăriciul. Unul dintre cei noi scoase o cutie de chibrituri din buzunar și cu ocazia asta spuse și cum îl cheamă, Neacșu. Țigara trecu din mînă în mînă, așa că se termină după prima tură. Dar domnul Furnică mai pregătise patru. Fumul i se păru iute lui Gigi, totuși îi dădu dreptate domnului Furnică: papura era bună de fumat. Domnul Arnăutu ceasornicarul, bărbat îndemînatic, fabrică rapid încă treizeci de țigări; îi plăceau cifrele rotunde. Așa că fiecare avea acum cîte una, iar el două, fiindcă le făcuse. Ca să nu risipească bețele de chibrit, și le aprindeau una de la alta.

Elevului de liceu și domnului Colonaș li se făcu rău și se duseră la hîrdău să vomite. Gigi ameți puțin, dar se lăsă pe vine și trase din nou din țigara lui. Fumul nu i se mai părea iute, dar i se umplea gura de salivă. „Țigările astea mai taie foamea!“, constată părintele, care se cam albise la față. Iar domnul Abraham, sionistul, le spuse să se uite în sus, să vadă ce făcea fumul care umpluse celula. Ieșea pe ferestruici, printre gratii, comportament ce-l făcu pe doctor să drăcuie cu admirație.

153

Cumpărătorul celei de-a doua ei case de pe Calea Alexandriei se tocmi cu Maica Lili și cînd se pregăteau să semneze actele la notar. Fostul ei chiriaș, domnul Ilie Capac, ținuse o prăvălie cu nasturi, ață și ceaprazuri. Fata lui, Danteluța, fusese *ilegalistă*. După război studiase la Moscova, unde se măritase cu un tovarăș bulgar care avea cetățenie sovietică. Maica Lili se împrietenise cu domnul Capac, fiindcă nici el nu știuse nimic mulți ani de soarta fiicei sale, care era secretoasă. Danteluța, grăsuță de mică, era cu opt ani mai mare ca Gigi.

Cînd venise naționalizarea, Danteluța se ocupase în persoană ca prăvălia tatălui ei să intre în proprietatea statului. Tot ea însă îl făcuse responsabilul magazinului alimentar 6 Martie din blocul Leonida. Deși devenise o persoană importantă, domnul Capac rămăsese același zgîrcit de nevoie. Nu voia să se mute de aici, din cartierul unde locuise toată viața cu chirie. Danteluța îi propusese să se mute în centru, într-o casă naționalizată, dar domnul Capac își păstrase o anumită

sensibilitate tradițională în privința proprietății. I-ar fi stat în gît să se mute în casa altcuiva, evacuat, arestat sau dispărut, îi spusese. Fostul ceaprazar știa de ce vindea Maica Lili această casă, dar obiceiul lui de a se tocmi era mai puternic decît compasiunea pentru necazul ei, încît ea îl întrebă dacă nu voia să-i dea casa gratis.

După ce semnară actele, Maica Lili îl rugă pe domnul Capac s-o însoțească pînă acasă la avocatul Nachtigal, ca să nu-i fure careva poșeta cu bani. Slăbise și o lua subit cu leșin pe stradă, încît nu mai mergea pe mijlocul trotuarului, ci pe lîngă garduri, să aibă de ce se sprijini dacă i se făcea negru înaintea ochilor. Domnul Capac opri un taximetru, de încîntat ce era că se făcuse proprietar.

Domnul Rudi luă mulțumit teancul de bani, totuși îi numără și el, și în semn de politețe față de mărimea sumei, dar și pentru că domnului Alfons îi plăceau lucrurile limpezi. Maica Lili bănui că, atunci cînd rămîneau singuri, Rudi și avocatul se tutuiau.

Domnul Nachtigal n-avea noutăți despre Gigi de cînd aflase că-l duseseră la Codlea. Încă nu putea fi vizitat și n-avea nici dreptul la pachet. Cînd se ivea ceva, domnul Rudi îi dădea telefon Ricăi, iar Rica venea imediat la Lili, chiar și noaptea, s-o anunțe. După aceea se sfătuiau și Rica se ducea la poștă să-i telegrafieze lui Tanți. Încă nu se stabilise data recursului. Deocamdată domnul Nachtigal izbutise cu cererea sa de a fi schimbată Curtea, chiar dacă această izbîndă însemna că noul judecător avea nevoie de timp ca să studieze dosarul. Cel puțin așa spera avocatul. Nenorocirea era că și procurorul aflase de această schimbare, deci acest ins periculos avea timp să stea de vorbă cu judecătorul, ca *să-l lămurească*. Nachtigal nu voia s-o

sperie pe doamna Theodorescu, dar se temea că și securistul care-l cercetase pe Gigi, un maior Popazu, ar fi putut intra pe fir, dacă avea vreun interes ca fiul ei să fie condamnat definitiv la muncă silnică pe viață. Și, după părerea lui Nachtigal, avea. De ce? „Că au ajuns stat în stat, doamnă! Dacă le cășunează, mîine mă arestează și pe mine!“ „Aveți și dumneavoastră relații…“, încercă să-l flateze Maica Lili. Remarcase această slăbiciune a avocatului, care avea pretenția să fie crezut pe cuvînt în privința cheltuielilor pe care le făcea în interesul cazului. Pentru cele mai mari, care erau și riscante – tovarășii ăștia se pîrau și între ei! –, nu putea cere chitanță.

Domnul Nachtigal îi spuse că nu-și întreba clienții de unde aveau bani pentru onorariile lui, dar pentru doamna Theodorescu se abătea de la regulă. O casă?! De fapt, de ce se mira? „Cu naționalizările, cine are bani de casă dispune de mijloace ca s-o ia pe degeaba. De-aia scad prețurile.“ „Nora mea e însărcinată, domnule avocat.“ De parcă și poziția în care se afla Tanți ar fi fost un motiv să-și vîndă casa atît de ieftin. „În cîte luni?“, o întrebă cinic Nachtigal. „E însărcinată cu Gigi!“, îi tăie presupunerile Maica Lili. Avocatul se ridică brusc de pe fotoliul lui din mijlocul încăperii și-i zise grav: „Doamnă stimată, în aceste condițiuni, la recurs vom pleda nevinovat!“.

Să fi fost banii ce-i luase pe casă? Sau avocatul, care oricum nu ducea lipsă de curaj, slavă Domnului!, voia să întindă și mai mult coarda? „O să pledați nevinovat ca să-i dea cinci ani?“, îi reaminti Maica Lili, fără a mai rosti și cuvîntul acela nenorocit, „numai“. „Cînd Alfons Nachtigal pledează nevinovat, clientul său are șanse nouăzeci la sută să scape!“ Maica Lili își întinse gîtul spre el: „Recursul cînd o să fie?“. „Și peste o săptămînă, și

peste un an! Tot ce-aș putea obține pînă atunci – nu vă promit! – e să nu-l dea la o muncă istovitoare.“

Îi venea să plîngă, dar ridică puțin și încet din umeri. Maica Lili hotărî că era mai sigur să-și păstreze lacrimile pentru momentul în care va auzi sentința. Totuși, cînd ajunse pe stradă, plînse puțin, fiindcă simțea că altfel se sufocă. Nachtigal îi ceruse discreție totală pînă la recurs. Maica Lili porni spre stația de tramvai de pe bulevard și se întrebă dacă discreția asta ar fi trebuit *s*-o includă și pe Rica. Adică și pe Stoian, și pe nepotul Florin, și pe doamna Mărculescu, vecina căreia Rica îi făcea confidențe. Se încruntă: „Discreție totală înseamnă discreție totală!“.

154

Colonelul Albu ajunsese într-o mină de plumb, la Cavnic. Așa zicea unul dintre gardieni. Tot acolo a fost dus și doctorul, la o lună după el. Așa că preotul a acceptat să devină șeful lor. De cînd nu mai era colonelul în celulă, o dată la două zile gardienii îl luau pe cîte unul să-l ancheteze. Îl aduceau învinețit și sîngerînd pe nas, pe gură sau din vreuna din arcade. Îl alegeau în ordinea crescătoare a numerelor. Lui Gigi îi veni rîndul după două săptămîni. El era numărul 632. Gardienii îl bătură cu pumnii și cu picioarele. Unul dintre ei, Măldăreanu, vechi gardian, i-a spart buza de jos. Îi anchetau fără vreun motiv anume. Pe Gigi îl întrebau de ce era împotriva poporului. Nu-i știau numele, doar numărul, dar preferau să-i spună „banditule“. Pe cei care trebuiau să plece îi băteau peste rînd.

Pe cei trei care dormeau pe rogojină i-au anchetat pentru dispariția ei. Rogojina era pe inventar, bunul statului.

După două luni fuseseră duși la muncă în altă parte toți cei pe care Gigi îi cunoscuse cînd ajunsese aici. Unii la tăiat stuf, în deltă, cu cosorul și secera, alții la mine, prin țară, cu tîrnăcopul și lopata. El și cîțiva dintre nou-veniți erau duși la pădure, să taie copaci cu topoarele și cu niște joagăre tocite. Îi păzeau niște huidume care-i loveau din senin în spinare, cu patul armei. Doi dintre paznici erau *cățelari* – țineau în lesă niște cîini-lup alsacieni, pe care-i mai puneau să sară la deținuți să-i muște de coapse și să-i pună jos, ca să nu-și uite dresura. Pe Gigi și pe încă trei ingineri îi mai duceau și la săpat gropi pentru stîlpii de telegraf pe care tot ei trebuiau să-i dea jos din camion, să-i bage în gropile pe care apoi le astupau și le bătătoreau cu maiuri grele de fier.

La prînz primeau din cînd în cînd în gamelă și o supă lungă de oase de vacă. Supa avea gust de stricat, dar din oasele acelea unul dintre deținuți, domnul Iancu, făcea cruciulițe și zaruri pentru cei care ar fi jucat table. Uneltele lui erau un mic tăietor de fiole zimțuit, un ac și o pilă de unghii ruptă. De lustruit le lustruiau frecîndu-le de pantalonii zeghii cei care le primeau cadou de la el. Domnul Iancu nu era sculptor, ci dentist. Pila de unghii o găsise la gunoi, iar tăietorul și acul le furase de la cabinetul medical al pușcăriei; le ascundea în bocanci. După stingere, Gigi se mai ducea lîngă patul dentistului să-l vadă cum scotea cruciulițe din oasele acelea. S-a lămurit pe deplin cu două zile înainte ca domnul Iancu să primească de la gardieni bătaia de plecare. Din cei 20 de ani la care fusese condamnat, dentistul ispășise aici 37 de zile.

Gigi nu înțelegea cum de nu i se făcea somn de îndată ce se întindea pe pat după munca istovitoare din timpul zilei. Fiindcă îi era foame?! Ori pentru că în pușcărie timpul parcă se lungea?! Avu pe cine să întrebe de-abia după trei luni, în persoana unui profesor de filosofie, domnul Tăbăcaru, 42 de ani și fiu de popă din Moldova. Filosoful era liber-cugetător din pricina pedepselor la care-l supunea tatăl său în copilărie – nu-l bătea, îl punea să stea cu orele în genunchi, pe coji de nucă. Impresia lui era că insomniile li se trăgeau de la așteptare și de la dorința ca timpul să treacă mai repede. „Cînd aștepți ceva, te simți ca în gară. Nu-ți vine somnul!“ Gigi era sceptic. Îi spuse ce-i zicea doctorul – că nu merita să se grăbească, de vreme ce avea tot timpul înainte. Și el, condamnat pe viață ca doctorul, putea eventual să aștepte să moară mai repede. „Dar recursul? Recursul, domnule inginer! Cineva în mintea dumneavoastră așteaptă recursul. Ăsta e trenul dumneavoastră. Al meu vine peste zece ani.“ Poate că domnul Tăbăcaru avea dreptate – Gigi se surprindea făcînd mici planuri de viitor în celulă, cum era acela de a confecționa și el cruciulițe din oase de vacă, ceea ce-l împingea să se uite la conținutul gropii de gunoi de la marginea orașului și chiar să-și dorească o suferință care să-l ducă la cabinetul medical, ca să facă rost de un fierăstrău de tăiat fiole și de un ac încovoiat pentru cusut răni.

„Adormim cînd obosim să așteptăm!“, zise Gigi, nu tocmai sigur. El mai avea o metodă – să reconstituie pe rînd cele 30 de zile pînă la arestare, operațiune pe care o reluase în patul din celula asta. După ce îi povesti trucul său profesorului, găsi și o explicație. Treaba asta funcționa fiindcă astfel se putea întoarce în libertate! „Cînd încep să despic firul în patru, nici trecutul nu mai e prea sigur“, zise profesorul. Ar mai fi fost o ipoteză

pentru insomniile sale, cugetă Gigi – în ultima vreme se simțea deținut și cînd visa. Iar cînd îi visa pe fotograf și pe tipul cu țigara, avea coșmaruri. Cu piticul în schimb conversa cît se poate de liniștit.

155

I se părea că, în afară de doctorița Lea, toți ceilalți vor s-o mintă. Și că o minteau cu gîndul s-o protejeze! Tanți nu voia să fie protejată. Voia să fie lăsată în pace și să plece din Medgidia. Habar n-avea unde. Oriunde, numai să nu mai stea aici! Însă, cînd Maica Lili i-a spus să vină la București, i-a zis că vrea să se mai gîndească, deși soacra ei nu concepea că progenitura lui Gigi s-ar putea naște în provincie. Pînă aflase că Tanți era însărcinată, Maica Lili se uita pieziș la ea și-i spunea că Gigi făcuse o greșeală imensă că se dusese la Medgidia. Rica spunea categoric „Eu n-am fost de acord cu decizia lui Gigi cu Medgidia. Parcă am știut ce-o să vină!“. Maica Lili înghițea în sec, ca și cum ar mai fi avut ceva de spus, dar tăcea cu un aer de ce-a fost a fost. Decizia lui Gigi cu Medgidia, o maimuțări în gînd Tanți pe Rica, îl făcuse să se angajeze la IMUM și să stea la fostul hotel Traian. În mintea lor era să șteargă tot ce urmase, se gîndi. Atunci ar fi vrut să se ridice de pe scaun și să se întoarcă acasă.

Acum însă, poate că, dacă Maica Lili i-ar fi zis să vină la București pentru că era soția lui Gigi, Tanți și-ar fi făcut bagajele. Dar pe soacra ei n-o interesa decît copilul lui Gigi, de parcă n-avea importanță că era și al ei. Foarte frumos, dar, dacă ar fi fost după el, acum Maica Lili n-ar mai fi avut de ce să vorbească despre locul nașterii copilului. „Eu am vrut copilul!“,

îi spuse. „Tanți, gîndește-te și la Gigi!“, îi replică Maica Lili. „M-am gîndit – și nu m-am dus la chiuretaj!“, dădu să încheie Tanți. „La copil nu vrei să te gîndești?“, continuă Maica Lili. „Mă gîndesc și la copil. Dumneata mă interoghezi?“, o întrebă. „Nu. Încearcă să te gîndești și la soarta copilului!“ Se gîndea și la asta. Ar fi vrut s-o repeadă pe Maica Lili și să-i spună că se săturase de aerele ei de București. „Nu vreau să mă cert cu tine!“, își înmuie vocea soacra ei. „Ba cred că asta vrei, fiindcă nu e Gigi aici! Și dumneata, și Rica asta vreți!“ „Greșești!“, îi spuse aproape matern Maica Lili. „Nu greșesc deloc. De la început ați vrut să ne certăm!“ „Dacă erai în locul meu, ți-ar fi plăcut să se însoare Gigi… la Medgidia?!“, o întrebă soacra ei, de-a dreptul matern. „Ai vrut să spui *cu mine*!“, o corectă. „Medgidia trebuia să fie pentru el ceva pasager!“, îi zise Maica Lili, întorcîndu-se la tonul ei aspru, care i se potrivea mai bine. Nu-i răspunse.

La Medgidia cel puțin nu erau și Maica Lili și Rica s-o bată la cap cu Bucureștiul. Să se ducă acolo ca să se certe cu ele? Ținea la Maica Lili, pentru Gigi. Altfel n-ar fi vrut să aibă de-a face cu ea.

Maică-sa nu mai voia să vină la București. Cuscra ei o scotea din sărite! Și-o mai întărîta și avocatul. Nachtigal își dăduse seama că nu se înțelegeau și le poruncise să se astîmpere, dar parcă se uitase mai mult la ea decît la cuscră. „Mamă, știu și eu, cu familia asta a lui Gigi… N-ai nevoie de nici un București. Tu să-ți vezi aici de cîlții tăi.“ Tăticul nu-i zicea nimic, dar și el părea supărat.

Totuși, de cînd știa că Gigi e în închisoare, Tanți se mai liniștise. Și de cînd aflase numărul de telefon al avocatului, îl căuta ea însăși cînd se ducea la poștă. Nu mai avea nevoie *s-o*

deranjeze pe Rica pentru noutăți. Poate însă că telefona mai des decît s-ar fi cuvenit. Așa îi dădea de înțeles domnul Rudi, care uneori îi răspundea cu o voce rece că domnul avocat nu era disponibil.

Așa că, în după-amiaza în care Titi Cojoacă se postă în fața ei în centru și-i spuse să nu-l mai calomnieze în oraș și să-i intre în cap că nu era el vinovat de condamnarea lui Gigi, Tanți nu se mai abținu. Îi trase o palmă, în văzul trecătorilor. „Ai spus numai minciuni despre soțul meu, lichea ce ești! Îmi vine să te strîng de gît, nenorocitule!“ Cojoacă se trase înapoi. „Și-a făcut-o singur! M-au chemat la Securitate din cauza lui!“ „Tu și ticălosul ălălalt l-ați nenorocit!“

Erau în dreptul farmaciei și cîțiva se opriră să-i privească. Cojoacă o amenință că o să mai audă de el și-și făcu loc printre cei ce căscau gura la ei doi. „Ești un ticălos și o lichea!“, strigă Tanți după el și intră în farmacie, să se așeze pe scaun și să bea un pahar de apă.

156

Seara, domnul Fănică se ducea tot mai des în vizită la prietenul său Haikis. Îi era dor de discuțiile cu Gigi. Jakob nu era amator de șpriț și vorbeau încet, să nu-i audă vecinii prin perete. Comisionarul se pricepea și el la despicarea firului în patru. Dar, cînd avea ce, îi povestea mai întîi ceea ce îi mai zicea numai lui avocatul despre cazul lui Gigi. Nachtigal era îngrijorat că întîrzia stabilirea recursului. Judecătorul avea și alte procese, unele noi. Asta ar fi fost de înțeles, dar dacă pînă la recurs pățea Gigi ceva în închisoare și judecătorul primise

ordin s-o lungească cu recursul, ca să nu mai aibă pe cine judeca?

Avocatul era tot mai sigur că dosarul lui Gigi era manopera anchetatorului său, care din securist la IMUM ajunsese maior la Constanța și certamente viza mai mult. Alfons aflase că anchetatorul Popazu era omul noului ministru de Interne, care îl tot chema la București și îl dădea de exemplu la ședințe ca investigator model. Mai aflase și că Popazu tocmai scosese o broșură științifică, un fel de manual secret al anchetatorului, cu exemplare numerotate, pentru care fusese decorat de Gheorghiu-Dej însuși, ceea ce i se părea și mai îngrijorător. Fiindcă, dacă el ar fi cîștigat recursul, cum spera, s-ar fi ales praful de metoda științifică de a obține probe și declarații a anchetatorului.

Nachtigal pusese cap la cap ce aflase despre Popazu cu ce-i spusese Gigi că pățise la cercetări, cînd maiorul le ordona oamenilor lui să aibă grijă cu el. „Adică să nu-l omoare în bătaie…“, și-a tradus domnul Fănică. „Așa zic și eu“, a completat comisionarul, care-i mai zise ceva. Gigi recunoscuse în declarația lui că asculta posturi de radio străine, cînd rămînea singur, la difuzorul din laboratorul de la IMUM, pe care-l modificase cu intenție. Domnul Fănică își aduse aminte că Gigi îi spusese că reparase difuzorul din laborator, ca să nu mai hîrîie, nu ca să asculte Radio Londra. Difuzorul fusese confiscat ca probă, dar pesemne că anchetatorul nu-l cercetase. Însă dacă l-ar fi luat vreo curiozitate, poți să știi? Ar fi fost bine ca Fănică să ascundă radioul din casă și să-și ia un difuzor în loc. Radioul se stricase, așa că de ce să-l mai ascundă?! „S-a gîndit la noi, săracul Gigi! Ce *la noi*, la mine, că Virginia și Tanți n-ascultau la radio.“ Nici despre Tanți nu scrisese nimic! l-a mai anunțat

Haikis. „Ascultă ce-ți spun, Gigi avea el un secret dinainte, că mi-a zis de vreo două ori ce să fac, în caz că-l arestează.“ „Ce ți-a zis?“ „Să o trimit imediat pe Tanți la București, la cuscra.“ „Și n-ar fi găsit-o ăștia?“, se miră Jakob. „Așa m-am gîndit și eu, că n-am trimis-o.“ „Tanți se expune. Nu-i trebuia să dea în canalia aia de Titi Cojoacă și să facă scandal!“, se îngrijoră Haikis. „S-a nevrozat de cînd așteaptă copilul…“, presupuse domnul Fănică.

„Mai bine s-ar duce la București!“, crezu Haikis. „Și eu zic, dar, dacă nu se înțelege cu soacră-sa, ce să fac?“ Căzură de acord că Maica Lili avea și ea dreptatea ei, dar că nu știa s-o ia pe Tanți cu binișorul. „A mai vîndut o casă, să aibă avocatul de cheltuială!“, o apără Haikis. „Bine că le are“, chibzui domnul Fănică și-i spuse lui Jakob că îi propusese cuscrei să vîndă apartamentul lui Tanți și ea îl refuzase, fiindcă de casele ei se știa, de apartamentul lui Tanți, nu! „Se cunoaște că-i mama lui Gigi!“, zise cu admirație Jakob.

Cînd se trezi din nou cu miliția la ușă, domnul Fănică se miră mai mult că întîrziaseră atîta decît că voiau să-i mai facă o percheziție. Tanți era la magazin și Virginia nu se mai speria atît de tare de milițieni, că nu se mai pișa pe ea. Acum însă venise și-un civil cu ochelari, care le dădea ordine lui Cîine Roșu și celor doi dîrlăi ai lui pe unde să caute. Căutări prostești, dar plutonierul-major Popescu îi spunea civilului „Da, să trăiți, toașul procuror!“. De pe urma percheziției s-au ales cu radioul – isteț era Jakob ăsta! –, pe care l-au luat chiar și după ce procurorul s-a convins că era stricat. Domnul Fănică n-a mai stat să-și ajute nevasta să pună lucrurile la loc. S-a dus în centru, la cafenea, și l-a întrebat pe Jakob ce-ar fi putut însemna că venise și un procuror cu ochelari la percheziție și-i confiscase radioul, stricat cum era. Haikis și-a lăsat baltă

așteptarea de comisionar și „Hai cu mine, Fănică, să-i telefonăm lui Nachtigal!“. Pe drum, Jakob îi zise că procurorul umbla după probe pentru recurs. Asta înțelese și domnul Fănică. Dar era de bine sau de rău? Jakob nu știa nici el. Mai rău era însă că avocatul nu i-a zis lui Jakob decît că situația asta îi confirma unele supoziții.

157

Nu mai număra zilele, dar era sigur că undeva în capul lui numărătoarea mergea înainte. Gardienii îl bătuseră de 108 ori, de două ori pe săptămînă și de încă trei ori peste rînd, de fiecare dată cînd li se spusese să-l pregătească de plecare. Acceptase șefia celulei după ce părintele fusese trimis să taie stuf în Delta Dunării. Tăiase și curățase de crengi 600 de copaci, plantase 80 de stîlpi de telegraf la Codlea, la Tohani și la Brașov și săpase la fundația unei fabrici care urma să fie construită la marginea Brașovului. I se dăduse voie să scrie o carte poștală acasă și primise un pachet de la Tanți. Într-o noapte, unul dintre colegii de celulă, care se tot schimbau, domnul Ignătescu, geolog, 40 de ani, încercase să se sinucidă – își tăiase venele cu un ciob. Dar, cum lumina era aprinsă și la prînz li se dăduse o ciorbă de murături sărată, domnul Costin, contabilul, se dusese să bea apă și văzuse că pătura domnului Ignătescu se umpluse de sînge. Dăduse alarma. Pînă să vină gardienii de pe unde erau, ieșise la iveală o sfoară cu care îi legaseră brațele geologului ca să nu mai sîngereze. Gardienii l-au dus pe domnul Ignătescu la infirmerie, unde a stat o săptămînă. Alte două săptămîni l-au ținut la carceră. Domnul Ignătescu nici măcar n-

avea o condamnare lungă – ce erau cinci ani? Mai nimic! Cînd a fost adus înapoi în celulă, bătut, geologul le-a spus tuturor că data viitoare o să aibă grijă să nu-i mai deranjeze.

Cu acest prilej, comandantul închisorii le-a ținut tuturor un discurs în curte, la ora de plimbare. Ploua mărunt încă de dimineață și bătea vîntul. Comandantul, locotenent-colonel, înalt, negricios, cu ochii holbați, îi puse mai întîi să se întindă la pămînt cu fața în sus, apoi să se întoarcă cu fața în jos, cu mîinile pe lîngă corp. Gardienii se plimbau printre ei și-i loveau cu ciomegele pe cei care nu executau ordinul. După ce se umplură de noroi pe zeghi, cei mai slăbiți, și pe față, comandantul le strigă „Drepți!“ și bătu din picior. „Partidul și natura hotărăște, bandiților, cine trăiește și cine moare, nu voi! Ați avut parte de milă și vă bateți joc, ai? Care mai încearcă îl împușc cu mîna mea!“ După aceea, gardienii intrau noaptea de mai multe ori în celulă. Cînd îi veni rîndul la plecare domnului Ignătescu, îl bătură atît de rău, încît geologul vomă sînge. Acum Gigi dădu alarma. Pînă să vină gardienii, domnul Ignătescu își pierdu cunoștința. Gardienii l-au scos tîrîș din celulă. Nu s-a mai auzit nimic despre el. Avea numărul 2832.

În pachetul pe care i-l trimisese Tanți erau țigări, o pîine mare de casă învelită în hîrtie cerată, trei potcoave de ghiudem, cinci perechi de ciorapi de lînă, două rînduri de indispensabili și o pufoaică. În buzunarul de la piept al pufoaicei Gigi găsi un bilet scris de Tanți, puțin mai mare decît un timbru poștal, pe care nu-l înțelese. Pîinea și ghiudemul se terminară în aceeași seară, după stingere. Gigi făcuse rost de cîteva luni de un fierăstrău pentru fiole și tăie cu el ghiudemul în 26 de felii groase. Pîinea o rupse. După cinci zile se terminară și țigările. Gigi își trase pe el o pereche de indispensabili. Pe cealaltă o

puse între salteaua subțire umplută cu paie și stinghiile patului. Ciorapii îi vîrî în perna cu foi de porumb foșnitoare, pe care o acoperi cu pufoaica. În seara următoare deșiră un ciorap și răsuci firul într-o sfoară cu care își încinse pantalonii zeghii, care cădeau de pe el.

Cîteva luni, strădaniile lui de a face o cruciuliță de os se dovediră zadarnice. În schimb, îi izbutiră două zaruri pe care le dărui amatorilor de table, care pînă atunci se mulțumiseră cu niște zaruri din miez de pîine. Tot din pîine își fabricaseră și pulurile. Stăteau turcește pe pardoseală și jucau cîte o linie, ca să nu stea prea mult degeaba cei ce-și așteptau rîndul. Cîte unul dintre cei slabi de li se vedeau coastele leșina cînd se ridica în picioare. Ceilalți îl pălmuiau, ca să nu risipească apa din găleată.

Insomniile nu-i trecură, doar că îl țineau treaz tot mai puțin. Asta poate și pentru că într-o zi, cînd tăia cu toporul un fag la pădure, un gardian îl strigă pe nume, nu pe număr, și, după ce el îi răspunse „Prezent!“ în poziție de drepți, îi zise rînjind: „Bă, știi ce-ți zice ție privighetoarea? Să ai răbdare, că tot n-ai ce face“. În primul moment, Gigi crezu că era o glumă prostească. De-abia cînd se întoarse la treabă se gîndi la Nachtigal și dădu de două ori cu toporul cît putu de tare în trunchiul fagului. Apoi îi urmă sfatul avocatului și începu să lovească răbdător în lemnul tare al copacului.

Așa trecu Revelionul, trecu și Paștele, trecu și ziua lui și veni luna august. Pe scurt, stătea de mai mult de un an în pușcărie.

158

Ar fi mîncat urgent ceva acru. La magazin, firește, nu erau lămîi. Dar nu de lămîi îi era poftă. Îi lăsa gura apă după o gogonea pîrguită! S-ar fi mulțumit și cu un pic de varză murată, fetelor! „Murăturile și le face omul acasă!“, îi zise Gina din spatele galantarului cu mezeluri. Tanți se uită la ceas. Nu mai erau decît 20 de minute pînă să vină Nuța în locul ei. Și Nuța, fată bună, intra în magazin cu un sfert de oră mai devreme, ca să n-o mai țină pe ea după ce se făcea de trei. Cinci minute mai putea să aștepte! Doar să n-aibă Nuța ceva neprevăzut acasă. Tanți își făcu cruce cu limba. O văzu pe Nuța prin vitrină, grăbită, drăguța de ea! Iar ea terminase monetarul și umezise buretele, ca să nu-și mai vadă colega scuipîndu-și degetele. Nuța se așeză pe scaun în locul ei de la casă și începu să numere banii în șoaptă; la această operațiune era mai iute decît ea.

Tanți se legăna de pe un picior pe altul, de parcă ar fi chinuit-o bășica udului. „Du-te, tu, nu mai sta!“, o invită Nuța. Tanți continuă să se legene, pînă cînd colega ei ajunse la mărunțișul de metal. Ar fi luat-o la fugă, să ajungă mai repede în piață, la sucevenii cu butoaiele lor de murături. De cîteva luni nu mai călcase prin piață, de teamă să nu se întîlnească acolo cu careva pe care avea pică și să-i mai zică ceva, ca neisprăvitului de Cojoacă. Cerul era senin, dar era frig. După-amiază de decembrie totuși! Își ridică gulerul paltonului și-și strînse mai bine basmaua pe cap.

În piață – doar ardelenii cu cartofi și argeșenii cu mere. Sucevenii nu veniseră. Și, de parcă asta n-ar fi fost de ajuns, dinspre umblătoarea de lîngă hală o ajunse și un miros de urină. Tanți intră repede în parc, să nu-l mai simtă. Se

îndepărtă cu pași iuți, dar mirosul se ținu după ea pînă aproape de mijlocul parcului. Ca să scape, o luă la fugă, deși doctorița îi zisese să termine cu țopăiala. Doamna Lea îi mai zisese și că ea era printre puținele gravide care mai pofteau și în ultima lună de sarcină. Tanți se opri brusc, de parcă ar fi ajuns în fața unui perete. Își amintise cum alerga cu Gigi pe stradă cînd îi prindea ploaia. Pofta de murături îi mai trecu, dar nu de tot. Ieși din parc la pas.

Nu mai trecu prin casă. Se duse întins în bucătărie, la borcanul cu gogonele, pescui una cu polonicul și mușcă din ea oftînd. Apoi începu să plîngă. Ce făcea Gigi în clipa asta?

Tăticul și maică-sa vorbeau pe sală. Îi auzise de afară. Cînd o văzu, maică-sa zise: „Da, Fănică!“.

„Ți-e foame?“, o întrebă tăticul, în loc de bună seara. Nu-i era. Gogonelele erau bune! Se așeză pe scaunul liber de lîngă ei, obosise. „De ce n-au mai venit moldovenii cu murături la piață?“, întrebă, mai mult ca să zică ceva. O tăie o durere în șale de o trecură sudorile. I se păru că scaunul era ud. Se ridică și simți că i se udau picioarele, deși nu-i venise de pipi. Maică-sa se uită la băltoaca tot mai mare care-i înconjura pantofii și strigă la tăticul, ca opărită: „Fugi, Fănică, după Lea, că naște Tanți!“.

Tăticul tresări și din doi pași ajunse la ușă. „Pune ceva pe tine!“, strigă din nou, și mai ascuțit, maică-sa. Tăticul își luă paltonul din cuier și-l îmbrăcă peste cămașă. Maică-sa sări de pe scaun și fugi în camera lor să-i aducă și haina: „Să iei birja!“, își aminti, cînd tăticul închidea ușa de la intrare. Apoi o trase pe Tanți de mînă în camera ei, îi zise să se întindă de-a latul patului și-i dădu jos ciorapii și chiloții, ca atunci cînd era mică.

Pe Tanți n-o mai durea nimic, dar încă era speriată de țipetele ei.

Domnul Fănică fugi pînă la gară, sări în birja lui Memet și-i zise să mîne mai repede. Memet își îmboldi calul cu biciul, dar, învățat să meargă la pas, calul nu se prea grăbi. Trecu la un trap lenevos. „Ce supărat la tine?“, îl întrebă Memet. „Naște Tanți!“ „Tanțim?!!!“, și își îmboldi calul din nou. „Ginere ce făcut?“ Nu-i răspunse.

Memet rămase cu birja la ușa dispensarului. Doamna Lea consulta! O femeie tînără, n-o cunoștea, care aștepta pe bancheta de lîngă ușa cabinetului se uită urît la el cînd îi zise sorei Ancuța că o naștere, orișicît! Sora îi răspunse că doamna doctor știe mai bine. Din cabinet ieși un bărbat, domnul Stoiciu, sifonarul. După figura lui, doctorița îi dăduse vești bune. Doamna Lea o primi pe femeia care se uita urît la el. După un sfert de oră ieși în ușa cabinetului împreună cu tînăra cea supărată, care acum părea mai binedispusă. „Încă un minut, domnule Teodorescu!“

Reapăru cu paltonul pe ea și cu geanta ei cu burduf în mînă.

Doamna Virginia pusese apă la fiert – o căldare pe aragaz și încă una pe plita sobei. O ajută pe doamna Lea să se spele pe mîini și intrară amîndouă în camera lui Tanți. Apoi se mutară toate trei în încăperea cea mare. Doamna Virginia golise masa și pusese pe ea un cearceaf și o pernă, ca atunci cînd îl născuse pe Tudorică. Sub pernă așezase o iconiță de hîrtie cu Maica Domnului. Tanți, în capotul ei verde, se cocoță singură pe masă, așa cum îi ceruse doctorița. Acuma putea să facă efort!

Domnul Fănică stătea rezemat de tocul ușii și asculta ce vorbeau despre Gigi, cînd pe fata lui o apucară durerile de țipă. Doctorița îi zise peste umăr să iasă, dar să stea pe-aproape. Așa

că își trase scaunul de pe sala mică lîngă ușă. După o oră, Tanți începu din nou să țipe. Mircea și Tudorică veniră lîngă el să tragă cu urechea. Le spuse să se ducă unde aveau treabă și, dacă n-aveau, să-și găsească. „Tu de ce stai aici?“, îl întrebă Mircea. „Ca să mă-ntrebi tu, de-aia! Te crezi la panair?“

Mai trecură două ore pînă cînd Tanți țipă din nou, parcă mai tare. Și iar se făcu liniște. „Te-ai gîndit la nume?“, o auzi pe doctoriță. „Cristian! Și George, ca pe Gigi!“ „Și dacă e fată?“ „Nu e fată!“ Domnul Fănică își zise că Tanți n-avea de unde să știe, dar nu se îngrijoră că rămînea copilul fără nume. Dacă n-o să fie Cristian, o să fie Cristina! Nu era nici un Cristian la ei în familie, poate la cuscra, se îndoia.

Domnul Fănică se duse în fugă la umblătoare, îl tăia o nevoie. Își încheie nasturii de la prohab de-abia cînd ajunse în sala mică. Se spălă pe mîini și strigă „Sînt aici!“. „Stai liniștit!“, o auzi pe doctoriță. Băieții se întorseseră de unde fuseseră și dormeau.

Trecuse de patru dimineața. Tanți iar țipă, dar acum nu se mai opri. Doctorița țipa acum și ea: „Hai, Tanți! Hai! Acum!“. „Fănică, adu apa!“, strigă și Virginia. „Mă duc!“ Tot adăugase apă în cele două găleți din bucătărie. Pregătise și una cu apă rece, pe sală, și, lîngă ea, una goală, ca la Tudorică. „A ieșit capul, Tanți! E bine! Încă! Încă, n-auzi?!“, apoi cu o voce care nu-i plăcu deloc domnului Fănică: „Ține-l, Virginia, că-l sugrumă cordonul!“. „Îl țin! Vezi de Tanți!“ „Lasă-mă pe mine! Ai grijă de copil. E băiat?“, țipă Tanți. „E băiat, Tanți!“ „Intră, Fănică, cu apa aia!“ Cu gălețile în mînă, domnul Fănică o văzu pe doctoriță cum ținea copilul de picioare și-l scutura, de parcă voia să golească un sac, pînă țipă și copilul, cam încet. Doamna Lea îl întinse lîngă Tanți și moșmondi ceva la el. Îi cosea

buricul! Apoi îl spălă în lighean cu trei ape și-l întinse pe talerul cîntarului cu scală de la restaurant. „Patru kile șase sute de grame! Ții minte, Tanți?“ Domnul Fănică arunca apa din lighean pe fereastră. A treia oară, de teamă să nu cadă copilul de pe cîntar, uită să închidă fereastra, de intră frigul în cameră. Virginia, care o ajutase bine pînă atunci pe doctoriță, se zăpăcise și ea. Îi aduse un cearceaf în loc de scutece. „E bun și cearceaful!“, o liniști doamna Lea. Înfășat, roșu la față, copilul plîngea din ce în ce mai tare. „Dă-i, Tanți, să sugă puțin, că-i e foame!“, zise doamna Lea și i-l puse în brațe.

159

Pufoaica se jigărise repede. Mai întîi își pierduse parfumul lui Tanți, care în primele nopți îl făcuse s-o viseze. Apoi se înverzise la mîneci de la frunzele crengilor pe care le tăia la pădure și de pe urma stîlpilor de telegraf căpătase miros de creuzot și se înnegrise. Petele de noroi le ștergea seara, cînd se uscau. Ar fi dat-o la spălat, ca pe zeghe, dar o pufoaică bună ca asta le-ar fi plăcut deținuților de la spălătorie. Poate și gardienilor care aveau rude mai friguroase. Gigi dormea cu pufoaica pe el. Și din cînd în cînd scotea bilețelul din buzunar, să-l recitească.

Pe bilețelul acela mic cît un timbru Tanți scrisese „Cristian are șase luni!“. Decupase cu foarfeca o bucățică de hîrtie impermeabilă de calc și folosise penița lui, claps, pentru linii subțiri și tuș în loc de cerneală. Asta era sigur! Dar cine putea fi acel Cristian? Să-și fi luat Tanți alt cîine în locul lui Leu? Era posibil, viața mergea înainte și Tanți, cu memoria ei femeiască,

ținea minte ziua de naștere a lui Leu, așa că de ce n-ar fi ținut minte și cîte luni împlinea cățelul pe care și-l luase? Gigi își aminti de dimineața de duminică în care Tanți îl invitase să meargă cu ea în curte, să-i ureze cîinelui la mulți ani și să-i dea cadoul, un uriaș os cu măduvă. Totuși, Cristian nu era nume de cîine!

Gigi renunță la această pistă. Ipoteza cea mai plauzibilă era ca Tanți să-i fi scris despre copilul vreuneia dintre puținele ei prietene sau din vecini. Îi spusese, parcă, într-o seară că Lenuța Ichim era însărcinată, dar ăsta nu era un subiect care să-l intereseze, chiar dacă Tanți ar fi vrut să fie nașa progeniturii. Gigi n-ar fi refuzat rolul de naș, fie și numai pentru că Lenuța Ichim fusese și ea mireasă la biserică, spre deosebire de femeile care renunțau la această ceremonie ca să nu-și strice dosarul. Chiar dacă Tanți avea grijă să-l anunțe că *și* nu știu ce femeie din Medgidia rămăsese însărcinată, iar el se făcea că nu înțelege de ce ținea ea la zi statistica femeilor gravide.

Cei mai mulți dintre deținuții care ajunseseră în celula lui erau însurați. Unii, ca domnul colonel Albu, de peste 20 de ani. Se auzea că domnul colonel încercase să evadeze de la Cavnic și fusese împușcat. Totuși, împușcat nu însemna obligatoriu mort, spera Gigi. Singura poveste pe care o spusese colonelul în timpul unei plimbări în cerc prin celulă era despre un bal la Cercul Militar, unde el și soția lui, Mili, fuseseră remarcați de regele Carol, după un vals. Regele era îmbrăcat în uniforma pe care el și-o inventase. Avea pînă și chivăra cu pene pe cap. Colonelul povestea în propoziții scurte și din cînd în cînd spunea cîte un „da!“ pentru el însuși. La fel zicea și după ce făcea flotări în curte. Poate că atunci cînd făcea gimnastică se

pregătea să evadeze și poate că zvonul că fusese împușcat era invenția gardienilor.

Doctorul Rădulescu, despre care nu se mai știa nimic, divorțase cu schepsis de doamna lui, care era mai tînără decît el cu 12 ani. Se aștepta să fie arestat. Se despărțise de ea ca să n-o tragă după el, cine știe. După divorț, el se mutase în cabinetul pe care-l avea într-un bloc de pe strada Batiște, Lucia păstrase apartamentul de pe Moșilor și se simțeau ca înainte de căsătorie, cînd se întîlneau pe apucate seara, la el în cabinet. „Nu v-a fost frică, domnu' Rădulescu, că-și găsește pe altul? Și tînără, și cu apartament!“ Întrebarea asta i-o pusese tîmplarul-predicator. El avea curiozități din astea cinice. „Și frumoasă!“, adăugase doctorul. Dacă era urîtă, nu i-ar mai fi părut rău că-l condamnaseră pe viață. Gigi îl întrebase pe domnul Rădulescu într-o noapte ce-și dorea el să facă Lucia *în situația asta*. Să se mărite din nou, ce să-și dorească?! Și, dacă s-ar fi măritat fără ca el să afle, ar fi fost și mai bine. Cu alte cuvinte, se gîndise el, să înceapă o viață nouă, dar n-ar fi fost rău să rămînă agățată de doctor.

Ce-și dorea el cu Tanți?, repetase întrebarea domnului Rădulescu. „Cam tot așa, ca dumneata.“ „Poate te răzgîndești după recurs“, îi sugerase doctorul. „Din pușcărie poți să ceri divorțul?“, se auzise întrebînd. Doctorul îl sfătui să nu se mai gîndească la asta. Nu-i ajungea că-l băteau gardienii?!

Cînd i se dădu voie să scrie acasă o carte poștală, Gigi începu, pentru toți, că era sănătos, ceea ce le dorea și lor, făcu o listă cu ce i-ar fi trebuit, dacă se putea, mai ales ciorapi, și își aminti s-o întrebe pe Tanți cine e Cristian.

160

Domnul Fănică își puse costumul și cravata, dar, cum era ger, nu-și luă paltonul, ci șuba. Se duse mai întîi la poștă și îi dădu telefon Ricăi. O anunță că Tanți născuse un băiat – erau sănătoși amîndoi! – și o rugă să-i transmită vestea și cuscrei. Cuscra venise la Rica într-o vizită matinală, că n-avea somn, așa că doamna sora lui Gigi i-o dădu la telefon. Domnul Fănică îi zise și ei ce i se părea că era de zis. Maica Lili îi mai ceru amănunte. Țîțîi nemulțumită cînd auzi că Tanți născuse acasă, după 11 ore, moșită de doamna doctor Lea. „Trebuia să vină la București, la maternitate! În fine! Să-i dăm copilului numele Spiridon, că e mîine ziua sfîntului.“ „Tanți s-a gîndit la Cristian. Și George. Așa mi-a zis să-l declar, că mă duc…“ „Eu insist – Spiridon! Așa se face, că pînă la Crăciun mai sînt două săptămîni!“, îl întrerupse Maica Lili. Domnul Fănică se gîndise că și Ștefan ar fi fost un nume potrivit, dar nu se băgase peste Tanți! Totuși, îi promise cuscrei că se întoarce acasă să-i spună fetei de Spiridon al ei.

„Are și cuscra dreptate cu Spiridon. Mîine e ziua sfîntului!“, îi spuse lui Tanți, după ce-o așteptă să se trezească. Tanți se frecă la ochi. „Parcă sînt bătută!“, îi zise. Copilul dormea lîngă pat, în coșul cel mare de nuiele în care îl țînuseră și pe Tudorică. Doamna Virginia moțăia pe un scaun. Strîngea cu o mînă rama coșului. „Cum să-l cheme Spiridon?“, se supără Tanți. „Spiridon e nume de băiat de prăvălie. O să-l cheme Cristian!“

Domnul Fănică, ce să mai zică, își îmbrăcă șuba și se duse la primărie. Nu mai trecu pe la poștă, dar se gîndi că Tanți ar fi putut să-i spună și Spiridon copilului. Cristian-George Spiridon, și-o împăca și pe Maica Lili. Gerul îi tăia răsuflarea. Pregătise

hîrtia cu numele băiatului și mai jos numele lui Gigi și al lui Tanți, să i-o dea conțopistului Tulei, s-o copieze. Ăsta avea ochii roșii încă de dimineață, și nu de la nesomn. Era băutor de țuică. În camera unde-și avea biroul, mirosul de țuică era mai tare decît cel al fumului de țigară. Conțopistul susținea că țuica îi lua tremuratul mîinii. Tulei îi spuse să lase hîrtia și certificatul de căsătorie și să vină a doua zi. Domnul Fănică îl convinse să scrie certificatul de naștere acum, că era om deștept și pregătit. Și-i mai spuse că pînă atunci el se duce pînă la Alimentară să ia o sticlă și se uită întrebător la conțopist. „Una cu două prune!“, oftă Tulei. Ca să nu se grăbească conțopistul, domnul Fănică îi zise că mai are nițică treabă și la farmacie. De fapt, chiar avea. Doamna doctor îi dăduse o rețetă pentru copil.

Cînd se întoarse cu sticla, Tulei îi întinse solemn certificatul băiatului și-i împinse pe masă și certificatul de căsătorie. Domnul Fănică citi mai întîi: *Teodorescu*. „Ai greșit numele copilului, domnul Tulei. E cu «Th», nu cu «Te». Și-ai greșit și la numele tatălui, e «Vladimir» și dumneata ai scris «Vlademir»!“ „E legal, mă, nea Fănică, nu te mai… Ștersături nu se acceptă. Alt certificat nu se poate! Tat-su copilului tot la pușcărie?!“ Domnul Fănică îi ignoră întrebarea. „Și dacă eu rup certificatul ăsta din greșeală, îmi eliberezi altul?“, îi propuse. „Nu te juca! Că te trimite la pușcărie după ginerele dumitale – distrugere de acte!“

Lui Tulei ăsta și dacă-i dictezi pe litere tot greșește, de bou și de bețiv ce e! se înfurie afară domnul Fănică. Îl ținea careva în spate, că-i greșise certificatul de naștere și nepoatei unuia de la primărie, pe care o chema Lilca în loc de Lilica. Doamna Virginia se trezi din moțăială și îi zise că Tulei voia să-i menească băiatului!

Nu-i arătă certificatul lui Tanți, ca să n-o amărască. Îi spuse că-l pusese bine, în cutia cu acte unde păstra în continuare un teanc gros de obligațiuni ale statului cu care nu mai avea ce face. Apoi își zise că măcar dinspre partea asta cuscra lui avusese dreptate. Să se fi născut copilul la București, n-ajungea certificatul de naștere pe mîna boului de Tulei! Dar puteai ști? Dacă angajaseră și la București conțopiști ca bețivul ăsta?!

Seara, domnul Fănică se duse la prietenul Jakob să-i dea vestea cea bună și-apoi trecu la supărarea cu certificatul de naștere. Haikis lăcrimă de emoție – Așa o bucurie! Sănătate și belșug și *goldenberg*!

În ciuda înclinațiilor lui către exactitatea cifrelor, Jakob credea în semne și, de cîțiva ani, chiar și în sugestiile pe care i le dădea Virginia cînd își citea cele 24 de cărți de joc. Cu toate astea, își sfătui prietenul să nu pună la inimă idioțenia analfabetului care scria acte la raion. Deosebirea între *Teodorescu* și *Theodorescu* era că nou-născutul n-avea să ducă mai departe numele scris al tatălui, ci pe al lui Tanți. Dar asta se putea corecta cu o cerere de schimbare a numelui, căreia Jakob deocamdată nu-i vedea rostul.

161

Cînd gardienii îi duceau la muncă, pe mijlocul străzii, mergeau toți cu capul în jos. Așa era ordinul, ca să vadă trecătorii că se căiesc, dar și fără ordin tot cu capul în jos ar fi mers și cu ochii în caldarîm. Fără ochelari, Gigi deosebea doar pietrele de pe drum. Nu se înghesuia să culeagă resturi de țigară de pe jos. Regula era că cine vedea primul chiștocul zicea

„Eu!“, dar, dacă-l ocheau mai mulți, se aplecau să-l adune și cădeau unii peste alții, de obicei cîte trei, din primul rînd. Era rău să te julești pe frunte și la coate, dar și mai rău era că se fărîmița bunătate de țigară.

La pădure izbucneau certuri pentru topoarele mai ascuțite. Gardienii își luau armele de la umăr – le țineau în cumpănire cu țevile îndreptate către cei care se îmbrînceau și rîdeau cînd *bandiții* se luau la bătaie. Ca șef de cameră, Gigi intra între ei să-i despartă, chiar dacă pentru intervențiile astea îl așteptau bătăi suplimentare la pușcărie. Bătăile astea le lua fiindcă își băga nasul în treburile lor de gardieni. Seara, în dormitor, cei care se încăieraseră își dădeau mîna, lui îi promiteau jenați că nu se va mai întîmpla și se mirau de ce-i apucase. Dar de la ei se molipseau și alții, care se loveau cu pumnii și nu-l auzeau sau se prefăceau că nu-l aud cînd le striga să se potolească. Mai umilitor i se părea că și deținuții se uitau curioși, unii cu plăcere, la bătăile astea care spărgeau monotonia programului.

Gigi le spuse într-o seară că ar fi bine să ascută toate topoarele, ca să nu mai aibă motiv de ceartă. Pentru operațiunea asta se potriveau pietrele aspre la pipăit. Gardienii nu s-au opus, dar le-au mărit norma zilnică, încît unul dintre colegii lui de celulă, domnul Holban, l-a acuzat pe Gigi că le făcea jocul canaliilor. Îi răspunse că se înșela, dar domnul Holban insistă: „Cînd nu erau decît două-trei topoare ascuțite, cine-și termina norma avea timp să se odihnească! De-aia se băteau oamenii, nu ca să-și facă norma!“. „Dumneata te simți bine cînd rîd gardienii de noi?“, îl întrebă. „Eu mă simt bine cînd nu fac bășici în palmă, domnu’ Theodorescu!“ „Bășici peste bășici!“, îl corectă domnul Varlam, care-i aminti că și înainte le apăreau bășici în palme. „De mîine nu ne mai facem norma.

Toți la fel!“, le propuse Gigi. „O să ne bată pe toți!“, spuse domnul Holban, care era înalt și ciolănos. Fusese zugrav și ajunsese în pușcărie după ce se bătuse cu un milițian pe stradă pentru o femeie. Se cunoșteau, mai beau cîte o bere împreună, dar milițianul pusese ochii pe iubita lui. De-acolo se luaseră. După aia, milițianul mințise că strigase împotriva partidului și că se împotrivise arestării. Așa se trezise domnul Holban la politici – opt ani de muncă silnică!

Domnul Varlam era cel care remarcase că domnul Holban stătea mult la secret, cînd îi venea rîndul la bătaie, dar nu părea bătut prea rău cînd îl aduceau gardienii înapoi în celulă. Domnul Varlam ajunsese în pușcărie fiindcă fusese polițist și avea un frate legionar, care fugise din țară. La început îl angajaseră la miliție, că n-aveau oameni, pe urmă se apucaseră să-i caute nod în papură. Dar cel mai tare a cîntărit că nu spusese nimic despre frate-su și, cu un avocat din oficiu, care mai mult îl înfundase decît să-l apere, luase zece ani. Domnul Varlam zicea că fostul zugrav le povestea gardienilor ce vorbeau în celulă, dar, cum cei doi se bătuseră o dată la pădure și domnul Holban, mai voinic, îl bumbăcise, Gigi bănui că-l înnegrea ca să se răzbune. Totuși, remarcă și el că domnul Holban scăpa mai ieftin decît ceilalți din mîinile gardienilor și-l întrebă cum de reușea una ca asta. „Știu să mă feresc!“, zise mîndru domnul Holban. Gigi îl rugă să-i învețe și pe ceilalți cum să procedeze. „Cine s-a bătut cînd era mic știe. Te ferești!“ „Și, cînd te leagă de mîini și te lipesc de perete, cum te ferești?“, îl întrebă domnul Varlam. „Mai întorci fața, mai lași capul în piept… Pe mine m-a bătut și la poliție, la șaișpe ani!“ „Nu se compară!“, îl contrazise domnul Varlam. „Îți trăgeau cîteva și te lăsau în pace!“

Totuși, fostul zugrav nu era atît de slab cum erau ceilalți, constată Gigi la duș. Dar și domnul Varlam părea la fel. Amîndoi se plîngeau de foame și le spuneau gardienilor că mîncarea era prea puțină; beau apă ca să nu stea cu burta goală, așa cum făceau toți din celulă. Ei doi însă erau singurii dintre *permanenți* cărora nu li se vedeau coastele. Așa că, atunci cînd domnul Varlam fu adus în celulă după bătaie și căzu din picioare, Gigi veni din fundul celulei să-l ajute să se ridice. Avea pomeții umflați și două cucuie în creștetul capului. Și nici nu-l ținuseră prea mult la secret.

162

Cînd n-avea nimeni chef să povestească în timpul plimbărilor *temporarilor* din celulă, se oferea domnul Carabaș, bancherul, care inventa pe loc cîte una. Toate poveștile lui aveau sfîrșit fericit. Așa că nu se supăra nimeni pe invențiile bancherului. Plimbările în tăcere erau triste. Părintele – pe unde o fi ajuns? – le numea promenadele disperării și o dată le explicase celorlalți de ce nu era bine să se lase în voia lor. Fiindcă drumul lor în viață părea că se termină în această fundătură, care era închisoarea, așa că plimbările astea le dădeau cel puțin părerea că mergeau cumva înainte. Dar în tăcere fiecare rămînea cu gîndurile lui, dacă le avea. Gînduri care numai de bine nu erau. Atunci prindea ocazia Cel Rău să-și facă mendrele în capul omului! ridicase părintele vocea. „Dacă nu crezi în Dumnezeu, e bine să crezi în ceva, orice, și în pușcărie, și afară, numai să te simți legat de o nădejde. Că altfel te ia urîtul!“

După plecarea lui mai trecuseră preoți pe aici. Mai mult ortodocși care țineau de Papa de la Roma. Unul dintre ei, episcopul Lucian, nu mai avea dinți. Anchetatorii i-i scoseseră cu cleștele de cuie, ca să-i treacă dorința de a predica și, dacă nu-și scotea preoția din cap, măcar să treacă sub aripa patriarhului de aici din țară, nu să se ploconească la străini. Părintele Lucian era un sfînt, cuvînta înălțător cînd ieșea din muțenia sa gînditoare, dar sîsîia cînd vorbea, ceea ce stîrnea o veselie nelalocul ei printre cei ce-l ascultau. Episcopul nu spunea povești, rostea pilde și îndemnuri cu vocea lui subțire, pătrunzătoare. Noaptea nu-l auzise nimeni urlînd în somn. Adormea imediat ce punea capul pe pernă, iar dacă-l întrebai ceva, îți răspundea cu ochii închiși, de parcă era atent și în somn la ce se întîmpla în celulă.

Părintele Lucian avea 65 de ani și fusese condamnat la 25 de ani de muncă silnică pentru complot împotriva orînduirii. Complotul lui fusese acela că, atunci cînd greco-catolicismul fusese interzis, se dusese cu o cerere la autorități, cu sfatul argumentat să se răzgîndească. De cînd fusese condamnat, îl tot mutaseră dintr-o închisoare în alta. Părintele nu era bolnăvicios, însă, la cît era de slab, și cinci ani de pușcărie ar fi fost mult pentru el. Afară nu-l aștepta nimeni – era văduv de doi ani și copii n-avea. Dar libertatea lui, spunea episcopul, nu i-o putea lua nimeni. „Nu s-au inventat lanțuri pentru cugetul omului!“, răsuna în celulă vocea lui subțire. Probabil că din cauza unor asemenea cuvinte îi scoseseră dinții și nu-l lăsau mult într-un loc, își închipuia Gigi. În ziua următoare, gardienii îl luaseră pe părintele Lucian din celulă și nu-l mai aduseseră înapoi. Cu cîteva ore înainte, domnul Holban își încasase porția de bătaie, din care scăpase, ca de obicei, aproape nevătămat.

Domnul Varlam era la bucătărie, la curățat cartofi și la spălat cazanele, ceea ce era mai degrabă o răsplată decît o muncă obositoare. Seara, după stingere, deținuții i-au pus domnului Holban pătura în cap, l-au trîntit din pat și l-au bătut în tăcere. Îl bănuiau că-l pîrîse pe episcop gardienilor. Domnul Varlam îl lovea, expert, cu bocancii în coaste. Gigi interveni de-abia cînd domnul Holban, care aici nu mai putea să se ferească, începu să urle: „Săriți, că mă omoară!“. Gigi era convins că domnul Holban nu i se adresa lui, totuși îl luă în serios. Gardienii năvăliră în celulă cu ciomegele tocmai cînd Gigi îl ajuta pe domnul Holban să se așeze pe marginea patului.

Așa ceva nu se mai întîmplase în celula asta cu politici, doar în celulele deținuților de drept comun izbucneau bătăi. Zugravului îi curgea sînge din nas și se ținea de coaste și le zise gardienilor că mai bine la arest decît aici, cu bandiții. Gardienii îi mai traseră și ei cîteva ghionturi cînd l-au împins spre ușă. După cîteva minute se întoarseră și-l luară și pe fostul polițist, fără să-l înghiontească. Chiar dacă avea și el bănuielile lui despre cei doi, Gigi își anunță demisia din funcția neoficială de șef al celulei. Nu era de acord cu anarhia, domnilor!

163

Să-i vină rău Maicăi Lili cînd a văzut că băiatul dormea într-un coș de nuiele pus pe dușumea. Rica nu zicea nimic, dar își ținea capul într-o parte, de parcă-i intrase apă în urechea stîngă. Arțăgoasă de nesomn, doamna Virginia s-a îndreptat din șale și i-a spus cuscrei că în coșul de nuiele era o salteluță de lînă fină și că cearșaful era de mătase, ca și fețele plăpumii

cumpărate de la galeriile Lafayette. Maica Lili se mai înmuie, totuși, copilul lui Gigi într-un coș de nuiele?! Să-i fi spus Tanți, că aducea pătuțul de la București. Aici s-a simțit atins domnul Fănică: și coșul era tot de la Galeriile Lafayette, chiar dacă Virginia mai punea rufele spălate în el, după ce crescuse Tudorică. Ar fi înțeles supărarea cuscrei dacă Tanți ar fi ținut copilul în albie, să-l legene noaptea cînd plîngea.

Rica, venită din frig, cu fața rece, se aplecă să vadă băiatul mai bine. Și ea avea ochii slabi – trăgea în partea lui Gigi. De-abia trecuse ora de cînd Tanți îi dăduse să sugă broscoiului și-l adormise – după ceas, cum o învățase doamna Lea –, că băiatul simți răceala. Scoase un scîncet și începu să orăcăie. Rica îl luă în brațe, dar mai rău îi făcu. Virginia, ce-o fi găsit-o?, repede, să stingă un băț de chibrit într-un pahar cu apă, să nu se deoache copilul! Rica a luat-o ca pe un afront și, nemaiștiind ce să facă, a așezat copilul în coș, de orăcăia și mai tare. „Are plămînii buni!“, a observat Maica Lili și a sfătuit-o pe Tanți să-l lase în coș, că se liniștește singur. Or, doctorița Lea îi spusese să nu-l lase să plîngă, ca să nu pățească băiatul ceva la buric. Dispute femeiești!

Maica Lili îi adusese copilului un medalion de aur și un cocoșel, să-i poarte noroc. Ceilalți cocoșei și ce mai avea ea din aur, cercei și inele, îi dăduse avocatului, să-i împingă mai departe în buzunarele cui știa el. Tanți desfășă băiatul, dacă tot se trezise, și-i atîrnă medalionul la gît. Cocoșelul i-l vîrî în saltea, după ce-o descusu într-un colț. Maica Lili, mîndră, zise că băiatul era bine făcut; Gigi n-avusese nici trei kilograme cînd îl născuse. Rica îl gîdilă cu un deget și remarcă rîzînd că avea capul mare, ca domnul Fănică. Tanți se uită pieziș la ea și-o puse la curent cu vorbele doamnei doctor Lea, cînd îi măsurase

copilul cu un metru de croitorie: „Are cap de intelectual!“. La vorbele astea, Rica zise încîntată „Așa e!“. Copilul lui Gigi n-ar fi putut avea decît cap de intelectual! Domnul Fănică chibzui în sinea sa că, dacă copilul semăna la cap cu el, care n-avea decît patru clase primare, se chema că și el avea cap de intelectual, chiar dacă nu-l recomandau studiile. Să fi fost Gigi de față, l-ar fi invitat pe sală la o discuție despre această chestiune. El îi încredințase avocatului, pentru cheltuielile cu Gigi, ceasul lui de buzunar, Omega, de avea douășpatru de rubine și capacele și lanțul de aur. Mai întîi însă îl întrebase pe Jakob cîtă încredere să aibă că domnul Nachtigal șperțuia pe cine trebuie și nu se lăcomea pentru el la giuvaiericale. „Cuvîntul lui Alfons? Aur curat!“, îi garantase Jakob.

Mai spre după-amiază, cînd se așezară la masă, în cameră la Tanți, Maica Lili din capul mesei zise că băiatul trebuia botezat la București, de Crăciun, la biserica ctitorită de fratele ei Tăsel și de Sisica. Domnul Fănică băgase de seamă că singura care-i spunea copilului Cristian era Tanți, ca și cum ceilalți, printre care și domnul Fănică, nu se deprinseseră cu numele lui. Cuscra mai avea un temei, cu Spiridon, sfîntul călător, despre care iar aduse vorba. Rica îi zicea Gigel – ori ca s-o rîcîie pe Tanți, ori fiindcă, cine s-o știe, așa îi venea mai ușor. Domnul Fănică și Virginia nu-i ziceau în nici un fel, fiindcă nici la ea, nici la el în familie nu se pomenise un asemenea nume, doar că domnul Fănică și-l mai rostea de unul singur, cînd se ducea la piață.

Încă palidă, poate și de la statul în casă, că și nevoile și le făcea la oală, Tanți îi spuse Maicăi Lili că ea îi promisese Sfintei Maria că îl va boteza pe Cristian cînd se va întoarce Gigi acasă. Domnul Fănică nu știa de promisiunea asta, care i se păru un fel de negustorie în troc. Dă-mi ca să-ți dau! De cînd aflase că

Gigi era în pușcărie, Tanți se ruga de două ori pe zi la icoana Mariei să i-l aducă nevătămat acasă, dar să-i pună condiții Maicii Domnului! Cuscra lăsă furculița din mînă, uimită și ea de ce putuse să-i dea prin cap lui Tanți. Doamna Rica își înălță privirea către cineva pe care nu-l vedea decît ea, pentru a avea un martor că ea se așteptase ca Tanți să susțină una ca asta. În schimb, Virginia zise apăsat: „Foarte bine! La cît te-ai chinuit să-l faci…“.

„Mă, fetițo…“, începu domnul Fănică. Nu-i veni să-și spună gîndul pînă la capăt. Îi dădu glas Maica Lili aproape în șoaptă: „Nu știm cît stă Gigi închis!“. „Eu sper că Sfînta Maria îmi dă răbdare pînă atunci“, zise Tanți, mai mult pentru ea decît pentru ceilalți și se duse să se uite la băiatul ei. Și al lui Gigi.

164

Și în pușcărie poți fi fericit! constatase Gigi după ce găsise pînza de bomfaier pe strada care ducea la marginea comunei Codlea, care fusese ridicată la rang de oraș cu patru ani în urmă, după cum îi povestise profesorul de istorie Colonaș. O văzuse fiindcă sclipea albăstrui în soarele dimineții și pusese mîna pe ea pentru că nimănui dintre cei din primele rînduri nu-i trebuia. Dacă cerul ar fi fost înnorat, n-ar fi observat-o și, dacă n-ar fi fost ruptă, s-ar fi aplecat altul după ea.

Pînza de bomfaier era puțin mai lungă decît un lat de palmă. Gigi știuse din prima clipă la ce avea s-o folosească. I se îndeplinise un vis! Totuși, n-avea de gînd să arunce micul fierăstrău de tăiat fiole care-l slujea de mai bine de două luni la fabricarea cruciulițelor de os, chiar dacă se tocise. Mai avea un

ac chirurgical nou și un piron îndoit, din care-și făcuse o daltă. O ascuțea pe cimentul aspru al pardoselii din celulă.

Trecuse o jumătate de an de cînd nu mai primise nici un mesaj din partea *privighetorii*. Gigi spera în continuare că avocatul avea să se țină de cuvînt cu recursul, dar se gîndea tot mai rar la această șansă, mai mult ca la o posibilitate îndepărtată. Evita să se mai întrebe ce face Tanți. Prefera să și-o evoce pe domnișoara cu acest nume. Tanți cu care fusese la Constanța cu automobilul de la IMUM, Tanți care-i ceruse timp să reflecteze la cererea lui în căsătorie.

În închipuirea lui, Maica Lili era ocupată toată ziua cu treburile casei, iar seara o vizita pe Rica și-l învăța să citească pe nepotul Florin, care trebuia dus la școală. Îi ducea ciocolată de casă preparată de ea? Întrebarea asta stîrnea alte întrebări. Se găseau în București cacao și lapte praf? Ceea ce îi amintea de expediția în Capitală cu mașina lui Haikis, cînd cumpăraseră cafea. Rica își plimba băiatul în parcul care căpătase numele unui general sovietic, dar cel mai adesea vorbea la telefon și fuma cu țigaretul ei lung și negru. Domnul Fănică prepara ghiudem, iar doamna Virginia, fiindcă n-avea loc la masa ocupată de ligheanul cu carne tocată, dădea în cărți pe patul din bucătărie.

Cînd confecționa cîte o cruciuliță, îi veneau idei de invenții pe care nu se obosea să le urmărească. Și le imagina cîteva minute – capacitatea de a vedea lucruri în minte îi crescuse de cînd era în pușcărie, dar renunța la dorința de a pune piesele cap la cap, ca să nu se mai gîndească la caietul cu schițe care l-ar fi făcut inevitabil să-și amintească de întrebarea lui Tanți, cînd se întindea noaptea în pat: „Mai stai mult?“. De cînd era în închisoare, îi trecuse fereala de a vorbi despre anumite subiecte

și, mai ales, de a-și spune părerea despre ele, cu toate că gardienii aflau de aceste discuții și după ce plecaseră domnii Holban și Varlam. Noul șef al celulei, domnul Chiriac, om ordonat – era farmacist! –, care aflase de recursul lui, îi sugerase să fie totuși mai rezervat, chiar dacă domnul inginer era condamnat pe viață. Odată cu șefia celulei, Gigi îi cedase domnului Chiriac patul de lîngă hîrdău și găleata cu apă. Gardienii însă continuară să-i aplice bătaia suplimentară, de parcă n-ar fi fost la curent cu această schimbare. Sau din obișnuință? Oricum, un motiv putea fi și că ajunsese cel mai vechi din celulă.

În seara cînd gardianul care-l întrebase dacă știe ce-i spune privighetoarea l-a scos din celulă și l-a înjurat, apoi i-a tras două palme răsunătoare pe culoar, Gigi s-a întrebat dacă nu cumva îl aștepta bătaia de plecare. Gardianul l-a dus cîțiva pași mai încolo și i-a spus că privighetoarea zice să se pregătească, că peste cîteva zile vine recursul. Dar, dacă tot îl luase din celulă, l-a dus în încăperea cu bătaia, unde i-a mai tras cîteva palme, opt pumni în coaste, tare cît să se cunoască, și și-a aprins o țigară. I-ar fi dat și lui să fumeze, dar banditul s-ar fi întors cu mirosul în celulă. Și cine ar fi picat prost aici? Cine i-a dat să fumeze!

Gigi îl întrebă cine toarnă. „Bă, nu te întinde!“, a venit răspunsul însoțit de o lovitură grea, cu dosul palmei, de începu să-i curgă sînge din nas. Gardianul se uită mulțumit la el și-l conduse înapoi în celulă.

165

Vorbitorul era într-o încăpere îngustă și lungă, cu cîte o fereastră zăbrelită de ambele părți ale ușii, care ducea pe un coridor. În afară de ei doi, în camera asta mai era un gardian cu ochi apoși, care se plimba în jurul lor. Avea bocanci cu blacheuri care scoteau zgomote ca de fier ascuțit pe gresie. „Să nu obosești!“, îi zise domnul Nachtigal. Gardianul nu simți ironia, îi mulțumi de grijă avocatului și-și văzu de plimbarea enervantă. Veștile erau în general bune! începu Nachtigal. Îi dăduse să mănînce două sendvișuri, apoi îl așteptase să-și aprindă țigara și să tragă din ea. Gigi, amețit de fumul din piept, lăsă capul în jos. „Toți ai dumitale sînt sănătoși! Copilul e foarte bine!“, se grăbi avocatul, interpretînd greșit cauza din care Gigi își aplecase capul. „Ce copil?“, îl întrebă. „Cristian al dumitale!“ Deci asta era cu Cristian! Nu se lăsase Tanți. „Al meu sau pe numele meu?“ O întrebare la care avocatul n-avea cum să-i dea un răspuns sigur. „Nimic!“, mai zise. Nachtigal, cănit – de-aia i se păruse mai tînăr cînd îl văzuse! –, îi spuse că doamna lui i se părea deasupra unor asemenea bănuieli. „Doamna așteaptă cu botezul pînă ieși dumneata de aici!“, ca și cum asta ar fi fost o dovadă că acest Cristian era al lui. În loc de scrumieră, pe masa dintre ei era o cutie de conservă goală. „Soția mea are ciudățeniile ei“, zise aproape neutru. „Ce vîrstă are?“ „Încă îl ține în brațe doamna. Ne convine la tribunal! Să-i transmit ceva?“, îl întrebă avocatul. „Spuneți-i să nu mă mai aștepte.“ „Așa o prostie să-i spui dumneata!“, i-o reteză Nachtigal. Gigi mai trase o dată din țigară. O ținea cu vîrful unghiilor, dar tot se fripse. O lăsă să pice în cutia de conservă.

Nachtigal zîmbi: „Anchetatorul dumitale a fost mutat de la Constanța; l-au trimis să convingă țăranii din Moldova să-și dea pămîntul“. Gigi se gîndi satisfăcut că pantofii lui Popazu, talpă groasă și tocuri înalte, nu se potriveau cu drumurile de țară. „E o muncă de răspundere, nu?“, deși nu i se părea. Avocatul avea aceeași impresie. „Din Moldova îi va fi mai greu să urmărească dosarul dumitale.“ Nachtigal era într-o dispoziție sarcastică. „Procurorul din cazul nostru n-a mai găsit probe să ne combată. Am auzit că i-a confiscat radioul socrului dumitale.“ „Un bou!“, pufni Gigi. „Bou, nebou, tot are putere! Preferi unul mai inteligent?“, îl întrebă avocatul. „Nu-i vorba de asta, domnule Nachtigal. E umilitor, asta vreau să spun.“ „Noul judecător e tînăr. Îl cunosc: ambițios, domnule inginer. Cu el avem de luptat, nu cu procurorul.“ Avocatul i se părea nesigur și cam obosit. Semn rău! Dacă nu cumva băuse cu o seară înainte. Ar fi fost un semn și mai rău.

Gigi vru să-l întrebe ce tactică avea de gînd să adopte. Se răzgîndi. Ce rost ar fi avut?! Nu se aștepta la nimic bun de pe urma recursului. De ce n-ar fi fost și acum tot o mascaradă, ca prima dată? Bani pierduți!

Avocatul îl anunță că de data asta va fi public în sală. Îi spuse să nu se emoționeze, dar să încerce să pară cît mai emoționat. Îi dădu două pachete de țigări și-l sfătui să nu facă vreun gest necugetat cînd îl vor duce la tribunal. Gardianul cu ochi apoși îi puse cătușe la mîini și-l duse pînă la ușa din capătul îndepărtat al coridorului. Afară, un GAZ și doi milițieni înarmați care îi luară țigările, să le țină, după ce îl suiră în mașină. Gigi se întrebă dacă avea să-și mai găsească pufoaica în celulă. O lăsase pe pat. Sub saltea îl aștepta o cruciuliță neterminată.

*

Sala era de două ori mai mare decît prima, avea și o boxă păzită de un milițian. Ai lui așteptau pe băncile din primele rînduri. Tanți avea copilul în brațe. Maicăi Lili îi crescuse părul. Nu trecuse pe la coafor. Veniseră și Mircea Stoian și mătușa Caliopi, chiar și Sisica – slabă, îmbrăcată în negru. Mai în spate, aceiași martori ca data trecută. Nelu Aflat, Titi Cojoacă și ceilalți zece. Tanți se întorcea des cu fața la ei. Numai de nu le-ar fi zis ceva, s-o evacueze judecătorul din sală!

Nachtigal își îmbrăcă roba, ajutat de asistentul lui, și îi dădu bună ziua procurorului, care nu-i răspunse. „Ai pățit ceva, colega?“, se interesă avocatul. Procurorul îl ignoră din nou. Gigi se gîndi că era ieftin trucul avocatului, care îl aștepta pe judecător stînd în picioare, ca să nu trebuiască să se ridice. Judecătorul i se părea tînăr avocatului, nu și lui. Ca să-l vadă mai bine, își apropie pleoapele. Avea pe la patruzeci de ani.

Cu întrebările lui, Nachtigal îi făcu pe martorii acuzării să se încurce, mai ales pe Titi, care-i spuse de două ori că nu-și mai aduce bine aminte unele amănunte. Avocatul îi atrase atenția că se contrazice singur. Și ce dacă se contrazicea? se întrebă Gigi. Nu se simțea deloc emoționat. Cînd procurorul își arătă proba, radioul domnului Fănică, se abținu să rîdă. Îi răspunse nepăsător la întrebări. Pînă și pledoaria avîntată a domnului Nachtigal i se păru caraghioasă pe alocuri. „Acest copil inocent, onorată instanță, va crește fără tată?“ Și îi ceruse achitarea!

Judecătorul îl întrebă, ca și celălalt, de ce își retrăgea mărturia și îi dădu același răspuns. Fusese torturat la anchetă. Însă, chiar dacă l-ar fi crezut, ar fi fost judecătorul prost să-i dea dreptate?!

Așa că în momentul cînd judecătorul spuse „neculpabil!“, Gigi se gîndi că în limbajul de tribunal *neculpabil* însemna cu totul altceva decît știa el. Însă avocatul se apropie de el și îl felicită, apoi îl luă de braț și-l duse în fața lui Tanți: „Doamnă, e al dumneavoastră!“. „Și-acum ce urmează?“, îl întrebă Gigi. „Mergem să-ți iei hainele de la închisoare!“ „Aș vrea să-mi iau și pufoaica!“, îi zise Gigi. Încă nu-i venea să creadă că scăpase.

166

Era îngrozitor de slab, plin de vînătăi și murdar. Tuns zero și fără ochelarii lui fumurii, parcă nu mai era el! Tanți se temea să se apropie de Gigi. Și, cînd i-a văzut palmele acoperite de bătături, nu i-a dat să țină copilul, ca să nu-i alunece din mîini. S-a dus împreună cu Gigi în baie și l-a spălat pe spinare. La Medgidia s-ar fi descurcat mai greu cu îmbăiatul acasă, în albie! Dar s-ar fi simțit mai în largul ei decît aici. Maica Lili ar fi vrut să-l spele ea pe Gigi. Cînd el îi zisese „Nu se poate!“, soacră-sa o trăsese deoparte și o învățase ce trebuia să facă, de parcă Tanți n-ar mai fi văzut o cadă de baie cu apă la robinet. Nici bureți de mare! O ascultase cît putuse de recunoscătoare. Dacă n-ar fi fost casele vîndute de Maica Lili, cine știe ce s-ar fi întîmplat cu Gigi!

Se cunoștea că Maica Lili fusese profesoară de gospodărie, totuși Tanți nu simțea nevoia să primească lecții de la ea. Cînd soacra ei vru să-i arate și cum să îmbrace băiatul, îi mulțumi, dar o anunță că nu era nevoie. „Sînt anumite secrete!“, încercă s-o dăscălească Maica Lili. „Cristian s-a învățat cu mine!“ Gigi adormise îmbrăcat de-a latul patului. Ieșise din închisoare îmbrăcat în hainele cu care plecase de acasă. Miroseau a

mucegai. Își găsise pufoaica, era pe pat, unde o lăsase – Gigi o dăruise unui coleg de celulă. Era încă bună. Și poate că aducea noroc. Mai zicea ceva și despre o cruciuliță de os pe care o făcuse el și despre privirile uimite ale gardienilor. Tanți presupuse că înțelesese greșit ce-i spunea Gigi: folosea cuvinte pe care ea nu le auzise niciodată. Și vocea i se schimbase. Era uscată și reținută, cu pauze lungi între cuvinte.

Camera de baie se aburise. Gigi se dezbrăcă întors cu spatele la ea și, cînd se așează în cadă, cu genunchii la gură, gemu. Apoi se întinse puțin cîte puțin și se scufundă în apă, cu fața în sus și cu ochii deschiși. Stătu mult așa, cu dinții strînși, de parcă nu mai voia să-și scoată capul la suprafață. Ea îi numără vînătăile, unele vechi, care se înnegriseră, altele violacee. Cele de pe burtă erau încă roșiatice. Optsprezece cu totul! Gigi se ridică brusc, expiră lung, se uită mirat la ea și întinse mîna după săpun. Tanți se așează pe marginea căzii. Nu știa ce să-i spună. El n-o întreba nimic. De cînd ieșise, Gigi vorbea puțin. Se săpuni repede pe cap. „La Codlea mi-a dat hainele înapoi un plutonier. Mi-a zis *la revedere*, îți dai seama? *La revedere*!“ „Ai și tu grijă!“, îi răspunse temătoare.

Pe polița de sticlă de sub oglindă, Tanți îi pusese un aparat de ras, lame și un pămătuf, toate noi. Le cumpărase de la o tutungerie din capătul străzii. Cele vechi rămăseseră la Medgidia, ca și hainele. Nici avocatul nu crezuse că Gigi avea să scape din închisoare! le spusese în mașină. Pledase el *nevinovat*, însă ce să zică?! Cînd justiția nu se mai face la tribunal, te poți aștepta la orice. Însă *neculpabil*, ce victorie! Înainte s-ar fi scris în ziare despre sentința asta… Domnul Nachtigal nu se aștepta să citească în ziua următoare în *Scînteia* o știre despre finalul procesului. „*Scînteia* scrie numai despre condamnări!“, își

amintise Gigi. „*Scînteia* scrie despre ce i se spune să scrie!“, îl contrazisese avocatul, care cunoștea pe cineva din conducerea ziarului. Eliberarea domnului inginer ascundea ceva, poate un tîlc. Avocatul nu-și dădea seama ce anume, deși se pricepea la asemenea raționamente. Îi ceruse părerea asistentului său, care tăcea la volan, atent la serpentine. Domnul Rudi îi răspunse că pledoaria fusese magistrală! „Îi doare în cot de pledoaria mea!“, se enervă avocatul. Poate că autoritățile îi dăduseră drumul *de probă* domnului Theodorescu.

167

În închisoare se obișnuise cu contururile imprecise și crezuse că așa o să vadă cîte zile va mai avea, dacă nu se mai îndulcea cîndva viața din pușcărie. Acum însă, ca neculpabil ce devenise, simțea nevoia de mai multă claritate, deși ochelarii nu-l ajutaseră să se ferească îndeajuns de Popazu, nici să se împrietenească cu Titi Cojoacă și cu Nelu Aflat. Iar inteligența pe care se bizuise îi trăsese și ea clapa! Cînd se gîndea la asta, își trecea cu palma pe țeastă. Simțea mai mult bătăturile decît țepii părului care nu se grăbea să crească. Erau și alții tunși zero, ca el. Pe cei pe care nu-i observa i-i semnala Tanți, înghiontindu-l ușor, în timp ce mergea cu el la braț. Era fericită! Gigi nu înțelegea de unde-i venea lui Tanți fericirea de a merge pe stradă cu un bărbat despre care și copiii își dădeau seama că ieșise din închisoare, chiar dacă îi fusese dor de el. „Fiindcă ți-au dat drumul!“ Ca s-o mai domolească, Gigi îi spuse că pe fruntea lui nu scria că stătuse nevinovat în pușcărie. Se

cunoștea doar că făcuse închisoare. După părerea lui Tanți, se cunoștea că fusese eliberat!

Gigi se uita din cînd în cînd înapoi, după sfatul avocatului, să fie atent dacă e urmărit și cu cine vorbește, ceea ce îl convinse că avea nevoie de ochelari. Chiar dacă vedea bine, Tanți era dezorientată pe străzile Bucureștiului. Iar consolarea Ricăi, că o să se obișnuiască, draga de ea, era mai degrabă răutăcioasă decît încurajatoare. Cînd Gigi îi ceru să înceteze cu chestiile astea – Tanți nu era de față –, Rica îi spuse cu zîmbetul ei din adolescență, cînd se înțepau unul pe celălalt, că de fapt pe el voia să-l încurajeze. Părea o glumă, atît cît se pricepea Rica la așa ceva. Lui Gigi nu-i veni să rîdă. O rugă să-l lase neîncurajat!

Vechea firmă a doctorului Oscar Mendelson dispăruse. Nu și cabinetul lui de la parterul blocului de pe Splai. Doctorului îi luase locul un tip tînăr, cu accent ardelenesc. Domnul Mendelson îi prescrisese prima rețetă de ochelari cînd Gigi avea 15 ani și își dăduse singur seama că nu vedea bine. Atelierul de ochelari era ușă în ușă cu cabinetul doctorului. Meseriașii erau verii domnului Mendelson, mai tineri decît el. El îi învățase să polizeze lentilele cu răbdare pînă le potriveau în ramele de baga sau în cele de metal, unde treaba era mai migăloasă. Dispăruseră și verii oculistului care învățaseră să repare și bijuterii. Emigraseră toți, îi spuse oculistul cel nou după ce se uită cam mult la țeasta lui și-l întrebă: „Ați avut necazuri?“. Apoi îi spuse să se așeze pe vechiul scaun din lemn masiv, care semăna cu un tron, și să se uite la tabelul cu litere din ce în ce mai mici, în timp ce îi punea în rama de ochelari pentru consultații lentile rotunde pe care le scotea din cutia neagră de lemn cu monograma *O.M.* Gigi îi spuse ce dioptrii avea la ultima pereche de ochelari, ca să nu mai tot caute lentile în cutie. Nu

vedea bine nici prin astea. De-abia după încă trei încercări literele de pe ultimele două rînduri ieșiră din ceață. Avea cu o dioptrie mai mult, îl anunță doctorul. „Numai atît?“ Se aștepta la mai rău.

Cînd trecură în atelier, Gigi, cu rețeta în mînă, o lăsă pe Tanți să-i aleagă rama. Nu erau decît cinci modele. Lui nu-i plăcea nici unul. „Asta e singura prăvălie cu ochelari din București?“, îl întrebă ea pe meșter, care purta un halat alb de doctor. „Ce avem noi au toți, doamnă!“ Tanți îi arătă în silă o ramă, cu degetul mic. Gigi și-o puse pe nas și zise că e bună, fără să se uite în oglinda de pe perete. Adică nu era nici largă, să-i alunece pe nas, nici strîmtă, să-i facă urme pe tîmple. Și cel puțin se potrivea la culoare cu lentilele fumurii.

168

Gigi își puse pălăria cenușie de fetru cînd se duseră la Medgidia. Copilul rămase la București, în grija Maicăi Lili. Tanți nu era pregătită să se mute la București. Mai avea atîtea de făcut acasă! De cînd își luase ochelari, Gigi vorbea mai mult, aproape ca înainte, dar nu-și recăpătase răbdarea discuțiilor cu ea despre acest subiect. Acum îi spuse că pentru el Medgidia era un capitol încheiat. Pălăria era un hatîr pe care i-l făcea lui Tanți, în schimbul promisiunii ei că termină în trei zile tot ce avea de făcut la Medgidia. Chiar dacă îl făcea să se gîndească la tichia de deținut, obligatorie, pălăria nu era același lucru. Aici, Tanți avea dreptate: „Deținuții nu poartă pălărie!“.

În tren era cald. Gigi, transpirat, își puse pălăria mai pe ceafă, să nu-i alunece pe ochi. După cîteva minute o atîrnă de

cîrligul pentru haine de lîngă oglindă. Evită să se privească: nu-i plăcea cum arată tuns chilug.

Domnul Fănică îi întîmpină cu o gustare. Brînză cu roșii. Mîncară pe fugă. Apoi, Gigi se duse la IMUM și Tanți la magazin, cu demisia în poșetă.

Se opri la dugheana domnului Tefik, să-i spună bună ziua. Doctorul ieși din dugheană și-l strînse în brațe. Se încurca în cuvinte de emoție: „Sănătos la domnul inginer și la Tanțim!“. Gigi își scoase ceremonios pălăria. „Pezevenghi chinuit la tine!“, se supără domnul Tefik văzîndu-i chelia. Doctorul părea la curent cu procesul lui. Gigi avea țigări, dar cumpără și de la Tefik un pachet. „Pușcărie, nu fumat, nu mîncat?!“ Gigi își dădu pălăria pe ceafă și zise „Da“.

Portarul de la IMUM se făcu că nu-l cunoaște. Îl lăsă înăuntru de-abia după ce dădu telefon la conducere. Cînd ajunse în curte, Gigi se uită mai întîi la clădirea laboratorului. Era proaspăt zugrăvită. Parcul de mașini se îmbogățise cu două camioane – poate chiar cele pe care le ceruse el de la minister. O luă la dreapta, către clădirea cu birouri. Cînd intră la cadre, își scoase pălăria. O funcționară brunetă pe care o știa doar din vedere strigă „S-a întors domnul Theodorescu!“ și se ridică de pe scaun. Gigi spuse un „bună ziua“ general și un „sărut-mîna“ special pentru funcționara brunetă și se apropie de biroul tovarășei Cati. O deranja pentru cartea de muncă. Parcă mai grasă decît și-o amintea, tovarășa Cati nu-l invită să ia loc. Se ridică de pe scaun și căută prin mai multe sertare ale fișetului cu cărți de muncă pînă dădu de a lui. O răsfoi și dădu din cap satisfăcută: era închisă! Tovarășa Cati îi ceru să semneze într-un catastif pe care-l scosese din sertarul cel mai de sus al fișetului. Apoi îi puse cartea de muncă pe birou și-i spuse că putea s-o ia.

Gigi o răsfoi și el, după ce-și așeză pălăria pe cap. Fusese concediat pentru „absențe nemotivate“ încă de pe cînd îl ancheta Popazu la Constanța. La plecare spuse doar un „la revedere“ pentru toți, ca să nu-i facă vreun rău funcționarei dacă i-ar mai fi zis o dată sărut-mîna.

La casierie se duse într-o doară să-și ia lichidarea. Domnul Costea îi spuse că nu putea să-l servească. Îi depusese de doi ani banii în bancă. Dacă nu sînt revendicați într-un an, îi ia statul. Gigi nu-l întrebă dacă se fac excepții în situații speciale. Era convins că, în situația lui, nu.

Ușa din față a laboratorului era încuiată. Probabil că la ordinul lui Titi Cojoacă. Îl anunțase conducerea de venirea lui? Gigi nu-și dorea să-l vadă pe Titi, dar nici să-și ia la revedere de la ceilalți, din cauza lui?! I se păru umilitor să apese pe butonul soneriei. Se răsuci pe călcîie și ieși din curte. Nu se grăbi. Un val de praf îl făcu să tușească.

Traversă strada și o luă pe celălalt trotuar. Se opri cîteva clipe în locul unde fusese parcată Pobeda cenușie. Mai mult de un minut stătu acolo unde îl arestaseră fotograful și Săndel. Gigi închise ochii și deodată aerul își schimbă mirosul și se răci, ca în dimineața aceea. Ce tîmpenie! Se înnorase și se pornise vîntul. Se grăbi să nu-l prindă ploaia.

Cînd ajunse la numărul 9, auzi sirena personalului de la Tulcea. Mai era o oră și la IMUM se termina schimbul unu. Domnul Fănică îl aștepta pe sală, cu vinul și cu două sifoane în frapiera în care, în loc de gheață, turnase apă rece din puț.

169

Membră de partid cu conștiința înaintată, care ținea la capul patului cursul scurt al părinților materialismului, frații Marx și Engels, responsabila magazinului se bătu totuși cu palma peste gură cînd Tanți îi spuse că Gigi fusese eliberat! Și, cînd îi luă hîrtia cu demisia, îi spuse: „Duceți-vă, fată, unde-oți vedea cu ochii, că aici ați tras destule!“. Și responsabila avusese de tras fiindcă n-o dăduse afară pe Tanți. Dacă n-ar fi avut o rudă sus-pusă, la București, care-i ținea spatele, cu tot regretul, ce să mai vorbim… Bine că se terminase! Responsabila era sigură că n-o să mai găsească o casieră competentă ca ea. Cît stătuse ea la București, îi ținuse locul. Meserie grea! La plecare, Tanți se pupă cu fetele – Cristian era bine, cu soacra! – și le promise că le va scrie. Știa că nu se va ține de cuvînt, dar ce era să le zică?

Unchiul Haikis aflase vestea cea bună de la avocatul Nachtigal. Îi dăduse Alfons telefon și-i spusese „Victorie de sus pînă jos!“. Cînd o văzu pe Tanți prin fereastra cafenelei, sări de pe scaun și ieși în fugă pe trotuar, s-o îmbrățișeze. Deși era indiferent religios, unchiul acceptă cu entuziasm că exista totuși un Dumnezeu în ceruri! Și se bucură că Tanți nu uitase că el le făcuse legătura cu domnul avocat.

Milițianul Popescu, care nu-i mai dădea bună ziua de cînd auzise că Gigi fusese condamnat pe viață la muncă silnică, se uită la ea neîncrezător și își dădu cu bastonul peste carîmbul unei cizme. După care suflă încruntat în fluierul cu care făcea ordine pe stradă și zise un „Circulați!“ aferat către cei cîțiva trecători care se deplasau disciplinat pe trotuar.

Tanți se îndreptă către dispensar. Doamna Lea mai avea pacienți. Tanți intră nepăsătoare în cabinet. Doctorița știa de la

unchiul Jakob cum se terminase procesul. Își lăsă pacientul și o îmbrățișă tăcută, apoi o rugă să plece, ca să n-o apuce plînsul. Prietenul ei, maiorul, mai avea de stat în pușcărie.

La biserică, părintele Picioruș îi zise să fie pregătită și de alte încercări. „Ce să ne mai facă?“, se miră Tanți. „Știu eu? Răutăți!“ Părintele nu credea în ghinion, însă și el era de părere că făceau bine cu plecarea din Medgidia. Tanți îi spuse că parcă ar mai fi stat aici, dacă se liniștiseră lucrurile și dreptatea, ca uleiul… „Nu m-aș bizui pe uleiul dreptății!“, o întrerupse preotul. Încercata lui fiică se putea lipsi de mulțumirea nesigură de a le arăta localnicilor că se făcuse dreptate. O așteptau treburi mai importante de săvîrșit. O întrebă cît mai avea de gînd să-și țină copilul nebotezat. „Mai stăm, să-i crească părul lui Gigi!“ Preotul încuviință – nu-i bine să legi amintirea vie a unei nenorociri de botezul copilului.

Acasă, tăticul și Gigi discutau tot despre botez. Tăticul era pregătit, cu porcul, cu găinile, cu făina de cozonaci – vinul și țuica nu le cumpărase, dar primise răspuns de la oamenii lui de încredere. Să fi fost un semn că-i găsise vorbind despre botez? Ori Gigi nu voia să-i povestească nici lui despre ce pățise la închisoare? Tanți se duse în camera lor și începu să aranjeze hainele în geamantane.

Seara, Gigi îi dărui lui Tudorică planșeta de desen și rigla de calcul, să le aibă la liceu. Puse pe foc cîteva proiecte neterminate și, amețit de vin, se întinse îmbrăcat în pat, ca niciodată. La București, Gigi îi spusese că, dacă strigă prin somn, să-l trezească. Așa că-l trezi speriată. Se uită înspăimîntat la ea și strînse din dinți. Tăticul veni în cameră buimac, în cămașa de noapte și o liniști. „A visat urît!“ Și tăticul mai striga noaptea în somn.

Lui Gigi îi fugise somnul. Ieși în curte pînă la umblătoare, se întoarse în casă cît să se spele pe mîini și îi spuse că se duce să se plimbe. Tanți se îmbrăcă și ea. Gigi nu-și puse pălăria. O luară spre centru. Cîinii de prin curți lătrau – îl uitaseră pe Gigi. Chiar dacă pregătise bagajele, Tanți ar mai fi stat o zi în oraș, să iasă cu el la braț în centru și să intre seara amîndoi la 11 Iunie, să se așeze la o masă și să nu salute pe nimeni, deși bănuia că în soțul ei ar fi învins politețea și le-ar fi dat bună seara neisprăviților. Însă, dacă pe Gigi îl uitaseră și cîinii din vecini – care aveau o memorie mai bună decît oamenii –, își zise că ar fi fost pierdere de timp să mai întîrzie o zi în Medgidia.

170

Lui Gigi îi crescuse părul cît să se poată pieptăna. Domnul Nachtigal îl privea cu mîndrie și cu o admirație care aveau legătură mai mult cu persoana avocatului decît cu el. Mai precis, dacă lui îi crescuse părul, ăsta era meritul lui Nachtigal. Altfel ar fi fost tuns zero și acum, ca să nu facă păduchi în pușcărie. „Cînd o să-mi scriu memoriile – dacă o să fac vreodată prostia asta! –, o să povestesc cazul nostru!“, îi zise alene avocatul din fotoliul lui. Apoi se încruntă. Mai avea cîteva cazuri asemănătoare, care mergeau prost. Se judecau în București, unde știa mai bine cum se învîrteau dosarele la tribunale, dar avocatului începuse să-i pară rău că le acceptase. Procesele se mai și pierd, el însă știa să cîștige ceva pentru clienții lui și atunci cînd judecătorii îi ascultau pledoaria doar din politețe, fiindcă veneau cu sentința în buzunar. „Sînt de colo cîțiva ani de libertate?!“ Nu erau, îi ținu Gigi isonul.

Ipoteza optimistă a domnului Nachtigal, că după procesul domnului inginer nevinovații aveau să fie declarați nevinovați la tribunal, se dovedise inexactă. „E stupid să fii optimist pe vremurile astea!“, se pronunță avocatul și se uită întrebător la el. Gigi voia să ceară despăgubiri pentru cei doi ani și patru luni cît stătuse în închisoare neculpabil. Domnul inginer intenționa să dea statul în judecată? se minună avocatul și își strigă asistentul, deși domnul Rudi era și el în încăpere, în spatele unui birouaș cu hîrtii. „Vreau să-mi cer drepturile!“, spuse Gigi. Ce mare lucru era să fie despăgubit? „Dumneata vrei dreptate!“, remarcă avocatul. „Nu-ți ajunge că ești liber?“ Lui Gigi i se părea logic și de bun-simț că, dacă era liber fiindcă fusese găsit neculpabil, trebuia să primească despăgubiri. „Domnule Theodorescu, aici nu mă mai bag!“ Și-l sfătuia și pe el să se astîmpere: „Cu statul ăsta nu te pui! Doamna Theodorescu ce v-a zis?“. Nu-i zisese nimic! N-o anunțase ce avea de gînd, recunoscu Gigi.

Ceea ce nu-i spusese domnului avocat era că încercase să se angajeze aici, în București, la o fabrică de vopsele și nu fusese primit, deși la poartă atîrna un anunț că aveau nevoie de chimiști. Domnul Nachtigal îl sfătui să mai încerce, dar să nu mai spună că fusese eliberat din închisoare, chiar dacă era neculpabil. Gigi n-ar fi spus, însă la fabrica de vopsele unul de la cadre căruia îi dăduse cartea de muncă îl întrebase ce făcuse doi ani și jumătate. „Domnii de la cadre sînt la fel de curioși ca Securitatea“, comentă avocatul. „Dumneata ești inventator, nu? Le spui că ai stat acasă și ai inventat ceva; știi dumneata mai bine. Sau nu, le spui că ai fost ocupat cu altceva.“

Cînd se sui în tramvai, la clasa a doua, Gigi se întrebă dacă n-ar fi fost bine s-o lase pe Tanți să-și caute și ea un serviciu, chiar

dacă îi spusese că el nu concepe ca soția lui să mai lucreze, cînd are un copil. Îi scăpă un „Nu!“ apăsat, de își întoarseră ceilalți călători capul spre el. Se dădu jos din tramvai cu o stație mai devreme. Își aprinse o țigară și o fumă mergînd, să-i mai treacă nervii.

Cu două zile în urmă, Maica Lili și Tanți se duseseră cu băiatul la biserica de pe Calea Rahovei pe care o ridicase unchiul Tăsel cînd era primar, mai mult din banii lui decît din fondurile primăriei. Maica Lili îi arătase lui Tanți pisania din biserică în care scria „Acest sfînt lăcaș a fost înălțat pe cheltuiala primăriei de verde și a domnului primar Grigore T. Ionescu“. Parohului îi spusese că băiatul era nepotul ctitorului Tăsel, ceea ce îl făcuse pe popă să se întunece la față. Și, cînd le întrebase popa cum de era nebotezat un copil atît de mare, Tanți îi spusese că tatăl fusese ținut nevinovat doi ani în închisoare. Parohul își trecuse degetele prin barbă, păcătosul, și îi zisese Maicăi Lili să se ducă la altă biserică, dacă se grăbea, fiindcă el trebuia mai întîi să se sfătuiască cu părintele patriarh asupra acestui botez. Maica Lili îi răspunsese că are răbdare. Cam cîte zile ar fi avut de așteptat? Popa nu știa cînd îl primește înalt preafericitul în audiență; poate zile, poate săptămîni... Acasă, Tanți adusese vorba despre popa Picioruș, care n-ar fi făcut asemenea mofturi. Gigi n-ar fi avut nimic împotriva părintelui, însă nu mai voia să calce prin Medgidia. Și nu voia să mai audă nici despre popa din biserica unchiului Tăsel.

171

„Te lepezi de Satana?“, întrebă preotul pentru a treia oară. „Mă lepăd de Satana!“, răspunse Rica obosită de cînd ținea copilul în brațe. Părintele Moraru se mirase și el că părinții și nașii ținuseră copilul nebotezat atîta vreme, dar știa de ciudățenii și mai mari, încît se uitase la certificatul de naștere al lui Cristian fără să mai pună întrebări, apoi luase băiatul în brațe, ca să știe la ce să se aștepte cînd avea să-l afunde în cristelniță.

Biserica Mătăsari era mai mică decît cea din Medgidia, își zise Tanți. Popa era scund, dar vînjos și Cristian nu începu să plîngă atunci cînd i-l dădu. Părintele își trase capul înapoi, să nu-l apuce băiatul de barbă, și-i rosti numele, închizîndu-și ochii. În biserică era cald și afară senin. Lui Gigi îi venea ca turnat costumul de la nuntă, poate era un pic cam larg, dar nu se cunoștea. Tăticul se bărbierise bine și-i strălucea fața. Maica Lili părea mulțumită, ceea ce i se întîmpla tot mai rar și, cînd începuse slujba, Rica îi ceru zîmbind lui Mircea Stoian să-i facă o poză. Atît doar că erau puțini. De la Medgidia veniseră numai doctorița Lea și unchiul Jakob. Tanți se duse să-i mai mulțumească o dată Sfintei Fecioare că-l scăpase pe Gigi și îi șopti că se ținea de cuvînt, așa cum îi promisese. „Tu știi că n-am vrut să mă tîrguiesc cu tine!“, îi mai zise, tare, s-o audă și ceilalți.

După ce se încheie slujba, porniră pe jos acasă la Rica. O vilă cu gard de fier forjat acoperit cu iederă. În curte, tăticul și Stoian mai făcură un rînd de poze și se așezară la masă. Tanți crezuse că și vila asta era tot a Maicăi Lili și i-o dăduse Ricăi de zestre, dar nu – casa aparținuse unei rude a lui Stoian, parcă

bunicul lui, francezul, care o donase statului cu rugămintea să i se permită nepotului său să locuiască acolo cu chirie. Dacă vila ar fi fost mai în centru, ar fi pus careva ochii pe ea! Cel puțin așa bănuia Rica. Stoian era convins că așa s-ar fi întîmplat, dacă n-ar fi lucrat la minister. Dar prefera să n-aducă vorba despre asta. Ei locuiau la etaj, iar celălalt chiriaș, compozitorul, la parter, împreună cu soția lui și cu pianul cu coadă pe care-l adusese în sufragerie. Pianul stătea într-un colț, aproape de fereastra care dădea în curte. Rica ajunsese să urască muzica, orice fel de muzică, din cauza compozitorului, om civilizat, dar care, cînd își umplea partiturile cu note, își ajuta inspirația apăsînd pe clapele pianului. Iar noaptea, cînd isprăvea, își cînta fericit compoziția *da capo al fine*. Rica umbla prin casă cu urechile astupate cu vată, dar uneori își uita vata în urechi și cînd venea în vizită la Maica Lili.

Începură cu plăcinta machedonească presărată cu pudră de zahăr, făcută de Maica Lili cu o seară înainte. Asta ca să n-adoarmă copilul pînă ar fi venit rîndul plăcintei, la desert, și să nu se plictisească Florin, fiul Ricăi, pînă atunci. Asta era plăcinta norocului, în care soacra ei vîra un bănuț de aur, cocoșelul găurit pe care și-l desprinsese din salba de zestre. Acum, anunță Maica Lili, pusese trei cocoșei în aluat și tăie plăcinta cu mîna ei. Tot cu mîna ei, ajutată de cleștele pentru prăjituri, împărți feliile de plăcintă pe farfuriile din fața comesenilor.

Unul dintre bănuții de aur ajunse la Cristian, pe care-l ținea Tanți în brațe, iar ceilalți doi, la Gigi și la nepotul lor, Florin. Maica Lili recunoscu că îndruma norocul: „Nu mai rîde, Gigi!“, căci norocul trebuia ajutat, nu lăsat să ajungă pe capul cui nu-l merită! Tanți își zise că în definitiv Maica Lili avea dreptate,

chiar dacă în multe altele de-abia se abținea să n-o contrazică. Un coleg al lui Mircea Stoian făcuse o recomandare pentru Gigi la o fabrică de încălțăminte și nu-l mai respinsese nimeni de la cadre din cauza anilor lipsă din cartea lui de muncă.

Maica Lili luă bănuții înapoi și, după ce-i șterse cu un șervețel de hîrtie, și-i puse în geantă, pentru a avea cu ce să consulte norocul și de Paște. Îi plăcuse cînd Cristian îl strînsese în pumn pe al său și nu-i dăduse drumul pînă adormise.

Seara, cînd se întoarseră pe Calea Alexandriei, lui Tanți îi trecu fericirea. Maica Lili veni după ea în baie să vadă cum îl spăla pe Cristian și începu să-i dea sfaturi, pe un ton care nu admitea replică. Gigi nu vedea nimic rău în asta – cîte sfaturi îi dădea și lui! Așa era, dar, de cînd își găsise Gigi serviciu, Maica Lili îi dădea ei sfaturi cît pentru doi! Și avea o voce ascuțită și pătrunzătoare, de o lua durerea de cap.

172

Gigi fusese dat afară și de la serviciul ăsta! I se desființase postul. Vorba vine, cînd se dusese să-și ia lichidarea, la poartă reapăruse cartonul pe care scria „Angajăm inginer“. Aici rezistase patru luni, calculă Tanți, adică opt chenzine, încît începuse să creadă că nu-l mai urmărea ghinionul. La fabrica de încălțăminte fusese dat afară după două luni și cinci zile – cu toată recomandarea colegului din minister al lui Mircea Stoian. Omul de la cadre, care-l angajase fără să se uite în cartea lui de muncă, îl invitase la el în birou și îl anunțase că nu era un tovarăș demn de încredere, deși încă din prima lună Gigi făcuse

două inovații, pentru care fusese dat de exemplu și i se pusese poza la panoul de onoare.

Gigi îl întrebase pe cadrist ce însemna „demn de încredere“. Un tovarăș care nu-și ascunde trecutul în autobiografie! Gigi nu scrisese în autobiografie că făcuse închisoare – la sugestia lui Stoian, căruia i se părea logic ca o persoană neculpabilă să nu pomenească de cei doi ani și patru luni cît stătuse degeaba la pușcărie. La atelierul de reparat mașini de pe Aviatorilor, unde Gigi se angajase pe post de maistru, după trei luni de căutări, îl concediaseră după douăzeci și cinci de zile. Spusese în plină ședință că reparațiile întîrzie din cauză că se fură piese din motoarele mașinilor, ceea ce era o insultă gravă la adresa oamenilor muncii și o dovadă grăitoare că nu se integrase în colectiv. Nu-și mai găsise slujbă decît după o jumătate de an. Fusese respins cînd încercase să se angajeze ca simplu laborant la o fabrică de textile și ca electrician la Teatrul de estradă, pentru că indicațiile de la *Brațele de muncă* prevedeau că un inginer trebuie folosit ca inginer, nu sub pregătirea sa.

Maica Lili vînduse pe tăcute și casa de pe Rahova, fiindcă din pensia ei nu puteau trăi patru persoane, iar tăticul găsise cui să dea căruța și hamurile de piele și două butoaie mari de stejar, pe care le ținea în grajd. Cu banii ăștia tăticul plătise filodorma pentru garsoniera pe care le-o închiriase în blocul de pe Agricultori, după ce Tanți îi spusese că ajunsese la capătul răbdării cu Maica Lili. Gigi acceptase să se mute de acasă, deși numai de asta nu-i ardea. Însă blocul de pe Agricultori era la cinci minute de mers pe jos de vila Ricăi, încît i se părea o soluție rezonabilă. Tanți ar fi scăpat de sfaturile și nemulțumirile Maicăi Lili, iar el se putea întîlni cu sora lui și cu Maica ori de cîte ori voia, nu mai mult de atît. În lunile cît n-

avea serviciu, nici el nu scăpa de dăscăleala ei! Cînd mai venea și Rica – și venea des –, ea adăuga și regretele că Gigi se dusese la Medgidia, de unde i se trăgeau toate necazurile.

Pînă să-i dea banii de filodormă doamnei care locuia în garsoniera de pe Agricultori, tăticul se dusese de mai multe ori pe Popa Soare, să-i convingă pe chiriașii din apartamentul lui Tanți să se mute în altă parte. Toți trei îi rîseseră în nas. Domnul Teodorescu ar fi lăsat o locuință din centru, fie ea și *la comun*, dar cu centrală pe gaze și cu portăreasă, ca să se ducă, tot la comun, dracu' știe unde? Singura care avea răbdare să stea de vorbă cu el era doamna Emilia Băcanu, dactilografa divorțată. Ceilalți doi chiriași se închideau în camerele lor cînd îl vedeau și-i răspundeau prin ușă.

Dactilografa îi spusese lui tăticu', la ultima lor întrevedere, că în afară de avantajele materiale erau și alte aspecte imposibil de neglijat. Se obișnuiseră unii cu alții, ca niște persoane civilizate ce erau. Nu se certau dimineața pentru întîietatea la baie și își vorbeau politicos la bucătărie, lucru rar printre chiriași, care cel mai adesea sînt bădărani. Ea înțelegea punctul de vedere al domnului Teodorescu și filodorma era tentantă, însă n-avea rost să bată drumul pînă la București. Răspunsul era „nu“ și pentru că le-ar fi fost greu să se rupă din această comuniune.

În garsoniera de pe Agricultori, Tanți era fericită ca în primul lor an de căsătorie. Numai că, atunci cînd rămînea fără serviciu, Gigi își încheia căutările prin oraș cu lungi vizite la Rica. Ea avea ce să facă în casă, dar garsoniera era prea mică pentru energia ei – termina repede curățenia și gătitul îi lua tot mai puțin timp. Da, se ducea în parc cu Cristian, acasă îi citea povești, dar după ce băiatul adormea ieșea pe balcon și se

gîndea cu oarecare părere de rău la vocea neobosită a Maicăi Lili.

173

A condus-o la gară pe Tanți, el ducea bagajele, ea, copilul, poșeta și o plasă cu schimburi – băiatul mai făcea pipi pe el. Tanți nu s-ar fi dus la Medgidia, dar de-abia le ajunseseră banii pentru biletul de tren și, decît să se cațăre pe pereții garsonierei cît lipsea el de acasă, căutîndu-și serviciu și, seara, în vizită la Rica, mai bine acolo. În ultima vreme se luau la ceartă cînd se întorcea Gigi acasă, așa că vreo cîteva săptămîni la distanță unul de altul le-ar fi prins bine. Ar mai fi fost ceva, dar cum să-i spună asta? Cît stătuse în închisoare, se tot gîndise la ea. Acum, cînd Tanți era lîngă el, Gigi își aducea aminte de pușcărie noaptea, înainte să adoarmă. Totuși, striga mai rar prin somn.

Nu-i plăcea cînd Tanți îi povestea primele ei impresii despre el cînd fusese eliberat, tuns zero și fără ochelari. Părea neajutorat și avea o privire de copil rătăcit! Tanți pufnea în rîs cînd își aducea aminte cum își îmbrăcase el în ziua botezului costumul de la nuntă, de parcă n-ar fi fost al lui, și cum încerca să se pieptene cînd încă nu-i crescuse părul destul. Toate astea îi puneau noaptea virilitatea la încercare, ceea ce i se părea și mai umilitor decît ce-i spunea Tanți, fericită că era liber.

Gigi mergea mult pe jos, și ca să facă economie, dar și ca să scape de cîteva idei care-i dădeau tot mai des tîrcoale. Cea mai nesuferită dintre ele era că în libertate își ținea gura mai mult decît la pușcărie. La Medgidia se deprinsese să nu spună ce gîndește decît în fața celor în care avea încredere. Dar cît de

tîmpit fusese să aibă încredere în Titi Cojoacă și în Nelu Aflat! Sau să facă glume *interpretabile*, cu laboranții! Și cum se străduise prostește s-o ajute pe Tanți să-și învingă sila față de notabilitățile orașului, cînd ar fi trebuit să aibă încredere în instinctul ei că ăștia le puseseră gînd rău.

Aproape lipită de prima idee, și tot mai apăsătoare – că nu prea avea ce face cu libertatea. Să bată Bucureștiul la pas în căutare de serviciu? Și, cînd reușea să se angajeze undeva, să se întrebe cînd avea să fie dat afară? Nu se mai gîndea la invenții, deși avea timp s-o facă și-și cumpărase planșetă și hîrtie de calc, penițe și tuș pentru proiecte. Carnetul în care își nota ideile zăcea în sertarul mesei. Se uita tot mai dezgustat la servieta cea nouă, în care-și aduna lucrurile cînd era dat afară. Și, cînd fusese *invitat* prima oară la Securitate după ce ieșise din pușcărie – invitat pe dracu', pe cartea poștală pe care i-o adusese un soldat scria că prezența lui era obligatorie –, își adusese aminte de cuvintele avocatului, să fie atent! Mai întorcea din cînd în cînd capul pe stradă, dar, dacă îl urmărea cineva, se pricepea să treacă neobservat! Însă de ce l-ar mai fi urmărit, cînd puteau să-l cheme la ei ori de cîte ori aveau chef și să-l întrebe cu cine se întîlnea și ce discutase cu persoanele întîlnite. Întrebările îi aminteau de interogatoriile lui Popazu. I le pusese un căpitan care-l aștepta într-o încăpere aproape identică cu biroul piticului din sediul secret de la Constanța – harta României pe un perete, un fișet de metal, pînă și afișul cu securistul optimist, flancat de un muncitor și de un țăran. După ce primise a doua invitație, trei luni mai tîrziu, căpitanul îi spusese că ar fi fost mai simplu dacă el s-ar fi prezentat acolo sau în altă parte din cînd în cînd, cu declarația scrisă acasă, în liniște. Îi răspunsese că prefera invitațiile oficiale: „Doi colegi

de-ai dumneavoastră m-au ridicat neoficial de pe stradă, la Medgidia, și, cît am fost anchetat, nu s-a mai știut nimic de mine“. „A fost o greșeală, domnule Theodorescu!“ „Nu mi s-au prezentat scuze pentru greșeala aia!“, insistase Gigi. „Din rațiuni superioare, nu pentru că avem ceva împotriva dumneavoastră!“ La cea de-a treia invitație, căpitanul îi spusese că primise o informație neplăcută. Domnul inginer nu prezenta încredere la locul de muncă! Neînțelegerile astea se puteau rezolva dacă dumnealui ar fi devenit o persoană de încredere.

„Știți că alaltăieri pe soția dumneavoastră a prins-o ploaia cu copilul, în parcul Tolbuhin? N-avea umbrelă.“ „Mi-a spus ceva.“ De fapt, Tanți nu-i spusese nimic. Cînd s-a întors acasă, Gigi a întrebat-o cu cine vorbise alaltăieri, după ce se întorsese din parc. „Cu nimeni, de ce?“ „Te-ai întîlnit cu vreo cunoștință în parc?“ „Gigi, îți închipui că îmi dau întîlniri în parc cu băiatul de mînă?“ Nu-și închipuia nimic, dar ar fi putut să-și ia umbrela. Nu se certaseră, însă Tanți se dusese în bucătărie. Căpitanul ăsta era mai inteligent decît Popazu!

Cînd ieși din gară, Gigi luă tramvaiul pînă pe Calea Alexandriei, să-i mai ceară un împrumut Maicăi Lili. Ea i s-a plîns că se topiseră banii pe care-i luase pe casa de pe Plevnei. Nu putuse s-o refuze pe Sisi, care era și ea strîmtorată, o mai ajutase și pe Caliopi… Maica Lili îi dădu o sută de lei și se încruntă. Tanți ar fi trebuit să lase copilul la ea, nu să-l ducă la Medgidia! „N-a vrut să te deranjeze.“ „Gigi, pe tine te-o fi iubind. Pe noi Tanți nu ne iubește!“ „Că voi nu mai puteți după ea!“ Maica Lili se încruntă și mai mult, încît i se uniră sprîncenele. „Cu mine nu vorbești pe tonul ăsta!“ Apoi îi spuse să se așeze la masă. Nu-i era foame! Gigi ar fi vrut să rămînă la ea, ca să nu

mai risipească bani pe tramvaie. Se răzgîndi, deși acasă nu-l aștepta nimic de mîncare.

174

Tăticul o aștepta pe peron. Mai albise pe la tîmple – dar doar cîteva fire. În tren, Tanți plînsese puțin; se întorcea fără Gigi la Medgidia! Cînd porniră spre casă, se simți ușurată. Învățase să se descurce pe străzile Bucureștiului și nu se mai temea că se rătăcește în Piața Unirii ori prin centru. Schimba tramvaiele ceva mai liniștită, dar nu-și pierduse obiceiul de a se uita pe fereastră pentru a fi sigură că tramvaiul o ducea unde voia să ajungă. Se abținea să mai dea bună ziua necunoscuților, femei și bărbați, după ce Gigi o prevenise că în București bărbații interpretează anapoda politețea ei dacă o văd singură.

Strada era prăfuită, încît îl luă pe Cristian în brațe, deși ar fi vrut să remarce vecinii că băiatul știa să meargă. Îl îmbrăcase în costumul alb croșetat de ea. Tocmai acum se porni vîntul și ridică praful de pe caldarîm. Tanți se întoarse cu spatele la vînt, să nu i se prăfuiască băiatului costumul, dar uită să-i spună să închidă ochii. Cristian începu să se frece la ochi și să scîncească. Cu toate astea, Tanți recunoscu că aici se simțea mai acasă decît în Bucureștiul în care visase să se mute, deși în poșetă avea doar patru hîrtii de un leu.

Maică-sa ieși pe poartă și îi luă copilul din brațe. Cristian n-o împinse, cum mai făcea cu Maica Lili. Îi spuse „Ai basma!“ și se agăță de gîtul ei. „S-a făcut mare, Tanți!“, îi zise. Un fel de a spune că era cam greu. Îl duse să-i arate găinile. În camera ei, Tanți se duse la dulapul cu cărți și deschise șifonierul să-și

privească hainele. Se felicită că nu le dăruise vecinelor, cum îi trecuse prin cap la plecare. Probă o fustă, fericită că o încăpea din nou. Apoi își întoarse privirea după Gigi, să-i ceară părerea. Îi scăpă un „Da“ decepționat. Bine, cel puțin, că se tunsese scurt și nu trebuia să meargă la coafor! Se duse să se uite la masa pe care îl născuse pe Cristian și deodată găsi ce să facă. Trebuia să se ducă cu băiatul la dispensar să i-l arate doamnei Lea! Poate și unchiului Jakob! Se apropie de fereastră și ridică ochii spre cer. Cei cîțiva nori albicioși n-aveau nimic amenințător. Tanți așteptă să se oprească vîntul. Își luă totuși umbrela. Ca să n-o mai irite gîndul la cei patru lei, lăsă poșeta pe masă, după ce vîrî în buzunarul rochiei batista și cîteva șervețele pentru Cristian.

Vru să-și pună basmaua, dar se gîndi că n-avea nevoie. Ajungea că ieșea cu băiatul pe stradă. Ieși cu el pe poartă. Ar fi fost cu totul altceva dacă venea și Gigi! Băiatul se opri să se uite după trenul care pleca din gară spre București. Sau spre Tulcea? Nu-și mai aducea aminte. Îl ținu de mînă pe Cristian pînă în dreptul gării, potrivindu-și mersul după pașii lui mici. Îi făcu semn cu mîna birjarului Memet, dar nu traversă să stea de vorbă cu el. I-ar fi fost rușine să-l refuze dacă Memet s-ar fi oferit s-o ducă în centru cu birja. „Uite caii!“, strigă Cristian. Bine că nu știa la ce folosește birja și că Memet se întorsese la moțăiala lui. Mai merseră cîțiva pași. Cristian se agăță de ea, să-l ia în brațe.

Cît își dorise, de fapt, să vină cu băiatul la Medgidia, cu toate că ura orașul la fel de mult cît ura și IMUM-ul și pe securistul pitic pe care-l văzuse o dată la Constanța, în restaurant, beat, pe tocurile lui înalte, caraghioase. De-abia după aceea le venea rîndul lui Titi Cojoacă și lui Nelu Aflat. Nu-i mai venea să-i

pălmuiască, nici să-i zgîrie pe față cu unghiile dacă i-ar fi întîlnit. I se făcuse silă de amîndoi, ca și de milițianul Popescu. Niște gioarse!

N-o mai scotea din sărite că Gigi se împrietenise cu cei doi colegi ai lui de la IMUM. Și ei îi fuseseră simpatici. Cînd el mergea la Constanța în ataș ul motocicletei lui Aflat, se simțea mîndră și mai importantă – prietenii lui Gigi erau doi intelectuali titrați!

Domnul Haikis avea treabă la Constanța, îi spuse responsabilul cafenelei, care i se lăudă că schimbase postavul mesei de biliard și-i arătă de la distanță o bilă lui Cristian. Băiatul se prinse de rochia ei și îi arătă bila cu degetul. Tanți îi spuse că nu-i frumos, așa că lăsă mîna jos și uită rușinat de bilă.

Doamna Lea i se păru neschimbată. I se mai voalase vocea – dar asta era de la țigări, nu conta. Doctorița îl cîntări și-l măsură pe Cristian, după ce-l lăsă să se joace cu stetoscopul, cît să-i cîștige încrederea. Ei îi propuse să meargă împreună duminică la plajă cu băiatul, *să-l vadă* soarele. Duminica asta se ducea la biserică, îi spuse. Chiar avea de gînd să se ducă. Voia să i-l arate pe Cristian părintelui Picioruș și să se roage la icoana Sfintei Fecioare. Doctorița știa de promisiunea pe care Tanți i-o făcuse Sfintei, dar, dacă Tanți se ducea devreme la biserică, puteau lua trenul de zece.

175

Poate că exagerase! Adică sigur exagerase! își zise cînd se întoarse cu fața în sus, în pat. Transpirase. Ninei i se liniștea treptat răsuflarea. În studenție era subțirică. Ultima oară cînd

se întîlniseră, la Medgidia, se mai împlinise și fața i se rotunjise. Acum, Gigi trebuia să facă eforturi ca să-și aducă aminte cum arăta Nina înainte. O întîlnise în centru, la Universitate, unde, dacă te duci de cîteva ori pe săptămînă, pe la prînz, te întîlnești cu toată lumea. Chiar și cu cei pe care n-ai avea chef să-i vezi. Nina nu făcea parte din această categorie. Dar ce dezamăgire! Se lățise în șolduri, avea brațele cărnoase și sînii ei cîndva mici se revărsau din cupele sutienului.

Ea îl recunoscuse. Se duseseră, ca în studenție, să bea o cafea la Union. Ninei i se asprise vocea și între sprîncene îi apăruse o cută verticală, de femeie care se încruntă des. Să fi fost alta, i-ar fi refuzat propunerea cu Unionul. Ninei însă putea să-i spună, ca în studenție, că stătea prost cu fondurile. Prin asta subînțelegea că voia să plătească „nemțește“. Cînd se culcase prima oară cu ea, se întîlniseră tot aici, în afară de cafea băuseră și vermut, vorbiseră despre examene și despre colegii de an, apoi luaseră tramvaiul pînă pe Calea Alexandriei. Pe atunci, Nina nu voia să se mărite, dar dorea *să afle*. Și nu cu orice prost! Nici cu vreunul la fel de nepriceput ca ea. „Ești la zi cu analizele?“, îl întrebase și, cînd el dăduse din cap că da, îl mai întrebase de ce purta lentile fumurii. „Ca să pară ochelari de soare!“, recunoscuse Gigi.

Nina alesese învățămîntul, după o scurtă experiență într-o fabrică, unde leafa era mai mare, dar bărbații miroseau a transpirație și femeile purtau chiloți vătuiți, să nu le tragă curentul din hală. Actualul ei terminase Construcțiile, dar se ocupa cu munca de partid, tot mai de sus, încît după doi ani de profesorat ea ajunsese directoarea liceului unde preda chimia. Și, dacă nu se întîmpla nimic neprevăzut – vreo mîncătorie căreia să-i cadă victimă Adrian, *actualul*! –, o aștepta

Inspectoratul Școlar. În loc să primească indicații prețioase de la vreo tută din inspectorat, o să fie ea una dintre tutele care dau indicații profesorilor! Cît se poate de prețioase! Relatarea lui fusese scurtă și lacunară. Inginerie la IMUM, se însurase („Cu fata aia din Medgidia?“, își amintise Nina. „Cu ea!“), venise copilul, un băiat – și mutarea la București, unde momentan își căuta de lucru. „Tu cu sarcasmele tale!“, comentase Nina. „Eu, cu sarcasmele mele“, rîsese Gigi. „Locuiți tot la Maica Lili? Mai e blănărie acolo, în față?“ Stăteau într-o garsonieră pe Agricultori, dar cojocăria era tot acolo.

Nina voia să-i vadă băiatul. Era cu Tanți la ai ei, o informase. „Măcar arată-mi unde stai. Gigi inventatorul!“ Îl nimerise în punctul slab cu „Gigi inventatorul!“.

Dar și în orgoliul lui de bărbat căruia Nina îi păstra o amintire la care el nici nu mai îndrăznea să se gîndească. N-avea nimic de mîncare acasă, însă, și dacă ar fi avut, Gigi nu se vedea în rolul gazdei care pune masa. Oricum, poate că Nina avea curiozități de profesoară. Dirigintele lui de la Mănăstirea Dealu se ducea în fiecare an să vadă cu ochii lui în ce *condițiuni* locuia în vacanță șoimul Gheorghe Vladimir Theodorescu, fiu de văduvă. Dirigintele făcea vizite acasă la toți ceilalți, chiar și la cei cu părinți bogați. Iar la el acasă sigur nu se așeza pe pat, ca Nina acum, care își scosese mai întîi rochia. Lui Gigi nu i se părea că o înșală pe Tanți dacă se culcă cu Nina. O scurtă vizită în trecut, nimic mai mult! Și fără să se teamă că i s-ar fi putut înmuia bărbăția, cum i se mai întîmpla cu Tanți. Cum n-avuseseră bani pentru un pat nou, îl adusese pe cel de la el din cameră, pe care Nina îl recunoscu.

Se ridică din pat și se uită la ea. Nu i se mai păru că exagerase. Nina stătea cu ochii închiși și, chiar dacă nu mai

semăna cu fata subțirică din studenție, Gigi și-o aminti pe Nina cea întinsă pe patul din camera de la etaj a fostului hotel Traian. Înainte de plecarea ei – Gigi își trăsese chiloții și-atît –, se sărutară, ea brusc nerăbdătoare să ajungă undeva, poate acasă, el, recunoscător. Odată cu excitarea din pat îi revenise și încrederea că avea să rezolve problema serviciului. După ce netezi cuvertura, se îmbrăcă, își luă servieta de pe hol și o așeză lîngă noptieră.

176

Pentru tăticul, un consiliu de familie însemna să-i anunțe pe ceilalți ce voia el să facă spre binele lor. Înaintea anunțului se plimba prin curtea mică și scărpina porcii pe spinare. Dacă ploua, se așeza pe bancheta de sub streașina bucătăriei și se uita în gol. „Tac-tu pune ceva la cale!“, îi zise maică-sa cînd îl văzu că intră în curtea mică și auzi cum grohăiau porcii. Tăticul nu spuse nimic după ce veni în casă. Își luă haina și traista de cumpărături și se duse la piață. Se întoarse după-amiază cu traista goală, dar însoțit de responsabilul cîrciumii 11 Iunie și de un trepăduș de-al ăstuia. Intrară în curtea mică.

Tanți îl învăța în curte pe Cristian să numere găinile. Băiatul ar fi vrut să prindă puii cloștilor și, ca să nu fugă de lîngă ea, îl luase în brațe. Îi arăta cîte o găină cu degetul, iar el rostea un număr. Tăticul ieși din curtea mică cu responsabilul, care dădea din cap. În urma lor, trepădușul, cu porcul Ionică legat de gît cu o sfoară. Ionică grohăia curios. Tăticul îi conduse pînă la poartă, unde îl mai scărpină nițel pe Ionică. Apoi îi mai urmări un timp cu privirea.

Pe sală le comunică ceea ce bănuiau amîndouă. Vînduse porcul. Tanți trebuia să ducă băiatul la mare și să-i dea untură de pește, dacă așa zisese doamna doctoriță. Maică-sa se uită la el cu admirație. Parcă știuse Fănică, de luase anul ăsta trei porci să-i crească. Totuși, se întunecă puțin la față – nu pe Ionică l-ar fi dat, că n-o întrebase și pe ea! Să-l fi vîndut pe Ghiță, că făcea gropi cu rîtul. „Ghiță face gropi!“, repetă Cristian de cîteva ori.

Mircea și Tudorică se duceau și ei la Constanța, dar sîmbăta, că duminica Tudorică avea meci. Era portar la echipa ceferiștilor din Medgidia și o mai rărise cu vizitele la frații Leța. Tăticul nu-i mai zicea nimic că juca fotbal, cu o condiție – să nu se înscrie la IMUM, orice ar fi. Chiar dacă el nu-i aștepta pe americani, Tudorică respinsese oferta celor de la IMUM, pînă să-i spună tăticul, deși la CFR primea doar o sută de lei pe lună.

Pe peronul gării, Cristian o întrebă pe doamna Lea unde îi era stetoscopul și nu stîlci cuvîntul. Doctorița îl mîngîie pe cap și-i dădu o bomboană de mentă. După ce mîncă bomboana, băiatul o întrebă din nou de stetoscop. Doamna Lea îi mai dădu o bomboană.

În înghesuiala din tren, Tanți și doamna Lea îl ținură cu schimbul în brațe pe Cristian. Iar în stația de autobuz aștepta atît de multă lume, încît porniră pe jos spre plajă. Lui Tanți i-ar fi plăcut la Trei papuci, dar era prea mult de mers pînă acolo. Se opriră pe terasa unei plăcintării unde se găsea și bragă. Băiatul ceru suc și o întrebă din nou pe doctoriță de stetoscop. Bomboanele se terminaseră.

Bărbații care întorceau capul după ele nu fluierau ca golanii din Medgidia. Asta poate și din pricină că doctorița îi privea ca pe niște obstacole care îi împiedicau privirile. Tanți n-ar fi avut nimic împotrivă să se lase privită de la distanță, totuși ce era în

mintea lor, cînd ea era cu băiatul de mînă și cu doamna Lea lîngă ea? De fapt, de una singură nu s-ar fi dus la plajă cînd Gigi umbla după serviciu. El nu se omora să meargă la mare. Era adeptul plimbărilor pe faleză. Își cumpărase un slip, dar mai mult ca să-i facă ei pe plac, fiindcă nu știa să înoate și nici n-avea de gînd să învețe. Gigi se plictisea să stea la soare, întins pe cearșaf. Însă poate că acum, de cînd ieșise, își schimbase părerile. Măcar că s-ar fi putut uita nestingherit la mare, fără să se gîndească la nimic. Firește că, dacă i-ar fi zis asta, Gigi ar fi contrazis-o. Cum să nu se gîndească la nimic? Și nimicul e ceva la care merită să te gîndești! Bine, atunci să nu se gîndească! Să se uite la Cristian, dacă nu-i plăcea marea. Doctorița îi spuse că și prietenul ei evita să meargă la mare. Scipion avea un neastîmpăr de cavalerist ajuns la infanterie, care visa și noaptea marșuri și contramarșuri, încît dădea din picioare în somn.

Își întinseseră cearșafurile aproape de apă. Lui Cristian îi plăcea marea. În apă îl țineau de cîte o mînă și-l ridicau cînd veneau valurile. Dar, cînd Tanți vru să-l învețe să înoate, începu să țipe. „Seamănă cu Gigi!“, îi spuse mulțumită doctoriței.

Cînd li se făcu foame, mîncară pe plajă brînză cu roșii, ouă răscoapte și pîinea albă pe care o cumpăraseră din Constanța, apoi înfășurară băiatul într-un cearșaf, să nu-l bată soarele.

La plecare, pe la ora patru, Lea îi zise că ar fi mai bine dacă în ziua următoare s-ar fi dus la Carmen Sylva, ca să nu mai aibă atîta de mers pînă la plajă. „Vasile Roaită!“, îi aminti Tanți, ironică. Ironia ei nimeri prost. „Scipion și Gigi au fost condamnați din cauza acestor Vasile Roaită!“, îi răspunse doctorița. Știa și ea atîta lucru, zise Tanți. „Vasile Roaită!“,

repetă Cristian, ceea ce o enervă. În schimb, doamna Lea începu să rîdă și-l ridică în brațe.

177

Mai de fiecare dată cînd vedea turnul geamiei, Tanți își amintea de cartea poștală pe care o primise domnul Fănică de la Istanbul. Pe fața cărții poștale era fotografia moscheii cu șapte minarete, Sfînta Sofia, care ajunsese muzeu din ordinul lui Kemal Mustafa, iar pe dos, scrisul cu litere ascuțite al imamului Hassan, înțeleptul. Imamul avea cu cine să joace table în Turcia, dar îi lipsea Medgidia, deși auzise ce se întîmpla mai nou în oraș.

Dorința ei de a vizita fosta catedrală care ajunsese și fostă moschee se mai stinsese, de parcă Istanbulul s-ar fi tot îndepărtat în ultimii ani. Gigi îi scria o dată pe săptămînă. Tanți îi trimitea o scrisoare de răspuns și încă una în care îi povestea ultimele noutăți despre Cristian și despre cunoscuții din oraș. Pînă acum, Tanți primise cinci scrisori de la Gigi și de cîteva zile nu se mai ducea cu doctorița la plajă. Ziua o ajuta pe maică-sa la gătit și seara, după ce adormea băiatul, stăteau amîndouă la ea în cameră și-și aminteau întîmplări de la restaurant. Le ocoleau pe cele care le-ar fi făcut să se ia la ceartă și, cum erau destule, aceste evocări se încheiau repede. Așa că doamna Virginia își întindea cărțile pe cuvertura patului, ca să afle ce urma să se mai petreacă la București.

O damă de ghindă îi dădea tîrcoale lui Gigi și el era înlăcrimat. De ghindă era Rica, îi spuse Tanți sceptică. „Pe ea am pus-o de tobă!“, zise doamna Virginia. Deși n-avea încredere

în ceea ce o anunțau cărțile pe maică-sa, Tanți intra în acest joc al ipotezelor, ca să nu se mai întrebe noaptea, de una singură, ce făcea Gigi. O vizita pe Rica, așa cum făcea și cînd ea era acasă, și cum să nu fie supărat, dacă nu-și găsea slujbă? Altceva o îngrijora. Nu-i prea mai era dor de el, de vreme ce nu se mai enerva cînd scrisorile lui întîrziau o zi, chiar două la poșta din Medgidia și uneori se cunoștea că fuseseră deschise. Iar în zilele cînd se ducea la Constanța fără Cristian, începuse s-o întrebe pe Lea, după ce trecuseră la *per tu*, dacă observa că se uitau bărbații după ele. Doctorița, care dădea consultații seara, după ce se întorcea de la Constanța, îi spunea că mai mult de jumătate dintre bărbații care veneau la dispensarul ei îi arătau organul betegit de boli venerice. Mai ales bărbații bine. Pe toți trebuia să-i întrebe cu cine se culcaseră. După aceea le invita la dispensar pe nefericitele de pe listă, și măritate, și nemăritate, să le ia sînge pentru analize. Făcea asta cît putea de discret, dar în Medgidia discreția – ce să mai vorbim! „De cînd s-au închis bordelurile și s-a dat drumul la avorturi, s-a umplut orașul de sifilitici“, mai zicea Lea.

Tanți a crezut că e de datoria ei să le povestească fetelor de la magazin ce aflase de la Lea. Ca să nu-i iasă vorbe doctoriței, a precizat că vorbise cu un doctor din Constanța. Fetele n-au întrebat-o de numele *acelui* doctor; i-au spus că asta nu era o noutate și că ele, cu programul de la Alimentară, n-aveau timp nici de bărbații lor. Responsabila a luat-o pe Tanți deoparte și a întrebat-o dacă al ei mai pățise ceva și la București. Părea îngrijorată și Tanți nu-și dădea seama de unde-i venea grija. „Păi, dacă ai venit și nu mai pleci înapoi, ce să zic?“ „Am primit ieri o scrisoare de la Gigi“, a liniștit-o. „Ați luat-o și voi pe urmele lui Nelu Aflat – el aici, nevastă-sa la București?“ Tanți n-

avea de gînd să-i spună că Gigi nu-și găsea serviciu și nici că stăteau prost cu banii. Așa că o întrebă pe responsabilă cum putea să-l compare pe Gigi cu licheaua de Aflat.

Totuși, cînd ajunse acasă, anunță că pleacă la București, chiar dacă Gigi n-avea slujbă. Domnul Fănică îi spuse că ar fi bine dacă ar lăsa băiatul la Medgidia. Tanți avu nevoie de o zi ca să accepte. Doamna Virginia îi spuse fericită că băiatului îi plăcea mai mult aici decît la București; alerga toată ziua prin curte! Tanți își luă o singură valiză și, cînd se sui în tren, îi zise domnului Fănică să nu uite să-i dea lui Cristian untura de pește. În poșetă avea cinci sute de lei, ceea ce o ajută să se simtă mai încrezătoare în timpul călătoriei. Ajunse pe Agricultori la ora 4. Gigi încă nu se întorsese acasă. În bucătărie nu era nimic de mîncare, așa că se duse la cumpărături. Nu mai avea timp de ciorbă. Și lui Gigi îi plăcea cel mai mult friptura de porc, cu piure de cartofi și salată de roșii. La ora șase, cînd piureul era gata și carnea presărată cu cimbru aștepta în tigaie, Gigi încă nu venise. Tanți mai așteptă o oră și se duse acasă la Rica. Se opri mai întîi la florăria din fața bisericii, de unde luă un buchet de trandafiri, florile care parcă îi plăceau cumnatei sale.

178

Deși Gigi crezuse că prima lor întîlnire, care se sfîrșise în pat, era și ultima, Nina îl mai vizitase de două ori, seara, pe neanunțate. A doua oară, proaspăt coafată. Părul îi mirosea a amoniac și a parfum Chanel. Ce combinație nefericită!

Nina îi spunea că se simțea bine cu el, se plictisise de îndatoririle ei maritale. Să te culci cu un bărbat cînd are el chef

și să simulezi că-ți place, ca să te lase mai repede să adormi – asta se cheamă legalizarea promiscuității!, era de părere Nina. Însă Gigi trebuia să admită că o femeie căsătorită e mai liberă decît una *ne*, care trebuie să se ferească la sfîrșit. Tocmai la sfîrșit!

Mirosul de amoniac al părului ei, urină de sinteză, îi amintea de laboratorul de la IMUM și, prin ricoșeu, că bătea degeaba la uși cu cererea de angajare în servietă. Nostalgia excitantă de la prima lor întîlnire se topise. Nina, cea de acum, nu-l interesa și, după ce-i asocie părul cu laboratorul, se temu că îi va dezamăgi așteptările, încît, cînd ajunseră la un *după aceea* satisfăcător, îi spuse că soția lui urma să se întoarcă în ziua următoare. „Chiar mîine?“, îl întrebase ironică. Nina rămăsese o fată inteligentă. Și cu simț practic: nu așteptă un răspuns. Îi spuse numărul ei de telefon, pentru altă dată.

Cînd rămase singur, se întrebă dacă în ziua următoare o să aibă noroc la fabrica de sticlă. Mirosul de amoniac din cameră nu-i dădea speranțe. Deschise toate ferestrele, să se facă curent.

Fabrica de sticlă era o făbricuță veche, dar în curs de extindere. Îl primi directorul, un tip lat în umeri, cu o mustață á la Stalin și cu obraji cărnoși. Părea cumsecade, dar mustața îi dădu de gîndit lui Gigi. Și Stalin părea un tip cumsecade. Gigi îi arătă adeverința de la facultate. Trecuse prin atîtea mîini adeverința, încît o vîrîse în țiplă. Pe director îl chema Săndulache, 20 de ani suflase la sticlă!, i se recomandă după ce-i dădu adeverința înapoi și-l întrebă dacă se pricepea la sticlărie. Se pricepea. „Păi, să mergem la secretară, să vă angajăm!“

Secretara, slabă și negricioasă, de vreo 50 de ani, avea niște ghete cu talpă groasă în picioare. În locul fișetului de metal era lîngă ea un dulăpior cît o noptieră. I-a strîns mîna bărbătește:

ea era Sabina! I-a luat cu gravitate cererea pregătită de acasă și i-a întins-o directorului s-o aprobe. Apoi a vîrît cererea în cartea lui de muncă și le-a vîrît într-un sertar. Directorul l-a dus în hală să se cunoască cu oamenii. Erau 16, înșirați pe două rînduri. Suflau în sticla topită – fiecare în dreptul cîte unui cuptor – prin niște țevi lungi pe care le învîrteau între degete și-i răspundeau la bună ziua dînd din cap, cu obrajii umflați ca trompetiștii. Biroul lui avea un perete de sticlă care dădea în hală. În cuier era un halat albastru de doc. Aparținuse maistrului de dinaintea lui, domnul Krauss, pe care-l călcase tramvaiul, îi spuse directorul. Lua locul mortului! comentă în gînd, binedispus.

Seara îi scrise lui Tanți, să-i anunțe vestea. După raportul de sănătate se răzgîndi. Era mai sigur să aștepte prima chenzină. Îi scrise doar că făcuse cerere la o fabrică de sticlă. Maica Lili îl stipendia în continuare. Micul dejun, prînzul și cina le lua pe toate odată, seara, la Rica. Urmau discuții la care uneori participa și Stoian.

Lui Gigi îi plăcea să vorbească cu Rica despre adolescența lor. Își luau vorba din gură ca în copilărie. Maica Lili mai intervenea cu amintirea cîte unei zile de naștere, cînd se strîngea toată familia la ei acasă.

Acum, Maica Lili le povestea cum ajunsese Tăsel, care era social-democrat, primarul sectorului de verde. Donase cîteva hectare, împărțite în parcele de casă, din partea lui de moștenire și-și anunțase candidatura. Maica Lili și Caliopi ar fi vrut să-i spună că înnebunise, dar au pus această operațiune politică pe seama bolii lui Tăsel, așa că ce rost ar fi avut să-i mai zică ceva? „Săracul Tăsel!“, spuse Rica. Gigi auzi în spate vocea lui Tanți: „Bună seara!“. Se întoarse neîncrezător spre ușă.

Tanți, bronzată și cu trandafiri în mînă! Se ridică s-o sărute. Cristian unde era? „La Medgidia!“, și-i dădu florile Ricăi. Iar Rica, în loc de mulțumesc, îi zise că n-ar fi trebuit să lase copilul acolo. „Măcar e sănătos?“, o întrebă și Maica Lili. „Nu, l-am lăsat bolnav ca să vin la București!“, se supără Tanți. Le spuse că-i părea rău că i-a deranjat și-l întrebă pe Gigi dacă vine acasă. „Ia-o înainte, că mai am ceva de vorbit“, îi spuse. Tanți nu trînti ușa sufrageriei, dar o lăsă deschisă.

„Sper că ești de acord cu mine că Tanți nu trebuia…“, zise Rica. O întrerupse: „Tu n-ar trebui! Ți se pare că e prea fericită?“. „O femeie casnică nu-și lasă copilul la părinți! Serviciul ei e copilul!“, ridică vocea Maica Lili. „Ție ți se pare că e nefericită? Ai văzut ce bronzată e!“, prinse Rica momentul. „Ce vreți? Să mă despart de ea! Mamă, nu mă despart de Tanți!“ „Gigi, ești…“ Rica se înecă. „Cum sunt?!“ „Nerecunoscător! Asta ești. Cu mama!“ Maica Lili ridică degetul arătător: „Rica, te rog!“. „De ce, mama?! Ca să aibă Gigi dreptate?“ Gigi își luă servieta de jos și le spuse „La revedere!“. Maica Lili: „Gigi, stai jos să te liniștești!“. Nici el nu trînti ușa, dar o închise.

179

Se așeză pe o bancă din curtea bisericii și își puse servieta pe genunchi. Bine că plecase. Ar fi avut atîtea să le mai spună, și Ricăi, și Maicăi Lili, lucruri neplăcute, că nu știa cu ce să înceapă. De cînd ieșise din pușcărie, amîndouă îi dădeau sfaturi și-i spuneau că se schimbase! Parcă nu mai era el! Cu Rica vorbea mai deschis, dar, ca să nu se ia la ceartă cu ea, n-o contrazicea. Iar ea, indiferent de la ce ar fi început, ajungea de

fiecare dată la greșeala lui capitală, că se dusese în provincie. Își ruinase cariera! Aruncase mărgăritare la porci cu invențiile lui! Nu-și dădea seama cît se provincializase! Și, orice ar zice, făcuse o mezalianță! Poate că Tanți îl iubea și nu se măritase cu el din interes, poate! Dar măcar acum Gigi ar fi trebuit să fie de acord cu ea că nu făcuse o alegere înțeleaptă!

Și, cum el tăcea, Rica îi spunea de ce făcuse o alegere greșită cu Tanți. Era frumoasă, nimic de zis, dar nu se ridica la nivelul lui. Pe Gigi îl scotea din sărite, mai mult decît discursurile Ricăi, că se ducea la ea să i le audă. Sora lui suferea după proprietățile pierdute ale familiei și le evoca pe rînd, începea cu pomii din curți, apoi încăperile și mobila din ele, pînă ajungea la țigla de pe case. Cel mai rău îi părea după curtea și casa de pe Calea Rahovei – pe care Gigi le ura! –, care ar fi trebuit să-i revină lui Florin, dacă nu s-ar fi întîmplat nenorocirea aia. Cînd Rica se apuca să-i povestească despre mese, șifoniere, dulapuri și paturi și noptiere și oglinzi, Gigi n-o mai asculta. Îi auzea vocea, cînd monotonă, cînd emoționată. Și, dacă Rica îl întreba „Tu auzi ce spun?“ cînd îl surprindea că se uită în gol, îi răspundea că o aude, nu surzise!

Rica își recăpătase aerul de soră mai mare care trebuia să-l dăscălească, după atîția ani în care Gigi îi spunea că avea alte preocupări, formula delicată cu care îi dădea de înțeles că nu-l interesau sfaturile ei. Rica ar fi fost bună de învățătoare, dacă nu cumva o imita pe Maica Lili, care nu uita nici acasă că era profesoară de gospodărie și de purtări alese. Dar și în acest caz Ricăi i se potrivea rolul de învățătoare pentru copiii grei de cap.

Dacă Maica Lili era și ea acolo, ceea ce se întîmpla mai rar decît i-ar fi plăcut lui Gigi, Rica se mai abținea. Nu îndrăznea să deschidă subiectul proprietăților familiei. Și nici să comenteze

prețurile caselor. Uneori tăceau așezați la masa din sufragerie, fiecare cu gîndurile sale. Maica Lili, încruntată, Rica așteptînd tot mai nerăbdătoare prilejul să zică ceva. Duminica mergea cu ele la biserică, Tanți, cu Cristian de mînă, nu stătea mult înăuntru. Băiatul începea să vorbească și, dacă ea nu-i răspundea sau îi spunea să tacă, scîncea enervant. Tanți ieșea cu el în curtea bisericii, unde erau și alte mame cu copii zgomotoși. Lui Gigi slujbele i se păreau înfiorător de lungi și își zicea că are tot dreptul să se plictisească după cîte cruciulițe fabricase în pușcărie.

Se săturase să le arate cît le era de recunoscător, așa cum aștepta Rica de fiecare dată cînd îl vedea. Obosise să-i tot spună Maicăi Lili că se simțea bine și că da, era atent la ce-i ieșea din gură de față cu alții. Începuseră să-i ajungă și stîngăciile lui Tanți, căreia ce-i venise de lăsase băiatul la Medgidia? Nu-i plăcea nici cum arăta bronzată, deși ce era să facă, dacă se dusese acolo? Nina, chiar dacă se îngrășase, avea pielea la fel cum i-o știa!

Întunericul din curtea bisericii și răcoarea nopții îi făceau bine. Atît de bine, încît trebui să mai recunoască ceva – nu mai suporta să tot fie dat afară de la serviciu și să fie refuzat de neisprăviți care de-abia știau să citească și, după ce se uitau în cartea lui de muncă, îi spuneau că nu aveau nevoie de serviciile lui.

Cînd ajunse acasă, își lăsă servieta pe hol, lîngă cuier, și se pregăti să-i spună lui Tanți că îi mergea de la acceptabil în sus la făbricuța de sticlă – dacă mai era supărată. Un prim semn bun – lumina era aprinsă și din bucătărie venea miros de friptură, deci lui Tanți îi trecuse supărarea. Dar în cameră nu era. Lumina din baie era stinsă și în bucătărie, pe masă, un bilet

scris cu creionul: „Plec la Medgidia. Mîncarea e în cuptor. Tanți“.

Gigi deschise ușa cuptorului. Așa era! O farfurie cu două fripturi și cu piure de cartofi lîngă ele. Coșul de gunoi era gol. Lipseau valizele, constată Gigi după ce se uită sub pat. Ar fi vrut să se ducă la Rica să-i spună că *reușise*. O făcuse pe Tanți să plece! Pentru sora lui însă, asta ar fi fost o veste bună. Apoi își zise că Tanți se dusese pînă la gară, ca să aibă de unde se întoarce, cam cum se oprise și el în curtea bisericii. Se întinse îmbrăcat de-a latul patului, ca să-și dea seama Tanți că o așteptase. De ce n-o luase frumos de braț cînd a văzut-o și să fi plecat acasă, cu tot cu buchetul de trandafiri? Dacă n-ar fi fost bronzată atît de tare!

180

Cînd Tanți se întoarse în toiul nopții acasă, își luă băiatul în brațe și le spuse că *scorpiile* îl acaparaseră pe Gigi și că nu mai are rost, dar nu zise ce nu mai avea rost, domnul Fănică, încă buimac de somn, o lăsă tăcut să se descarce. Îi zise Virginiei, în treacăt, să n-o mai întărîte și ea, cu damele ei din cărți. Stătură amîndoi cu ea pînă adormi și i-l luară pe Cristian din brațe și-l duseră să doarmă cu ei în pat. A doua zi însă, cînd Tanți le zise că nu se mai întoarce la București, o întrebă ce vorbă era asta. Se certase cu soacră-sa și voia să se despartă de Gigi? Cîte nu-i făcuse el Virginiei și uite că n-ajunseseră la divorț! „Ce te-aș mai fi lăsat, nouă mii de ani, cu curvele tale din deal!“, își aminti doamna Virginia. „Fă, tu ce vrei, să bage fata divorț?“ „Nuuu, s-o calce alea două în picioare și Gigi să nu le zică nimic!“ „Ai stat

tu între ei să auzi ce le-a zis?“ „Fănică, nu-mi spune. Eu l-am văzut pe Gigi; trage în partea lor!“ „Virginio, dacă Gigi nu-i scandalagiu ca tine înseamnă că nu le-a zis nimic?“ Tanți le zise liniștită că nu se gîndise la divorț. Dar situația era de așa natură că… Nu-l mai recunoștea pe Gigi!

Domnul Fănică se așează pe scaunul lui de pe sală, luă băiatul pe genunchi și-o invită și pe Tanți să ia loc, să se sfătuiască. Cînd vorbește stînd în picioare, omul mai spune și nevrute. Tanți n-avea de unde să știe prin cîte trecuse Gigi. Pe unii pușcăria îi înrăiește, pe alții îi face mai cumsecade. Mai sînt și unii care ies de acolo tociți sufletește. Dar, din cîte observase domnul Fănică și mai aflase de la cei cu care împărțise celula, pușcăria nu-i face buni pe cei ce se țin de ticăloșii și nici nu-i strică pe cei buni la suflet. Dar de schimbat îi schimbă pe toți, cel puțin pentru o vreme. Domnul Fănică s-ar fi mirat dacă Gigi ar fi ieșit la fel cum intrase.

Cît mai stătuseră de vorbă, cînd venise Gigi la Medgidia să-și ia lucrurile și apoi la București, la botezul băiatului, i se păruse mai neliniștit – cînd tăcut, cînd dornic să spună multe odată – și parcă mai nerăbdător. Și pe el îl luase nerăbdarea cînd ieșise a doua oară din închisoare – o vreme îi părea rău de fiecare minut pierdut, pînă s-a convins că nu-i mai rămăseseră multe de făcut aici, în oraș. Tanți observase și ea că Gigi era mai nerăbdător; dar numai cu ea. Cu Maica Lili și cu Rica de ce nu era așa? „Asta-i părerea ta. Pe ele le-ai întrebat ce zic?“ „Că-i mai spune Ricăi că vorbește mult? Așa e! Rica vorbește mult!“ Domnul Fănică își alese o scobitoare din solniță. „Tu stai să-i numeri vorbele?“ „Vorbele!“, repetă Cristian din brațele lui. „Scoate și tu, Virginio, băiatul pe-afară!“ Doamna Virginia luă copilul de mînă să-i arate puii pe bătătură. „Tanți, eu zic să pui

piciorul în prag!“, se pronunță Virginia din ușă. Domnul Fănică rupse scobitoarea între degete. „Nu te uita în gura ei!“, îi zise după ce-și auzi nevasta că cheamă găinile.

Dar, cînd rămaseră numai ei doi, domnul Fănică nu mai știu ce să-i spună lui Tanți. Cum o știa încăpățînată, era mulțumit că nu se gîndea la divorț. Însă și asta, că nu se mai întoarce la București, cum să i-o scoată din cap? Așa, cîteva zile, pînă îi trecea supărarea, mai bine că era aici. Dar după aia? Să se întoarcă spăsită la București n-ar fi dat bine. Și nici nu și-o putea închipui pe Tanți spăsită. S-o lungească pe-aici, nici atît. Ce să mai facă Tanți la Medgidia? Doar să dea el o fugă la București să stea de vorbă cu Gigi.

L-ar fi trimis pe Jakob, care era mai diplomat ca el, dar cum să-l amestece în treburile familiei? Și, oricum, Jakob, holtei, ce să-i spună lui Gigi – și din partea cui? Ca din partea lui Tanți în nici un caz. Să se ducă Jakob la București, chipurile cu de la el putere, și să-i spună lui Gigi că auzise nu știu ce, iarăși ar fi picat prost. Dar și el – ce să-i zică? Pînă acum nu se amestecase între ei doi. Să-i spună că el, ca tată, voia să știe ce are Gigi de gînd? Putea să-l ia de departe, de cînd venise Gigi s-o ceară pe Tanți de nevastă și de cînd stăteau ei doi de vorbă noaptea la un șpriț, dar pînă la urmă tot acolo ar fi ajuns, ce-avea de gînd ginerele lui? Despre asta ar fi meritat să-l întrebe pe Jakob; cum să-l ia pe Gigi? Să-l întrebe ce-are de gînd, dar nu cu vorbele astea. Sau să se ducă, pe ocolite, la cuscra și să-i zică să nu se mai lege de fata lui? Așa, mai bine ar fi vorbit la telefon cu Rica! Și ăsteia ce să-i zică, s-o placă pe Tanți?

Seara, domnul Fănică își vizită prietenul. Haikis aflase că Tanți plecase la București, dar nu și că se întorsese.

181

De cînd ieșise din închisoare, Gigi nu se mai trezea înainte de a începe deșteptătorul să sune. Totuși, uneori deschidea ochii pe întuneric, stătea așa pînă auzea țîrîitul ceasului și apăsa imediat pe buton. În schimb, se trezea Tanți. Lua băiatul din patul cu zăbrele de lemn – cadoul Ricăi la botez – și-l așeza între ei doi. Cristian dormea mai departe; rîdea prin somn. Dacă îl simțea lîngă el, Gigi îl punea înapoi în pătuțul cu zăbrele. Un copil de trei ani nu trebuie să mai doarmă în pat cu părinții. Știa asta de la Maica Lili, care le învăța pe elevele ei și cum se cresc copiii. Lui Gigi îi plăcea cînd Rica se juca de-a mama și copilul cu el, pe covor, dar fugea de ea cînd voia să-l adoarmă cu păpușile ei.

Acum se ridică din pat și se duse în baie. Adormise pe la patru dimineața, deși pe la miezul nopții începuse să ia în serios anunțul ei că pleacă la Medgidia. Dacă ar fi așteptat măcar pînă dimineața! Dar femeie singură într-un tren de noapte! Gigi simțea o amăreală în gură. Ce tîmpenie că stătuse în curtea bisericii să se calmeze! Nu-i trecuse prin minte că Tanți ar face una ca asta. Tocmai cînd el își găsise serviciu! Cît o dura și ăsta, dar deocamdată…! În biroul *lui* de la făbricuță găsise trei cărți despre sticlărie, dintre care două vechi, în nemțește. Le luase acasă să le citească – începuse cu cele nemțești. Aseară îi venise rîndul celei de-a treia, o traducere dintr-un savant sovietic. Ca să le citească pe primele două, nu mai stătuse la vorbă cu Rica după ce-i zisese „Sărut-mîna pentru masă!“. Savantul sovietic putea să mai aștepte, hotărîseră Maica Lili și Rica în locul lui.

Gigi vîrî cartea în servietă, deși nu-i ardea de lectură. O răsfoi în tramvai. Savantul sovietic povestea metodic ce scria în

cele două cărți nemțești, dar nu le pomenea nicăieri. Tramvaiul mergea atît de încet, încît Gigi își aminti că pînă la salariu mai erau patru zile lungi și că făbricuța nu avea cantină. Urma să aibă! i se lăudase directorul. De acest „urmează să“ erau pline și ziarele. Cînd plecă de la serviciu, nu mai trecu pe la Rica. Își cumpără o jumătate de pîine din care mîncă trei felii cu una dintre fripturile pe care i le lăsase Tanți în cuptor. Piureul nu se acrise. Îi scrise apoi lui Tanți, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Îi descrise făbricuța cît putu mai optimist și la sfîrșit îi promise că vine s-o ia de la Medgidia.

În dimineața următoare, la ora șase, sună cineva la ușă, tocmai cînd Gigi se pregătea să iasă din casă. Era soldatul cu o carte poștală și, lîngă el, cu mătura în mînă, tînăra portăreasă a blocului. Trecuseră trei luni de cînd soldatul îi adusese ultima invitație la Securitate. Gigi recunoscu scrisul căpitanului care-l tot chema pe la el.

Fabrica de sticlă n-avea securistul ei, se gîndi Gigi. Era prea mică, dar după extindere va apărea și un securist, încît căpitanul care voia să afle ce mai face poate că n-o să-l mai invite la discuții. Portăreasa, femeie încă tînără, se uita curioasă la el. O chema Ildikó și, după ce soldatul o luă pe scări în jos, îl întrebă unde e doamna. Asta era întrebarea pe care i-o punea de fiecare dată cînd îl vedea prin curtea blocului, în loc de bună ziua.

Cînd ajunse la fabrică, Gigi se gîndi să pună cartea poștală pe birou, la vedere. Prin peretele de sticlă prin care el vedea ce e în hală, și cei din hală se puteau uita la el pe birou. Și, chiar dacă aici nu era ca la Medgidia, unde securistul de la IMUM era la curent cu tot ce se întîmpla în oraș, nici Bucureștiul nu era atît de mare încît căpitanul care voia să știe ultimele lui noutăți

să nu afle de la alții și ce se întîmpla în făbricuța de sticlă. Și, cum pe ambele fețe ale cărții poștale fusese aplicată ștampila „secret“, dacă el o lăsa pe birou, nu s-ar fi găsit careva dornic să vadă ce era cu ea și să spună că inginerul cel nou primea cărți poștale de la Securitate? Și, dacă ar fi aflat căpitanul cum tratează el această relație *secretă*, n-ar fi fost ăsta un motiv să-l lase în pace? Dar dacă însă căpitanul ar fi pus mîna pe telefon și i-ar fi spus directorului că a angajat pe cineva care nu respectă Securitatea statului? Așa că păstră cartea poștală în buzunar, dar îi spuse directorului că avea nevoie de o învoire a doua zi, fiindcă fusese invitat la Securitate.

182

Jakob îl ascultă cu o gravitate care-l sperie pe domnul Fănică, cu toate că mai întîi băuse două pahare de rom, ca să-și dea drumul mai ușor la gură. Jakob nu-și terminase nici primul pahar. Cu știința lui de a pune lucrurile cap la cap, prietenul său își cam dăduse seama ce avea să-i spună și voia să-și păstreze mintea limpede. Comisionarul se lămurise încă de la nuntă că mama lui Gigi și soră-sa înghițiseră cu noduri această căsătorie. Dar, după ce trecuseră împreună cu Tanți prin mai bine de doi ani de așteptare și ea născuse băiatul, chiar dacă Gigi ar fi rămas toată viața în pușcărie, Haikis își închipuise că ele începuseră să vadă în *nepoata lui* o femeie de ispravă. Să zicem că fumurile lor de la început nu le trecuseră și le împiedicau să recunoască ce noroc avusese Gigi cu ea. „O comoară de fată, ca ea, și cu un pic de zestre, ce să-și dorească o soacră mai mult?“

Tanți procedase cum se cuvine, și cînd se mutase din casa soacrei sale, și acum, că le întorsese spatele. Dar să se întoarcă la Medgidia... Parcă nu făcuse bine. În noua lui îndeletnicire de comisionar avusese de-a face și cu divorțuri, nu numai cu căsătorii, care și așa erau mai puține. Ar mai fi fost și despărțirile fără proces, dintre care unele se terminau mai urît decît la tribunal.

„Cine a pomenit de divorț?“, îl întrerupse domnul Fănică. „E mai bine să te gîndești la divorț, ca să-l previi, decît să ajungi martor la proces!“, îi închise Jakob gura. El cunoscuse avocați care trăiau mai bine de pe urma divorțurilor decît prietenul său, Alfons, din cazuri penale grele. Poate că se înșela și bine ar fi fost, dar, dacă Tanți le spusese lui și Virginiei că nu mai avea rost – așa zisese, nu?! –, situația era pe muchie de cuțit. „Tanți nu vrea să se despartă de Gigi!“, începu să se supere domnul Fănică. Dar asta mai mult din cauză că pe Virginia, cu cărțile ei, o apucase cu divorțul încă de cînd venise Tanți la Medgidia cu băiatul, să stea pînă-și găsea Gigi serviciu. Îi zicea lui noaptea că era ceva necurat cu ginerele lor, dacă-și trimisese nevasta de acasă. Își găsise vreuna la București! Și-acuma, cînd se întorsese fata acasă, prinsese ocazia să-i zică și lui Tanți să se despartă, că Gigi nu ținea cu ea. „Poate că ține!“, bănui Haikis. „Și eu zic la fel, că-l știu pe Gigi!“ „Într-o familie e nevoie și de cîte o ceartă. Așa am auzit. Gîndește-te la tine și la Virginia de cîte ori...“ „Lasă-mă și cu ea. Să-mi spună de față cu Tanți că m-ar fi lăsat nouă mii de ani! Asta are ea în cap!“ „Virginia e mai repezită. N-o văd dornică de așa ceva, însă și la vîrsta noastră divorțează oamenii.“ „Mătușile ei de la Ada Kaleh au murit!“, îi spuse satisfăcut domnul Fănică. Și ca să n-o mai lungească despre

Virginia: „Mă gîndesc să mă duc la București, să-l întreb pe Gigi ce-are de gînd“.

Haikis se ridică de pe scaun: „Crezi că ar fi bine?“. „Mai veneam la tine să te întreb? Mă duceam!“ „Fănică, eu nu m-aș amesteca între ei…“ „Și să stea așa, ea aici cu Cristian și el la București?“ Prietenul lui îi turnă rom în paharul gol. „Păi, dacă nu s-au certat, ce să-i spui? Te duci la București, cu o treabă, găsești tu, și-i faci și lui o vizită, să-l întrebi ce mai face. Nu mai mult.“ „Și dacă-mi zice el ceva? Tot acolo ajungem!“ Comisionarul nu era de aceeași părere: „Decît să-l întrebi ce vrea, îi spui că lui Tanți îi e dor de el. Și vezi ce-ți răspunde. Da’ mai stai cîteva zile, că, dacă te duci mîine, nici n-ai nevoie să deschizi gura“, îl învățâ Jakob. Domnul Fănică ar mai fi stat de vorbă cu el: i-ar fi povestit despre băiat, însă ce-ar fi zis Tanți că el se dusese la Haikis tocmai acum?

Afară se răcorise. O să se ducă la București să mai stea de vorbă cu chiriașii! Și după aia, la Gigi cu un vin, să-i spună că lui Tanți îi era dor de el, ca și cum l-ar fi întrebat ce-are de gînd. Ar fi trebuit să fie mulțumit după vizita la Haikis și, cînd acolo, era aproape la fel de prost dispus ca mai devreme, cînd plecase de acasă. Nu că se îndoia de istețimea lui Jakob, însă Virginia, cu gura ei. Poți să știi?

183

Putea să zică Tanți ce-ar fi zis – cărțile nu mințeau! Ea înlăcrimată și Gigi cu temei, la așternut cu aia de ghindă, cine-o fi fost! Pe-asta nu i-o mai spusese, că fata era și-așa neagră de supărare. Se expusese Tanți cam mult la soare, dar în sufletul ei

era și mai neagră! Așteptînd să fiarbă mîncarea – n-o mai pusese la aragaz, să mai ție butelia, ci pe plita sobei, ciorba pe ochiul din mijloc și tocănița de cartofi pe un ochi din margine, să nu se prindă –, doamna Virginia întinse din nou cărțile.

De cînd le văzuse prima oară pe Maica Lili și pe fii-sa, o împunsese un ghimpe! Femei cu pretenții în cap! Aia nu, ailaltă de ce-i așa? Și vai ce praf era în Medgidia! Și Gigi nu suportă curentul și cîinii! Și nu mănîncă orice! Și cămășile lui nu erau călcate bine! Las' că și el avea ciudățeniile lui, inginer, ce să-i zici!, da' măcar o iubea pe Tanți și se înțelegea și cu Fănică – că-i apuca miezul nopții cu ce discutau ei noaptea pe sală. Și uite că Gigi, inginer, credea în cărțile ei și îi zicea sărut-mîna, doamnă, și-o întreba ce părere are de unul și de altul. Ea îi zisese să se ferească de golanii ăia doi de București – Aflat și Cojoacă –, că-s invidioși pe el, unul mai lichea decît altul! Și-i zisese că prea vorbea cu oricine. Să-i fi ținut mai la distanță; el să-și vadă de ale lui, cu *hîrtia de talc* și cu socotelile de le făcea, să inventeze.

Da', dacă stătea să se gîndească mai bine, cînd venise Gigi să le-o ceară pe Tanți, slab, cu ochelarii ăia de nu i se vedeau ochii prin ei și cu vorbele lui de la București, de-atunci avusese o îndoială. Nu că n-ar fi fost mulțumită de el, băiat amabil și popular – aici semăna cu Fănică tînăr! –, dar cam stingher. Ce mai, era învățat altfel. Tanți, și ea năzuroasă – ce partide refuzase cînd țineau restaurantul! Atunci avea de un' s-aleagă. Îi dădea nas și Fănică. Aci se potrivea și ea cu el – n-avea vreme să dea în cărți, da' și să fi avut, îi părea bine că Tanți era pretențioasă, la ce zestre avea și la ce poziție! Acuma avusese noroc cu Gigi, că nu se mai uita nimeni la ei și-l băgaseră de două ori la pușcărie pe Fănică, de umbla biata Tanți cu basma pe cap, ca văduvele.

Se bucurase și ea în sufletul ei, da' dacă nu se potriveau, Fănică? „Cum să nu se potrivească, fă? Nu mai poate după ea! Și Tanți n-ai văzut că-l soarbe din ochi?!“ Fănică, imediat cu sorbitul! Cărțile însă tot așa ziceau, ori de cîte ori le-a întins! Doar că nu se gîndise atunci să le pună la mijloc și pe Maica Lili și pe Rica. Nici măcar după ce le văzuse cu coada pe sus nu-și întrebase cărțile nimic despre ele, că Gigi venise la ei în casă și, vorba lui Fănică, nu mai putea după Tanți! Ele, cu fumurile lor, ce să facă de la București?

Cînd ieșise Fănică prima oară din pușcărie – băga-s-ar dracii în capul lui milițianul Popescu, Cîine Roșu, că de la el i s-a tras! –, nu mai era în apele lui. Îl luase o lehamite. Una-două, umbla singur prin curte; îi dădea drumul din lanț lui Leu și-l scărpina pe ceafă, de nu mai știa cîinele de bucurie și scheuna să-l mai scarpine. A doua oară, cînd n-a plătit la percepție, i-a fost mai ușor cînd s-a întors acasă. Da' și-atunci, noaptea, se așeza în pat cu spatele la ea, nu-i ardea de nimic. Înainte se dădea la ea și cînd venea acasă de la curvele lui din deal.

Pușcăria și Bucureștiul îi cauzaseră lui Gigi, se gîndise cînd îl văzuse la botezul lui Cristian. Parcă nu era el, doar că Gigi nu era cu lehamitea. Nu-și găsea locul nici în biserică și ce-i spunea Maica Lili aia făcea, și stătea el lîngă Tanți, da' ai fi zis că nu era acolo și, cînd îi luase băiatul ochelarii de pe nas, i-l pusese în brațe lui Tanți, că e răzgîiat.

Doamna Virginia îi întinse pe masă pe cei 24 de frați. Pînă să citească ce meneau, turnă borșul în ciorbă și amestecă în mîncarea de cartofi, care începuse să bolborosească. Se întoarse la cărți. Poate acum o fi altfel! Da' de unde. Tanți tot singură, Gigi, parcă mîhnit, între Rica și Maica Lili, care-i ținea temeiul și aia de ghindă mai într-o parte, dar tot lîngă așternutul lui. Așa

că nu dădu atenție craiului de tobă, de voia să-i dea o veste. Dacă era tot pe de-astea, Tanți, fată tînără, frumoasă de-ai fi zis că nu născuse, trebuia să întoarcă foaia, nu s-o lungească. Măcar că doamnei Virginia i-ar fi plăcut să se înșele cărțile ei.

184

De-abia acum căpitanul care-i tot trimitea invitații îi spuse cum îl cheamă. Și asta fiindcă Gigi se plictisise să-i tot spună „domnule căpitan“ și îl întrebase de nume. „Alenuței!“, zise omul în uniformă, care acum avea o stea mare pe epoleți și un carnețel în față. Adică mă-sa ori mă-sa mare, pe care o chema Lenuța, făcuse un copil din flori, își explică Gigi. Chiar dacă Alenuței ăsta nu era estropiat ca Popazu, trebuie că avea și el ceva tulbure pe dinăuntru, dacă se făcuse securist. Nu părea prea inteligent, dar nici prost. Un ins oarecare. Pesemne că nu-l ducea mintea pe măsura ambițiilor lui și alesese cariera asta. Așa că nu era prea departe de Popazu. Gigi încercă să nu se mai gîndească la asta. Totuși, de ce moaș-sa pe gheață se ținea Alenuței de capul lui? „Domnule căpitan, de curiozitate – credeți că sînt vinovat de ceva?“ Dacă i-ar fi zis pe nume, distanța dintre ei s-ar fi topit și asta n-ar fi fost bine. Gigi mai bănui că lui Alenuței nu-i plăcea să i se spună pe nume. Dar căpitan, de cînd ajunsese maior?!

„Pe vinovați nu-i invităm, îi ridicăm!“ Domnul inginer fusese anchetat pentru sabotaj, nu? După ce Gigi îi aminti că la tribunal primise sentința de neculpabil, căpitanul îi spuse că voia să-i facă un bine că îl chema pe la el. „Dumneavoastră ați recunoscut că sînteți și inventator. Noi vă ajutăm să vă ocupați

de invenții, nu să pierdeți vremea cu acțiuni greșite!“ „Procurorul care m-a anchetat a vrut să mă ferească de acțiuni greșite cu pedeapsa capitală…“ „Domnul Theodorescu, lăsați trecutul pe seama noastră. Dumneavoastră gîndiți-vă la viitor!“ „M-aș gîndi mai liniștit, dacă nu m-ați mai chema pe aici“, încercă Gigi.

„Aveți ceva de ascuns?“, îl întrebă Alenuței. „Cine n-are nimic de ascuns vine liniștit la noi.“ „Dar dacă eu nu simt nevoia să vin la dumneavoastră?“ „Aveți o atitudine greșită! Mă faceți să mă repet. Dacă vă întîlniți cu un dușman al poporului, sînteți în stare să-l recunoașteți?“ „Asta nu e treaba mea.“ „Și aici greșiți! Fiecare cetățean e dator să sprijine organele de Securitate!“, cită de undeva căpitanul. Gigi își zise că ar fi mai sănătos să-și țină gura. „Nu ziceați dumneavoastră că știți tot?“, se auzi vorbind. „Tovarășii conștienți și înaintați ne raportează cînd li se pare ceva suspect!“, îl preveni Alenuței. Gigi crezu că l-a prins: „Atunci lăsați-mă să vin eu în audiență, dacă o fi ceva“. „Domnul inginer, nu sînteți un tovarăș înaintat. Tovarășii înaintați și conștienți nu sînt dați afară de la serviciu!“ Gigi își spusese că n-ar trebui să ricaneze, dar acest fiu al nimănui îl credea la fel de limitat ca el? „Mă dau afară fiindcă am stat doi ani și patru luni nevinovat în închisoare! Și li se face frică! Sau îi puneți dumneavoastră să mă concedieze!“ Asta în nici un caz n-ar fi trebuit să spună. „Știți că socrul dumneavoastră din Medgidia a fost condamnat pentru insultarea autorității?“, îl întrebă securistul cu o blîndețe rece. Și adăugă îngrijorat: „Domnul Theodorescu, nu ne lăsați să vă protejăm!“. „Ce-ar fi să mă lăsați neprotejat, domnule Alenuței?“

Căpitanul se încruntă: „Aveți o atitudine răuvoitoare; vă mai mirați că sînteți dat afară de la serviciu! Tovarășii n-au nevoie

de inși răuvoitori. Păcat că sînteți inventator!“. „Pot să plec?“ „Nu ne-ați spus cu cine v-ați întîlnit. Vedeți?“ „Nu mai țin minte!“ „Un inventator ca dumneavoastră să nu țină minte? Dacă nu vreți să scrieți, îmi spuneți mie și notez.“

Gigi răsuflă lung, printre dinți. „M-am întîlnit cu mama, cu sora mea și cu soția mea, care n-a stat decît o zi în București. Și cu colegii de serviciu.“ „Și cu mai cine?“ „Atît!“ Căpitanul Alenuței își deschise carnetul și-l răsfoi. „Ați primit și niște vizite. Vreți să vă spun cînd? Curaj…“ „O prietenă din studenție!“, încercă să încheie Gigi. „O tovarășă cu munci de răspundere… În lipsa soției dumneavoastră…“, îi zise securistul, ca și cum ar fi vrut să-i împrospăteze memoria. „Era curioasă cum locuiesc.“ „V-a vizitat de trei ori, domnul Theodorescu!“ „Și ce-i cu asta?“ „V-ați informat soția despre aceste vizite?“ „Nu e treaba dumneavoastră!“ „Asta stabilim noi.“ „Credeți că această doamnă, tovarășă, cum vreți, e dușmanul poporului?“ „Eu n-aș fi glumitor în situația dumneavoastră. Relații neprincipiale! De-aia vă invităm la noi, domnul Theodorescu, ca să nu faceți greșeli!“

Pe stradă, Gigi își aminti că se uitase de mai multe ori în urmă cînd se dusese acasă cu Nina. Nu se ținea nimeni după ei. Atunci cum dracu’? O strînseseră pe Nina cu ușa? Sau Nina le dăduse raportul, ca o tovarășă conștientă? Mai curînd o strînseseră cu ușa. Cînd ajunse la fabrica de sticlă, își compuse un zîmbet mulțumit, străduindu-se să-l imite pe Nelu Aflat. Un zîmbet de tovarăș conștient.

185

Chiar dacă nu mai ieșea din curte, Tanți constată că putea afla și de aici tot ce se întîmpla în oraș, dintre cele demne de ținut minte. Ajungea să meargă pînă la poartă cu Cristian, să-i arate trenurile. Toate femeile nemăritate și văduvele din cartier, care se duceau sau se întorceau din centru, se opreau s-o întrebe cînd se înapoiază la ea acasă. Curiozități de femei acrite de singurătate! Ca să-i dezlege gura, îi spuneau noutățile. Mai veniseră cîțiva să se angajeze la IMUM – n-o interesa! Niculina, fata aia de lucra la fabrica de ciment, se îmbolnăvise de plămîni – să fie sănătoasă! Milițianul Cîine Roșu prinsese un hoț de buzunare din Constanța în fața cinematografului – pentru asta era plătit, nu să facă percheziții! Inginerul Cojoacă se îmbătase miercuri noaptea și căzuse de pe pod – o fi vrut să se sinucidă. Și-a rupt gîtul? S-a înnămolit, săracul. L-au scos din apă niște ceferiști. Păcat!

Totuși, de cinci zile, de cînd se întorsese la Medgidia, Tanți începuse să se plictisească. Voia să-și caute ceva de lucru, dacă tot se întinsese zvonul că Gigi o lăsase. S-ar fi dus educatoare la o grădiniță de copii, unde ar fi luat și băiatul. Maica Lili n-ar mai fi avut de ce să-i spună că serviciul ei era Cristian! De cîteva ori, noaptea, a început să-i scrie lui Gigi. După „Dragul meu“ îi apăreau în minte numai reproșuri care începeau cu „Sînt dezamăgită că…“ sau cu „Mă întreb dacă te-ai gîndit și la mine atunci cînd…“, cuvinte pe care nu-i venea să le pună pe hîrtie. Maică-sa nu mai venea seara să-i dea în cărți, doar o anunța, fără s-o întrebe, că ziceau același lucru. Un bărbat cu o motocicletă roșie pe care și-l amintea din vedere, de la Constanța, mai mult din cauza motocicletei, se oprise de trei ori

să-i spună „Sărut-mîna!“. Prima oară se făcuse că nu-l aude, chiar dacă Cristian o întrebase ce-i aia și întinsese mîna prin gard spre motocicletă. A doua oară îl somase să-și vadă de drum, iar acum, a treia oară, cînd, după „Sărut-mîna!“, motociclistul o întrebă cîți ani are băiatul, îl trase pe Cristian de mînă și intră în casă, fiindcă îi venea să plîngă de nervi. O rugă pe maică-sa să întindă cărțile și, cu toate că i se părea o prostie, se întrebă cine ar fi putut fi dama de ghindă. „Tanți, eu zic să te mai gîndești, cît ești tînără!“, o sfătui doamna Virginia în timp ce-și strîngea cărțile de pe cuvertură. Asta o enervă și mai tare. Cînd se culcă, își zise că venea duminica – cea mai nesuferită zi a săptămînii.

Cu gîndul ăsta se trezi de dimineață, indispusă. S-ar fi dus cu băiatul la cinema, să-și mai spele mintea. Însă Zizi Mangiurea îi spusese că rula un film rusesc de război, care era și trist. Tanți n-avea nici cea mai mică poftă de tristeți sovietice! Ieși la poartă cu Cristian pe la ora cînd se ducea cu Gigi la plimbare în centru, ceea ce o indispuse și mai mult. O mai însenină gîndul că la București ar fi așteptat-o vizita la Rica, după slujba de la biserică.

Cînd acceleratul de la București încetini și-și anunță venirea țipînd poruncitor din sirenă, băiatul bătu din palme și strigă „Tu-tuuu!“. Tanți îl ridică în brațe, cu fața spre capătul peronului, și-i zise apăsat la ureche: „Trenul!“. Cristian se zvîrcoli și strigă „Trenul!“. Îl mai învățase un cuvînt! Băiatul mai zise de cîteva ori „trenul“, de parcă ar fi vrut să afle ce gust are cuvîntul cel nou. Ce bucuroasă fusese cînd cu acceleratul ăsta venise împreună cu Gigi să-și ia lucrurile, cu toate că lui încă nu-i crescuse părul! „În picioare!“, strigă Cristian. Îl lăsă din brațe, să alerge pînă la fîntînă și înapoi și să țipe ca sirena

locomotivei. Pe Gigi îl văzu de-abia cînd ieșise din parcul de lîngă magazia de mărfuri; îl luă din nou în brațe pe Cristian: „Cine-i acolo?“. „Tătuțul?“, o întrebă. Cu servieta într-o mînă, Gigi le făcea semn cu cealaltă. Tanți ieși iute pe poartă. Dacă n-ar fi fost cu băiatul, ar fi alergat să-l întîmpine. „Vino mai repede!“, îi strigă, de ciudă că Gigi nu începea odată să alerge spre ei.

186

Domnul Fănică îl trimise pe Tudorică să umple sifoanele, doamna Virginia însă se uită lung la el, de parcă ar fi vrut să-l întrebe ceva, și-l pupă pe obraz cam din vîrful buzelor. Gigi n-o întrebă ce are. Nici el nu se simțea în apele lui. Le spuse că lucrurile se aranjaseră; venise s-o ia pe Tanți acasă. Luni trebuia să se ducă la serviciu. „Și băiatul?“, îl întrebă doamna Virginia cu un început de îngrijorare. „Și băiatul.“ Domnul Fănică vru să afle dacă era mulțumit la serviciu. „E o fabrică de sticlă…“, îi răspunse, lăsîndu-și socrul să ghicească dacă era mulțumit.

După ce-i mai trecuse bucuria, Tanți părea mirată că venise după ea. Cînd intrară în camera lor, o întrebă dacă-i primise scrisoarea. „Ce scrisoare?!“ Aia în care o anunțase că vine la Medgidia: „Securiști analfabeți!“, și se uită la ceas. Voia s-o ajute să strîngă lucrurile, ca să prindă trenul de patru? Tanți scoase geamantanul din șifonier și-l deschise pe pat. „Mai e și trenul de șase! Să știi că eu nu mai calc pe la Rica! Nici pe la Maica Lili!“, îi spuse. „Am vorbit cu ele!“, vru s-o liniștească Gigi. „Chiar dacă ai vorbit!“ Tanți începu să-și frămînte buzele a plîns: „Știi ce

crede mama? Că ți-ai găsit pe cineva!“. Gigi se gîndise și în tren la povestea cu Nina. Un accident și-atît! Îi ținea minte numărul de telefon, de acord. Dar așa era memoria lui; Nina știa asta din facultate, de-aia nu i-l scrisese pe ceva. Era totuși un accident despre care nu voia să-i spună nimic lui Tanți. „Tu crezi ce crede doamna Virginia?“ O mîngîie pe șold și ea se întoarse cu fața spre el: „Nu acum!“, îi zise încet. Bineînțeles că nu acum! Nici dacă ar fi încuiat ușa. Camera asta i se părea neprimitoare. „Mă duc să mai vorbesc cu domn Fănică.“ Tanți îi zîmbi: „Titi Cojoacă a căzut beat de pe pod alaltăieri! N-a pățit nimic“. „Dă-l în mă-sa de ratat!“

Domnul Fănică umplu paharele, ca de obicei, încît pentru o clipă Gigi se simți din nou în largul lui, ca în nopțile cînd stăteau la discuții. Așa că îl întrebă dacă se întîmplase ceva. „Păi, aia e; s-a întîmplat ceva? Că a venit Tanți plîngînd. Noaptea… S-a speriat Virginia“, îi povesti socrul său. „Cînd a plecat ea de la Rica, m-am oprit în curtea bisericii, că și eu eram nervos. Și n-am mai găsit-o acasă!“, îi răspunse. „Dacă nu veneai, mă pregătisem să dau o fugă la București, să vorbim.“ Gigi își aprinse o țigară: „N-o lua de capital!“. Domnul Fănică întinse mîna după pahar. „N-o iau, da’ e fata mea, ce să zic?“. „Ce-ți fac dumitale ăștia aici îmi fac și mie alții la București“, îi spuse. „Tanți nu zice nimic de tine“, și ridică paharul să dea noroc. Ciocniră și Gigi puse paharul pe masă. „Nu le ajunge că mă dau afară. Se ține și un securist de capul meu, să mă facă turnător! Știi cum îl cheamă? Alenuței!“ Domnul Fănică nu rîse: „Dacă de la ăsta ți se trage că te dau afară? Nu știu, zic și eu“. Gigi se gîndise și el la asta: „Unora cred că le e frică să n-o pățească și ei din cauza mea“. „Și de cine li se face frică, de

tine?“, retoriză domnul Fănică. „Ce dracu’ să fac… M-am pus rău și cu Alenuței ăsta.“

Doamna Virginia veni încruntată de la bucătărie, cu băiatul de mînă: „Gigi, fata mea nu e orfană! Ca să știi!“. „Lasă-ne, Virginio, că avem de discutat! Adu ceva să mîncăm.“ „Cum să las? Vine fata singură în toiul nopții și eu să tac?“ Gigi se ridică: „A fost o neînțelegere!“. Tanți ieși din cameră: „Mamă, te rog!“. Doamnei Virginia i se albiră buzele: „Ce mă rogi? Să pui piciorul în prag! Gigi, eu te respect, da’ nici așa!“. Cristian zise „Nuuu!“ și se lipi de Tanți. Gigi trecu pe lîngă ea și-și luă servieta din cameră. „Tanți, vă aștept în gară!“ „Vezi, Fănică?! O lasă cu valizele și cu copilul și tu taci.“ Gigi o ocoli, zise „La revedere!“ din ușă și ieși. „Ce, fă, ai înnebunit?“, îl auzi pe domnul Fănică. Tanți îl ajunse din urmă și-l prinse de mînă: „Ce le-ai spus?“. „Ce le-ai spus tu?! La trenul de șase, am plecat!“ „Gigi, nu pleca așa. Ne facem de rîs!“ „*Aici* să ne mai facem de rîs?“

Totuși, în loc să se ducă pe peronul gării, o luă pe pasarelă și ajunse pe pămîntul bătătorit al unei străzi cu case scunde de chirpici, unde nu mai călcase cît stătuse în Medgidia. La celălalt capăt al străzii, un cîmp cu ciulini și cîteva oi păzite de o femeie îmbrăcată în negru. *Un corp cufundat într-un lichid…* Abandonă legea lui Arhimede și porni înapoi. În gară, cel puțin, avea pe ce să se așeze – și în partea cu adăpostul împotriva bombelor, de dincolo de peron, nu venea nimeni.

La șase fără un sfert, cînd începu să se întunece, Tanți încă nu apăruse pe peron. Gigi intră în sala de așteptare – nici acolo nu era! Își cumpără bilet și se duse la capătul peronului dinspre magazia de mărfuri, de unde se vedea casa. În camera lui Tanți, luminile aprinse. Cînd intră trenul în gară, luminile din camera ei tot aprinse. Gigi se sui în primul vagon. În cele trei minute cît

stătea personalul în Medgidia, Tanți nu mai avea cum să-l prindă. Asta era.

187

Foiala mulțimii din uriașul magazin cu etajele sale care semănau cu un vapor cu fundul în sus îl neliniștea. Mai puțin decît mersul cu liftul, dar suficient ca să-i dea mîncărimi pe față. Însă aici, la Vulturul de mare, lui Gigi îi veneau idei de cumpărături. Nu se hotărîse ce cadou de Crăciun să-i ia lui Gabi. Prietena lui semăna puțin cu Tanți și era cam de aceeași vîrstă cu ea.

Ricăi nu-i plăcea nici de Gabi. Cînd prietena lui îi spusese că e contabilă, Rica își închipuise că absolvise ASE-ul și devenise binevoitoare. În sfîrșit, Gigi își găsise pe cineva pe măsura lui, chiar dacă economiștii nu se compară cu inginerii. Bunăvoința îi scăzuse cînd Gabi îi spusese că nu făcuse decît liceul, dar nu de tot. *Fosta* n-avea decît șapte clase! Gigi o întrerupsese: „Nu te-ai plictisit să te tot legi de Tanți?“. Rica se întorsese la marota ei: „Femeia aia a fost greșeala vieții tale!“. Dacă i-ar fi răspuns, s-ar fi luat din nou la ceartă cu ea, așa că Gigi îndreptase discuția în altă parte.

O mai întîlnea pe Tanți în oraș, cînd singură, cînd însoțită de noul ei soț, Aristide. Era la fel de frumoasă și nu se mai uita după repere pe stradă ca să nu se rătăcească. Schimbau cîte un „Ce mai faci?“, apoi își dădeau reciproc raportul, în puține cuvinte. Tanți își luase serviciu. Era mulțumită. Cristian era bine – la școală sau, vara, în vacanță la Medgidia. Domnul Fănică, neschimbat! Doamna Virginia, cu gospodăria. Da, chiar

mai arțăgoasă ca înainte. Pe unchiul Haikis îl văzuse în concediu, la Medgidia – voia să-și vîndă mașina. Doctorul Tefik? Tot cu dugheana aia, săracul.

El ce să facă, mai schimbase două servicii. Unde era acum rezista de doi ani! Nu se căsătorise. Se înțelegea bine cu prietena lui. Da, tot aia – amintire de la fabrica de sticlă! Nu mai stătea cu Maica Lili, se mutaseră la bloc, pe Metalurgiei. Nu, nu mai inventase nimic!

Îi cumpără lui Gabi o poșetă; mică – să încapă în servietă. Pe stradă, îi trecu mîncărimea de pe față. Se opri în dreptul magazinului cu de toate, unde îl văzuse, cu o zi în urmă, pe Popazu, îmbrăcat în uniformă, cu pantofi de comandă – tocuri înalte. Ajunsese colonel. Probabil că și uniforma era de comandă. Piticul se uita prin vitrină la o barză de sticlă care își vîra ritmic ciocul într-un pahar. Cînd dăduse cu ochii de el, Popazu îi spusese binedispus, dar cam încleiat de vodcă: „Ai avut noroc, Theodorescule, că ni s-a făcut milă de tine!“. „Aștepți să se oprească barza asta?“, îl întrebase. „Tot prost ai rămas!“ Și rămăsese lîngă el pînă cînd piticul a luat-o din loc: „O să mai auzi de noi, Theodorescu!“ „Aud o dată la trei luni!“, îl anunțase Gigi. Vechea lui dorință, de a-l pălmui zdravăn pe pitic, nu-i trecuse, însă parcă nu mai era atît de periculoasă.

Așteptă pînă cînd barza din vitrină își vîrî ciocul în pahar și începu să se legene din nou, vioaie, înainte și înapoi. Securistul *lui*, Alenuței, căpătase și el stelele de colonel, dar Gigi îi spunea în continuare „domnule căpitan“, scuzîndu-se că uită tot timpul că domnul Alenuței fusese avansat. Și ăsta era un tip cu răbdare și acum îl întreba „ca între prieteni“ dacă nu era dispus să-i scrie un angajament. Era păcat că-l refuza; se vedeau de atîția ani! Ultima oară cînd îi făcuse propunerea asta, Alenuței îi

spusese că prietenul lui de la IMUM, inginerul Cojoacă, avusese un accident. Căzuse în fața unei locomotive pe peronul gării din Constanța. Dar cel puțin nu se chinuise. Gigi ar fi vrut să-l întrebe dacă nu știa ceva și despre un anume Aflat. Renunțase – dacă el i-ar fi cerut un serviciu *căpitanului*, ăsta ar fi putut să-i ceară și el unul.

Urcă încet pe strada Sfînta Vineri. Pe lîngă tribunal trecu repede, dar tot își aminti că aici divorțase de Tanți, *de comun acord și din vina ambelor părți.* Adică își aduse aminte de mirosul scîrbos al petrosinului cu care fusese curățat parchetul din sala de judecată și de cel aproape plăcut de hîrtie veche. De la petrosin îi dăduseră lacrimile, ceea ce-l făcuse pe judecător să-i sfătuiască să se împace. El venise fără avocat. Tanți tăcuse, iar avocatul ei spusese: „Mergem mai departe, onorată instanță!“. Cînd ieșiseră de acolo, domnul Fănică îi spusese că îi pare rău și Tanți începuse să plîngă. El se suise în tramvaiul 13 împreună cu Rica și cu Maica Lili, pe jumătate mirat că Tanți rămăsese în stație.

Poate că ar trebui să se însoare cu Gabi, își zise, cînd se întrebă dacă să-i dea poșeta din seara asta sau să mai aștepte două zile, pînă la Crăciun. Găsi un scaun liber în autobuzul care avea să-l ducă pe Metalurgiei. Acasă îl aștepta statueta de os la care lucra de 48 de zile. Un bărbat cu tichie de deținut pe care nu mai trebuia decît să-l lustruiască. Bărbatul semăna și nu prea cu colonelul Albu, șeful celulei de la Codlea. Pe doctorul Rădulescu îl reușise mai bine.

Sfîrșit